

Sv. Alfons Maria de Liguori

VZNEŠENOSTI PANNY MARIE

VZNEŠENOSTI MARIE PANNY

Z D R Á V A S M A R I A !

SV. ALFONS MARIA DE LIGUORI

VZNEŠENOSTI
MARIE PANNY

EXERCICNÍ DŮM VE FRÝDKU 1939

NĚKOLIK POZNÁMEK PŘEKLADATELE

Překládal jsem podle kritického souborného vydání spisů sv. Alfonsa M. de Liguori: *Opere ascetiche*, volume VI: *Le glorie di Maria*. Roma, Sant' Alfonso 1936. Podle tohoto vydání uvádím též všechny citace, ježto jsem je sám nemohl ověřit. Velmi cenné služby mi prokázal občas vzorný německý překlad Krebs C. Ss. R. - Litz C. Ss. R., „*Die Herrlichkeiten Mariä*“ vom heiligen Kirchenlehrer Alfons Maria Liguori. 2 Aufl. Regensburg, Kösel-Pustet, 1922.

Aby byl vystižen původní titul „*Le glorie di Maria*“, opustil jsem příliš neurčitý výraz „*Chvály mariánské*“, volený Vojtěchem Šrámkem ve dvou starších, jinak poměrně velmi dobrých českých vydáních (Praha, Zeman, 1881 a Praha, Francl, 1901) a rozhodl jsem se pro přesnější název „*Vznešenosti Marie Panny*“.

Nejednoho čtenáře snad odpuzuje u knihy Alfonsovy nepřehledná řada citátů z Otců a bohoslovců Církve, kterými dokazuje světec svoje these. Kamenem úrazu byly snad pro mnohého romanticky a legendárně zbarvené příklady, vyňaté ze středověkých autorů. Při překladu jsem se proto řídil zásadou, že připravuji knihu do rukou dnešního člověka, aby se povzbudil k úctě Matky Boží. Proto jsem opravoval zřejmé omyly v citacích Písma svatého nebo Otců a spisovatelů církevních. Tak na příklad přichází velmi často jméno Eadmera místo sv. Anselma, nebo jméno Konráda Saského místo sv. Bonaventury. U citací nejistého původu ponechávám jména uváděná sv. Alfonsem, ale upozorňuji na pochybný původ v poznámkách. Texty Otců a bohoslovců neuvádím v jejich

původním znění, nýbrž předkládám jen parafrasi autorovu, která bývá překladem i vysvětlením textu. U příkladů pochybné věrojatnosti uvádím jejich obsah aspoň v poznámkách, aby měl čtenář úplný obraz původního vydání.

„Vznešenosti Marie Panny“ mají probuditi v duších důvěru k Matce Boží a naučiti je modliti se k ní. A tento cíl jistě splní u pokorného, věřícího čtenáře. Nedostižně krásné jsou modlitby Alfonsovy! Jsou to přece výlevy duše Učitele modlitby! Jsou plny vroucího citu a svěží poesie. Duch důvěrnosti, vanoucí z každého jeho slova, tak cizí jeho době, činí z Alfonse autora velmi moderního.

Bude mi velikou odměnou a útěchou, přinese-li český překlad knihy tak drahé srdci Alfonsovu ono požehnání českému katolickému životu, které sledoval svatý spisovatel „Vznešeností Marie Panny“.

Dr. Stanislav Špůrek C. Ss. R.

V Obořišti dne 16. dubna 1939.

VĚNOVÁNÍ JEŽÍŠI A MARIÍ

Můj nejlaskavější Vykupiteli, Pane Ježíši Kriste! Já ubohý tvůj služebník vím, že ti působí radost ten, kdo se snaží oslavovati tvoji nejsvětější Matku, již tolik miluješ a již tolik přeješ, aby byla ode všech milována a ctěna. Proto jsem pojal úmysl vydati tuto knihu jednající o jejích vznešenostech.

Nevím, komu ji vhodněji věnovati než tobě, jemuž tolik záleží na slávě této Matky. Tobě ji tedy věnuji a doporučím. Rač přijmouti tento malinký důkaz lásky, kterou chovám k tobě a ke tvé milosrdné Matce. Chraň tuto knihu a všem, kdo ji budou čísti, dej paprsky důvěry a plameny lásky k této Panně neposkvrněné, již jsi učinil nadějí a útočištěm všech vykoupených. A za odměnu této ubohé práce dej mi, prosím, takovou lásku k Marii, jakou jsem si přál roznítit tímto dílkem ve všech jeho čtenářích.

I k tobě se obracím, má nejsladší Paní a Matko má, Maria! Víš dobře, že jsem po Ježíši Kristu složil veškeru svou naději ve věčnou spásu v tebe. Celé své štěstí, své obrácení, své povolání, zanechání světa a všechny ostatní milosti přijaté od Boha, všechny je uznávám za dar tvého prostřednictví. Ty víš také, že jsem hleděl vždy a všude, veřejně i soukromě, kázati o tobě a vštěpovati všem do srdce sladkou a požehnanou úctu k tobě, aby tě všichni milovali tak, jak zasluhuješ. Chci ti podati důkaz vděčnosti za tolik dobrodiní, jež jsi mi prokázala. Doufám, že tak budu činiti až do posledního dechu života. Vidím však, že se již blíží pro pokročilý věk a pro mé chatrné zdraví konec mé pozemské pouti a odchod na věčnost. Proto jsem pojal úmysl, zanechatí světu před smrtí

tuto knihu, aby po mně pokračovala v kázání a nadchla též jiné, aby hlásali tvé vznešenosti a velikou dobrotu, kterou ukazuješ svým ctitelům.

Doufám, nejdražší Královno má, že můj ubohý dar, ač je příliš neúměrný tvé zásluze, bude přece milý tvému předobrému srdci, poněvadž je to dar nejčistší lásky. Vztáhni tedy svou milostnou ruku, již jsi mne vytrhla ze světa a zachránila před peklem, přijmi tuto knihu a chraň ji jako svůj majetek.

Věz však ještě, že chci za tuto nepatrnou poctu také odměnu. Chci, abych tě ode dneška miloval více než dosavad, a aby každý, jemuž se dostane do rukou tato knížečka, byl rozohněn láskou k tobě, aby v něm rostla touha tebe milovat a budit lásku k tobě u jiných, aby se snažil celým srdcem a všemi silami hlásati a šířiti tvé chvály a důvěru ve tvou přemocnou přímluvu. Tak doufám, tak se staň!

Tebe nejvroucněji milující, ač nejnižší sluha

Alfons de Liguori od nejsv. Vykupitele.

PROHLÁŠENÍ SPISOVATELOVO

Kdyby se někomu zdálo některé tvrzení v knize příliš od-
vážným, prohlašuji, že jsem je psal a chápal ve smyslu svaté
Církve katolické a zdravé bohovědy. Když jsem na příklad
nazval Marii Prostřednicí, mínil jsem ji tak zváti jen jako pro-
střednici z milosti na rozdíl od Ježíše Krista, jenž je prvním
a jediným prostředníkem ze spravedlnosti. Nazýváje Marii
všemohoucí, (jak ji nazvali též sv. Jan Damašský, sv. Petr
Damiani, sv. Bonaventura, Kosmas Jerusalemský a jiní), chtěl
jsem ji tak jmenovati, pokud jako Matka Boží vymůže na
Pánu svými modlitbami vše, oč žádá ve prospěch svých ctitelů,
poněvadž ani této ani jiné vlastnosti Boží nemůže býti schop-
na stvořená bytost, jíž je Maria. Nazýváje Marii naší nadějí,
mínil jsem ji tak jmenovati proto, poněvadž všechny milosti,
(jak učí sv. Bernard), procházejí jejíma rukama.

UPOZORNĚNÍ PRO ČTENÁŘE

Aby se nesetkal tento spisek s nějakým obviňováním se
strany příliš přísných kritiků, uznal jsem za dobré objasniti
několik tvrzení, s nimiž se možno v knize setkati a která by
se mohla zdáti přepjatými nebo temnými. Několik z nich tu
uvádím. Všimneš-li si, laskavý čtenáři, ještě některých jiných,
prosím tě, abys pamatoval, že jsem je řekl a chápal ve smyslu
pravé a zdravé bohovědy a ve smyslu svaté římsko-katolické
Církve, k níž se hlásím jako nejposlušnější syn.

V úvodu pravím (stejně jako v hlavě V. své knihy), že
Bůh chce, aby všechny milosti přicházely k nám rukama
Mariinýma. To je pravda plná útěchy pro duše vroucně od-
dané přesvaté Marii a pro ubohé hříšníky, chtějící se obrátit.

A nikdo ať si nemyslí, že tato nauka odporuje střízlivé boho-
vědě. Neboť její původce sv. Augustin praví všeobecně, že
Maria spolupracovala svou láskou k duchovnímu zrození všech
údů Církve.⁽¹⁾ A jiný slovutný spisovatel, jehož nelze nijak
podezřívati z přemrštěnosti nebo zanícené obraznosti a po-
božnůstkářství,⁽²⁾ píše k tomu: „Poněvadž Kristus vytvořil
Církev vlastně na Kalvarii, je jasno, že svatá Panna spolu-
působila v tomto díle vynikajícím a jedinečným způsobem.
A stejně lze říci: Jestli porodila hlavu Církve Ježíše Krista
bez bolesti, nezrodila bez bolesti tělo této hlavy. Na Kalvarii
tedy začala býti zvláštním způsobem matkou celé Církve.“
Krátké řečeno tedy, stanovil a rozhodl Bůh na oslavu Matky
Vykupitelovy, aby její veliká láska orodovala za všechny ty,
za něž její božský Syn zaplatil a obětoval nekonečnou cenu
své drahocenné Krve, v níž jediné je naše spása, náš život
a naše vzkříšení.⁽³⁾

Na základě této nauky a jiných s ní souvisejících pronesl
jsem své these, které tvrdili bez rozpaků i svatí ve vroucích
modlitbách k Marii a v nadšených promluvách o ní. Tak
napsal jeden ze starších Otců, jež uvádí slavný Vincenc
Contenson:⁽⁴⁾ „V Kristu byla plnost milosti jako v hlavě,
z níž milost pramení, v Marii pak byla jako v hrdle, jímž
milost plyne z hlavy do údů.“ To je zřejmě i nauka Anděl-
ského Učitele sv. Tomáše,⁽⁵⁾ jenž ji celou potvrzuje: „Blaho-
slavená Panna je plna milosti trojím způsobem... Za třetí
vylitím milostí na všechny lidi. Velikou věcí je u každého
světce, má-li tolik milostí, kolik stačí k spáse mnohých.
Má-li však někdo tolik, kolik stačí k spáse všech lidí na světě,
je to vrchol. A to je u Krista a u blah. Panny. Neboť
v každém nebezpečí můžeš býti zachráněn samou přeslavnou
Pannou. Proto „na tisíc s ní visí štítů“ (Velep. 4, 4),
totiž ochrany proti nebezpečím. Také v každém ctnostném
díle můžeš ji míti na pomoc a proto sama dí: „V e m n ě j e
v š e c k a n a d ě j e v ž i v o t c t n o s t i“. (Sir. 24, 25.)

Můj drahý čtenáři a bratře v Marii! Zbožnost, která mě přiměla ku psaní a tebe nyní vede ke čtení této knihy, činí nás oba šťastnými dítkami této dobré Matky. Uslyšíš-li snad od někoho poznámku, že jsem si mohl ušetřit tuto práci, když je již tolik učených a slavných knih jednajících o tomto předmětu, odpověz mu, prosím tě, slovy, jež napsal opat Franco⁽¹⁾ v „Knihovně Otců“: „Chvála Mariina je nevysychající pramen. Čím víc se šíří, tím víc se plní a čím víc se plní, tím více se šíří.“ To znamená, že tato blah. Panna je tak veliká a vznešená, že čím více je chválena, tím více ještě zaslouží chvály. Sv. Ambrož Autpertus⁽²⁾ proto dí: „I kdyby se proměnily údy všech nás v jazyky, nikdo by ji nepostačil chválit.“

Prostudoval jsem nesčetné knihy, velké i malé, jednající o vznešenostech Mariiných. Viděl jsem však, že buď je jich málo nebo že jsou příliš velké nebo že neodpovídají mým přáním a proto jsem posbíral ze všech šně přístupných spisovatelů nejlepší a nejobsažnější výroky Otců a bohoslovců a krátce jsem je sestavil v této knize. Zbožným osobám chci dáti snadno přístupnou a lacinou knihu, jejíž četbou by se mohly roznítiti v lásce k Marii. Zvláště chci poskytnouti látku kněžím, aby mohli kázáními prohlubovati úctu k Matce Boží.

Je zvykem u světských milenců často mluviti o milovaných osobách a je vychvalovati, aby jejich láska došla pochvaly a uznání též u druhých. Příliš nepatrná je podle toho láska těch, kdo se chlubí láskou k Marii, ale potom se málo starají, aby ji chválili a vzbudili lásku k ní také v jiných. Tak nejednají praví milovníci této lásky nejhodnější Paní. Ti by ji chtěli všude chváliti a celý svět nadchnouti pro lásku k ní. A proto kdykoliv mohou, ať veřejně ať soukromě, snaží se zanítiti v srdcích všech blažené plameny lásky ke své milované Královně, k níž sami láskou hoří.

Aby se každý přesvědčil, jak je důležité pro blaho vlastní i pro dobro národů šířiti úctu mariánskou, stačí poslechnouti hlas Učitelů Církve. Sv. Bonaventura⁽³⁾ praví, že kdo hlásají vznešenosti Mariiny, jsou jisti svým spasením. Tuto myšlenku potvrzuje Richard od sv. Vavřince.⁽⁴⁾ Praví, že ctíti tuto

Královnu andělů je totéž jako získávati život věčný, neboť tato nejvděčnější Paní poctí v budoucím životě ty, kdo ji ctí za života pozemského. A kdož by neznal příslibení, jež učinila Maria sama těm, kdo se horlivě snaží, aby byla na zemi poznávána a milována? „Kteří mne v ysvětlují, věčně žít budou“ (Sir. 24, 31). Tato slova vykládá Církev svatá o ní na slavnost jejího Neposkvrněného Početí.⁽⁵⁾ Proto říkal sv. Bonaventura,⁽⁶⁾ jenž tolik šířil chvály Mariiny: „Jásej, má duše, a raduj se k vůli ní, jelikož mnoho dobrého je připraveno těm, kdo ji velebí.“ „A poněvadž celé Písmo svaté, praví dále, mluví o ní, oslavujme Bohorodičku srdcem i jazykem, aby nás přivedla do království nebešťanů.“⁽⁷⁾

V zjeveních sv. Brigitty⁽⁸⁾ se vypráví, že blahoslavený biskup Hemming⁽⁹⁾ začínával svá kázání chválami Mariinými. Svatá Panna se zjevila jednoho dne světici a pravila jí: „Řekni onomu hodnostáři, který začínává svá kázání mou chválou, že mu budu matkou, že doporučím jeho duši Bohu a že dobře zemře.“ A vskutku skonal Hemming jako světec v nebeském míru s modlitbou na rtech. — Jinému řeholníkovi z řádu sv. Dominika, který končival svá kázání zmínkou o Marii, také se zjevila při smrti, chránila jej před zlými duchy, těšila jej a na konec vzala jeho duši s sebou do nebe.⁽¹⁰⁾ Podle zbožného Tomáše Kempenského⁽¹¹⁾ doporučí Maria Synu toho, kdo hlásá její přednost, těmito slovy: „Synu, smiluj se nad duší toho, jenž tebe miloval a mne chválil!“

Co se týče duchovního prospěchu mariánské úcty pro lid praví Eadmer:⁽¹²⁾ „Poněvadž přesvaté lůno Mariino bylo cestou k záchraně hříšníků, proto není možno, aby se hříšníci neobrátili a nespasili mariánskými kázáními.“ A je-li pravdivé mínění, (v hlavě V. této knihy dokáží, že vskutku je pravdivé), že všechny milosti jsou udíleny lidem jen rukama Mariinými a že všichni, kdo docházejí spásy, dosahují jí jen skrze Matku Boží, nutně odtud plyne, že na kázání o Marii a na důvěře v její přímlovu závisí spása všech. Jak známo posvětil mariánskými kázáními sv. Bernardin Itálii a sv. Dominik obrátil celé kraje. Sv. Ludvík Bertrand vybízel vytrvale v každém kázání k úctě mariánské. Podobně činili mnozí jiní světci.

V životopise slavného misionáře P. Pavla Segneriho se vypráví, že na všech svých misiích konal vždycky kázání

o úctě k Marii a nazýval je svým zamilovaným kázáním. I my můžeme plně dosvědčiti o svých misiích⁽¹³⁾, kde je neprominutelným pravidlem kázání o Matce Boží, že žádné kázání nevzbudí tolik duchovního prospěchu a tolik zkroušenosti u lidu, jako kázání o milosrdenství Mariině. Pravím „o milosrdenství Mariině“. Jak dí sv. Bernard,⁽¹⁴⁾ velebíme sice její pokoru, obdivujeme se jejímu panenství, ale poněvadž jsme ubozí hříšníci, více nás poutá a těší řeč o jejím milosrdenství. Po něm nejraději ruce spínáme, na ně častěji vzpomínáme a častěji je vzýváme.

Proto jsem ponechal druhým spisovatelům, aby popsali jiné přednosti Mariiny. V této knize jsem si především stanovil mluvit o její veliké dobrotě a o její mocné přímlově. Mnoholetou prací⁽¹⁵⁾ posbíral jsem podle možnosti vše, co svatí Otcové a nejslavnější spisovatelé řekli o milosrdenství a o moci Mariině. A poněvadž milosrdenství a moc nejsvětější Panny jsou překrásně vystiženy ve vznešené modlitbě Zdrávas Královno, schválené samou Církví a předepsané po větší část roku všemu řeholnímu i světskému duchovenstvu, rozhodl jsem se objasniti zvláštními pojednáními na prvním místě tuto zbožnou modlitbu. Kromě toho připojuji čtení nebo promluvy o hlavních svátcích a o ctnostech Matky Boží a myslím, že se tím zavděčím ctitelům Mariiným. Na konec přidávám takové mariánské pobožnosti, které její ctitelé nejvíc konávají a které Církev svatá obzvláště schválila.

Prosím tě, laskavý čtenáři, bude-li se ti líbiti, jak doufám, tato knížečka, doporuč mě svaté Panně, aby mi dala velikou důvěru v její ochranu. Tuto milost mi vyprošuj. A já ti navzájem za to slibuji, že ji budu vyprošovat pro každého, kdo mi prokáže toto dobrodiní.

Blažen, kdo se chopí těchto dvou kotev spásy, Ježíše a Marie. Takový jistě nezahyne.

Rceme tedy upřímně, můj čtenáři, oba dva se zbožným Alfonsem Rodriguezem:⁽¹⁶⁾ „Ježíši a Maria, mé lásky nejsladší, pro vás chci trpět, pro vás chci umřít. Kéž všecek patřím vám a nijak nepatřím sobě.“ Milujme Ježíše a Marii a posvěťme se. Nad to si nemůžeme žádati a doufati většího štěstí. Sbohem! Na shledanou jednoho dne v nebi u nohou této přesladké Matky a jejího nejdobrotivějšího Syna, abychom je spolu chválili, jim děkovali a je milovali tváří v tvář po celou věčnost. Amen.

MODLITBA K MARII PANNĚ ZA DOBROU SMRT

Ó Maria, sladké útočiště bídých hříšníků, až bude musiti má duše odejít z tohoto světa, pro bolest, kterou jsi zakoušela při smrti svého Syna na kříži, přispěj mi, nejsladší Matko má, v tu chvíli svou milostí! Vzdal ode mne pekelné nepřátele a přijď si pak pro moji duši a uveď ji k věčnému Soudci! Neopouštěj mne, Královno moje! Po Ježíši musíš býti mou posilou v hrozném tom okamžiku. Pros Syna svého, aby mi popřál pro svoji dobrotu zemřítí v objetí tvých nohou a vydechnouti duši do jeho svatých ran se slovy: Ježíši a Maria, vám daruji srdce své i duši svou.

DÍL I.

Zdrávas Královno, Matko milosrdenství!

§ 1: JAK VELIKÁ MUSÍ BÝTI NAŠE DŮVĚRA V MARIÍ, PROTOŽE JE KRÁLOVNOU MILOSRDENSTVÍ

Poněvadž vznešená Panna Maria byla povýšena k důstojnosti Matky Krále králů, uctívá ji vším právem Církev svatá a chce, aby ji všichni ctili slavným názvem královny. „Je-li Syn králem, dí starokřesťanský spisovatel,⁽¹⁾ žádá spravedlnost, aby byla jeho Matka ctěna a pozdravována jako královna.“ „Ve chvíli, kdy svolila Maria, že se stane matkou Věčného Slova, poznamenává sv. Bernardin Sienský,⁽²⁾ zasloužila si, aby se stala královnou světa i svěch tvorů.“ „Je-li Maria nerozlučně spojena s Ježíšem podle těla, jak by mohla, vykládá opat Arnold,⁽³⁾ býti vyloučena z vlády Synovy jeho Matka? Proto je třeba uznati, že královská důstojnost Matky a Syna není toliko společná, nýbrž i totožná.“

„A je-li Ježíš králem vesmíru, je Maria vesmíru královnou,“ praví opat Rupert.⁽⁴⁾ „Proto je povinno všechno tvorstvo sloužící Bohu, dí sv. Bernardin Sienský,⁽⁵⁾ sloužiti i Marii. Podle toho andělé, lidé a všechny bytosti na nebi a na zemi, jsouce poddány vládě Boží, jsou poddány i panství Mariinu.“ Opat Guerrik⁽⁶⁾ se obrací k Matce Boží a takto ji oslovuje: „Vládni, Maria, vládni jen klidně dále a nakládej po libosti se statky svého Syna, neboť jako matka a snoubenka krále světa jsi též královnou a proto ti náleží panování a moc nade všemi tvory.“

Maria je tedy královnou. Věz však každý ke své útěše, že tato Královna je samá dobrota a přívětivost a že vroucně touží činiti dobře nám ubohým. Proto si přeje Církev svatá, abychom ji pozdravovali v této modlitbě jako královnu milosrdenství. Jak uvažuje sv. Albert Veliký,⁽⁷⁾ znamená samo jméno královna dobrotu a starostlivost o ubohé na rozdíl od jména císařovna, jež značí přisnost a strohost. „Velikost králů, dí Seneka,⁽⁸⁾ záleží v tom, že pomáhají ubohým.“ Vládnou-li samozvaní panovníci jen k vlastnímu prospěchu, mají míti králové na mysli blaho poddaných. Proto jsou mazáni králové při korunovaci olejem, symbolem milosrdenství, na znamení, že mají při své vládě pamatovati především na dobrotu a štědrost k poddaným.

Proto se mají věnovat králové hlavně skutkům milosrdenství, ne ovšem tak, že by zapomínali na spravedlnost, když mají trestati vinníky. O Marii to však neplatí. Ač je královna, není královnou spravedlnosti, naléhající na potrestání provinilců, nýbrž je královnou milosrdenství a stará se jen o milost a odpuštění pro hříšníky. Proto chce Církev, abychom ji výslovně nazývali královnou milosrdenství. Žalmista píše: „Toto dvě jsem slyšel: Moc, že jest u Boha, milost pak u tebe, Pane.“ (Ž. 61, 12. 13.) Proslulý kancléř pařížské university Gerson⁽⁹⁾ uvažuje o těchto slovech a praví: „Království Boží záleží v spravedlnosti a milosrdenství. Pán tuto říši rozdělil. Království spravedlnosti vyhradil si pro sebe, kdežto království milosrdenství postoupil Marii a stanovil, že všechno slitování, prokazované s nebe lidstvu, má procházeti rukama Mariinýma a má se rozdávat podle jejího uznání.“ Totéž dí jeden spisovatel⁽¹⁰⁾ v předmluvě ke „katolickým“ listům. Praví, že, když počala svatá Panna v lůně svém Boží Slovo a je porodila, dostala polovinu království a stala se královnou milosrdenství, zatím co Ježíš Kristus zůstal Králem spravedlnosti.“

Věčný Otec ustanovil Ježíše Krista králem spravedlnosti a proto jej učinil soudcem celého světa. Z té příčiny pěl prorok: „Dej, Bože, králi svou spravedlnost a své právo královu synu.“ (Ž. 71, 2.) Učený vykladatel⁽¹¹⁾ praví k těmto slovům: „Pane, svému Synu dal jsi spravedlnost, poněvadž milosrdenství své dal jsi Králově Matce.“ Svatý Bonaventura⁽¹²⁾ vhodně pozměňuje uvedená slova Davidova takto: „Bože, soud svůj dej králi a milosrdenství své matce

jeho.“ Stejně dí pražský arcibiskup Arnošt,⁽¹³⁾ že Věčný Otec dal Synovi úkol soudit a trestat, Matku pak pověřil, aby soucitně pomáhala nešťastným. Právě proto předpověděl tentýž prorok David, že Bůh sám takřka pomazal Marii za královnu milosrdenství olejem radosti (Ž. 44, 8), abychom se my synové Adamovi všichni rozveselili myšlenkou, že máme v nebi tuto velikou Královnu plnou oleje milosrdenství a lásky k nám, jak praví Konrád Saský⁽¹⁴⁾.

V tom smyslu obrací sv. Albert Veliký⁽¹⁵⁾ velmi přiléhavě na Marii událost ze života královny Esther, která již byla předobrazem naší královny Marie. V knize Esther (hl. 4) čteme, že za panování Asuera vyšel v jeho království rozkaz, nařizující pobití všech Židů. Jejich život doporučil tehdy Mardochej, jeden z odsouzených, Estheře, aby zakročila u krále pro odvolání rozsudku. S počátku se Esther zdráhala podniknouti tuto přímluvu, bojąc se, že by Asuera ještě více rozhněvala. Mardocheus ji za to pokáral a domlouval jí, ať nemyslí jen na své blaho, když ji Hospodin povolal na trůn pro záchranu všech Židů. (Esth. 4, 13.) Tak pravil Mardocheus královně Esther a tak můžeme říci i my ubozí hříšníci své Královně Marii, kdyby se snad zdráhala vyprositi nám u Boha odpuštění trestu, jehož jsme po právu zasloužili: Nedomnívej se, Paní, že tě Bůh povýšil za královnu světa jen pro tvé blaho, neboť to učinil, aby ses mohla ve své vznešenosti ujímati více také nás ubohých a lépe nám pomáhati.

Když spatřil Asuerus Esther před sebou, laskavě se otázel, čeho si přeje: „Co si přeješ, aby se stalo?“ Královna odvětila: „Nalezla-li jsem milost před očima tvýma, ó králi... daruj mi... národ můj — za ten žádám.“ (Esth. 7, 3.) A Asuerus ji vyslyšel a hned nařídil odvolání rozkazu.

Daroval-li Asuerus Židům život z lásky k Estheře, jak by mohl Bůh nevyslyšeti Marii, již nesmírně miluje, když ho prosí za ubohé hříšníky, k ní se utíkající, a praví mu: Nalezla-li jsem milost před očima tvýma, ó králi! Matka Boží však dobře ví, že je požehnaná, blahoslavená, jediná ze všech lidí schopná nalézt lidem ztracenou milost. Dobře ví, že je milována svým Pánem, že je milována víc než všichni svatí a andělé dohromady. „Daruj mi národ můj, za ten žádám.“ Miluješ-li mne skutečně, dí mu, daruj mi, Pane, tyto hříšníky, za něž prosím. Je možno,

aby ji Bůh nevyslyšel? Kdo by neznal moc, kterou mají u Boha prosby Mariiny? „Zákon milostivosti jest na jazyku jejím.“ (Přís. 31, 26.) Každá její prosba je jako zákon, vydaný Hospodinem, aby se zacházelo milosrdně se všemi těmi, za něž oroduje Maria.

Sv. Bernard⁽¹⁶⁾ si dává otázku, proč nazývá Církev Marii královnou milosrdenství, a odpovídá: „Poněvadž Maria otvírá propast milosrdenství Božího, komu chce, kdy chce a jak chce, takže žádný sebe bezbožnější hříšník nezahyne, když mu věnuje Nejsvětější mezi svatými ochranu a přimluvu.“

Snad se však musíme obávat, že Maria s rozhořčením odmítne přimluvu za hříšníka příliš obtíženého hříchy! Nebo snad nás musí poděsiti velebnost a svatost této vznešené Královny! „Nikoliv, volá sv. Řehoř VII.,⁽¹⁷⁾ čím je vznešenější a světější, tím je laskavější a soucitnější k hříšníkům, kteří se chtějí polepsit a utíkají se k ní.“ Králové a královny vzbuzují svou velebností strach, takže se poddaní bojí k nim jíti. „Čeho by se však báli ubožáci, dí sv. Bernard,⁽¹⁸⁾ jdou-li k této Královně milosrdenství? Vždyť s těmi, kdo ji navštěvují, nejedná tvrdě a nevlídně, nýbrž je k nim plna dobroty a lásky, nabízejíc všem mléko a vlnu.“ Maria netoliko udílí, nýbrž přímo nabízí všem nám mléko a vlnu: mléko milosrdenství, aby v nás probudila důvěru, a vlnu ochrany, aby nás ochránila před blesky Boží spravedlnosti.

Suetonius⁽¹⁹⁾ vypravuje o císaři Titovi, že nedovedl nikomu odepřítí žádnou milost, ba, že nejednou sliboval více, než mohl splnit. Když mu to vytýkali, odpovídal, že panovník nemá propustiti s prázdnou nikoho z těch, jimž povolil slyšení. Titus tak jen mluvil, ve skutečnosti však často buď lhal nebo daný slib nesplnil. Naše Královna však nemůže lháti a svým ctitelům může vymoci vše, co chce. K tomu má tak laskavé a slitovné srdce, že nemůže propustiti s prázdnou žádného prosebníka. „Je tak dobrotivá, že nikdo od ní neodejde neuspokojen,“ praví Ludvík Blossius.⁽²⁰⁾ — „Jak bys mohla, Maria, volá sv. Bernard,⁽²¹⁾ odpírati pomoc ubohým, když jsi královnou milosrdenství? A kdo jiný, ne-li ubozí, mají právo na milosrdenství?“ — Tys královnou milosrdenství a já jsem hříšník ze všech nejbídnější. Jsem-li tedy první mezi tvými poddanými, musíš míti o mne péči větší nežli o všechny ostatní. Slituj se tedy nad námi, Královno milosrdenství, a pamatuj na naši spásu!

„A nenamítej přesvatá Panno, modlím se s Jiřím Nikomedským,⁽²²⁾ nenamítej, že nám nemůžeš pomoci pro množství našich hříchů, neboť máš tak velikou moc a dobrotu, že ani největší počet hříchů je nepřeváží. Máš nepřekonatelnou sílu, aby nezdolala tvou dobrotu spousta hříchů. Nic neodolá tvé moci. Tvou slávu totiž pokládá Stvořitel za svou vlastní. A Syn plní s radostí tvé prosby, jako by splácel svůj dluh k tobě.“ Světec tím chce říci, že třebas je Maria nekonečně zavázána vděčností Synovi za to, že ji vyvolil za svou matku, přece nelze popřít, že i Syn je mnoho zavázán této Matce za to, že mu dala lidskou přirozenost. Proto Ježíš, aby splatil svůj dluh k Marii, ctí ji nyní ve své slávě zvláště tím, že vždycky vyslýchá všechny její prosby.

Jak velice tedy musíme důvěřovati v tuto Královnu, víme-li, jakou moc má u Boha a jak je přebohatá milosrdenstvím, takže není na zemi člověka, jenž by neměl účast na slitování a přízni Mariině. Blah. Panna sama to zjevila sv. Brigittě:⁽²³⁾ „Jsem královna nebe a matka milosrdenství, řekla jí, jsem radost spravedlivých a brána hříšníků k Bohu. Na zemi není hříšníka tak zlořečeného, že by byl zbaven mého milosrdenství, neboť každý, nedostane-li na mou přímluvu nic jiného, obdrží aspoň milost, že je méně pokoušen od zlých duchů. Nikdo — vyjma, že je skutečně zlořečen, což se rozumí o konečném a neodvolatelném zlořečení, vynesném nad zavrženými — nikdo není od Boha tak zapuzen, že by se nemohl k němu vrátiti a nebyl od něho přijat na milost, jestli mne vyzývá o pomoc. Všichni mne nazývají matkou milosrdenství a opravdu, Boží milosrdenství k lidem učinilo mne tak milosrdnou. Protože jsem tak milosrdná a tolik toužím pomoci hříšníkům, bude nešťasten, na věky po smrti nešťasten člověk, jenž se mohl utíkat ke mně za pozemského života, ale nečinil tak a proto propadl zavržení.“

Utíkejme se tedy, vždycky se utíkejme k nohám této nejsladší Královny, chceme-li se na jisto spasiti! A jestli nás děsí a ohromuje pohled na naše hříchy, vzpomeňme si, že se Maria stala královnou milosrdenství proto, aby spasila svou ochranou největší a nejzoufalejší hříšníky, když k ní volají o pomoc. Ti budou její korunou v nebesích podle slov jejího božského Snoubence: „Pojď s Libanu, choti má, pojď s Libanu, pojď: budeš korunována... ze skryší lvových a z hor pardových.“ (Velep. 4, 8.) Co zna-

menají tato doupata dravců a nestvůr, ne-li srdce ubohých hříšníků? Jejich duše jsou změněny v brlohy hříchů, nejodpornějších to nestvůr. Právě tito ubozí hříšníci, vykládá opat Rupert, tebou zachránění, vznešená Královno Maria, budou tvou korunou v nebi. „Jejich spása bude tvou korunou, korunou důstojnou a vhodnou pro Královnu milosrdenství.“⁽²⁴⁾

Uvedené pravdy potvrzuje následující příklad.

Příklad. V životopise Sestry Kateřiny od sv. Augustina (naroz. v Bayeux, † 1688 v Kanadě)⁽²⁵⁾ se vypravuje, že blízko jejího kláštera žila žena jménem Marie, která od mládí, utraceného v hříších až do pozdního věku zatvrzele byla oddána nepravostem. Obyvatelé místa ji od sebe vyhnali. I uchýlila se do vzdálené jeskyně, kde opuštěná ode všech, hnilobou znetvořená, bez zaopatření po čase skonala. Jako nemá tvář byla zakopána do neposvěcené země. Ani Sestra Kateřina, která se vždy modlivala k Bohu za duše zemřelých, nepamatovala v modlitbách na nešťastnou stařenu, když zvéděla o její smrti. Myslila o ní, jako všichni ostatní, že je zavržena.

Po čtyřech letech se jí však zjevila neznámá duše z očištěnce a pravila jí: Sestro Kateřino, jak jsem nešťastná! Ty prosíš Boha za duše všech zemřelých a jenom s mou duší nemáš slitování. — Kdo jsi? tázala se služebnice Boží. — Jsem ona nešťastná Marie, která skonala v jeskyni. — A což jsi spasena? divila se Sestra Kateřina. — Ano, jsem spasena — milosrdenstvím Marie Panny. — Ale jak se to stalo? — Když jsem si chvíli před smrtí uvědomila, pravila duše, jak jsem hříšná a jak jsem ode všech opuštěná, obrátila jsem se k Matce Boží a modlila se: Paní, ty jsi útočištěm opuštěných. Hleď, já jsem nyní ode všech opuštěna. Ty jsi má jediná naděje, jenom ty mi můžeš pomoci! Slituj se nade mnou! — A Svatá Panna mi vyprosila milost lítosti. Nato jsem skonala a byla jsem zachráněna. Královna moje mi pak ještě vyprosila milost, aby se zkrátil můj očištěnc. Trpěla jsem prudčí bolesti a nahradila tak mnoho roků očištěncových. Nyní potřebuji jen několik mší svatých, abych byla vysvobozena. Prosím tě, dej je za mne sloužiti. Slibuji ti, že se pak budu stále za tebe přimlouvati u Boha a u Marie Panny.

Sestra Kateřina dala hned sloužiti mše svaté. Za několik dní se jí zjevila zase ona duše, ale zářivější než slunce, a pravila: Děkuji ti, Kateřino, již jdu do nebe velebiti milosrdenství Boží a přimlouvati se za tebe.

Modlitba.

Matko Boha mého a Paní moje, Maria! Jako předstupuje před vznešenou Královnou odporný žebrák, vředy posetý, tak se k tobě, Královně nebe a země, blížím já. S výše svého trůnu račiž, prosím, obrátiti své oči ke mně, ubohému hříšníkovi. Vždyť Bůh tě tak obohatil, abys pomáhala hříšníkům, a učinil tě královnou milosrdenství, abys mohla přinášet úlevu ubohým. Pohleď tedy na mne a slituj se nade mnou! Pohleď na mne a nespust' mne s očí, dokud mne neproměníš z hříšníka ve světce.

Vím dobře, že nezasluhuji nic dobrého, že bych zasluhoval dokonce, abych byl za svůj nevděk zbaven všech milostí, jež jsem na tvou přímluvu obdržel od Pána. Ty jsi však královna milosrdenství a nehledáš zásluhy, nýbrž bídu, abys přispěla na pomoc nuzným. Kdo je však chudší a nuznější nežli já?

Vznešená Panno, vím, že když jsi královnou vesmíru, jsi také královnou mou. Já se však chci zasvětit tvé službě zvláštním způsobem, abys mohla se mnou po libosti nakládati. Proto ti pravím se sv. Bonaventurou: Paní, chci se poddati tvé vládě, abys mne ve všem řídila a vedla.⁽²⁵⁾ Neponechávej mne v mé moci! Poroučej mi, nakládej se mnou, jak chceš, též mne trestej, když neposlechnu, protože tresty z tvých rukou budou mi velmi spasitelné.

Je mi větší ctí býti tvým služebníkem než býti pánem celého světa. Přijmi mě, Maria, za svého a pamatuj na mé spasení! Nechci již náležeti sobě. Dávám se tobě darem.

A sloužil-li jsem ti v minulosti špatně, promarnil-li jsem kolik krásných příležitostí ke tvé úctě, budu náležeti v budoucnosti mezi tvé nejhorlivější a nejvěrnější služebníky. Ne, nechci, aby mne ode dneška předstihl někdo v úctě a v lásce k tobě. To slibuji a doufám, že s pomocí tvou svůj slib splním. Amen.

§ 2: OČ VĚTŠÍ MUSÍ BÝTI NAŠE DŮVĚRA V MARII, PONĚVADŽ JE NAŠÍ MATKOU

Marii Pannu nazývají její ctitelé matkou. Není to řečeno ani náhodou ani nazdařbůh. Spíše se zdá, že ji ani nedovedou jinak nazvat a že se ani nemohou nasytit tohoto názvu: Matko! Ano, přísluší jí název matka, poněvadž je matkou naší, ne ovšem tělesnou, nýbrž duchovní. Je matkou našich duší a naší spásy.

Když oloupil hřích naše duše o milost Boží, zbavil je též života. Protože byly v bídém stavu smrti, přišel Vykupitel Ježíš s neskonálním milosrdenstvím a láskou, aby nám dobyl svou smrtí na kříži ztracený život, jak sám prohlásil: „Já jsem přišel, aby měli život a měli hojnost.“ (Jan 10, 10.) Hojnost nám přinesl, neboť, jak praví bohoslovci, Ježíš Kristus nám přinesl svým vykoupením větší dobro, než byla škoda, kterou způsobil Adam svým hříchem. Tak se stal Ježíš, když nás usmířil s Bohem, otcem našich duší v Novém Zákoně milosti, jak předpověděl prorok Isaiáš, že bude „otec na budoucí věky, kníže pokoje“. (Is. 9, 6.) Je-li však Ježíš otcem našich duší, je Maria jejich matkou, neboť dala-li nám Ježíše, dala nám pravý život, a obětujíc pak na Kalvarii život Synův za naše spasení, zrodila nás k životu milosti Boží.

Podle učení svatých Otců stala se Maria naší duchovní matkou ve dvou chvílích. Po prvé, když si zasloužila počítí v panenském lůně Syna Božího, jak praví sv. Albert Veliký.⁽¹⁾ Ještě zřetelněji učí sv. Bernardin Sienský,⁽²⁾ že když nejsvětější Panna dala při zvěstování andělově souhlas, jež od ní očekávalo Věčné Slovo, aby se vtělilo, od té chvíle vyprošovala na Bohu s nesmírnou vroucností naši spásu. Tak se zasazovala o naši záchranu, že nás od toho okamžiku takřka pod srdcem nosila jako nejlaskavější matka.

Sv. Lukáš praví při vypravování o narození našeho Spasitele (2, 7), že Maria porodila syna svého prvorozeného. „Tvrdí-li tedy evangelista, jak uvažuje kterýsi spisovatel,⁽³⁾ že tehdy porodila svého prvorozeného syna, máme se snad domnívati, že měla později ještě jiné děti?“ Tentýž spisovatel však praví dále: „Je-li článkem víry, že Maria neměla kromě Ježíše jiných dětí tělesných, má tedy jiné děti

duchovní a těmi jsme my.“ Totéž zjevil Pán sv. Gertrudě,⁽⁴⁾ jež čtla jednoho dne zmíněné místo evangelia a byla jím uvedena do rozpaků. Nemohla pochopiti, jak je možno říci o Ježíši Kristu, že byl prvorozeným synem Mariiným, když zrodila Maria jen jeho. Bůh ji osvětlil, že Ježíš byl prvorozeným synem Panny Marie podle těla, lidé však že jsou jejími druhorozenými dětmi podle ducha.

Tak můžeme porozuměti, co se praví o Marii ve Velepísni: „Život tvůj jest kupka pšenice, obložená lilie-mi.“ (7, 2.) Sv. Ambrož⁽⁵⁾ vykládá tato slova takto: „Ačkoliv v nejčistším životě Mariině bylo jen jediné zrnko pšeničné, totiž Ježíš Kristus, přece je srovnáván s kupkou pšenice, poněvadž ono jediné zrnečko obsahovalo v sobě všechny vyvolené, jimž se měla také státi matkou Maria.“ Proto napsal opat Vilém:⁽⁶⁾ „Když přivedla Maria na svět Ježíše, našeho Spasitele a náš život, zrodila k spáse a k životu všechny nás.“

Po druhé nás zrodila Maria k životu milosti, když v ne-smírných bolestech srdce na Kalvarii obětovala za naši spásu Věčnému Otci život svého milovaného Syna. „Protože spolupůsobila tehdy, jak praví sv. Augustin,⁽⁷⁾ svou láskou, aby se zrodili věřící k životu milosti, stala se tak duchovní matkou všech nás, kteří jsme údy své hlavy, Ježíše Krista.“ Tutéž myšlenku obsahují slova Velepísně, platící o Marii: „Učinili mne strážnou svých vinic, vinice své jsem dbát nemohla.“ (1, 5.) Pro spásu našich duší ochotně svolila Maria, že bude obětovati život svého Syna na smrt. Nebo jak vykládá opat Vilém:⁽⁸⁾ „Aby zachránila duše mnohých, svoji duši vydala na smrt.“ A co tvořilo duši Marie, ne-li Ježíš, jenž byl jejím životem a celou její láskou? Proto jí prorokoval sv. Simeon, že jednoho dne probodne její požehnanou duši přebolestný meč. (Luk. 2, 35.) Mečem tím bylo kopí, jež proklálo bok Ježíšův, neboť Ježíš byl duší Mariinou. Tehdy nás zrodila Maria k životu věčnému, takže se všichni můžeme zváti dětmi bolesti Mariiných. Tato nejdobrotivější Matka naše byla vždy naprosto a dokonale sjednocena s vůlí Boží. „Zнала také, dí sv. Bonaventura, lásku Věčného Otce k lidem, který chtěl smrt svého Syna pro naše spasení; znala i lásku Syna, jenž chtěl zemřít za nás. Aby se tedy sjednotila s touto nezměrnou láskou Otce a Syna k lidskému pokolení, přinesla též sama celou svou vůli obět svého Syna a svolila, aby zemřel za naši spásu.“

Je sice pravda, že při smrti pro vykoupení lidského pokolení chtěl býti Ježíš samotný podle slov: „V lisu šlapal jsem samojediný.“ (Is. 63, 3.) Když však viděl velikou touhu Mariinu, aby se též mohla uplatniti při záchraně lidstva, ustanovil, aby spolupracovala k naší spáse dokonalým obětováním jeho života a tak aby se stala matkou našich duší. Náš Spasitel to dal na jevo, když před posledním vydechnutím pohlédl s kříže na Matku a na učedníka Jana, stojící oba na blízku, a řekl napřed Marii: „Hle, syn tvůj.“ (Jan 19, 26.) Chtěl říci: Viz člověka, jenž se již rodí k životu milosti z oběti mého života, kterou přinášíš pro jeho spásu. Potom se obrátil k učedníkovi: „Hle, matka tvá.“ (Jan 19, 27.) Podle výkladu sv. Bernardina Sienského⁽¹⁰⁾ stala se těmito slovy Maria nejen matkou sv. Jana, nýbrž i matkou všech lidí a to pro lásku, kterou k nim chovala. „Z toho důvodu napsal také sv. Jan, vykládá Sylveira,⁽¹¹⁾ v svém evangeliu při záznamu o této události: „Potom řekl učedníkovi: Hle, matka tvá.“ Povšimnutí tedy zaslouží, že Ježíš nepromluvil k Janovi, nýbrž k učedníkovi, aby dal na jevo, že Spasitel dal Marii za matku všem těm, kteří jako křesťané jmenují se jeho učedníky.“

„Já jsem matka krásného milování“ (Sir. 24, 24), praví Maria, poněvadž „její láska, dí kterýsi spisovatel,⁽¹²⁾ která činí krásnými naše duše v očích Božích, působí, že nás přijímá za syny jako laskavá matka.“ „Která pak matka miluje své děti a pečuje o jejich blaho tak, jako ty, nejsladší naše Královno, miluješ nás a staráš se o naše blaho?“, táže se sv. Bonaventura.⁽¹³⁾

Jak jsou šťastni, kdo žijí pod ochranou Matky tak laskavé a tak mocné! Prorok David, třebaž nebyla ještě za něho Maria na světě, prosil Boha o spasení proto, že je synem Mariiným: „Pomoz synu své služebnice!“ (Ž. 85, 16.) „Které služebnice?“ táže se sv. Augustin⁽¹⁴⁾ a odpovídá: „Té, jež praví: Aj, já služebnice Páně.“ „Kdo by se kdy odvážil, dí sv. Robert Bellarmin,⁽¹⁵⁾ odtrhnouti Marii od srdce tyto dítky, když se k ní utekly do ochrany před nepřáteli? Mohly by běsnit peklo nebo vášně, až by je přemohly, když skládají svou důvěru v ochranu této vznešené Matky?“ — O velrybě se vypravuje, že, když jsou ohrožena její mláďata buď bouří nebo rybáři, otvírá tlamu a ukrývá je v sobě. Právě tak jedná Maria, dí Novarino.⁽¹⁶⁾ „Co pak činí naše Matka, vidí-li své dítky ohroženy velikým nebezpečím v bouři zuři-

vých pokušení? S mateřskou láskou ukrývá je v svém nitru, chrání je a střeží, dokud je neuvede do bezpečného přístavu nebes.“ — Ó nejlaskavější Matko, nejslitovnější Matko, buď vždy velebena a veleben budiž vždycky Bůh, že tě učinil naší matkou a bezpečným útočištěm ve všech nástrahách tohoto života.

Nejblah. Panna zjevila sv. Brigittě⁽¹⁷⁾ toto: „Kdyby viděla matka své dítě pod meči nepřátel, odvážila by se všeho pro jeho záchranu. Tak činím a vždycky činiti budu svým dětem, byť by to byli sebe větší hříšníci, jen když se utíkají ke mně o pomoc.“ Tímto způsobem tedy zvítězíme jistě v každém boji s peklem, budeme-li se utíkati k Matce Boží a Matce své a budeme-li jí stále opakovati: Pod ochranu tvou se utíkáme, svatá Boží Rodičko, pod ochranu tvou se utíkáme, svatá Boží Rodičko. — Ó kolik vítězství dobyli nad peklem věřící, když brali útočiště k Marii touto krátkou, ale nade vše mocnou modlitbou. Veliká služebnice Boží Sestra Marie Crocifissa z řádu sv. Benedikta vítězila vždy její pomocí nad zlými duchy.

Radujte se tedy, všechny dítky Mariiny! A vězte, že Maria přijímá za své dítky všechny, kdo jimi chtějí býti. Jen zmužile! Jaký pak strach před zavržením, brání-li vás a střeží-li vás tato Matka? Sv. Bonaventura⁽¹⁸⁾ praví, že „kdo miluje tuto dobrou Matku a doufá v její ochranu, má si dodati mysli a říkati: Čeho se bojíš, má duše? Ne, neprohraješ soud o svou věčnou spásu, neboť rozsudek o tobě je v rukou tvého bratra Ježíše a Matky tvé Marie!“ Při této myšlence volá radostně sv. Anselm⁽¹⁹⁾ a povzbuzuje: „Jak blaženou mám naději, jak bezpečné útočiště! Matka Boží je matkou mou! S jakou jistotou musíme tedy doufati, když závisí naše spása na rozsudku dobrého Bratra a milující Matky?“ — Naše Matka nás tedy volá k sobě a praví: „Jestli kdo maličký, pojď ke mně.“ (Přísl. 9, 4.) Malé děti mají stále v ústech jméno své matky, a leknou-li se něčeho, hned volají: Maminko, maminko! Ó nejsladší Maria, nejlaskavější Matko! To právě od nás žádáš, abychom se stali dětmi a vzývali tě vždy ve svých nebezpečích a obraceli se vždycky k tobě, protože nám chceš pomoci a nás zachrániti, jak jsi zachránila všechny dítky, které se kdy k tobě utíkaly.

Příklad. V dějinách jesuitských klášterů v království Neapolském je zaznamenána zpráva o mladém skotském šlech-

tici, jménem Vilému Elfinstoneovi, příbuznému krále Jakuba.⁽²⁰⁾ Pocházel z rodiny protestantské, ale milost Boží mu otevřela oči, aby poznal svůj blud. Přišel do Francie, kde s pomocí skotského jesuity a ještě více na přímluvu blah. Panny poznal konečně pravdu, odpřisáhl blud a stal se katolíkem. Odtud se odebral do Říma. Jednoho dne byl velmi zarmoucen a plakal. Když se ho tázal přítel na příčinu smutku, odpověděl, že se mu v noci zjevila matka a řekla mu: Štěstí pro tebe, synu, žeš vstoupil do pravé Církve. Já jsem zahynula, protože jsem skonala v bludu. Od toho dne ctil ještě vroucněji Marii Pannu a vyvolil si ji za jedinou matku. Maria mu vnukla myšlenku, aby vstoupil do řádu; i zavázal se k tomu slibem. Protože byl nemocen, odjel do Neapole, chtěje se uzdravit v tamním podnebí. Bůh však chtěl, aby v Neapoli zemřel a to jako řeholník. Když totiž hned po svém příchodu smrtelně onemocněl, pohnul prosbami a slzami představené, aby ho přijali za člena řádu. Potom po sv. přijímání, před Velebnou Svátostí, složil řeholní sliby a byl přijat do Tovaryšstva.

Všichni byli dojati jeho vroucností, jak děkoval své Matce Marii, že jej vytrhla z bludu a dala mu milost umřítí v pravé Církvi, v domě Božím, uprostřed řeholních bratří. Proto volal: Jak je to krásné, umíratí uprostřed tolika andělů! Když ho napomínali, aby si odpočinul, odpovídal: Když se blíží konec mého života, není již kdy odpočívat. Před smrtí pak řekl okolostojícím: Nevidíte, bratří, kolem dokola stát anděly? Když šeptal jakási slova, tázal se ho jeden z řeholníků, co říká. Odvětil, že mu zjevil anděl strážný, že pobude jen krátkou dobu v očištcí a hned pak přijde do nebe. Nato zase začal hovořiti s milou Matkou Marií, vzýváje ji opět a opět: Matko, Matko! Konečně vydechl duši tak tiše, jako když dítě usíná v náručí matky. Za nedlouho bylo zjeveno jednomu řeholníkovi, že je jinoh již v nebi.

Modlitba.

Má nejsvětější Matko, jak je to možné, že jsem tak zlý, máje Matku tak dobrou? Že miluji tvory, máje Matku planoucí zcela láskou k Bohu? Že jsem tak nuzný, máje Matku tak bohatou ctnostmi? Ach, moje nejdražší Matko, je sice pravda, že nezasluhuji býti tvým synem; svým špatným životem stal jsem se toho nehodným. Budu spokojen, když

mě přijmeš za svého otoka. A jsem ochoten zřici se i všech království světa jen proto, abych se dostal mezi nejnižší služebníky tvé. Ano, budu se vším spokojen. Tím mi však nezabráníš, abych tě nazýval svou Matkou.

Toto jméno mě naplňuje útěchou a štěstím. Připomíná mi povinnost lásky k tobě. Toto jméno oživuje ve mně velikou důvěru v tebe. Čím více mne děsí mé hříchy a božská spravedlnost, tím více mě sílí myšlenka, že ty jsi mou matkou. Dovol mi tedy říci: Matko má, Matko má nejdražší! Tak tě nazývám a vždycky ti tak budu říkat.

Ty máš býti po Bohu má naděje, mé útočiště a moje láska v tomto slzavém údolí. Doufám, že takto zemru a že odevzdám v posledním okamžiku duši do tvých svatých rukou se slovy: Matko má, Matko má Maria, pomoz mi, slituj se nade mnou. Amen.

§ 3: JAK VELICE NÁS MILUJE TATO MATKA

Je-li Maria naší matkou, můžeme se snadno domyslit, jak nás miluje.

Láska rodičů k dětem je láska nutná. Z toho důvodu přikazuje podle sv. Tomáše⁽¹⁾ božský zákon dětem lásku k rodičům, zato však není výslovného přikázání, aby rodiče milovali své děti. „Láska k vlastnímu potomstvu je tak hluboce vtištěna do nitra samou přírodou, že ani nejdivočejší dravci nemohou nemilovati svá mláďata,“ jak dí sv. Ambrož.⁽²⁾ Přírodopisci vypravují, že dokonce i tygři, zaslechnou-li hlas ulovených mláďat, vrhají se do moře a plavou až k lodím, jež odvázejí mláďata.⁽³⁾ Jestli tedy ani tygři, jako by pravila naše nejvznešenější Matka, nedovedou zapomněti na svá mláďata, jak bych mohla zapomenouti já na vás, své děti? „Může zapomněti na své dítě žena, bez citu s plodem své krve býti? A byť i ona se zapomněla, já tě přece nezapomenu!“ (Is. 49, 15.)

Maria je naší matkou, ne ovšem podle těla, nýbrž podle lásky, jak jsme již vysvětlili. „Já jsem matka krásného milování.“ (Sir. 24, 24.) Tedy jen její láska k nám činí ji naší matkou. „Proto se honosí, dí jeden spisovatel,⁽⁴⁾ že je matkou lásky, neboť, když nás přijala za své dívky, je plna lásky k nám.“

Kdo pak by mohl vyličiti lásku, kterou chová Maria k nám ubohým? Arnold Chartreuxský⁽⁵⁾ dí, že při smrti Ježíše Krista nesmírně toužila zemřít se Synem z lásky k nám. „Zatím, co Syn pněl na kříži a umíral, Maria nabízela za nás svůj život,“ praví sv. Ambrož.⁽⁶⁾

Všimněme si důvodů této lásky, neboť takto lépe porozumíme, jak velice nás miluje tato dobrá Matka!

První důvod veliké lásky Mariiny k lidem je její veliká láska k Bohu. Láska k Bohu a láska k bližnímu spadají pod totéž přikázání, jak píše sv. Jan: „Toto přikázání máme od Boha: ten, kdo miluje Boha, aby miloval též bratra svého.“ (1. Jan 4, 21.) Jak roste jedna láska, vzrůstá se i druhá. Víme, co všechno vykonali světci z lásky k bližnímu, poněvadž vroucně milovali Boha. Až tak daleko dospěli, že nabídli v oběť pro blaho bližních svobodu, ba i život. Čteme jen činy sv. Františka Xaverského v Indii! Pro duchovní blaho tamních nevzdělaných národů zlézal vysoké hory, vystavoval se tisícovým nebezpečím, vyhledával tyto nešťastníky v děrách, kde bydlili jako zvěř, a přiváděl je k Bohu. A čeho se odvážil sv. František Saleský, aby obrátil bludaře v kraji Chablais? Měl odvahu celý rok den co den lézt po čtyřech po trámu, v zimě omrzlém, přes řeku, aby se dostal na druhý břeh k oněm zatvrzelcům a mohl jim kázat. Sv. Pavlín se stal sám otrokem, aby vysvobodil z otroctví syna chudé vdovy. Sv. Fidelis radostně obětoval při kázání život, aby přivedl k Bohu bludaře místa, kde kázal, Svatí tedy učinili tolik z lásky k bližním, poněvadž vroucně milovali Boha.

Kdo však miloval Boha více než Maria? Milovala jej v prvním okamžiku svého života víc nežli jej milovali všichni svatí a všichni andělé v celém svém bytí, jak budeme později uvažovati v rozjímání o ctnostech Mariiných. Blah. Panna sama zjevila Sestře Marii Crocifisse, že žár její lásky byl schopen strávit v okamžiku vše na nebi a na zemi a že u srovnání s ní všechny plameny lásky serafů podobaly se chladnému větru.⁽⁷⁾ A jako mezi anděly není nikoho, kdo by miloval Boha víc než Maria, tak ani nenajdeme a nemůžeme najít po Bohu nikoho, kdo by nás miloval víc než tato nejlaskavější Matka. A byť bychom sloučili v jedno lásku všech matek k jejich dětem, lásku všech snoubenců k jejich snoubenkám, lásku všech světců a andělů k jejich ctitelům, nevyrovnala by

se jejich láska lásce, kterou chová Maria k jediné duši. P. Nieremberg(*) praví, že „láska všech matek k jejich dětem je stínem lásky Mariiny ke každému z nás. Sama nás miluje víc, než nás milují dohromady všichni andělé a svatí.“

Dále nás miluje naše Matka tak velice proto, že jsme jí byli odkázáni za syny jejím drahým Ježíšem, když před svou smrtí řekl: „Že no, hle syn tvůj.“ (Jan 19, 26.) V osobě Janově označil za její dítky všechny nás lidi, jak jsme dříve uvažovali. To byla poslední slova Synova k ní! Posledních pokynů, které nám dávají drazí ve chvíli smrti, hluboce si vážíme a nikdy nám nevymizí z paměti.

Kromě toho nás miluje Maria tolik též proto, že jsme jí stáli tolik bolestí. Matky mívají obyčejně ve větší lásce ty děti, s nimiž měly více starostí a více bolestí. My pak jsme ty děti, pro něž musila sama obětovati na smrt předrahý život svého Ježíše a patřiti vlastníma očima, jak umírá v hrozných mukách, aby nám dobyl života milosti. Z této veliké oběti Mariiny zrodili jsme se tehdy k životu Boží milosti. A právě proto, že jsme jí stáli tolik starostí, jsme jí tak drahými dětmi. O věčném Otci je psáno, že z lásky k lidem vydal na smrt i svého vlastního Syna: „Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal.“ (Jan 3, 16.) Sv. Bonaventura(9) dí, že totéž lze říci o Marii: Tak Maria milovala nás, že Syna svého jednorozeného dala.

Kdy pak nám jej dala?

Dala nám jej předně, když svolila, aby šel na smrt, praví P. Nieremberg. Dále nám jej dala tím, že nehájila života svého Syna, když se zpronevěřili soudci této povinnosti buď z nenávisti nebo ze strachu. Můžeme rozumně předpokládati, že by slova Matky tak moudré a tak něžné měla mocný vliv aspoň na Piláta, jenž by si byl rozmyslil odsouditi na smrt člověka, jehož uznal a prohlásil za nevinného. Avšak nikoliv, Maria nechtěla pronést ani slůvko ve prospěch svého Syna, aby nezamezila smrti, na níž závisela naše spása. Konečně nám jej dala tisíckráte u paty kříže v oněch třech hodinách před jeho smrtí. Tehdy stále jen obětovala za nás s největší láskou život Synův, trpíc sama nejkrutější bolest. Činila to tak statečně, že podle sv. Anselma a sv. Antonína (10) byla odhodlána, kdyby nebylo katanů, třebas jej sama ukřižovati, jen aby vyplnila vůli Otce, jenž žádal jeho smrt pro naše spasení. A jestli Abraham dokázal podobný skutek statečnosti, chtěje

obětovati syna vlastníma rukama, musíme připustiti, že Maria jsouc světější a poslušnější než Abraham vykonala by to ještě statečněji.

Vraťme se však ke své myšlence. Jak musíme býti vděční Marii za úkon tak veliké lásky, když přinesla v oběť život svého Syna v tak krutých bolestech pro spásu nás všech? Bůh odměnil bohatě Abrahamovi jeho ochotu, když chtěl obětovati Isáka. Čím se však můžeme odvděčiti Marii za život jejího Ježíše, jež za nás obětovala? Byl to syn daleko vznešenější než Isák a milovala jej daleko víc než Abraham miloval svého Syna! Tato Mariina láska, dí sv. Bonaventura,⁽¹¹⁾ velice nás zavázala, abychom ji milovali; vidíme přece, že nás milovala víc než kdokoliv jiný, neboť nám dala svého jedno-rozeného Syna, jež měla raději než sebe.

Odtud plyne další důvod, proč nás Maria tolik miluje. Vidí, že jsme vykoupeni za cenu krve Ježíše Krista. Kdyby věděla nějaká matka, že její milovaný syn vykoupil ze zajetí otroka dvacetiletým strádáním v žalářích, jak velice by si vážila tohoto otroka již pro tento důvod! Maria však ví, že Syn Boží nepřišel na svět pro nic jiného, než aby spasil nás ubohé, jak sám prohlásil: „Přišelť Syn člověka hledat a spasit, co zahynulo.“ (Luk. 19, 10.) A aby nás spasil, ráčil za nás obětovati i svůj život. Kdyby nás tedy Maria málo milovala, ukázala by, že málo hodnotí krev Synovu, jež je výkupným za naši spásu. Sv. Alžbětě⁽¹²⁾ bylo zjeveno, že Maria od svého obětování v chrámě ustavičně se jen modlila za nás, aby Hospodin seslal brzy Syna svého pro spasení světa. Můžeme se snadno domyslit, oč více nás miluje nyní, když ví, jak nás cení její Syn, že se nerozpakoval získati nás za tak nesmírnou cenu.

A protože všichni lidé byli vykoupeni Ježíšem Kristem, proto Maria všechny je miluje a dobrodiními zahrnuje. Sv. Jan o ní praví: „I ukázalo se veliké znamení v nebi: Žena oděná sluncem.“ (Zjev. 12, 1.) Jako se na zemi nemůže nikdo skrýti před sluncem, tak není nikoho na zemi, kdo by byl zbaven lásky Mariiny. „Nic nemůže skrýti se před jeho žářem.“ (Ž. 18, 7.) „Před jeho žářem — to znamená, před žářem srdce Mariina“, jak vysvětluje opat Celleský.⁽¹³⁾

„A kdo kdy pochopí, praví sv. Antonín,⁽¹⁴⁾ péči, kterou má tato laskavá Matka o všechny nás? Proto všem nabízí a po-

skytuje své milosrdenství.“ Jelikož naše Matka dychtila po záchraně všech, proto k ní též spolupracovala. „Je jisto, dí sv. Bernard⁽¹⁵⁾, že se starala o celé pokolení lidské.“ Proto je velmi prospěšná pobožnost některých ctitelů Mariiných, kteří podle svědectví Kornelia a Lapide⁽¹⁶⁾ prosí Pána o ty milosti, jež pro ně vymáhá Svatá Panna, slovy: Dej mi, Pane, co pro mne vyprošuje nejsvětější Panna! A právem, dí zmíněný spisovatel, neboť naše Matka nám vymáhá větší dobra, než si dovedeme sami přát. A zbožný Bernardin z Busti⁽¹⁷⁾ praví, že Maria rychleji udílí dobra a milosti, než my po nich toužíme. Proto obrací na ni Richard od sv. Vavřince⁽¹⁸⁾ slova Moudrosti: „Předchází ty, kdo jsou jí žádostivi, a by prve jim se ukázala.“ (Moudr. 6, 14.): „Maria předchází ty, kdo se na ni obracejí, aby jí našli dříve nežli ji hledají.“ „Tak veliká je láska této dobré Matky k nám, praví Richard od sv. Viktora⁽¹⁹⁾, že nám přichází na pomoc dříve, nežli o ni žádáme.“

Je-li tedy Maria tak dobrá ke všem, i k nevďečným a lhostejným, kteří ji málo milují a málo se k ní utíkají, oč bude laskavější k těm, kdo ji milují a často ji vzývají: „Snadno lze ji těm spatřit, kteří ji milují.“ (Moudr. 6, 13.) „Jak snadno najdou Marii, dí Richard od sv. Vavřince,⁽²⁰⁾ kdo ji milují; a najdou ji plnou něhy a lásky“: „Já těm, kteří mne milují, splácím láskou.“ (Přísl. 8, 17.) Maria dosvědčuje, že nemůže odepřít lásku těm, kdo ji milují. Ačkoliv miluje tato nejlíbeznější Paní všechny lidi jako své děti, nicméně dává přednost v uznání a v lásce těm, kdo ji milují něžněji“, svědčí sv. Bernard.⁽²¹⁾ Podle slov Raymunda Jordana⁽²²⁾ jsou ctitelé Marii tak šťastni, že je Maria nejen miluje, nýbrž jim též slouží.

V kronice dominikánského řádu čteme,⁽²³⁾ jak umíral bratr Leodat z Montpellier, jenž se doporučoval této Matce milosrdenství dvěstěkrát za den. Jednoho dne spatřil u sebe překrásnou Královnu, která mu pravila: „Leodate, chceš umřít a přijít k mému Synovi a ke mně?“ Řeholník odpověděl: „Kdo jste?“ „Jsem Matka milosrdenství“, odvětila blah. Panna. „Tys mě tak často vzýval, proto jsem si nyní přišla pro tebe. Pojďme do nebe!“ Ještě téhož dne Leodat skonal a přišel, jak doufáme, za Marií do království blaha.

Nejsladší Matko Maria, blažen, kdo tě miluje. Sv. Jan Berchmans z Tovaryšstva Ježíšova⁽²⁴⁾ říkal: „Miluji-li Marii,

jsem si jist setrváním, a vyprosím si na Bohu vše, co chci.“ Proto obnovoval svatý jinoch bez ustání toto předsevzetí: Chci milovati Marii, chci milovati Marii. Tato slova si často v duchu opakoval.

Ach, jak předstihuje v lásce tato dobrá Matka všechny své děti! Ať ji milují sebe víc, vždycky bude láska Mariina k nim větší, praví Auriemma.⁽²⁵⁾ Kéž by ji milovaly jako sv. Stanislav Kostka, jenž miloval tuto svou drahou Matku tak něžně, že svou řečí rozohňoval každého, s kým mluvil, k podobné lásce. K oslavě jejího jména tvořil nová slova a nové čestné názvy. Nezačal žádnou práci, aby si napřed nevyžádal od ní požehnání před některým jejím obrazem. Když se modlil hodinky, růženec nebo když konal jiné modlitby ke cti Mariině, činil to s tak zjevnou vroucností, jako by mluvil tváří v tvář se samou Marií Pannou. Slyšel-li zpěv Zdravas Královno, vzplanuly jeho srdce i jeho obličej. Knězi Tovařystva, s nímž šel navštívit obraz blah. Panny, odvětil na otázku, jak ji miluje: Otče, co mohu říci víc než že je mou matkou? Podle výpovědi onoho kněze pronesl svatý jinoch tato slova s výrazem takové něhy a vroucnosti v hlase a v pohledu, že se zdálo, jako by ne člověk, nýbrž anděl mluvil o lásce k Marii. — Kéž by ji milovaly děti její též tak, jak blah. Heřman, jenž ji nazýval svou milovanou snoubenkou a za to byl od Marie Panny poctěn názvem snoubenec;⁽²⁶⁾ jako sv. Filip Neri, jenž pocítoval velikou útěchu již při pouhé myšlence na Marii a proto ji nazýval svou slastí; jako sv. Bonaventura, jenž ji nazýval nejen svou paní a matkou, nýbrž, aby dokázal svou něžnost a oddanost k ní, jmenoval ji dokonce svým srdcem a svou duší. Měly by ji milovat, jako veliký její ctitel sv. Bernard, jenž tolik miloval tuto sladkou Matku, že ji nazýval lupičkou srdcí. Proto říkal, aby vyjádřil něžnost své vroucí lásky k ní: „Což jsi mi neuloupila srdce?“ — Měly by ji nazývat svou milenkou, jak jí říkal sv. Bernardin Sienský, jenž vykonal každý den návštěvu u některého jejího obrazu a vyznával jí co nejněžněji lásku jako své královně. Na otázku, kam chodí každý den, odpovídal, že navštěvuje svou milenkou. Měly by ji milovat též tak, jak sv. Alois Gonzaga, jenž tak hořel ustavičně láskou k Marii, že sotva zaslechl nejsladší jméno své drahé Matky, hned mu plálo srdce a na tváři se mu objevoval žhavý ruměnec, jak mohli všichni vidět. — Její děti by ji měly milovat jako sv. Franti-

šek Solanský, jenž láskou k Marii jako by se byl rozumem pominul; s hudebním nástrojem sedal někdy před její obraz a zpíval jí o lásce. Říkal, že jak činí milenci svěště svým vyvoleným, tak zpívá on své milované Královně večerní dostaveníčko. Měly by ji milovat též, jak ji milovalo tolik jejích služebníků, kteří nevěděli, čím by jí ještě dokázali svou lásku. P. Jan de Trexo z Tovaryšstva Ježíšova s jásotem si říkal Mariin otrok a na znamení otroctví navštěvoval ji často v některém jejím chrámě. A co zde činil? Jakmile vešel, skrápěl dlažbu slzami něžné lásky k bl. Panně, pak se dotýkal dlažby jazykem a obličejem a tisíckrát ji líbal, neboť to byl, jak říkal, dům jeho milené Paní. P. Jakub Martinez,⁽²⁷⁾ také z Tovaryšstva Ježíšova, jenž býval pro svou zbožnost k Marii unášen anděly do nebe na její svátky, aby shlédl, s jakou nádherou se tam konají, říkal: „Chtěl bych míti srdce všech andělů a všech svatých, abych mohl Marii milovat tak, jak oni ji milují. Chtěl bych míti životy všech lidí, abych je mohl všechny obětovati z lásky k Marii.“ Kéž dojdou její dítky takové lásky k ní jako syn sv. Brigitty Karel,⁽²⁸⁾ jenž říkal, že neví, co by ho na světě těšilo více než myšlenka, jak velice miluje Bůh Marii. A též ujišťoval, že by rád podstoupil i největší utrpení, jen aby Maria nepozbyla — kdyby to vůbec bylo možné — ani nejmenší díl své slávy; a kdyby velikost Mariina patřila jemu, že by se jí vzdal pro ni jako mnohem hodnější. Měly by toužiti dáti i život na důkaz své lásky k Marii, jak si to přával Alfons Rodriguez. Ba neřídíme se ani těm, kteří si vryli do prsou ostrým železem líbezný jméno Maria, jako řeholník František Binans⁽²⁹⁾ nebo Radegunda, choť krále Chlotara,⁽³⁰⁾ ano tak daleko někteří šli, že si vtiskli žhavým železem do těla toto milované jméno, aby jim zůstalo pevně a nevyhladitelně, jak to učinili z lásky k ní její ctitelé Jan Křtitel Archinto⁽³¹⁾ a Augustin Espinosa,⁽³²⁾ oba z Tovaryšstva Ježíšova.

Její dítky nechť činí a snáží se činit vše, čeho je schopen milující snoubenec, když chce projevit svou náklonnost milované dívce, nikdy se jim přece nepodaří milovati Marii tak, jak je miluje ona. Mnich Mikuláš⁽³³⁾ praví: „Vím, má Paní, že ze všech bytostí tys nejvíc hodna lásky a že nás miluješ láskou, kterou nepředstihne žádná jiná láska.“ Když dlel jednou ctih. Alfons Rodriguez z Tovaryšstva Ježíšova před obrazem Mariiným, pocítil v srdci takový žár lásky, že zvo-

lal: „Má lásky nejhodnější Matko, vím, že mě miluješ; nemiluješ mne však tak, jak já miluji tebe.“ A Maria, jako by byla uražena ve své lásce, odpověděla mu s obrazu: „Co to pravíš, Alfonse? Co to pravíš? Nesmírně větší je láska má k tobě nežli tvá ke mně. Věz, že mezi nebem a zemí není tak veliká vzdálenost, jako je rozdíl mezi mou láskou a tvou.“⁽³⁴⁾

Proto volá právem sv. Bonaventura:⁽³⁵⁾ „Blažení ti, kdo mají štěstí býti věrnými a milujícími služebníky této nej-laskavější Matky!“ „A je to pravda, neboť tato nejvděčnější Královna nedá se nikdy předstihnouti v lásce svými ctiteli.“⁽³⁶⁾ Řídí se v tom příkladem našeho nej-laskavějšího Vykupitele Ježíše Krista; tomu, kdo ji miluje, splácí dvojnásobnými dobrodiními a milostmi. Volám tedy se sv. Anselmem⁽³⁷⁾ láskou zaníceným: „Můj milovaný Ježíši a má drahá Matko Maria! Kéž plane mé srdce stále pro vás a celou mou duši kéž stráví láska. Poněvadž však nemohu vás milovat bez vaší milosti, poskytněte tedy, Ježíši a Maria, mé duši nikoliv pro mé, nýbrž pro své zásluhy, milost, abych vás miloval, jak zasluhujete. Ó Bože, tolik milující lidi, tys mohl umřítí za své nepřátele a teď bys mohl odepřítí milost lásky k tobě a ke tvé Matce tomu, kdo tě o ni prosí?“

Příklad. P. Auriemma⁽³⁸⁾ vypravuje o chudé pasačce, která velmi milovala Marii Pannu. Když se ovečky pásly, bylo její největší radostí zaběhnouti do kapličky blah. Panny na jednom vrchu, hovořit s Matkou Boží a rozličně ji uctívat. Obraz Mariin — byla to výpuklina — byl bez ozdob. I zhotovila naň svýma ručkama pláštík. Jednou nasbírala polních květin, uvila z nich věnec, vystoupila na oltář a položila jej Matce Boží na hlavu se slovy: Matičko má, ráda bych ti dala na čelo korunu ze zlata a z perel. Ale jsem chudá, proto přijmi ode mne tento věneček z květů. Je to znamení mé lásky k tobě. Tak a podobně sloužila zbožná dívka naší drahé Paní.

Vizme nyní, jak se odvděčila dobrá Matka Boží této své dcerušce za její návštěvy a za její lásku.

Dívka onemocněla na smrt. V té době šli oním krajem dva řeholníci. Unaveni cestou položili se k odpočinku pod strom. Jeden usnul, druhý bděl, ale oba měli totéž vidění. Spatřili zástup překrásných panen, mezi nimiž vynikala jedna lepostí a velebností. Jeden z řeholníků se jí otázal: „Paní, kdo jste?“ Ona odpověděla: „Já jsem Matka Boží a jdu s těmito sva-

tými pannami navštívit v blízké chatě umírající pasačku, která mě velmi často navštěvovala.“ Po těch slovech vše zmizelo. Oni sluhové Boží si pak řekli: „Pojďme ji shlédnouti i my!“ Dali se na cestu a našli nízkou chatrč. Vešli a spatřili umírající pannu na troše slámy. Pozdravili ji a ona odpověděla: „Bratři, prostě Boha, abyste mohli spatřiti družinu, která je kolem mne.“ I padli hned na kolena a spatřili Marii, jak stojí s korunou v ruce vedle umírající a těší ji. Svaté panny začaly zpívat a za tohoto sladkého zpěvu odloučila se její svatá duše od těla. Maria jí položila na hlavu korunu a vzala s sebou její duši do nebe.

Modlitba.

Ó Královno, loupící srdce, volám k tobě se sv. Bonaventurou.⁽³⁹⁾ Paní, jež láskou a dobrodiními, prokazovanými tvým sluhům, uchvacuješ jejich srdce, uchvať i mé srdce ubohé, jež také touží vroucně tě milovati. Ty sis dobyla svou krásou lásku Boha, že sestoupil s nebe do tvého lůna. A já bych žil bez lásky k tobě? Nikoliv! S jiným tvým oddaným synem, sv. Janem Berchmansem z Tovaryšstva Ježíšova tě ujišťuji: Nikdy si nepopřeji oddechu, dokud nenabudu něžné lásky k své Matce Marii. Chci však lásku trvalou a něžnou k tobě, Matko má, jež jsi mne tak něžně milovala, i když jsem byl k tobě ještě tolik nevděčný. Co by bylo nyní ze mne, kdybys mě, Maria, nebyla milovala a nevyprosila mi tolik milostí? Jestli jsi mě tedy tolik milovala, když jsem tě nemiloval, oč více smím doufat ve tvoji dobrotu nyní, když tě miluji!

Miluji tě, Matko má, a chtěl bych srdce, jež by tě milovalo za všechny ony nešťastníky, kteří tě nemilují. Chtěl bych jazyk, jenž by tě mohl chválit za tisíce jazyků, abych zjevil všem tvou slávu, tvou svatost, tvé milosrdenství a lásku tvou ke všem, kdo tě ctí. Kdybych měl bohatství, vynaložil bych je k zvýšení tvé cti. Kdybych měl poddané, změnil bych je všechny ve tvé ctitele. A kdyby to bylo třeba, rád bych obětoval i svůj život pro tebe a pro tvou slávu.

Miluji tě tedy, Matko má, ale při tom se bojím, že tě přece jen nemiluji. Vždyť se říká, že láska připodobňuje milující osobám milovaným. „Láska buď podobné nalézá

nebo tvoří.“⁽⁴⁰⁾ Vidím-li tedy, že jsem tobě tak nepodoben, je to znamení, že tě nemiluji. Tys tak čistá, já tak špinavý. Tys tak pokorná, já tak hrdý. Tys tak svatá, já tak špatný. Ale teď je právě tvou povinností, Maria, když mě miluješ, připodobniti mne sobě. Ty máš plnou moc měniti srdce. Uchop tedy srdce mé a proměň je. Ukaž světu, co všechno můžeš pro ty, kdo tě milují. Učiň ze mne světce a hodného syna. Tak doufám, tak se staň.

§ 4: MARIA JE MATKOU I KAJÍCÍCH HŘÍŠNÍKŮ

Maria prohlásila sv. Brigittě,⁽¹⁾ že je matkou nejen spravedlivých a nevinných, nýbrž i hříšníků, chtějí-li se jen polepšiti. Utíká-li se k jejím nohám hříšník, chtějící se napraviti, ó jak je ochotna tato dobrá Matka obejmouti jej a pomoci mu a to mnohem více nežli každá jiná matka tělesná. Sv. Řehoř VII.⁽²⁾ zdůrazňuje právě tuto věc hraběnce Matyldě: „Udělej konec hříšným choutkám a ručím ti najisto, že tě Maria bude hned mnohem ochotněji milovati než matka tělesná své dítě.“ Kdo však chce býti dítkem této vznešené Matky, musí napřed zanechat hříchu a teprve potom může doufati, že bude přijat za její dítě. Richard od sv. Vavřince⁽³⁾ uvažuje o slovech: „Povstali synové její.“ (Přísl. 31, 28.) a upozorňuje, že se napřed praví „povstali“ a teprve pak „synové“, protože nemůže býti Mariin ten, kdo se napřed nevynasnaží povstati z hříchu, do něhož klesl. Sv. Petr Zlatomluvý⁽⁴⁾ poznamenává: „Kdo nečiní skutky své matky, popírá původ svůj od ní.“ Kdo koná skutky protivící se Marii, popírá skutkem, že by chtěl býti jejím dítkem. Maria je pokorná a on chce býti hrdý, Maria je čistá a on chce býti nepočetný, Maria je plná lásky a on chce nenáviděti bližního. Dává tak na jevo, že není a že nechce býti dítkem této svaté Matky. „Dítka Mariiny, píše Richard,⁽⁵⁾ následují ji v čistotě, pokoře, tichosti, milosrdenství.“ A jak by si troufal zváti se synem Mariiným ten, kdo ji uráží svým životem? Kterýsi hříšník řekl jednou Marii: Ukaž, že jsi matkou! Ale blah. Panna mu odpověděla: Ukaž ty, že jsi synem! Jiný ji vzýval jménem: Matko milosrdenství! Maria mu však řekla: „Vy hříšníci mne nazýváte matkou milosrdenství, když chcete ode mne pomoc. Svými hříchy však ze mne

neustále činíte matku utrpení a bolesti.“ „Jest od Boha prokletý, kdo ku hněvu popouzí matku.“ (Sir. 3, 18.) Matka tu znamená Marii, vykládá Richard od sv. Vavřince.⁽⁶⁾ Bůh zlořečí tomu, kdo zarmucuje tuto dobrou matku hříšným životem a zvláště zatvrzelostí v hříchu.

Pravím: zatvrzelostí. Neboť když takový hříšník, byť neopustil hřích, snaží se aspoň z něho vybřednouti a hledá pomoc u Marie Panny, bude mu tato Matka ustavičně poskytovat pomoc, až ho přivede do stavu milosti Boží. To zasllechla jednou sv. Brigitta⁽⁷⁾ z úst Ježíše Krista, jenž mluvil se svou Matkou a pravil: Ty poskytuješ pomoc tomu, kdo se snaží povstati a nikomu neodpíráš své útěchy. Dokud tedy setrvává hříšník v nekajícnosti, Maria ho nemůže milovat. Jakmile však takový otrok pekla, spoutaný okovy vášně, aspoň se doporučí blah. Panně a prosí ji s důvěrou a vytrvale, aby jej zbavila hříchu, jistě mu podá tato dobrá Matka svou mocnou ruku, rozváže mu pouta hříchu a uvede jej na cestu spásy. — Tvrzení, že všechny modlitby a skutky konané v stavu hříchu jsou hříšné, bylo odsouzeno sněmem tridentským jako blud.⁽⁸⁾ Sv. Bernard praví,⁽⁹⁾ že modlitba v ústech hříšníka, ač není krásná, ježto nevychází z lásky Boží, přece je užitečná a prospěšná pro vítězství nad hříchem. Sv. Tomáš⁽¹⁰⁾ pak učí, že modlitba hříšníkova je sice bez zásluhy, že je však schopna vyprositi milost odpuštění, neboť výprosná síla modlitby neopírá se o zásluhy prosícího, nýbrž o Boží dobrotu a o zásluhy i přislíbení Ježíše Krista, jenž řekl: „Každý, kdo prosí, dostává.“ (Luk. 11, 10.) Totéž dlužno říci o modlitbách konaných k Matce Boží.

„Nezasluhuje-li vyslyšení prosící, dí Eadmer,⁽¹¹⁾ vymohou mu vyslyšení zásluhy Mariiny, když se na ni obrátí.“ Proto vybízí sv. Bernard⁽¹²⁾ každého hříšníka, aby prosil Marii a pojal velikou důvěru v modlitbu k ní; neboť nezasluhuje-li hříšník toho, oč prosí, přece má Maria pro své zásluhy právo, dáti mu ty milosti, jež mu vyprošuje na Bohu.

To je úkolem dobré Matky, dí Konrád Saský.⁽¹³⁾ Kdyby věděla nějaká matka, že se její synové na smrt nenávidí a že jeden ukládá druhému o život, co jiného by činila, než že by je všemožně usmířovala? Maria je však matkou Ježíše a matkou člověka; vidí-li hříšníka, jenž je nepřítelem Ježíše Krista, nemůže snést toho pohledu a ze všech sil se snaží vzájemně je usmířiti.

Tato předobrotivá Paní nežádá od hříšníka nic jiného, než aby se jí doporučil a měl vůli se polepšit. Vidí-li Maria u svých nohou hříšníka, jenž prosí o slitování, nehledí na jeho hříchy, nýbrž na úmysl, s nímž přichází; blíží-li se k ní s dobrým úmyslem, obejmě ho tato nejlaskavější Matka, byť by se byl dopustil všech hříchů světa, a nerozpakuje se léčiti všechny vředy jeho duše. Vždyť nejen se jmenuje, nýbrž také skutečně jest matkou milosrdenství. Dokazuje to láskou a něžností, když nám pomáhá. Vše to zjevila blah. Panna sv. Brigittě⁽¹⁴⁾ slovy: „Ať si zhřešil člověk sebevíce, vrací-li se jen, hned jsem ochotna jej přijmouti. A nevšímám si, kolika hříchů se dopustil, nýbrž s jakým úmyslem se vrací; neboť se neštítím ošetřovati a hojiti jeho rány, vždyť se zvu a skutečně jsem matkou milosrdenství.“

Maria je matkou hříšníků, kteří se chtějí obrátiti. Jako jejich matka nemůže býti bez soucitu s nimi, ano zdá se, že neštěstí ubohých dětí považuje za své. Když prosila žena Kananejská Ježíše Krista, aby osvobodil její dceru od zlého ducha, jenž ji trýznil, pravila: „Smiluj se nade mnou, pane, synu Davidův! Dceru mou krutě trápí zlý duch.“ (Mat. 15, 22.) Byla-li však soužena zlým duchem dcera a ne matka, zdá se, že měla říci: Pane, měj slitování s dcerou a nikoliv: Měj slitování se mnou. Ona však řekla právem: Slituj se nade mnou! Neboť matky cítí všechny útrapy svých dětí jako své vlastní. Podle Richarda od sv. Vavřince⁽¹⁵⁾ „právě tak prosí Maria Boha za hříšníka, jenž se k ní utíká: Smiluj se nade mnou! Jako by říkala: Pane můj, tato ubohá hříšná duše je mé dítě a proto se smiluj ne tak nad ní jako spíše nade mnou, její matkou!“

Ó kdyby se chtěli utíkat všichni hříšníci k této dobré Matce, jistě by všichni dosáhli od Boha odpuštění. „Ó Maria, volá v údivu Konrád Saský,⁽¹⁶⁾ ty se ujímáš s mateřskou láskou hříšníka opuštěného celým světem a nespustíš ho s očí, dokud ubožáka nesmíříš s jeho Soudcem.“ Chce říci: Dokud hříšník setrvává v hříchu, všechno jej nenávidí a pronásleduje. I nerozumné tvorstvo, oheň, vzduch a země by ho rády ztrestaly a pomstily se na něm, aby zjednaly čest svému Pánu, jímž on pohrdl. Zavrhne však takového nešťastníka i Maria, když se k ní utíká? Nikoliv! Jde-li k ní o pomoc, aby se mohl napravit, ujme se ho s mateřskou láskou a

nepropustí jej od sebe, dokud ho nesmíří svou mocnou přímluvou s Bohem a nezjedná mu milost.

V II. knize Královské (14, 5) čteme, že moudrá žena z Thekuy řekla Davidovi: Pane, měla jsem dva syny. K mému neštěstí zabil jeden z nich druhého. Tak jsem ztratila již jednoho syna. Teď mi chce odníti spravedlnost ještě druhého syna, jediného, jenž mi zbyl. Smiluj se nade mnou, ubohou matkou! Postarej se, abych nebyla zbavena obou svých synů. — David se slitoval nad ubohou matkou, osvobodil provinilce a daroval jej matce. — Stejně mluví Maria k Bohu, když vidí jeho hněv proti hříšníku, jenž se k ní utekl: Můj Bože, měla jsem dva syny, Ježíše a člověka. Člověk usmrtil mého Ježíše na kříži. Nyní žádá tvá spravedlnost odsouzení člověka, Pane, můj Ježíš již zemřel, slituj se tedy nade mnou, a ztratila-li jsem jednoho syna, nedopusť, abych byla oloupena i o druhého. — Zcela bezpečně tvrdím: Bůh nezavrhně ony hříšníky, kteří se utíkají k Marii a za něž ona prosí. Vždyť Bůh sám doporučil hříšníky Marii za dívky. Zbožný Landsberger vkládá⁽¹⁷⁾ Pánu do úst slova: „Marii jsem odkázal hříšníky za dívky. Proto koná bedlivě svůj úřad, aby nikdo z jejích svěřenců, zvláště ti, kdo ji prosí, nezahynul, nýbrž aby je všechny pokud možná ke mně přivedla.“

Blosius praví:⁽¹⁸⁾ „Kdo vystihne, dobrotu, milosrdenství, věrnost a lásku, jež rozvíjí tato Matka na naši záchranu, prosíme-li ji o pomoc?“ „Vrhněme se tedy před tuto dobrou Matku, vybízí nás sv. Bernard,⁽¹⁹⁾ obejměme její svaté nohy a neustaňme, dokud nám nepožehná a nepřijme nás za své dívky.“ — Kdo by si mohl připustiti nějaké pochybnosti o lásce této Matky? Sv. Bonaventura říkával: „Byť by mne i zabila, budu v ni doufat; pln důvěry přeji si zemřítí před jejím obrazem a dojdou spasení.“ A tak musí mluvit každý hříšník, jenž se utíká k této slitovné Matce: Paní a Matko má, za své hříchy zasluhuji, abys mě od sebe zapudila a abys mě sama trestala za mé proviny; ale i když mě zaženeš a mne zabiješ, nevzdám se důvěry v tebe, že mne spasiš. V tebe skládám všechnu naději a budu-li mítí štěstí zemřítí před některým tvým obrazem, doporučuje se tvému milosrdenství, bezpečně doufám, že nezahynu, nýbrž že přijdu do nebe, abych tě chválil s tolika tvými služebníky, kteří tě v hodině smrti vzývali o pomoc a tak došli spasení.⁽²⁰⁾

Modlitba.

Má nejvznešenější Královno a důstojná Matko Boha mého, nejblahoslavenější Maria! Poněvadž jsem tak bídny, hříchy obtížený, neměl bych se opovážit blížiti se k tobě a zváti tě svou matkou. Ale moje ubohost nesmí mě zbavit útěchy a důvěry, jichž zakouším, když tě nazývám matkou. Vím, že zasluhuji, abys mne zavrhla; pohleď však, co pro mne učinil a vytrpěl tvůj Syn Ježíš, a pak si mne zavrhni, můžeš-li. Jsem ovšem bídny hříšník, jenž urazil velebnost Boží více než jiní. Ale již se stalo!

K tobě se proto utíkám, ty mi můžeš ještě pomoci. Pomoz mi, Matko má! Neříkej, že mi nemůžeš pomoci. Vždyť vím, že jsi všemohoucí a že dostaneš od Boha vše, oč prosíš. Kdybys mi však pomoci nechtěla, pověz mi alespoň, na koho se mám obrátit, aby mě vysvobodil z tak hrozného neštěstí. Se sv. Anselmem⁽²¹⁾ pravím tobě a tvému Synu: „Buď se smilujte nad ubožákem — Ježíš odpuštěním, Maria přímluvou — nebo mi ukažte bytosti milosrdnější, na něž bych se mohl bezpečněji obrátit nebo na něž bych mohl klidněji spoléhat.“ — Ani na nebi ani na zemi nenaleznu však jistě nikoho, kdo by měl k ubohým větší lásku než vy a kdo by mi mohl lépe pomoci.

Ty, Ježíši, buď mým otcem a ty, Maria, buď matkou mou! Vy milujete a vyhledáváte nejubožejší, abyste je zachránili. Já jsem ze všech nejbídnější a zasluhuji pekla. Vám však není třeba mne vyhledávat, toho se nedomáhám. Sám před vás předstupuji s pevnou nadějí, že mne neopustíte. Vizte mne u nohou svých! Ty, Ježíši můj, odpusť mi, a ty, Maria, přispěj mi!

Živote, sladkosti!§ 1: MARIA JE NAŠÍM ŽIVOTEM, PROTOŽE NÁM
VYMÁHÁ ODPUŠTĚNÍ HŘÍCHŮ

Abychom dobře rozuměli, proč máme s Církví svatou nazývati Marii svým životem, dlužno vědět, že jako duše oživuje tělo, tak milost Boží oživuje duši. Duše bez milosti žije jen zdánlivě, ve skutečnosti je však mrtva, jak čteme ve Zjevení sv. Jana: „Máš jméno, jako bys žil, a jsi mrtev.“ (Zjev. 3, 1.) Když tedy Maria dobývá svým prostřednictvím hříšníkům milost, vrací jim život. Poslyšme, jaká slova z knihy Přísloví vkládá Církev svatá Marii do úst: „Kteří v jitře bdí ke mně, naleznou mne.“ (Přisl. 8, 17.) Ti, kteří se ke mně horlivě utíkají od časného rána, jakmile jim totiž lze, jistě mne naleznou. Naleznou mne, nebo jak dí řecký překlad, naleznou milost. Proto znamená totéž: utíkati se k Marii a naléztí milost Boží. Dále se praví: „Kdo mne najde, nalezne život a dojde požehnání od Hospodina.“ (Přisl. 8, 35.) Sv. Bonaventura⁽¹⁾ volá k těmto slovům: „Slyšte, kdo toužíte po království Božím: Ctěte Marii Pannu a naleznete život a věčnou spásu.“

Sv. Bernardin Sienský⁽²⁾ praví, že Bůh nezahubil člověka po spáchání prvního hříchu ze zvláštní lásky k této budoucí Dceři. Je přesvědčen, že v Starém zákoně prokazoval Bůh milosrdenství a odpouštěl hříšníkům jen pro tuto požehnanou Pannu.

Proto nás právem vybízí sv. Bernard:(³) „Hledejme milost, ale hledejme ji skrze Marii.“ Jestli jsme k svému neštěstí ztratili milost Boží, snažme se jí opět nabýti, činme to však skrze Marii; neboť jestli jsme ji my ztratili, ona ji našla. Proto ji nazývá světec „tou, která našla milost.“(⁴) K naší útěše řekl jí sv. Gabriel: „Ne boj se, Maria, neboť jsi našla milost.“ (Luk. 1, 30.) Nebyla-li však Maria nikdy zbavena milosti, jak může říci svatý archanděl, že ji zase našla? Jen tehdy říkáme, že jsme věc našli, jestli jsme ji předtím ztratili. Blah. Panna byla vždy spojena s Bohem milostí, ba byla milostí plná, jak dosvědčil sám archanděl pozdravem: „Zdráva buď, milostí plná!“ (Luk. 1, 28.)

Jestli tedy nenalezla Maria milost pro sebe, poněvadž jí vždycky byla plná, pro koho pak ji našla? Kardinál Hugo(⁵) odpovídá ve svém výkladu zmíněného místa: „Nalezla ji pro hříšníky, kteří ji pozbyli. Ať tedy spěchají k blah. Panně hříšníci, dí tento zbožný spisovatel, kteří ztratili hříchem milost, a u ní ji zase naleznou. Nechtě s důvěrou volají: Vrať nám náš majetek, ježž jsi našla.“ „Chceme-li tedy najíti milost Páně, činí závěr Richard od sv. Vavřince,(⁶) hledejme Marii, jež milost našla a vždy ještě ji nalézá, takže se nemůžeme v ní zklamat. A protože byla a je vždy Bohu milá, jistě nalezneme milost, utíkáme-li se k ní.“ Ve Velepísni nám praví, že ji Bůh poslal na svět, aby byla naší ochranou: „Já jsem jako hradba.“ Proto byla vyvolena za prostřednici pokoje mezi hříšníky a Bohem: „Učiněna jsem před ním jako nalézající pokoj.“ (Velep. 8, 10.) Na základě těchto slov dodává myslí hříšníkovi sv. Bernard:(⁷) „Běž k této Matce milosrdenství a odhal jí rány, jež zasadily tvé duši hříchy. Ona bude jistě prositi Syna, aby ti odpustil pro mateřské mléko, jehož požíval. A Syn, jenž ji tolik miluje, jistě ji vyslyší.“ A vskutku, chceme-li povstati z hříchu, máme se modliti podle přání Církve, aby nám poskytl mocnou pomoc přímlyvy Mariiny: „Popřej, milosrdný Bože, ochranu naší křehkosti: abychom, kteří konáme památku svaté Rodičky Boží, povstali pomocí její přímlyvy ze svých nepravostí.“(⁸)

Proto ji právem nazývá sv. Vavřinec Justiniani(⁹) „nadějí provinilců“, poněvadž jen ona jim vymáhá na Bohu odpuštění. Právem ji jmenuje sv. Bernard(¹⁰) „žebříkem hříšníků“, neboť

tato soucitná Královna podává ruku padlým nešťastníkům, vytrhuje je z propasti hříchu a pomáhá jim povznést se k Bohu. Právem ji nazývá sv. Augustin⁽¹¹⁾ „jedinou nadějí nás hříšníků“, neboť jen skrze ni doufáme v odpuštění všech svých hříchů. Totéž praví sv. Jan Zlatoústý,⁽¹²⁾ že na přímluvu Mariinu dostávají hříšníci odpuštění. Proto ji pozdravuje světec jménem všech hříšníků takto: „Buď zdráva, Matko Boží a Matko naše, nebe, v němž sídlí Bůh, trůne, s něhož udílí Pán všechny milosti. Pros vždy za nás Ježíše, abychom pro tvé prosby obdrželi odpuštění v den účtů a slavnou blaženost na věčnosti.“

Právem je konečně zvána Maria ranním červánkem. Papež Innocenc III.⁽¹³⁾ dobře praví: „Protože ranní červánky jsou koncem noci a začátkem dne, proto je vhodně přirovnávána Maria Panna k zoře; neboť učinila konec nepravosti a byla začátkem ctností.“ Tentýž účinek, jež způsobila Maria ve světě svým zrozením, působí úcta mariánská, když se ujme v duši. Činí konec noci hříchu a uvádí duši na cestu ctnosti. Proto volá k Marii Panně sv. Germanos:⁽¹⁴⁾ „Matko Boží, tvoje ochrana dává nesmrtelnost a tvoje přímluva život.“ A ve své řeči o spáse blah. Panny praví: „Kdo vysloví zbožně jméno Maria, je to pro něho znamení, že buď život má nebo že jej brzy nalezne.“

Maria zapěla ve svém chvalozpěvu: „Hle, od této chvíle blahoslaviti mě budou všechna pokolení.“ (Luk. 1, 48.) Sv. Bernard⁽¹⁵⁾ ji oslovuje: „Ovšemže tě budou, má Paní, blahoslaviti všechna pokolení, protože jsi zrodila všem pokolením život a slávu. V tobě budou nalézat hříšníci odpuštění, spravedliví setrvání a potom život věčný.“ „Hříšníče, neztrácej mysl, praví zbožný Bernardin z Busti,⁽¹⁶⁾ i kdyby ses byl dopustil všech možných hříchů, ale utec se s důvěrou k této přeslavné Paní. Nalezneš ji s rukama plnými milosrdenství a štědrosti.“ A hned dodává: „Více touží dobro ti prokazovati a milost udíleti, než ty si žádáš je obdržeti.“

Sv. Ondřej Krétský⁽¹⁷⁾ ji nazývá „zárukou odpuštění u Boha“. To znamená: Když se utekou hříšníci k Marii, aby je usmířila s Bohem, slibuje jim Bůh jisté odpuštění a aby jim dodal jistoty, dává jim též záruku. Touto zárukou je právě Maria, již nám dal za orodovnici; na její přímluvu odpouští Bůh pro zásluhy Ježíše Krista všem hříšníkům, k ní se utíka-

jícím. Sv. Brigittě⁽¹⁸⁾ řekl anděl, že svatí proroci zajásali při zprávě, že Bůh bude pro pokoru a čistotu Mariinu hříšníkům odpouštět a přijímat na milost ty, kdo jím pohrdali.

Žádný hříšník se nemá bát, že ho Maria zavrhne, obrátí-li se k její dobrotě, poněvadž je matkou milosrdenství a jako matka milosrdenství touží zachránit právě nejubožejší. Podle sv. Bernarda⁽¹⁹⁾ je Maria ona šťastná archa, s níž nikdo neztroskotá, jestli se do ní uteče. V arše Noemově byla zachráněna před potopou i zvířata. Pod pláštěm Mariiným najdou záchranu i hříšníci. Sv. Gertruda⁽²⁰⁾ spatřila jednu Marii Pannu s rozhaleným pláštěm, pod nějž se utíkalo mnoho dravců, lvů, medvědů a tygrů; i viděla, že Maria netoliko je neodhání, nýbrž že je dokonce s velikou láskou přijímá a je hladí. Z toho seznala svěťice, že Maria nezapudí ani sebehorší hříšníky, když k ní přijdou, nýbrž že je přijme a zachrání před smrtí věčnou. Vstupme tedy do této archy, utecme se pod plášť Mariin; jistě nás nezapudí, ale zcela jistě nás spasí.

Příklad. P. Bovio⁽²¹⁾ vypráví o ženě, jménem Heleně, jež vedla špatný život. Jednou zašla tato dívka náhodou do kostela a vyslechla kázání o růženci. Když vyšla z chrámu, koupila si růženec, ale schovávala jej před lidmi. Začala se jej modlit, a třebas se nemodlila zbožně, dávala jí nejsv. Panna tolik útěchy a radosti při této modlitbě, že ji pak stále konávala. Tím nabyla takové ošklivosti proti svému špatnému životu, že neměla klidu, až se dostavila ke zpovědnici, kde se vyznala tak zkroušeně, že zpovědník zasl.

Po zpovědi se hned odebrala k mariánskému oltáři, aby poděkovala své Orodovnici. Pomodlila se růženec a Matka Boží jí řekla s obrazu: „Heleno, již ses dosti naurážela Boha a mne. Ode dneška změň život a já ti udělím hojnost svých milostí.“ Ubohá hříšnice odpověděla zahanbena: „Nejsvětější Panno, je pravda, že jsem veliká hříšnice. Ty však můžeš vše, proto mi pomoz. Já se ti daruji a zasvěcuji zbývající část života pokání za své hříchy.“

S pomocí Marie Panny rozdala Helena všechen svůj majetek chudým a začala konati přísné pokání. Byla trýzněna strašnými pokušeními; vždy se však doporučela Matce Boží a tak vítězila. Dostalo se jí též mnoho vyšších milostí, jako vidění, zjevení a daru proroctví. Konečně před smrtí, kterou

ji oznámila několik dní napřed Maria, přišla k ní sama blah. Panna se svým Synem. A po její smrti byla spatřena její duše v podobě překrásné holubice letící k nebi.

Modlitba.

Matko Boha mého, jediná-naděje moje, Maria! Viz u nou svých ubohého hříšníka, jenž tě prosí o slitování. Celá Církev a všichni věřící tě velebí a nazývají tě útočištěm hříšníků. Tys tedy i mým útočištěm. Musíš se postarati o mou spásu.

Vždyť víš, jak záleží tvému Synu na naší spáse. Víš přece, co vytrpěl Ježíš Kristus pro moje spasení: Vzpomeň si, Matko má, na Ježíšovo utrpení: na zimu, kterou trpěl ve chlévě, na jeho cestu do Egypta, na jeho únavu, na jeho pot, na jeho prolitou krev, na jeho smrtelný zápas, jejž trpěl před tvýma očima. Ukaž, že máš ráda tohoto Syna, když tě pro lásku k němu prosím o pomoc.

Podej ruku kleslému, jenž tě prosí o slitování. Kdybych byl svatý, neucházel bych se o tvé smilování. Poněvadž jsem však hříšník, utíkám se k tobě, neboť jsi Matka milosrdenství. Víím, že tvému soucitnému srdci je radostí, může-li pomoci nešťastníkům, nejsou-li zatvrzelí. Potěš tedy dnes své slitovné srdce a potěš mne! Teď máš příležitost spasiti mne ubohého odsouzence propadlého peklu. Můžeš mi pomoci, protože nechci býti zatvrzelý.

Odevzdávám se do rukou tvých. Rci mi, co mám činit, a vypros mi k tomu sílu. Sám si umiňuji, že učiním vše možné, jen abych nabyl milosti Boží. Utíkám se pod tvůj plášť. Ježíš chce, abych se k tobě obracel o pomoc. Aby se dostalo slávy jemu i tobě, jeho Matce, má mi dopomoci k spasení nejen jeho krev, nýbrž i tvá přímluva. On mě posílá k tobě, abys mi pomohla.

Viz mě, Maria, jak k tobě jdu a v tebe důvěřuji. Ty prosíš za tolik jiných, popros i za mne a vyřkni v můj prospěch jediné slůvko! Rci Bohu, že si přeješ mého spasení, a Bůh mne jistě spasí. Rci mu, že jsem tvůj; více od tebe nežádám.

§ 2: MARIA JE NAŠÍM ŽIVOTEM TÉŽ PROTO, ŽE NÁM DOBÝVÁ SETRVÁNÍ V DOBRÉM

Setrvání v dobrém až do konce je tak veliké dobrodiní Boží, že jak prohlásil svatý sněm tridentský, je to naprostý dar, jehož si nemůžeme zasloužiti. Avšak podle učení sv. Augustina⁽¹⁾ obdrží od Boha milost setrvání v dobrém všichni, kdo o ně prosí; a jak učí P. Suarez,⁽²⁾ neomylně je obdrží všichni, jen když o ně pilně prosí Boha až do konce života. Toto setrvání, píše sv. Robert Bellarmin,⁽³⁾ musíme si den ze dne vyprošovat, abychom den ze dne je dostávali. Je-li však pravda, což já pokládám za jisté na základě mínění dnes všeobecného a dokáži to později v hlavě V., opakují, je-li pravda, že všechny milosti, jež nám udělí Bůh, přicházejí k nám rukama Mariinýma, je také pravda, že jen skrze Marii můžeme doufat a obdržeti největší milost, setrvání v dobrém. A jistě ji obdržíme, budeme-li o ni stále s důvěrou prositi Marii. Tuto milost sama slibuje všem, kdo jí věrně slouží v tomto životě podle slov, jež jí vkládá do úst Církev svatá: „Kteří o mne se namáhají, nezhrěší. Kteří mne vysvětlují, věčně žítí budou.“ (Sir. 24, 30. 31.)

Abychom si udrželi život milosti Boží, je nám potřebí duchovní síly ke zdolání všech nepřátel naší spásy. Tuto sílu však obdržíme jen prostřednictvím Mariiným: „Má jest... síla; já jsem ta, již králové (patřičně) kralují.“ (Přisl. 8, 14. 15.) Má jest síla, dí Maria. Do mých rukou složil Bůh tento dar, abych jej skýtala svým ctitelům. Já jsem ta, již králové kralují. Mým prostřednictvím kralují moji služebníci a ovládají všechny své smysly a náruživosti a tak jsou pak hodni věčně kralovati v nebi. Ó jak jsou silní služebníci této veliké Paní, aby přemohli všechna pokušení pekla. Maria jest onou věží, o níž se praví ve Velepísni: „Jako věž Davidova tvé hrdlo, (věž) s obrannými pásy; na tisíc sní visí štítů, vše to puklíře junáků.“ (Velep. 4, 4.) Pro své ctitele, kteří se k ní utíkají v bojích, jest jako silná věž opevněná cimbuřími; v ní naleznou její ctitelé všechny štíty a všechny zbraně na odražení pekla.

Proto je nazvána nejblah. Panna javorem: „Jsem vyvýšena... jako javor tam, kudy vody se berou.“ (Sir. 24, 19.) Javorové listy mají, jak poznamenává kardinál

Hugo,⁽⁴⁾ podobu štítu; tak je naznačena ochrana, kterou poskytuje Maria těm, kdo se k ní utíkají. Blah. Amedeus⁽⁵⁾ podává jiný výklad, proč se nazývá Maria javorem. Jako javor skýtá ve stínu svých ratolestí ochranu před žářem slunce a před deštěm, tak nalézají lidé pod pláštěm Mariiným útočiště před žářem vášně a před bouřemi pokušení.

Ubohé duše, které se vzdálí od této tvrze, zanechají úcty k Marii a přestanou ji v nebezpečích vzývat! „Kdyby již nevyšlo nad světem slunce, táže se sv. Bernard,⁽⁶⁾ co by bylo ve světě, ne-li tma, hrůza a zmatek? Ztratí-li duše pobožnost k Marii, ihned je plná tmy,“ o níž praví Duch Svatý: „Přivádíš tmu, i nastává doba noční; v té se hýbají všechna zvířata lesní.“ (Ž. 103, 20.) Nezářili v duši světlo Boží a nastane-li v ní noc, stane se doupektem všech hříchů a ďáblů. Běda těm, kdo se odvrátí od tohoto slunce, volá proto sv. Anselm,⁽⁷⁾ kdo totiž pohrdají pobožností k Marii! Sv. František Borja se obával právem o setrvání těch, u nichž nezjistil zvláštní úctu k blah. Panně. Jednou se tázal některých noviců, ke kterému světcí chovají zvláštní úctu. Poznal, že někteří neměli mimořádnou úctu k Marii Panně. Upozornil novicmistra, aby si bedlivěji všímal těchto nešťastníků. A skutečně, všichni bídne pozbyli povolání a odešli z řádu.

Právem tedy nazýval sv. Germanos⁽⁸⁾ nejblah. Pannu dechem křesťanů. Neboť jako tělo nemůže žít bez dýchání, tak duše není schopna žít bez důvěry a bez modlitby k Marii. Jejím prostřednictvím však jistě si získáme a v sobě udržíme život milosti Boží. Blah. Alan byl jednou napaden prudkým pokušením a málem by byl podlehl, poněvadž se nedoporučil Marii. I zjevila se mu nejsv. Panna a aby byl pro podruhé opatrnější, dala mu políček se slovy: „Kdybys mě byl vzýval, nebyl by ses octl v takovém nebezpečí.“

Maria Panna k nám volá: „Blaze člověku, který poslouchá mne, který u dveří mých každý den bdí, pozor dává u veřejí bran mých.“ (Přísl. 8, 34.) Šťasten, kdo slyší můj hlas a ustavičně pilně dochází k branám mého milosrdenství, aby si tu vyprosil světlo a pomoc. Maria se jistě přičiní o světlo a sílu pro svého ctitele, aby vybědl z hříchů a krácel po cestě ctnosti. Z toho důvodu dal jí Innocenc III.⁽⁹⁾ krásná jména: měsíc noční, zora ranní, slunce denní. Je měsícem pro ty, kdo jsou jako slepí v noci

hříchu, aby poznali v jejím světle svůj bídný stav a nebezpečí zavržení, v němž tonou; je zorou zvěstující slunce těm, kdo jsou již ve světle, aby jim pomohla z hříchu k milosti Boží; konečně je sluncem pro ty, kdo jsou již v milosti, aby neupadli znovu do propasti.

Učitelé Církve obražejí na Marii slova Sirachova: „Okovy její jsou vazba spasitelná.“ (Sir. 6, 31.) „Proč okovy?, ptá se Richard od sv. Vavřince,⁽¹⁰⁾ leč že poutá k sobě své služebníky, aby nezbloudili na cestách hříchu.“ Podobně vysvětluje Konrád Saský⁽¹¹⁾ slova mariánských hodi-nek: „Mezi zástupy svatých zdržují se.“ (Sir. 24, 16.) Maria netoliko prodlévá ve středu svých svatých, nýbrž světce také zachovává, aby v dokonalosti neustupovali. Zachovává jejich ctnosti, aby neubyly, a zdržuje zlé duchy, aby jim neškodili.

O ctitelích Mariiných se vykládají slova: „Všichni domácí její oblečení jsou rouchem dvojnásobným.“ (Přisl. 31, 21.) Kornelius a Lapide⁽¹²⁾ vysvětluje, co je tímto dvojím rouchem: Své ctitele zdobí Maria dvojnásobným šatem, protože odívá své věrné sluhy jak ctnostmi svého Syna tak i svými vlastními, takže takto oděni setrvávají v dobrém. — Proto napomínával vždycky sv. Filip Neri své kajícíky: „Děti, chcete-li setrvati v dobrém, buďte ctiteli Marie Panny.“ Stejně mluvíval sv. Jan Berchmans z Tovaryšstva Ježíšova: „Kdo miluje Marii, setrvá.“ Sem patří krásná poznámka opata Ruperta⁽¹³⁾ z jeho výkladu k podobnosti o marnotratném synu. Praví, že kdyby měl tento nezdárný syn matku na živu, buď, že by vůbec z domu otcovského neodešel anebo, že by se byl vrátil mnohem spíš. Chtěl tím říci, že kdo je dítkem Mariiným, buď vůbec Boha neopustí anebo stane-li se mu toto neštěstí, že se s pomoci Mariinou rychle vrátí.

Ó kdyby milovali všichni lidé tuto nejdobrotivější a nejlibeznější Paní a kdyby se k ní v pokušeních vždy hned utíkali! Kdo pak by potom klesl? Kdo by zahynul? Klesá a hyne jen ten, kdo se neutíká k Marii. Richard od sv. Vavřince⁽¹⁴⁾ obrací na Marii slova Sirachova: „Schodila jsem vlny mořské.“ (Sir. 24, 8) a vkládá jí do úst výrok: „Kráčím spolu se svými služebníky uprostřed bouří, abych byla s nimi a uchránila je před pádem do propasti hříchu.“

P. Bernardin z Busti⁽¹⁵⁾ vypravuje o ptáčku, který se naučil vyslovovat „Zdravas Maria“. Když jej jednou nepadl krahujec, ptáček vyslovil „Zdravas Maria“ a krahujec padl mrtev na zem. Bůh nám tím chtěl naznačiti, že jestli bylo nerozumné ptáče zachráněno voláním jména Mariina, že tím spíše bude zachráněn před spáry Satanovými ten, kdo hned při jeho útoku vzývá Marii. — Když nás přepadnou zlí duchové pokušením, dí sv. Tomáš z Villanovy,⁽¹⁶⁾ nemáme si vésti jinak, než jako kuřátka, která se při spatření jestřába sbíhají hned pod křídla kvočny. Tak máme i my, když postřehneme pokušení, hned bez vyjednávání s pokušelem, skryti se pod plášť Mariin. „A ty, Paní a Matko naše, pokračuje světec, musíš nás hájit, protože po Bohu nemáme jiného útočiště kromě tebe, jediné naší naděje a jediné ochránkyně, v níž důvěřujeme.“

Ukončeme slovy sv. Bernarda:⁽¹⁷⁾ „Člověče, ať jsi kdokoliv, buď přesvědčen, že na této zemi více se potácíš na vlnách nebezpečí a bouří než kráčíš po pevné zemi. Nechceš-li utonouti, neodvracej očí od této hvězdy Marie. Pohlížej na hvězdu, vzývej Marii. V nebezpečích hříchů, v úzkostech pokušení, v pochybnostech, jak se máš rozhodnouti, vzpomeň si, že ti Maria může pomoci, a hned ji vzývej o pomoc. Její mocné jméno plň tvé srdce vždycky důvěrou a tvá ústa ať ji neustále vzývají. Jdeš-li za Marii, nesejdeš s cesty spasení. Když se jí doporučíš, nepropadneš malomyslnosti. Když tě ona drží, nepadneš. Když tě ona chrání, nemusíš se báti záhuby. Když tě ona vede, bez veliké námahy dojdeš spasení. Zkrátka, chrání-li tě Maria, jistě dojdeš království blažených. Tak čiň a budeš živ!“

Příklad. Slavný je život sv. Marie Egyptské, jak jej vypráví I. kniha Životů Otců.⁽¹⁸⁾ Když jí bylo dvanáct let, utekla z otcovského domu do Alexandrie, kde vedla rozmařilý život na pohoršení celého města. Po šestnácti letech, prožitých v hříchu, přišla náhodou do Jerusalema, kde se právě konala slavnost sv. Kříže. Více ze zvědavosti než ze zbožnosti chtěla též vejíti do chrámu. Na prahu ji však odmrštila jakási neviditelná moc zpátky. I při druhém pokusu byla odhozena; podobně při třetím a při čtvrtém. I stoupala si nešťastnice do koutka v předsíni. Osvícením Božím poznala, že ji Bůh vyhání z kostela pro její špatný život. Na štěstí pozvedla oči a uzřela obraz Marie Panny. Obrátila

se k němu a pravila: „Ó Matko Boží, slituj se nade mnou, ubohou hříšnicí! Vidím, že za své hříchy nezasluhuji tvého pohledu. Tys však útočištěm hříšníků. Pro lásku k Synu svému Ježíši pomoz mi a pusť mne do chrámu, neboť chci změnit život a konati pokání tam, kde mi určíš.“ A hned zaslechla v srdci hlas, jako by jí blah. Panna řekla: „Protože ses ke mně obrátila a chceš změnit život, vejdi do chrámu; již ti není brána zavřena.“ Hříšnice vstoupila dovnitř a s pláčem uctila sv. Kříž. Pak se vrátila k obrazu se slovy: „Paní, čekám na tvé rozhodnutí; kam chceš, abych odešla činit pokání?“ Svatá Panna odpověděla: „Překroč Jordán a najdeš místo svého odpočinku.“ Hříšnice se vyzpovídala, přijala Tělo Páně a přešla řeku, až dosáhla pouště, kde poznala místo svého pokání.

Prvních sedmnáct let na poušti trpěla světice strašnými útoky zlých duchů, kteří ji chtěli znovu strhnouti do hříchu. Co tedy činila? Neustále se jen doporučela Marii a Maria jí vyprosila, aby mohla vítězit celých sedmnáct let, kdy konečně boje ustaly. Konečně po padesátisedmi letech života na poušti — bylo jí osmdesát sedm let věku — nalezl ji řízením Božím opat sv. Zosimos. Jemu vypověděla celý svůj život a prosila, aby se k ní za rok zase vrátil se sv. přijímáním. Svatý opat k ní tedy znovu přišel a podal jí sv. přijímání. Světice ho poprosila, aby ji znovu navštívil. Když k ní zase sv. Zosimos přišel, byla již mrtva. Její tělo bylo zalito světlem a u hlavy byl nápis: „Pochovej zde tělo mne ubohé hříšnice a pros Boha za mne.“ I pochoval ji do jámy, kterou vyhrabal v zemi přiběhlý lev. Když se vrátil do kláštera, vyprávěl mnichům, jaké divy udělal milosrdný Bůh této šťastné kajicnici.

Modlitba.

Matko milosrdenství, přesvatá Panno, viz u svých nohou zrádce, jenž splácel nevděkem Bohu za milosti, jež jsi mu vymohla, a zradil tebe i Boha. Věz však, Paní, že má bída mi nebere, nýbrž ještě zvětšuje důvěru v tebe. Vždyť vím, že mou bídou vzrůstá tvůj soucit se mnou. Ukaž, Maria, že jsi ke mně stejná jako ke všem, kdo tě vzývají, plná štědrosti a milosrdenství. Stačí mi, když se na mne díváš a máš se mnou útrpnost. Má-li tvé srdce se mnou

útrpnost, jistě mě budeš stále chránit. A jestli mne chráníš ty, čeho bych se mohl strachovat? Ne, nebojím se ničeho. Nebojím se svých hříchů, poněvadž ty můžeš napraviti škodu jimi způsobenou; nebojím se zlých duchů, poněvadž tys mocnější než peklo; nebojím se tvého Syna na mne rozhněvaného, poněvadž jediné tvé slovo jej utiší. Jenom se bojím, že se svou vinou přestanu tobě doporučeti v pokušeních a tak zahynu. Avšak dnes ti slibuji, že se chci vždy k tobě utíkat. Pomož mi vykonati toto předsevzetí. Pohleď, jak krásnou máš příležitost upokojiti svou touhu a pomoci mně nešťastnému.

Ó Matko Boží, mám velikou důvěru v tebe. Od tebe očekávám milost dostatečných slz za své hříchy. Od tebe očekávám sílu, že do nich již neklesnu. Jsem-li nemocen, ty mě můžeš uzdraviti, nebeská Lékařko. Jsem oslaben svými hříchy, tvá pomoc mi vrátí sílu. Maria, všechno očekávám od tebe, protože ty všechno zmůžeš u Boha. Amen.

§ 3: SLADKOSTI!

MARIA OSLAZUJE SMRT SVÝM CTITELŮM

„Každého času miluje pravý přítel; zdali však bratrem je, v neštěstí se pozná.“ (Přísl. 17, 17.) Praví přátelé a praví příbuzní se poznávají ne ve štěstí, nýbrž v době bídy a utrpení. Přátelé tohoto světa neopouštějí přítele, dokud se mu vede dobře; upadne-li však do nějakého neštěstí, a zvláště přijde-li smrt, hned ho opouštějí. Maria však nezachází takto se svými sluhy. V žádných úzkostech, a především ne v úzkostech smrti, jež jsou největší na této zemi, nedovedla by tato dobrá Paní a Matka opustiti své věrné. A jako je naším životem v době našeho vyhnanství, tak je i naší útěchou ve chvíli smrti, chystajíc nám šťastné a blažené zesnutí. Od onoho dne totiž, kdy zakusila štěstí i hrůzu býti přítomna smrti svého Syna Ježíše, hlavy předurčených k životu věčnému, dostala od Boha milost chrániti vyvolené při smrti. Proto si Církev svatá přeje, aby chom prosili Marii Pannu o pomoc především pro hodinu smrti.

Ubohé umírající přepadají strašné úzkosti, výčitky svědomí pro spáchané hříchy, hrůza před blízkým soudem Božím a nejistota věčné spásy. Zvláště v této chvíli zbrojí peklo a usiluje

ze všech sil, aby se zmocnilo duše, odcházející na věčnost. Ví, že mu zbývá málo času na její polapení, a ztratí-li ji nyní, ztratí ji navždycky. „Dábel sestoupil k vám se zlostí velikou, věda, že má času málo.“ (Zjev. 12, 12.) A proto ďábel, zvyklý ji pokoušeti za života, nepokouší ji při smrti sám, nýbrž volá na pomoc své druhy. „A domy jejich draky budou naplněny.“ (Is. 13, 21.) Když někdo umírá, naplní se jeho dům zlými duchy, kteří ho hledí spojenými silami zahubiti.

O sv. Ondřeji Avellinském se vypravuje, že ho přišlo při smrti pokoušeti deset tisíc zlých duchů. V jeho životopise také čteme, že ve smrtelném zápase musil tak těžce bojovati s peklem, že se všichni jeho řeholní spolubratři, stojící kolem něho, třásli zděšením. Byli svědky, jak světci rozčilením tvář naběhla a celá zčernala, jak se třásl na všech údech, z očí ronil proud slz a hlavou prudce házel, což všechno svědčilo o krutém boji s peklem. Všichni soustrastí plakali, tím vroucněji konali modlitby a zároveň se zděšením třásli, vidouce, že takto umírá světec. Utěchou jim však bylo, že často obracel oči k obrazu Mariinu, jako by hledal pomoc. Vzpomněli si, jak častěji v životě opakoval, že v hodině smrti bude Maria jeho útočištěm. Konečně ráčil Bůh ukončiti tento zápas slavným vítězstvím. Křečovitě pohyby těla ustaly, obličej nabyl dřívějšího tvaru a barvy. Světec upíral oči tiše na obraz a zbožně se skláněl před Marií Pannou, jež se mu pravděpodobně tehdy zjevila, jako by jí děkoval a s rajským úsměvem tiše vydechl svou blaženou duši do náruče Mariiiny. V téže době řeholnice z řádu kapucínek, jež také pracovala k smrti, obrátila se na spolusestry při ní dlicí se slovy: „Pomodlete se Zdrávas Maria, neboť právě skončil světec!“

Ó jak utíkají vzpurní duchové před touto Královnou. Budeme-li mít v hodině smrti na své straně Marii, nač bychom se strachovali všech pekelných nepřátel? Když Davida děsily smrtelné úzkosti, utěšoval se důvěrou ve smrt budoucího Vykupitele a v přimluvu jeho panenské Matky. „I když mi projít jest údolím stínu smrti, nebojím se zlého... prut tvůj a hůl tvá — ty jsou potěchou mou.“ (Ž. 22, 4.) Kardinál Hugo vykládá,⁽¹⁾ že touto holí je dřevo kříže a prutem prostřednictví Marie Panny, neboť byla předpověděna Isaiášem jako prut: „Prut vzejde z pahýlu Jeseova, výhonek z kořene jeho vy-

kvete.“ (Is. 11, 1.) Matka Boží, praví mnich Mikuláš,⁽²⁾ je oním mocným prutem, jenž navždy přemáhá nájezdy pekelných nepřátel. Proto nás povzbuzuje Richard od sv. Vavřince⁽³⁾ slovy: „Je-li Maria s námi, kdo proti nám?“ — Když umíral P. Emanuel Padial z Tovaryšstva Ježíšova, zjevila se mu Maria a těšila jej: „Hleď, konečně nadešla hodina, kdy ti andělé blahopřejí a volají na tebe: Ó blažená námaha, bohatě zaplacené pokání!“ Nato bylo vidět, jak zoufale prchá tlupa ďáblů a křičí: „Ach, nic nezmůžeme, Neposkvrněná ho brání!“⁽⁴⁾ Také P. Kašpara Hayewooda přepadli zlí duchové při smrti těžkým pokušením proti víře. Neprodleně se doporučil nejsv. Panně a brzy nato zvolal: „Děkuji ti, Maria, že jsi mi přišla na pomoc!“⁽⁵⁾

Konrád Saský⁽⁶⁾ praví, že Maria posílá na ochranu svých umírajících služebníků knížete nebeského, sv. Michala, se všemi anděly, aby je rychle bránili v ďábelských pokušeních a dovedli do nebe duše těch, kteří se jí ustavičně zvláštním způsobem doporučeli do ochrany.

Isaiáš praví, že, když se loučí nějaký člověk s tímto životem, celé peklo se začne hýbat a vysílá nejhorší ďábly, aby pokoušeli duši před odchodem z těla a aby pak na ni žalovali, když má předstoupiti před soudnou stolicí Boží: „Peklo dole jest pobouřeno, čekajíc na tvůj příchod, budí pro tebe obry.“ (Is. 14, 9.) „Chrání-li však duši Maria, praví Richard od sv. Vavřince,⁽⁷⁾ nebudou si zlí duchové troufati obžalovati ji, protože vědí, že božský Soudce nikdy neodsoudil a nikdy neodsoudí duši, jejíž ochranu převzala jeho vznešená Matka.“ Sv. Jeroným⁽⁸⁾ píše panně Eustochium, že Maria nejen pomáhá svým milovaným služebníkům při smrti, nýbrž, že jim vychází vstříc na jejich cestě do nového života, aby jim dodávala mysl a doprovázela je před Boží soud. — To souhlasí se slovy blah. Panny k sv. Brigittě,⁽⁹⁾ když jí pravila o ctitelích mariánských v posledním tažení: „Tehdy jim vyjdu vstříc jako jejich nejmilejší panovnice a matka, aby měli ve smrti útěchu a zmírnění.“ I sv. Vincenc Ferrerský⁽¹⁰⁾ praví: „Blah. Panna přijímá k sobě duše umírajících.“ — Dobrotivá Královna bere pod svůj plášť jejich duše a sama je uvádí před božského Soudce, svého Syna, a tak jim bezpečně vymáhá spasení. Tak se stalo Karlu, synu sv. Brigitty. Zemřel v nebezpečném stavu vojenském, daleko od své matky. Světice se bála o jeho spásu.

Ale blah. Panna jí zjevila, že Karel byl spasen pro svoji lásku k ní, že mu sama přišla na pomoc při smrti a sama mu vnukala povzdechy křesťanských ctností, potřebných v té chvíli. V téže době uzřela světice Ježíše na trůně a spatřila ďábla, jenž nesl dvě obžaloby proti nejsv. Panně: První, že mu Maria zabránila pokoušeti Karla v hodině jeho smrti; druhou, že Maria sama přivedla Karlovu duši na soud a tak ji zachránila, nedovolivši mu ani vyložiti důvody, proč si činil na tuto duši nárok. Potom uviděla světice, jak božský Soudce ďábla zahnal a duše Karlova byla vzata do nebe.⁽¹¹⁾

„Okovy její jsou vazba spasitelná.“ (Sir. 6, 31.)
„Naposledy najdeš odpočinutí v ní.“ (Sir. 6, 29.)
Blaze ti, bratře, budeš-li v hodině smrti spoután sladkými okovy lásky k Matce Boží. Tyto okovy jsou okovy spásy, neboť ti zajistí tvé věčné spasení a poskytnou ti při smrti onen blažený pokoj, jenž bude začátkem věčného pokoje a odpočinku. — P. Binet⁽¹²⁾ vypravuje ve své knize o Dokonalostech Marie Panny, že připravoval jednou na smrt velikého ctitele mariánského, jenž mu řekl v poslední chvíli: „Můj otče, kdybyste věděl, jak jsem šťasten, že jsem sloužil nejsvětější Matce Boží. Ani vám nemohu vyjádřiti radost, kterou nyní cítím.“ — P. Suarez⁽¹³⁾ byl velikým ctitelem mariánským. Říkával, že by zaměnil všechnu svoji vědu za zásluhu jediného Zdrávasu. Umíral pak s takovou radostí, že řekl: „Nemyslí jsem, že umíratí je tak sladké!“ — Tutéž spokojenost a radost budeš beze vší pochyby cítit i ty, zbožný čtenáři, budeš-li si moci vzpomněti v hodině smrti, žeš miloval tuto dobrou Matku, jež zůstane věrna svým dítkám, když jí věrně sloužily a uctívaly ji návštěvami, růžencem, posty a zvláště, když jí děkovaly, ji velebily a často se doporučely do její mocné ochrany.

O tuto útěchu tě nesmí oloupiti ani vzpomínka na minulé hříchy, jen, když se ode dneška přičiníš o dobrý život a o službu této nejvděčnější a nejľaskavější Paní! V úzkostech a pokušeních, jimiž tě bude ďábel sváděti k zoufalství, bude tě ona sílit, ba sama přijde, aby tě připravila na smrt. Sv. Petr Damiani⁽¹⁴⁾ vypravuje o svém starším bratru Marinovi, že se jednou dopustil urážky Boží. I odebral se před oltář Mariin a na znamení, že chce býti jejím otrokem, dal si svůj pás kolem krku a pravil: „Paní má, zrcadlo čistoty, já jsem urazil hříchem nečistoty Boha a tebe. Nezbyvá mi nic jiného, než

dáti se tobě do otroctví. Viz mne tu, dnes se stávám tvým otrokem. Přijmi mne a nepohrdej mnou, zbůjníkem.“ Potom zanechal na stupních oltáře jistý peněžitý obnos a slíbil, že jej bude platit každý rok na znamení svého otroctví v službách Mariiných. Když později ležel na smrtelném lůžku, zvolal jednoho rána, nedlouho před smrtí: „Vstaňte, vstaňte, pokloňte se mé Paní!“ A nato pravil: „Jak to, Královno nebeská, že ráčíš navštívit mne, ubohého sluhu? Požehnej mi, Paní, ježto jsi mne ráčila navštívit, a nedopusť, abych zahynul.“ V tom přišel jeho bratr Petr. Marino mu vyprávěl o návštěvě Mariině a o jejím požehnání, stěžuje si, že přítomní ani nepovstali v její přítomnosti. Brzy nato klidně zesnul v Pánu. — Taková bude i tvoje smrt, drahý čtenáři, budeš-li budoucně Marii věrný, i když jsi v minulosti urazil Boha. Ona ti vyprosí sladkou a klidnou smrt.

A budeš-li se příliš děsiti a ztráceti důvěru při vzpomínce na spáchané hříchy, přijde ti Maria dodat zmužilosti, jak se stalo alsaskému hraběti Adolfovi. Tento muž opustil svět, vstoupil do řádu sv. Františka, a jak vypravuje řádová kronika,⁽¹⁵⁾ byl velkým ctitelem Matky Boží. Když se nachýlily jeho dny ke konci a když se rozpomínal na život ztrávený ve světě, na zacházení s poddanými a na přísný Boží soud, začal se v nejistotě o věčném spasení děsiti smrti. V tom se zjevila umírajícímu v průvodu mnoha svatých Maria, sledující bedlivě úzkosti svých ctitelů, a dodávala mu myslí těmito slovy: „Můj nejdražší Adolfe, proč se bojíš zemřít, když jsi můj?“ Při těch slovech služebník Mariin všecek okřál, bázeň ho opustila a on v klidu a pokoji skončil.

Dodejme si odvahy i my, byť hříšníci, a doufejme, že nás Maria potěší při smrti svou přítomností, budeme-li jí s láskou sloužiti v životě, jenž nám zbývá na zemi. Naše Královna slíbila v jednom hovoru sv. Mechtildě,⁽¹⁶⁾ že přispěje v hodině smrti všem svým ctitelům, kteří jí věrně za živa sloužili. Ó Bože, jaká to útěcha v posledních okamžicích života, po nichž se hned rozhodne náš věčný život, viděti u sebe nebeskou Královnu, jak nás těší a slibuje svoji ochranu.

Takových příkladů, jak pomáhá Maria svým umírajícím služebníkům, je nepřeberné množství v rozličných knihách. Této milosti se dostalo sv. Kláře, sv. Felixovi (kapucínu), blah. Kláře z Montefalco, sv. Terezii, sv. Petru z Alkantary. Pro útěchu však uvedu ještě několik jiných příkladů. P. Cras-

set⁽¹⁷⁾) vypravuje, že sv. Maria z Oignies spatřila blah. Pannu u smrtelného lože zbožné vdovy ve Villembroku, která trpěla vysokou horečkou. Maria stála u ní, těšila ji a ovívala vějířem. — Když umíral sv. Jan z Boha,⁽¹⁸⁾ očekával návštěvu Mariinu, již vroucně uctíval. Nevidal ji však přicházet, byl velmi zarmoucen a snad i bědoval. V pravý čas se mu však zjevila Matka Boží a na pokáranou za jeho malou důvěru řekla mu tato něžná slova, jež mohou povzbudit všechny služebníky Mariiny: „Jene, v této hodině neopouštím své ctitele!“ Jako by mu pravila: Jene, co sis to myslel? Že bych tě byla opustila? Což nevíš, že nemohu opustiti v hodině smrti své ctitele? Nepřišla jsem dříve, poněvadž ještě nenastala pravá chvíle; nyní nadešla, proto jsem si pro tebe přišla. Pojďme do nebe! A brzy nato světec dodýchal. Odešel do nebe, aby na věky děkoval své předobré Královně.⁽¹⁹⁾

Modlitba.

Má nejsladší Matko, jak zemru já, bídný hříšník? Myslí-li na onu hroznou chvíli, až budu musit vydechnout duši a jíti před soudnou stolicí Boží, a vzpomenu-li si, jak jsem svými zvrácenými činy tolikrát podepsal ortel svého zavržení, třesu se, děším se a velmi se bojím o svou věčnou spásu.

Ó Maria, v krev Ježíšovu a ve tvou přímluvu skládám své naděje. Tys Královna nebe, Královna vesmíru, slovem, tys Matka Boží. Jsi ovšem vznešená, ale tvá velebnost nevzdaluje tě od nás, nýbrž tě nutká k většímu soucitu s našimi útrapami. Když se povznese lidé ve světě k nějaké důstojnosti, odvracívají se od svých bývalých přátel, kteří zůstali v nízkém postavení, ani je neuznávají za hodny pohledu. Tvé vznešené a dobrotivé srdce však nejedná takto. Kde objeví větší bídu, tam úsilovněji pomáhá. Vyzýváme-li tě, hned nám spěcháš na pomoc, ba předcházíš naše modlitby svými milostmi. Těšíš nás v zármutku, zaháníš bouře pokušení, drtíš nepřátele, vůbec nepomíneš ani jedné příležitosti, aby ses postarala o naše blaho.

Buď vždy velebena ruka Boží, jež v tobě sjednotila tolik velebnosti a tolik něhy, tolik vznešenosti a tolik lásky. Neustále za to děkuji Pánu a raduji se z toho, neboť tvá blaženost jest mou blažeností a tvoje štěstí zvyšuje štěstí moje.

Ó těšitelko zarmoucených, potěš zarmouceného člověka, jenž se tobě doporučí. Jsem sklíčen výčitkami svědomí, zatížen tolika hříchy a nemám jistoty, zda jsem je náležitě oplakal. Všechny mé činy jsou plny kalu a chyb. Peklo dychtivě čeká na mou smrt, aby mě mohlo obžalovat. Uražená Boží spravedlnost žádá zadostučinění. Matko má, co se stane se mnou? Jestli ty mi nepomůžeš, jsem ztracen. Co mi odpovíš? Pomůžeš mi?

Ó milosrdná Panno, potěš mne! Vypros mi lítost nad mými hříchy! Vypros mi sílu, abych se polepšil a věrně sloužil Bohu v životě, jenž mi ještě zbývá. A když mě sevrou poslední smrtelné úzkosti, ó Maria, naděje moje, neopouštěj mne! V té chvíli mi ještě více pomáhej a posiluj mě, abych si nezoufal při pohledu na své viny, až mi je ukáže ďábel.

Ó Paní má, odpusť mi mou smělost, přijď mě pak sama potěšit svou přítomností. Tuto milost jsi poskytla tolika lidem; i já si ji vyprošuji. Je-li veliká moje smělost, ještě větší je tvá dobrota, jež vyhledává nejubožejší lidi, aby je těšila. To je má naděje. Rád bych, abys na věky požívala slávy za to, že jsi zachránila před peklem bídného odsouzence a uvedla jej do svého království, kde, jak doufám, budu radostně u tvých nohou věčně tobě děkovati, tebe velebiti a věčně tebe milovati. Ó Maria, očekávám tě. Nenechej mne bez útěchy. Staň se to, staň! Amen, amen!

Naděje naše, buď zdráva!

§ 1: MARIA JEST NADĚJÍ VŠECH

Moderní bludaři nemohou snést, když pozdravujeme a vzýváme Marii Pannu jako svoji naději: *Naděje naše, buď zdráva!* Praví, že jen Bůh je naší nadějí a že Hospodin zlořečí všem, kdož skládají svou naději v nějakého tvora: „Kletý člověk, který spoléhá na člověka.“ (Jer. 17, 5.) Usuzují takto: Maria je tvor. Jak tedy může býti tvor naší nadějí? To tvrdí bludaři. Přesto však ukládá Církev svatá všem duchovním a všem řeholníkům, aby každý den pozvedali svůj hlas a vzývali za všechny věřící Marii sladkými slovy: *Naděje naše, naděje všech, buď zdráva!*

Dvojím způsobem můžeme v někoho doufati, praví Andělský Učitel, sv. Tomáš⁽¹⁾: buď jako v hlavní příčinu pomoci nebo jako v prostředníka. Kdo očekává nějakou milost od krále, očekává ji od něho jako od pána; od králova ministra nebo důvěrníka však ji čeká jako od prostředníka. V tomto případě přichází milost na prvním místě od krále, avšak prostřednictvím jeho důvěrníka. Proto, kdo se uchází o milost, může právem nazývati tohoto prostředníka svou nadějí. Král nebeský, jsa dobrota nekonečná, svrchovaně touží obohatiti nás svými milostmi; ježto však je k tomu třeba s naší strany důvěry, dal nám pro zvýšení této důvěry za matku a za orodovnici svoji vlastní Matku. Jejím rukám svěřil všechnu

moc, aby nám mohla pomáhati. Proto chce, abychom v ni skládali naději ve svou spásu a v obdržení každého potřebného dobra. Kdo skládají svou naději jen ve tvory bez ohledu na Boha, počínají si jako hříšníci, kteří pro získání přátelství a přízně člověka nestydí se urážeti Boha. Takoví jsou ovšem zlořečení od Boha, jak praví Jeremiáš. Kdo však doufají v Marii jako v Matku Boží, která má moc vyprositi jim milosti a život věčný, takoví jsou Bohem požehnáni a působí radost jeho srdci. Vždyť Bůh si přeje, aby takto byla ctěna tato vznešená bytost, jež jej milovala a ctíla na světě více než všichni lidé a andělé dohromady.

Proto právem nazýváme Marii Pannu svou nadějí, neboť očekáváme na její přimluvu to, co bychom neobdrželi pouhými modlitbami, jak poznamenává sv. Robert Bellarmin.⁽²⁾ Prosíme ji, praví Suarez,⁽³⁾ aby důstojností prostřednice nahradila naši chudobu. Kdo prosí svatou Pannu s takovou důvěrou, dodává tento učenec, neprojevuje nedůvěru v Boha, nýbrž bázeň pro svou vlastní nehodnost.

Právem tedy obrací Církev svatá na Marii slova Sirachova: „Já jsem matka... svaté naděje.“ (Sir. 24, 24.) Je matkou, jež v nás vzbuzuje nikoliv marnou naději v bídné a pomíjející statky tohoto života, nýbrž svatou naději v nesmírné a věčné statky života v slávě nebes. „Buď pozdravena, naděje mé duše, obrací se sv. Efrém⁽⁴⁾ k Matce Boží, buď pozdravena, jistá spásu křesťanů, buď pozdravena, pomocnice hříšníků, buď pozdravena, obrano věřících a spásu světa.“ Též sv. Josef Hymnograf⁽⁵⁾ dí, že po Bohu nemáme jiné naděje leč Marii a proto ji nazývá „po Bohu jedinou nadějí naší“. A sv. Efrém⁽⁶⁾ uvažuje o prozřetelnosti Boží v přítomném řádu a praví, že Bůh stanovil, aby všichni, kdo se spasí, byli spaseni skrze Marii, jak učí sv. Bernard a jak důkladněji později dokáží, a oslovuje ji takto: „Paní má, ustavičně nás chraň a skrývej pod pláštěm své ochrany, protože po Bohu nemáme jiné naděje kromě tebe.“ Totéž dí sv. Tomáš z Villanovy,⁽⁷⁾ jenž ji nazývá „jediným naším útočištěm, pomocí a asylem.“

Důvod toho udává, jak se zdá, sv. Bernard slovy:⁽⁸⁾ „Pohleď, člověče, na plán Boží, plán, jak by nám mohl hojněji udíleti své milosrdenství. Chtěje vykoupiti lidské pokolení, složil celou výkupnou cenu do rukou Mariiných, aby z ní rozdávala po libosti.“

Bůh nařídil Mojžíšovi, aby zhotovil z nejčistšího zlata slitovnici, řka mu, že odtud chce s ním budoucně mluvívat: „Uděláš též slitovnici z čistého zlata... Odtud budu přikazovati... a budu k tobě mluvití.“ (Ex. 25, 17, 22.) Podle Paciuchelliho⁽⁹⁾ je touto slitovnicí Maria: „Odtud mluvívá Bůh s lidmi, odtud jim rozdává odpuštění, milosti a dary.“ A proto praví sv. Irenej,⁽¹⁰⁾ že Slovo Věčné poslalo před svým vtělením v lůně Mariině archanděla vyžádati jejího souhlasu, chtějíc, aby se tajemství vtělení dostalo světu skrze Marii. Proto praví také opat Raymund:⁽¹¹⁾ „Každé dobro, každá pomoc, každá milost, jež lidé od Boha obdrželi a ještě obdrží až do konce světa, byly a budou jim vždy udíleny na přímlovu a prostřednictvím Mariiným.“ Plným právem tedy volá zbožný Blossius:⁽¹²⁾ „Ó Maria, tak laskavá a uznalá ke všem, kdo tě milují, kdo by byl tak pošetilý a nešťastný, že by tě nemiloval? Ty v pochybnosti a zmatku osvěcuješ mysl těch, kdo se k tobě v zármutku utíkají, těšíš ty, kdo se ti svěřují v nebezpečích, pomáháš těm, kdo tebe volají. Po svém jednorozeném Synu jsi jistou spásou svých věrných služebníků. Buď pozdravena naděje zoufajících, buď pozdravena, pomocnice opuštěných! Ó Maria, tys všemohoucí, protože Syn tvůj chce tě ctíti okamžitým splněním všeho toho, čeho si přeješ.“

Sv. Germanos⁽¹³⁾ vyznává, že Maria je zdrojem každého dobra, jež máme, a osvobozením od každého zla a takto ji vzývá: „Ó Paní má! Tys jediná útěcha, Bohem mi daná! Vůdkyně mé cesty, posila mých slabých sil, poklad v mé žebrotě, (lék na mé rány, úleva v mých bolestech), uvolnění mých okovů, naděje mé spásy. Vyslyš, prosím, mé modlitby, ustrň se nad mými vzdechy, Královno moje, útočiště, živote, pomoci, naděje a sílo má!“

Právem tedy obrací sv. Antonín⁽¹⁴⁾ na Marii slova knihy Moudrosti: „Spolu s ní přišlo mi všechno dobré.“ (Moudr. 7, 11.) Ježto je Maria matkou a rozdatelkou všelikého dobra, může říci každý, zvláště však ctitel této Královny, že s úctou mariánskou obdržel všechno dobré. Proto též říkával opat Čelleský⁽¹⁵⁾ prostě bez omezení: „Kdo nalezne Marii, nalezne všechno dobré, nalezne všechny milosti, všechny ctnosti, protože ona svou mocnou přímlovou získá mu vše, aby byl opravdu bohat milostí Boží.“ Upozorňuje nás, že má všechny poklady Boží, totiž poklady Božího milosrden-

ství, aby je rozdávala svým ctitelům: „U mne jest bohatství a sláva... abych obohatila ty, kdož mne milují.“ (Přísl. 8, 18, 21.) Proto praví Konrád Saský,⁽¹⁶⁾ že všichni máme prosebně pohlížeti na ruce Mariiny, abychom od ní dosáhli žádaného dobra.

Ó kolik nadutců našlo s úctou mariánskou pokoru! Kolik zuřivců tichost! Kolik slepců světlo! Kolik zoufalců naději! Kolik napolo zavržených spásu! To právě předpověděla Maria, když zapěla v domě Alžbětině vznešený chvalozpěv: „Od této chvíle blahoslaviti mě budou všechna pokolení.“ (Luk. 1, 48.) Sv. Bernard⁽¹⁷⁾ opakuje tato slova a praví: „Od této chvíle budou tě blahoslaviti všichni národové, protože jsi zrodila všem národům život a slávu, protože v tobě nalézají hříšníci odpuštění a spravedliví setrvání v milosti Boží.“ Proto praví zbožný Landsberger⁽¹⁸⁾ o Pánu, že mluví k světu takto: „Lidé, ubohé dítky Adamovy, když žijete uprostřed tolika nepřátel a tolika běd, snažte se ctíti s mimořádnou vroucností svoji Matku. Vždyť jsem dal světu Marii za vzor, abyste se od ní naučili žítí, a za útočiště, abyste se k ní obraceli ve svých útrapách. Tuto svou dceru jsem stvořil tak, že se jí nikdo nemůže báti nebo ostýchatí, když chce k ní jíti. Dal jsem jí srdce tak dobrotivé a soucitné, že nemůže pohrdnouti nikým, kdo se k ní utíká, že neodepře svou milost nikomu, kdo o ni žádá. Všem nabízí plášť svého milosrdenství a nedopustí, aby někdo odešel od jejích nohou bez útěchy.“ — Chvalme tedy ustavičně a velebme nesmírnou dobrotu Boží, že nám dala tuto vznešenou Matku a tak něžnou a laskavou orodovnici.

Ó Bože, jak něžné city důvěry choval k našemu nejlaskavějšímu Vykupiteli Ježíši a naší nejlaskavější orodovnici Marii láskou zanícený sv. Bonaventura:⁽¹⁹⁾ „Ať si mne Pán zavrhl, volá, vím, že nemůže odepřítí lásku tomu, kdo jej miluje a kdo ho upřímně hledá. Obejmu jej celým srdcem a nespustím se ho, dokud mi nepožehná. Beze mne se nemůže hnouti. Nebudu-li moci nic jiného činiti, skryji se aspoň v jeho ranách, tam zůstanu a nenajde mne nikde mimo sebe. A kdyby mě zahnal pro mé hříchy od svých nohou můj Vykupitel, vrhnu se k nohám jeho Matky Marie a nehnu se odtud, dokud mi nezjedná odpuštění. Vždyť tato Matka milosrdenství nedovede, jako nikdy nedovedla, odepřítí soucit lidské bídě a oslyšeti

ubožáky, kteří se k ní utíkají o pomoc. Proto ne-li z povinnosti, aspoň z útrpnosti přiměje svého Syna k tomu, aby mi odpustil.“

Pohled tedy na nás, končím s Euthymiem,⁽²⁰⁾ pohled na nás svýma milosrdnýma očima, nejútrpnější Matko! Vždyť jsme tvými služebníky a v tobě jsme složili všelikou svoji naději.⁽²¹⁾

Modlitba.

Ó Matko svaté lásky, živote, útočiště a naděje naše! Víš přece, že tvému Synu Ježíši Kristu nestačilo býti naším stálým přímělníkem u Věčného Otce a že chtěl, aby ses i ty nás u něho zastávala a nám vyprošovala milosrdenství Boží. Ustanovil, aby tvé modlitby byly podporou naší spásy a dal jim takovou moc, že všeho dosáhnou. K tobě tedy, naději ubohých, utíkám se já, ubohý hříšník. Doufám, Paní, že pro zásluhy Ježíše Krista a na tvou přímělnost dojdou spásení. Tak doufám a důvěra má je tak pevná, že kdyby byla má spása v mých rukou, složil bych ji přece do rukou tvých, neboť více důvěřuji ve tvé milosrdenství a ve tvou ochranu nežli ve všechny své dobré skutky.

Matko a naděje má, neopouštěj mne, jak bych zasloužil! Viz mou bídu a ustrň se nade mnou! Pomoz mi a zachraň mne. Vyznávám, že jsem přecasto zavřel svými hříchy cestu dobrým vnuknutím a pomoci, jež jsi mi vyprosila na Pánu. Ale tvá dobrota k ubožákům a tvá moc u Boha převyšují počet a zlobu všech mých poklesků. Nebesa i země vědí, že jistě nezahyne, koho ty chráníš. Ať si tedy všichni na mne zapomenou, jen ty na mne nezapomeň, Matko Boha všemohoucího. Rci Bohu, že jsem tvým služebníkem, rci mu, že mě bereš v ochranu, a budu spasen. Ó Maria, v tebe doufám, v této naději žiji, s ní si přeji a doufám zemřítí volaje neustále: Ježíš jest jediná naděje má a po Ježíši Panna Maria.

§ 2: MARIA JE NADĚJÍ HŘÍŠNÍKŮ

Když stvořil Bůh svět, „učinil dvě veliká světelná tělesa, těleso větší, aby panovalo dni, a těleso menší, by panovalo noci.“ (Gen. 1, 16.) „Slunce, dí

kardinál Hugo,⁽¹⁾ bylo obrazem Ježíše Krista, jehož světla užívají spravedliví, žijící v denním jasu milosti Boží; měsíc pak byl obrazem Marie Panny, jež osvětluje hříšníky žijící v noci hříchu.“ „Je-li tedy Maria měsícem milostivě zářícím hříšníkům, co má činit nešťastník, jenž se ocitl v noci hříchu?“ táže se Inocenc III.⁽²⁾ Poněvadž ztrátou milosti Boží pozbýl světla slunce, nechť se obrátí k měsíci, nechť prosí Marii a ona jej osvíti, aby poznal svůj bídný stav, a posílí jej, aby se z něho dostal. Sv. Metod⁽³⁾ praví, že se na přimluvu Mariinu bez ustání obracejí k Bohu téměř nesčíslní hříšníci.

Jeden z čestných názvů Matky Boží, jemuž nás učí Církev a který zvláště dodává mysli ubohým hříšníkům, je název Útočiště hříšníků, kterým ji vzýváme v litanii. Ve Starém zákoně byla v Judsku útočištná města, kde byli prosti zaslouženého trestu viníci, kteří se tam utekli. Dnes není tolik útočišť, je však útočiště jediné, jímž je Maria, o níž bylo řečeno: „Slavné věci praví se o tobě, město Boží.“ (Ž. 86, 3.) V tom je však rozdíl, že v starozákonních městech nenalezali útočiště všichni zločinci ani ne všechny druhy zločinů, kdežto pod pláštěm Mariiným naleznou útulek všichni hříšníci, ať se dopustili jakéhokoliv provinění. Stačí jen se k ní utéci. Sv. Jan Damašský⁽⁴⁾ klade jí do úst slova: „Já jsem útočiště všech, kdo se ke mně utíkají.“

Stačí se k ní utéci. Komu se podařilo vejíti do tohoto města, nemusí již mluvit na svou záchranu: „V e j d ě m e d o o h r a z e n é h o m ě s t a a m l č m e.“ (Jerem. 8, 14.) Tímto opěvněným městem je podle výkladu sv. Alberta Velikého⁽⁵⁾ Svatá Panna upevněná v milosti a slávě. Glosa vysvětluje slova Jeremiášova: A m l č m e t a m. Když si netroufáme prositi Pána za odpuštění, stačí vejíti jen do tohoto města a mlčeti, poněvadž Maria bude mluvit a prosit za nás. Proto povzbuzuje zbožný spisovatel Benedikt Fernandez všechny hříšníky, aby se skryli pod plášť Mariin: „Utecte, Adame, Evo a všechny vaše děti, když jste urazili Boha, utecte a skryjte se na klíně této dobré Matky.“⁽⁶⁾ Což nevíte, že ona je jediným útočištěm, jedinou nadějí hříšníků, jak ji nazval již sv. Augustin?⁽⁷⁾

Proto ji oslovuje sv. Efrem takto: „Tys jediná orodovnice hříšníků a všech zbavených každé pomoci. Buď tedy zdráva, jediné útočiště a útulku hříšníků, kde jediné mohou hříšníci nalézt ochranu a pohostinství!“⁽⁸⁾ Podle výkladu jednoho

spisovatele⁽⁹⁾ chtěl totéž říci David slovy: „Ukrývá mne ve svém stánku.“ (Ž. 26, 5.) Kdo je tímto Božím stánkem, ne-li Maria? Tak ji nazývá sv. Ondřej Kretský:⁽¹⁰⁾ „Stánek Bohem učiněný, do něhož vstoupil sám Bůh, aby v něm dokonal veliká tajemství lidského vykoupení.“ Sem patří myšlenka Basila Seleucijského,⁽¹¹⁾ že Pán učinil Marii jakousi veřejnou nemocnicí, kde se dostane přijetí všem nemocným, kteří nemají peněz a jsou zbaveni všeliké pomoci. Nuže, kdo má největší právo býti přijat v nemocnicích zřízených výslovně pro chudé, ne-li nejchudší a nejchuravější?

Proto kdo je největší ubožák, jsa úplně bez zásluh a zcela zachvácen nemocemi duše, totiž hříchy, může říci Marii: Paní, tys útočištěm chudých nemocných. Nezaháněj mne od sebe, neboť jsem nade vše chud a nemocen a proto mám největší právo, abys mě přijala. Volejme k ní se sv. Tomášem z Villanovy:⁽¹²⁾ „Maria, my ubozí hříšníci neznáme jiného útočiště mimo tebe. Tys jediná naděje naše, jen od tebe čekáme svou spásu. Tys jediná orodovnice u Ježíše Krista; k tobě se všichni obracíme.“

V zjeveních sv. Brigity nazývá se Maria hvězdou, předcházející slunce. To znamená, že když se objeví v duši hříšníka úcta k Matce Boží, je to neomylné znamení, že ji za nedlouho obdaří Bůh svou milostí.⁽¹³⁾ Slavný sv. Bonaventura,⁽¹⁴⁾ aby dodal hříšníkům důvěry v moc Mariinu, uvádí jim na mysl rozbouřené moře v němž hříšníci vypadli z lodi milosti Boží, zmitání výčitkami svědomí a úzkostí před Boží spravedlností, bez světla a bez kormidelníka již ztrácejí naději a jsou blízcí zoufalství. Světec jim ukazuje na Marii, zvanou obecně mořskou hvězdou, pozvedá hlas a volá k nim: „Ubozí ztracení hříšníci, nezoufejte! Pozvedněte oči k této krásné hvězdě, nabuďte důvěry, poněvadž ona vás vyvede z bouře a uvede vás do přístavu spásy.“

Totéž dí sv. Bernard:⁽¹⁵⁾ „Nechceš-li býti pohlcen vlnami, pohleď na hvězdu, vzývej Marii.“ Podle slov zbožného Blossia,⁽¹⁶⁾ je jediným útočištěm těch, kdo urazili Boha, je zachranou všech stíhaných pokušením a utrpením. Tato matka milosrdenství je samá láska a samá dobrota nejen ke spravedlivým, nýbrž i k hříšníkům a k zoufalcům. Vidí-li, že se k ní utíkají a že upřímně hledají její pomoci, neprodleně jim pomáhá, je přijímá a u svého Syna jim vymáhá odpuštění. Nikým, ať je sebe nehodnější, nepohrdá a proto neodpírá ni-

komu svoji ochranu. Všem přináší útěchu. Sotva ji kdo poprosí o pomoc, hned mu pomáhá. Svou něhou vábí a probouzí k své úctě často i hříšníky, od Boha zcela odvrácené a pohřížené do kalu hříchu. Takto je připravuje ku přijetí milosti Boží a na konec je činí hodnými věčné slávy. Bůh obdaril tuto svou milovanou dceru proto tak útrpným a laskavým srdcem, aby se nikdo nemohl báti k ní se utíkat o přímluvu.“ Zbožný spisovatel končí: „Není možná, aby zahynul ten, kdo horlivě a pokorně pěstuje úctu k Matce Boží.“

Maria je nazývána javorem: „Jako javor tam, kudy vody se berou.“ (Sir. 24, 19.) Hříšníci si mají uvědomiti, že jako javor poskytuje poutníkům stín před úpalem slunečním, tak Maria, když vidí, že proti nim vzplanul hněv Boží spravedlnosti, zve je do stínu své ochrany. Konrád Saský⁽¹⁷⁾ uvažuje o nářku proroka Isaiáše na jeho dobu: „Ejhle, tys hněval se a my jsme hřešili... Nebylo (nikoho), kdo by se vzchopil a přidržel se tebe.“ (Is. 64, 5, 7.) Praví o těchto slovech: „Pane, spravedlivě jsi rozhněván na hříšníky a není nikoho, kdo by tě mohl za nás usmířiti. Není divu, poněvadž tehdy nebyla zrozena na svět Maria. Je-li však rozhněván Bůh dnes proti některému hříšníkovu a ujme-li se ho Maria, zadrží Syna, aby ho netrestal a zachraňuje ho.“ Podle slov opata Egberta⁽¹⁸⁾ není bytosti k tomu schopnější nad Marii, jež položí ruce i na meč Boží spravedlnosti, aby Bůh neztrestal hříšníky. Tutéž myšlenku vyslovuje Richard od sv. Vavřince.⁽¹⁹⁾ Podle něho stýskal si Bůh před narozením Panny Marie, že není nikoho, kdo by jej zdržoval od trestání hříšníků; nyní však, když přišla Maria na svět, že jej ona usmiřuje.

Proto sv. Basil⁽²⁰⁾ dodává myslí hříšníkům: „Hříšníče, nezoufej, nýbrž utíkej se k Marii ve všech svých potřebách. Zavolej si ji na pomoc a uvidíš, že je stále hotova ti pomoci. Vždyť taková je vůle Boží, aby pomáhala všem ve všech potřebách.“ Tato Matka milosrdenství tolik touží spasiti nejbídnější hříšníky, že sama jde za nimi, aby jim pomohla. A jestli se k ní hříšníci utíkají, jistě najde způsob, jak jim zjednat lásku Boží.

Isák zatoužil kdysi po nějaké zvěři, požádal o ni Esaua a slíbil mu za ni své požehnání. Rebeka však chtěla, aby se dostalo tohoto požehnání jejímu druhému synu Jakubovi a kázala mu přivést dva kozelce, aby je upravila podle chuti

Isákovy. Sv. Antonín praví, že Rebeka byla obrazem Marie Panny, řkoucí andělům: Přineste mi hříšníky — předobrazené kozelci — neboť je připravím tak milostí lítosti a předsevzetí, že budou mému Pánu velmi milí a příjemní.⁽²¹⁾

Blah. Panna zjevila sv. Brigittě,⁽²²⁾ že není na světě hříšníka tak od Boha odvráceného, jenž by se nevrátil k Bohu a nenabyl jeho milosti, když se k ní uteče a vyzývá ji o pomoc. A sv. Brigitta sama zaslechla, jak pravil Ježíš Kristus ke své Matce, že by byla ochotna vymoci milost Boží i Luciferovi, kdyby se pokořil a hledal u ní pomoci.⁽²³⁾ Tento zpupný duch se ovšem nikdy nepokoří k prosbě o ochranu Mariinu; kdyby se však přece ponížil a prosil o ni, Maria by měla tolik soucitu i moci, že by mu svými prosbami vymohla od Boha odpuštění a spásu. Co se však neuskuteční u ďábla, stává se u hříšníků, kteří se utíkají k této Matce milosrdenství.

Archa Noemova byla překrásným předobrazem Marie Panny, neboť jako v ní našla útočiště všechna pozemská zvířata, tak pod pláštěm Mariiným nalézají útulek všichni hříšníci, kteří svými neřestmi a tělesnými hříchy jsou podobni zvířatům. Rozdíl je jen v tom, jak praví jeden spisovatel,⁽²⁴⁾ že do archy zvířata vešla a zvířaty zůstala — vlk zůstal vlkem, tygr tygrem; pod pláštěm Mariiným však stává se vlk beránkem a tygr se mění v holubici. Sv. Gertruda⁽²⁵⁾ spatřila jednou Marii s rozestřeným pláštěm a u ní množství rozličných šelem, pardálů, lvů a medvědů. Viděla, že blah. Panna nejen je od sebe neodháněla, nýbrž je laskavě přijímala a dobrotivou svou rukou hladila. Svěťice pochopila, že tyto šelmy představují ubohé hříšníky, které Maria přijímá s dobrotou a láskou, když se k ní utíkají.

Právem tedy oslovuje opat Egbert blah. Pannu takto: „Paní, ty se neštitíš ani nejhoršího hříšníka, když se k tobě blíží, ať je sebe špinavější a hnusnější. Prosí-li tě o pomoc, nezdráháš se podati mu milosrdnou ruku a vysvoboditi ho z propasti zoufalství.“⁽²⁶⁾ Buď veleben a srdečně pozdraven Bůh, ó lásky nejhodnější Maria, že tě učinil tak přívětivou a laskavou i k nejubožejším hříšníkům. Jaký je to ubožák, kdo tě nemiluje a v tebe nedoufá, když může k tobě jít pro pomoc! Kdo se neutíká k Marii, zahyne. Zahynul-li však kdo, jenž bral útočiště k Marii?

Písmo svaté vypravuje, že Booz dovolil zbožné Rut sbírat klasy, jež zůstávaly po žencích: „Sbírala klasy za

ženci.“ (Rut. 2, 3.) Konrád Saský⁽²⁷⁾ k tomu činí poznámku: „Jako Rut našla milost před očima Boozovými, tak Maria našla milost před očima Páně, aby mohla sbíratí klasy pomínuté ženci.“ Ženci pak jsou apoštolští dělníci, misionáři, kazatelé, zpovědníci, kteří svým každodenním úsilím sbírají a získávají Bohu duše. Jsou však i duše vzpurné a zatvrzelé, které po nich zůstávají; jen Marii je vyhrazeno zachrániti svou přímluvou tyto opuštěné klasy. Jak ubohé jsou ty duše, jež se nedají vzíti ani touto milostivou Paní! Takové jsou najiisto ztraceny a propadnou Božímu zlořečení. Zato šťasten, kdo se utíká k této dobré Matce! Jak dí zbožný Blossius,⁽²⁸⁾ není na světě hříšníka, ať je sebe zkaženější a neřestnější, jehož by se Maria štitila a ho od sebe zapudila. Bude-li jen u ní hledati pomoci, bude si tato dobrá Matka věděti rady a bude ochotna smířiti jej se Synem a vymoci mu odpuštění.

Proto tě právem pozdravuje, nejsladší moje Královno, sv. Jan Damašský⁽²⁹⁾ a nazývá tě „nadějí zoufalých“. Právem tě nazývá sv. Vavřinec Justiani⁽³⁰⁾ „nadějí zločinců“ sv. Augustin „jedinou nadějí hříšníků“,⁽³¹⁾ sv. Efrém „bezpečným přístavem trosečníků“; tento světec tě dokonce nazývá „ochránkyní zavržených“.⁽³²⁾ Právem napomíná konečně sv. Bernard⁽³³⁾ zoufalce, aby neztráceli naději a pln radosti a něhy praví své nejdražší Matce: „Paní, kdo pak by tobě nedůvěřoval, když zachraňuješ i zoufalé? Já ani dost málo nepochybuji, že kdykoliv se na tebe obrátíme, dostaneme, co budeme chtít. V tebe ať tedy doufá, kdo již pozbyl naděje!“

Sv. Antonín⁽³⁴⁾ vypráví o hříšníku v nemilosti Boží, který se octl ve snu před soudnou stolicí Ježíše Krista. Zlý duch naň žaloval, Maria ho však hájila. Nepřítel se proto vytasil před nešťastníkem se soupisem jeho hříchů, který vážil na váhách Boží spravedlnosti mnohem více než všechny jeho dobré skutky. Co však neučinila v této chvíli jeho mocná obhájkyně? Položila svou ruku na druhou vášku a stlačila ji ve prospěch svého ctitele a tak mu dala na srozuměnou, že mu vymůže odpuštění, změni-li život. Po tomto vidění hříšník se skutečně obrátil a upřímně polepšil.

Příklad. Ctihodný P. Jan Herolt,⁽³⁵⁾ jenž se nazýval z pokory učedníkem, vypráví o jakémsi ženatém muži, jenž žil v nemilosti Boží. Jeho choť, nemohouc ho přiměti k zanechání hříchu, prosila jej, aby ve svém nešťastném stavu konal aspoň nějakou pobožnost k Matce Boží, na příklad

když půjde kolem nějakého jejího obrazu, aby ji uctil jedním Zdrávasem. Manžel začal opravdu tento zbožný zvyk.

Když pak se kteréśi noci vydal na cestu za hříchem, uviděl světlo a poznal, že je to lampa před posvátným obrazem, představujícím Marii s Ježíškem v náručí. Podle zvyku pomodlil se Zdrávas Maria. V tom však spatřil, že je Božské Dítko poseto ranami, z nichž se řine čerstvá krev. Pohled ten jej zděsil i dojal. Vzpomněl si, že svého Vykupitele takto zranil sám svými hřichy. Dal se do pláče, ale pozoroval, že se Ježíšek obrací k němu zády. Proto všecek zahanben obrátil se na nejsv. Pannu se slovy: „Matko milosrdenství, tvůj Syn mne zavrhuje. Nenajdu slitovnější a mocnější přimluvnice nad tebe, jež jsi jeho Matka. Matko Boží, pomoz mi, přimluv se za mne!“ Matka Boží mu však odpověděla z obrazu takto: „Vy hříšníci mne nazýváte matkou milosrdenství, potom mne však stále činíte matkou bolesti, když obnovujete Synovo mučení a moje bolesti.“

Protože však Maria nedovede nikoho propustit bez účty, kdo se utíká k jejím nohám, obrátila se s prosbou k Synovi, aby odpustil tomuto nešťastníku. Ježíš však dával dále na jevo, že nehodlá odpustit. Nejsv. Panna tedy položila Děťátko do výklenku, vrhla se před ním na kolena a prosila: „Synu, nepovstanu dříve, dokud neodpustíš tomuto hříšníku!“ Ježíš jí odpověděl: „Matko, nic ti nemohu odepřít. Chceš, abych mu odpustil? Z lásky k tobě mu tedy odpouštím. Pokyň mu, ať přistoupí a zlíbá mé rány.“ — Hříšník přistoupil usedavě štkaje; a jak líbal Ježíškovy rány, tak se zacelovaly. Na konec jej Ježíš na znamení odpuštění objal, hříšník změnil chování a od té doby byl oddán svatému životu, jsa vroucím ctitelem nejsv. Panny, jež mu vyprosila tak velikou milost.

Modlitba.

Nejčistší Panno Maria, kořím se tvému přesvatému Srdci, jež bylo rozkoší a odpočinkem Božím, srdci plnému pokory, čistoty a lásky Boží. Já nešťastný hříšník přicházím k tobě se srdcem znečistěným a zraněným. Matko soucitná, nehněvej se proto na mne, nýbrž tím spíše se nade mnou ustrň a pomoz mi! Než mi pomůžeš, nehledej u mne ani ctnosti ani zásluh! Jsem ztracen a nezasluhuji nic než

peklo. Shlédni, prosím tě, jen na mou důvěru v tebe a na dobrou vůli polepšiti se! Pohleď, co Ježíš učinil a vytrpěl pro mne a pak si mne opust', dovedeš-li to! Vzpomeň si na všechny bolesti jeho života, na zimu snášenou ve chlévě, na útěk do Egypta, na prolitou krev, na chudobu, na pot, na zármutek, na smrt vytrpěnou z lásky ke mně ve tvé přítomnosti! Pro lásku k Ježíši zasad' se o mé spasení!

Ó Matko má, nemohu, nechci se báti, že mne zavrhneš nyní, když se k tobě utíkám a prosím tě o pomoc. Kdybych měl takovou obavu, křivdil bych tvému milosrdenství; vždyť ty hledáš právě ubožáky, abys jim pomohla. Ó Paní, neodpírej svého milosrdenství tomu, jemuž Ježíš neodepřel krev! Zásluhy této krve však nebudou mi přivlastněny, jestli mne nedoporučíš Bohu. Od tebe doufám své spasení.

Neprosím tě o bohatství, pocty a jiná dobra pozemská. Prosím však za milost Boží, za lásku k tvému Synu, za vyplnění jeho vůle, za nebe, abych jej tam mohl věčně milovat. Bylo by možné, abys mne nevyslyšela? Nikoliv! Ty mne jistě vyslyšíš, jak doufám. Již za mne prosíš, již mi dobýváš žádaných milostí, již mě přijímáš pod svou ochranu.

Matko má, neopouštěj mne! Pros jen, neustále za mne pros, dokud mne neuvidíš v nebesích u svých nohou, kde tě budu velebiti a tobě děkovati na věky. Amen.

K tobě voláme vyhnání synové Evy

§ 1: JAK JE MARIA OCHOTNA POMOCI TOMU, KDO JI VZÝVÁ

My ubozí synové nešťastné Evy jsme obtíženi před Bohem následky jejího hříchu a jsme odsouzeni k témuž trestu jak ona. Proto bloudíme tímto slzavým údolím jako vyhnanci daleko od své otčiny. Pláčeme a sténáme v tolika bolestech těla i duše! Šťasten však, kdo se v těchto útrapách často obrací k těшитelce světa, k útočišti ubohých, k veliké Matce Boží a zbožně ji vzývá a prosí o pomoc. „Blaze člověku, který poslouchá mne, který u dveří mých každý den bdí.“ (Přisl. 8, 34.) Šťasten, dí Maria, kdo dbá mých rad, ustavičně dlí u bran mého milosrdenství a vzývá mne o přimluvu a pomoc.

Církev svatá učí nás, svoje dítky, jasně, jak horlivě a důvěrně máme se vždy utíkati k své dobrotivé Ochránkyni. Nařizuje, abychom Marii ctili zvláštním způsobem. Během roku koná tolik slavností k její cti; jeden den v týdnu zasvěcuje zvláště její úctě; každý den ji musí vzývati v breviáři jménem všeho křesťanského lidu všichni kněží a řeholníci; třikrát denně při zvonění Anděl Páně mají ji pozdravovati všichni věřící. Toto přání Církve můžeme seznati z toho, jak se chová ve všech veřejných neštěstích. V takových případech vybízí vždy lid, aby se utíkal k Matce Boží devítidenními pobožnostmi, modlitbami, průvody, návštěvami

jejích chrámů a obrazů. Toho právě si od nás přeje Maria; chce býti vždy vzývána a prošena. Nechce se ovšem dožebraťvati pro sebe našich úsluh a poct, jež ani zdaleka neodpovídají jejím zásluhám, nýbrž chce zvýšiti naši důvěru a zbožnost, aby nám mohla tím více pomoci a nás potěšiti. Maria Panna vyhledává, dí sv. Bonaventura,⁽¹⁾ ty, kteří se k ní blíží zbožně a uctivě; takové miluje, živí a za dítky přijímá.

Konrád Saský dí,⁽²⁾ že Rut byla předobrazem Panny Marie, neboť její jméno značí „vidoucí a spěchající“. Sotva totiž upozoruje Maria naši bídu, hned nám spěchá na pomoc se svým milosrdenstvím. Novarino⁽³⁾ k tomu dodává, že Maria z touhy činiti nám dobře nezná odkladů. A protože není skoupou strážkyní svých milostí, bez prodlení rozdílí jako matka milosrdenství svým sluhům poklady své štědrosti.

Ó jak je ochotna tato dobrotivá Matka pomoci každému, kdo ji vzývá. „Prsy tvoje jako dvě mláďata, dvojčata srní, jež pasou se v liliích.“ (Velep. 4, 5.) Richard od sv. Vavřince⁽⁴⁾ vysvětluje to tak, že Maria tak rychle podává mléko milosrdenství prosebníkům, jak rychlý je běh srnek. Tento spisovatel ujišťuje, že Mariino milosrdenství vylévá se na každého, kdo ji vzývá, byť jenom jediným Zdrávasem. Proto praví Novarino,⁽⁵⁾ že nejblah. Panna Maria nejen běží, nýbrž přímo letí na pomoc svým prosebníkům. Prokazuje-li milosrdenství, praví, činívá to jako Bůh, jenž spěchá hned na pomoc těm, kdo ho prosí, poněvadž věrně plní své příslibení: Proste a dostanete. (Jan 16, 24.) Stejně jedná Maria; jakmile je o něco požádána, hned je ochotna pomoci prosebníku. Z toho poznáváme, kdo byla žena ve Zjevení sv. Jana, o níž se praví, že jí byly dány dvě velké orlí perutě, aby odletěla na poušť. „Ženě byla dána dvě křídla orla toho velikého, aby letěla na poušť.“ (Zjev. 12, 14.) Ribera⁽⁶⁾ rozumí těmito křídly lásku, již bez ustání tíhla Maria k Bohu. Blah. Amedeus⁽⁷⁾ však praví k tomuto místu, že tato orlí křídla znamenají rychlost, s níž Maria vždy přispívá svým dětem, jsouc rychlejší než sami serafové.

Proto čteme v evangeliu sv. Lukáše, že když se vypravila Maria na návštěvu k sv. Alžbětě, aby zahrnula milostí její rodinu, nešla pomalu, nýbrž chvátala celou cestu: „Maria povstavši odešla s chvatem na hory.“ (Luk. 1, 39.)

O jejím návratu to však nečteme. Proto je řečeno ve Velepísni (5, 14): „Ruce má jak zlaté válce.“ Richard od sv. Vavřince⁽⁸⁾ to vykládá takto: „Jako práce soustružnickova je nejsnadnější a nejrychlejší, tak je Maria přede všemi světci hotova pomoci svým ctitelům.“ „Má nejvroucnější touhu všechny potěšiti a sotva uslyší, že je volána, hned přijímá laskavě prosbu a pomáhá.“⁽⁹⁾ Proto nazývá právem sv. Bonaventura⁽¹⁰⁾ Marii spásou všech ji vzývajících. Dává tím na srozuměnou, že k dosažení spásy stačí vzývati Rodičku Boží, jež podle slov Richarda od sv. Vavřince⁽¹¹⁾ je ochotna vždy pomoci každému, kdo ji prosí. I Bernardin z Busti⁽¹²⁾ praví: „Tato vznešená Paní více si přeje milosti nám uděliti, nežli my si přejeme je obdržeti.“

Utíkáme-li se k nohám Mariiným, nesmí umenšiti naši důvěru v její vyslyšení ani množství našich hříchů. Ona je přece matka milosrdenství, milosrdenství se pak může uplatniti jen tam, kde nešťastníci potřebují pomoci. Jako se nešťatí dobrá matka ošetřovati dítě postižené svrabem, ač je to starost obtížná a odporná, tak podle slov Richarda od sv. Vavřince⁽¹³⁾ dobrá naše Máti nebeská nemůže nás opustiti. hledáme-li u ní útočiště, i když je veliký zápach z našich hříchů, z nichž nás má uzdravovat. Právě tuto pravdu chtěla Maria naznačiti sv. Gertrudě,⁽¹⁴⁾ když se jí zjevila a rozeštírala svůj plášť, aby skryla do něho všechny k ní se utíkájící. Zároveň zvěděla světice, že všichni andělé ostražitě chrání ctitele Mariiny před útoky pekla.

Milosrdenství této dobré Matky a její láska k nám jsou tak veliké, že ani nečeká s pomocí, až ji budeme prositi: „Předchází ty, kdož jsou jí žádostivi, aby prve jim se ukázala.“ (Moudr. 6, 14.) Tato slova Boží Moudrosti vykládá Eadmer⁽¹⁵⁾ o Panně Marii a praví, že předchází svou pomocí ty, kdo touží po její ochraně. Podle toho můžeme posouditi, jak mnohé milosti nám u Boha vyprošuje ještě dříve než o ně prosíme. Proto, jak praví Richard od sv. Vavřince,⁽¹⁶⁾ je Maria nazývána měsícem: „K r á s n á j a k o m ě s í c“. (Velep. 6, 9.) Jako měsíc rychle spěje na své dráze, tak ona rychle spěchá na pomoc svým prosebníkům; kromě toho tolik touží po našem dobru, píše Richard od sv. Viktora,⁽¹⁷⁾ že v našich potřebách předchází naše prosby a v udílení milosrdenství je rychlejší než my ve svých prosbách k ní. Příčinou toho je srdce Mariino, přeplněné souci-

tem, takže sotva spatří naše útrapy, hned nám podává mléko milosrdenství. Dobrotivé Královně není možno věděti o nouzi některé duše a nepomoci jí.

Má veliký soucit s našimi bédami, že nás těší a nám pomáhá i bez našich proseb. Krásně to ukázala již zde na světě na svatbě v Káni, jak vypráví sv. Jan v 2. hlavě svého evangelia. Tato Matka poznala tehdy rozpaky snoubenců, zarmoucených a zahanbených pro nedostatek vína na hostině. Nebyla sice žádána o pomoc, ale její slitovné srdce, jež se nedovede dívati na zármutek druhého bez útrpnosti, bylo dojato. I poprosila Syna, aby potěšil tuto rodinu, a vyložila mu prostě její nedostatek: Nemají vína. Aby potěšil tyto lidi a ještě více, aby uspokojil soucitné srdce Matčino, jež vzneslo tuto prosbu, učinil Syn známý zázrak a proměnil ve víno vodu ve stoudvích. Z toho usuzuje Novarino:⁽¹⁸⁾ „Jestli Maria i neprošena je tak ochotna pomoci v nouzi, oč ochotněji přispěje tomu, kdo ji vzývá o pomoc?“

Pochybuje-li však přece někdo, zda mu pomohla Maria, když se k ní utíkal, kárá jej Inocenc III.:⁽¹⁹⁾ „Kdo kdy hledal pomoc u této dobrotivé Paní a Maria mu nepomohla?“ A blah. Eutychian⁽²⁰⁾ volá: „Kdo kdy, svatá Panno, jež můžeš pomoci každému nešťastníku a umíš zachrániti i nadobro ztracené hříšníky, kdo kdy se utíkal pod tvou mocnou ochranu a byl od tebe opuštěn? Ne, to se nikdy nestalo a nestane!“ Sv. Bernard⁽²¹⁾ říkal: „O tobě nemluvit a tvé milosrdenství nechválit směl by, Svatá Panno, jen ten, kdo by tě někdy byl vzýval ve svých potřebách a kdo by pak mohl dokázati, že ses o něho nepostarala.“

„Spíše pominou nebe a země, dí zbožný Blossius,⁽²²⁾ než by Maria zůstala dlužna pomoc tomu, kdo ji o ni s dobrým úmyslem prosí a má v ni důvěru.“ K posílení naší důvěry praví Eadmer:⁽²³⁾ „Utíkáme-li se k této Boží Mateři, netoliko smíme býti jisti její ochranou, nýbrž mnohdy budeme spíše vyslyšení a zachráněni vzýváním jejího svatého jména než kdybychom se dovolávali jména Ježíše svého Spasitele.“ A jako důvod uvádí: „Poněvadž Kristu jako soudci náleží i trestati, kdežto blah. Panně jako obhájkyni patří jen slitovávati se.“ Chce tím říci, že rychleji dosáhneme pomoci, jdeme-li k Matce než jdeme-li k Synu, ne snad proto, že by měla Maria větší moc nám pomoci než její Syn, neboť víme, že Ježíš je jediný náš Spasitel, jenž jediný nám svými zásluhami

dobyl a denně nám dobývá spasení. Důvod je v tom, že jdeme-li k Ježíši, myslíme na něho též jako na svého soudce, jehož povinností je soudit nevděčníky, což nás může připravit o důvěru nezbytnou k vyslyšení. Jdeme-li však k Marii, jež nemá jiného úkolu, než projevovati nám soucit jako matka milosrdenství a chrániti nás jako naše orodovnice, naše důvěra se nemálo zdokonálí a vzroste. Snad prosíme Boha o mnohé věci a neobdržíme je; prosíme o ně Marii a dostaneme je. Čím to lze vysvětlit? Odpověď dává Nicefor:(²⁴) „Stává se to ne proto, že by byla Maria mocnější než Bůh, nýbrž protože se Bůh rozhodl takto ctíti svou Matku.“

Útěchyplné zaslíbení dal sám Pán sv. Brigittě.(²⁵) Jednoho dne zaslechla světice hovor Ježíšův s Matkou. Pravil jí: „Matko má, žádej si ode mne, co chceš, žádnou tvoji prosbu neodmítnu. Věz, že slibuji vyslyšeti všechny, kdo mne budou prosit o nějakou milost pro lásku tvou, i když jsou hříšní, jen když se chtějí vážně polepšit.“ Totéž bylo zjeveno sv. Gertrudě.(²⁶) I ona uslyšela, jak pravil Vykupitel Marii, že jí dal ze své všemohoucnosti právo prokazovati milosrdenství hříšníkům ji vyzývajícím, jak uzná sama za dobré.

Volejme tedy všichni s velikou důvěrou k této Matce milosrdenství a vzyvejme ji slovy sv. Augustina:(²⁷) „Vzpomeň, ó nejdobrotivější Panno Maria, že od věků nebylo slýcháno, abys toho byla opustila, kdo se pod ochranu tvou utíkal.“ Proto mi odpusť, pravím-li, že nechci býti prvním nešťastníkem, jenž by se k tobě utíkal a byl tebou opuštěn.

Příklad: O moci uvedené modlitby se přesvědčil sv. František Saleský, jak se vypráví v jeho životopise. Když studoval v Paříži — bylo mu tehdy asi 17 let — a všecek se věnoval úkonům zbožnosti a svaté lásce Boží, v níž nacházel nebesky sladké radosti, dopustil na něho Bůh pokušení, aby jej více zkusil a těsněji jej k sobě připoutal; zlý duch jej děsil, že vše, co koná, je bezcenné, poněvadž je v úradcích Božích zavržen. Spolu jej ponechal Bůh v takové duševní tmě a vyprahlosti, že byl hluchý i k nejkrásnějším myšlenkám na Boží dobrotu. Tím pokušení jen zesílilo a tak ztránilo svatého jinocha, že v úzkosti a opuštěnosti pozbyl chuti k jídlu a k spánku, zbledl a zesmutněl. Budil soucit u všech, kdo ho pozorovali.

V této strašné duševní bouři zmohl se ve svých myšlenkách jen na projevy beznaděje a bolu: „Mám tedy býti zbaven

milosti Boha, jenž byl ke mně tak dobrotiv a laskav? Ó lás-ko, ó krásu, již jsem zasvětil všechny city svého srdce, nemám se již z vás těšiti? Panno a Matko Boží, nejkrásnější ze všech dcer jerusalemských, nemám tě již spatřiti v nebesích? Ó Paní, nemám-li uzříti spanilou tvář tvoji, nedopušt aspoň, abych se ti rouhal a zlořečil v pekle.“

Takové něžné city byly v jeho zarmouceném srdci, zaníceném láskou k Bohu a k nejbláh. Panně. Pokušení trvalo měsíc, až konečně jej ráčil Pán osvoboditi prostřednictvím Utěšitelky světa Marie Panny, které již dříve zasvětil svou čistotu a v níž, jak říkal, složil všechny své naděje.

Když se vracel jednou večer domů, vstoupil do chrámu, v němž uzřel na stěně tabulku. Četl ji a našel na ní modlitbu sv. Augustina: Vzpomeň, ó nejdobrotivější Panno Maria, že od věků nebylo slýcháno, že bys koho byla opustila, kdo se pod ochranu tvou utíkal. Ihned padl na kolena před oltářem Matky Boží a vroucně se modlil tuto modlitbu. Obnovil slib čistoty, slíbil, že se bude každý den modliti růženec a dodal: „Královno má, přimluv se za mne u svého Syna, před nímž si netroufám se objeviti. Matko má, nebudu-li já nešťastník moci v budoucím životě milovati svého Pána, jenž zasluhuje tak veliké lásky, vypros mi aspoň, abych jej mohl co nejvíce milovati na tomto světě. O tuto milost tě prosím a doufám, že mi ji udělíš.“ Tak prosil blah. Pannu a potom se zcela odevzdal milosrdenství Božímu podrobuje se naprosto jeho vůli. Sotva však skončil modlitbu, rázem ho zbavila nejsladší Matka pokušení. Ihned nabyl vnitřního klidu a s ním i tělesného zdraví. Od té chvíle choval nejvroucnější úctu k Marii a celý život velebil a hlásal slovem i perem její milosrdenství.

Modlitba.

Ó Matko Boží, Královno andělů, naděje lidí, slyš toho, jenž tě vzývá a k tobě se utíká! Viz mne u svých nohou! Ač jsem bídný otrok pekla, zasvěcuji se navždy službě tvé a chci ze všech sil celý život tobě sloužiti a tebe ctíti. Uznávám ovšem, že tě nepoctí služba tak nízkého a bídného otroka, jak jsem já, protože jsem tolik urazil tvého Syna a svého Vykupitele Ježíše. Přijmeš-li však nehodného tvora za svého sluhu, obrátíš-li jej svou přimluvou a učiníš

jej hodným tvé služby, zjedná ti tento skutek milosrdenství více cti, než ti mohu prokázati já ubožák. Přijmi mne tedy, Matko má, a neodmítej mne! Slovo Věčné sestoupilo s nebe hledati ztracené ovečky a pro jejich záchranu stalo se tvým synem. A ty bys pohrdla jednou takovou ovečkou, která běží k tobě, aby u tebe našla Ježíše? Cena za moji spásu je již zaplacená. Můj Spasitel prolil již svou krev, jež by stačila na vykoupení nespočetných světů. Zbývá jen přivlastniti tuto krev i mně. A to náleží tobě, požehnaná Panno. Tobě náleží, praví sv. Bernard,⁽²⁸⁾ rozdávatí zásluhy této krve tomu, koho uznáš za hodna. Tobě náleží, praví i sv. Bonaventura,⁽²⁹⁾ spasiti každého, koho chceš. Pomož mi tedy, Královno moje, a zachraň mne! Tobě dnes odevzdávám celou svou duši. Starej se o její spasení! Ó spáso všech tebe vzývajících končím s tímto světcem, spasiž mne!

§ 2: JAKOU MOC MÁ MARIA CHRÁNITI CTITELE SVÉ V ĎÁBELSKÝCH POKUŠENÍCH

Nejbláh. Panna není jen královnou nebe a svatých, jest i královnou pekla a zlých duchů, protože je mocně potřela svými ctnostmi. Hned na počátku světa předpověděl Bůh pekelnému hadu, že nad ním dobude vítězství a vlády naše Královna: „Nepřítelství položím mezi tebou a ženou, mezi potomstvem tvým a potomstvem jejím; ona rozdrtí hlavu tvou.“ (Gen. 3, 15.) Kdo byla ona žena, nepřítelka Satanova, ne-li Maria, jež krásou pokory a svatostí života navždy zvítězila nad ďáblem a rozdrtila jeho síly? Matka Pána Ježíše Krista byla zaslíbena v oné ženě, svědčí sv. Cyprián.⁽¹⁾ Proto neřekl Hospodin, usuzuje světec, kladu, nýbrž položím, aby naznačil, že touto vítězkou nad ďáblem není Eva tehdy žijící, nýbrž jiná žena od Evy pocházející, jež měla přinést našim prarodičům větší požehnání, než oni ztratili svým hříchem, jak praví sv. Vincenc Ferrerský.⁽²⁾ Maria je tedy ona statečná žena, jež přemohla Satana a rozdrtila mu hlavu, pokořivši jeho pýchu podle slov Páně: Ona rozdrtí hlavu tvou. Někteří sice pochybují, vztahují-li se tato slova na Marii či na Ježíše Krista, poněvadž v řeckém překladu čteme: On potře hlavu tvou. Avšak

v naší Vulgatě, t. j. v latinském překladu, schváleném na sněmu tridentském, je psáno „ona“ a nikoliv „on“. A tak vykládali toto slovo sv. Ambrož, sv. Jeroným, sv. Augustin, sv. Jan Zlatoústý⁽³⁾ a přemnozí jiní. Ať je tomu jakkoliv, je jisto, že buď Syn skrze Matku nebo Matka mocí Synovou přemohla ďábla a tento pyšný duch je k své hanbě, praví sv. Bernard,⁽⁴⁾ rozdrcen a přemožen touto požehnanou Pannou. A proto je nucen jako otrok přemožený v boji poslouchati vždy rozkazů této Královny. Sv. Bruno⁽⁵⁾ dí, že když se dala Eva obelstít hadem, přinesla nám smrt a tmu, zato Maria svým vítězstvím nad zlým duchem přinesla nám život a světlo. Nepřítele našeho spoutala potom tak, že se nemůže ani hnouti a seabeméně škoditi jejím ctitelům.

Krásně vykládá Richard od sv. Vavřince⁽⁶⁾ slova knihy Přísloví (31, 11): „Muž se na ni spoléhá, o zisk nemá nouze.“ Muž, totiž Kristus, se na ni spoléhá. O zisk nemá nouze, neboť ona obohacuje svého Snoubence kořistí, kterou odňala ďáblu. Kornelius a Lapide⁽⁷⁾ vysvětluje: „Bůh svěřil Srdce Ježíšovo rukám Mariiným a pověřil ji starostí o to, aby jej všichni lidé milovali. Tak nebude bez kořisti, totiž bez dobytých duší, neboť Maria obohacuje Syna dušemi, jež uchvátíla peklu a vysvobodila z rukou ďábelských svým mocným přispěním.“

Jak známo, je palma znamením vítězství. Proto je povznášena naše Královna na vysoký trůn před tváří všech mocností podobna palmě, na znamení jistého vítězství pro ty, kdo se stavějí pod její ochranu: „Jak palma v Engaddi jsem vyvýšena“ (Sir. 24, 18), t. j. abych vás bránila, jak vykládá sv. Albert Veliký.⁽⁸⁾ Maria chce říci těmito slovy: Děti moje, napadne-li vás nepřítel, utěcte se ke mně, vzhlížejte ke mně a dodejte si myslí, poněvadž ve mně, své obraně, vidíte již také svoje vítězství. Nejbezpečnějším prostředkem, jak přemoci útoky pekla, je utéci se k Marii. Vždyť Maria je Královnou a panovnicí zlých duchů, praví sv. Bernardin Sienský,⁽⁹⁾ poněvadž je krotí a přemáhá. Proto se praví o Marii, že je peklu „hrozná jako sešikované vojsko“. (Velep. 6, 3.) Je jako sešikované vojsko, protože dovede užiti své moci, svého milosrdenství a svých modliteb k zahanbení nepřátel a k dobru svých služebníků, kteří prosí v pokušení o její přemocnou ochranu.

Duch Svatý jí vkládá do úst slova: „Já jako kmen vinný raším libovonně, z květů mých plody jsou skvostné a přebohaté.“ (Sir. 24, 23.) Sv. Bernard píše⁽¹⁰⁾ k tomuto místu, že kvetoucí vinné révě prý se vyhýbají všichni jedovatí hadi. Tak prchají ďábli od těch šťastných duší, u nichž cítí vůni mariánské úcty. — Proto se nazývá Maria i cedrem: „Jak cedr na Libanu jsem vyvýšena.“ (Sir. 24, 17.) Jako cedr nepropadá hnilobě, tak Maria je prosta hříchu. Mimo to však, jak praví kardinál Hugo⁽¹¹⁾, jako cedr zaplašuje svou vůní hady, tak zahání na útěk Maria svou svatostí zlé duchy.

Pomocí archy úmluvy dobývali Izraelité mnoha vítězství. Tak Mojžíš přemohl nepřátele: „Když se archa zvedala, říkal Mojžíš: Povstaň, Hospodine, ať se rozptýlí tvoji nepřátelé.“ (Num. 10, 35.) Tak bylo dobytto Jericha, tak byli poraženi Filišťané: „Byla tam totiž archa Boží.“ (1. Král. 14, 18.) Archa úmluvy byla však předobrazem Marie Panny. Jako byla v arše manna, praví Kornelius a Lapide,⁽¹²⁾ tak byl v lůně Mariině Ježíš, předobrazený mannou. Pomocí této archy dopřává nám Bůh vítězství proti světu i proti peklu. Proto dí sv. Bernardin Sienský:⁽¹³⁾ „Když byla Maria, archa Nového zákona, povýšena za Královnu nebes, byla moc pekla nad lidstvem oslabena a zlomena.“

Ó jak se bojí Marie Panny a jejího vznešeného jména pekelní duchové, praví Konrád Saský.⁽¹⁴⁾ Srovnává je s oněmi nepřáteli, o nichž mluví Job: „V noci do domu se vloupávají... Těm všem je jitro dobou temna, znají hrůzy (toho) stínu smrti.“ (Job. 24, 16. 17.) Zloději vykrádají domy za noci, jakmile se však objeví zora, dávají se na útěk jako před příznakem smrti. Stejně vnikají do duše ďábli, když je zatemněna nevědomostí. Jakmile se však objeví zora, totiž milost a slitovnost Mariina, zahání tato zář temnoty a pekelní nepřátelé dávají se před ní na útěk jako před smrtí.

Na potvrzení této pravdy bylo zjeveno sv. Brigittě,⁽¹⁵⁾ že Bůh jí dal takovou moc nad zlými duchy, že kdykoliv napadnou ctitele Mariina, jenž ji vzývá o pomoc, jediným jejím pokynem jsou zděšeni a daleko prchají. Raději snesou dvojnásobná muka v pekle nežli takovou porážku mocí Mariinou.

Božský Snoubenec velebil svou milovanou Něžistu a nazval ji lilii: „Jako lilie mezi trním, tak jest má přítelka mezi děvčaty.“ (Velep. 2, 2.) Kornelius a Lapide⁽¹⁶⁾ praví k tomuto místu: „Jako lilie je lékem proti uštknutí hada proti jedu, tak vzýváním Marie Panny je mimořádně šťastnou zbraní ku přemožení všech pokušení, zvláště nečistých, jak to dokazuje každodenní zkušenost.“

Kosmas Jerusalemský⁽¹⁷⁾ oslovuje Marii takto: „Ó Matko Boží, když budu míti nepřemožitelnou naději v tebe, budu zachráněn. Budu pronásledovati své nepřátele, ač bude jediným mým štítem tvoje ochrana a tvoje všemohoucí pomoc.“ Totéž může říci každý, kdo má štěstí býti služebníkem této vznešené Královny: Matko Boží, doufám-li v tebe, jistě nebudu poražen; pod tvou ochranou budu stihati své nepřátele. Nastavím proti nim štít tvé ochrany a tvé všemohoucí pomoci a zcela jistě je porazím. V řeckých Otcích čteme u mnicha Jakuba⁽¹⁸⁾: „Pane můj, ve své Matce dals nám nejmocnější zbraň, abychom najisto porazili všechny své nepřátele.“

V Starém zákoně je psáno, že Hospodin vedl svůj národ z Egypta do země zaslíbené ve dne sloupem oblakovým a v noci sloupem ohnivým: „Hospodin kráčel před nimi, aby jim ukazoval cestu za dne v sloupu oblakovém a v noci ve sloupu ohnivém.“ (Ex. 13, 21.) Tento sloup hned oblakový hned ohnivý byl podle Richarda od sv. Vavřince⁽¹⁹⁾ předobrazem Marie a její dvojí ustavičné činnosti v náš prospěch. Kryje nás jako oblak před žárem božské spravedlnosti a jako plamen chrání nás před zlými duchy. Jako totiž vosk taje v ohni, dodává Konrád Saský,⁽²⁰⁾ tak mizí moc zlých duchů na ty duše, které často vzpomínají jména Panny Marie a je zbožně vzývají, zvláště když ji hledí následovati.

„Ó jak se děsí zlí duchové, když jen zaslechnou jméno Maria,“ tvrdí sv. Bernard.⁽²¹⁾ A Tomáš Kempenský⁽²²⁾ k tomu dodává: „Jako lidé padají hrůzou na zem, udeří-li blízko nich blesk, tak padají i ďábli, uslyší-li jméno Maria.“ Jak skvělých vítězství dobyli nad těmito škůdci ctitelé Mariini pomocí tohoto přesvatého jména! Tak je přemohl sv. Antonín Paduánský, blah. Jindřich Suso a mnozí jiní, kdo milovali Marii. V misijních zprávách z Japonska čteme,⁽²³⁾ že kterémusi křesťanu zjevilo se kdysi množství zlých duchů v podobě šelem, aby jej poděsili a zmátli. On však na ně zvolal: Nemám

sice zbraně, již byste se báli. Dopustí-li to Bůh, dělejte si se mnou, co chcete. Na svou obranu však užijí nejsladších jmen Ježíš a Maria! Sotva to dořekl a vyslovil pro ďábly hrozná jména, otevřela se země a pohltila pyšné duchy. A Eadmer⁽²⁴⁾ dosvědčuje z vlastní zkušenosti, že znal mnoho lidí, kteří byli náhle vytrženi z nebezpečí, když vzývali jméno Maria.

„Slavné a podivuhodné je vznešené tvoje jméno, Maria,“ modlí se sv. Bonaventura.⁽²⁵⁾ „Kdo na ně pamatují a je vzývají v hodině smrti, nebojí se ani celého pekla, poněvadž zlí duchové opouštějí hned duši, jakmile zaslechnou jméno Maria.“ Konrád Saský⁽²⁶⁾ praví: „Na světě není nepřítele, jenž by se tolik bál před velikým vojskem, jak se bojí moci pekelné jména Mariina a její ochrany.“ Sv. Germanos⁽²⁶⁾ volá: „Ty, Paní, uvádíš v bezpečí své sluhy přede všemi výpady nepřítele, vzývají-li jen tvé jméno.“ Ó kdyby jen dbali křesťané této pravdy v pokušeních a s důvěrou vzývali jméno Maria! Jistě by nikdy neklesli. Vždyť ďábel utíká a peklo se třese, dí blah. Alan,⁽²⁸⁾ při pouhém zaslechnutí tohoto jména. Tato Královna sama zjevila sv. Brigittě,⁽²⁹⁾ že pekelný nepřítel utíká i od nejhorších, Bohu zcela odcizených a ďáblu nadobro propadlých hříšníků, když vzývají její všemocné jméno a mají upřímnou vůli se polepsiti. Svatá Panna však dodala, že jestli se duše nepolepší a neočistí od hříchu lítosti, hned se k ní vracejí zlí duchové a drží ji dále ve své moci.

Příklad. V klášteře v Reichersbergu žil řeholní kanovník Arnold, veliký ctitel nejblah. Panny. Když pracoval k smrti, přijal svátosti umírajících, zavolal k sobě řeholní spolubratry a prosil je, aby jej neopouštěli v posledním tažení. Sotva domluvil, začal se před nimi třásti na celém těle, díval se ulekaně a studený pot mu vyrazil na čele. Chvějícím se hlasem volal: „Nevidíte ty ďábly, jak mne chtějí stáhnouti do pekel? Bratří moji, přivolejte mi na pomoc Marii! Na ni spoléhám, ona mi dá zvítězit.“ Spolubratři se pak modlili mariánskou litanii. Při slovech „Svatá Maria, oroduj za něho!“ zvolal umírající: „Opakujte, opakujte jméno Maria, neboť již stojím před soudnou stolicí Boží!“ Na chvíli zmlkl a pak dodal: „Je pravda, že jsem to učinil, konal jsem však za to také pokání.“ A obrátiv se k Marii řekl: „Maria, pomoz mi a budu zachráněn!“

Zlí duchové se znovu naň vrhli, ale on se bránil znamením kříže a vzýváním jména Maria. Tak ztrávil celou noc. Na úsvitě zvolal vesele, záře radostí: „Maria, Paní moje, útočiště moje, vyprosila mi odpuštění a spasení.“ Pak se mu zjevila Svatá Panna a zvala jej, aby šel za ní: „Jdu, Paní má, jdu,“ odpovídal a vši mocí chtěl povstati. Nemoha však za ní jíti tělem, tiše skončil a spěl za ní, jak doufáme, se svou duší do království věčné slávy.⁽³⁰⁾

Modlitba.

Viz u nohou svých, naděje moje, Maria, ubohého hříšníka, jenž se stal tolikráte svou vlastní vinou otrokem pekla, Uznávám, že jsem se dal přemoci zlými duchy, poněvadž jsem se neobracel k tobě, útočiště moje. Kdybych se byl vždycky k tobě utíkal, kdybych tě byl vzýval, nikdy bych nebyl klesl. Doufám však, Paní má nejdobrotivější, že jsem tvým prostřednictvím vyproštěn z moci ďábelské a že mi Bůh již odpustil. Chvěji se jen bázní, abych v budoucnosti neupadl nanovo do jejich okovů. Víím, že se nepřátelé nevzdali naděje, že si mne znovu podmaní, a již mi strojí nové útoky a pokušení. Ó Královno má, útočiště moje, pomoz mi! Přijmi mne pod svůj plášť! Nedopusť, abych se stal znovu otrokem ďáblů.

Vím, že mi pomůžeš po každé a popřeješ mi vítězství, když tě budu vzývat. Toho se však právě bojím, že zapomenu v pokušeních na tebe a na modlitbu k tobě. Prosím tě tedy úpěnlivě, nejsvětější Panno, o milost, abych byl tebe vždy pamětliv, zvláště pak v boji s pokušením. Dej mi sílu, abych tě ustavičně vzýval: Maria, pomoz mi, Maria, pomoz mi!

A až jednou nadejde den mého posledního zápasu s peklím v hodině smrti, potom mi, Královno moje, pomáhej účinněji. Sama mi připomínej, abych tě častěji vzýval ústy nebo srdcem, abych vydechl duši s nejsladšími jmény tebe a tvého Syna Ježíše na rtech, abych tě pak velebil a chválil a nikdy po celou věčnost se nevzdálil od nohou tvých v nebesích. Amen.

*K tobě vzdycháme,
lkající a plačící v tomto slzavém údolí*

§ 1: JAK JE NUTNÁ PŘÍMLUVA MARIINA K NAŠÍ SPÁSE

Je článek víry, že vzývati a prositi svaté a především Královnu svatých, nejbláh. Pannu Marii, aby nám vyžádala milost Boží, je nejen věcí dovolenou, nýbrž i užitečnou a svatou. Církevní sněmy prohlásily tuto nauku proti bludařům, kteří ji odsuzovali jako bezprávi proti Ježíši Kristu, jenž je naším jediným prostředníkem. Může-li však Jeremiáš po své smrti prositi za Jerusalem (2. Machab. 15, 14), obětují-li starci ve Zjevení sv. Jana Bohu modlitby svatých (Zjev. 5, 8), slibuje-li sv. Petr svým učedníkům, že jich bude pamětliv po své smrti (2. Petr. 1, 15), modlí-li se sv. Štěpán za své vrahy (Sk. ap. 7, 59), prosí-li sv. Pavel za své průvodce (Sk. ap. 27, 24), zkrátka, mohou-li svatí prositi za nás, proč bychom nemohli prositi my je, aby se za nás přimlouvali? Sv. Pavel se doporučí modlitbám svých učedníků: „Modlete se za nás!“ (1. Thes. 5, 25.) Sv. Jakub pak napomíná: „Modlete se za sebe vespolek, abyste byli uzdraveni.“ (Jak. 5, 16.) Proto se můžeme doporučeti i my modlitbám jiných, zvláště svatých.

A že jest Ježíš Kristus jediným prostředníkem ze spravedlnosti, jenž nás usmířil s Bohem svými zásluhami, kdo to popírá? Naopak je však bezbožností popírati, že Bůh ráčí udileti milosti na přimluvu svatých, zvláště prosí-li za nás jeho Matka Maria; vždyť si tolik přeje, abychom ji milovali

a ctíli. Kdo pak neví, že čest prokazovaná matkám rozmnožuje i slávu synů? „Sláva synů — otcové (rodiče) jejich.“ (Přisl. 17, 6.) Proto dí sv. Bernard⁽¹⁾: „Kdo hodně ctí Matku, ať se nebojí, že zastíní slávu Synovu, neboť čím více je ctěna Matka, tím více jest oslavován i Syn.“ A sv. Alfons dí,⁽²⁾ že všechna čest prokazovaná Královně-Matce vztahuje se i na Syna-Krále. Není pochybnosti, že pro zásluhy Ježíšovy dostalo se Marii hodnosti, aby byla prostřednicí naší spásy. ne ovšem prostřednicí ze spravedlnosti, nýbrž z milosti — svou přímlovou. V tom smyslu ji vhodně jmenuje Konrád Saský⁽³⁾ nejvěrnější prostřednicí naší spásy a sv. Vavřinec Justiniani⁽⁴⁾ se táže: „Jak by nebyla milosti plná ta, jež se stala žebříkem k nebi, branou nebes a pravou prostřednicí mezi Bohem a lidmi?“

Proto správně poznamenává Suarez:⁽⁵⁾ „Prosíme-li blah. Pannu o milosti, neukazujeme tím nedůvěru v Boží milosrdenství, nýbrž spíše ve svoji nehodnost a odporoučíme se Marii, aby její důstojnost nahradila naši ubohost.“

Že je tedy modlitba o přímlovu Mariinu věcí velmi spásitelnou a svatou, nemůže pochybovat nikdo, leda, že nemá víry. Zde však chci kromě toho dokázat, že přímlova Mariina jest i nutná k naší spáse. Abych se přesně vyjádřil, nemíním tím ovšem nutnost bezpodmínečnou, nýbrž nutnost podmíněčnou (morální). Nutnost toho druhu vzniká ze svobodného rozhodnutí Božího, aby všechny milosti nám udílené procházely rukama Mariinými. Je to učení sv. Bernarda, jež možno dnes nazvatí obecně uznaným mezi bohoslovci a učenci, jak již prohlašuje spisovatel knihy „O králoství Mariině.“⁽⁶⁾ Totéž mínění zastávají Vega, Mendoza, Paciuchelli, Segneri, Poiré, Crasset a nespočetní jiní vzdělání spisovatelé.⁽⁷⁾ I P. Alexander Natalis, tak zdrženlivý v svých tvrzeních,⁽⁸⁾ učí, že všechny milosti musíme očekávatí prostřednictvím Mariiným, protože je to vůle Boží. Při tom se odvolává na známý výrok sv. Bernarda:⁽⁹⁾ „Taková je vůle Boží, abychom všechno přijímali skrze Marii.“ — Stejně smýšlí Contenson.⁽¹⁰⁾ Vykládá slova Ježíše Krista na kříži k Janovi: Hle matka tvá! a praví: „Jako by Kristus řekl: Nikdo nebude míti účast na mé krvi, leč prostřednictvím mé Matky. Mé rány jsou zdroji milosti, milosti ty však přitékají k lidem jen skrze Marii. Učedníku Jene, tolik tě budu milovat já, kolik ty budeš milovat ji.“

Toto učení, že všechno dobro přichází k nám od Boha prostřednictvím Mariiným, nelíbí se jednomu modernímu spisovateli.⁽¹¹⁾ Třebas dovede psátí velmi krásně a učeně o pravé a falešné pobožnosti, přece v pojednání o úctě k Matce Boží nechce jí přiznati právo na slávu, kterou jí bez rozpaků vzdali sv. Germanos, sv. Anselm, sv. Jan Damašský, sv. Bonaventura, sv. Antonín, sv. Bernardin Sienský, ctih. opat Celleský a mnozí jiní učenci. Všem těm nebylo za těžko přijmouti učení, že pro zmíněný důvod úcta mariánská není toliko užitečná, nýbrž i nutná. Podle uvedeného spisovatele je výrok, že Bůh neudílí žádné milosti leč Mariiným prostřednictvím jen nadsázka, kterou pronesli někteří světci v přílišném zanícení. Chceme-li jí správně rozumět, znamená prý jen tolik, že jsme od Marie Panny dostali Ježíše Krista, pro jehož zásluhy pak přijímáme všechny milosti. Ostatně by to byl blud, praví, mysliti, že nám Bůh nemůže poskytnouti milosti bez prostřednictví Mariína, neboť apoštol praví, že uznáváme jen jediného Boha a jediného prostředníka mezi Bohem a lidmi, Ježíše Krista (1. Tim. 2, 3). Tak usuzuje zmíněný spisovatel.

Nechť mi však dovolí odpovědět mu jeho slovy, že jiné je prostřednictví ze spravedlnosti, jež se opírá o vlastní zásluhu, a jiné je prostřednictví z milosti, jež spočívá na přímluvě. Mimo to je něco jiného říci, že Bůh nemůže a že Bůh nechce udíleti milosti bez přímluvy Mariiny. Vždyť slavně vyznáváme, že Bůh je zdrojem všeho dobra a svrchovaným pánem všeliké milosti a Maria že je jen pouhý tvor, jenž za vše vděčí jen milosti Boží. Tento vznešený tvor miloval a ctil Boha na zemi více než všechno ostatní tvorstvo. Bůh ji vyvolil za matku svého Syna a Vykupitele všech. Proto ji chtěl co nejvíce vyvýšiti a proto chce, aby všechny milosti, které zamýšlí udělit vykoupeným duším, procházely jejíma rukama. Kdo pak může popírati rozumnost a přiměřenost takového tvrzení? Rádi vyznáváme, že Ježíš Kristus je jediný prostředník ze spravedlnosti, jenž nám získává svými zásluhami milosti a spasení. Tvrdíme však, že Maria je prostřednice z milosti a ačkoliv vše, co získává, získává pro zásluhy Ježíše Krista svými prosbami a žádostmi ve jménu jeho, přece všechny milosti, o něž můžeme prositi, můžeme míti jen na její přímluvu.

Toto tvrzení nejen že neodporuje v ničem svatým pravdám víry, nýbrž souhlasí se smýšlením Církve. V modlitbách, jež Církev sama schválila, vybízí nás ustavičně, abychom se utíkali o pomoc k Matce Boží a vzývali ji slovy: „Uzdravení nemocných, útočiště hříšníků, pomocnice křesťanů, živote náš, naděje naše. V hodinkách na slavnosti mariánské obrací na ni slova Věčné Moudrosti a tak dává na srozuměnou, že v Marii nacházíme všechnu naději podle slov: „Ve mně je všechna naděje i život ctnosti“ a že máme od ní všelikou milost podle výroku: „Ve mně je všechna milost k životu pravdy.“ (Sir. 24, 25.) Zkrátka, v Marii nalezneme život věčný a spásu: „Kdo mne najde, nalezne život a dojde požehnaní od Hospodina.“ (Přísl. 8, 35.) A jinde: „Kteří o mne se namáhají, nezhřeší, kteří mne vysvětlují, věčně žít budou.“ (Sir. 24, 30. 31.) Všechna tato slova naznačují, jak potřebujeme přímluvy Mariiny.

V tom přesvědčení nás utvrzují přemnozí bohoslovci a církevní učitelé. Je urážkou říkati o nich, jak to činí zmíněný spisovatel, že na oslavu Marie Panny užívali nadsázek a upřílišených výrazů. Kdo tak činí, přestupuje meze pravdy. To však nesmíme říkati o svatých, poněvadž mluvili z Ducha Božího, jenž je Duch pravdy.

A zde bych rád poněkud odbočil a řekl svoje přesvědčení o této věci. Zvyšuje-li některé mínění nějak čest blah. Panny a je nějak odůvodněno a neodporuje ani víře ani výnosům Církve ani jiné pravdě a jestli někdo takové mínění odmítá a zavrhuje jen proto, že mínění opačné může býti též pravdivé, takový prozrazuje velmi málo úcty k Matce Boží. Mezi tyto chatrné ctitele nechci patřiti já ani nechci, aby k nim náleželi moji čtenáři. Spíše si přeji, aby náleželi do počtu těch, kdo vše, čemu lze bez bludu věřiti o vznešenosti Mariině, s pevným přesvědčením přijímají a tak jednají podle slov opata Ruperta,⁽¹²⁾ jenž dí, že ku projevům úcty Matce Boží nejmilejší patří pevně věřiti v její vznešené přednosti. Kdybychom neměli jiného důvodu, stačilo by nám svědectví sv. Ambrože Autperta,⁽¹³⁾ aby nás zbavilo obav před přílišností v chválách Mariiných. Podle jeho slov vše, čím oslavujeme Marii, vše je příliš málo u srovnání s tím, čeho je hodna pro důstojnost Božího mateřství. To odpovídá duchu

Církve, jež se modlí ve mši o blah. Panně: Blahoslavená jsi, svatá Panno Maria, a vši chvály nejhodnější!

Nyní se však vraťme k svému předmětu a vizme, co praví svatí o tomto učení. Podle sv. Bernarda⁽¹⁴⁾ naplnil Bůh Marii všemi milostmi, aby lidé brali z ní jako z vodovodu vše dobré, jehož se jim dostává. Světec tu činí ještě jinou vzácnou poznámku, totiž, že před narozením Mariiným nebylo pro všechny takového proudu milostí, poněvadž nebyla na světě ještě ona, tento želaný průplav milostí. Dodává však: „Maria byla darována světu za tím účelem, aby skrze ni jako průplav plynuly k nám neustále milosti Boží.“

Proto jako Holofernes, aby dobyl města Betulie, kázal zpřetrhávati potrubí s vodou, tak usiluje ze všech sil ďábel, aby udusil v duších úctu k Matce Boží. Neboť uzavřeli odtud příliv milosti, snadno si podmaní duše. Proto nás napomíná svatý učitel Bernard:⁽¹⁵⁾ „Považte, tedy, duše, s jakou vroucností a zbožností máme ctíti po vůli Boží tuto svou Královnu. Jak touží Bůh, abychom se k ní vždy utíkali a důvěřovali v její ochranu. V její ruce složil plnost všelikého dobra, abychom poznali, že všechna naděje, všechna milost a všechna spása přichází k nám rukama Mariinýma.“ Totéž dí sv. Antonín:⁽¹⁶⁾ „Všeliké milosrdenství, jež bylo kdy uděleno lidem, bylo jim prokázáno prostřednictvím Mariiným.“

Proto ji přirovnává sv. Bonaventura k měsíci.⁽¹⁷⁾ Jako měsíc je mezi sluncem a zemí a světlo, přijaté od slunce, rozlévá po zemi: tak přijímá Maria proudy nebeských milostí z božského Slunce a ozařuje jimi nás zde na zemi.

Z téhož důvodu ji nazývá Církev branou nebeskou: Š t a s t n á n e b e s b r á n o ! Jako každý výnos králův o udělení milosti, dí sv. Bernard,⁽¹⁸⁾ prochází branou jeho paláce, tak není milosti přicházející s nebe na zemi, jež by neprocházela rukama Mariinýma. Sv. Bonaventura⁽¹⁹⁾ mimo to praví, že se Maria nazývá branou nebeskou proto, ježto se do nebe nedostane nikdo, kdo nejde skrze Marii, jež jest jeho branou.

V tomto přesvědčení nás utvrzuje sv. Jeronym (nebo podle některých jiný starokřesťanský původce kázání o Nanebevzetí Panny Marie, jež je zařazeno mezi spisy sv. Jeronyma.⁽²⁰⁾ Praví, že v Ježíši Kristu byla plnost milostí jako v hlavě;

odtud proudí do nás jako jeho údů životní míza a božská pomoc, potřebná k dosažení spásy. Tatáž plnost byla v Marii jako v hrdle tajemného těla, kterým proudí život milosti do údů. Tutéž myšlenku vykládá ještě jasněji sv. Bernardin Sien-ský⁽²¹⁾ těmito slovy: „Věřící tvoří tajemné tělo Ježíše Krista a prostřednictvím Mariiným dostávají všechny milosti duchovního života, sestupující k nim od Ježíše, jejich duchovní hlavy.“ Snaží se to odůvodniti takto: „Poněvadž se zalíbilo Bohu přebývati v lůně této Svaté Panny, nabyla tím jakési pravomoci na všechny milosti. Neboť, když vyšel z jejího přesvatého života Ježíš Kristus, přišly nám s ním od ní jako z nebeského oceánu všechny proudy milostí Bo-žích.“ Ještě jasněji píše jinde: „Od chvíle početí Věčného Slova v jejím lůně nabyla tato panenská Matka, řekl bych, zvláštní pravomoci na dary, udílené nám Duchem Svatým, takže žádný tvor nedostane od Boha žádnou milost leč z ru-kou Mariiných.“

Ve smyslu úplně stejném vykládá jeden spisovatel (P. Cras-set)⁽²²⁾ slova proroka Jeremiáše, v nichž prorok mluví o vtě-lení Slova a o jeho Matce Marii: „Ž e n a o b k l í č í m u ž e.“ (Jerem. 31, 22.) Praví: „Jako nelze vésti ze středu kruhu žádnou čaru, jež by neprotínala jeho obvod, tak ani z Ježí-še, středu všeho dobra, nepřijde k nám žádná milost leč skrze Marii, jež jej obk'líčila, když jej počala ve svém lůně.“

Proto podle výroku sv. Bernardina⁽²³⁾ jsou udíleny všechny dary, všechny ctnosti a všechny milosti rukama Mariinýma těm, jimž ona chce, kdy ona chce a jak ona chce. Stejně dí Richard od sv. Vavřince,⁽²⁴⁾ že Bůh chce, aby všechna dobra, jež udílí lidem, procházela rukama Marie Panny. Proto pobízí ctih. opat Celleský⁽²⁵⁾ každého, aby se obracel na strážkyni pokladu milostí, jak ji jmenuje, neboť jen skrze ni mohou svět a všichni lidé očekávati všeliké dobro, jehož potřebují.

Z řečeného jasně plyne, že zmínění světcí a spisovatelé nechápou slova „Všechny milosti k nám přicházejí skrze Marii“ jenom v tom smyslu, že jsme obdrželi skrze Marii Ježíše Krista, pramen všeho dobra, (jak miní uvedený spi-sovatel); spíše nás výslovně ujišťují, že Bůh chce, i když nám dal Ježíše Krista, aby všechny milosti, jichž se lidem

kdy dostalo, dostává a dostane až do konce světa pro zásluhy Ježíšovy, všechny byly udíleny rukama Mariinýma, na její přímlovu.

Na základě toho usuzuje P. Suarez,⁽²⁶⁾ že je za našich dob v Církvi obecně uznáno učení, že prostřednictvím Mariino je nám nejen prospěšné, nýbrž i nutné. Není to však nutnost bezpodmínečná, jak jsem již řekl, poněvadž tak je nutné jen prostřednictvím Ježíše Krista, nýbrž nutnost podmíněná (morální), pokud totiž Bůh rozhodl, že neudělí žádné milosti leč rukama Mariinýma, jak věří Církev se sv. Bernardem.⁽²⁷⁾ A před sv. Bernardem učil tak sv. Ildefons⁽²⁸⁾ volaje k blah. Panně: „Ó Maria, Hospodin ustanovil, že svěří tvým rukám všechno dobro, jež rozhodl uděliti lidem, a proto ti odevzdal všechny poklady a všechno bohatství milostí.“ A mnich Mikuláš⁽²⁹⁾ dí, že se Bůh chtěl vtěliti jen se svolením Mariiným předně proto, abychom jí byli zavázáni největšími díky a dále proto, abychom poznali, že spása všech lidí závisí na rozhodnutí této Panny.

Prorok Isaiáš (11, 1) praví, že „vyjde prut z kořene Jesse a květ z kořene jeho vystoupí“. K tomuto místu nalézáme krásný výklad u Konráda Saského:⁽³⁰⁾ „Kdo chce dojíti milosti Ducha Svatého, ať hledá květ na prutu, totiž Ježíše u Marie, neboť od prutu se dostaneme ke květu a od květu k Bohu.“ A chceš-li míti tento květ, snaž se skloniti k sobě modlitbou prut s květem a dosáhneš ho. Ve 26. řeči o Zjevení Páně praví Serafínský Učitel⁽³¹⁾, sv. Bonaventura, k slovům evangelia: „Nalezli dítko s Marií, Matkou jeho“ (Mat. 2, 11): „Nikdy nenajdeš Ježíše leč s Marií a skrze Marii.“ A z toho usuzuje, že, kdo nehledá Ježíše zároveň s Marií, marně jej hledá. Proto dí sv. Ildefons:⁽³²⁾ „Chci býti sluhou Synovým; protože však nikdo nemůže sloužiti Synu, kdo není služebníkem Matky, proto chci sloužiti Marii.“⁽³³⁾

Modlitba.

Duše má, viz, jak velikou naději v spasení a v život věčný dal ti Bůh! Ve svém milosrdenství vzbudil v tobě naději v ochranu jeho Matky, ačkoliv jsi tolikráte zasloužila za své hříchy jeho nemilosti a zavržení. Děkuj proto Bohu i své ochránkyni Marii, jež tě již milostivě přijala

pod svůj plášť, jak dokazují tolikeré milosti, které jsi dostala na její přimluvu.

Ano, děkuji ti, má nejlaskavější Matko, za všechno dobré, jež jsi prokázala mně nešťastníkovi, hodnému pekla. Z kolika nebezpečí jsi mne vysvobodila, Královno moje! Kolik osvícení a slitování jsi mi na Bohu vyprosila! Co pak dobrého jsem ti dal, čím jsem tě tolik uctil, že mne tak starostlivě zahrnuješ dobrodiními?

Jen tvá dobrota tě k tomu nutí. Ach, kdybych za tebe obětoval krev i život, bylo by to příliš málo proti mým povinnostem vůči tobě za to, žeš mne zachránila před smrtí věčnou. Tys mi dobyla, jak doufám, milosti Boží. Zkrátka, tobě vděčím za všechno své štěstí. Má nejlaskavější Paní, já chudák, se ti nemohu jinak odvděčiti než ustavičnou chválou a láskou k tobě. Ó nepohrdej oddaností ubohého hříšníka, ježž roznítla láskou tvoje dobrota. Je-li však mé srdce nehodno milovati tebe, ježto je nečisté a naplněné pozemskými náklonnostmi, musíš je ty proměnit. Ó proměň je!

Připoutej mne k Bohu, připoutej mne tak pevně, abych se již nikdy neodloučil od jeho lásky. Ty chceš ode mne, abych miloval Boha; totéž si vyprošuji já od tebe. Zjednej mi milost, abych jej miloval, abych jej věčně miloval. Po ničem jiném netoužím. Amen.

§ 2: POKRAČOVÁNÍ O TÉŽE VĚCI

Sv. Bernard⁽¹⁾ učí, že jako muž a žena spolu zavinili naši zkázu, tak že se slušelo, aby jiný muž a jiná žena spolupůsobili k naší záchraně. To učinili Ježíš a jeho Matka Maria. „Není pochybnosti, praví světec, že Ježíš Kristus sám dokonale stačil k našemu vykoupení, bylo však vhodnější, aby bylo zastoupeno v díle naší záchrany obojí pohlaví, protože obojí spolupůsobilo k naší zkáze.“ Proto nazývá sv. Albert Veliký⁽²⁾ Marii Pannu „Pomocnicí vykoupení“. Sama zjevila sv. Brigittě,⁽³⁾ že jako Adam a Eva za jediné jablko svět zaprodali, tak ona se svým Synem jediným srdcem svět vykoupili. Bůh ovšem mohl, poznamenává sv. Anselm,⁽⁴⁾ stvořiti svět z ničeho, ale svět vlastní vinou ztracený nechtěl obnoviti bez spolupůsobení Mariina.

Podle výkladu Suarezova⁽⁵⁾ spolupůsobila Matka Boží k našemu vykoupení trojím způsobem: Předně svou částečnou neúplnou zásluhou, aby se vtělilo Slovo; za druhé vroucími modlitbami, jež za nás konala za svého pozemského života; za třetí ochotným obětováním života Synova Bohu za naši spásu. Poněvadž tedy spolupůsobila Maria k vykoupení s tak velikou láskou k lidem a se starostí o největší slávu Boží, právem stanovil Bůh, že všichni dojdou spásy jen na její přímlovu.

Maria se nazývá spolučinitelkou na díle našeho ospravedlnění, poněvadž Bůh všechny milosti pro nás určené svěřil jí.⁽⁶⁾ Proto musejí všichni lidé minulí, přítomní a budoucí pohlížeti na Marii jako na prostřednici a vyjednavatelku spasení všech časů, praví sv. Bernard.⁽⁷⁾

Ježíš Kristus prohlásil, že nikdo ho nemůže nalézt, dokud ho k němu nepřitáhne jeho Věčný Otec svou milostí: „Nikdo nemůže přijíti ke mně, nepřitáhne-li ho Otec.“ (Jan 6, 44.) Stejná slova vkládá Richard od sv. Vavřince⁽⁸⁾ do úst Ježíši ohledně jeho Matky: „Nikdo nemůže přijíti ke mně, nepřitáhne-li ho moje Matka svými prosbami.“ Ježíš byl plodem Mariiným, jak řekla sv. Alžběta: „Požehnaná's ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého.“ (Luk. 1, 42.) Kdo chce ovoce, musí ke stromu; kdo tedy chce Ježíše, musí jíti k Marii a kdo nalezne Marii, jistě najde i Ježíše. Když spatřila sv. Alběta nejsv. Pannu, jež přišla na návštěvu do jejího domu, nevědouc jak jí projeviti vděčnost, zvolala pokorně: „Odkud mi to, aby Matka Pána mého přišla ke mně?“ (Luk. 1, 43.) Mohli bychom se však tázati: Což nevěděla sv. Alžběta, že do jejího domu zavítala nejen Maria, nýbrž i Ježíš? Proč se nazývá nehodnou přijmouti Matku a proč raději neříká, že je nehodna přijmouti Syna, jenž přišel k ní na návštěvu? To proto, že světice dobře věděla, že kdykoliv přichází Maria, nese s sebou Ježíše; proto děkovala jen Matce, nezmiňujíc se o Synu.

V knize Přísloví (31, 14) je psáno: „Jest jak obchodní koráb, z dálky jenž dováží chleba.“ Touto požehnanou lodí byla Maria. Přivezla nám s nebe Ježíše Krista, chléb živý, jenž přišel s nebe, aby nám dal život, jak řekl: „Já jsem chléb živý, jenž s nebe sestoupil.“ „Bude-li kdo jísti z chleba toho, živ bude na věky.“

(Jan 6, 51. 52.) Z toho usuzuje Richard od sv. Vavřince,⁽³⁾ že na moři světa zahynou všichni, kdo se nezachrání na této lodi, kdo totiž nežijí pod ochranou Mariinou. Proto když jsme v nebezpečí, že zahyneme v pokušeních a vášních života, máme se utíkat k Marii a volati: Paní, rychle nám pomoz, zachraň nás, jinak zahynem! — Mimochodem podotýkám, že tento učenec neváhá volati k Marii; Zachraň nás, hyneme! Není tedy jako spisovatel častěji uvedený v minulé stati, který zakazuje volati k blah. Panně o záchranu, protože prý nás může zachrániti jenom Bůh. Smí-li přece člověk k smrti odsouzený poprositi králova milce, aby mu zachránil svou přímluvou u panovníka život, proč bychom nesměli my říci Matce Boží, aby nám vyprosila milost života věčného a tak nás zachránila? Sv. Josef Hymnograf⁽¹⁰⁾ oslovuje bez rozpaků blah. Pannu: „Neposkvrněná a čistá Královno, spas mě, zachraň mne před věčným zavržením!“ Sv. Bonaventura⁽¹¹⁾ pozdravuje Marii: „Ó spáso, tebe vzývajících!“ Církev svatá schvaluje vzývání: *U z d r a v e n í n e m o c n ý c h !* A my bychom se rozpakovali ji prositi, aby nás zachránila, když „nikdo nedojde spásy leč jen skrze ni“, jak dí Paciuchelli?⁽¹²⁾ A před ním to řekl sv. Germanos:⁽¹³⁾ „Nikdo nebude spasen leč skrze tebe!“

Všimněme si však ještě, co praví světcí o nutnosti Mariiny přímluvy. Sv. Kajetán říkal, že bez přímluvy Mariiny můžeme sice milosti hledati, ne však nalézt! Tuto pravdu potvrzuje sv. Antonín⁽¹⁴⁾ krásným výrokem: „Kdo prosí bez ní, chce létat bez křídel.“ Kdo chce obdržeti milosti bez přímluvy Mariiny, je smysl slov světcových, jako by chtěl létat bez křídel. Jako kdysi pravil farao k Josefovi: „Egypt je ti otevřen.“ (Gen. 47, 6.) a jako odkazoval všechny prosící o pomoc na Josefa slovy: „Jděte k Josefovi!“ (Gen. 41, 55), tak nás posílá Bůh k Marii, když ho prosíme o milosti: Jděte k Marii! Jak praví sv. Bernard,⁽¹⁵⁾ ustanovil Bůh, že nám neposkytne žádnou milost leč rukama Mariinýma. Proto je podle Richarda od sv. Vavřince⁽¹⁶⁾ naše spása v jejích rukou a mnohem větším právem než Egyptané k Josefovi můžeme jí říkati my křesťané: „Naše blaho jest v tvé moci.“ (Gen. 47, 25.) Totéž dí opat Jordán:⁽¹⁷⁾ „Naše spása jest v jejích rukou.“ Ještě důrazněji a bez omezení tvrdí Kassian,⁽¹⁸⁾ že spása všech závisí na přízni a ochraně Marie Panny. Koho chrání Maria, spasí se; kohu nechrání, je

ztracen. Sv. Bernardin Sienský⁽¹⁹⁾ k ní volá: „Paní, poněvadž jsi rozdatelkou všech milostí a protože se nám dostane milosti spasení jen z ruky tvé, proto závisí naše spása na tobě.“

Z té příčiny mohl právem zvolati Richard od sv. Vavřince:⁽²⁰⁾ „Jako kámen zbavený podpěry, hned padá, tak padne i duše, zbavená pomoci Mariiny, napřed do hříchu a na konec do pekla.“ Bůh nás nespasí bez přimluvy Mariiny, dí sv. Bonaventura.⁽²¹⁾ Jako nemůže býti živo nemluvnátko bez matky, jež mu dává mléka, tak se nemůže nikdo spasiti, chybí-li mu ochrana Marie Panny. Proto napomíná světec: „Hleď žízni po ůctě mariánské, chraň si ji a neustávej v ní, dokud ti neudělí v nebi Maria své mateřské požehnání.“ „Ó nejsv. Panno, táže se sv. Germanos,⁽²²⁾ kdož by mohl poznati Boha, ne-li skrze tebe? Kdo by se spasil? Kdo by se zachránil z nebezpečí? Kdo by dostal nějakou milost, ne-li skrze tebe, Rodičko Boží, panenská Matko, milosti plná?“ A jinde dí: „Kdybys nám nerazila cestu, nikdo by se nezbavil žádosti těla a hříchu!“

Jako nemáme přístupu k Věčnému Otci leč skrze prostředníka Ježíše Krista, tak nemáme podle slov sv. Bernarda⁽²³⁾ přístupu k Ježíši Kristu, leč prostřednictvím Mariiným! Pro úradek Boží, že se mají všichni spasiti přimluvou Mariinou, uvádí sv. Bernard krásný důvod: „Jako nám byl darován Vykupitel prostřednictvím Mariiným, tak nás má též jejím prostřednictvím přijmouti.“ Proto ji nazývá světec matkou milosti a naší spásy. „Co by z nás bylo, táže se sv. Germanos,⁽²⁴⁾ jaká naděje ve spasení by nám ještě zbyla, kdybys nás opustila ty, Maria, jež jsi životem křesťanů?“

Svrchu zmíněný spisovatel (Muratori) však namítá: Procházejí-li všechny milosti rukama Mariiným, musí pak svatí, prosíme-li je o přimluvu, utíkat se k prostřednictví Mariinu, aby nám vyprosili žádané milosti. Tomu však nikdo nevěří, to nikoho ani ve snách nenapadlo. — Na to odpovídám, že v takové víře není nic ani bludného ani nevhodného. Copak je v tom nevhodného, řeknu-li, že Bůh chtěje oslaviti svou Matku, učinil ji královnou svatých, a chtěje rozdávatí všechny milosti jejím rukama, stanovil též, že všichni svatí se musejí obracet k ní o milosti pro své ctitele? Co se týče tvrzení, že to nikoho ani ve snách nenapadlo, odkazují na sv. Bernarda, sv. Anselma, sv. Bonaventuru, na Suareza a na jiné, kteří totéž výslovně tvrdili. „Marně bychom prosili jiné

světce o milosti, praví sv. Bernard,⁽²⁵⁾ kdyby se Maria nezasadila o jejich udělení.“ V tom smyslu vykládá též jeden spisovatel⁽²⁶⁾ slova Davidova: „Budou si tě předcházet všichni velmoži světa.“ (Ž. 44, 13.) Velmoži velikého lidu Božího jsou světci, kteří, chtějí-li vyprosit nějakou milost pro některého ctitele, doporučejí se Marii, aby jim ji vymohla. Právem tedy prosíme svaté, poznamenává Suarez,⁽²⁷⁾ aby se za nás přimluvili u Marie, protože je to jejich paní a královna.

To právě slíbil sv. Benedikt sv. Františce Římské, jak vypravuje P. Marchese.⁽¹⁸⁾ Jednoho dne se jí zjevil a slíbil jí, že ji bude chrániti svou přimluvou u Rodičky Boží. Tuto pravdu potvrzují i slova sv. Anselma,⁽²⁹⁾ jenž takto oslovuje blah. Pannu: „Paní, čeho mohou dosáhnouti přimluvy všech světců s tebou spojených, to vše zmůže přimluva tebe jediné bez jejich pomoci.“ „Proč však máš ty jediná takovou moc?“ táže se dále světec. „Poněvadž ty jediná jsi matkou Výkupitele všeho světa, snoubenkou Boží, královnou nebe a země. Neprosíš-li ty za nás, žádný světec se za nás nepřimluví a žádný nám nepomůže. Dáš-li se však ty pohnouti k prosbě za nás, i všichni svatí budou se za nás u něho horlivě přimlouvati a nám pomáhati.“ Slova knihy Sirachovy: „Okruh nebe sama jsem obešla“ (Sir. 24, 8) obrací Církev na Marii a P. Segneri⁽³⁰⁾ je vykládá takto: Jako nejvyšší sféra nebes uvádí v pohyb i sféry jiné, tak přimluva Mariina za některou duši působí, že celé nebe prosí s ní. Paciuchelli⁽³¹⁾ praví dokonce, že Maria poroučí všem andělům a svatým jako jejich královna, aby se k ní přidali a spojili všechny své prosby s jejími.

Takto můžeme též rozuměti vůli Církve, abychom pozdravovali a vzývali Matku Boží vznešeným jménem: Naděje naše, buď zdráva! Bezbožný Luther⁽³²⁾ praví, že nemůže snést, když Církev římská nazývá Marii, pouhého tvora, naší nadějí. Tvrdí, že jen Bůh a Ježíš Kristus jako náš prostředník jsou naší nadějí a že Bůh zlořečí každému, kdo skládá naději svou ve tvora, podle slov Jeremiášových: „Kletý člověk, který spoléhá na člověka.“ (Jer. 17, 5.) Církev nás však učí vzývati a oslovovati Marii jako naší naději: Naděje naše, buď zdráva!

Kdo skládá naději ve tvora nezávisle na Bohu, takovému jistě Bůh zlořečí, poněvadž jediné Bůh je zdrojem a dárce

všeho dobra a tvor bez Boha nic nemá a nic není. Když stanovil Bůh, jak jsme dokázali, že všechny milosti musí procházeti rukama Mariinýma jako průplavem milosrdenství, můžeme, ba musíme tvrditi, že je Maria naší nadějí, skrze niž dostáváme milosti Boží. — A proto ji nazývá sv. Bernard⁽³³⁾ veškerou příčinou své naděje: „Synáčkové, ona je největší má naděje, všeliký důvod mé důvěry.“ Totéž tvrdí sv. Jan Damašský,⁽³⁴⁾ jenž praví o blah. Panně: „Paní, v tebe jsem složil všechnu svou naději a napiatě od tebe očekávám svoji spásu.“ Sv. Tomáš⁽³⁵⁾ dí, že Maria je celou nadějí naší spásy. Sv. Efrém⁽³⁶⁾ prohlašuje: „Nejsvětější Panno, přijmi nás pod svou ochranu, chceš-li, abychom byli spaseni, protože nemůžeme jinak doufati ve své spasení leč tvou pomocí.“

Končím tedy se sv. Bernardem:⁽³⁷⁾ „Snažme se ctíti celou vroucností svého srdce Rodičku Boží Marii, protože Bůh chce, abychom každé dobro přijímali z jejich rukou.“ Proto nás světec napomíná, abychom, když chceme a si žádáme nějaké milosti, vždy se doporučeli Marii a pevně doufali, že ji od ní obdržíme: „Hledejme milost, hledejme ji však skrze Marii. Nejsi-li ty hoden dostati od Boha žádanou milost, jistě je jí hodna Maria, jež ti ji vyprosí.“ Proto upozorňuje sv. Bernard⁽³⁸⁾ každého, aby všechny dobré skutky a modlitby, jež obětuje Bohu, hleděl doporučiti Marii, chce-li, aby je Pán přijal.

Příklad: Pověstné je vypravování o Theofilovi, které sepsal cařihradský patriarcha Eutychian jako očitý svědek události a které potvrzují sv. Petr Damiani, sv. Bernard, sv. Bonaventura, sv. Antonín a jiní spisovatelé, uvedení u P. Crasseta.⁽³⁹⁾

Theofil byl arcijáhnem chrámu v Adaně, městě v Cilicii. Požíval takové vážnosti, že ho chtěl lid za biskupa, on se však z pokory vzpíral. Později byl od nepřátel křivě nařčen a byl sesazen. To ho tak roztrpčilo, že se obrátil zaslepen vašní na židovského čaroděje, jehož pomocí se dovolal Satana, aby mu pomohl v jeho neštěstí. Dábel mu odpověděl, že chce-li pomoc, musí se zřici Ježíše a jeho Matky Marie a musí mu vydati o tom úpis, podepsaný vlastní rukou. A Theofil skutečně podepsal bezbožnou listinu.

Již na druhý den poznal biskup svůj omyl, žádal Theofila za odpuštění a dosadil jej znovu v jeho úřad. Ten trýzněn výčitkami svědomí pro strašlivý zločin, ustavičně jen plakal.

A co učinil? Šel do chrámu, vrhl se na kolena před mariánským obrazem a modlil se: „Ó Matko Boží, nechci zoufati, protože mám tebe. Ty jsi tak milosrdná a můžeš mi pomoci.“

Čtyřicet dní tak plakal a lkal k blah. Panně, až se mu zjevila jedné noci Matka milosrdenství a pravila: „Theofile, cos to učinil? Zřekl ses přátelství mého a přátelství mého Syna. A pro koho? Pro svého i mého nepřítele.“ — „Paní, odpověděl Theofil, musíš mi odpustiti a vyžádati mi odpuštění u svého Syna.“ Vidouc jeho důvěru pravila mu Maria: „Buď dobré mysli! Přimluvím se za tebe u Boha.“ Těmi slovy potěšen tím více se kál, plakal a modlil se, nepouštěje obraz Mariin, až se mu znovu zjevila Maria a řekla mu radostně: „Theofile, potěš se! Obětovala jsem Bohu tvé slzy a modlitby a Bůh je přijal a již ti odpustil. Ode dneška však buď mu vděčný a věrný.“ — „Paní, odpověděl Theofil, to mne ještě nemůže dokonale potěšiti. Nepřítel má ještě bezbožný úpis, jímž jsem se zřekl tebe a tvého Syna. Ty však mi jej můžeš vrátit.“ — Po třech dnech pak probudil se v noci a našel úpis na svých prsou.

Na druhý den padl v chrámu na kolena před biskupem v přítomnosti velkého zástupu lidu, s hořkým pláčem mu vypověděl celou událost a odevzdal mu bezbožnou listinu. Biskup ji dal hned spáliti přede vším lidem, jenž plakal radostí, velebě dobrotu Boží a milosrdenství Mariino k tomuto hříšníku. Theofil se vrátil do chrámu Marie Panny, kde po třech dnech skonal pln štěstí, vzdávaje díky Ježíši a jeho Matce Marii.

Modlitba.

Ó Královno a Matko milosrdenství, ty rozdáváš milosti všem, kdo se k tobě utíkají. Činíš to s největší štědrostí, protože jsi královna, a s největší láskou, protože jsi naše nejdobrotivější matka. Tobě se doporučím dnes já, tak chudý zásluhami a ctnostmi a tak obtížený dluhy u Boží spravedlnosti. Ó Maria, ty máš klíče ke všem pokladům milosrdenství Božího; nezapomínej na mé útrapy a nenechávej mne v takové chudobě. Ty jsi ke všem tak štědrá, zvyklá každému dávatí víc, než o kolik tě prosí. Jednej takto i se mnou! Paní, ochraňuj mne! To je vše, zač tě prosím. Chráníš-li mne ty, nebojím se ničeho. Nebojím se zlých duchů, protože jsi mocnější než celé peklo. Ne-

bojím se svých hříchů, protože jediným slovem u Boha můžeš mi vyprositi odpuštění všech vin. Jsi-li mi nakloněna nebojím se ani Božího hněvu, protože jedinou tvou prosbou může býti utišen. Slovem, chráníš-li mne ty, všechno doufám, poněvadž ty můžeš vše.

Ó Matko milosrdenství, vím, že ti působí radost i čast pomáhati nejbídnějším a že jim můžeš pomoci, nejsou-li zcela zatvrzelí. Já jsem sice hříšník, nejsem však zatvrzelý. Chci změnití život. Můžeš mi tedy pomoci. Pomoz mi a zachraň mne. Dnes se celý odevzdávám do tvých rukou. Rci mi, co mám činiti, abych se zalíbil Bohu. Jsem odhodlán to učiniti a doufám, že to učiním s pomocí tvou, Maria, Maria, Matko, světlo, útěcho, útočiště a naděje má! Amen, amen, amen!

Protož Orodovnice naše

§ 1: MARIA MÁ MOC ZACHRÁNITI VŠECHNY SVOU PŘÍMLUVOU

Moc matky je tak veliká, že se nikdy nemůže státi poddanou svého syna, i kdyby jako panovník vládl neomezeně nade všemi lidmi své říše.

Jest ovšem pravda, že Ježíš má nyní v nebi i jako člověk nejvyšší vládu nade všemi, i nad Marií, protože sedí na pravici Otcově, čili, jak vykládá sv. Tomáš,⁽¹⁾ protože jeho lidská přirozenost je podstatně (hypostaticky) spojena s osobou věčného Slova. Přesto však je pravdou, že náš Vykupitel za svého života na zemi ráčil se ponížiti a státi se poddaným Marie Panny, jak svědčí sv. Lukáš: „A byl jím poddán.“ (Luk. 2, 51.) Sv. Ambrož⁽²⁾ dokonce píše, že Ježíš Kristus byl povinen poslušností Marii, když ji ráčil vyvoliti za svou matku. U ostatních svatých se říká, upozorňuje Richard od sv. Vavřince,⁽³⁾ že byli sjednoceni s vůlí Boží, jen u Marie lze mluvit o štěstí, že byla nejen podrobena vůli Boží, nýbrž že podrobovala i Boha vůli své. O ostatních pannách se praví, že „následují Beránka, kamkoli jde“ (Zjev. 14, 4); o Marii lze říci, že Beránek Boží chodil na světě za ní, poněvadž jí byl poddán.

Z toho plyne závěr: Ačkoliv nyní v nebi nemůže již Maria poroučeti Synovi, přece jen jsou její prosby prosbami matky a proto mají nesmírnou moc dosíci všeho, oč žádá. „Výsadou

Mariinou u Syna, píše Konrád Saský,⁽⁴⁾ jest, že má nejvyšší moc vyprositi vše, co chce.“ A proč? Z uvedených důvodů, jež později obšírněji rozvedu, poněvadž totiž prosby Mariiny jsou prosby matky. „Z toho důvodu, dí mnich Mikuláš,⁽⁵⁾ může blah. Panna vše, co chce, na nebi i na zemi; i v zoufalých může probuditi naději ve spasení.“ Proto ji oslovuje: „Dána je ti všeliká moc na nebi i na zemi a nic ti není nemožno, když i zoufalce můžeš povznést k naději ve spasení.“ „Jde-li Matka prosit o nějakou milost Ježíše Krista, jež nazývá tento spisovatel oltářem milosrdenství, na němž docházejí hříšníci odpuštění Božího, Syn si tak váží proseb Mariiných a tak touží jí vyhověti, že se podobá její přímluva spíše rozkazu než prosbě a ona se zdá spíše paní než služebnicí. Tak chce poctiti Ježíš svou drahou Matku, již za svého pozemského života tolik ctil. Vyslýchá neprodleně její žádosti a přání.“ Velmi krásně to vyslovuje sv. Germanos,⁽⁶⁾ volaje k Marii: „Ty Matko Boží jsi všemohoucí, abys zachránila hříšníky. U Boha nepotřebuješ žádného doporučení, protože jsi matkou pravého života.“

Sv. Bernardin Sienský⁽⁷⁾ neváhá souhlasiti s tímto výrokem, že Mariiných rozkazů poslouchají všichni, i Bůh. Ve skutečnosti chce tím říci, že Bůh vyslýchá její prosby tak, jako by to byly rozkazy. I Eadmer⁽⁸⁾ se obrací na Marii slovy: „Svatá Panno, tak vysoko jsi v přízni Hospodinově proto, abys mohla dobýti všech možných milostí pro své ctitele“, poněvadž tvoje ochrana je všemocná, jak dí Kosmas Jerusalemský.⁽⁹⁾ „Ano, všemocná je Maria, potvrzuje Richard od sv. Vavřince,⁽¹⁰⁾ protože podle všech zákonů musí požívatí královna těchže výsad jako král.“ „Z toho důvodu, jak poznamenává sv. Antonín,⁽¹¹⁾ učinil Bůh Marii nejen ochránkyní, nýbrž i vládkyní celé Církve.“

Poněvadž tedy náleží matce stejná moc jako synu, učinil Ježíš, jenž je všemohoucí, i Marii všemohoucí. Věčná pravda však jest, že Syn je všemohoucí od přirozenosti, kdežto jeho Matka je všemohoucí z milosti. — Tato moc je prokázána tím, že Syn nic neodepře, oč ho prosí Matka, jak bylo zjeveno sv. Brigittě.⁽¹²⁾ Jednoho dne zaslechla světice tato slova Ježíše k Marii: „Matko má, víš, jak tě miluji. Proto mne žádej, oč chceš, žádnou tvoji prosbu neoslyším.“ A jak krásný důvod uvedl: „Matko má, na zemi ses nikdy nevzpírala učiniti cokoliv z lásky ke mně. Proto se sluší, abych nyní

v nebi neodepřel ti nic, začkoliv žádáš.“ — Maria se tedy nazývá všemocnou v tom smyslu, jak je přípustno o tvoru, jenž je neschopen vlastnosti božské. Je všemocná tak, že může svými prosbami obdržeti vše, co chce.

Právem tedy volá k tobě, veliká naše Orodovnice, sv. Bernard:(¹³) „Jen chtěj a vše se stane!“ A Eadmer(¹⁴) dí: „Cokoli chceš ty, Panno, musí se uskutečnit. Chceš-li povznéstí nejhoršího hříšníka na vysoký stupeň svatosti, máš k tomu moc.“ Podobná slova vkládá do úst Mariiných Richard od sv. Vavřince:(¹⁵) „Musím býti žádána, abych chtěla; neboť co chci, jistě se stane.“ Mnich Mikuláš(¹⁶) rozjímá o její veliké moci a takto vzývá její slitovnost: „Pohni tě tvá přirozená dobrota, pohni tě tvá moc, neboť čím jsi mocnější, tím milosrdnější musíš býti.“ — Ó Maria, drahá naše orodovnice, jež máš tak soucitné srdce, že se nemůžeš dívat na nás ubohé a nemíti s námi soustrast a která máš zároveň u Boha takovou moc zachrániti všechny, jež obhajuješ, nezdráhej se ujmouti se nás nešťastných; vždyť v tebe skládáme všechny své naděje. Jestli tě nedojímají naše modlitby, dej se pohnouti alespoň svým srdcem, dej se pohnouti svou mocí. Bůh tě proto vybavil tak velikou mocí, abys nám ráčila tím více milosrdně pomáhat, čím více nám můžeš ku pomoci přispěti. Sv. Bernard(¹⁷) však nás ubezpečuje, že Maria je bezmocně bohatá jak mocí tak milosrdenstvím. A jako je její láska nejmocnější, tak je i nejsoucitnější a neustále nám to skutkem dokazuje.

Celý život byla po oslavě Boží jedinou její myšlenkou pomoc nešťastným a jak víme, měla výsadu, že byla vyslyšena ve všech prosbách. Je to známo z události na svatbě v Káni Galilejské. Když se nedostávalo vína, jala blah. Pannu soustrast se zármutkem a zahanbením oné rodiny. I vyložila Synovi její nedostatek a poprosila jej, aby potěšil novomanžely zázrakem: „Nemají vína.“ Ježíš však odpověděl: „Co mně a tobě, ženo? Ještě nepřišla hodina má.“ (Jan 2, 3, 4.) Je pozoruhodné, že Pán zdánlivě odepřel Matce žádanou milost. Řekl: Co je, ženo, mně a tobě po tom, že chybí víno? Teď nemohu konati zázraky, ještě nenadešel k tomu čas. To bude, až budu kázati, kdy budu musit potvrzovati svoji nauku znameními. Po tom všem pak řekla Maria služebníkům, jako by ji Syn již vyslyšel: „Cokoliv vám řekne, učiňte!“ (Jan 2, 5), neboť budete potě-

šení. A Ježíš opravdu, aby se zavděčil Matce, proměnil vodu v nejlepší víno. Jak to možno vysvětlit? Byla-li jeho učitelská činnost dobou určenou pro zázraky, jak mohla nastati již dříve proti úradku Božímu proměna vody ve víno? Na to odpovídám, že se nestalo nic proti úradku Božímu. Neboť ačkoliv ještě nenastala vlastní doba zázraků, přece ustanovil Bůh od věčnosti jiným všeobecně platným rozhodnutím, že oč bude žádati jeho Matka, nic jí neodepře. Maria dobře věděla o své výsadě a proto, ač se zdálo, že Syn její prosbu odmítl, přece pokynula sluhům, aby učinili vše, co jim Syn řekne, jako by již byla vyslyšena. Tak vykládá slova „Comně a tobě, ženo?“ sv. Jan Zlatoústý:⁽¹⁸⁾ „Třebas odpověděl Ježíš tímto způsobem, přece z úcty k Matce uposlechl její prosby.“ Stejně to praví sv. Tomáš:⁽¹⁹⁾ „Slovy Ještě nepřišla hodina má! chtěl Ježíš Kristus naznačiti, že by byl zázrak odložil, kdyby jej byl prosil někdo jiný; ježto však jej prosila Maria, ihned jej vykonal.“ Jak uvádí Barradas,⁽²⁰⁾ totéž učí sv. Cyril Alexandrijský a sv. Ambrož. Stejně dí Jansenius, biskup Gentský⁽²¹⁾ ke zmíněnému místu: „Aby poctil Matku, předešel Ježíš dobu určenou k zázrakům.“

Zkrátka je jisto, že není žádného stvoření, jež by nám ubohým mohlo zjednati tolik Božího milosrdenství jako tato dobrotivá Orodovnice. Bůh ji takto vyznamenal nejen jako milovanou služebnici, nýbrž také jako svoji pravou Matku, praví Vilém Pařížský.⁽²²⁾ Stačí slovo Matky a Syn vše vyplní. Pán praví ve Velepísni k nevěstě: „Ty, která v zahradách bydlíš — přátelé poslouchají — dej mi slyšeti hlas svůj!“ (Velep. 8, 13.) Přátelé jsou světci. Když vyprošují svým ctitelům milost, očekávají vyslyšení na prosby své Královny u Boha, neboť, jak bylo řečeno ve hlavě V., žádná milost se neudílí leč na přimluvu Mariinu. A jak dosahuje Maria milosti? Stačí, že Syn uslyší její hlas. Když ona promluví, Syn ji neprodleně vyslýchá. Vilém Pařížský⁽²³⁾ vykládá v tom smyslu uvedená slova Velepísně a vkládá Synu do úst slova pronášená k Marii: „Ty, jež bydlíš v zahradách nebeských, pros s důvěrou, za koho chceš. Nemohu zapomenouti, že jsem tvůj Syn a proto nemohu nic odepřítí tobě, své Matce. Mně stačí zvuk tvého hlasu, neboť jsi-li slyšena od Syna, znamená to, že jsi vyslyšena.“ Ačkoliv Maria dobývá milosti prosbami, přece prosí s jistou autori-

tou matky. Proto musíme býti pevně přesvědčeni, že dosáhne všeho, čeho si přeje a nám vyprošuje, praví opat Bohumír.⁽²⁴⁾

Koriolán obléhal kdysi Řím a všechny prosby obyvatel a přátel ho nemohly přiměti k ústupu. Jakmile se však objevila jeho matka Veturia, vypráví Valerius Maximus,⁽²⁵⁾ nemohl odolati jejím prosbám a hned zanechal obléhání. Prosby Marii u Ježíše jsou o tolik účinnější než prosby Veturiiny u Koriolana oč je tento Syn vděčnější a oč víc miluje svoji drahou Matku. P. Justin Miechow⁽²⁶⁾ píše: „Jediný povzdech Mariin zmůže více než přimlavy všech svatých vespolek.“ Podle Paciuchelliho⁽²⁷⁾ vyznal totéž na rozkaz sv. Dominika i zlý duch ústy jednoho posedlého.

Sv. Antonín⁽²⁸⁾ praví, že prosby sv. Panny mají povahu rozkazu, protože jsou to prosby matky. Proto nemůže býti Maria oslyšena, prosí-li o něco. Z té příčiny vybízí sv. Germanos⁽²⁹⁾ hříšníky, aby se doporučeli této Matce a volá k ní: „Protože máš, Maria, u Boha takovou moc jako jeho matka, vymáháš odpuštění i nejhorším hříšníkům. Ve všem tě uznává Pán za svoji pravou Matku a proto ti musí všechno povolit, oč ho prosíš.“ Sv. Brigitta⁽³⁰⁾ zaslechla, jak pravili svatí v nebesích k blah. Panně: „Požehnaná Královno, co by ti bylo nemožno? Čeho si přeješ, to je již vykonáno.“ S tím souhlasí známá průpověď: „Co může Bůh mocí, to můžeš ty, Panno, prosbou.“⁽³¹⁾ A což není důstojno dobroty Páně chrániti takto čest vlastní Matky? Vždyť sám prohlásil, že nepřišel na svět zákon rušit, nýbrž naplnit. A zákon poroučí mezi jiným též ctíti rodiče.

Sem patří ještě myšlenka sv. Jiřího,⁽³²⁾ biskupa v Nikodemi, že Ježíš plní všechny prosby své Matky, jako by se chtěl odvděčiti za to, že mu poskytla svým souhlasem lidskou přirozenost. A sv. mučedník Metod⁽²⁹⁾ volá: „Raduj se, Maria, ze štěstí, že tvým dlužníkem je Syn, jenž všem dává a nic od nikoho nepřijímá. Všichni jsme dlužníky Bohu za vše, co máme, ježto je všechno jeho darem; tobě se však chtěl sám Bůh stát dlužníkem, když od tebe přijal tělo a stal se člověkem.“ A sv. Augustin praví:⁽³⁴⁾ „Maria si zasloužila milost dáti božskému Slovu lidské tělo a tak i výkupnou cenu pro naši záchranu před věčnou smrtí. Proto předčí všechny mocí, aby nám dopomohla k věčné spáse.“ Sv. Theofil⁽³⁵⁾ biskup Alexandrijský, jenž žil za časů sv. Jeronýma, napsal:

„Syn má radost, je-li prošen svou Matkou, protože chce všechny dary udíleti právě k vůli ní a tak se jí odvděčiti za službu, že mu dala lidský život.“ Sv. Jan Damašský⁽³⁶⁾ se obrací k blah. Panně slovy: „Protože jsi, Maria, Matkou Boží, můžeš zachrániti všechny svými prosbami, jež jsou zesíleny mateřskou mocí.“

Končím se sv. Bonaventurou,⁽³⁷⁾ jenž rozjímá, jak veliké dobrodiní prokázal nám Pán, když nám dal Marii za orodovnici. a praví k ní: „Jistě je nesmírná a pozoruhodná dobrota Boží, že nám bídným hříšníkům ráčila dáti tebe, Paní, za orodovnici, abys nám mohla vyprositi svou mocnou přímluvou každé dobro, jež bys chtěla. Ó veliká je slitovnost Páně, jenž nám ustanovil za obhájkyň svou vlastní Matku a Paní milosti, abychom neprchali před ním pro rozsudek, ježž má jednou nad námi vynésti.“⁽³⁸⁾

Modlitba.

Vznešená Rodičko Boží, volám k tobě se sv. Bernardem: „Mluv, Paní, poněvadž slyší Syn tvůj a poněvadž vše obdržíš, oč ho prosíš.“ Mluv tedy, mluv obhájkyň naše, Maria, ve prospěch nás ubohých! Rozpomeň se, že jsi obdržela tak velikou moc a důstojnost i pro naše dobro. Když přijal od tebe Bůh lidskou přirozenost, chtěl se státi tvým dlužníkem proto, abys mohla volně rozdávat ubohým poklady Božího milosrdenství.

My jsme služebníci tvoji, zasvěcení tvé službě zvláštním způsobem. Doufám, že mezi ně náležím i já. Honosíme se tím, že žijeme pod tvou ochranou. Činíš-li dobře všem, i takovým, kdo tě neznají a tebe nectí a kdo tě dokonce urážejí a tobě se posmívají, čím více musíme doufati ve tvoji dobrotu, jež hledá ubohé, aby jim pomohla, my, kdo tebe ctíme, tebe milujeme a v tebe důvěřujeme?

Jsmo velicí hříšníci. Bůh ti však dal větší slitovnost a moc než je kterákoliv naše špatnost. Ty můžeš i chceš nám pomoci. My pak chceme tím více v tebe doufati, čím jsme nehodnější. Tím více tě pak budeme oslavovati v nebesích, když se tam dostaneme tvým prostřednictvím.

Ó Matko milosrdenství, svěřujeme ti své duše. Byly jednou krásné, když je obmyla krev Ježíše Krista. Potom však

byly potřísněny hříchem. Tobě je svěřujeme. Očisti je. Vypros nám opravdové polepšení, vypros nám lásku Boží, setrvání a nebe. Prosíme sice o velké věci, ale což bys neměla dosti moci všechny nám je vyprositi? Nebo by byly příliš pro lásku, kterou tě miluje Bůh? Tobě stačí jen otevřítí ústa ku prosbě a Syn ti nic neodepře. Pros tedy, pros za nás, Maria! Když budeš prosit, ty budeš vyslyšena a my budeme jistě spaseni.

§ 2: MARIA JE JAKO SLITOVNÁ ORODOVNICE PRÁVNÍ OBHÁJKYNÍ I NEJBÍDNĚJŠÍCH

Pohnutek, proč máme milovati tuto laskavou Královnu, je tolik, že kdyby velebil Marii celý svět, kdyby o ní jednala všechna kázání, kdyby za ni obětovali život všichni lidé, bylo by to přece ještě málo u srovnání s úctou a vděčností, kterou jsme jí dlužni. Vždyť chová nejněžnější lásku ke všem lidem i k nejubožejším hříšníkům, kteří mají ještě špetku úcty k ní.

Ctih. Raymund Jordan,⁽¹⁾ jenž se nazýval z pokory idiotou t. j. nevědomcem, praví: „Maria nedovede odepřítí lásku tomu, kdo ji miluje, ba neštítí se sloužiti tomu, kdo ji slouží. Je-li to hříšník, vynakládá všechnu moc své přimluvy, aby mu vyprosila u svého požehnaného Syna odpuštění. Její dobrota a milosrdenství jsou tak veliké, že ani nejzvrhlejší člověk nemá se bát utéci se k jejím nohám, protože ona nikoho nezažene, kdo se na ni obrátí. Jako nejhlavnější obhájkyne sama přednáší Bohu prosby svých služebníků, zvláště když jsou jí podávány přímo. Neboť jako se nás zastává Syn u Otce, tak se nás ona zastává u Syna. Ba neúnavně hájí u Otce i u Syna veliké dílo naší spásy a vymáhá nám milosti, o něž prosíme.“ Proto nazývá blah. Diviš Kartuzián⁽²⁾ Svatou Pannu zvláštním útočištěm ztracených, nadějí bídných a obhájkyň všech hříšníků k ní se utíkajících.

Kdyby však nějaký hříšník pochyboval ne o moci, nýbrž o slitování Mariině, a kdyby se bál, že mu snad nechce pomoci pro tíži jeho vin, dodává mu myslí Konrád Saský:⁽³⁾ „Maria požívá u Syna veliké a jedinečné výsady, že může dosáhnouti svými prosbami všeho, co chce. Co by nám však byla platna její veliká moc, kdyby o nás nepečovala? Jen

nepochybujme, končí, buďme klidni a děkujeme stále Pánu a jeho svaté Matce, protože jako má více moci přede všemi svatými, tak má i nesmírně více dobroty a starosti o naše blaho jako naše orodovnice.“ Sv. Germanos⁽⁴⁾ volá s jásotem: „Matko milosrdenství, kdo pak má po Ježíši Kristu o nás a o naše blaho takovou starost jako ty? Kdo nás hájí v útrapách, jež nás sužují, jako ty? Kdo se ujímá hříšníků a bojuje za jejich záchranu jako ty? Tvoje ochrana, ó Maria, jest mocnější a něžnější nežli můžeme pochopiti.“ — Opat Celleský⁽⁵⁾ praví: „Všichni ostatní svatí mohou pomáhati svou ochranou více svým ctitelům než jiným; Matka Boží však jako Královna všech je též orodovnicí za všechny a stará se o spásu všech.“

Maria se stará o všechny, i o hříšníky; ba honosí se tím dokonce, že je nazývána jejich právní obhájkyň (advocata). Sama to zjevila ctih. Marii Villani⁽⁶⁾ „Po názvu Matky Boží, pravila, je mou největší ctí název „obhájkyň hříšníků“. Blah. Amadeus⁽⁷⁾ dí, že naše Královna stojí ustavičně před Boží velebností a stále se nás zastává svými mocnými prosbami. A poněvadž zná dobře v nebi naše útrapy a potřeby, nemůže nám odpírati soucit. Její mateřské srdce plné soucitu, něhy a dobroty myslí stále na to, jak nám pomoci a nás zachrániti. Proto povzbuzuje Richard od sv. Vavřince⁽⁸⁾ každého i nejbídnějšího člověka, aby se utekl s důvěrou k této dobrotivé orodovnici; může býti jist, že bude vždycky hotova mu pomoci. Maria je vždy ochotna prositi za všechny, praví opat Bohumír.⁽⁹⁾

„Ó jak účinně a dobrotivě, dí sv. Bernard,⁽¹⁰⁾ projednává tato laskavá Obhájkyň dílo naší spásy!“ Konrád Saský⁽¹¹⁾ rozjímá, jak upřímně a úsilovně prosí Maria za nás stále velebnost Boží, aby nám Pán odpustil hříchy, přispěl nám svou milostí, vysvobodil nás z nebezpečí, vytrhl nás ze soužení, a praví sám k blah. Panně: „Vyznáváme, že máme v nebi jednu jedinou pomocnici, totiž tebe!“ Chce tím říci: Všichni svatí ovšem si přejí naší spásy a prosí za nás; ty však, Paní, projevila jsi nám s nebe tolik lásky a něhy a svými prosbami dobylas nám tolik důkazů Božího milosrdenství, že jsme nuceni prohlásiti tebe za jedinou svou obhájkyň na nebi, která v plném smyslu nás miluje a o naše blaho pečuje. — Kdo kdy pochopí, jak starostlivě se stále nás u Boha zastává? Sv. Germanos⁽¹²⁾ praví: „Nemůže se nasytiti opatrování nás

lidí.“ Jak krásná slova! Maria prosí vždycky, prosí znovu a znovu, jako by se nemohla nasytit modliteb za nás, aby nás svými prosbami ochránila a vymohla nám milosti. Tak veliký je její soucit s našimi bédami, tak veliká je její láska k nám!

Běda nám hříšníkům, kdybychom neměli tuto vznešenou Orodovnici, jež je tak mocná, tak soucitná a spolu tak opatrná a moudrá, že její Syn nemůže odsouditi ty vinníky, jež ona hájí, tvrdí Richard od sv. Vavřince.⁽¹³⁾ Pročež ji pozdravuje sv. Jan Geometra:⁽¹⁴⁾ „Buď zdráva, směrnice práva, jež rozhoduješ každou při!“ Všechny pře, jež zastává tato nejmoudřejší obhájkyň, jsou vyhrány. Proto nazývá Konrád Saský⁽¹⁵⁾ Marii „moudrou Abigail“. Tato žena dovedla tak udobřiti dojemnými prosbami krále Davida, rozhněvaného na jejího muže Nabala, že David sám jí žehnal a děkoval, ježto ho uchránila svým jemným jednáním msty proti Nabalovi. (1 Sam. 25, 24.) Totéž činí ustavičně v nebi Maria ve prospěch nesčetných hříšníků. Svými něžnými a moudrými prosbami umí tak obměkčiti Boží spravedlnost, že sám Bůh jí žehná a takřka děkuje za to, že ho zadržela, aby neopouštěl a netrestal hříšníky, jak zasluhují.

„Aby nám mohl prokázati Věčný Otec co nejvíce milosrdenství, dal nám mimo hlavního našeho přímlovce Ježíše Krista za orodovnici u sebe Marii“, praví sv. Bernard.⁽¹⁶⁾ Beze vši pochyby je Ježíš jediným prostředníkem ze spravedlnosti mezi lidmi a Bohem, který na základě svých vlastních zásluh může a chce, jak slíbil, dobýti nám odpuštění a milosti Boží. Protože však lidé vidí v Ježíši Kristu jakožto Bohu velebnost božskou a děsí se jí, proto bylo třeba dáti nám jinou orodovnici, k níž bychom šli s menším strachem a s větší důvěrou. Je jí Maria, nad níž nenajdeme orodovnice, jež by měla větší moc u božské velebnosti a větší milosrdenství k nám. „Velice by urazil dobrotu Mariinu, dí světec dále, kdo by se bál přistoupiti k nohám této nejdobrotivější Orodovnice, jež nemá v sobě nic tvrdého a děsivého, nýbrž je samá vlídnost, laskavost a dobrota. Pročítej si znovu a znovu všechny děje evangelia a najdeš-li v nich jediný rys drsnosti na Marii, pak se můžeš báti k ní přistoupiti. Toho však nenajdeš a proto se s radostí k ní utec, aby tě svou přímlovou zachránila.“

Překrásná slova vkládá do úst hříšníka, jenž se utíká k Marii, Vilém Pařížský:⁽¹⁷⁾ „Ó Matko Boha mého, mé hříchy

mne uvrhly do nynější bídy, ale pln důvěry utíkám se k tobě. A kdybys mne chtěla zahnat, připomenu ti, že jsi do jisté míry povinna mně pomoci. Vždyť celá Církev věřících tě nazývá a veřejně prohlašuje za matku milosrdenství. Ty, Maria, docházíš u Boha vždycky vyslyšení, protože jsi mu tak drahá. Tys ještě nikomu neodepřela svého velikého slitování. Tvá nejsladší přívětivost nepohrdla ještě žádným hříšníkem, byť by byl sebe hnusnější, když se ti doporučil. Což by se v tobě mýlila celá Církev? Či by tě nadarmo nazývala svou orodovnicí a útočištěm ubohých? Pryč s takovou myšlenkou, že by ti mohly mé hříchy, ó Matko má, zabránití vykonávání tvého vznešeného úřadu, jež máš jako milosrdná orodovnice a prostřednice míru mezi lidmi a Bohem a po svém Synu jako jediná naděje a bezpečné útočiště nešťastných. Za všechnu svou milost a slávu, ba i za důstojnost Matky Boží vděčíš, možno-li tak říci, hříšníkům, protože k vůli nim učinilo tě Božské Slovo svou Matkou. Tys Matka Boží, tys zrodila světů pramen slitování; proto odstup ode mne domněnka, že bys mohla odepřítí své milosrdenství některému nešťastníku, jenž se k tobě utíká. Ježto jest tedy, Maria, tvým úřadem, abys zprostředkovala smír mezi Bohem a lidmi, rozpomeň se na mne pro svou velikou slitovnost, jež je větší než všechny mé hříchy.“

„Potěšte se tedy, malomyslní, pravím vám s Paciuchelim,⁽¹⁸⁾ vydechněte a dodejte si myslí, ubozí hříšníci! Tato vznešená Panna, jež je matkou vašeho Soudce a Boha, je obhájkyň lidského pokolení, obhájkyň schopnou vymoci na Bohu vše, co chce; obhájkyň přemocnou, jež ho dovede všemi prostředky usmířit; obhájkyň všeobecnou, jež všechny přijímá a nikomu neodpírá ochranu.“⁽¹⁹⁾

Modlitba.

Ó vznešená Matko Pána mého! Uznávám, že bych právem zasloužil za tolikaletou nevďěčnost k Bohu a k tobě, abys přestala o mne pečovat. Vždyť nevďěčník není hoden nových dobrodiní. Já však mám, Paní, vznešené ponětí o tvé dobrotě. Víím, že je mnohem větší nežli můj nevďěk. Pomáhej dále mně, ubohému hříšníkovi, jenž doufá v tebe, útočiště hříšníků. Ó Matko milosrdenství, podej mi ruku a pozvedni kleslého, jenž tě prosí o slitování.

Ó Maria, buď mne zachraň nebo mi poraď, na koho se mám obrátit, kdo by mi mohl lépe pomoci než ty! Kde bych však našel soucitnější a mocnější orodovnici u Boha než jsi ty, jeho Matka? Jako Matka Spasitelova dostalas na starost záchranu hříšníků, bylas tedy dána i mně pro mé spasení. Ó Maria, zachraň toho, jenž se k tobě utíká. Já si nezasloužím tvé lásky, ale tvoje touha po spáse ztracených dává mi naději, že mne miluješ. A jestli mne miluješ ty, jak bych zahynul?

Ó Matko má milená, spasím-li se, jak doufám, s tvou pomocí, nebudu již nikdy k tobě nevděčný. Věčnými chvalozpěvy a láskou celé své duše nahradím ti svou dřívější neuznalost a splatím ti tvoji lásku ke mně. V nebesích, kde kraluješ a na věky budeš kralovati, budu vždy šťasten opěvovati tvé milosrdenství a budu věčně líbatí tvé milostné ruce, jež mne tolikrát osvobodily od pekla, když jsem ho zasloužil za své hříchy.

Ó Maria, osvoboditelko má, naděje má, královno, orodovnice, Matko má, miluji tě, miluji tě a věčně tě chci milovati. Amen, amen. Tak doufám, tak budiž!

§ 3: MARIA USMIŘUJE HŘÍŠNÍKY S BOHEM

Milost Boží je pro každou duši velmi velikým a žádoucím pokladem. Duch Svatý ji nazývá pokladem nekonečným, poněvadž milostí Boží jsme povznášeni ke cti přátelství Božího: „Jeť nevyčerpatelným pokladem lidem, kdož ho užívají, získávají si přátelství Boží.“ (Moudr. 7, 14.) Proto nazval Ježíš, náš Vykupitel a Bůh, prostě svými přáteli ty, kdo jsou v milosti: „Vy jste přátelé moji.“ (Jan 15, 14.) Buď proklet hřích, jenž trhá toto krásné přátelství: „Nepravosti vaše jsou přehradou mezi vámi a Bohem vaším.“ (Is. 59, 2.) Buď proklet hřích, jenž vzbuzuje v Bohu nenávist proti duši: „Bůh nenávidí stejně bezbožníka i bezbožnost jeho.“ (Moudr. 14, 9.) Hřích tedy činí z přítelkyně Boží nepřítelkyni. Co tedy musí činiti hříšník, jenž se stal k svému neštěstí nepřitelem Božím? Musí si naléztí prostředníka, jenž by mu vymohl odpuštění a pomohl nabýti opět ztraceného přátelství s Bohem. „Potěš se, ubožáku, jenž jsi ztratil Boha“, volá sv.

Bernard.⁽¹⁾ „Tvůj Pán sám dal ti prostředníka ve svém Synu Ježíši, jenž může splniti každé tvé přání. Čeho by nevymohl u Otce takový Syn?“

„Leč můj Bože, volá světec, proč připisují strohost Spasiteli tak laskavému, jenž obětoval život za jejich spásu? Jak ho mohou považovat za hrozného, když je samá líbeznost? Malomyslní hříšníci, čeho se hrozíte? Bojíte-li se, že jste urazili Boha, věřte, že vaše hříchy přibil Ježíš na kříž svými probodenými rukama, že svou smrtí usmířil za ně Boží spravedlnost a že je sňal s vašich duší! Snad se však přece bojíš, pokračuje světec, obrátit se na Ježíše Krista, protože tě děsí jeho božská velebnost, neboť, když se stal člověkem, nepřestal býti Bohem. Chceš ještě jiného přimluvece u tohoto prostředníka? Nuže, obrať se na Marii! Ona bude za tebe prosit u Syna; Syn pak ji jistě vyslyší a přimluví se u Otce, jenž mu nic nemůže odepřít.“ Sv. Bernard pak končí těmito slovy: „Synáckové moji, tato Rodička Boží je žebříkem, po němž hříšníci znovu vystupují na výšiny milosti Boží. Ona je mou největší jistotou, ona je všelikým důvodem naděje mé.“

Slyšme slova, jež vkládá Duch Svatý ve Velepísni do úst blah. Panny: „Já jsem jako hradba, a mé prsy jsou věže; proto si vyvolil mě za tu, kterou chtěl učinit šťastnou.“ (Velep. 8, 10.) Jsem obranou těch, dí Maria, kdo se ke mně utíkají a mé milosrdenství je pro ně záchranou věží. Proto mne učinil Pán zprostředkovatelkou míru mezi hříšníky a Bohem. „Maria je opravdu, vykládá kardinál Hugo,⁽²⁾ velikou prostřednicí míru, jež vyprošuje svými prosbami u Boha mír jeho nepřátelům, záchranu ztraceným, odpuštění hříšníkům, milosrdenství zoufalým.“ Proto ji nazval božský Snoubenec „krásnou jako stany Šalamounovy.“ (Velep. 1, 4.) V stanech Davidových se jednalo jen o válce, kdežto v stanech Šalamounových jen o míru. Tím naznačuje Duch Svatý, že tato Matka milosrdenství nemyslí na boj a pomstu proti hříšníkům, nýbrž jen na mír a na odpuštění jejich vin.

Z toho důvodu byla holubice Noemova předobrazem Mariiným. Vracejíc se do archy nesla v zobáčku olivovou ratolest na znamení opětného smíření Boha s lidmi. „Tys ta nejvěrnější holubice, volá k ní Konrád Saský,⁽³⁾ svou přimluvou u Boha dala jsi ztracenému světu pokoj a spásu.“

Maria byla tedy nebeskou holubicí, jež přinesla ztracenému světu olivovou ratolest, znamení milosrdenství, neboť nám dala Ježíše Krista, pramen milosrdenství, a skrze jeho zásluhy zjedнала nám všechny milosti, jež nám Bůh udílí.⁽⁴⁾ „A jako byl dán skrze Marii světu nebeský pokoj, praví sv. Epifan,⁽⁵⁾ tak skrze Marii bývají i nadále usmiřováni hříšníci s Bohem.“ Proto jí klade na rty sv. Albert Veliký⁽⁶⁾ slova: „Já jsem holubice Noemova, jež přináší Církvi ratolest olivovou a všeobecný pokoj!“

Také duha, kterou viděl sv. Jan kolem trůnu Božího, byla zřetelným obrazem Marie Panny: „A duha byla kolem trůnu.“ (Zjev. 4, 3.) Tato slova vykládá kardinál Vitalis:⁽⁷⁾ „Onou duhou jest Maria, stojící ustavičně před soudnou stolicí Boží, aby mírnila rozsudky a tresty, jichž hříšníci zasluhuji.“ Podle výkladu sv. Bernardina Sienského⁽⁸⁾ mluvil Bůh o ní, když pravil Noemovi, že učiní na oblacích duhu míru, aby při pohledu na ni si vzpomněl na věčný pokoj, jež zaručil lidem: „Svoji duhu v oblacích ustanovuji, by byla znamením smlouvy uzavřené mezi mnou a zemí... Když ji uvidím, tu se rozpomenou věčné úmluvy.“ (Gen. 9, 13. 16.) „Maria je touto duhou věčného pokoje, praví světec, neboť jako si vzpomíná Bůh při pohledu na duhu na mír, slíbený světu, tak při prosbách Mariiných odpouští hříšníkům urážky a uzavírá s nimi mír.“

Proto je Maria přirovnávána též k měsíci: „K r á s n á j a k o měsíc.“ (Velep. 6, 9.) „Jako měsíc je mezi nebem a zemí, vykládá sv. Bonaventura,⁽⁹⁾ tak se staví Maria ustavičně mezi Boha a hříšníky, aby s nimi smiřovala Pána a osvětlením je přiváděla na cestu k Bohu.“

Hlavním úkolem, jež dostala Maria při svém příchodu na svět, bylo pozvednouti kleslé duše ze stavu nemilosti a smířiti je s Bohem. „P a s s v é k o z i č k y u s t a n ů p a s t ý ř ů.“ (Velep. 1, 7.) Tak jí řekl Hospodin, když ji stvořil. Kozlátka jsou známým obrazem hříšníků, kteří budou postaveni v údolí soudu po levici, jako ovce znamenají spravedlivé, kteří budou míti místo na pravici. „Tato kozlátka, volá Vilém Pařížský,⁽¹⁰⁾ jsou svěřena tvé ochraně, ó vznešená Matko, abys je proměnila v ovečky, a aby byli na tvou přimluvu postaveni na pravici, kdo zasloužili svými hříchy přijíti na levici.“ Pán proto zjevil sv. Kateřině Sienské⁽¹¹⁾ svůj úmysl při stvoření této milované Dcery. Chtěl totiž, aby svou sladkostí získávala

srdce lidí, zvláště hříšníků, a aby je přitahovala k Bohu. Pozornosti zaslouží krásná úvaha Viléma Pařížského⁽¹²⁾ o zmíněných slovech z Velepísně: Pas své kozičky u stanů pastýřů. „Bůh tedy odporoučí Marii, praví, jen její kozičky. Blah. Panna totiž nezachraňuje všech hříšníků, nýbrž jen ty, kteří jí slouží a ji vzývají. Kdo však žijí v hříších a nijak ji neuctívají, ani ji neprosí o vítězství nad hříchem, takoví nepatří k Mariinu stádcí a na posledním soudu budou postaveni k svému neštěstí se zavrženými na levici.“

Kteréhosi šlechtice, zoufajícího již pro tíhu hříchů, napomenul jeden řeholník, aby se utekl k Marii a navštívil její sochu v jistém chrámě. Šlechtic šel do chrámu a uzřev sochu Marie Panny, pocítil, že ho Maria zve, aby se před ní vrhl na kolena a nabyl myslí. I rozběhl se k ní, padl na kolena a líbal její nohy. Maria mu podala ruku k políbení. Na její ruce uzřel šlechtic nápis: Vytrhnu tě z rukou tvých sužovatelů! Jako by mu chtěla říci: Synu, nezoufej, já tě vytrhnu z hříchů a z úzkostí, jež tě skličují. Při četbě těchto sladkých slov pocítil prý hříšník takovou lítost nad hříchy a tak vroucí lásku k Bohu a k své dobré Matce, že skončil hned u jejích nohou.

Ó kolik zatvrzelých hříšníků přitahuje k Bohu tento magnet srdci den co den. Sama se tak nazvala ve zjevení svaté Brigittě:⁽¹³⁾ „Jako magnet přitahuje železo, tak přitahuji já i nejzatvrzelejší srdce a směřuji je s Bohem.“ Tyto divy nejsou vzácné, nýbrž se dějí každý den. Já sám bych mohl uvést mnoho dokladů z našich misíí, kde někteří hříšníci zůstali tvrdší železa při všech ostatních kázáních, ale při kázání o milosrdenství Mariině byli dojati a vrátili se k Bohu. Sv. Řehoř⁽¹⁴⁾ vypráví, že jednorozec je tak divoká šelma, že ho nepolapí žádný lovec. Jen když naň volá panna, přijde prý k ní a dá se jí bez odporu svázat. Ó kolik hříšníků, prchajících před Bohem a zuřivějších než líté šelmy, přicházejí na zavlání vznešené Panny Marie a dávají se od ní klidně dovésti k Bohu!

Podle jednoho spisovatele prvních století⁽¹⁵⁾ stala se Maria Panna i proto Matkou Boží, aby mohli býti spaseni jejím sladkým milosrdenstvím a její mocnou přímluvou i takoví nešťastníci, kteří by se jinak nespasili, protože špatným životem propadli Boží spravedlnosti. Ba Eadmer⁽¹⁶⁾ ujišťuje, že Maria byla povýšena k důstojnosti Matky Boží spíše

k vůli hříšníkům než k vůli spravedlivým, neboť Ježíš Kristus prohlásil, že přišel volat nikoliv spravedlivé, nýbrž hříšníky. (Luk. 5, 32.) Proto pěje Církev svatá:

Hříšníky ti nelze odehnati,
neboť bez nich nemohla ses státi
matkou Syna Božího.

Proto se k ní obrací Vilém Pařížský⁽¹⁷⁾ slovy: „Ó Maria, tys povinna pomáhati hříšníkům, neboť za všechny dary, milosti a přednosti obsažené v důstojnosti Matky Boží, za všechno, smím-li tak říci, vděčíš hříšníkům. K vůli nim stala ses hodnou míti Boha za Syna.“ — „Stala-li se tedy Maria Matkou Boží pro hříšníky, uvažuje Eadmer,⁽¹⁸⁾ jak bych mohl pochybovat o odpuštění, ať jsou mé hříchy sebetěžší?“

Ve mši o vigílii svátku Nanebevzetí Panny Marie praví Církev, že Matka Boží byla vzata s této země, aby se nás zastávala u Boha v pevné jistotě, že bude vyslyšena. Proto ji nazývá dávný jeden spisovatel rozhodčí (sequestra).⁽¹⁹⁾ Toto slovo značí prostředníka, jemuž dvě sporné strany přenechaly rozhodnutí o svých požadavcích. Slovem tím chce říci: Jako Ježíš je prostředníkem u Věčného Otce, tak je Maria naší prostřednicí u Ježíše. Syn ji přenechává rozhodnutí o všech důkazech viny, jež má proti nám jako náš soudce.

Sv. Ondřej Krétský⁽²⁰⁾ nazývá Marii zárukou a zástavou našeho smíření s Bohem. Smysl slov jest: Bůh se chce s hříšníky smířiti a jim odpustiti. Aby nikdo z nich o tom nepochyboval, dal jim Marii jako záruku. Proto ji světec pozdravuje: „Buď pozdravena, ty usmíření Boha s lidmi!“ Sv. Bonaventura⁽²¹⁾ povzbuzuje každého hříšníka slovy: „Bojíš-li se pro své hříchy pomsty Boží, co musíš činit? Jdi a utec se k naději hříšníků, k Marii! A bojíš-li se, že odmítne tvoji obhajobu, věz, že to nemůže. Bůh sám jí dal na starost pomáhati nešťastníkům.“

A opat Adam⁽²²⁾ volá: „Což se smí báti odsouzení hříšníků, jemuž se nabízí za matku a obhájkyni sama Matka Soudcova? A ty, Maria, praví dále, Matko milosrdenství, ty bys odmítla prosit u svého Syna Soudce za jiného svého syna, hříšníka? Mohla bys odpírati přímlovu za vykoupnou duši u Vykupitele, jenž zemřel na kříži proto, aby spasil hříšníky? Ne, jistě neodepřeš! Celým srdcem budeš prosit za všechny, kdož se k tobě utíkají, neboť dobře víš, že Pán, jenž učinil tvého Syna prostředníkem mezi Bohem a člověkem, učinil tebe

prostřednicí mezi Soudcem a obžalovaným.“ — „Vzdávej tedy díky Bohu, jenž ti dal takovou prostřednici,“ volá sv. Bernard⁽²³⁾. Ať jsi kdokoliv, hříšníče vinami obtížený, v hříchu zestárlý, neztrácej důvěry! Děkuj svému Pánu, jenž ti dal z milosrdenství nejen Syna za přímluvce, nýbrž, aby ti dodal myslí a důvěry, opatřil ti takovou prostřednici, jež může dosáhnouti všeho svými prosbami. Jdi, utec se k Marii a budeš spasen!“

Příklad. Alan a Rupe (De ortu et progressu Psalterii Christi et Mariae) a Bonifatius (De Divae Virginis Mariae vita et miraculis) vypravují, že ve Florencii žila dívka Benedikta, jež se však měla spíše jmenovati Maledikta pro svůj pohoršlivý, nepočestný život. K jejímu štěstí přišel kázati do tohoto města sv. Dominik. Z pouhé zvědavosti šla Benedikta na jeho kázání. Bůh však vzbudil v jejím srdci tímto kázáním takovou lítost, že se s hořkým pláčem vyzpovídala světcí ze svých hříchů. Sv. Dominik ji vyslechl, udělil jí rozhřešení a za pokání jí uložil růženec. Ale nešťastnice padla brzy zase do starých navyklých hříchů. Zvěděv o tom světec, navštívil ji a pohnul k nové zpovědi. Aby ji Bůh upevnil na cestě dobrého života, ukázal jí peklo a v něm některé lidi, kteří byli její vinou již zavrženi; otevřev pak knihu, dal jí přečísti strašný seznam jejích hříchů. Kajícnice se toho zděsila, ale s důvěrou se obrátila k Marii Panně. I poznala, že jí Matka Boží již vyprosila čas na oplakání tolika bezbožností.

Po tomto vidění začala Benedikta dobrý život. Vždy jí však tanul před očima hrozný seznam hříchů; i začala jednou takto prositi svoji nebeskou Utěšitelku: „Matko má, je sice pravda, že bych měla býti pohřbena pro své zločiny v hlubinách pekla; ježto jsi mne však před ním zachránila svou přímlovou a vymohla mi čas ku pokání, prosím tě, milosrdná Paní, o další milost. Nikdy nepřestanu oplakávati své hříchy, ale vymaž je z oné knihy.“ — Po této modlitbě se jí zjevila Maria řkouc, že chce-li býti vyslyšena, musí býti neustále pamětliva svých hříchů a milosrdenství, jež jí Bůh prokázal, mimoto že má vzpomínati na umučení jejího Syna, podstoupené z lásky k ní, a dále, že má uvažovati, jak mnozí byli zavrženi, kdo méně hřešili než ona. Spolu jí zjevila, že toho dne bylo zavrženo osmileté dítě pro jediný těžký hřích. Benedikta uposlechla přesně nejsvětější Panny. Jednou pak spatřila Ježíše Krista, jenž jí ukázal knihu hříchů se slovy:

„Viz, tvé hříchy jsou vymazány, kniha je čistá, vpiš nyní do ní skutky lásky a ctností.“ Benedikta to učinila a po svatém životě svatě skonala.

Modlitba.

Nejsladší Paní moje! Podle slov Viléma Pařížského⁽²⁴⁾ máš úřad prostřednice mezi hříšníky a Bohem. Proto k tobě volám se sv. Tomášem z Villanovy:⁽²⁵⁾ „Nuže, Orodovnice naše, konej svou povinnost!“ Neříkej, že je příliš těžko vyhráti moji soudní při! Vím přece, a všichni mi to říkají, že žádná pře, sebe pochybnější, není ztracena, zastáváš-li ji ty. A já bych svou při prohrál? Ne, toho se nebojím. Báł bych se toho jen tehdy, kdybych pohlížel na spoustu svých hříchů, jež bys nemohla bránit. Dívám-li se však na tvé bezmezné milosrdenství a na vroucí touhu tvého nejsladšího srdce pomáhati i nejhorším hříšníkům, nebojím se ani toho. Kdo kdy zahynul, když se k tobě utíkal? Proto volám k tobě o pomoc, veliká moje orodovnice, útočiště moje, naděje moje a Matko Moje Maria. Do tvých rukou skládám své spasení. Tobě odevzdávám svou duši. Byla již ztracena, ty ji musíš zachránit. Ustavičně děkuji Pánu, že mi dal tak velikou důvěru v tebe. Vím, že mi tato důvěra zajišťuje spasení, i když jsem ho nehoden.

Souží mne toliko jedna obava, milovaná Královno má, abych totiž někdy nepozbyl svou nedbalostí této důvěry v tebe. I prosím tě, ó Maria, pro tvoji lásku k Ježíši, udržuj a rozmnožuj ve mně stále přesladkou důvěru ve tvou přímluvu. Bezpečně doufám, že s ní nabudu zase přátelství Božího, jímž jsem z nerozumu pohrdl a jež jsem ztratil. A když ho nabudu, doufám, že s pomocí tvou si je udržím, a když si je udržím, doufám, že s tvou pomocí přijdu jednou do nebe tobě děkovati a opěvovati milosrdenství Boží i tvé po celou věčnost. Amen. Tak doufám, tak se staň, tak se stane!

Obrát k nám své milosrdné oči!

§ 1: MARIA K NÁM STÁLE SHLÍŽÍ, ABY MÍRNILA NAŠE ÚTRAPY

Řecký spisovatel Epifan⁽¹⁾ nazývá Matku Boží vševidoucí, poněvadž nás ubohé na této zemi nespouští s očí, aby nám pomohla. Jednoho dne byl při vymítání z posedlého tázán ďábel, co činí Maria. Odpověděl, že sestupuje a vystupuje.⁽²⁾ Chtěl říci, že tato dobrotivá Paní stále sestupuje na zemi, aby přinesla lidem milosti, a stále vystupuje na nebesa, aby vymohla na Bohu laskavé vyslyšení našich modliteb. Proto ji právem nazývá sv. Ondřej Avellinský⁽³⁾ výpravčí nebeských dober, protože ustavičně koná skutky milosrdenství a vyprošuje milosti všem, spravedlivým i hříšníkům. „Oči Páně jsou nad spravedlivými“ (Ž. 33, 16), praví David. „Ale oči naší Paní, upozorňuje Richard od sv. Vavřince,⁽⁴⁾ jsou obráceny na spravedlivé i na hříšníky. Oči Mariiny jsou oči Matky, dodává, a matka se dívá na dítě, nejen aby nepadlo, nýbrž padlo-li, aby je opět postavila na nohy.“

Sám Ježíš uvědomil o tom sv. Brigittu,⁽⁵⁾ když jednoho dne před ní pravil své Matce: „Matko, žádej ode mne, co chceš!“ Tak mluví stále v nebi Syn k Marii, neboť mu působí radost vyhověti všem prosbám milované Matky. A zač prosila Maria? Sv. Brigitta zaslechla její odpověď: „Prosím o milosrdenství pro ubožáky.“ Chtěla říci: Synu můj, tys mne ustanovil matkou milosrdenství, útočištěm hříšníků a orodovnicí ubohých. Nyní mne pobízíš, abych tě prosila,

zač chci. Zač mám prositi, ne-li za slitování s ubohými? — „Ó Maria, volá k ní něžně sv. Bonaventura,⁽⁶⁾ tys tak plná milosrdenství a tak starostlivá, abys pomohla hříšníkům, jako bys neměla jiné touhy a jiné starosti.“ „Hříšníci jsou však nejubožejší z ubohých, praví sv. Beda Ctihodný,⁽⁷⁾ proto prosí Maria Syna ustavičně za hříšníky.“

„Již za svého pozemského života, dí sv. Jeroným,⁽⁸⁾ měla Maria srdce tak soucitné a dobrotivé k lidem, že nikdo necítil nikdy tak těžce bolesti vlastní, jako Maria cítila bolesti cizí.“ Tento soucit s cizím zármutkem dala krásně na jevo na svatbě v Káni, (jak již bylo dříve řečeno). Když se nedostávalo vína, vzala na sebe podle slov sv. Bernardina Sien-ského⁽⁹⁾ neprošena úřad soucitné těšitelky. Z pouhé soustrasti s rozpaky novomanželů přimluvila se u Syna, že učinil zázrak a proměnil vodu ve víno.

Mnich Mikuláš⁽¹⁰⁾ se obrací na Marii s otázkou: „Zapomnělas snad na nás ubohé nyní, když jsi povýšena na Královnu nebes? Něco takového nesmíme si připustiti ani v myšlenkách, praví; nesmírná dobrota srdce Mariina nemůže zapomenouti na nesmírnou bídu srdce našeho.“ O Marii neplatí známé přísloví: „Pocty mění mravy“. Příklad to platí o lidech ve světě. Když jsou povýšeni, snadno zpyšní a zapomínají na své dřívější chudé přátele. Ne tak Maria. Těší se ze svého povýšení proto, že může více pomáhati ubohým. Konrád Saský⁽¹¹⁾ obrací v tom smyslu na Marii Pannu slova pronesená k Rut: „Požehnaná jsi od Hospodina, dcero, tys první lásku poslednějši (láskou) překonalá.“ (Rut 3, 10.) Chce říci: Bylo-li milosrdenství Mariino k ubohým veliké, dokud žila na zemi, je mnohem větší dnes, když kraluje v nebi. Odůvodňuje to tím, že nyní zná Maria lépe naše útrapy. Tím vzrostlo její milosrdenství, projevované nesčíslnými milostmi. Jako slunce převyšuje měsíc svou září, tak předčí nynější slitovnost Mariina v nebi její dobročinnost za života na zemi. Je na světě člověk, jenž by se netěšil ze světla slunečního? A podobně, je tu nějaký člověk, jehož by neozařovalo milosrdenství Mariino?

Proto bylo o ní řečeno, že je „jasná jako slunce“ (Velep. 6, 9), neboť podle Raymunda Jordana⁽¹²⁾ není člověka, jemuž by bylo odepřeno teplo tohoto slunce: „Nic se nemůže skryti před jeho žářem.“ (Ž. 18, 7.) Právě tuto věc zjevila sv. Anežka sv. Brigittě.⁽¹³⁾ Řekla jí:

„Když je nyní naše Královna v nebi se svým Synem, nemůže zapomenouti své vrozené dobroty. Všem, i nejbezbožnějším hříšníkům dává důkazy svého milosrdenství. Jako země a ostatní oběžnice jsou ozařovány sluncem, tak mají všichni lidé pro sladkou dobrotu Mariinu účast na Božím milosrdenství, když o ně prosí.“

Kterýsi veliký hříšník z Valencijského království, aby neupadl do rukou spravedlnosti, rozhodl se ze zoufalství, že odpadne k islamu, a již byl na cestě na loď. Náhodou šel kolem kostela, kde kázal P. Jeroným Lopez T. J. o milosrdenství Božím. Dojat kázáním obrátil se hříšník a vyzpovídal se kazateli. Ten se ho tázal, konal-li nějakou pobožnost, pro niž mu snad Bůh prokázal toto veliké milosrdenství. Hříšník odpověděl, že nekonával žádné zvláštní pobožnosti, leda že každý den prosil blah. Pannu, aby ho neopouštěla. — Tentýž kněz setkal se v jedné nemocnici s hříšníkem, jenž se nezpovídal již padesátpět let. Nepatrná pobožnost, kterou ještě konával, záležela v tom, že při pohledu na mariánský obraz pozdravoval blah. Pannu a prosil ji, aby ho nenechala zemřít ve smrtelném hříchu. Když se mu jednou v bitce zlomil meč, obrátil se k Marii Panně a zvolal: „Běda mi! Nyní zemru a zahynu! Matko hříšníků, pomoz mi!“ Sotva to vyslovil, octl se, nevěda jak, na bezpečném místě. I vykonal si nyní životní zpověď a pln důvěry skončil.⁽¹⁴⁾

„Maria se stala všem vším,“ píše sv. Bernard,⁽¹⁵⁾ „všem nabízí klín svého milosrdenství, aby všichni od ní dostali dobrodiní: otrok svobodu, nemocný zdraví, zarmoucený útěchu, hříšník odpuštění, Bůh slávu. Je jako slunce a proto není nikoho, koho by nehřálo teplo její lásky.“ „Kdo na světě by nemiloval tuto nejlíbeznější Královnu? táže se sv. Bonaventura.⁽¹⁶⁾ Vždyť je krásnější slunce a sladší medu, je poklad dobroty, je ke všem samá láska a přívětivost.“ „Buď tedy zdráva, volá láskou zanícený světec, Paní a Matko má, ty srdce mé a duše má! Odpuť mi, ó Maria, troufám-li si říci, že tě miluji! Nejsem-li já hoden milovati tebe, jsi ty dokonale hodna býti milována ode mne.“⁽¹⁷⁾

Když se zbožně modlíme slova: „I protož Orodovnice naše, obrať k nám své milosrdné oči,“ musí se Maria sklonit k naší prosbě, jak bylo zjeveno sv. Gertrudě.⁽¹⁸⁾ „Ó vznešená Paní, volá sv. Bernard,⁽¹⁹⁾ jak veliké je tvoje milosrdenství, jež objímá celý svět!“ „Tato předobrá Matka,

jak dí sv. Bonaventura,⁽²⁰⁾ tolik touží činiti dobře všem, že ji urážejí nejen ti, kdo ji přímo tupí, (takové zvrácenosti se dějí zvláště mezi hráči, kteří někdy ve vášni rouhavě urážejí tuto Paní), nýbrž také ti, kdo ji neprosí o žádnou milost.“ „Ty sama, Paní, volá sv. Hildebert,⁽²¹⁾ učíš nás očekávati mnohem větší milosti než zasluhujeme, protože nám bez ustání udílíš milosti, jež daleko předstihují naše zásluhy.“

Již prorok Isaiáš předpověděl, že velikým dílem lidského vykoupení bude pro nás ubohé postaven trůn Božího milosrdenství: „A připraven bude milosrdenstvím trůn.“ (Is. 16. 5.) Kdo je tímto trůnem? Konrád Saský odpovídá:⁽²²⁾ „Tímto trůnem je Maria, v níž naleznou všichni, spravedliví i hříšníci, útěchu a milosrdenství. A jako je Pán pln milosrdenství, tak i naše Paní. Ani Syn ani Matka nedovedou odepřítí milosrdenství žádnému prosebníku.“ Opat Guerrik⁽²³⁾ uvádí slova Ježíšova k Marii: „Matko má, v tobě postavím trůn svého království, neboť tvým prostřednictvím chci udíleti milosti, o něž jsem žádán. Tys mi dala lidský život, já ti dám všemohoucnost Boží, abys mohla přispěti k spasení všem, koho chceš zachrániti.“

Jednoho dne se vroucně modlila sv. Gertruda k Matce Boží zmíněnými slovy: Obrát k nám své milosrdné oči! V tom spatřila blah. Pannu s Ježíškem v náruči, jak ukazovala na jeho očka a pravila: „Tyto nejsoucitnější oči mohu obrátiti na všechny, kdo mne vzývají, aby tak došli spasení.“ Jakýsi hříšník prosil jednou s pláčem Marii Pannu před jejím obrazem, aby mu vyprosila u Boha odpuštění. I zaslechl, jak se obrátila blah. Panna k svému Dítku v náruči a pravila: „Synu můj, mají mé slzy téci nadarmo?“ A hříšník poznal, že mu Ježíš odpustil.

Jak by mohl zahynout, kdo se doporučí této dobré Matce? Její božský Syn slíbil, že z lásky k ní bude podle jejího přání milosrdný ke všem, kdo se jí doporučejí. Zaslechla to sv. Gertruda,⁽²⁴⁾ jak Pán pravil Marii: „Ze své všemohoucnosti, Matko ctihodná, přenechal jsem tobě moc, abys usmířovala s Otcem všechny hříšníky, kteří zbožně vzývají tvé milosrdenství.“ Opat Adam de Perseigne⁽²⁵⁾ rozjímá o veliké moci Mariině u Boha i o jejím velikém milosrdenství k nám a pln důvěry k ní volá: „Ó Matko milosrdenství, jak jsi mocná, tak jsi dobrá. Kolik máš moci, abys vyprosila milost, tolik máš soucitu, abys odpustila. Kdy se stalo, že

bys neměla soucitu s ubohými, jsouc Matkou milosrdenství? A kdy bys nemohla pomoci, jsouc Matkou všemohoucnosti? Jak snadno poznáváš naši bídu, stejně snadno nám dobýváš všeho, co chceš.“ „Poživej tedy, volá k ní opat Guerrik,⁽²⁶⁾ poživej, vznešená Královno, slávy svého Syna a nám svým ubohým sluhům a dětem uděl několik drobtů své slávy ne pro naše zásluhy, nýbrž z milosrdenství.“

A ztrácíme-li důvěru pro své hříchy, rceme k ní s Vilémem Pařížským:⁽²⁷⁾ „Ó Paní má, neuváděj proti mně mých hříchů, protože proti nim stavím tvoji slitovnost. Nikdy se nesmí říci, že by se mohly mé hříchy měřiti na soudu s tvým milosrdenstvím. Tvá slitovnost je daleko mocnější, aby mi došla odpuštění, než mají síly mé hříchy strhnouti mne do věčné záhuby.“⁽²⁸⁾

Modlitba.

Ó nejsvětější Panno, největší a nejvznešenější všech tvorů, já ubohý a nešťastný odbojník svého Boha, pozdravuji tě s této země. Zasluhuji trestu, ne milosti, zasluhuji spravedlnosti, ne milosrdenství. Nemluvím tak, Paní, z nedůvěry ve tvou slitovnost. Víím, že si pokládáš za čest býti tím dobrotivější, čím jsi vznešenější. Víím, že se raduješ ze svého bohatství proto, že můžeš z něho udíleti i nám bídným. Víím, že čím jsou chudší tvoji prosebníci, tím pečlivěji se staráš o jejich ochranu a spásu.

Ó Matko má, tys jednou oplakávala smrt Syna svého, kterou za mne vytrpěl. Obětuj, prosím tě, slzy svoje Bohu a vypros mi pro ně pravou bolest nad mými hříchy. Jakou bolest ti někdy způsobili hříšníci, jak jsem tě zarmoutil svými nepravostmi i já! Vypros mi, ó Maria, abych aspoň ode dneška přestal zarmucovati tebe a Syna tvého svým nevděkem. Co by mi byly platny tvé slzy, kdybych se k tobě choval nevděčně i nadále? Co by mi bylo platno tvé milosrdenství, kdybych byl znovu nevěrný a tak zahynul? Královno moje, nedopouštěj to! Nahraď všechny mé nedostatky! Ty od Boha dostaneš vše, co chceš. A ty vyslycháš každého, kdo tě prosí. Vyprošuji si od tebe, pevně doufám a chci od tebe dvě milosti: Vypros mi věrnost k Bohu, abych ho již nikdy neurazil, a lásku k němu celý život tak velikou, jak velice jsem jej dříve urážel.

A Ježíše, požehnaný plod života tvého, nám po tomto putování ukaž!

§ 1: MARIA CHRÁNÍ SVÉ CTITELE PŘED PEKLEM

Není možno, aby byl zavržen ctitel Mariin, jenž jí věrně slouží a jí se doporučí. Toto tvrzení se bude někomu zdát na prvý pohled upřílišené. Takového prosím, než je zavrhne, aby si napřed přečetl následující výklad o této věci.

Tvrdím-li, že je nemožno, aby zahynul ctitel mariánský, nemíním takové ctitele, kteří zneužívají své pobožnosti k tomu, aby mohli hřešit s menší bázni. Proto neprávem zavrhuji někteří lidé oslavu Mariina milosrdenství k hříšníkům a neprávem poukazují na to, že prý se této úcty zneužívá k páčání ještě větších hříchů. Je přece zřejmo, že takoví hříšní opovážlivci zasluhují za své lehkomyšlné spolehání trestu a ne milosrdenství. Mluvím tu o takových ctitelích, kteří se snaží o polepšení, kteří Matce Boží věrně slouží a jí se doporučují. O takových pravím, že je prakticky nemožno, aby zahynuli. I P. Crasset T. J.⁽¹⁾ učí totéž ve své knize o úctě k Marii Panně; před ním pak to hlásali Vega ve své Mariánské theologii, Mendoza a jiní bohoslovci.⁽²⁾ Aby bylo zřejmo, že nemluvili do větru, všimněme si, co řekli o té věci církevní učitelé a světci. Ať se nikdo nediví, uvedu-li zde několik skoro stejných výroků od různých spisovatelů. Chci je tu všechny uvést na důkaz, jak jsou shodní spisovatelé v této věci.

„Je nemožno, aby byl spasen, kdo nectí Marii a nepožívá její ochrany, praví sv. Anselm,⁽³⁾ a stejně je nemožno, aby zahynul, kdo se blah. Panně poroučí a na něhož ona laskavě shlíží.“ Skoro týmiž slovy potvrzuje tutéž pravdu sv. Antonín:⁽⁴⁾ „Jako není možno, aby se spasili ti, od nichž odvrátí Maria oči svého milosrdenství, tak zase musejí dojítí spásy a nebeské slávy ti, na nichž její oči spočívají a za něž se ona přimlouvá.“ Tento světec tedy zdůrazňuje, že ctitelé Marii se musejí spasit.

Třeba si však všimnouti první části výroků těchto světců. Ať se třesou bázní ti, kdo si málo váží úcty k Matce Boží nebo kdo ji z lenosti zanedbávají. Tito světci praví, že je nemožno spasit se tomu, koho nechrání Maria. Totéž tvrdí i jiní, na př. sv. Albert Veliký:⁽⁵⁾ „Všichni, ó Maria, kdo nejsou tvoji služebníci, všichni zahynou.“ Sv. Bonaventura dří:⁽⁶⁾ „Kdo zanedbává pobožnost k blah. Panně, zemře ve hříchu.“ A jinde praví: „Kdo se neutiká k tobě, Paní, nepřijde do nebe.“⁽⁷⁾ A v 99. žalmu mariánského žaltáře jde světec ještě dále a tvrdí, že se nejen nespasí, nýbrž že nebude mít ani naději ve spasení ten, od koho odvrátí Maria svoji tvář.⁽⁸⁾ A již dříve to řekl sv. Ignác mučedník,⁽⁹⁾ že se hříšník nemůže spasit leč prostřednictvím blah. Panny a že Maria zachraňuje svou milosrdnou přimluvou mnoho takových, kteří by zasloužili podle Boží spravedlnosti zavržení. Někteří ovšem pochybují, jsou-li to slova sv. Ignáce; P. Crasset aspoň je připisuje sv. Janu Zlatoústému.⁽¹⁰⁾ Tato slova uvádí i opat Celleský.⁽¹¹⁾ V témže smyslu obrací Církev svatá na Marii slova: „Každý, kdo mne nenávidí, miluje smrt.“ (Přisl. 8, 36.) A k slovům Písma: „Jest jak obchodní koráb“ (Přisl. 31, 14) píše Richard od sv. Vavřince:⁽¹²⁾ „Všichni utonou v moři tohoto světa, kdo nejsou na této lodi.“ Také bludař Oekolampadius⁽¹³⁾ považoval za jistou známku zavržení malou úctu k Matce Boží. Proto pravil: „Kéž nikdy není o mně slyšet, že jsem se odvrátil od Marie; neboť pokládám za jisté znamení myslí odsouzené k zavržení méně dobře o ní smýšleti.“

Za to praví Maria Panna: „Kdo mne poslušen jest, nebude zahanben.“ (Sir. 24, 30.) Kdo se ke mně utíká a poslouchá, co mu pravím, nezahyne. Proto praví sv. Bonaventura:⁽¹⁴⁾ „Ó Paní, kdo se snaží horlivě ti sloužiti,

je dalek zahynuti.“ A tato pravda se osvědčuje podle sv. Hilaria⁽¹⁵⁾ i tehdy, když takový v minulosti mnoho urážel Boha.

Z té příčiny tolik se namáhá Satan, aby hříšníci pozbyli po ztrátě milosti Boží také úcty mariánské. Když zpozorovala Sara, že Isák si přivyká ve hře s Ismaelem jeho špatností, žádala Abrahama, aby vyhnal Ismaele i s jeho matkou Agarou: „V y v r z t u t o d ě v k u i j e j í h o s y n a!“ (Gen. 21, 10.) Nestačilo jí propustiti z domu jen syna; i matka musila pryč. Sára se bála, že syn bude stále docházeti za matkou do domu. Právě tak se nespokojí ďábel, zapudí-li od sebe duše Ježíše Krista; chce, aby se zřekla i jeho Matky: V y v r z s l u ž e b n i c i t u t o i j e j í h o s y n a! Bojí se, že Matka uvede Syna znovu do srdce hříšníkova svou přimlouvou. A bojí se právem, neboť kdo vytrvale uctívá Matku Boží, praví učený Paciuchelli,⁽¹⁶⁾ brzy přijme s pomocí Mariinou do svého srdce Boha. Vhodně proto nazývá sv. Efrém⁽¹⁷⁾ úctu mariánskou ochráným průkazem, jenž nás chrání před zavržením do pekla. Sv. Germanos⁽¹⁸⁾ nazývá Marii Pannu ochranitelkou do pekla odsouzených. A vpravdě je jisto nade vši pochybnost, co praví sv. Bernard,⁽¹⁹⁾ že Marii nechybí ani moc ani vůle, aby nás zachránila. Nechybí jí moc, protože není myslitelné, aby její prosby byly oslyšeny, jak ujišťuje sv. Antonín⁽²⁰⁾ nebo jak učí sv. Bernard,⁽²¹⁾ že její žádosti nemohou zůstat bezvýsledné, nýbrž dosahují všeho. Nechybí jí ani vůle zachrániti nás, protože Maria jako naše matka přeje si více naší spásy nežli my sami. Je-li však tomu tak, kterak by mohl zahynouti ctitel Mariin? Snad je to hříšník. Snaží-li se však vytrvale o polepšení a poroučí-li se této dobré Matce, vyprosí mu ona osvícení, aby vybědl ze svého žalostného stavu, zjedná mu lítost nad hříchy, setrvání v dobrém a na konec dobrou smrt. Kdyby mohla některá matka zachrániti dítě před smrtí pouhou prosbou o milost u soudce, která by tak neučinila? A směli bychom se domnívati, že Maria, matka tak starostlivá o své ctitele, toho neučiní a že nezachrání své dítě před smrtí věčnou, když je jí to tak snadné?

Dal-li nám Bůh lásku a důvěru ke Královně nebes, děkujme za to Pánu, zbožný čtenáři, neboť Bůh poskytuje tuto milost podle Kosmasa Jerusalemského⁽²²⁾ jen těm, které chce spasit. Slyš jeho krásná slova, jimiž chtěl oživiti naději v so-

bě i v nás: „Ó Matko Boží, skládám-li svou důvěru v tebe, budu spasen. Stojím-li pod tvou ochranou, ničeho se nemusím báti, neboť úcta k tobě je bezpečnou zbraní spásy a Bůh ji proto popřává těm, které chce spasit.“ Z té příčiny i Erasmus⁽²³⁾ pozdravuje blah. Pannu: „Buď pozdravena, hrůzo pekla, naděje křesťanů, důvěra v tebe dává nám jistotu spásy.“

Jak velice se protiví Satanu vytrvalá úcta duše k Matce Boží! P. Alfons Alvarez,⁽²⁴⁾ velký ctitel mariánský, byl jednou při modlitbě týrán od ďábla nečistými pokušeními, jak čteme v jeho životopise. „Zanech své úcty k Marii, řekl mu zlý duch, a přestanu tě pokoušet!“

Podle Blossia⁽²⁵⁾ zjevil Bůh sv. Kateřině Sienské, že ze své dobroty a z lásky k jednorozenému Synu udělil jeho Matce Marii milost, že žádný hříšník, který se jí zbožně doporučí, nestane se kořistí pekla. I prorok David prosil Boha, aby jej uchránil před peklem a to pro lásku, kterou miloval čest Mariinu: „Hospodine, miluji skvostný dům tvůj... nezahlazuj mne s bezbožnými, Bože!“ (Ž. 25, 8.) Práví „dům tvůj“, neboť Maria je tím domem, ježž si zbudoval Bůh za svůj příbytek, aby v něm spočinul při svém vtělení. Kniha Přísloví o tom praví: „Moudrost vystavěla dům sobě.“ (Přisl. 9, 1.) „Jistojistě nezahyne, praví jeden zbožný spisovatel,⁽²⁶⁾ kdo se snaží pilně uctívati tuto panenskou matku.“ Tutéž myšlenku potvrzuje sv. Bonaventura⁽²⁷⁾ slovy: „Paní, tvoji milovníci těší se velikému nokoji v životě tomto a v onom neuzří smrti na věky.“ „Nikdy se nestalo a nikdy se nestane, ubezpečuje zbožný Blossius,⁽²⁸⁾ aby pokorný a věrný služebník Mariin na věky zahynul.“

„Ó jak mnozí, di Tomáš Kempenský,⁽²⁹⁾ byli by na věky zavrženi nebo zůstali by zatvrzelí, kdyby se za ně nepřimluvila Maria u Syna, aby jim udělil milosrdenství.“ Mnozí bohoslovci a zvláště sv. Tomáš⁽³⁰⁾ se domnívají, že mnohým lidem zemřelým v těžkém hříchu vyprosila Matka Boží odklad rozsudku Božího a návrat k životu, aby mohli činiti pokání. Na doklad toho uvádějí vážní spisovatelé mnoho příkladů. Tak na příklad vypráví ve své Kronice Flodoard,⁽³¹⁾ jenž žil v 9. století, že jistý jáhen Adelman (ve Verdunu) považovaný již za mrtvého probral se k životu, právě když

ho chtěli pochovati, a prohlásil, že viděl peklo, kam byl již odsouzen, avšak na prosby blah. Panny že byl poslán zpátky na svět, aby činil pokání. Podobnou věc uvádí Surius⁽³²⁾ o římském občanu jménem Ondřeji, jenž nekajícně zemřel. Matka Boží mu vyprosila návrat k životu, aby mohl dojítí odpuštění.

Tyto a podobné příklady nesmějí svěsti nějakého opovážlivce, jenž by chtěl hříšně žítí v naději, že ho Maria zachrání před peklem, i když zemře ve hříchu. Neboť jako by bylo velikým bláznovstvím skočiti do studny v naději, že nás Maria zachrání, protože někdy v takovém případě pomohla, podobně by bylo mnohem větším šílenstvím vydávati se v nebezpečí smrti ve hříchu a čekati, že nás blah. Panna zachrání před peklem. Tyto příklady mají jen oživití naši důvěru. Povážíme-li, že Maria mohla zachrániti před peklem i ty, kdo zemřeli ve hříchu, čím spíše může zachrániti před pádem do pekla ty, kdo se k ní za živa obracejí, chtějí se polepšiti a věrně jí slouží!

Modleme se tedy se sv. Germanem:⁽³³⁾ „Matko naše, co bude s námi? Jsme sice hříšníci, chceme se však polepšiti a utikáme se k tobě, jež jsi životem křesťanů!“ Slyšíme opata Bohumíra k tobě volati:⁽³⁴⁾ „Nestihne věčné „běda“ toho, za koho obětujeteš aspoň jedenkrát své prosby.“ Pros tedy za nás a budeme před peklem zachráněni. „Když předstoupím před Boží soud a když ty, Matko milosrdenství, mne budeš chránit, kdo by si troufal tvrdit, že nenaleznu milosti Soudce,“ volám s Richardem od sv. Viktora.⁽³⁵⁾ Blah. Jindřich Suso říkal,⁽³⁶⁾ že poručil svou duši do rukou Mariiných, a kdyby jej hodlal Soudce zavrhnouti, chtěl prositi, aby rozsudek zavržení prošel rukama Mariinýma. Doufal, že v jejích rukou by bylo jistě zadrženo jeho provedení. Totéž pravím a doufám i já pro sebe, nejsvětější Královno má! Proto ti chci vždy opakovati slova sv. Bonaventury:⁽³⁷⁾ „V tebe jsem, Paní má, doufal, nechť nejsem zahanben na věky! V tebe jsem složil všechny své naděje. Proto doufám bezpečně, že nezahynu, nýbrž že se spasím a že tě budu v nebi chváliti a milovati na věky.“⁽³⁸⁾

Příklad. Roku 1604 byli v jednom flanderském městě (Bruselu) dva studující, kteří si však hleděli místo studia jen pití a chlípnosti. Když byli jedné noci za hříchem u špat-

né ženštiny, odešel jeden z nich, jménem Richard, poněkud dříve nežli druhý. Když se doma svlékal k odpočinku, vzpomněl si, že se toho dne ještě nepomodlil několik obvyklých zdrávasů k nejsv. Panně. Třebas byl ospalý a mrzutý, přemohl se a modlil se napolo ve spánku a roztržitě. Potom si lehl. Ale sotva usnul, uslyšel silné bušení na dveře a v zápětí nato ušel před sebou svého druha, jenž budil hrůzu svým zjevem. Kdo jsi? tázal se Richard. Což mě neznáš? odpověděl druhý. Proč jsi tak zohaven? Vždyť jsi jak ďábel! — Ach já nešťastník jsem zavržen, řekl tázaný. Jak to? — Věz, když jsem vyšel z onoho domu hanby, zardousil mě zlý duch. Mé tělo dosud leží na ulici, ale má duše je v pekle. A buď jist, že týž trest čekal tebe, ale Svatá Panna tě zachránila pro těch několik Zdrávasů, jimiž jsi ji uctil. Blaze ti, použiješ-li této výstrahy, kterou ti dává skrze mne Matka Boží. Po těch slovech rozhrnul plášť, ukázal plameny a hady, jimiž byl mučen, a zmizel. S hořkým pláčem vrhl se jinoch tváří k zemi a děkoval své zachránkyni Marii. Když pak přemítal, jak by napravil svůj život, zaslechl zvoniti na jitřní v blízkém františkánském klášteře. Hned si řekl: Bůh mě volá ku pokání! Neprodleně spěchal do kláštera a prosil řeholníky, aby jej přijali. Ti se zdráhali, znajíce jeho špatný život. Když jim však všechno vypověděl a když dva řeholníci opravdu našli na ulici mrtvolu jeho druha černou jak uhel, byl přijat a od toho dne žil velmi vzorně.

Modlitba.

Ó nejdražší Matko má, Maria! V jaké propasti bídy bych dnes byl, kdyby mne nebyla tolikrát zachránila tvá milosrdná ruka! Kolik roků bych již byl v pekle, kdybys mne nebyla před ním zachránila svými mocnými prosbami! Mé těžké hříchy mne do něho hnaly, Boží spravedlnost mne již odsoudila, zlí duchové chtěli již vztekle vykonat rozsudek! Tys však přispěchala, Matko má, ač jsem tě neprosil, ba ani nevolal, a zachránilas mne! Ó drahá moje osvoboditelko, čím se ti odvděčím za tolik milostí a za tolik lásky? Tys zvítězila nad tvrdostí mého srdce a naplnila je láskou a důvěrou v tebe! Do jaké propasti bídy bych potom upadl, kdybys mě nebyla vytrhla z hroz-

ných nebezpečí, v nichž jsem již tonul. Neustávej mě chrániti před peklem a dříve ještě před hříchy, abych do nich zase neklesl.

Nedopuť, abych ti zlořečil v pekle. Ó milá Paní má, miluji tě! Jak by zesla tvá dobrota pohled na zavrženého tvého sluhu, jenž tě miluje? Ó vypros mi milost, abych budoucně nesplácel nevděkem tobě a Bohu, jenž mi udělil z lásky k tobě tolik milostí! Ó Maria, co říkáš? Budu zavržen? Ach, budu zavržen, opustím-li tebe. Ale jak bych tě mohl opustiti? Jak bych mohl zapomenouti na lásku, kterou jsi mi ukázala? Po Bohu jsi ty jediná láska duše mé! Nemohu již déle žíti bez lásky k tobě. Miluji tě, miluji a doufám, že tě budu milovati zde i na věčnosti, ó nejkrásnější, nejsvětější, nejsladší, nejlíbeznější všech tvorů. Amen.

§ 2: MARIA POMÁHÁ CTITELŮM SVÝM V OČISTCI

Jak šťastni jsou ctitelé této předobré Matky! Pomáhá jim nejen zde na světě, nýbrž skýtá jim ochranu a útěchu i v očistci! A poněvadž potřebují více útěchy trpíce větší muka a nemohouce si sami pomoci, stará se o ně mnohem více tato Matka milosrdenství, a poskytuje jim svou pomoc. Sv. Bernardin Sienský⁽¹⁾ praví, že v tomto žaláři věznícím duše zasnoubené Ježíši Kristu, Maria má určitou svrchovanost a pravomoc, jednak aby mohla mírniti jejich muka, jednak aby je mohla odtud vysvobozovati.

Co se týče zmírňování muk, užívá tento světec slov Sirachových: „Schodila jsem vlny mořské“ (Sir. 24, 8) a vykládá je o Marii: Navštěvovala jsem totiž své ctitele, svoje dítky, a pomáhala jsem jim v jejich potřebách a mukách. Sv. Bernardin Sienský praví, že očistcová muka se nazývají vlnami, poněvadž jsou přechodná na rozdíl od muk pekelných, jež nikdy nepřestanou. Nazývají se vlnami mořskými, protože jsou velmi trpké. Maria často navštěvuje a těší své ctitele, ponořené do těchto muk. Z toho je patrné, dí Novarino,⁽²⁾ jak je důležité sloužiti této dobré Paní, neboť nezapomene na své služebníky, když úpí v těchto plamenech. A třebas pomáhá Maria všem duším v očistci, vymáhá přece více odpuštění a útěchy svým ctitelům.

Matka Boží zjevila sv. Brigittě⁽³⁾ toto: „Jsem matkou všech duší v očištcí a proto mírním každou hodinu svými prosbami všechna muka, jichž zasloužily za hříchy pozemského života.“ Milosrdná tato Matka ráčí znovu a znovu sestupovati do tohoto posvátného žaláře, kde navštěvuje a těší své zarmoucené dítky. V knize Sirachově praví: „I hlubiny propasti jsem pronikla.“ (Sir. 24, 8.) A sv. Bonaventura⁽⁴⁾ dodává k těmto slovům: „Pronikla jsem hlubiny této očištcové propasti, abych potěšila ony svaté duše svou přítomností!“ „Ó jak je laskavá a dobrotivá Svatá Panna, volá sv. Vincenc Ferrerský,⁽⁵⁾ k těm, kdo trpí v očištcí, protože od ní se jim dostává neustále posily a osvěžení.“

Co jiného by potěšilo duše v očištcí v jejich mukách než Maria, Matka milosrdenství, a její pomoc? Sv. Brigitta⁽⁶⁾ zaslechla jednou, jak pravil Ježíš k Matce: „Tys matka má, tys matka milosrdenství, tys útěcha těch, kdo jsou v očištcí!“ A Svatá Panna sama řekla sv. Brigittě, že jako ubohého nemocného, jenž leží zarmoucen a opuštěn, potěší každé slovo účasti, tak jsou potěšeny duše v očištcí, zaslechnou-li jen její jméno. Pouhé jméno Mariino, jméno naděje a spásy, jež často vzývají tyto duše Bohu zasvěcené, je tedy pro ně velikou posilou. Když však zaslechne tato dobrotivá Matka, že je vzývána, praví Novarino,⁽⁷⁾ a když přidá i své modlitby u Boha, dostane se těmto duším osvěžení nebeské rosy v jejich žáru.

Maria však netoliko těší a posiluje své ctitele v očištcí. nýbrž je také vysvobozuje z tohoto žaláře svou přímlovou. V den svého Nanebevzetí vyprázdnila podle slov Gersonových⁽⁸⁾ docela tento žalář. Potvrzuje to i Novarino,⁽⁹⁾ jenž uvádí závažné spisovatele tvrdící, že si Maria vyprosila na Synu před odchodem do nebes milost, aby směla s sebou přivést všechny duše, jež byly tehdy v očištcí. „Od toho dne, praví Gerson,⁽¹⁰⁾ má blah. Panna výsadu osvobozovati své služebníky z muk očištcových.“ Tvrdí to i sv. Bernardin Sienský,⁽¹¹⁾ jenž praví, že Maria Panna má moc prositi za duše, zvláště za své ctitele, obětovati za ně i své zásluhy a vysvobozovati je odtud. Totéž dí i Novarino;⁽¹²⁾ vyslovuje přesvědčení, že pro zásluhy Mariiny muka duší nejen se polehčují, nýbrž též zkracují, protože na její přímlovu se urychluje doba jejich očišty. Stačí, že Maria začne prosit.

Sv. Petr Damiani⁽¹³⁾ vypravuje, že se jakási paní jménem Marozia zjevila po smrti své přítelkyni a sdělila jí, že byla vysvobozena z očiště na slavnost Nanebevzetí Panny Marie s tolika jinými dušemi, že jejich počet převýšil množství římského obyvatelstva. Diviš Kartuzián⁽¹⁴⁾ tvrdí, že totéž se opakuje o Narození a Zmrtvýchvstání Páně. V tyto dny sestupuje Maria v průvodu andělských sborů do očiště a vysvobozuje mnoho duší z jeho muk. Novarino⁽¹⁵⁾ se kloní k názoru, že se to děje o každé větší slavnosti mariánské.

Známo je zaslíbení Marie Panny, učiněné papeži Janu XXII. Jednoho dne se mu zjevila a poručila mu oznámiti všem, kdo nosí škapulíř s hory Karmelské, že je vysvobodí z očiště v sobotu po jejich smrti. Papež to vyhlásil podle P. Craseta⁽¹⁶⁾ bullou, kterou potvrdili Alexandr V., Klement VII., Pius V., Řehoř XIII. a Pavel V. Tento poslední praví v bulle z r. 1612: „Křesťanský lid smí zbožně věřiti, že blah. Panna bude pomáhati ustavičnou přimluvou, svými zásluhami a zvláštní ochranou duším členů bratrstva Panny Marie s hory Karmel po smrti, zvláště v den sobotní, zasvěcený Církvi blah. Panně. Podmínka je, že skonají v milosti Boží, že nosili za života škapulíř, zachovávali čistotu svého stavu a modlili se hodinky mariánské, nebo když jim to nebylo možno, že zachovávali církevní posty a zdržovali se masitých pokrmů ve středu a v sobotu (vyjma svátek Božího narození).“ A v slavných hodinách svátku Panny Marie s hory Karmel⁽¹⁷⁾ čteme, že blah. Panna podle zbožné víry těší v očiště s mateřskou láskou členy bratrstva s hory Karmel a že je brzy uvádí svou přimluvou do vlasti nebeské.

Proč bychom nesměli doufatí tytéž milosti i my, budeme-li uctívati tuto dobrou Matku? A budeme-li jí oddáni zcela zvláštní láskou, proč bychom nemohli doufatí, že se nám dostane milosti přijíti hned po smrti bez očiště do nebe? Tuto milost udělila Matka Boží cti. Bohumírovi. Poslala k němu řeholního bratra Abunda s tímto vzkazem: „Vyříd' bratru Bohumírovi, ať prospívá stále více ve ctnosti, neboť pak bude náležitě Synu mému a mně. A až jeho duše opustí tělo, nepustím ji do očiště, nýbrž ji vezmu za ruku a představím svému Synu.“⁽¹⁸⁾

A chceme-li vydatně pomoci duším v očiště, doporučejme je blah. Panně ve všech svých modlitbách a modleme se za ně zvláště sv. růženec, jenž jim přináší velikou úlevu.⁽¹⁹⁾

Ó Královno nebe a země, Matko vládce světa, Maria, nejvyšší, nejvznešenější, lásky nejhodnější ze všech tvorů! Je sice na světě dosti lidí, kteří tě nemilují a tebe neznají. Na nebi jsou však miliony andělů a svatých, kteří tě milují a bez ustání tě velebí. A také na zemi, kolik je těch šťastných duší, jež planou láskou k tobě a jsou uchváceny tvou dobrotou! Ó kéž bych tě miloval též já, lásky nejhodnější Paní moje! Kéž bych se snažil vždy tobě sloužiti, tebe chváliti, tebe ctíti a všechny rozněcovati láskou k tobě! Tys okouzila svou krásou Boha a přivábilas jej z lůna Otce věčného a přivedla na zemi, aby se stal člověkem a tvým synem. A já ubohý červ bych nehořel láskou k tobě? Ó nejsladší Matko má, i já tě chci milovati, vroucně milovati! Ze všech sil se přičiním, aby tě také jiní milovali. Přijmi tedy milostivě, Maria, moji touhu po lásce k tobě a pomoz mi ji splniti.

Vím, že Bůh shlíží s obzvláštní láskou na ty, kdo tě milují. Kromě své slávy netouží po ničem více než po slávě tvé. Chce, abys byla ctěna a milována ode všech. Od tebe doufám, Paní, všechno své štěstí. Ty mi musíš vyprositi odpuštění všech mých hříchů a setrvání v dobrém. Ty musíš při mně státi v hodině smrti mé. Ty mne musíš vysvoboditi z očiště. Ty mne musíš uvést do nebe. To vše doufají od tebe tvoji ctitelé a nejsou zklamáni. To vše doufám i já, protože tě miluji z celého srdce a nade vše po Bohu.

§ 3: MARIA PROVÁZÍ SVÉ SLUHY DO NEBE

Jak bezpečnou známkou vyvolení k životu věčnému je sloužiti Marii Panně! Církev svatá vykládá o Rodičce Boží k útěše jejích ctitelů slova Sirachova: „U všech těch hledala jsem odpočinutí a v dědictví Páně přebývati budu.“ (Sir. 24, 11.) Kardinál Hugo⁽¹⁾ vykládá tato slova: „Blažen ten, praví, v jehož domě nalezne odpočinek blah. Panna.“ Maria se snaží roznítiti ve všech úctu k sobě a to pro lásku, již ke všem chová. Mnozí buď tuto úctu nepřijímají nebo si ji neudržují. Šťasten, kdo ji přijme a ji si udrží. „A v dědictví Páně přebývati budu.“

Zmíněný kardinál Hugo praví dále: „Budu totiž přebývat v těch, kdo jsou dědictvím Božím.“ Úcta k blah. Panně je ve všech těch, kdo jsou dědictvím Páně, kdo jej totiž budou věčně velebit v nebesích. Na zmíněném místě knihy Sirachovy mluví Maria dále: „Tehdy mi vykázal Tvůrce vesmíru stánek, a můj Původce mne usadil v něm. Řekl mi totiž: V Jakobovi přebývej, v Israeli dědičný měj úděl a v mých vyvolencích kořeny zapuť.“ (Sir. 24, 12, 13.) To znamená: Můj Stvořitel ráčil spočinouti v mém lůně a chtěl, abych přebývala v srdcích všech vyvolených - které předobrazoval Jakob a kteří jsou dědictvím Mariiným — a ustanovil, aby ve všech předurčených k životu věčnému byla zakořeněna úcta a důvěra ke mně.

Ó kolik svatých by nebylo dnes v nebi, kdyby je tam nebyla uvedla svou mocnou přímluvou Maria! „Já jsem učinila na nebi, aby vzešlo světlo neskonale.“ (Sir. 24, 6.) Kardinál Hugo vysvětluje tato slova knihy Sirachovy takto: „Já jsem rozsvítila na nebi tolik věčných světél, kolik je mých ctitelů.“ Na její přímluvu jsou v nebi mnozí svatí, kteří by se tam bez ní nikdy nebyli dostali. Sv. Bonaventura⁽³⁾ praví, že brána nebeská otevře se všem, kdo důvěřují v ochranu Mariinu. Proto nazval sv. Efrém⁽⁴⁾ úctu k Matce Boží otevřením ráje. Zbožný Blossius⁽⁵⁾ oslovuje takto Svatou Panu: „Paní, tobě jsou svěřeny klíče a poklady nebeského království.“ Proto ji musíme stále prositi slovy jednoho zbožného spisovatele:⁽⁶⁾ „Otevři nám, Panno, brány nebes, vždyť máš od nich klíče.“ Tys ostatně sama branou ráje, jak tě nazývá Církev svatá: Bráno nebeská!

Církev svatá jmenuje vznešenou Matku Boží i hvězdou mořskou: Zdráva hvězdo mořská! Neboť jako plavci zachovávají směr do přístavu pomocí hvězd, praví Andělský učitel,⁽⁷⁾ tak jsou vedeni křesťané do přístavu nebes Marií.

Sv. Petr Damiani⁽⁸⁾ nazývá z podobné příčiny Marii nebeským žebříkem, protože skrze Marii sestoupil Bůh s nebe na zem, aby skrze ni mohli zase lidé vystupovati se země na nebesa. Sv. Anastasius Antiochijský⁽⁹⁾ k ní volá: „Bylas milostí naplněna proto, aby ses stala cestou naší spásy a schodištěm k nebeské vlasti.“ Sv. Bernard ji nazývá „vozem do nebe“⁽¹⁰⁾ a sv. Jan Geometra ji pozdravuje:⁽¹¹⁾ „Buď pozdravena, ty vznešený voze, jenž odváží do nebe své ctitele!“

Proto jí dí sv. Bonaventura:(¹²) „Šťastní ti, kdož tě znají, Matko Boží, neboť znáti tebe je cestou k životu nesmrtelnému a hlásati tvé ctnosti je cestou k věčné spáse.“

Ve františkánských letopisech(¹³) se vypravuje o bratru Lvu, že spatřil jednou červený žebřík a na jeho konci Ježíše Krista, a bílý žebřík, na jehož konci stála svatá Matka Páně. Viděl, jak někteří lidé vystupovali na červený žebřík; ale sotva vystoupili několik příček, padali dolů, a když se znovu pokoušeli o výstup, padali zase. Sv. František je vybídl, aby zkusili vystoupiti po bílém žebříku. I dostali se po tomto žebříku do výše, odkud jim podávala blah. Panna ruku a tak bezpečně přicházeli do nebe. Diviš Kartuzián(¹⁴) se táže: „Kdo se spasí? Komu se dostane kralování v nebi?“ A sám odpovídá: „Bezpečně se spasí a dojdou nebeského království ti, za něž obětuje tato Královna milosrdenství své prosby.“ Tuto pravdu potvrzuje Maria sama: „Já jsem ta, jíž králové patřičně kralují.“ (Přisl. 8, 15.) Pomocí přimluvy Mariiny kralují duše napřed v životě smrtelném na zemi, ovládající své vášně, a potom se jim dostává věčného kralování v nebi, kde podle sv. Augustina,⁽¹⁵⁾ „tolik je králů, kolik je občanů.“ „Jedním slovem, dí Richard od sv. Vavřince,⁽¹⁶⁾ Maria je v nebesích paní, ježto tam poroučí, jak chce, a uvádí tam, koho chce“, podle slov: „V Jerusáleme jest moje vláda.“ (Sir. 24, 15.) A právem; neboť jak dí opat Rupert,⁽¹⁷⁾ jsouc matkou Pána nebe je také Paní nebe.

Tato Boží Matka nám již dobyla nebe svými mocnými prosbami a svými milostmi; jen jí nesmíme klásti překážek, dí sv. Antonín.⁽¹⁸⁾ Proto kdo slouží Marii a za koho se ona přimlouvá, je tak jist svým spasením, jako by již byl v nebi, tvrdí opat Guerrik.⁽¹⁹⁾ Sloužiti Marii a patřiti k jejímu dvoru je největší čest, jaké se nám může dostat, praví Richard od sv. Vavřince,⁽²⁰⁾ neboť sloužiti Královně nebes znamená již kralovati v nebi a býti poddán jejím rozkazům je více než kralovati. Zato ti, kdo Marii neslouží, nespasí se, protože, jsou-li zbaveni pomoci této vznešené Matky, jsou zbaveni i přispění Syna a celého nebeského dvora.

Buď vždycky velebena nekonečná dobrota našeho Boha, jenž ustanovil Marii za naši obhájkyni, aby jako matka Soudce a matka milosrdenství účinně zasahovala svou přimluvou do velikého procesu naší spásy. Je to myšlenka sv. Bernarda.⁽²¹⁾ A řecký spisovatel mnich Jakub⁽²²⁾ praví, že

Bůh učinil Marii mostem, po němž se můžeme dostat nad vlnami světa do přístavu rajského blaha. Proto volá sv. Bonaventura:(²³) „Slyšte, národové, kteří toužíte po nebi! Služte Marii a ctěte ji a jistě naleznete život věčný.“

Nikdo nesmí zoufati, že nedojde království blaha, ani ten, jenž zasloužil pekla, když se rozhodne věrně sloužiti této Královně. „Kolik hříšníků, volá sv. Germanos,(²⁴) pokusilo se nalézt Boha tvým prostřednictvím a spasili se!“ Richard od sv. Vavřince(²⁵) uvažuje, proč podle Zjevení sv. Jana je Maria korunována hvězdami: „Na hlavě její koruna z dvanácti hvězd“ (Zjev. 12, 1), kdežto podle Velepísně tvoří její korunu dravci, lvi a pardálové (Velep. 4, 8): „Pojď s Libanu, choti má, pojď s Libanu, pojď: budeš korunována... ze skryší lvových a z hor pardových.“ Jak tomu máme rozuměti? ptá se. A odpovídá, že těmito dravci jsou hříšníci, kteří se přízní a přímlovou Mariinou stávají nebeskými hvězdami, jež lépe sluší hlavě této Královny milosrdenství než všechny hvězdy na obloze. — O služebnících Boží, Sestře Serafině z Capri(²⁶) se vypravuje, že prosila nejsvětější Pannu v noveně před svátkem jejího Nanebevzetí za obrácení tisíce hříšníků. Když se však ulekla, že je to příliš smělá prosba, zjevila se jí Svatá Panna a pokárala ji za tuto lichou bázeň řkouc: „Čeho se bojíš? Či snad nemám dost moci, abych vyprosila na Synu spásu tisíce hříšníků. Hned ti ukáži, že jsem ji již vyprosila.“ Potom ji uvedla v duchu do nebe a tam jí ukázala duše nesčetných hříšníků, kteří již zasluhovali pekla, ale na její přímlovu byli spaseni a nyní již požívali věčné blaženosti.

Jest ovšem pravda, že v tomto životě nemůže nikdo míti naprostou jistotu o svém věčném spasení: „Člověk neví, je-li lásky či nenávisti hoden.“ (Kaz. 9, 1.) Ale na otázku Davidovu k Hospodinu: Pane, kdo se spasí? „Pane, kdo smí býti hostem ve tvém stánku?“ (Ž. 14, 1) odpovídá sv. Bonaventura:(²⁷) „Hříšníci, jděme ve stopách Mariiných, vrhněme se k jejím svatým nohám a nehněme se odtud, dokud nám nepožehná, protože její požehnání nám zajistí nebe.“ Eadmer(²⁸) praví: „Stačí, Paní, že nás chceš spasiti, neboť pak již musíme dojít spásy.“ A sv. Antonín(²⁹) k tomu dí, že je nutné, aby duše, chráněné Marií Pannou, se spasily.

Právem předpověděla nejsv. Panna, praví, sv. Ildefons,⁽³⁰⁾ že ji budou blahoslaviti všechna pokolení země: „Blahoslaviti mne budou všechna pokolení.“ (Luk. 1, 48), neboť všichni vyvolení dosahují věčné blaženosti prostřednictvím Mariiným. Ty, vznešená Matko, volá sv. Metod,⁽³¹⁾ jsi začátkem, středem i dosažením našeho štěstí. Maria je začátkem našeho věčného štěstí, poněvadž nám dobývá odpuštění hříchů; je jeho středem, protože nám získává setrvání v milosti Boží; je jeho dosažením, protože nám na konec dobývá nebe. „Tys otevřela nebe, praví k tomu sv. Bernard,⁽³²⁾ tys vyprázdnila peklo, tys obnovila ráj, tys dala život věčný tolika nešťastníkům, zasluhujícím pekla.“

Nade všechno však musí v nás oživiti bezpečnou důvěru, že dosáhneme nebe, krásný příslib, jež dala Maria těm, kdo ji ctí a zvláště, kdo se snaží slovem i příkladem o to, aby též jiní ji znali a ctili: „Kteří o mne se namáhají, nezhrěší. Kteří mne vysvětlují, věčně žít budou.“ (Sir. 29, 30, 31.) Ó jak jsou šťastni ti, praví sv. Bonaventura,⁽³³⁾ kdo nabyli přízně Mariiny. Nebešťané je uznávají již nyní za své spolčníky. A kdo má znamení služebníka Mariina, je již zanesen do knihy života. K čemu bychom se tedy znepokojovali spory škol bohoslovných, zdali předurčení k slávě předchází nebo následuje za předzvěděním zásluh; zda jsme zapsáni do knihy života nebo ne. Budeme-li pravými služebníky Marie Panny a budeme-li státi pod její ochranou, jistě budeme zapsáni v knize života, protože Bůh udílí úctu k jeho svaté Matce jen těm, které chce spasiti, praví Kosmas Jerusalemský.⁽³⁴⁾ Totéž, jak se zdá, zjevil Pán skrze sv. Jana: „Kdo zvítězí... napíše na něj jméno města Boha svého.“ (Zjev. 3, 12.) Kdo chce zvítěziti a býti spasen, bude míti ve svém srdci vryto jméno města Božího. A kdo jiný je tímto městem Božím, ne-li Maria, jak vykládá sv. Řehoř Divotvůrce⁽³⁵⁾ slova Davidova: „Slavné věci praví o tobě město Boží.“ (Ž. 86, 3.)

Vším právem tedy můžeme zvolati se sv. Pavlem (2. Tim. 2, 19), že, kdo nosí toto znamení ctitele mariánského, toho uznává Bůh za svého. Proto napsal Pelbart,⁽³⁶⁾ že úcta k Matce Boží je nejjistějším znamením věčného spasení. A Alan a Rupe⁽³⁷⁾ praví v pojednání o Zdrávasu, že, kdo často uctívá Svatou Pannu tímto andělským pozdravem, má velmi pevnou záruku předurčení k životu. A totéž tvrdí

o člověku, jenž se modlí vytrvale každý den svatý růženec. P. Nieremberg⁽³⁸⁾ pak praví ve své knížečce „O oddanosti a lásce k nejsv. Panně“, že služebníci Matky Boží požívají větších výsad a zvláštní přízně nejen na tomto světě, nýbrž, že i v nebi budou požívatí větší slávy, že budou míti zvláštní bohatší šat jakožto důvěrní přátelé a dvořané Královny nebe podle slov knihy Přísloví (31, 21): „Dům (její)... je všecek oblečen dvojmo.“

Sv. Maří Magdalena de Pazzi⁽³⁹⁾ uzřela jednou ve vidění uprostřed moře lodičku, do níž se uchýlili všichni ctitelé mariánští. Maria řídila kormidlo a tak je vedla do bezpečného přístavu. Z toho světice poznala, že, kdo žijí pod ochranou Mariinou, zachránějí se před ztroskotáním do hříchu a do věčného zavržení i uprostřed všech nebezpečí, protože Maria je bezpečně dovede do přístavu nebes. Vstupme tedy do této šťastné lodičky ochrany Marie Panny a budme tu jisti životem věčným, jak pěje Církev svatá: Příbytek všech plesajících v tobě jest svatá Boží Rodičko, Svatá Matko Boží, všichni, kdož budou požívatí radosti věčné, přebývají v tobě, žijíce pod tvou ochranou.⁽⁴⁰⁾

Modlitba.

Ó Královno nebes, Matko svaté lásky, ze všech bytostí stvořených lásky nejhodnější, nejvíc od Boha milovaná a nejvíc Boha milující, dovol, abych miloval tebe i já, nejnevděčnější a nejbídnější hříšník země. Tvá přímluva mne zachránila před peklem; všech tvých dobrodiní dostalo se mi bez nejmenší mé zásluhy; proto jsem uchvácen dobrotou tvou. V tobě jsem složil všechny své naděje. Miluji tě, Paní má, a chtěl bych tě milovati více, než tě milovali všichni světci nejvroucněji tobě oddaní.

Rád bych podle svých sil přesvědčil všechny lidi tebe neznající, jak jsi hodna lásky, jak zasluhuješ, aby tě všichni milovali a ctili. Chtěl bych i umřít z lásky k tobě, na obranu tvých velikých předností, tvého panenství, tvé důstojnosti Matky Boží, tvého neposkvrněného Početí, kdyby toho bylo třeba.

Ó nejdražší Matko má, přijmi toto mé přání a nedopuť, aby se stal tvůj služebník tebe milující, jednou nepřítelem Boha, jehož tak vroucně miluješ. Ach, do tohoto neštěstí

jsem upadl, když jsem urazil svého Pána. Tehdy jsem však nemiloval tebe, ani jsem nestál o tvoji lásku. Nyní však netoužím kromě milosti Boží po ničem jiném, než abych miloval tebe a byl tebou milován. Mé minulé viny nezbaví mne důvěry v tebe, neboť vím, že ty, nejdobrotivější a nej-laskavější Paní, neodpíráš svou lásku ani nejubožejším hříš-níkům, když tě milují, a že se nedáš nikým v lásce před-stihnouti.

Ó lásky nejhodnější Královno, toužím přijíti do nebe, abych tě tam miloval. U tvých nohou poznám lépe, jaké lásky jsi hodna a kolik jsi učinila pro mé spasení. Proto tě budu milovati vroucněji a to věčně a nebudu se báti, že bych kdy ustal v lásce k tobě. Ó Maria, bezpečně doufám, že se spasím tvou pomocí. Pros Ježíše za mne! Nechci nic jiného, než abys mne spasila. Tys moje naděje. Proto budu vždy volati: Ó Maria, naděje má, ty mne musíš spasiti!

Ó milostivá, ó přívětivá!

JAK VELICE JE MARIA PANNA MILOSTIVÁ A PŘÍVĚTIVÁ

Ve své řeči o veliké dobrotě Mariině k nám ubohým, praví sv. Bernard,⁽¹⁾ že blah. Panna je od Boha zaslíbenou zemí, oplývající mlékem a medem. Proto dí sv. Albert Veliký,⁽²⁾ že Svatá Panna má tak milosrdné srdce, že zaslouží, aby byla nazvána nejen milosrdnou, nýbrž milosrdenstvím samým. Sv. Bonaventura⁽³⁾ uvažuje, že se Maria stala Matkou Boží k vůli nám ubohým a že jí byl svěřen úkol udělovati milosrdenství. Připomíná dále její velikou péči o všechny ubohé, jež obohacuje svou dobrotou tak, jako by bylo jediným jejím přáním pomáhati nuzným. Říká proto, že se mu zdá, pohlíží-li na Marii, že již nevidí Boží spravedlnosti, nýbrž jen Boží milosrdenství, jehož je Maria plna.

Slovem, dobrota Mariina, jak dí opat Guerrik,⁽⁴⁾ je tak veliká, že její laskavé srdce každým okamžikem přináší ovoce dobroty. Sv. Bernard⁽⁵⁾ volá: „Co jiného může plynouti ze zdroje dobroty leč dobrota?“ Proto byla Maria nazvána olivou: „Jako spanilá oliva na rovinách.“ (Sir. 24, 19.) Neboť jako z olivy se lisuje jen olej, symbol milosrdenství, tak z rukou Mariiných vycházejí jen milost a milosrdenství. Právem tedy můžeme říkati s ctih. Ludvíkem de Ponte,⁽⁶⁾ že je matkou oleje, když je matkou milosrdenství. Jdeme-li tedy k Marii vyprositi si oleje milosrdenství, nesmíme se báti, že

nám jej odepře, jak to učinily moudré panny pannám nemoudrým. „Nedostalo by se nám ani vám.“ (Mat. 25, 9.) Vždyť Maria Panna je velmi bohata olejem milosrdenství, jak upozorňuje Konrád Saský.⁽⁷⁾ Z toho důvodu ji nazývá Církev svatá pannou nejen moudrou, nýbrž nejмoudřejší, abychom poznali, praví Hugo od sv. Viktora,⁽⁸⁾ že Maria vystačí s bohatstvím milosti a milosrdenství na všechny a přece že jí nic nebude chybět.

Proč však stojí tato krásná oliva uprostřed roviny: „Jak oliva spanilá na rovinách?“ Proč nestojí spíše v zahradě, obehnané zdí a plotem? Hugo od sv. Viktora⁽⁹⁾ odpovídá: „Aby ji všichni snadno uviděli a tak se mohli k ní snadno utéci o pomoc ve svých potřebách.“ Tuto krásnou myšlenku potvrzuje sv. Antonín⁽¹⁰⁾ a praví, že k olivě v otevřeném poli mohou všichni, aby si s ní natrhali ovoce. Stejně pak mohou všichni k Marii Panně, i spravedliví i hříšníci, a dostane se jim u ní milosrdenství. Světec k tomu dodává: „Ó kolik rozsudků a trestů za hříchy odvrátila nejsv. Panna svými milosrdnými prosbami od hříšníků, kteří se k ní obrátili.“ Kde jinde bychom mohli nalézt bezpečnější útočiště než je klín Mariin? ptá se ctih. Tomáš Kempenský.⁽¹¹⁾ Nuzný tu nalézá přístřeší, nemocný lék, zarmoucený útěchu, bezradný radu a opuštěný domov.

Jak bychom byli ubozí, kdybychom neměli této Matky milosrdenství, jež se tak bedlivě stará o pomoc v našich útrapách! „Kde není ženy, vzdychá strádající.“ (Sir. 36, 27.) Touto ženou je podle Richarda od sv. Vavřince⁽¹²⁾ právě Maria Panna. Kde není ona, sténají všichni nemocní. A je to pochopitelné. Chtěl-li Bůh, aby se rozdávaly všechny milosti na prosby Mariiny a chybí-li komu tyto prosby, nemá naděje na milosrdenství, jak naznačil Pán sv. Brigittě řka jí:⁽¹³⁾ „Kdyby se Maria nepřimlouvala, nebylo by naděje v milosrdenství.“ Ale bojíme se snad, že Maria nevidí našich běd anebo že nemá s nimi soustrast? Nebojme se! Maria je vidí lépe než my. „Který světec, ptá se sv. Antonín,⁽¹⁴⁾ má takovou soustrast s naším neštěstím jako Maria?“ „Kde spatří Maria nouzi, hned tam s velikou láskou spěchá a pomáhá,“ praví Richard od sv. Viktora.⁽¹⁵⁾ Tuto myšlenku potvrzuje Mendoza⁽¹⁶⁾ řka: „Panno požehnaná, ty rozdáváš štědrú rukou své milosrdenství všude, kde zpozoruješ naše potřeby.“ A v této soucitné práci neustane naše dobrá Matka nikdy.

jak sama svědčí: „Na věky býti nepřestanu, ve svatostánku před ním službu konala jsem.“ (Sir. 24, 14.) Kardinál Hugo⁽¹⁷⁾ praví ve výkladu k těmto slovům: „Až do konce světa nepřestanu pomáhati lidem v jejich potřebách a neustanu prositi za hříšníky, aby se spasili a zachránili se před věčnou záhubou.“

Podle vypravování Suetoniova hleděl císař Titus tak vyhověti všem prosebníkům, že říkával smutně ve dny, kdy neměl příležitosti k udělení milosti: „Den jsem ztratil. Neprokázal jsem nikomu dobrodiní.“ Titus to činíval pravděpodobně spíše z marnivosti a ctižádosti než z lásky. Naše panovnice Maria však, kdyby nemohla uděliti některý den žádnou milost, řekla by to jen z největší lásky a touhy činiti nám dobře. Bernardin z Busti⁽¹⁸⁾ praví, že se Maria více snaží milosti nám uděliti nežli my si přejeme je od ní obdržeti. A proto kdykoliv se na ni obrátíme, vždy ji nalezneme s rukama plnými milosrdenství a štědrosti.

Již Rebeka byla předobrazem Mariiným v tomto ohledu. Když ji požádal služebník Abrahamův o trochu vody k pití, odpověděla, že dá nejen jemu, nýbrž i jeho velbloudům dostatek vody: „I velbloudům tvým navážím vody, až se všichni napojí.“ (Gen. 24, 19.) Sv. Bernard⁽¹⁹⁾ se obrací na základě těchto slov k blah. Panně a volá: „Paní, dej z přetékaající studny své nejen služebníkovi Abrahamovu, nýbrž i velbloudům.“ Chce říci: Paní, ty jsi milosrdnější a štědřejší než Rebeka. Proto se nesmíš omeziti v udílení milostí ze svého nezměrného milosrdenství jen na sluhy Abrahamovy, znamenající věrné služebníky Boží; nýbrž udílej je i velbloudům, kteří jsou obrazem hříšníků. A jako dala Rebeka více, než oč byla žádána, tak dává i Maria více, než zač je prošena. „Štědrost Mariina, praví Richard od sv. Vavřince,⁽²⁰⁾ podobá se štědrosti Synově, jež udílí vždycky víc než o kolik je prošena.“ Proto praví o něm sv. Pavel: „Bohatý ke všem, kteří ho vzývají.“ (Řím. 10, 12.) Je bohat milostmi ke všem, kdo se k němu v modlitbách utíkají. Proto praví jeden zbožný spisovatel k blah. Panně:⁽²¹⁾ „Paní, pros za mne, poněvadž ty budeš za mne prositi mnohem zbožněji než bych to dovedl já, a vyprosíš mi na Bohu mnohem větší milosti, než bych si vymohl já!“

Když odmítli Samaritáni přijmouti Ježíše Krista a jeho nauku, řekli sv. Jakub a sv. Jan Mistrovi: Chceš, Pane,

abychom poručili ohni s nebe, aby na ně sestoupil a je zničil? Ale Spasitel odpověděl: „Nevíte, čího ducha jste.“ (Luk. 9, 55.) Jako by řekl: Já jsem ducha tak slitovného a mírného, neboť jsem přišel s nebe spasit a ne trestat hříšníky. A vy je chcete zahubit? K čemu oheň? K čemu trest? Mlčte, nemluvte mi již o trestech. To neodpovídá mému duchu. Maria však má téhož ducha jako její Syn; proto o ní nemůžeme pochybovati, že by nám nechtěla prokazovati milosrdenství; vždyť je Matkou milosrdenství, jak zjevila sv. Briggittě⁽²²⁾ a samo Boží milosrdenství učinilo ji tak soucitnou a laskavou ke všem. Proto ji užíval sv. Jan oděnou sluncem: „I ukázalo se velké znamení na nebi: Žena oděná sluncem.“ (Zjev. 12, 1.) Sv. Bernard⁽²³⁾ se obrací k blah. Panně a praví jí: „Paní, tys oděla Slunce — Slovo Věčné — tělem lidským; ono však odělo tebe svou mocí a svým milosrdenstvím.“

Tato Královna je tak laskavá a dobrotivá, dí ještě sv. Bernard,⁽²⁴⁾ že ať se doporučí její slitovnosti jakýkoliv hříšník, nezkoumá jeho zásluh, zaslouží-li vyslyšení nebo ne, nýbrž všechny vyslyšá a všem pomáhá. Sv. Hildebert⁽²⁵⁾ uvažuje, proč se praví o Marii, že je krásná jako měsíc. (Velep. 6, 9.) Praví, že jako měsíc skýtá světlo a užitek i nejnižším věcem na zemi, tak Maria osvětluje i nejnehodnější hříšníky a pomáhá jim. A třebas přijímá měsíc všechno své světlo od slunce, přece je rychlejší než slunce. Co udělá slunce za rok, vykoná měsíc v třiceti dnech, praví jeden spisovatel.⁽²⁶⁾ Proto dí Eadmer:⁽²⁷⁾ „Rychleji býváme zachráněni, vzýváme-li jméno Maria, než vzýváme-li jméno Ježíš.“ Z toho důvodu nás povzbuzuje Hugo od sv. Viktora,⁽²⁸⁾ že nahánějí-li nám naše hříchy strachu před Bohem, protože je to nekonečná velebnost námi uražená, nesmíme se zaleknouti Marie, poněvadž u ní není nic, co by nás mohlo děsiti. Jest ovšem svatá, neposkvrněná Královna světa, Matka Boží, je však z našeho pokolení, je dcera Adamova jako my.

„Slovem, praví sv. Bernard,⁽²⁹⁾ na Marii je všechno plné milosti a dobroty, poněvadž ona, jako dobrotivá Matka, stala se vším pro všechny a ze své veliké lásky stala se dlužnicí spravedlivých i hříšníků a všem nabízí klín milosrdenství, aby se všichni u ní potěšili.“ Jako ďábel stále obchází, aby kde koho usmrtil, podle slov sv. Petra: „Obchází jako lev řvoucí, hledaje, koho by pohltit“ (1. Petr. 5.

8), tak zase naopak, jak praví Bernardin z Busti⁽³⁰⁾, Maria stále obchází a hledá, komu by mohla dát život a spasení.

„Musíme býti přesvědčeni, volá sv. Germanos,⁽³¹⁾ že ochrana Mariina je větší a mocnější než můžeme pochopiti.“ Proč je Bůh, jenž tak přísně trestával v zákoně Starém, nyní tak milosrdný k hříšníkům, obtíženým většími hříchy, táže se Pelbart.⁽³²⁾ A odpovídá si: „Všechno to činí z lásky k Marii a pro její zásluhy.“ — Jak dávno by byl svět již pohřben v potopě, praví spisovatel Fulgenc,⁽³³⁾ kdyby jej nechránila Maria svou přímlovou! My však můžeme jíti bezpečně k Bohu, dí opat Arnold Chartreský,⁽³⁴⁾ a doufati od něho vše dobré, ježto Syn je naším prostředníkem u Věčného Otce a Matka je naší prostřednicí u Syna. Jak by nevyslyšel Otec Syna, když mu Syn ukáže rány, utrpené k vůli hříšníkům? A jak by nevyslyšel Syn Matku, když mu ukáže na prsy, jimiž ho živila? Krásně a důrazně praví sv. Petr Zlatomluvý,⁽³⁵⁾ že tato Panna, jež jediná poskytla Bohu příbytek ve svém lůně, žádá jako odměnu jen pokoj pro svět, spásu ztraceným a život duchovně mrtvým.

„Ó kolik lidí, kteří zasloužili, dí opat Celleský,⁽³⁶⁾ aby byli pro své hříchy zavrženi božskou Spravedlností, bylo zachráněno milosrdenstvím Mariiným!“ Maria je pokladem Božím a strážkyní Božích milostí, proto je naše spása v jejích rukou. Utíkejme se tedy vždycky k této vznešené Matce milosrdenství a bezpečně doufejme, že nás spasí svou přímlovou. Vždyť je podle slov Bernardina z Busti⁽³⁷⁾ naší spásou, naším životem, naší nadějí, radou, útočištěm, naší pomocí. Maria je ten trůn milosti, k němuž se máme obrátiti s důvěrou, jak nás pobízí apoštol, abychom došli Božího milosrdenství a wszelké pomoci, již potřebujeme k svému spasení: „Přistupujeme s důvěrou ke trůnu milosti, abychom došli milosrdenství a našli milost ku pomoci příhodné.“ (Žid. 4, 16.) Jíti k trůnu milosti znamená jíti k Marii, vykládá sv. Antonín.⁽³⁸⁾ Proto nazývá sv. Kateřina Sien-ská⁽³⁹⁾ Marii Pannu rozdatelkou milosrdenství Božího.

Končím krásnou a sladkou modlitbou sv. Bernarda:⁽⁴⁰⁾ „Ó Maria, tys milostivá k ubohým, přívětivá k prosebníkům, přesladká k milovníkům svým; milostivá ke kajícím, přívětivá k duchovně pokročilejším, přesladká k dokonalým. Milostivost nám ukazuješ ochranou před tresty, přívětivost udílením milostí, sladkost darováním sebe těm, kdož tě hledají.“⁽⁴¹⁾

Modlitba.

Ó Matko milosrdenství, protože jsi tak dobrá a tolik toužíš prokazovati dobrodiní nám ubohým a uspokojovati naše žádosti, utíkám se ke tvé dobrotě já, nejbídnější ze všech lidí, abys mi poskytla, oč tě prosím. Ať si žádají druzí, co chtějí, zdraví těla, zisk a pozemské výhody; já jdu prosit, Paní má, o ty věci, jež ode mne sama žádáš a které jsou milejší tvému přesvatému Srdci.

Tys byla tak pokorná, vypros mi tedy pokoru a lásku k pokoření. Tys byla tak trpělivá v útrapách vezdejšího života, vypros mi tedy trpělivost v protivenstvích. Tys byla plná lásky k Bohu, vypros mi tedy dar svaté, čisté lásky. Tys byla plná lásky k bližnímu, vypros mi tedy lásku ke všem a zvláště k mým nepřátelům. Tys byla dokonale sjednocena s vůlí Boží, vypros mi tedy naprostou sjednocenost s tím, co Bůh o mně stanovil. Slovem, tys nejsvětější ze všech stvořených bytostí, Maria, učiň mne tedy svatým.

Nechybí ti k tomu láska. Ty všechno můžeš a všechno dobré chceš mi vyprositi. Jen má nedbalost v modlitbě k tobě anebo nedostatek důvěry ve tvou přímluvu mohly by mne připraviti o tvé milosti. Proto mi musíš sama vyprositi milost, abych se k tobě utíkal a v tebe doufal. O tyto dvě největší milosti tebe prosím, tebe o ně žádám a s jistotou je od tebe očekávám. Ó Maria, Matko má, Maria, naděje má, lásko, živote, útočiště, pomoci a útěchy má. Amen.

Ó přesladká Panno Maria!

JAK JE SLADKÉ V ŽIVOTĚ I VE SMRTI JMÉNO MARIA

Vznešené jméno Maria, dané Matce Boží, nebylo vynalezeno na zemi ani nebylo vymyšleno rozumem a důvtipem lidským, jak se stává u jiných jmen, dávaných dětem. Toto jméno přišlo s nebe a bylo uděleno na rozkaz Boží, jak svědčí sv. Jeronym, sv. Epifan, sv. Antonín⁽¹⁾ a jiní. Z pokladu božství bylo vybráno jméno Maria, praví mnich Mikuláš.⁽²⁾ Z pokladu božství, Maria, vyšlo tvoje vznešené a svaté jméno, protože celá nejsv. Trojice dala ti toto jméno, nejvznešenější ze všech po jménu tvého Syna, a obdařila je takovou velebností a mocí, že při jeho vyslovení musí je na kolenou ctít všechno, nebesa, země i peklo, praví Richard od sv. Vavřince.⁽³⁾ Avšak mezi všemi přednostmi, jež dal Pán jménu Maria, uvažujme nyní o tom, jak je toto jméno sladké v životě i ve smrti pro služebníky této přesvaté Paní.

Pokud se týče přítomného života, říkal poustevník Honorius,⁽⁴⁾ že jméno Maria je plné božské sladkosti. Proto okoušel sv. Antonín Padovský ve jméně Maria tytéž sladkosti, jako sv. Bernard⁽⁵⁾ v rozjímání o jméně Ježíš. Tento říkal, že jméno Ježíš, onen, že jméno Maria je radostí pro srdce, medem pro ústa a písní pro sluch jejích ctitelů. — O ctih. Juvenálu Ancinovi, biskupu v Saluzzo, vypráví jeho životopisec,⁽⁶⁾ že při vyslovení jména Mariina pociťoval tak velikou sladkost.

že i rty olizoval. Podobně čteme⁽⁷⁾ o jedné ženě z Kolína nad Rýnem, která vyznala biskupu Marsiliovi, že při vyslovení jména Maria cítí v ústech větší sladkost než po medu. Když to zkusil Marsilius sám, okoušel také tuto sladkost. Z Velepísně je patrné, že při Nanebevzetí Svaté Panny ptali se andělé třikrát na její jméno: „Kteráž jest to, jež vstupuje z pouště, jako proutek dýmu?“ (3, 6.) Na jiném místě pak: „Kdo je ta, která se bere jak zora?“ (6, 9.) A dále: „Kdo je ta, která stoupá z pouště, rozkoší oplývající?“ (8, 5.) Richard od sv. Vavřince⁽⁸⁾ se ptá, proč se tázali andělé tolikrát po jméně své Královny, a odpovídá: „I pro anděly byl zvuk tohoto jména tak sladký, že se tolikrát na ně dotazovali.“

Zde však nemluvím o této smyslové sladkosti, protože se jí nedostává všem; mluvím tu o spasitelné sladkosti útěchy, lásky, radosti, důvěry a síly, jež vlévá toto jméno obyčejně těm, kdo je zbožně vyslovují. Opat Franco⁽⁹⁾ praví k tomu, že po nejsvětějším jménu Ježíš je jméno Maria tak bohaté, že není na zemi ani na nebi jiného jména, z něhož by čerpaly zbožné duše tolik milosti, naděje a sladkosti. Neboť jméno Maria obsahuje v sobě cosi tak vzácného, sladkého a božského, že vydechuje lahodnou svatou vůni v srdcích přátel Mariiných. Zázrakem tohoto jména je, že i když je slyší ctitelé Mariini tisíckrát, přece je vždy poslouchají jako nové a vždy zakoušejí stejnou sladkost při jeho zvuku.

O této sladkosti mluví i blah. Jindřich Suso⁽¹⁰⁾ a praví; že při jméně Maria bývá naplněn takovou důvěrou, radostí a láskou, že když vyslovuje v slzách radosti toto drahé jméno, div mu srdce neprorazí hrud'. Tvrdil též, že se toto sladké jméno rozplývalo v jeho duši jako plást medu. Proto pak volával: „Ó nejlíbeznější jméno! Ó Maria, jak jsi asi krásná, když již tvé jméno je tak milé a půvabné.“

Sv. Bernard⁽¹¹⁾ se obrací proto roznícen láskou k této své dobré Matce a volá k ní: „Ó veliká, soucitná, všelike chvály hodná, nejsvětější Panno Maria, tvé jméno je tak sladké a líbezné, že je nemůžeme ani vyslovit, aby nás nerozněcovalo láskou k tobě a k Bohu. Ano, tvé ctitele roznítí k lásce a naplní útechou již pouhá myšlenka na ně.“ „A jestli jsou poklady potěšením pro žebráky, protože je vytrhují z bídy, mnohem více těší nás, ubožáky, praví Richard od sv. Vavřince,⁽¹²⁾ tvoje

jméno, ó Maria, neboť nás vytrhuje mnohem účinněji z úzkostí vezdejšího života než pozemské bohatství.“

Zkrátka, tvoje jméno, Matko Boží, je plno Božích milostí a Božího požehnání, jak k tobě volá sv. Metod,⁽¹³⁾ a to v takové míře, že, kdo je podle slov Konráda Saského⁽¹⁴⁾ zbožně vysloví, jistě dostane nějakou milost. „Moc tvého jména, nejdobrotivější Panno, je tak veliká, praví opat Raymund,⁽¹⁵⁾ že zázračně obměkčí i srdce nejzatvrzelejší a nejzoufalejší, neboť ty sílíš hříšníky nadějí v odpuštění a milost.“ Tvé nejsladší jméno je podle slov sv. Ambrože⁽¹⁶⁾ libovonný balsám, jenž vydechuje vůni milosti Boží. Světec vzývá Matku Boží takto: „Kéž se rozleje tento balsám spásy v hlubinách naší duše.“ Chce tím říci: Pomoz nám, Paní, abychom často vyslovovali tvé jméno s láskou a důvěrou, neboť to je znamení, buď, že již máme milost Boží anebo, že máme záruku brzkého jejího dosažení.

A věru, vzpomínka na tvé jméno, ó Maria, těší zarmoucené, uvádí na cestu spásy ty, kdo s ní zbloudili, posiluje hříšníky, aby se nepoddali zoufalství, jak vykládá Ludolf Saský.⁽¹⁷⁾ A Pelbart⁽¹⁸⁾ praví, že jako Ježíš Kristus podal světu ve svých pěti ranách lék proti jeho chorobám, takže Maria denně podává hříšníkům milost odpuštění ve svém jméně, složeném z pěti písmen.

Proto je přirovnáno ve Velepísni svaté jméno Maria k oleji: „Olej rozlity je tvé jméno.“ (Velep. 1, 2.) Jako olej léčí neduhy, vykládá Alan de Insulis,⁽¹⁹⁾ vydává vůni a živí oheň, tak i jméno Maria uzdravuje hříšníky, těší lidská srdce a zaplavuje je láskou Boží. Proto povzbuzuje Richard od sv. Vavřince⁽²⁰⁾ hříšníky, aby vzývali toto mocné jméno, protože ono samo může je uzdravit ze všech chorob; není totiž nemoci sebe zhoubnější, jež by okamžitě neustala silou tohoto jména.

Zlí duchové však, jak učí Tomáš Kempenský,⁽²¹⁾ tak se bojí Královny nebes, že prchají jako před žhoucím plamenem před tím, kdo vysloví toto vznešené jméno. Svátá Panna zjevila sv. Brigittě,⁽²²⁾ že není na světě hříšníka tak ztraceného, aby od něho ďábel ihned neodstoupil, když vzývá její svaté jméno a má pevný úmysl se polepšiti. Tuto pravdu jí potvrdila také jindy řkouc, že se všichni zlí duchové tak děsí a hrozí jejího jména, že sotva je zaslechnou, ihned pouštějí duši ze svých spárů.

A jako se vzdalují padlí andělé od hříšníků, vzývajících jméno Maria, tak zase naopak, jak řekla naše Paní sv. Brigittě, jdou dobří andělé tím více na pomoc duším spravedlivým, jež zbožně vzývají toto jméno.

Sv. Germanos⁽²³⁾ svědčí, že jako dýchatí je známkou života, tak vzývati často jméno Maria je známkou buď, že je člověk již v milosti Boží nebo, že brzy duchovně ožije. Neboť toto mocné jméno má sílu dobýti pomoci a života tomu, kdo je zbožně vyslovuje. Zkrátka, toto vzácné jméno, dí Richard od sv. Vavřince,⁽²⁴⁾ je jako nedobytná věž; když se do ní uchýlí hříšník, zachrání se před smrtí, neboť v této nebeské věži najdou bezpečnou ochranu a spásu i nejbídnější hříšníci.

Tato hradební věž však nechrání jen hříšníky před trestem, nýbrž brání i spravedlivé před útoky pekla. Také to tvrdí Richard od sv. Vavřince;⁽²⁵⁾ praví, že po jméně Ježíš neskýtá žádné jiné jméno lidem tolik pomoci a tolik blaha jako toto vznešené jméno Maria. Zvláště je všem známo a dokazuje to denní zkušenost ctitelů Mariiných, že její vznešené jméno dává sílu proti nečistým pokušením. Tentýž spisovatel uvažuje o slovech sv. Lukáše: „A jméno panny: Maria“ (Luk. 1, 27) a praví, že evangelista uvádí pospolu obě jména Maria a Panna, abychom porozuměli, že jméno této nejčistší Panny nemůže nikdy býti odloučeno od čistoty. Proto učí sv. Petr Zlatomluvý,⁽²⁶⁾ že jméno Maria je známkou čistoty. Chce říci, že, kdo má pochybnosti, zda svolil v nečistých pokušeních, a vzpomene si, že vzýval jméno Mariino, má bezpečný důkaz, že se neprohřešil proti čistotě.

Dbejme vždy krásné rady sv. Bernarda,⁽²⁷⁾ jenž praví: „Ve všech nebezpečích ztráty milosti Boží myslíme na Marii. vzývejme Marii spolu se jménem Ježíšovým, ježto tato jména mají býti vždycky pospolu. Ať se nevzdálí obě tato nejsladší a nejmocnější jména ani z našeho srdce ani z našich úst, poněvadž nám dají sílu, abychom nepodlehli, nýbrž vždycky zvítězili ve všech pokušeních.“ — Velmi vzácné milosti slibuje Ježíš Kristus ctitelům jména Mariina. Sv. Brigittě⁽²⁸⁾ zjevil svůj hovor se svou svatou Matkou; pravil jí, že, kdo bude vzývati jméno Mariino s důvěrou a s pevnou vůlí se polepsiti, obdrží tři zvláštní milosti, totiž dokonalou lítost nad svými hříchy, úplné zadostučinění a sílu, aby došel dokonalosti a jednou nebeské slávy. „Poněvadž,“ řekl Božský

Spasitel, „tak jsou mi milá a drahá tvá slova, Matko má, že ti nemohu odepřít nic, oč mne požádáš.“

Sv. Efrém⁽²⁹⁾ praví krátce, že jméno Maria je klíčem k bráně nebeské pro každého, kdo je zbožně vyslovuje. A proto právem nazývá sv. Bonaventura⁽³⁰⁾ Marii „spásou všech ji vzývajících“. Podle těchto světců je totéž vzývati jméno Mariino a obdržeti věčnou spásu. Richard od sv. Vavřince⁽³¹⁾ tvrdí, že vzývání tohoto sladkého a svatého jména přináší v tomto životě hojnost milostí a v životě onom plnost slávy. „Chcete-li tedy, bratři moji, končím s Tomášem Kempen-
ským,⁽³²⁾ chcete-li útěchu ve všelikém utrpení, utect se k Marii, vzývejte Marii, uctívejte Marii, poroučejte se Marii! S Marií se radujte, s Marií lkejte, s Marií kráčejte, s Marií hledejte Ježíše, s Ježíšem a s Marií žádejte si žítí a umřítí. Učiníte-li tak, půjdete vždy vpřed na cestě dokonalosti, neboť Maria bude ráda za vás orodovati a Syn jistě vyslyší svou Matku.“

Jak jsme tedy poznali, je nejsvětější jméno Maria velikou sladkostí v životě ctitelů Mariiných a to pro milosti, jež jim dobývá. Ještě sladší bude jim však při smrti, protože jim zjedná sladké a svaté zesnutí. P. Sertorius Caputo T. J.⁽³³⁾ napomínával všechny, kdo měli zaopatřovati umírající, aby jim často vyslovovali jméno Maria. Říkal, že toto jméno života a naděje je s to, aby zahnilo ve chvíli smrti pekelné nepřátele a posílilo umírající ve všech jejich úzkostech. Podobně i sv. Kamil de Lellis⁽³⁴⁾ důrazně doporučel svým duchovním synům, aby často připomínali umírajícím, že mají vzývati jména Ježíš a Maria, jak to činíval on sám u všech. Když pak umíral, vyslovoval, jak se vypravuje v jeho životopise, milovaná jména Ježíš a Maria s takovou vroucností a něhou, že rozněcoval k lásce všechny přítomné. Na konec upřel zraky na svaté obrazy Ježíše a Marie, skřížil ruce na prsou a vydechl duši s rajským štěstím a klidem; poslední jeho slova v tomto životě byla nejsladší jména Ježíš a Maria. — „Tato krátká modlitba: Ježíši a Maria!, praví Tomáš Kempen-
ský,⁽³⁵⁾ dá se snadno pamatovati, sladce rozjímati a vítězně užití proti všem nepřítelům naší spásy.“

„Ó blažený ten, kdo miluje tvé sladké jméno, Matko Boží,“ volá sv. Bonaventura.⁽³⁶⁾ Tvé jméno je tak slavné a podivuhodné, že, kdo je vzývají v okamžiku smrti, nemusí se báti žádných útoků svých nepřátel.

Ó kéž by se nám dostalo štěstí umřít tak, jak umíral kapucín P. Fulgenc z Ascoli,⁽³⁷⁾ jenž vydechl duši zpívaje:

„Maria, ach s tebou býti,
krása tvá jak moře kvítí,
pojď, vždyť s tebou sladko jíti!“

Nebo jako zemřel sv. Jindřich, cisterciák, o němž vypravují řádové letopisy,⁽³⁸⁾ že skonal vzýváje jméno Maria.

Prosme tedy, zbožný čtenáři, prosme Boha o milost, aby poslední slovo našeho jazyka bylo při smrti jméno Maria. Po tom toužil a o to prosil i patriarcha Germanos.⁽³⁹⁾ Modlil se: „Ó jak sladká, jak bezpečná je smrt, jež je provázena a chráněna tímto spasitelným jménem, jež Bůh popřává vzývati při smrti jen těm, které chce spasiti.“

Ó sladká moje Paní a Matko! Vroucně tě miluji a protože miluji tebe, miluji též tvoje svaté jméno. Chci je vzývati vždy, v životě i ve smrti, a doufám, že tak s tvou pomocí učiním. Končím něžnou modlitbou sv. Bonaventury:⁽⁴⁰⁾ „Až bude má duše opouštět tento svět, pro slávu svého jména, Paní požehnaná, přijď jí v ústrety a vezmi ji do své náruče. Rač k ní přijíti a ji potěšiti svou přítomností. Tys žebříkem a cestou k nebi. Vypros mé duši milost odpuštění a věčného pokoje. Ó Maria, obhájkyně naše, tobě náleží hájiti tvé ctitele a ujímati se jejich zájmů před soudnou stolicí Ježíše Krista.“⁽⁴¹⁾

Modlitba.

Ó vznešená Matko Boží a Matko moje, Maria! Jest sice pravda, že jsem nehoden vyslovovati jméno tvé, ty však mne miluješ a přeješ si mé spásy. Proto mi uděl milost, abych mohl, ač je můj jazyk poskvrněn, vzývati vždy na pomoc tvé nejsvětější a nejmocnější jméno; neboť tvé jméno je pomocí žijících a spásou umírajících.

Ó nejčistší Maria, nejsladší Maria, učiň, aby bylo ode dneška tvoje jméno dechem mého života. Paní má, přispěj mi hned na pomoc po každé, když tě vzývám. Ve všech pokušeních, jež mě přepadnou, ve všech potřebách, jež se mi naskytnou, neustále tě chci vzývati a vždy opakovati: Maria, Maria! Doufám, že tak budu činiti v životě, a mám naději, že tak budu činiti zvláště při smrti, abych pak

věčně velebil v nebesích tvé milované jméno, ó milostivá. ó přívětivá, ó přesladká Panno Maria!

Ó Maria, lásky nejhodnější Maria, jakou útěchu, jakou sladkost, jakou důvěru a jakou něhu zakouší má duše. když jen vysloví tvé jméno, ba když si toliko na tebe vzpomene! Díky vzdávám svému Bohu a Pánu, že ti dal pro moje blaho jméno tak sladké, tak líbezné a tak mocné.

Avšak, Paní má, mně nestačí tebe jen prostě jmenovati; chci tvé jméno vyslovovati s láskou. Přeji si, aby mi láska stále připomínala, že tě mám vzývati, tak abych mohl též já zvolati se sv. Anselmem: „Ó jméno Matky Boží, tys láskou mou!“

Ó drahá moje Maria, milovaný Ježíši můj! Kéž tedy vždycky žijí vaše nejsvětější jména v srdci mém i v srdcích všech lidí. Kéž zapomene má mysl na všechna jiná jména a kéž vždy vzpomíná jen na vaše svatá jména, aby je vzývala.

Ó Ježíši, Vykupiteli můj, a Matko má Maria, až nadejde chvíle mé smrti, v níž musí duše má vykročiti z tohoto světa, popřejte mi pak pro své zásluhy milost, abych naposledy znovu a znovu opakoval tato slova: „Miluji vás. Ježíši a Maria! Ježíši a Maria, vám daruji srdce své i duši svou!“

VELMI VROUCÍ MODLITBY NĚKTERÝCH SVĚTCŮ K MATCE BOŽÍ

Připojuji těchto několik modliteb, nejen, aby jich čtenáři užívali, nýbrž také aby poznali, jak vysoké mínění měli světci o moci a milosrdenství Mariině a jak důvěřovali v její ochranu.

1. Modlitba sv. Efréma.⁽¹⁾

Ó neposkvrněná a dokonale čistá Panno Maria, Matko Boží, Královno všeho tvorstva, nejdobrotivější naše Paní! Tys vyvýšena nade všechny světce, tys jediná naděje patriarchů a radost svatých. Tys nás usmířila s Bohem. Tys jediná obhájkyň hříšníků, bezpečný přístav všech trosečníků. Tys útěcha světa, výkupné zajatých, radost chorých, potěšení zarmoucených, útočiště a spása všeho světa.

Ó vznešená kněžno, Matko Boží, přikryj nás křídly milosrdenství svého a slituj se nad námi! Nemáme jiné naděje než tebe, Panno nejčistší! Svěřili jsme se tobě a zasvětili se službě tvé. Ježto nosíme jméno služebníků tvých, nedopuť, aby nás Satan strhl do pekla.

Ó neposkvrněná Panno, jsme pod ochranou tvou. Proto se utíkáme jen k tobě. Prosíme tě, nedopuť, aby nás tvůj Syn rozhněvaný pro naše hříchy vydal do moci ďáblovy.

Ó milostiplná, osvět můj rozum, rozvaž můj jazyk, aby pěl chvály tvé a především pozdravení andělské, tebe tak důstojné. Pozdravuji tebe, pokoji, radosti, spáso a útěcho celého světa. Pozdravuji tě, největší zázraku světa, ráji blaženosti, bezpečný přístave všech ohrožených, studno milostí, prostřednice mezi Bohem a lidmi.

2. Modlitba sv. Bernarda.(²)

Pozvedáme oči své k tobě, Královno světa! Máme se objeviti před svým Soudcem, a spáchali jsme tolik hříchů. Kdo jej usmíří? Nikdo to nedovede lépe než ty, ó svatá Paní. Jež jsi jej tolik milovala a tak něžně byla od něho milována. Matko milosrdenství, otevři srdce své a přijmi naše povzdechy a naše prosby. Utíkáme se pod tvou ochranu. Usmíř hněv Syna svého a vrať nám jeho milost. Ty se nehrozíš ani nejodpornějšího hříšníka. Nepohrdáš jím, jestli k tobě lká a zkroušeně žádá o tvou přímluvu. Svou milosrdnou rukou zachraňuješ ho před zoufalstvím, oživuješ v něm naději, posiluješ ho a nespouštíš ho s očí, dokud ho neusmíříš s jeho Soudcem.

Tys jediná žena, v níž Spasitel našel odpočinutí a v níž složil všechny svoje nesmírné poklady. Proto ctí celý svět, ó svatá moje Paní, tvoje čisté lůno jako chrám Boží, v němž se začalo spasení světa. V něm nastalo usmíření Boha s lidstvem. Tys zahrada zavřená, vznešená Matko Boží, do níž nesáhla hříšná ruka, aby ji oloupila o její květy. Tys krásná zahrada, do níž zasázel Bůh všechny květiny, zdobící Církev, zvláště fialku pokory, lilii čistoty a růži lásky. Ke komu tě máme přirovnati, ó Matko milosti a krásy? Tys Boží ráj. Z tebe vytryskl pramen vody živé, zvlažující celou zemi. Ó kolik dobrodiní jsi prokázala světu tím, že byla hodnou státi se tak spasitelným průplavem milosti.

O tobě jsou řečena slova: „Kdo je ta, která se bere jak zora, krásná jako měsíc, jasná jako slunce?“ (Velep. 6, 9.) Tys tedy přišla na svět. Maria, jako zářící zora; světlem své svatosti předešla jsi východ Slunce spravedlnosti. Den, kdy jsi přišla na svět, smíme právem nazvati dnem spásy a dnem milosti. Jsi krásná jako měsíc, neboť jako není jiné oběžnice podobnější slunci, tak není stvořené bytosti Bohu podobnější více než jsi ty. Měsíc ozařuje noc světlem přijatým od slunce a ty osvěcuješ naše temnoty září svých ctností. Tys však krásnější než měsíc, ježto na tobě není ani skvrny ani stínu. Tys jasná jako Slunce, mám na mysli božské Slunce, jež stvořilo slunce na nebi. Toto Slunce — Ježíš — zářil nade všechny muže a tys zářila nade všechny ženy. Ó sladká, vznešená, nade vše lásky hodná Maria! Nelze vysloviti tvé jméno, abys nerozně-

covala srdce svou láskou. Kdo tě miluje, nemůže na tebe pomyslit, aby nezahořel větší láskou k tobě.

Ó svatá Paní, přispěj na pomoc slabosti naší! Kdo může lépe orodovati u našeho Pána Ježíše Krista než ty, jež dlíš v jeho nejsladší, nejdůvěrnější blízkosti? Mluv tedy, mluv, Paní, neboť tvůj Syn čeká na tvé slovo a udělí ti vše, zač jej poprosíš!

3. Modlitba sv. Germana.⁽³⁾

Jediná moje Paní, jediná moje útěcho, kterou mi Bůh poprává, jediná nebeská roso, jež mírní mé bolesti, světlo mé duše, když ji obklopí temnoty, vůdkyně moje na mých cestách, sílo moje v mých slabostech, poklade můj v mé chudobě, léku můj na mé rány, útěcho má pro mé slzy, útočiště mé v mých bédách a naděje mé spásy, vyslyš mé prosby, slituj se nade mnou, jak náleží Matce Boha, jenž tak vroucně miluje lidi. Popřej mi, zač tě prosím, obrano a radosti naše! Učiň, abych byl hoden požívat s tebou nesmírné blaženosti, které ty požíváš v nebesích.

Učiň, Paní má, útočiště mé, živote můj, pomoci má, obrano má, sílo má, radosti má, naděje má, abych se dostal k tobě do nebe. Víím, že budeš-li chtít, můžeš mi to vymoci jako Matka Boží. — Ó Maria, ty máš všelikou moc, abys zachránila hříšníky a nepotřebuješ jiného pomocníka, protože jsi Matka pravého života.

4. Modlitba

opata Celleského Raymunda Jordana.⁽⁴⁾

Táhni mne k sobě, Maria Panno, abych běžel po vůni tvých ctností. Táhni mne, ježto mne zdržuje břímě mých hříchů a zloba mých nepřátel. Jako nikdo nemůže přijít k tvému Synu, jestli ho nepřitáhne Otec Věčný, tak se osměluji říci, že nikdo nepřijde k němu, jestli ty jej nepřitáhneš svými svatými prosbami. Ty učíš pravé moudrosti, vyprošuješ milost hříšníkům jako jejich obhájkyň, slibuješ věčnou slávu svým ctitelům jako strážkyň pokladu milostí.

Tys našla milost u Boha, nejsladší Panno, ježto jsi byla uchráněna dědičné viny, byla plna Ducha Svatého a počala Syna Božího. Všechny tyto milosti neobdržela jsi, nejpo-

kornější Maria, jen pro sebe, nýbrž také pro nás, abys nám mohla pomáhati ve všech našich potřebách. A také to činíš. Pomáháš spravedlivým, zachovávajíc je v milosti Boží, pomáháš i hříšníkům, uvádějíc je k milosrdenství Božímu; pomáháš umírajícím, chráníc je před nástrahami Satana a staráš se o ně i po smrti, přijímajíc jejich duše a uvádějíc je do království blažených.

5. Modlitba sv. Metoda.(⁵)

Tvé jméno, Matko Boží, oplývá všelikou milostí a všelikým požehnáním Božím. Obsáhla jsi toho, jenž je neobsáhlý a živila jsi toho, jenž sám všechno živí. Ten, jenž naplňuje nebe a zemi a je pánem všeho, ráčil potřebovatí tebe, když přijímal od tebe tělo, jehož dříve neměl. Raduj se, Matko a služebnice Boží! Raduj se, raduj, neboť tvým dlužníkem je ten, jenž dává bytí všem tvorům. My všichni jsme dlužníci Boží, ale Bůh je dlužníkem tvým. Proto máš, nejsvětější Matko Boží, víc dobroty a víc lásky než všichni ostatní svatí a přede všemi máš v nebi přístup k Bohu jako jeho Matka. My, kdož velebíme tvé vznešenosti a víme, jak veliká je tvá dobrota, prosíme tě, aby ses rozpomněla na nás a na naši bídu.

6. Modlitba sv. Jana z Damašku.(⁶)

Pozdravuji tě, ó Maria, tys naděje křesťanů. Přijmi zkroušenou prosbu hříšníka, jenž tě něžně miluje, tebe hluboce ctí a v tebe skládá všechnu naději svého spasení. Tys mi dala život, tys mi vrátila milost svého Syna, tys jistou zárukou mé spásy. Prosím tě, zbav mne tíže mých hříchů, rozptyl temnoty mé mysli, vypuď ze srdce mého všechny pozemské náklonnosti, přemož pokušení mých nepřátel a tak veď můj život, abych mohl dojítí tvou pomocí a pod tvým vedením věčné blaženosti v nebesích.

7. Modlitba sv. Ondřeje Krétského.(⁷)

Pozdravuji tě, milosti plná, Pán je s tebou! Pozdravuji tě, příčino naší radosti! Tvou zásluhou byl již odvolán rozsudek našeho zavržení a změněn v požehnání. Pozdravuji tě, chráme slávy Boží, posvátný příbytku Krále králů. Tys usmířením

Boha s lidmi. Pozdravuji tě, Matko naší radosti. Ty jsi vpravdě požehnaná, poněvadž ty jediná ze všech žen byla jsi shledána hodnou státi se Matkou svého Stvořitele. Všichni národové tebe za to blahoslaví.

Ó Maria, skládám-li svou naději v tebe, budu spasen; budu-li pod tvou ochranou, nemusím se ničeho báti, ježto býti ctitelem tvým znamená míti jistou zbraň spásy, neboť Bůh poskytuje úctu k tobě jen těm, které chce spasiti.

Ó Matko milosrdenství, usmiř Syna svého! Když jsi žila na světě, zaujímala jsi jen skrovné místo, nyní jsi však vyvýšena nad nebesa a celý svět vzhlíží k tobě jako k obecné slitovnici všech národů. Prosíme tě tedy, Panno Svatá, věnuj nám pomoc svých modliteb u Boha. Tvá přímluva je nám dražší a vzácnější nežli všechny poklady země. Tvá přímluva usmiřuje nám Boha rozhněvaného pro naše hříchy a vymáhá nám nesmírnou hojnost milostí, odpuštění hříchů a sílu ke konání ctností. Tvá přímluva zadržuje naše nepřátele, maří jejich plány a drtí jejich úsilí.

8. Modlitba sv. Ildelfonsa.⁽⁸⁾

Přicházím k tobě, Matko Boží, a prosím tě, abys mi vy-mohla odpuštění mých hříchů. Učiň, abych byl sprostěn všech vin svého života. Prosím tě, uděl mi milost, abych byl spojen láskou s tvým Synem a s tebou, s tvým Synem jako se svým Bohem a s tebou jako s Matkou Boha, svého.

9. Modlitba Athanášova.⁽⁹⁾

Vyslechni, nejsvětější Panno, naše prosby a rozpomeň se na nás! Obdaruj nás ze svého bohatství, z hojnosti milostí, jimiž oplýváš. Archanděl tě pozdravuje a nazývá tě milosti plnou. Všechna pokolení tě nazývají blahoslavenou. Všechny nebeské kúry ti žehnají. A my pozemšťané také voláme k tobě: Buď pozdravena, milosti plná, Pán s tebou! Pros za nás. Matko Boží, Paní naše a Královno naše!

10. Modlitba Eadmerova.⁽¹⁰⁾

Pro milost, že tě Bůh tak povýšil a svým přispěním učinil ti vše možným, prosíme tě, nejsvětější Paní, milosti plná,

o účast na tvé slávě. Paní nejsoucitnější, zjednej nám dobro, pro něž se Bůh ráčil státi člověkem v tvém čistém životě. Nezdráhej se nás vyslyšeti. Ráčíš-li prositi svého Syna, hned tě vyslyší. Stačí, že chceš naše spasení; pak není možno, aby-
chom se minuli svou spásou. Kdo by však mohl zmenšiti mi-
losrdenství tvé? Nebudeš-li míti s námi útrpnost ty, Matko
milosrdenství, co s námi bude, až nás přijde souditi tvůj Syn?

Pomoz nám tedy, nejlaskavější Paní, a nehleď na množ-
ství našich hříchů! Pamatuj ustavičně, že náš Stvořitel přijal
od tebe tělo lidské, ne aby hříšníky zavrhl, nýbrž aby je
spasil. Kdyby ses byla stala Matkou Boží jen k svému pro-
spěchu, pak by se mohlo říci, že ti málo záleží na naší spáse
nebo na našem zavržení. Bůh se však oděl tvým tělem pro
spásu tvou i pro spásu všech lidí. Co by nám byla platna
tvoje moc a tvoje sláva, kdybys nám nepopřála účasti na své
blaženosti? Pomoz nám a chraň nás! Pomni, jak potřebujeme
tvého přispění! Doporučíme se tobě; nedej nám zahynouti,
nýbrž učiň, ať věčně sloužíme Synu tvému Ježíši Kristu a
ať jej milujeme.

11. Modlitba mnicha Mikuláše.⁽¹¹⁾

Svatá Panno, Matko Boží, pomoz těm, kdo tě vzývají o po-
moc. Obrát se k nám se svou mocí, neboť ten, jenž má
všechnu moc, učinil tě všemohoucí na nebi i na zemi. Tobě
není nic nemožno. Ty dovedeš i v zoufalcích probuditi na-
ději ve spasení. Čím jsi mocnější, tím musíš býti milosrdnější.

Obrát se k nám z lásky! Víím, Paní má, že jsi samá dobrota
a že nás miluješ láskou, jež se nedá předstihnouti žádnou jinou
láskou. Jak často mírníš hněv našeho Soudce, když nás chce
již trestat! Všechny poklady Božího milosrdenství jsou ve
tvých rukou. Ó neustaň nám udíleti dobrodiní; vždyť usta-
vičně hledáš příležitost, jak bys zachránila všechny ubohé
a udělila jim všem své milosrdenství. Tvoje sláva vzroste,
když tvou pomocí dojdou kající odpuštění a po odpuštění
nebe. Obrát se tedy k nám, abychom tě mohli jednou spatřiti
v nebesích, neboť největší naší slávou je mimo Boha viděti
a milovati tebe a žíti pod tvou ochranou. Ó vyslyš nás, neboť
Syn tvůj chce tě poctíti tím, že ti neodepře nic, zač ho
prosíš.

12. Modlitba Viléma, biskupa Pařížského.⁽¹²⁾

Ó Matko Boží, utíkám se k tobě a zapřísahám tě, nepuzuj mne od sebe, neboť celá Církev nazývá tě a velebí jako Matku milosrdenství. Tys Bohu tak drahá, že tě vždycky vyslyší. Tys nikdy neodepřela nikomu svou mateřskou lásku. Tvá nejlaskavější dobrota nepohrdla nikdy žádným sebe větším hříšníkem, když se ti doporučil. Či by tě snad nazývala Církev neprávem nebo marně svou obhájkyň a útočištěm ubohých? Ó nikoliv! Kéž ti nikdy nezabrání mé viny plniti tvůj veliký úřad, jímž ses stala orodovnicí a prostřednicí pokoje, jedinou nadějí a nejbezpečnějším útočištěm ubohých. Nikdy se nesmí stát, aby Matka Boží, jež zrodila ku blahu celého světa pramen milosrdenství, odepřela svůj soucit některému ubožákovi, jenž se k ní utíká. Tvůj úřad záleží v tom, že zprostředkuješ pokoj mezi Bohem a lidmi. Pohni tě tedy ku pomoci mé tvůj veliký soucit, jenž je daleko větší než všechny moje viny!

POZNÁMKY.

Upozornění pro čtenáře.

1) Liber de sancta virginitate cap. 6, n. 6 ML 40, 399. 2) Mons. Nicole, Instructions theologiques et morales sur l'Oraison dominicale, la Salutation angélique... Paris 1725. 3) In festo Exaltationis S. Crucis, Introitus. 4) Theologia mentis et cordis, lib. 10, Dissert. 6, cap. 1, specul. 2, Reflexio. 5) Devotissima expositio super salutatione angelica. Opera, Romae 1570, tom. 17.

Úvod

1) Bibliotheca maxima Patrum, Lugduni 1677, tom. 21, pag. 307 D. ML 166, 755. 2) Výrok je v ML 39, 2130 uveden v dodatku k řečem sv. Augustina. Nejpravděpodobnějším jeho původcem je sv. Ambrož Autpertus († 778-781). 3) Psalterium B. M. V., Ps. 85. Mezi spisy sv. Bonaventury. Původce díla není bezpečně znám. 4) De laudibus B. M. V., lib. 2, cap. 1, n. 2. 5) V dřívějších hodínkách slavnosti, před prohlášením článku víry Neposkv. Početí. 6) Psalterium B. M. V., Ps. 43. 7) Paciuchelli O. P., Excitatio dormitantis animae. Exc. in Ps. 86. 8) Revelationes extravag. cap 104. 9) Byl biskupem v Abo ve Finsku. († 1366) Pravděpodobně se modlival Zdravas před kázáním, jak bylo zvykem v 13. a 14. století. 10) Auriemma S. J., Affetti scambievoli tra la Vergine SS. e suoi divoti. 11) Ad Novitios p. 3, s. 2. (Opera I, Coloniae Agrip. 1759.) 12) Liber de excellentia Virginis Mariae cap. 1. ML 159, 558. Mezi spisy sv. Anselma. 13) Běží o misie Kongregace redemptoristů, založené Alfonsem. 14) In Assumptione B. M. V., s. 4, n. 8 ML 183, 429. 15) Již r. 1734 začal sbírat světec látku pro svou mariologii. Od té doby uplynulo ještě 16 let, nežli vyšly „Le glorie di Maria“. 16) Auriemma, Affetti scambievoli, Bologna 1681.

Hlava I., § 1

1) Pseudo-Athanasius, Sermo in Annunt. Deiparae n. 13. MG 28, 935.938. Mezi spisy sv. Athanáše. 2) Sermo de nativitate B. M. V. cap. 3. Opera IV. Venetiis 1745. 3) Arnoldus Carnotensis, abbas Bonaevallensis: Libellus de laudibus B. M. V. ML 189, 1729. 4) Rupertus, opat v Deutz, In Cantica l. 3. ML 168, 891. 5) Sermo de Nativ. B. M. V., c. 6. Opera IV. Venetiis 1745. 6) Guerricus, abbas Igniacensis, In Assumptione B. M., s. 3, n. 3. ML 185, 195. 7) Mariale, q. 162. Opera XX, 114, Lugduni 1651. 8) Seneca, Medea, act. 2, sc. 2, vers. 222 — 225. 9) Collectorium super Magnificat, tract. 4. Opera IV, col. 286, Antverpiae 1706. 10) Tento komentář býval připisován sv. Tomáši Akvinskému. Sixtus Sienský jej připsuje Tomáši Anglickému O. P. († 1305). 11) Gabr. Biel, Sacri Canonis Missae lucidissima expositio l. 80. Brixiae 1576, p. 799. 12) Psalterium B. M. V., Ps. 71. Mezi spisy sv. Bonaventury. 13) Mariale cap. 122. 14) Speculum B. M. V., lect. 7. Dílo bývalo dříve obecně připisováno sv. Bonaventurovi. 15) Biblia Mariana, Liber Esther n. 5, 6. 16) In Antiphonam Salve Regina s. 1, n. 3. ML 184, 1063. Původcem není sv. Bernard, nýbrž nějaký benediktinský mnich. 17) Registrum, Epistola 47 ad comitissam Mathildem. ML 148, 328.

18) Sermo de duodecim praerog. B. V. M. ML 133, 430. 19) Duodecim Caesares, Titus n. VIII. 20) Consolatio pusillanimum cap. 35, n. 3. 21) Meditatio in Salve Regina n. 1. ML 184, 1077. 22) In SS. Deiparae ingressum in templum. MG 100, 1439. Omylem bývá nazýván tento Jiří Nikomedský Rehořem. 23) Revelationes l. 6, c. 10; l. 2, c. 23. 24) Rupert, opat benediktinského kláštera v Deutz († 1135). In Cantica l. 3, ML 168, 890. 891. 25) Raguenau S. J. — Poggi, Vita... Napoli 1752.

Hlava I., § 2

1) Quaestiones super Missus q. 145. 2) Serm. pro festivit. SS. et Immac. V. M. s. VIII, De cons. virgin., art. 2, c. 2. 3) S. Albertus Quaest. super Missus, q. 145. 4) Legatus divinae pietatis, l. 4, c. 3. 5) De institutione Virginis c. 14. ML 16, 327. 6) Guilelmus Parvus, abbas Neobrigensis, Comm. in Cant. Není dosud vydán tiskem. 7) Liber de sancta virginitate c. 6, n. 6. ML 40, 399. 8) Comment. in Cant. Srv. pozn. 6. 9) In I. Sentent. dist. 48, Dub. IV. 10) Quadregesimale de christ. religione, s. 51, De pass. Dom., Pars princ. 2, art. 1, c. 3. 11) In textum evangel. l. 8, c. 17, q. 14, n. 91. 12) Paciuchelli, Excit. dormitantis animae, in Ps. 86, Exc. 22, n. 5. 13) Stimulus amoris p. 3, c. 19. Toto dílo uváděno bývá mezi spisy sv. Bonaventury. 14) Enarratio in Ps. 85, n. 22. ML 37, 1097. 15) De septem verbis Domini in cruce prolatis l. 1, c. 12. 16) Umbra virginea, Exc. 121, n. 1142. 17) Revelationes l. 4, c. 138. 18) Soliloquium de quattuor mental. exercitiis c. 1, § 3, n. 23. 19) Or. 52; ML 158, 937. 20) Schinosi, Istoria della Comp. di Gesù appartenente al regno di Napoli P. I, l. 5, c. 7 anno 1584.

Hlava I., § 3

1) S. Th. I-II, q. 100, a. 5 ad 4. 2) Hexaemeron, l. 6, c. 4, n. 22. ML 14, 250. 3) Philostratus, De Tyanensi Apollonio l. 2, § 14, n. 3. 4) Paciuchelli, Excitationes, Exc. 22 in Ps. 86, n. 3. 5) De septem verbis Dom. in cruce, tract. III. ML 189, 1694. 6) Liber de instit. virginis c. 7, n. 49. ML 16, 318. 7) Tursellini, Vita... Bononiae 1746. 8) Dell'affezione ed amore à Maria, cap. 14. 9) Srv. l. hl. § 2, pozn. 9. Jasněji totéž dí Richard od sv. Vavř., De laudibus B. M. V. l. IV, c. 18. 10) Sv. Antonín cituje sv. Anselma v díle Sum. Theol. p. 4, tit. 15, cap. 41, § 1 ad 3. 11) Sermo I. de B. V. M. Mezi spisy sv. Bonaventury. 12) Zjevení se stalo sv. Alžbětě Durynské. Sv. Allons ji nazývá reholnicí, poněvadž byla členkou Třetího řádu sv. Františka. 13) Raymundus Jordanus (Idiota), Contemplationes de B. Virgine, Proemium. 14) Sum. Theol. IV, tit. 15, cap. 2. 15) In Assumpt. B. M. V., s. 4, n. 8. ML 183, 429. 16) Spíše než Cornelius Lapide má tuto myšlenku Salazar S. J., In Proverbia VIII. 17) Mariale seu sermones de B. V. M. p. 2, sermo 5: De Nativ. Mariae. 18) De laudibus B. M. V. l. 2, c. 3, n. 15. Spis býval pokládán za dílo sv. Alberta. 19) In Cantica cap. 23. ML 196, 475. 20) De laudibus B. M. V., l. 2, c. 3, n. 15. 21) In Antiphonam Salve Regina, s. 1, n. 1. ML 184, 1061. Původce nejistý. 22) Contemplat. de B. Virgine, Proem. 23) Ger. de Frachelo O. P., Vitae Fratrum Ord. Praed.

24) *Cepari*, Vita. Roma 1717. 25) *Affetti scambievoli* p. 1, c. 1. *Auriemma* připisuje výrok sv. Ignáci mučedníku. 26) Blah. *Heřman* žil v premonstrátském klášteře ve Steinfeldu († 1230—1241). 27) Slavný misionář v Peru. Zemřel v Limě 1626. 28) *Revelationes* I. 7, c. 13. 29) Nálezel řádu Pavlánů. *Auriemma*, *Affetti scamb.* p. 1, c. 15. 30) *Hildebertus*, Vita S. *Radegundis* reg. c. 4, n. 27. ML 171, 977. 31) Zemřel 1574 po 4 letech řeholního života. 32) Zemřel 1648. 33) *Sermo* II. in *Nativ.* B. V. M. ML 144, 740. Řeč bývala připisována sv. *Petru Dam*, je však od sekretáře sv. *Bernarda*, mnicha *Mikuláše*. 34) *Janinus*, Vita. *Acta SS. Bollandiana* die 30. oct. 35) *Psalterium* B. V. M. Ps. 31, Ps. 118. 36) *Paciuchelli*, *Excit.* in Ps. 86, exc. 2. n. 1. 37) Or. 52, ML 158, 958. 38) *Affetti scamb.* p. 2, c. 8. 39) *Stimulus amoris* p. 3, c. 10. Mezi spisy sv. *Bonaventury*. 40) *Aristoteles*, *Magnum moralium* II, n. 11 ke konci.

Hlava I., § 4

1) *Revelationes* I. 4, c. 138. 2) *Registrum*, *Epist.* 47. ML 148, 328. 3) *De laudibus* B. M. V. I. 2, c. 5, n. 8. 4) *Sermo* 123, *De divite et Lazaro*. ML 52, 537. 5) *Richard* od sv. *Vavřince*, *De laudibus* B. M. V. I. 2, c. 5, n. 8. 6) *De laudibus* B. M. V. I. 2, c. 1, n. 8. 7) *Revelationes* I. 3, c. 19. 8) *Sessio* VI, can. 7 *Denz.* 817. 9) *Sermones de diversis*, s. 81. ML 183, 699. 10) *S. Theol.* II—II, q. 178, a. 2 ad 1. 11) *Liber de excellentia* B. M. c. 6. ML 159, 570. Mezi spisy sv. *Anselma*. 12) *Vigilia Nativ. Domini* s. 3, n. 10. ML 183, 100. 13) *Speculum* B. M. V., lect. 3. Mezi spisy sv. *Bonaventury*. 14) *Revel.* I. 2, c. 23. 15) *De laudibus* B. M. V., I. 6, c. 9, n. 11. 16) *Speculum* B. M. V. (Srv. pozn. 13). 17) *Alloquia Christi Jesu ad animam* I. 1, p. 3, can. 12. 18) *Sacellum animae fidelis* p. 3, c. 5, n. 2. 19) *Dom. infra oct. Assumpt.* B. V. M. ML 183, 432. 20) *Vincenc* z *Beauvais* vypravuje událost, jež prý se sběhla 1430 v jednom anglickém městě. Šlechtic *Arnošt* vstoupil do kláštera a žil velmi vzorně. Jeho modlitby k *Marii Panně* působily zázračně. Prudká pokušení k nečistotě jej však hnala z kláštera a ani hlas *Matky Boží* s jejího obrazu jej nezadržel v duchovním povolání. Ve světě se zvrhl, stal se řemeslným lupičem a vrahem. Ku pokání jej přiměl *Kristus Pán*, jenž k němu zavítal v podobě šlechtice a zjevil se mu ve chvíli, když jej chtěl bezbožník zabít. Ale bylo již pozdě. Na cestě do kláštera byl *Arnošt* chycen, odsouzen k smrti a oběšen. Leč *Matka Boží* zachránila ho před smrtí a poslala ho do kláštera, kde konal d'ouhá léta pokání. 21) Or. 51. ML 158, 952.

Hlava II., § 1

1) *Psalterium* B. M. V. Ps. 48. 2) *Sermones pro festiv. SS. et Immac.* V. M., s. 5, *De Virg. Matris Dei Nativ.* c. 2. 3) *In Nativ.* B. V. M., *Sermo de aquaeductu* n. 8. ML 183, 441. 442. 4) *In adventu Domini* S. 2, n. 5. ML 183, 43. 5) *Postilla super Evang. sec. Lucam* I, 30. 6) *De laudibus* B. M. V. I. 2, c. 5, n. 3. 7) *Uvedená slova* patří podle smyslu sv. *Bernardu*, na př. *De aquaeductu* ML 183, 441. 8) *Modlitba* po antifoně „*Ave, Regina coelorum*“. 9) *In Nativ. glorios. Virg. Mariae*, ke konci. 10) *In Nativ.* B. V. M. ML 183, 441. 11) *Podvržená*

řeč sv. Augustina ML 39, 2107. 12) Breviarium Rom., Commune festorum B. M. V., II. Noct., l. 6. 13) In solemn. Assumpt, glor, semper Virg. M., s. 28. ML 217, 581. 14) In beatam SS Dominae nostrae Deiparae... dormitionem, s. 2 MG 98, 350; In encaenia venerandae aedis SS Dominae MG 98, 378. 379. 15) In festo Pentec. s. 2, n. 4. ML 183, 328. 16) Mariale p. 2, s. 5: De elect. Sponsae Dei Nativit. 17) Or. 14, In SS. Dominae nostrae Deiparae dormit. or. 3. MG 97, 1091. 18) Revel., sermo angelicus de excell. B. M. V. cap. 9. 19) Sermo de B. M. V. ML 184, 1017. Původcem řeči je asi opat schönavský Egbert. 20) Legatus div. pietatis l. 4, c. 48. 21) C. Bovio, Esempi e miracoli... Venezia 1716.

Hlava II., § 2

1) Liber de dono persev. c. 6, n. 10. ML 45, 999. 2) De div. gratia l. 12, De merito c. 38, n. 16. 3) Tertiae Controv. gener. l. 3, c. 13, 4) Hugo a S. Charo O. P., Postilla super Ecclesiasticum XXIV, 19. 5) Homiliae de Maria Virginea Matre hom. 8. ML 188, 1342. 6) In Nativit. B. M. V., Sermo de aquaeductu n. 6. ML 183, 441. 7) Or. 52, ML 158, 956. 8) In encaenia vener. aedis... MG 98, 378. 379. 9) Sermones de Sanctis s. 28 in Assumpt. ML 217, 584. 10) De laudibus B. M. V. l. 2, c. 3, n. 16. V originálu je připisován výrok sv. Vavřinci Justiniáni. 11) Speculum B. M. V. lect. 7. 12) In Prov. XXXI, 21. 13) Nelze zjistit místo, kde pronáší opat Rupert uvedená slova. 14) De laudibus B. M. V. l. 2, c. 1, n. 26. 15) Mariale, p. 12, s. 1 de coronatione Mariae. 16) In festo Nativ. B. V. M., conc. III, n. 6. 17) Super „Missus“ hom. 2, n. 17. ML 183, 70. 71. 18) De vitis Patrum l. 1. ML 73, 671—690.

Hlava II., § 3

1) Postilla super librum Psalm., in Ps. XXII, 4. 2) In Assump. B. M. V. ML 144, 721. Řeč bývala připisována sv. Petru Dam. 3) De laudibus B. M. V. l. 2, c. 1, n. 26. Výrok připisuje sv. Alfons sv. Antonínu, 4) Patrignani S. J., Menologio, 28. aprile. 5) Patrignani S. J., Menologio. 9. gennajo. 6) Speculum B. M. V. lect. 3. 7) De laudibus B. M. V. l. 2, c. 1, n. 26. 8) Epist. 122 ad Eustochium n. 41. ML 22, 424. 9) Revelat. l. 1, c. 29. 10) Serm. hyemales, Dom. I. p. Oct. Epiph, s. 1. spíše je však tento výrok u Jak. de Voragine, Sermones de Sanctis s. 219, de Assumpt. s. 9. 11) Revelat. l. 7, c. 13. 12) Le grand chef-d'oeuvre de Dieu. Paris 1643, p. 3. ch. 5. 13) Patrignani, Menol., 25. settembre. 14) De bono suffrag. et variis mirac. c. 4. ML 145, 566. 567. 15) Waddingus, Annales a. 1239, n. 14. 16) Lud. Blosius, Conclave animae fidelis p. 2; Monile spirituale c. 12, n. 10. 17) La vera devozione verso Maria Vergine, p. I, tratt. 1, q. 11. 18) Acta SS. Bollandiana die 8. Martii. 19) Laur. Chrysogonus, Mundus Marianus P. II, disc. 38 vypráví o faráři, jenž byl povolán k umírajícímu boháči, obklopenému přáteli a příbuznými: zlí duchové se však zmocnili duše tohoto hříšníka. — V téže době volala k sobě kněze i chudá, opuštěná žena; když k ní přišel kněz, našel u ní Matku Boží, jež umírající ošetřovala a po udělení svátostí umírajících vzala duši své ctitelky do nebe.

Hlava III., § 1

1) S. Th. II-II, q. 25, a. 1 ad 3. 2) Controvers. t. II, De Eccl. triumph., l. 1, De beatitud. Sanctorum, Praef. 3) De Incarn. p. 2, disp. 23, sect. 2 et 3. Sv. Alfons připsuje výrok sv. Anselmu. 4) Sermo de SS. Dei Genitricis Virginis laudibus. 5) Mariale ex Can. in S. Basilium mart. MG 105, 1110. V originále je jmenován sv. Basil. 6) l. c. Viz pozn. 4. 7) In festo Nativ. B. M. conc. 3, n. 6. 8) Sermo de aquaeductu n. 6. 7. ML 183, 440. 441. 9) Excitat. dormit. animae, Exc. 20, n. 11. 10) Contra haer. l. 3, c. 22, n. 4. MG 7, 958. 959, Srv MG 7, 1175. 1176. 11) Contemplat. de B. Virg., Prooem. 12) Paradisus animae fidelis p. 2, Piarum precularum cimeliarchion IV, endol. 1. 13) Or. 4 in Praesent. SS. Deiparae 2. MG 98, 318. 319. 14) Sum. Theol. p. 4, tit. 15, cap. 20, § 12. 15) Contempl. de B. Virg., Prooem. 16) Speculum B. M. V., lect. 3. 17) In festo Pentec. s. 2, n. 4. ML 183, 328. 18) Alloquia Jesu Christi ad animam l. 1, p. 3, can. 12. 19) Stimulus amoris p. 3, c. 13. Mezi spisy sv. Bonaventury. 20) Sermo de zona SS. Deiparae n. 15; MG 131, 1249. 21) Auriemma, Affetti scambievoli II, Bologna 1681 vypráví o šlechtici, jenž si zřídil ve svém domě kapli a v noci se do ní chodil modlit k Matce Boží. Znepokojené manželce, tušící zálety, řekl prostě, že odchází za Paní, lásky nejhodnější z celého světa. Nešťastná choť si podřezala žíly. Zděšený manžel, když se stal svědkem tohoto neštěstí, hned šel prosit o pomoc Marii Pannu a ta vrátila jeho manželce zase život.

Hlava III., § 2

1) Postilla super Gen. I, 16. 2) Sermones de Sanctis, s. 28, s. 2 in Assumpt. B. M. V. ML 217, 584. 3) S. Methodius, episcopus et martyr († 312), De Simeone et Anna n. 1. MG 18, 350. 4) In Dormitionem B. V. M., hom. 2, n. 17. MG 96, 746. 5) Biblia Mariana, in Ier. VIII. Dílko nejistého původu. 6) In Genesim c. 3, sect. 23, n. 9. 7) Brev. Rom., die 2 infra Oct. Nativ. B. M. V. Mezi spisy sv. Augustina ML 39, 2107. 8) Sermo de SS. Dei Genitricis Virg. laudibus. 9) Al. Novarino, Virginea umbra, Exc. 63, n. 619. 620. Venetiis 1632. 10) In Nativ. B. M. V., Or. IV. MG 97, 878. 879. Řeč bývala připsována sv. Germanu. 11) Basilus Seleuciensis, Orationes, or. 17 in Davidem. MG 85, 222. Basil mluví o pokání, ne o nejsv. Panně. Jeho slova byla později akomodována. 12) In Nativ. B. M. V., s. 3, n. 6. 13) Revel. extrav., c. 50. 14) Psalt. B. M. V., Ps, 18. 15) Super „Missus“ de laudibus V. M., hom. 2, n. 17. ML 183, 70. 16) Paradisus animae fidelis, p. 1, canon vitae spirit. c. 18, n. 3. 17) Speculum B. M. V., lect. 7. 18) Sermo panegyricus. ML 184, 1009. Mezi spisy sv. Bernarda. Sv. Alfons připsuje výrok sv. Bonaventurovi. 19) De laudibus B. M. V. l. 2, c. 5, n. 3. Mezi spisy sv. Alberta Vel. 20) Nelze zjistiti, kde by pronesl tato slova sv. Basil. Běží o podvrženou řeč. 21) Sum. Theol., p. 4, tit. 15, c. 2, § 2. Sv. Alfons uvádí na tomto místě ještě slova opata Franca, že Maria Panna dovede upravit tak znamenitě tyto kozelce, že chutnají jako jeleni, ba ještě lépe. De gratia Dei l. 3. ML 166, 731. 22) Revel. l. 6 c. 10. 23) Revel. extrav. c. 50. 24) Paciuchelli, Excitationes dormit. animae, Exc. 4

super Salut. angel. n. 4. 25) Legatus div. piet. l. 4, c. 48. 26) Sermo panegy. ML 184, 1010. Mezi spisy sv. Bernarda. 27) Speculum B. M. V., lect. 5. 28) Sacellum animae fidelis, p. 3. 29) In Annunt. B. M. V. MG 96, 659. 30) In Nativ. B. V. M. ke konci. 31) Sermo 194 n. 5. ML 39, 2107. Řeč není od sv. Augustina. 32) Sermo de Laudibus B. V. Druhý text uvádějí různí autoři jako výrok světcův. 33) Meditatio in Salve Regina n. 2. ML 184, 1078. Mezi spisy sv. Bernarda. 34) Summ. theol. p. 4, tit. 15, c. 5, § 1. 35) Joannes Herolt O. P., Sermones Discipuli de Temp. et de Sanctis.

Hlava IV., § 1

1) Stimulus amoris p. 3, c. 16. 2) Speculum B. M. V., lect. 5. 3) Umbra virginea c. 15, Exc. 73. 4) De laudibus B. M. V. l. 1, c. 7, n. 10. 5) Umbra virg. c. 15, Exc. 73. 6) In Apocal. c. 12, n. 35. 7) B. Amedeus, biskup v Lausanne (1145–1159), De Maria Virginea Matre hom. 8. ML 188, 1345. 8) De laud. B. M. V. l. 5, c. 2, n. 48. 9) Blossius, Paradisus animae fidelis p. 1. 10) Psalterium B. M. V., Hymnus. Mezi spisy sv. Bonaventury. 11) De laud. B. M. V. l. 2, c. 1, n. 7. 12) Mariale, p. 2, De nativ. B. M. V., s. 5, p. 7. 13) De laud. B. M. V., l. 4, c. 22, n. 1. 14) Legatus div. piet. l. 4, c. 48. 15) De excell. Virg. ML 159, 558 mezi spisy sv. Anselma. 16) De laud. B. M. V. l. 7, c. 4, n. 2. Richard od sv. Viktora, uváděný sv. Alfonsem, má jinou myšlenku. 17) In Cantica c. 23. ML 196, 475. 18) Umbra virginea c. 15, Exc. 72. 19) Sermones de Sanctis, s. 28 in Assumpt. B. M. V. ML 217, 584. 20) Surius, De probatis SS. historiis, die 4. februarii. 21) In Assumpt. B. M. V., s. 4, De quadriduo Laz. ML 183, 428. 22) Consolatio pusillanimum c. 35. 23) De excell. Virginis c. 6. ML 159, 570. 24) Nelze zjistit místo, kde Nicefor pronáší tato slova. 25) Revel. l. 1, c. 50. 26) Legatus div. pietatis l. 4, c. 51. 27) Ani v podvržených spisech Augustinových není modlitba Memorare. Nejspíše je jejím původcem sv. Bernard, aspoň pokud se týče myšlenek a hlavních slov. 28) In Nativ. B. V. M., De aqueductu n. 6. ML 183, 441. 29) Canticum instar illius Habacuc III. Mezi spisy sv. Bonaventury.

Hlava IV., § 2

1) Testim. l. 2, c. 9. ML 4, 704. Od sv. Cypriana je jen smysl uvedených slov. 2) Sermo de Conc. V. M. 3) Sv. Ambrož ML 14, 589. Sv. Jeroným má někdy Ona, někdy Ono. Sv. Augustin viz ML 34, 196. V starém latinském překladu homilie sv. Jana Zlatoústého čte se Ona. 4) In Signum magnum n. 4. ML 183, 431. 5) S. Bruno Astensis, († 1123) Sententiae l. 5, De laud. B. M. V. c. 2. ML 165, 1023. 6) De laud. B. M. V. l. 6, c. 6, n. 3. 7) In Prov. XXXI, 11. 8) Biblia mariana, Liber Eccli. n. 6. Mezi spisy sv. Alberta Vel. 9) De glorioso nomine V. M. s. 3, art. 2, c. 2. 10) In Cantica s. 60, n. 7. ML 183, 1068. Sv. Bernard nemluví na tomto místě o účtě k Marii Panně, nýbrž o náboženské a řeholní horlivosti. 11) Postilla super Eccli. XXIV, 17. 12) In I. Reg. XIV, 18. 13) Sermones pro festivitatibus B. V. M. s. 12, de Assumpt. a. 1, c. 3. 14) Speculum B. M. V. lect. 3. 15) Revel., sermo angelicus, c. 20.

16) In Cant. II, 2. 17) Hymni. MG 98, 482. 18) Or. in Nativ. SS. Deiparae n. 20. MG 127, 598. 19) De laud. B. M. V. l. 7, c. 12. 20) Speculum B. V. M. lect. 3. 21) Cituje Lyraeus, Trisagion Marianum l. 3, ale u sv. Bernarda se nenalézá. 22) Serm. ad novitios p. 3, s. 4. 23) Lyraeus, Trisagion Mar. l. 3, t. 8. 24) Liber de excell. Virg. M. c. 6. ML 159, 570. 25) Psalt. B. M. V., Ps. 110, 26) Speculum B. M. V. lect. 11. 27) In encaenia SS. aedis... MG 98, 382, 28) Tract. mirabilis de ortu atque progr. Psalt. Christi p. 4, c. 30 (ed. Coppenstein). 29) Revel. l. 1, c. 9. 30) Auriemma, Affetti scamb. p. 2, c. 8.

Hlava V., § 1

1) Super Missus hom. 4, n. 1. ML 183, 78. 2) Liber de Virginitate perp. S. Mariae c. 12. ML 96, 108. 3) Speculum B. M. V., lect. 9. 4) Sermo in Annunt. B. M. V. n. 2. 5) De Incarn. p. 2, disp. 23, sect. 2 et 3. 6) Sv. Alfons asi mini P. Eman. od Ježíše Marie Carm. Sc., jenž napsal „Il regno di Maria Vergine Madre di Dio“. Napoli 1681. 7) Vega. Theologia Mariana; Franc. de Mendoza, Viridarium sacrae ac profanae eruditionis. Lugduni 1635. — Paciuchelli. Excitationes dormit. animae. — Segneri, Il divoto della Beata Vergine. — Poiré, La triple couronne de la Mère de Dieu. — Crasset, Della vera devozione verso Maria Vergine. 8) Theologia dogmatica et mor. II, App. 1., Variae de rebus mor. epist. 9) In Nativ B. M. V., s. de aquaed. ML 183, 411. 10) Theol. mentis et cordis l. 10, diss. 4, c. 1, spec. 1. exc. 4. 11) Lodovico Ant. Muratori, Della regolata divozione de Cristiani. 12) Výrok není ve spisech Rupertových; náleží asi Richardu od sv. Vavřince, De laud. B. M. V. l. 2, c. 3, n. 1. 13) Mezi spisy sv. Augustina. ML 39, 2130. 14) Sermo de Aquaeductu n. 3. 4. ML 183, 440. 15) Tamže ML 183, 441. 16) Sum. Theol. p. 4, tit. 15, c. 20, § 12. 17) Sermo 1. de B. V. M.; mezi spisy připisovanými sv. Bonaventurovi. 18) In Vigilia Nativ. Domini s. 3, n. 10. ML 183, 100. 19) Litania B. V. M. Mezi spisy sv. Bonaventury. 20) Mezi podvrženými spisy sv. Jeronyma. ML 30, 127. 21) Serm. de festivitibus B. M. V., s. 5, De nativ. B. M. V. 22) La véritable dévotion envers la Sainte Vierge p. 1, tr. 1, q. 5, § 2. 23) Sermo de Nativ. B. M. V. art. un., c. 8. 24) De laud. B. V. M. l. 2, c. 3, n. 4. 25) Contempl. de B. V., Prooem. 26) De Inc. p. 2, disp. 23, sect. 3, in fine. 27) In vig. Nativ. Dom., s. 3. ML 183, 100. 28) Lib. de Corona Virginis. ML 96, 304. Mezi podvrženými spisy sv. Ildefonsa. 29) Sermo in Assumpt. B. M. V., mezi spisy sv. Petra Dam. ML 144, 720. 30) Speculum B. M. V., lect. 12. 31) Comment. in Ev. s. Lucae c. 2. 32) Liber de Virginitate perp. S. Mariae c. 12. ML 96, 108. 33) Vincene de Beauvais O. P. († 1264), Speculum historiale l. 7, c. 105. 106 a Caesarius Heisterbacensis O. Cist. († 1240), Dialogus miraculorum, dist. 2, c. 12 vypravují: Mladý šlechtic prohrýřil jmění po otci a jsa v nouzi, žádal o pomoc ďábla. Byl ochoten splnit jeho první podmínku, aby se zřekl Boha, ale odmítl podmínku druhou, aby se vzdal i Marie Panny. Kajičně se vrátil do chrámu před obraz Mariin, nahlas před ní na sebe žaloval a tak získal pro sebe srdce člověka, jenž skoupil od něho prohrýřené statky a nyní byl svědkem tohoto výjevu. Dal kajícníkovi svou jedinou dceru za chof.

Hlava V., § 2

1) Sermo de duodecim praerog. B. V. M. ML 183, 429. 2) Super Missus q. 20, § 3. 3) Revel. l. 1, c. 35. 4) Or. 52. ML 158, 956. 5) De Inc. p. 2, disp. 23, sect. 1. 6) Bernardin z Busti, Mariale p. 3, s. 1. 7) In festo Pent. s. 2, n. 4. ML 183, 328. 8) De laud. B. M. V. l. 12, c. 2, n. 12. 9) De laud. B. M. V. l. 11, c. 8., n. 1. 10) Sv. Josef Hymnograf († 883), Theolocia. MG 105, 1315. Sv. Alfons uvádí sv. Jana z Damašku. 11) Psalt. B. M. V., Hymnus. 12) Excitat. dorm. animae, in Ps. 86, Exc. 1, n. 15. 13) In encaenia aedis SS. Deiparae. MG 98, 379. 14) Sum. Theol. p. 4, tit. 15, c. 22, § 9. 15) In vigilia Nativ. Dom. s. 4, n. 10. ML 183, 100. 16) De laud. B. M. V. l. 2, c. 1, n. 31. 17) Contempl. de B. V., Prooem. 18) Coll. 13, c. 18. ML 49, 945. Kassian mluví jen všeobecně o milosti Boží; aplikaci jeho slov na úctu mariánskou učinil některý pozdější jeho tlumočník. 19) Sermones pro festiv. SS. et Imm. V. M., s. 13, de Exalt. B. V. a. 2, c. 3. 20) De laud. B. M. V. l. 8, c. 1, n. 13. 21) Psalt. B. M. V., Cant. ad instar illius Moysis. 22) In encaenia aedis... MG 98, 379. 23) De adventu Domini s. 2, n. 5. ML 183, 43. 24) Or. in Encaenia aedis... MG 98, 378. 25) Tato slova nejsou u sv. Bernarda. Zdá se, že je to jen parafrase slov sv. Anselma Or. 46. ML 158, 944. 26) Petr. Ant. Spinelli, Maria Deipara thronus Dei c. 17, n. 17. 27) De Incarn. p. 2, disp. 23, sect. 3. 28) Fr. Marchese, Diario sacro, 21 marzo. 29) Uvádí Paciuchelli, Excit. dorm. animae, Exc. 20. 30) Il divoto di Maria Vergine p. 1, c. 7, § 4. 31) Excitat. dorm. animae, Exc. 20. Paciuchelli uvádí Konráda Saského, Speculum lect. 3. 32) Epistol. et Evang. enarrationes. In die Nativ. Mariae. 33) In Nativ. B. M. V.. De aquaeductu n. 7. ML 183, 441. 34) Sermo in Annunt... MG 96, 659. 35) Expositio super Salutatione angelica. 36) Sermo de SS... Mariae laudibus. 37) S. de aquaeductu n. 7. ML 183, 441. 38) In vigil. Nativ. Dom. s. 3. ML 183, 160; De aquaeductu n. 18. ML 183, 448. 39) Srv. ML 144, 740.

Hlava VI., § 1

1) S. Theol. III, q. 58, a. 3 c. 2) Expos. Ev. sec. Lucam l. 2, n. 65. 66. ML 15, 1575. 3) De laud. B. M. V. l. 1, c. 5, n. 6. 4) Speculum B. M. V. lect. 6. 5) In Nativ. B. V. M. s. 44, ML 144, 740. Mezi spisy sv. Petra Dam. 6) In dormit. SS. Deiparae s. 2. MG 98, 350. 7) Sermo de Nativ. B. M. V. c. 6. 8) Liber de excell. B. M. c. 12, ML 159, 578. 9) Hymn. VI. Pro magna quinta feria. MG 98, 482. 10) De laudibus B. M. V. l. 4, c. 29, n. 1. 11) Sum. Theol. p. 4, tit. 15, c. 21, § 2. 12) Revelat. l. 6, c. 23. 13) Není známo, kde uvádí světec tato slova. Jsou však podle smyslu na př. ML 183, 441. 14) Liber de excell. V. M. c. 12. ML 159, 579. 15) De laud. B. M. V. l. 2, c. 1, n. 40. 16) In Nativ. B. V. M. s. 44. ML 144, 740. Mezi spisy sv. Petra Dam. 17) In Assumpt. B. V. M. s. 4. ML 183, 430. 18) Sv. Alfons uvádí neznámé místo sv. Augustina na důkaz, že se nestalo nic proti úradku Božímu. Sv. Jan Zlat. srv. MG 59, 134. 19) Frant. Ludv. Bona uvádí sv. Tomáše, S. Th. III, q. 27, a. 4, proti Widenfeldtovi, Monita salutaria B. V. M., ale Andělský Učitel na onom místě nic takového nepraví. 20) Comm. in concordiam et

historiam quatuor Evang. l. 3. c. 1. 21) Comm. in suam Concord. ac totam hist. evang. c. 18. 22) Rhetor. div. c. 18. 23) Citov. z Paciuchelliho, Excit. dormit. animae, Exc. 20. 24) Goffridus, opat ve Vendôme († 1132), In omni festiv. B. V. ML 157, 268, 269. 25) Factorum dictorumque memorab. l. novem, l. 4, c. 3. 26) Justinus Miechoviensis O. P., Discursus praed. super Litan. Lauret., disc. 275. 27) Excitat. dormit. animae, Exc. 3. 28) Sum. Theol. p. 4, tit. 15, c. 17, § 4. 29) In dormit. Dominae nostrae s. 2. MG 98, 351. 30) Revel. l. 4, c. 74. 31) Quod Deus imperio, tu prece, Virgo, potes, 32) Or. VI, In SS. Deiparae ingressum in templum MG 100, 1439. 33) Sermo de Simeone et Anna MG 18, 374. 34) In festo Assumpt. B. M. n. 12. ML 39, 2134. Mezi podvrženými řeči sv. Augustina. 35) Cit. Salazar, Expos. in Prov. Salom. VIII, 18. Úryvek se zdá autentický. 36) Úryvek z řeckých Meneí na 1. ledna. 37) Stimulus amoris p. 3, c. 19. 38) Příklad ze Silv. Razziho, Raccolta dei miracoli. Venezia 1757. Osířelý jinoch odešel ke knížecímu dvoru, ale tam propadl mravní zkáze, byl propuštěn a oddal se lupičství. Věrně však konal modlitbu k Matce Boží za ochranu ve smrti. Když byl chycen a odsouzen na smrt, přijal zprvu Satanovu pomoc a slíbil, že se zřekne Ježíše Krista, nechtěl se však odřici Marie Panny. Proto ho ďábel ponechal ve vězení. Nešťastník se kajícně vyzpovídal a ještě cestou na popraviště pozdravil sochu nejsv. Panny. Ta jej přivinula k sobě tak pevně, že nebylo jej možno odtud odtrhnouti. Dojatý lid vyprosil pak odsouzenci milost.

Hlava VI., § 2

1) Contempl. de B. V., Prooem. 2) De dignitate et laudibus B. M. V., l. 2, art. 23. 3) Speculum B. M. V., lect. 6. 4) In aedes Deiparae... MG 98, 379. 5) Contempl., Prooem. 6) Marchese O. P., Vita della Serva di Dio S. Maria Villani O. P., Napoli 1671. 7) De Maria Virginea Matre hom. 8. ML 188, 1343. 8) De laud. B. M. V. l. 2, c. 1, n. 7. 9) In omni festiv. B. M. Matris Dom. ML 157, 268. 10) In Assumpt. B. V. M., s. 1, n. 1. ML 183, 415. 11) Speculum B. M. V. lect. 6, 12) In encaenia aedis... MG 98, 380. 13) De laud. B. M. V. l. 2, c. 1, n. 18. 14) Hymni in S. Deiparam, hymn. 4. MG 106, 866. 15) Speculum B. M. V., lect. 8. 16) Sermo in Signum magnum n. 1. 2. ML 183, 429. 17) Rhetorica divina c. 18. 18) Sv. Alfons uvádí sv. Tomáše z Villanovy, In rogationibus concio, ale uvedená slova jsou vlastní Paciuchellimu, jenž cituje sv. Tomáše z Vill. 19) Caesarius z Heisterbachu, Dialogus miraculorum dist. 7, c. 34, vypráví: Sestra Beatrice, vrátná kláštera Fontevraultského, utekla s milencem, ale před odchodem odevzdala klíče Matce Boží. Po patnácti letech nestoudného života zvěděla, že v klášteře je prý stále sestra Beatrice velmi svatě žijící. Když se tam vypravila, seznala, že Matka Boží vzala na sebe její podobu a zastupovala ji co nejlépe v jejím úřadě. Pravá Beatrice konala pak přísné pokání. Český zpracoval tento námět Julius Zeyer v legendě „Sestra Paskalina“.

Hlava VI., § 3

1) In Nativ. B. M. V., S. de aquaeductu n. 7. ML 183, 441; In Cant. s. 38. ML 183, 975. 2) In librum Cant. c. 8, 10. 3) Speculum B. M. V.,

lect. 9. 4) Spinelli S. J., *Maria Deipara, thronus Dei* c. 16. 5) *Hom. in laudes S. M. Deiparae* MG 43, 502. Mezi spisy sv. Epifania. Homilie není však jeho. 6) *Biblia Mar., Cant. cant. n. 16.* Mezi spisy sv. Alberta Vel. 7) *Speculum mor. totius s. Script., De B. V. M.* 8) *De glor. nom. Virg. M., s. 1, a. 1, c. 3.* 9) *Srv. pozn. 17, Hl, V, § 1,* 10) Citov. podle Del Rio, *In Cant. Cant., Lugduni 1611;* komentář Vilémuv není vydán. 11) S. Kateřina. II Dialogo, *Tratt. della div. Provid. c. 13.* 12) *Srv. pozn. 10.* 13) *Revel. l. 3, c. 32,* 14) *Moralia in Job l. 31, c. 15. ML 76, 589.* 15) Sv. Alfons uvádí sv. Jana Zlat. z knihy Berlendovy, *Elogia Virginis Deiparae.* Výrok však nepochází od tohoto svěťce. 16) *Liber de excell. Virg. M. c. 1, ML 159, 557, 558.* 17) *De Rhetorica divina c. 18.* 18) *Srv. pozn. 16.* 19) Sv. Alfons uvádí jméno sv. Justina mučedníka. MG 6, 1233. Dílo však není od něho. 20) *Or. 14, In SS. Dominae nostrae... dormit. MG 97, 1091.* 21) *Stimulus amoris p. 3, c. 12.* 22) Adam, abbas Perseniae († po r. 1200), *Mariale s. 1, In Annunt. ML 211, 703.* 23) S. in *Signum magnum n. 2. ML 183, 430.* 24) *Rhetorica div. c. 18.*

Hlava VII.

1) *Hom. in laudes S. Mariae Deiparae. MG 43, 498.* Kázání bylo připisováno sv. Epifaniovi, ale není od něho. 2) Pepe, *Delle grandezze di Gesù e di Maria, t. V, l. 235.* 3) *Magenis, Vita.* 4) *De laudibus B. M. V. l. 2, c. 2, n. 5.* 5) *Revel. l. 6, c. 23,* 6) *Stimulus amoris p. 3, c. 19.* 7) *Hom. 59 De S. Maria V. ML 94, 422.* Homilie nepochází od sv. Bedy. 8) Pochybný list *Epist. ad Paulam et Eust. ML 30, 138.* 9) *Sermo de Visitatione a. 3, c. 2.* 10) *In Nativ. B. M. V. ML 144, 740.* Mezi spisy sv. Petra Dam. 11) *Speculum B. M. V., lect. 10.* 12) *Contempl. de B. V., Prooem.* 13) *Revel. l. 3, c. 30.* 14) *Patrignani, Menologio 2 febr.* 15) *Sermo in Signum magnum n. 2. ML 183, 430.* 16) *Stimulus amoris p. 3, c. 19.* 17) *Meditatio de Ave Maria, n. 4.* 5. Mezi pochybnými spisy sv. Bonaventury. 18) *Legatus div. piet. l. 4, c. 51.* 19) *In Assumpt. B. M. V. s. 4, ML 183, 429.* 20) Cituje Salazar, *In Prov. VIII, 36.* 21) *Epist. l. 3, epist. 2. ML 171, 284.* 22) *Speculum B. M. V. lect. 9.* 23) *Sermo 2 in Assumpt. B. M. n. 6, ML 185, 193,* 24) *Lanspergio-Buondi, Vita... Venezia 1606.* 25) *Mariale, s. 1, In Annunt. B. V. ML 211, 703.* 26) *In Assumpt. B. M. s. 4. ML 185, 200.* 27) *De Rhetorica divina c. 18.* 28) Zaccaria Boverio, *Annali dell' Ordine de' Frati Minori Cappucini I, 2, a. 1552, Venezia 1643.* Benátský advokát, sprátelený se slavným kapucínem Matoušem de Basso, dával se obsluhovali opicí, jež prý byla ve skutečnosti zakuklený ďábel. Měl advokáta zardousiti, až by ustal v obvyklé pobožnosti k Matce Boží. Ale sluha Boží zapudil opici a advokáta přivedl k upřímnému pokání.

Hlava VIII., § 1

1) *La véritable dévotion envers la Sainte Vierge p. 1, tr. 1, q. 7.* 2) Vega, *Theologia Mariana, Pal. 29, cert. 5; Mendoza, Viridarium l. 2, probl. 9.* 3) *Or. 52, ML 158, 956.* 4) *Sum. Theol. p. 4, tit. 15, c. 14.* 5) *Biblia Mar., Isaias proph. n. 20.* 6) *Psalt. B. M. V., Ps. 116,* 7) *Psalt. Ps. 86.* 8) *Psalt., Ps. 99.* 9) Cituje Did. de Celada, *Iudith.*

Slova nejsou jistě od sv. Ignáce mučedníka. 10) P. Crasset připsuje sv. Janu Zlat. myšlenku, ne slova. *La véritable dévot.* p. 1, tr. 1, q. 12. 11) *Contempl. de B. V.*, Prooem. 12) *De laud. B. M. V.*, l. 11, c. 8, n. 1. 13) *De laudando in Maria Deo.* 14) *Psalt.*, Ps. 118. 15) *Srv. Comm. in Math.* c. 12. ML 9, 993. 16) *Excitat. dorm. animae*, Exc. 5. 17) *De SS. Dei Gen. M. laudibus.* 18) *In dormit. SS. Deiparae* s. 2. MG 98, 358. 19) *In Assumpt. B. M. V.* s. 1, n. 2, ML 183, 415. 20) *Sum. Theol.* p. 4, tit. 15, c. 17, § 4. 21) *S. de aquaeductu.* ML 183, 442. 22) *Hymn. VI. pro magna quinta feria.* MG 98, 482. Mezi spisy sv. Jana z Dam. 23) *Paeon Virgini Matri dicendus.* 24) *Da Ponte, Vita del Ven. P. Bald. Alvarez S. J.* Roma, 1692, c. 26. 25) *Conclave animae fidelis* p. 2. 26) Sv. Alfons připsuje výrok sv. Ignáci mučedníku. Lohner, *Biblioth. mar.* 27) *Psalt. B. M. V.*, Ps. 67. 28) *Paradisus animae fidelis* p. 1. 29) *Serm. ad Novit.* p. 3, s. 4. 30) *S. Th. Suppl.*, q. 71, a. 5 ad 5. 31) *Annales a. 934.* ML 135, 446. 32) *De probatis Sanctorum historiis* 4. dec. Na tomto místě vypráví sv. Alfons na základě Pelbart Temešvárského, *Stellarium coronae glorios. Virginis*, že za tažení císaře Zikmunda přes Alpy volala jakási kostra po knězi, aby se mohla vyzpovídati a tak se zachránili před peklem. 33) *Or. in encaenia aedis.* MG 98, 378. 34) *In omni festiv. B. M. Matris Dom.* ML 157, 208. Sv. Alfons připsuje výrok sv. Anselmu. 35) *Explic. in Cant.* c. 39. ML 196, 518. 36) *Horologium Sapientiae* l. 1, c. 16. 37) *Psalt. B. M. V.*, Ps. 30. 38) Alfonso de Andrada S. J., *Discursos del bautismo de Nuestra Señora.* Madrid 1639. Richard nebylo jméno jednoho z obou studentů, nýbrž jiného (Richard Trouve), jenž se narodil v Ham-sur-Heure r. 1585, v Bruselu se učil krejčím a pod dojmem oné události, při níž byl svědkem, vstoupil do řádu františkánského a později jako mladý misionář byl umučen v Japonsku v Nangasaki r. 1622. O kajícím studentu, jenž také vstoupil k františkánům, nevíme více, než že byl vzorně živ a že byl vroucím ctitelem Marie Panny.

Hlava VIII., § 2

1) *Serm. pro festiv. SS. et Imm. V. M.*, s. 3, *De glor. nom. V. M.* a. 2, c. 3. 2) *Umbra virginea* c. 15, exc. 86. 3) *Revel. l. 4*, c. 138. 4) Nelze zjistit, kde to praví sv. Bonaventura. 5) *Serm. de Sanctis*, s. 2. *De Nativ. B. M. V.* n. 7. 6) *Revel. l. 1*, c. 16; *l. 1*, c. 9. 7) *Umbra virginea* c. 15, exc. 86. 8) *Collectorium super Magnificat*, tr. 4. 9) *Srv. pozn.* 7. 10) *Srv. pozn.* 8. 11) *Srv. pozn.* 1, 12) *Srv. pozn.* 7. 13) *Opusc.* 34, p. 2, *Disp. de variis apparit. et mirac.* c. 3. ML 145, 586. 587. 14) *In solem. Assumpt. B. V. M.*, s. 2. 15) *Srv. pozn.* 7. 16) *La véritable dévotion* tr. 6, pr. 4. 17) *Brev. Rom. In Comm. B. M. V. de Monte Carmelo lect.* 6. 18) *Menologium Cist. VI. nonas oct.* 19) Jo. Eus. Nieremberg S. J., *Trophaea Mariana*, Antverpiae 1658: Za sv. Dominika se zabili v jednom aragonském městě v souboji dva muži k vůli krásné dívce Alexandře. Příbuzní padlých stali pak ze zlosti Alexandře hlavu a hodili ji do studny. Když však přišel do města sv. Dominik, prosila jej hlava Alexandřina o zpověď a přijala od něho rozhrěšení i sv. přijímání. Této milosti vyznání z těžkého hříchu došla, protože se modlívala často za života sv. růženec.

Hlava VIII., § 3

1) Postilla super Eccli. in h. 1. 2) Sv. Alfons cituje na tomto místě omylem Paciuchelliho. 3) Psalt. B. M. V., Ps. 90. 4) Sermo de SS. Genetricis Virg. Mariae laudibus. 5) Paradisus animae fidelis p. 2. 6) Nelze zjistit, kdo pronáší tuto modlitbu. 7) Expos. super Salutatione Angel. 8) Hom. in Nativ. B. M. V. ML 144, 753. 9) In Annunt. intemeratiss. ac Deiparae Mariae s. 2, MG 89, 378. 10) In Nativ. B. M. V., s. de aquaeductu n. 18. ML 183, 418. 11) Hymni V in S. Deiparam, h. 1. MG 106, 855. 12) Psalt. B. M. V., Ps. 85. 13) Waddingus. Annales Minorum a. 1232. Romae 1732. 14) Opera V, Monstrolii 1898. p. 625, in Ps. 35, 5. 15) Enarr. in Ps. LXVII, n. 20. 21. ML 36, 825. 16) De laud. B. M. V. l. 4, c. 29, n. 1. 17) In Cantica l. 3, ML 168, 891. 18) Sum. Theol. p. 4, tit. 15, c. 2, § 2. 19) Jest to parafrase opata Guerrika, In Assumpt. B. M., s. 1, ML 185, 189. 20) Sv. Alfons cituje sv. Jana z Damašku. Slova ta však uvádí Richard. De laud. B. M. V. l. 2, c. 1, n. 8, po př. Eadmer v díle De excell. Virg. Mariae. 21) In Assumpt. s. 1. n. 1. ML 183, 415. 22) Or. in Nativ. SS. Deiparae n. 20. MG 127, 598. 23) Psalt. B. V. M., Ps. 48. 24) In SS. Deiparae dormit. s. 2. MG 98, 347. 25) De laud. B. M. V. l. 3. 26) Sguillante-Pagani, Vita l. 1, c. 15. Venezia 1743. 27) Psalt. B. M. V., Ps. 14. 28) Liber de excell. V. M., c. 12, ML 159, 575. 29) Sum. Theol. p. 4, tit. 15, c. 14, § 7. 30) Sermones dubii, De Assumpt. B. M. s. 3, ML 96, 256. 31) Sermo de Sim. et Anna n. 14. MG 18, 382. 32) In Assumpt. B. M. V. s. 4. ML 183, 429. 33) Psalt. B. M. V., Ps. 91. 34) Hymnus VI, pro magna quinta feria MG 98, 482. V originále je cit. sv. Jan z Dam. 35) Opera dubia. hom. 3 in Annunt. S. V. M. MG 10, 1174. 36) Stellarium coronae glorios. Virginis l. 12, p. 2, a. 1. 37) Coppenstein, Alani Redivivi Rupensis Tractatus... de ortu atque progressu Psalterii Christi et Mariae p. 2, c. 11. 38) Dell'affezione ed amore... alla SS. Vergine c. 10. 39) Puccini, Vita. Firenze 1611. 40) Caesarius z Heisterbachu. Illustrium miraculorum et historiarum memorab. libri XII. Antverpiae 1604, l. 7, c. 22. Cistercienský mnich v klášteře v Arnsburgu, vroucí ctitel Marie Panny, toužil po jejím zjevení. Jednou v noci sešel do zahrady, kde se mu zjevila napřed sv. Kateřina, pak sv. Anežka, na konec pak sama Matka Boží v zástupu svatých panen a svým zpěvem naplnila jeho srdce hlubokou radostí.

Hlava IX.

1) In Ant. Salve Regina, Serm. IV, s. 3. ML 184, 1069. Řeč není od sv. Bernarda, nýbrž od někoho pozdějšího, snad od jeho sekretáře, mnicha Mikuláše. 2) Sv. Alfons uvádí sv. Lva, ale slova jsou u sv. Alberta Vel. Quaest. super Missus, q. 162, Contra hoc, n. 10. 3) Stimulus amoris p. 3, c. 19. Meditatio super Salve Regina. Mezi spisy sv. Bonaventury. 4) In Assumpt. B. M. s. 1, ML 185, 188. 5) Dom. I p. oct. Epiph. s. 1. ML 183, 155. 6) Expos. mor. in Cant. Cant. 21. 7) Speculum B. M. V. lect. 7. 8) De Verbo Inc. coll., c. 3. ML 177, 322. Autor tohoto díle je neznám. 9) In Assumpt. B. M. V. ML 177, 1028. Sv. Alfons cituje omylem kardinála Hugona. 10)

Sum. Theol. p. 3, tit. 31, c. 4, § 3. 11) Serm. ad Novit. p. 3, s. 5, 12) De laud. B. M. V. l. 6, c. 9, n. 11. 13) Revel. l. 6, c. 26. 14) Sum. Theol. p. 4, tit. 15, c. 2, aute § 1. 15) In Cantica IV, 5. 16) Comm. in IV Libros Regum t. 2, ann. 12, sect. 1, n. 19. 17) Postilla super Eccli. 18) Mariale p. 2, s. 5 De Nativ. M. 19) Sermo in Signum magnum n. 15. ML 183, 438. 20) De laud. B. M. V. l. 4, c. 22, n. 5. 21) Vilém Pařížský, Rhetorica divina c. 18. 22) Revel. l. 2, c. 23. 23) Sermo in Signum magnum n. 6. ML 183, 432. 24) tamže ML 183, 430. 25) Epist. 9. ML 171, 160, 161. 26) Joannes a S. Geminiano O. P., Summa de exemplis et rerum similit. Venetiis 1584. 27) Liber de excell. V. M. c. 6. ML 159, 570. 28) Cituje Spinelli, Maria Deipara thronus Dei c. 30, ač nevíme, kde napsal Hugo tato slova. 29) Sermo in Signum magnum n. 2. ML 183, 430. 30) Mariale p. 3, s. 1, p. 2. 31) In encaenia venerandae aedis SS. Deiparae. MG 98, 382. 32) Stellarium l. 11, p. 2, c. 2. 33) Běží o nějakého středověkého autora, jenž napsal Mythologie (cituje Pelbart). 34) Libellus de laudibus B. M. V. ML 189, 1726. 35) S. 140, De Annunt. ML 52, 577. 36) Contempl. de B. V., Prooem. 37) Mariale, s. 6 de Conc. Mariae. 38) Sum. Theol. p. 4, tit. 15, c. 14, § 7. 39) Alcune orazioni, or. 11. Opere IV, Siena 1707. 40) Meditatio in Salve Regina n. 6. ML 184, 1080. Mezi spisy sv. Bernarda. 41) C. Bovio S. J., Esempi e miracoli della Ss. Vergine Madre di Dio Maria. Venezia 1749. Ve francouzském městě Dormans žil v hříšném poměru jakýsi ženatý muž. Jeho chof svolávala kletbu na svůdkyni svého manžela, ale Matka Boží ji ve snu řekla, že nemůže hříšníci trestat, ježto se k ní denně modlí Zdrávas Maria. Manželka vytkla pak veřejně hříšnici, že očarovala samu Matku Boží, vyprávěla všem svůj sen a přiměla tak záletníci k opravdovému pokání.

Hlava X.

1) De Nativ. S. M. ML 30, 299, 300. Dílo připisované sv. Jeronymu jistě není od něho. Sv. Epifan. Adversus Collyr. MG 42, 747. 2) De Annunt. B. M. V. ML 144, 558. Mezi spisy sv. Petra Dam. 3) De laudibus B. M. V. l. 1, c. 2. 4) Jeho jméno je známo ze spisů Diviše Kartuziána. Víme odtud, že napsal De ornamentis gloriae S. Mariae. 5) In Cantica s. 15. ML 183, 847. 6) Bacci, Vita del B. Giov. Giovenale Ancina. 7) Caes. Heisterbac. O. Cist., Dialogus, dist. 7, c. 49. 8) De laudibus B. M. V. l. 1, c. 2, n. 5. 9) De gratia Dei l. 6, ML 166, 749. 750. 10) Dialogus Sapientiae et ministri eius c. 16. 11) Ad B. Virginem sermo panegyri. ML 184, 1013. Mezi řeči sv. Bernarda. 12) De laudibus B. M. V. l. 1, c. 2, n. 4. 13) Sermo de Sim. et Anna MG 18, 371. 14) Speculum B. M. V. lect. 9. 15) Contempl. de B. V., p. 4, cont. 1. 16) De instit. virginis c. 13. ML 16, 325. 17) Vita Jesu Christi p. 2, c. 86. 18) Stellarium l. 6, De benedicto nomine Mariae a. 2. 19) Compend. in Cant. cant... elucidatio. ML 210, 55. 20) De laudibus B. M. V. l. 1, c. 2. 21) Serm. ad Novit. p. 3, s. 4, n. 2. 22) Revel. l. 1, c. 9. 23) In encaenia aedis SS. Deiparae MG 98, 378. 379. 24) De laudibus B. M. V. l. 11, c. 1, n. 23. 25) Tamže l. 1, c. 2, n. 3. 26) Sermo 146. ML 52, 593. 27) Sermo super Missus hom. 2. ML 183, 70. 28) Revel. l. 1, c. 50. 29) Sermo de SS.

Dei Gen. V. M. laudibus. 30) Psalt. B. M. V., Hymnus instar Te Deum. 31) De laudibus B. M. V. l. 1, c. 2, n. 3. 32) Serm. ad Novit. p. 3, s. 2, n. 4. 5. 33) Barone, Vita. Napoli 1691. 34) Cicatelli e Dolera, Vita. Catania 1747. 35) Vallis liliorum c. 13. 36) Psalt. B. M. V., Ps. 1. 37) Boverius Salut., Annales Minorum Capuc. Lugduni 1639. 38) Manrique, Annales Cisterc., Lugduni 1642. annus 1109. 39) In Annunt. B. M., Or. 6, n. 48. MG 140, 734, 735. Nejde o sv. Germana, jenž zemřel 740, nýbrž o patr. Germana z let 1222—1240. 40) Psalt. B. M. V., Ps. 113. 41) Giov. Rho S. J., Sabati di Giesù di Roma overo Esempi della Madonna. Roma 1655. Hadr. Lyraeus S. J., Trisagion Marianum. Antverpiae 1648. Dívka Marie z Geldrie byla poslána 1465 do Nimveg na trh. Když se jí nedostalo noclehu, přivolala na pomoc ďábla. Ten se jí zjevil v podobě muže, zapověděl jí znamení kříže a změnil jí jméno na Emma. S ním žila hříšně v Anvers šest let, až se jí zastesklo po domově. Satan po delším zdráhání svolil k návštěvě otčiny. Cestou se zastavili v Nimvegách, kde se právě konalo divadlo ze života Panny Marie. Při pohledu na ně se dívka rozplakala lítostí nad svým životem. Rozzouřený Satan vznesl ji do výše a mrštil ji do prostřed jeviště. Poté konala Marie tuhé pokání v jednom klášteře v Mastrichu.

Modlitby

1) Sermo de SS. Dei Gen. Virg. Mariae laudibus. 2) Ad beatam Virg. Mariam sermo panegyri. ML 184, 1009—1014. Původcem této modlitby je podle Richarda od sv. Vavřince Egbert, opat. v Schoenau. 3) In Praesent. SS. Deiparae. MG 98, 318, 319. 4) Contemplationes de B. Virgine, Prooem; p. 5, cont. 1. 5) De Sim. et Anna. MG 18, 371. 374. 6) Hom. 1 in Nativ. B. V. M. MG 96, 678. 679. 7) In Annunt. B. M. MG 97, 894. 8) De virginitate perp. S. Mariae. ML 96, 105. 9) Sermo in Annunt. MG 28, 938. 939. Mezi podvrženými spisy sv. Athanáše. 10) Liber de excell. V. Mariae c. 12. ML 159, 578—580. 11) Sermo 44 in Nativ. B. V. M. ML 144, 740. Mezi spisy sv. Petra Damiani. 12) Rhetorica divina c. 18.

DÍL II.

*I. Úvahy o sedmi hlavních slavnostech
Marie Panny*

O NEPOSKVRNĚNÉM POČETÍ MARIE PANNY

Jak velice bylo přiměřeno, aby tři božské osoby uchránily Marii hříchu dědičného.

Nezměrnou zkázu způsobil hřích Adamův jeho původci i celému lidskému pokolení. Když pozbyl Adam nešťastným způsobem milosti, pozbyl i všech ostatních předností, jimiž byl zprvu obdařen, a svolal na sebe i na všechny své potomky hněv Boží a s ním všeliké zlo. Od tohoto obecného neštěstí chtěl však Bůh uchrániti požehnanou Pannu, kterou vyvolil za matku druhého Adama, Ježíše Krista, jenž měl napravit škodu způsobenou Adamem prvním.

Rozjímějme nyní, jak bylo přiměřeno, aby Bůh ve třech osobách uchoval ji dědičné viny. Poznáme, že se slušelo, aby ji Bůh Otec chránil jako svou dceru, Bůh Syn jako svou matku, Duch Svatý jako svou snoubenku.

I. Především příslušelo Věčnému Otci, aby byla Maria uchována dědičného hříchu, neboť byla jeho dcerou, dcerou prvorozenou, jak svědčí sama: „Já jsem z úst Nejvyššího vyšla, prvorozená před kterýmkoli tvorem.“ (Sir. 24, 5.) Tato slova obrací na Marii Pannu vykladatelé Písma svatého, svatí Otcové i sama Církev právě o slavnosti jejího Početí. Ať je tedy prvorozená ve smyslu školy Skotovy, pokud byla v úradcích Božích předurčena spolu se Synem svým k slávě a k životu přede všemi tvory, nebo ve smyslu školy tomistické, pokud byla předurčena hned po předzvěděni

hříchu za matku Vykupitele, všichni se shodují v tom, že ji nazývají prvorozenou dcerou Boží. Proto se slušelo, aby nikdy nebyla otrokyní Satanovou, nýbrž aby byla vždy a výhradně majetkem svého Stvořitele, jak sama o sobě praví: „Pán měl mne na počátku svého díla.“ (Přisl. 8, 22.) Proto ji právem jmenuje patriarcha alexandrijský Dionys,⁽¹⁾ „jednou a jedinou dcerou života“ na rozdíl od ostatních žen, jež rodiče se ve hříchu jsou dcerami smrti.

Dále se slušelo, aby ji Bůh Otec stvořil v milosti proto, ježto ji určil za obnovitelku ztraceného světa a za prostřednici mezi lidstvem a Bohem. Tak mluví svatí Otcové, zvláště sv. Jan Damašský,⁽²⁾ jenž volá: „Ó Panno požehnaná, ty ses narodila, abys působila ku blahu celého světa.“ Proto praví sv. Bernard,⁽³⁾ že již archa Noemova byla předobrazem Marie Panny. Jako se v arše zachránili lidé před potopou, tak jsme byli pomocí Marie Panny zachráněni, abychom ve hříchu neztroskali. Rozdíl je v tom, že se v arše zachránilo jen málo lidí, kdežto skrze Marii bylo zachráněno celé pokolení lidské. Proto nazývá starokřesťanský spisovatel⁽⁴⁾ Marii novou Evou, matkou života; novou Evou, protože první Eva byla matkou smrti, kdežto Maria je matkou života. Nicejský biskup sv. Theofan⁽⁵⁾ ji oslovuje: „Buď zdráva ty, jež jsi snála zármutek, Evou zaviněný.“ Basil Seleucijský⁽⁶⁾ ji jmenuje „smířitelkou lidstva s Bohem“ a sv. Efrém⁽⁷⁾ „prostřednicí pokoje pro celý svět.“

Kdo však vyjednává smír, jistě nesmí býti nepřitelem uraženého, tím méně pak smí býti spoluvinníkem ve zločinu. Sv. Řehoř Veliký⁽⁸⁾ praví, že k soudci nesmí jíti jeho nepřítel, aby jej usmířoval, neboť by ho neuchlácholil, nýbrž ještě více rozhněval. Když tedy měla býti Maria prostřednicí míru mezi lidmi a Bohem, nesměla býti žádným způsobem hříšnicí a nepřítelkou Boží, nýbrž musila požívatí všeliké jeho přízně a býti dokonale prosta hříchu.

Dále bylo přiměřeno, aby ji Bůh uchránil dědičné viny, ježto ji předurčil k tomu, aby rozdrtila hlavu pekelného hada, jenž svedl prarodiče a tak připravil smrt všem lidem; předpověděl to sám Pán: „Nepřátelství ustanovuji mezi tebou a ženou, mezi potomstvem tvým a potomstvem jejím; ona rozdrtí hlavu tvou.“ (Gen. 3, 15.) Měla-li tedy Maria přijíti na svět, aby statečně přemohla Satana, jistě se neslušelo, aby byla napřed Satanem přemožena

a zotročena. Mnohem moudřejší bylo, když zůstala prosta každé poskvrny a každého poddanství ďáblu. Tento pyšný duch chtěl ovšem nakaziti svým jedem i nejčistší duši této Panny, jako nakazil celé pokolení lidské. Budiž však věčně velebena dobrota Boží, že vyzbrojila Marii takovým množstvím milostí, že zůstala prosta každé viny a tak přemohla a pokořila jeho pýchu, jak dí sv. Augustin⁽⁹⁾ nebo kdokoli napsal tento výklad první knihy Mojžíšovy: „Ježto je ďábel hlavou hříchu prvotního, potřela Maria tuto hlavu, neboť do duše této Panny nevniklo žádné otročení hříchu a proto zůstala čistá od každé skvrny.“ Ještě jasněji se vyjadřuje sv. Bonaventura⁽¹⁰⁾: „Slušelo se, aby blah. Maria Panna, skrze níž s nás byla sňata hanba, zvítězila nad ďáblem tak, že mu ani na okamžik nebyla poddána.“

Hlavním důvodem však, proč Věčný Otec uchoval tuto svou Dceru hříchu Adamova, bylo její předurčení za matku jeho jednorozeného Syna. „V mysli Boží bylas přede vším tvorstvem předurčena, abys zrodila Bohočlověka“, volá sv. Bernardin Sienský.⁽¹¹⁾ Kdyby neměl Bůh Otec jiného důvodu, aspoň pro čest svého Syna musil ji stvořiti čistou, bez všeliké skvrny. Andělský Učitel sv. Tomáš⁽¹²⁾ praví, že všechny věci pro Boha učiněné musejí býti čisté a prosté každé nečistoty. Proto volal David, když se rozhodl budovati chrám jerusalemský s nádherou Boha důstojnou: „Ne člověku připravován je příbytek, ale Bohu.“ (1. Par. 29, 1.) Čím spíše musíme rozumně předpokládati, že nejvyšší Tvůrce, když určil Marii za matku svého vlastního Syna, musil ji vyzdobiti nejkrásnějšími přednostmi, aby byla důstojným příbytkem Božím! Stejně soudí Diviš Kartuzián:⁽¹³⁾ „Když chtěl božský Umělec a Stavitel vesmíru zbudovati důstojný stánek pro svého Syna, vyzdobil Marii všemi dary, jež ji činily v jeho očích krásnou.“ I Církev svatá nás o tom ujišťuje. V modlitbě po „Zdrávas, Královno“ dosvědčuje, že Bůh připravil tělo a duši svaté Panny tak, aby byly důstojným příbytkem jeho jednorozeného Syna: „Všemohoucí, věčný Bože, jenž jsi tělo a duši slavné Panny a Matky Marie spolupůsobením Ducha Svatého připravil, aby důstojným příbytkem Syna tvého státi se zasloužila.“

První předností dítek jest, jak známo, vznešený původ. „Sláva synů — otcové jejich.“ (Přisl. 17, 6.) Proto je pro lidi ve světě menší hanbou nedostatek majetku nebo

vědomostí než nízký původ. Chudý totiž může svým přičiněním zbohatnout, nevědomý se může studiem vzdělat, kdo však pochází z nízkého rodu, stěží dojde povýšení do stavu urozeného; a dosáhne-li ho, vždy mu mohou lidé vytknouti jeho vadu. Bůh však mohl dáti svému Synu Matku nejvyšší vznešenou a hříchu dědičného prostou. Jak bychom mohli připustiti, že mu dal matku poskvrněnou hříchem? Připustil by, aby se mohl Satan vysmáti Synu Božímu, že se narodil z matky, jež byla napřed jeho otrokyní a nepřítelkou Boží? Nikoliv! To Pán nepřipustil, nýbrž se postaral o čest svého Syna. Podle svědectví řecké Církve⁽¹⁴⁾ uchránil svoji Matku všeliké poskvrny, jak se slušelo na Matku tak vznešeného Syna.

Mezi bohoslovci je obecně přijatou zásadou, že všemi dary, jež byly uděleny nějakému tvoru, byla obohacena i blah. Panna. Sv. Bernard⁽¹⁵⁾ na příklad dí: „Co bylo uděleno třeba jen několika smrtelníkům, nebylo odepřeno tak vznešené Panně; o tom není možno pochybovati.“ A sv. Tomáš z Villanova⁽¹⁶⁾ praví: „Žádnému světci nebylo nikdy nic poskytnuto, čím by se mnohem více neskvěla Maria od počátku života.“ Podle slavného svědectví sv. Jana z Damašku⁽¹⁷⁾ je však nekonečná vzdálenost mezi Matkou Boží a mezi služebníky Božími. Proto musíme bezpečně předpokládati, jak učí sv. Tomáš Akvinský⁽¹⁸⁾, že udělil Bůh své Matce v každém ohledu bohatší výsady a milosti nežli svým sluhům. Na základě toho se táže sv. Anselm⁽¹⁹⁾, veliký obhájce neposkvrněné Panny: „Nebyla snad Moudrost Boží s to, aby připravila svému Synu čistý útulek a uchránila jej i před nejmenší skvrnou hříchu lidské přirozenosti? Bůh mohl uchrániti množství nebeských andělů bez úrazu, když padlo tolik jiných, a Matku svého Syna, Královnu andělů, nemohl uchrániti před obecným hříchem celého lidstva?“ K tomu se ještě táži: Mohl-li Bůh dáti milost Evě, aby přišla na svět neposkvrněná, nemohl ji pak udělit Marii?

Nikoliv! Co mohl Bůh učinit, také učinil. Proto praví sv. Anselm⁽²⁰⁾: „Ona Panna, již chtěl Bůh dáti za matku svému jedinému Synu, musila se skvíti takovou čistotou, že jí převyšovala nejen všechny lidi a anděly, nýbrž, že si nelze větší po Bohu mysliti.“ Ještě jasněji mluví sv. Jan z Damašku⁽²¹⁾: „Pán ji uchoval tak čistou na těle a na duši, jak se slušelo na tu, jež měla počíti Boha ve svém lůně; neboť sám jsa svatý, jen v svatých odpočívá.“ Proto mohl právem říci Bůh.

Otec této milované Dceři: „Jako lilie mezi trnům tak jest má přítelka mezi děvčaty.“ (Velep. 2, 2.) Dcero má, mezi všemi ostatními mými dcerami, jsi jako lilie mezi trnům, poněvadž ony všechny jsou poskvrněny hříchem, tys však byla vždycky neposkvrněná a vždy moje přítelka.

II. Za druhé příslušelo Bohu Synu, aby uchránil dědičného hříchu Marii Pannu jako svou Matku.

Žádný syn si nemůže vybrati matku po libosti. Kdyby to však bylo někomu možno, zdaž by si volil za matku otrokyni, moha míti královnu? Zdaž by chtěl nízkou, moha míti urozenou? Zdaž by chtěl nepřítelkyni Boží, moha míti jeho přítelku? Když si tedy mohl vyvoliti Syn Boží matku podle své vůle, musíme se sv. Bernardem⁽²²⁾ uznati za jisté, že si vybral takovou, jaká byla Boha důstojná. Pro nejčistšího Boha však byla přiměřena jen matka prostá každé viny a proto ji učinil takovou, jak učí sv. Bernardin Sienský⁽²³⁾: „U blah. Panny bylo posvěcení, jež vylučuje všechnu prvotní vinu; Bůh si zajisté stvořil Matku vynikající jak přirozenou vznešeností, tak dokonalou milostí, jak toho žádala jeho velebnost.“ Lze tu vzpomněti slov apoštolových: „Takový zajisté příslušel nám velekněz, svatý, nevinný, neposkvrněný, oddělený od hříšníků.“ (Žid. 7, 26.) Podle apoštola, di jeden učený spisovatel⁽²⁴⁾, bylo přiměřeno, aby byl Vykupitel oddělen nejen od hříchů, nýbrž i od hříšníků; stejně učí sv. Tomáš⁽²⁵⁾: „Ten, jenž přišel sejmuti hříchy, musil býti oddělen od hříšníků, pokud se týče viny, jež lpěla na Adamovi.“ Jak by však mohl Ježíš Kristus slouti odděleným od hříšníků, kdyby měl hříšnou matku?

Sv. Ambrož⁽²⁶⁾ praví: „Ne se země, nýbrž s nebe vybral si Kristus nádobu, do níž chtěl sestoupiti, a posvětil si lůno Panny za chrám čistoty.“ Světec naráží na slova sv. Pavla: „První člověk (jsa) ze země, byl pozemský, druhý člověk (jsa) s nebe, (jest) nebeský.“ (1. Kor. 15, 47.) Sv. Ambrož jmenuje Matku Boží nádobou nebeskou ne proto, že by neměla pozemského těla, jak bájili někteří bludaři, nýbrž, protože byla nebeská svou milostí a svou svatostí a čistotou převyšovala samy anděly. Tak se slušelo na Krále králů, jenž měl přebývati v jejím lůně, jak zjevil sv. Jan Křtitel sv. Brigittě⁽²⁷⁾. S tím se shodují též slova Boha Otce k téže světici⁽²⁸⁾: „Maria byla i nebyla nádobou čistou; byla čistou nádobou, ježto byla všechna krásná;

nebyla, ježto pocházela z hříšníků. Byla však počata bez hříchu, aby se z ní bez hříchu narodil můj Syn.“ Pozoruhodná jsou poslední slova. Neznamenají, že by byl Ježíš Kristus schopen viny, nýbrž, že by bylo k jeho necti, míti matku postiženou hříchem a zotročenou ďáblem.

Duch Svatý praví: „Jest sláva člověka čest jeho otce; a hanba synova jest otec bez cti.“ (Sir. 3, 13.) „Právě proto, dí sv. Augustin(?)⁽²⁹⁾, uchránil Ježíš tělo Mariino rozkladu po smrti, neboť hniloba panenského těla, jímž se sám přioděl, bylo by k jeho necti.“ Když by tedy bylo hanbou pro Ježíše Krista míti matku, jejíž tělo by propadlo hnilobě, oč větší hanbou by pro něho byla matka, jejíž duše by byla otrávena hnilobou hříchu! „Mimoto je tělo Ježíšovo totéž jako Mariino, dí světec, a to tak, že Vykupitel podržel i po zmrtvýchvstání totéž tělo, jež přijal od své Matky.“ K tomu dí Arnold Chartreský⁽³⁰⁾: „Ježíš a Maria mají tělo jedno; proto i sláva Syna a Matky není podle mého mínění ani tak společná, jako spíše totožná.“ Kdyby tedy byla blah. Panna počata ve hříchu, ač by Syn nezdědil po ní skvrnu hříchu, přece by bylo pro něho hanou, že se oděl tělem, jež bylo nějakou dobu nakaženo hříchem a bylo nádobou nečistoty v porobě Satanově.

Maria byla netoliko matkou, nýbrž i hodnou matkou Spasitele světa. Tak o ní mluví všichni svatí Otcové. Egbert, opat schönavský⁽³¹⁾, volá: „Ty jediná bylas shledána hodnou, aby si zvolil Král králů v tvém lůně první svůj příbytek.“ A sv. Tomáš z Villanovy⁽³²⁾ praví: „Dříve než počala, byla již hodna býti Matkou Boží.“ Církev svatá sama svědčí, že si blah. Panna zasloužila milost státi se Matkou Ježíše Krista: „Blahoslavená Panno, jejíž lůno zasloužilo nositi Krista Pána.“ (33.) Sv. Tomáš⁽³⁴⁾ praví na vysvětlenou: „Blah. Panna nezasloužila sice samo vtělení, nýbrž zasloužila si milost od Boha danou tak vysoký stupeň čistoty a svatosti, aby byla důstojnou Matkou Boží.“ Stejně dí sv. Petr Damiani(?)⁽³⁵⁾: „Pro svou výjimečnou svatost byla uznána z milosti Boží za výjimečně hodnou, aby mohla počítí Boha.“

„Byla-li tedy Maria hodnou Matkou Boží, táže se sv. Tomáš z Villanovy⁽³⁶⁾, jaká vznešenost a jaká dokonalost jí příslušely?“ Andělský Učitel⁽³⁷⁾ tvrdí, že když vyvolí Bůh někoho k určité hodnosti, dá mu k ní také schopnosti. Když

tedy vyvolil Marii za svou Matku, beze vší pochyby ji též uschoptil svou milostí k této důstojnosti. Z toho vyvozuje světec závěr, že se blah. Panna nedopustila nikdy žádného osobního, byť jen lehkého hříchu; pak by nebyla důstojnou Matkou Ježíše Krista, neboť nečest Matky padala by i na Syna, kdyby měl za matku hříšnici. Kdyby tedy nebyla Maria důstojnou Matkou Boží pro jediný všední hřích, jenž neolupuje duši o milost Boží, čím méně by ji byla, kdyby měla na sobě prvotní hřích; neboť jím by se stala nepřítelkou Boží a otrokyní ďáblovou. Takové úvahy přiměly sv. Augustina⁽³⁸⁾ k slavnému prohlášení, že, když mluví o Marii, nechce se ani zmínit o hříchu z úcty k Pánu, jehož zasloužila mít za Syna a od něhož dostala milost, aby přemohla hřích v každém směru.

Proto musíme pokládati za jisté, že si vtělené Slovo vyvolilo matku sebe důstojnou, za niž by se nemusilo stydět, jak praví sv. Petr Damiani⁽³⁹⁾. A stejně mluví sv. Proklus⁽⁴⁰⁾: „Přebýval v lůně, jež stvořil tak, aby mu nepřineslo nejmenší hanu.“ Pro Ježíše nebylo potupou, když ho židé pohrdlivě zvali synem Mariiným, jakožto synem chudé ženy: „Zda se nejmenuje matka jeho Maria?“ (Mat. 13, 55.); neboť přišel na zemi, aby nám dal příklad pokory a trpělivosti. Ale jistě by bylo jeho nectí, kdyby mohli říci zlí duchové: Což se nenarodil z matky hříšnice, jež nám byla na čas podrobena? Ježíše Krista by bylo nedůstojno, kdyby se byl narodil z ošklivé, tělesně zmrzačené nebo zlým duchem posedlé matky; oč nedůstojnější pak by bylo pro něho naroditi se z ženy, jejíž duše by byla na čas zohavena a ďáblem opanována?

Bůh, Moudrost sama, jistě si dovedl zbudovati na zemi příbytek, odpovídající jeho velebnosti: „Moudrost vystavěla dům sobě.“ (Přisl. 9, 1.) „Město Boží si posvětil Nejvyšší za své sídlo... Bůh mu spěje na pomoc před svítáním.“ (Ž. 45, 5. 6.) Pán posvětil svůj příbytek ráno před svítáním, praví David, t. zn. na začátku života Mariina, aby ho byla hodna. Neboť svatý Bůh nemohl si vyvoliti dům, jenž by nebyl svatý: „Domu tvému přísluší svatost.“ (Ž. 92, 5.) Prohlašuje-li Bůh, že nevejde do zlovolné duše a že nebude bydliti v těle, poddaném hříchům (Moudr. 1, 4), jak bychom mohli připustiti, že si vyvolil Syn Boží za příbytek tělo a duši Marie Panny, aniž by ji byl dříve posvětil a uchránil všeho kalu hříchu?

Sv. Tomáš⁽⁴¹⁾ zdůrazňuje, že Slovo Věčné nebydlilo jen v duši Mariině, nýbrž i v jejím životě. Církev svatá píše⁽⁴²⁾: „Ne-hrozil se s lůna Panny.“ Bůh by se hrozil vtělení v životě sv. Anežky, sv. Gertrudy, sv. Terezie, neboť tyto panny, byt svaté, byly přece na čas poskvřněny hříchem dědičným; ne-hrozil se však státi se člověkem v lůně Mariině, ježto tato přemilá Panna byla vždy prosta každé viny a nikdy nebyla v moci pekelného hada. Proto napsal sv. Augustin(?)(⁴³): „Syn Boží si nemohl vystavěti důstojnějšího stánku než Marii, jež nikdy nebyla nepřitelem podmaněna ani svých okras zbavena.“ A sv. Cyril Alexandrijský⁽⁴⁴⁾ se táže: „Kdo kdy slyšel, že by si některý stavitel zbudoval pro sebe dům a první pobyt v něm, že by popřál svému úhlavnímu nepříteli?“

Pán, jenž nám dal přikázání, abychom ctili rodiče, praví sv. Metod⁽⁴⁵⁾, stav se člověkem jako my, neopominul sám je plniti a proto udělil své Matce všelikou milost a čest. Proto dí sv. Augustin(?)(⁴⁶): „Musíme věriti, že Ježíš Kristus uchránil tělo Mariino po smrti hniloby, jak jsme řekli dříve, neboť, kdyby to neučinil, nesplnil by zákona, jenž právě tak poroučí matku ctíti jako zakazuje ji zneuctívati.“ Mnohem méně by se však postaral Ježíš o čest své Matky, kdyby ji neuchránil hříchu Adamova. Augustinián Tomáš ze Štrasburku⁽⁴⁷⁾ praví, že by se dopustil hříchu syn, jenž by neuchránil matku dědičného hříchu, kdyby mu to bylo možno; co by však bylo u nás hříchem, dí tento spisovatel, nebylo hodným Syna Božího, kdyby totiž mohl učiniti svou Matku neposkvřněnou a ne- učinil ji! Ó nikoliv, volá Gerson⁽⁴⁸⁾! „Chceš-li, Pane nejvyšší, míti matku, zajisté jí budeš povinen ctí. Této povinnosti bys však neučinil zadost, kdybys dopustil ohavnost dědičného hříchu u té, jež musí býti příbytkem vtělené čistoty.“

Kromě toho víme, že Syn Boží přišel na svět, aby vykoupil spíše Marii než všechny ostatní lidi, píše sv. Bernardin Sien-ský⁽⁴⁹⁾. Podle Suarez⁽⁵⁰⁾ lze však dvojím způsobem někoho vykoupiti, buď pozvednouti již padlého nebo ho uchrániti, aby nepadl. Není pochyby, že tento druhý způsob je vzneše-nější, praví sv. Antonín⁽⁵¹⁾, neboť v tom případě je člověk uchráněn škody nebo skvrny, jež vznikají duši pádem do hříchu. Proto musíme věriti, že Maria byla vykoupěna tímto vznešeným způsobem, přiměřeným důstojnosti Matky Boží, jak vykládá sv. Bonaventura(?)(⁵²). Duchaplně píše kardinál z Kusy⁽⁵³⁾: „Ostatní měli Vykupitele (Liberatorem), jenž je

vysvobodil z hříchu na ně již přeneseného; Svatá Panna však měla Syna Vykupitele (Praeliberatorem), jenž ji uchoval samého přenesení hříchu.“

Na konec ještě slova Hugona od sv. Viktora?⁽⁵⁴⁾: „Po ovoci pozná se strom. Byl-li Beránek Boží vždy neposkvrněný, byla nutně neposkvrněná i jeho Matka.“ A pozdravuje ji takto: „Ó hodná Matko hodného Syna!“ Chce říci, že žádná jiná žena kromě Marie nebyla hodna býti matkou takového Syna a že nikdo jiný kromě Ježíše nebyl hoden býti synem takové Matky. A dodává: „Krásná Matko krásného Syna, vznešená Matko Nejvyššího, Matko Boží!“ Rceme jí tedy se sv. Ildefonsem?⁽⁵⁵⁾: „Napoj, Maria, napoj svého Stvořitele, napoj toho, jenž tě učinil a učinil tě tak čistou a dokonalou, že mohl od tebe přijmouti lidskou přirozenost.“

III. Slušelo-li se, aby Bůh Otec uchoval hříchu dědičného Marii jako svou dceru a Syn jako svou Matku, bylo přiměřeno i Duchu Svatému, aby ji uchránil hříchu jako svou snoubenku.

„Jediné Maria Panna zasloužila, dí sv. Augustin?⁽⁵⁶⁾, aby slula Matkou a Snoubenkou Boží.“ Jak učí Eadmer⁽⁵⁷⁾, sestoupil Duch Svatý viditelně na Marii a obohatil ji milostí nade všechny ostatní tvory, takže v ní spočinul a učinil Královnu nebe i země svou snoubenkou. Viditelně přišel, co se týče účinku, praví, neboť z jejího neposkvrněného těla vytvořil neposkvrněné tělo Ježíše Krista, jak jí zvěstoval archanděl: „Duch Svatý sestoupí v tebe.“ (Luk. 1, 35.) Maria sluje chrámem Páně, učí sv. Tomáš⁽⁵⁸⁾, svatyní Ducha Svatého, ježto se stala působením Ducha Svatého Matkou vtěleného Slova.

Kdyby mohl dovedný malíř dostatí nevěstu tak krásnou nebo ošklivou, jak by si ji sám namaloval, zdaž by nepracoval se všemožnou péčí, aby byl jeho obraz co nejkrásnější? Kdo by mohl říci, že Duch Svatý jednal s Marií jinak? Když ji mohl učinit co nejkrásnější, jak se slušelo na jeho snoubenku, nebyl by to učinil? Nikoliv! Co se slušelo, to též učinil, jak svědčí sám ve své chvále o Marii: „Vš e c k a j s i k r á s n á, m á p ř í t e l k o, a p o s k v r n y n a t o b ě n e n í.“ (Velep. 4, 7.) Že platí tato slova o Marii, tvrdí sv. Ildefons?⁽⁵⁹⁾ a sv. Tomáš⁽⁶⁰⁾, jak uvádí Kornelius a Lapide⁽⁶¹⁾; sv. Bernardin Sienský⁽⁶²⁾ a sv. Vavřinec Justiniani⁽⁶³⁾ ujišťují, že uvedená slova se vztahují přímo na Neposkvrněné Početí Mariino.

Proto k ní volá opat Raymund Jordán⁽⁶⁴⁾: „Všechna jsi krásná, Panno přeslavná, nejen částečně, nýbrž v každém ohledu a žádné poskvrny hříchu ani smrtelného ani všedního ani dědičného není na tobě.“

Totéž naznačil Duch Svatý, když nazval svoji Snoubenku zahradou zamčenou a studnicí zapečetěnou: „Z a h r a d a z a m - č e n á j s i , s e s t r o m á , n e v ě s t o ; v z a h r a d ě z a m - č e n é p r a m e n n a p e č e t ě .“ (Velep. 4, 12.) Sv. Sofron⁽⁶⁵⁾ píše: „Touto zahradou zamčenou a studnicí zapečetěnou byla Maria, poněvadž do ní nevnikl nepřítel, aby ji znesvětil, nýbrž zůstala vždy neporušená a svatá na duši i na těle.“ A podobně ji oslovuje opat schönavský Egbert⁽⁶⁶⁾: „Tys zahrada zamčená, kam nevnikla ruka hříšná, aby tě zbavila krásy květů.“

Víme, že tento božský Snoubenec miloval Marii více než všechny ostatní svaté a anděly dohromady, jak učí Suarez⁽⁶⁷⁾ se sv. Vavřincem Justinianim⁽⁶⁸⁾ a s jinými: Miloval ji od počátku a vyvýšil ji svatostí nade všechny, jak naznačil David: „Brány Sionu, který založil na pahorcích svatých, miluje Hospodin nade všechna sídla Jakobova... O Sionu se řekne: Co člověk, vše je tam zrozeno.“ (Ž. 86, 1. 2. 5.) Všechna tato slova svědčí, že Maria byla svatá od okamžiku svého Početí. Totéž praví Duch Svatý i na jiných místech: „Mnohé dcery shromáždily bohatství, tys převýšila všechny.“ (Přisl. 31, 29.) Předstihla-li Maria všechny bohatstvím milosti, měla i prvotní spravedlnost jako Adam a andělé. „Děv mladých není počtu. Jediná jest má holubička, má čistounká; jedináček je matčin.“ (Velep. 6, 7. 8.) Všechny duše spravedlivé jsou dcerami milosti Boží, mezi nimi však vyniká Maria jako holubice bez žluči hříchu, jako čistá bez dědičné viny, jako jediná počatá v milosti.

Proto ji shledal anděl milostiplnou dříve, nežli se stala Matkou Boží, a podle toho ji pozdravil: „Z d r á v a b u d ě , m i l o s t i p l n á .“ (Luk. 1, 28.) K těmto slovům píše sv. Sofron⁽⁶⁹⁾: „Jiným svatým se dává jen díl milosti, nejsvětější Panně je však udělena všechna plnost milosti.“ Proto posvětila milost nejen duši Mariinu, nýbrž i její tělo, aby jím mohla později odít Věčné Slovo, praví sv. Tomáš⁽⁷⁰⁾. To vše nás vede k závěru, že Duch Svatý obdařil a zcela naplnil Marii od jejího Početí milostí Boží, jak usuzuje Petr Celleský⁽⁷¹⁾. A mnich Mikuláš⁽⁷²⁾ píše: „Od Boha vybranou a dávno vy-

volenou zcela pro sebe uchvátil Duch Svatý.“ Práví „uchvátil“, aby naznačil, s jakou rychlostí Duch Svatý předešel ďábla, než by se jí zmocnil, a jak rychle ji učinil svou snoubenkou.

Toto pojednání je delší než jiná, ježto naše nejmenší kongregace má za svou hlavní ochránkyni nejsv. Pannu Marii právě pod názvem Neposkvrněného Početí. Na konec bych rád ještě stručně vyložil důvody, jež přesvědčují mne a po mém názoru musí přesvědčiti každého o této pravdě tak svaté a tak slavné pro Matku Boží⁽⁷³⁾.

Mnozí učenci tvrdí, že Maria nepodléhala ani závazku, aby byla počata ve hříchu prvotním. Tak na příklad učí kardinál Galatinus, kardinál z Kusy, De Ponte T. J., Salazar T. J., Ambrož Katarinus, Novarino, Viva T. J., kardinál De Lugo T. J., Aegidius O. S. Aug., Edmund Richerius a jiní⁽⁷⁴⁾. Toto mínění jest pravděpodobné. Jest totiž učení, že ve vůli Adama, jako hlavy lidstva, byly zahrnuty vůle všech lidí podle pravděpodobného mínění Gonetova, Habertova⁽⁷⁵⁾ a jiných bohoslovců, opírajících se o slova sv. Pavla: „(V něm) všichni zhřešili“ (Řím. 5, 12); je-li tedy pravděpodobné toto učení, je stejně pravděpodobné, že Maria nebyla podrobena závazku hříchu dědičného. Bůh ji tak vyznamenal milostí nad ostatní lidi, že nutno zbožně věřit, že ve vůli Adamově nebyla zahrnuta vůle Mariina.

Toto mínění jest jen pravděpodobné; já se ho však držím, ježto je čestnější pro moji Paní. Za jistou však pokládám nauku, že byla Maria uchráněna dědičného hříchu. Stejně smýšlejí a tuto nauku za zralou pro dogma prohlašují kardinál Everard Nidhard T. J., Duval, Raynaud T. J., Lossada Ord. Min., Viva T. J. a mnozí jiní⁽⁷⁶⁾. Pomímím zjevení, jež potvrzují tuto nauku, zvláště zjevení sv. Brigitty, schválená již kardinálem Turrecrematou a čtyřmi papeži, jak je psáno v VI. hlavč oněch zjevení⁽⁷⁷⁾. Za žádnou cenu však nemohu zde pominouti výroky svatých Otců o této věci, abych dokázal, jak shodně všichni přiznávají Matce Boží tuto výsadu. Sv. Ambrož⁽⁷⁸⁾ praví: „Vezmi mne, (Pane), ne z rukou Sařiných, nýbrž z rukou Mariiných; neboť to byla panna neporušená, panna uchráněná milostí všeliké poskvrny hříchu.“ Origenes⁽⁷⁹⁾ mluví takto o Marii Panně: „Nebyla nakažena jedovatým dechem hada.“ Sv. Efrem⁽⁸⁰⁾ ji jmenuje „neposkvrněnou a zcela vzdálenou poskvrny hříchu“. Sv. Augustin⁽⁸¹⁾

píše o slovech andělových „Zdravas buď, milostiplná“: „Tím anděl naznačil, že byla dokonale uchráněna hněvu prvního rozsudku (nad Adamem) a že jí byla vrácena plnost milosti a požehnání.“ Sv. Jeroným⁽⁸²⁾: „Tento oblak nikdy nebyl ve tmě, ale vždy ve světle.“ Sv. Amfiloch⁽⁸³⁾: „Ten, jenž stvořil první pannu bez vady, učinil i druhou bez skvrny a viny.“ Sv. Sofron⁽⁸⁴⁾: „Panna sluje proto neposkvrněnou, poněvadž neutrpěla v ničem porušení.“ Sv. Ildefons⁽⁸⁵⁾: „Je jisto, že byla uchráněna dědičného hříchu.“ Sv. Jan z Damašku⁽⁸⁶⁾: „Do tohoto ráje neměl had přístup.“ Arnold Chartreský⁽⁸⁷⁾: „Ani spravedlnost nedovolovala, aby byla podrobena obecnému porušení tato vyvolená nádoba, neboť jsouc vzdálena co nejvíc od ostatních, měla s nimi společnou toliko přirozenost, nikoliv vinu.“ Mnich Mikuláš⁽⁸⁸⁾: „Tělo Panny přijaté z Adama, nestrpělo skvrnu Adamovu.“ Sv. Bruno⁽⁸⁹⁾: „Toto jest ona neporušená země, od Hospodina požehnaná a proto prostá všeliké nákazy hříchu.“ Sv. Bonaventura⁽⁹⁰⁾: „Naše Paní byla naplněna při svém posvěcení milostí předcházející, to jest milostí ochraňující ji před ošklivostí dědičné viny.“ Sv. Bernardin Sienský⁽⁹¹⁾: „Nelze připustiti, že by se byl chtěl Syn Boží naroditi a přijmouti tělo z Panny, jež by byla sebe méně poskvrněna hříchem dědičným.“ Sv. Vavřinec Justiniani⁽⁹²⁾: „Od jejího Početí předcházel ji Bůh svým požehnáním.“ Opat Jordan⁽⁹³⁾ píše k slovům „nalezla jsi milost“ toto: „Nalezla jsi, nejsladší Panno, jedinečnou milost, poněvadž jsi byla uchována prvotní viny.“ A tak píší přemnozí jiní Učitelé.

Avšak hlavní důvody, jež nám dávají jistotu o této pravdě, jsou dva. Prvním důvodem je obecný souhlas věřících v této věci. P. Aegidius od Obětování⁽⁹⁴⁾ svědčí, že všechny řeholní řády drží se tohoto učení; i z řádu sv. Dominika je podle svědectví novějšího spisovatele dvaadevadesát učenců proti tomuto učení, ale stotřicetšest je pro ně. Především však nás utvrzuje v přesvědčení, že tato nauka souhlasí s věrou všech katolíků, bulla papeže Alexandra VII. „Sollicitudo omnium ecclesiarum“⁽⁹⁵⁾ z r. 1661, v níž se praví: „Tato úcta a pobožnost k Bohorodičce tak zmohutněla a se rozšířila... že od té doby, co několik universit ji přijalo, skoro všichni katolíci ji vyznávají.“ A vskutku hájí tuto nauku university v Paříži, v Alcale, v Salamance, v Koimbře, v Kolíně, v Mohuči, v Neapoli a mnohé jiné, kde se musí při-

sahou zavázati každý, kdo se uchází o akademickou hodnost, že bude hájiti Neposkvrněné Početí. Tohoto důkazu z obecného souhlasu věřících užívá zvláště učený Petavius⁽⁹⁶⁾. Jak píše velmi vzdělaný biskup Julius Torni⁽⁹⁷⁾, je tento důkaz naprosto přesvědčivý. Dává-li nám jistotu obecný souhlas věřících o posvěcení Marie Panny v životě mateřském a o jejím Nanebevzetí s duší i s tělem, proč by nám nedával tentýž souhlas jistotu o Neposkvrněném Početí?

Druhým ještě pádnějším důkazem, že byla nejsv. Panna uchráněna dědičné viny, je okolnost, že katolická Církev nařizuje oslavu jejího Početí. Usuzuji takto: Předně uctívá Církev první okamžik Početí, kdy byla duše Mariina stvořena a s tělem spojena, jak prohlašuje v uvedené bulle Alexander VII., jenž praví, že Církev prokazuje Početí Mariinu úctu zcela ve smyslu zbožné nauky, že byla Maria počata bez prvotního hříchu. Za druhé je naprosto jisto, že Církev nemůže oslavovat věc nesvatou, jak prohlašují svatí papežové Lev Veliký⁽⁹⁸⁾ a Eusebius⁽⁹⁹⁾: „Apoštolský Stolec zachovává vždy neporušenu katolickou víru.“ Tak učí všichni bohoslovci se sv. Augustinem(?), sv. Bernardem a sv. Tomášem⁽¹⁰⁰⁾. Tento dokazuje, že byla Maria posvěcena již před narozením a užívá právě tohoto důkazu, že totiž Církev slaví její narození; praví: „Církev oslavuje narození blah. Panny; Církev však oslavuje jen něco svatého; tedy byla blah. Panna posvěcena již v životě matky.“ Je-li však jisto podle Andělského Učitele, že byla Maria Panna posvěcena v životě, ježto Církev oslavuje její narození, proč bychom neměli pokládati za jistou nauku, že byla uchráněna dědičného hříchu od prvního okamžiku svého Početí, když víme, že Církev sama koná v tomto smyslu slavnost?

Tuto velikou výsadu Mariinu potvrzují nesčetné a podivuhodné milosti, jež ráčí Bůh udíleti denně v neapolském království skrze obrázky jejího Neposkvrněného Početí. Mohl bych vyprávěti řadu takových případů, jež se staly misionářům naší kongregace. Uvedu však jen dva, jež jsou vskutku podivuhodné.

Příklad. Do jednoho našeho kláštera v království neapolském přišla k našemu misionáři žena a stěžovala si, že její muž nebyl již mnoho let u zpovědi. Neví si prý rady, jak ho k ní pohnout; sotva začne o tom řeč, hned ji bije. Misionář jí poradil, aby dala muži obrázek Neposkvrněného Početí. Ve-

čer prosila žena znovu manžela, aby šel k zpovědi; ale ten byl jak obyčejně hluchý k jejím prosbám. I dala mu obrázek Neposkvrněného Početí. A hle, sotva jej přijal, pravil: „Dobrá, kdy pak mám jít k zpovědi?“ Nad touto náhlou změnou dala se žena radostí do pláče. Ráno přišel opravdu tento muž do našeho kostela. Na otázku kněze, jak dlouho se nezpovídal, odpověděl, že dvacetosm let. „A co vás přimělo, ptal se kněz dále, abyste přišel dnes ke zpovědi?“ „Otče, byl jsem zatvrzelý; ale včera mi dala žena obrázek Marie Panny a hned jsem pocítil změnu v srdci. Dnes v noci mi připadala každá chvíle jako věčnost, tak mne to pudilo k zpovědi.“ A vskutku si vykonal velmi zkroušenou zpověď, změnil život a dlouhou dobu se často zpovídal u onoho kněze.

V jistém městě diecése salernské, kde jsme konali misii, žil člověk na smrt zneprátelený s jiným, jenž ho urazil. Misionář ho napomínal, aby se smířil, ale dostal tuto odpověď: „Copak jste mne viděli již na kázání? Právě proto na ně nejdu; vím, že přijdu do pekla, ale na tom mi nezáleží; jen když se pomstím!“ Misionář se namáhal, aby jej obrátil, ale marně. Na konec mu řekl: „Vezměte si aspoň tento obrázek Marie Panny!“ Muž jej zprvu odmítal: „K čemu pak obrázek?“ Potom jej však přijal a jako by se vůbec nikdy nevzpíral smíření, tázal se: „Otče, přejete si jenom, abych odpustil? K tomu jsem ochoten.“ Smluvili tedy spolu k smíření druhý den ráno. Ale na druhý den byl muž zase změněn a nechtěl o ničem slyšet. Misionář mu nabídl nový obrázek, ale on jej nechtěl. Konečně se dal pohnouti a vzal jej. Sotva jej přijal, hned řekl: „Jednejme rychle! Kde pak je notář?“ A ihned se úředně smířil a pak se vyzpovídal.“

Modlitba.

Má neposkvrněná Paní! Raduji se s tebou, že jsi ozdobena takovou čistotou. Děkuji a vždy chci děkovati Stvořiteli, že tě uchoval všeliké poskvrny a viny. Pevně věřím v tuto pravdu a jsem ochoten a přísahám obětovati i život, bude-li potřebí, na obranu veliké a vzácné výsady tvého Neposkvrněného Početí.

Chtěl bych, aby tě celý svět poznal a vyznal, že jsi krásná z o r a, zářící vždycky božským jasem; že jsi vyvolená a r c h a spásy, uchráněná obecného ztroskotání do hříchu:

že jsi čistá a neposkvrněná holubice, jak tě nazval tvůj božský Snoubenec; že jsi zahrada zamčená, jež byla rozkoší Boží, studna zapečetěná, již nikdy nemohl nepřítel zkaliti; že jsi konečně bělostná lilie mezi trnám; neboť ses narodila zcela čistá a zářící jako přítelka Stvořitele uprostřed dítek Adamových, jež se všesky rodí poskvrněny hříchem a v nepřátelství Božím.

Dovol mi tedy, abych tě chválil, jak tě chválil sám Bůh: „Všecka jsi krásná, má přítelko, poskvrny není na tobě.“ (Velep. 4, 7.) O nejčistší holubice, bělostná a krásná, povždy přítelko Boží! „Jak jsi krásná, přítelko má, jak jsi krásná.“ (Velep. 4, 1.) Ó nejsladší, lásky nejhodnější, neposkvrněná Maria, tak krásná v očích svého Pána, neodvracej svých slitovných očí od hnusných ran mé duše! Pohleď na mne, slituj se nade mnou a uzdrav mne!

Ó krásný magnete srdcí, přitáhni i mé ubohé srdce! Ó Maria, od prvního okamžiku svého života tak čistá a krásná před Bohem, ustrň se nade mnou! V hříchu jsem se narodil a po křtu jsem znovu poskvrnil svoji duši vinami. Kterou milost však by ti mohl odepřít Bůh, když tě vyvolil za svou dceru, matku a snoubenku a proto tě uchoval všeliké poskvrny a vyznamenal tě láskou přede všemi tvory? Panno neposkvrněná, ty mne musíš spasiti! Volám k tobě se sv. Filipem Neri: „Učiň, ať já na tebe stále myslím, a ty nezapomínej na mne!“ Jako tisíc let mi připadá doba, než přijdu do nebe, abych uzřel tvoji krásu, abych tě pak mohl mnohem více velebit a milovat, Matičko má, Královno má, Lásko má, nejkrásnější, nejsladší, nejčistší, neposkvrněná Maria. Amen.

O NAROZENÍ MARIE PANNY

Maria se narodila svatá, velmi svatá, neboť hned na začátku života ozdobil ji Bůh velikou milostí a ona s velikou věrností s ní spolupůsobila.

U lidí je zvykem, radostně oslavovati narozeniny svých dětí. Spíše by však měli důvod k pláči a bolesti. Vždyť novorozenáťka nemají zásluh a užívání rozumu, ale především jsou poskvrněna hříchem a jako dítky hněvu Božího jsou odsouzena k útrapám a smrti. Avšak narození dívenky Marie zasluhuje vším právem, aby je všichni s plesáním oslavovali, neboť Maria se rodí sice jako dítě podle věku, ale je již bohatá zásluhami a ctnostmi.

Maria přichází na svět svatá, velmi svatá. Abychom pochopili stupeň její svatosti, při jejím narození, musíme uvážit, jak velká byla první milost, kterou dostala od Boha, a jak velká byla její věrnost, s níž hned s milostí Boží pracovala.

I. Duše Mariina byla nejkrásnější, jakou Bůh stvořil. Po vtělení Slova je to největší, Boha nejdůstojnější dílo, jež vykonala jeho všemohoucnost na tomto světě. „Dílo, nad něž jediný Bůh je vyšší“, dí mnich Mikuláš⁽¹⁾. Proto přicházela na Marii milost Boží ne po kapkách, jako u jiných svatých, nýbrž „jako dešť na holou louku“. (Ž. 71, 6.) Duše Mariina byla jako rouno, jež do sebe vpilo všechnen dešť milosti a neztratilo ani krůpěje (Soudc. 6, 37. 38). „Svatá Panna vpila v sebe všechnu milost Ducha Svatého“, praví sv. Basil Veliký⁽²⁾. A sv. Bonaventura⁽³⁾ vkládá Svaté Panně

do úst slova podle knihy Sirachovy (24, 16): „Všechno mám v plnosti, co jiní svatí mají jen z části.“ Sv. Vincenc Ferrerský⁽⁴⁾ pojednává zvláště o svatosti Mariině před narozením a praví, že tato svatost byla větší než u všech andělů a svatých vespolek.

Milost blah. Panny převyšovala nejen milost každého jednotlivého světce, nýbrž i všech svatých a andělů dohromady, jak dokazuje učený P. František Pepe T. J. ve své krásné knize „Vznešenosti Ježíše a Marie“⁽⁵⁾. Podle něho je toto mínění, tak slavné pro naši Královnu, dnes obecně přijato a novější bohoslovci, kteří je zvláště odborně prostudovali, jako Carthagena Ord. Min., Suarez T. J., Spinelli T. J., Recupito T. J., Guerra Ord. Min.⁽⁶⁾ a mnozí jiní, je pokládají za jisté. P. Pepe⁽⁷⁾ též vypravuje, že Matka Boží vzkázala P. Suarezovi po P. Martinu Guttierrezovi svůj dík, že tak horlivě hájil tuto velmi pravděpodobnou nauku. P. Segneri⁽⁸⁾ mimo to dosvědčuje ve své knize „Ctitel mariánský“, že na universitě v Salamance je tato nauka obecně uznávána.

Je-li však obecně uznaná a jistá tato nauka, je značně pravděpodobná též jiná věta, že totiž dostala Maria v prvním okamžiku svého neposkrvněného Početí více milostí než všichni svatí a andělé vespolek. Tento názor rázně zastává P. Suaarez T. J. a po něm Spinelli T. J., Recupito T. J. a blah. Klaudius de La Colombière⁽⁹⁾.

Mimo vážnost bohoslovců máme dva pádné a přesvědčivé důvody, dokazující tuto nauku.

Prvním důvodem je, že Maria byla vyvolena za Matku božského Slova. Diviš Kartuzián⁽¹⁰⁾ praví, že byla povznesena do řádu vyššího než všichni tvorové, jelikož důstojnost Matky Boží náleží v jistém smyslu, jak učí Suarez, do řádu osobního spojení s Bohem. Proto byla vším právem obdařena od počátku svého života dary vyššího řádu, jež nerosvnatelně vynikají nad milosti poskytnuté všem ostatním tvorům. A jistě nelze pochybovati, že v témž okamžiku, když v mysli Boží bylo stanoveno vtělení Věčného Slova, byla mu určena i matka, od níž mělo dostati lidskou přirozenost; touto předurčenou byla dívenka Maria.

Sv. Tomáš⁽¹¹⁾ učí, že Pán dává každému milost přiměřenou důstojnosti, k níž ho určil. Před ním to řekl sv. Pavel: „Ten (Bůh) nás uzpůsobuje, a bychom byli služebníky zákona Nového.“ (2 Kor. 3, 6.) Tím naznačil, že apoštolé

dostali od Boha milosti pro svůj úřad, pro nějž byli od něho vyvoleni. K tomu praví sv. Bernardin Sienský⁽¹²⁾, že každý od Boha vyvolený k nějakému stavu dostává nejen schopnosti nezbytně potřebné, nýbrž i milosti pomáhající vykonávat důstojně svěřený úřad.

Maria však byla vyvolena k důstojnosti Matky Boží; proto se slušelo, aby ji Bůh ozdobil od prvního okamžiku nesmírnou milostí vyššího řádu než je milost všech lidí a andělů, neboť tato milost musila odpovídati nesmírné důstojnosti, k níž ji Bůh povznesl. Tak usuzují bohoslovci se sv. Tomášem⁽¹³⁾, jenž praví: „Blah. Panna byla vyvolena za Matku Boží; proto nesmíme pochybovati, že ji Bůh svou milostí učinil způsobitou k této důstojnosti.“ „Dříve tedy, než se stala Maria Matkou Boží, byla ozdobena tak dokonalou svatostí, že byla hodna tak veliké důstojnosti.“ Tak svatý Učitel.

Na jiném místě své Summy učí, že Maria sluje milostiplnou ne vzhledem k milosti samé, neboť neměla milost v nejvyšším možném stupni. Ani sám Ježíš Kristus neměl posvěcující milost v nejvyšší míře, jak čteme u Andělského Učitele, v tom smyslu, že by všemohoucnost Boží nemohla vůbec stvořiti milost vyšší; měl však milost dokonale vyhovující účelu, jež vytkla Boží moudrost jeho lidské přirozenosti, totiž spojení s osobou Slova. Moc Boží je tak veliká, že ať dá sebe víc, vždy může dávat dále. A ačkoli je přirozená schopnost přijímací (*potentia naturalis*) u tvora omezena a může býti zcela nasycena, přece jeho vnímavost nadpřirozená (*potentia obedientialis*), jež záleží v závislosti tvora na vůli Boží, je neomezená a Bůh může stále stupňovat tuto schopnost, aby tvora více milostí naplnil.

Vraťme se k svému předmětu! Sv. Tomáš učí, že blah. Panna byla milostiplná nikoliv vzhledem k milosti, nýbrž vzhledem k sobě, majíc totiž nesmírnou milost, dostatečně odpovídající její nesmírné důstojnosti, takže byla způsobilá státi se Matkou Boží. Proto píše Benedikt Fernandez⁽¹⁴⁾, že měřítkem pro poznání, jak velikou milost obdržela Maria, je její důstojnost Matky Boží.

Proto právem řekl David, že základy tohoto města Božího, Marie Panny, musily býti postaveny na vrcholcích hor: „Základové jeho jsou na horách svatých.“ (Ž. 86, 1.) To znamená: Maria musila míti od počátku života dokonalost vyšší než všichni svatí při svém dokonání. Prorok praví dále:

„Brány Sionu... miluje Hospodin nade všech na sídla Jakobova.“ A jako důvod uvádí úmysl Boží, státi se člověkem v jejím panenském lůně: „A člověk narozen jest v něm.“ (Ž. 86, 5.) Proto bylo přiměřeno, aby dal Bůh této Panně již v prvním okamžiku jejího stvoření plnost milosti, odpovídající důstojnosti Matky Boží.

Totéž chtěl naznačiti Isaiáš svým proroctvím, že v příštích dobách hora domu Hospodinova, totiž Maria Panna, povznese se se nad vrcholy všech ostatních hor a proto že mají k ní spěchati všechny národy, aby došly milosrdenství Božího: „V posledních dnech zpevněna bude hora domu Hospodinova; bude nejvyšším vrcholem horstev, vyvýšená nad pahorky.“ (Is. 2, 2.) Sv. Řehoř⁽¹⁵⁾ vysvětluje tato slova: „Hora na vrcholu hor je Maria, poněvadž její vznešenost se zaskvěla nad ctnost všech svatých.“ A sv. Jan z Damašku⁽¹⁶⁾ vidí v Marii „horu, kterou si zvolil Bůh za své sídlo.“ (Ž. 67, 17.) Proto je nazývána Maria i cypřišem na hoře Sionu, cedrem na Libanu, spanilou olivou, jasnou jako slunce. Jako totiž slunce, dí mnich Mikuláš⁽¹⁷⁾, přezáří světlo hvězd, že oku zmizí, tak převyšuje svatost vznešené panenské Matky zásluhy celého dvora nebeského. Podle duchaplných slov sv. Bernarda⁽¹⁸⁾ byla svatost Mariina tak závratná, že se Bohu nehodila jiná matka leč Maria a Marii nepřišel jiný syn leč Bůh.

Druhým důvodem, proč byla Maria v prvním okamžiku svého života světější než všichni svatí vespolek, jest její veliký úřad prostřednice lidí, jenž jí byl od počátku svěřen. Proto musila míti od počátku větší jistinu milostí než všichni lidé dohromady. Je známo, jak souhlasně přiznávají bohoslovci a svatí Otcové Marii Panně tento název prostřednice, ježto dobyla všem svou mocnou přímlovou a svými konečnými zásluhami spasení, a zjedнала padlému světu milost vykoupení. Mluvím u ní o neúplných zásluhách, neboť jenom Ježíš Kristus je naším prostředníkem ze spravedlnosti skrze své dokonalé zásluhy, jak se vyjadřují bohovědné školy, když totiž nabídl své zásluhy Věčnému Otci, jenž je přijal za naši spásu. Maria však je prostřednicí jen z milosti skrze svou přímlovu a neúplnou zásluhu, když nabídla Bohu, jak praví bohoslovci se sv. Bonaventurou⁽¹⁹⁾ své zásluhy za spásu všech lidí a Bůh je z milosti přijal se zásluhami Ježíše Krista. Proto vykládá Arnold Chartreský⁽²⁰⁾: „Pro naši spásu dosáhla

Maria stejného výsledku jako Kristus.“ A Richard od sv. Viktora⁽²¹⁾ dí: „Maria žádala, hledala, obdržela spásu všech, ba skrze ni bylo způsobeno spasení všech.“ A tak všechna dobra a všechny dary, jež obdrželi pro život věčný všichni svatí od Boha, byly jim uděleny skrze Marii.

O tom nás poučuje i Církev svatá, když obrací na Matku Boží slova z knihy Sirachovy (24, 25): „Ve mně je všeliká milost cesty a pravdy.“ Praví se „cesty“, neboť Maria udílí všechny milosti na cestu do věčnosti; „pravdy“, ježto Maria dává světlo pravdy. „Ve mně (je) všeliká naděje života a ctnosti.“ „Života“, jelikož doufáme, že se nám dostane skrze Marii na světě života milosti a v nebi života slávy; „ctnosti“, protože skrze Marii získáme ctnosti a zvláště ctnosti božské, jež jsou předními ctnostmi světců⁽²²⁾. „Já jsem matka krásného milování, bázně a svaté naděje“ (Sir. 24, 24), neboť Maria dobývá svou přímluvou svým služebníkům dar lásky Boží, svaté bázně, nebeského světla a svaté důvěry. Z toho usuzuje sv. Bernard⁽²³⁾: „Jest učením Církve, že Maria je všeobecnou prostřednicí naší spásy.“

Proto tvrdí Sofron⁽²⁴⁾, že ji nazval archanděl milostiplnou, protože když ostatní svatí obdrželi milost jen v omezené míře, vylila se na Marii plnost milosti. „To se stalo proto, učí Basil Seleucijský⁽²⁵⁾, aby mohla býti důstojnou prostřednicí mezi lidmi a Bohem.“ „Kdyby nebyla plna milosti Boží, jak by mohla býti žebříkem k nebi, orodovnicí světa a pravou prostřednicí mezi lidmi a Bohem?“ táže se sv. Vavřinec Justiniáni⁽²⁶⁾.

Tak je podán jasně a zřetelně druhý důvod. Dostala-li Maria, hned od počátku určená za Matku Vykupitelovu, úřad prostřednice všech lidí a proto i všech svatých, musila hned od počátku obdržeti větší milost, než měli všichni svatí, jimž měla býti prostřednicí. Řeknu to ještě jasněji. Jestli měli dojíti všichni lidé prostřednictvím Mariiným lásky Boží, bylo třeba, aby byla Maria světější a Bohu milejší než všichni lidé vespolek. Jak jinak by se mohla za ně přimlouvati? Má-li dosáhnouti prostředník u knížete milosti pro všechny poddané, je naprosto nutné, aby byl svému panovníku dražší než všichni ostatní poddaní. „Ježto tedy byla Maria nejsvětější a nejčistší ze všech tvorů, praví Eadmer⁽²⁷⁾, zasloužila si býti důstojnou obnovitelkou padlého světa.“

Maria tedy byla prostřednicí lidí. Řekne však někdo: Jak ji můžeme nazývat i prostřednicí andělů? Mnozí bohoslovci tvrdí, že Ježíš Kristus zasloužil milost setrvání i andělům. Proto jak byl Ježíš jejich dokonalým prostředníkem (*de condigno*), tak lze říci o Marii, že byla i andělům jaksi prostřednicí, urychlivši svými modlitbami příchod Vykupitele. Když jaksi (*de congruo*) zasloužila se státi Matkou Mesiášovou, zasloužila podle tohoto mínění i andělům znovuobsazení míst uprázdněných pádem andělů pyšných; takto jim zasloužila aspoň zvýšení jejich blaženosti (*gloria accidentalis*). Proto praví Richard od sv. Viktora⁽²⁸⁾: „Andělé i lidé byli jí obnoveni: pád andělů byl jí napraven a lidstvo bylo s Bohem smířeno.“ A před ním napsal Eadmer⁽²⁹⁾: „Všechno bylo skrze tuto Pannu uvedeno v původní stav a napraveno.“

A tak dostala naše nebeská Dívenka, jako prostřednice světa a jako budoucí Matka Vykupitelova, od samého začátku života více milosti než všichni ostatní svatí vespolek. Jak vznešenou podívanou pro nebesa i pro zemi byla krásná duše tohoto šťastného Dítka, i když bylo ještě v životě mateřském. V očích Božích byla lásky nejhodnějším stvořením. Jsouc plna milosti a zásluh mohla již tehdy zvolati: „Když jsem byla maličká, zalíbila jsem se Nejvyššímu⁽³⁰⁾. A spolu byla stvořením Boha nejvíce milujícím, jaké se do té doby na zemi neobjevilo. Kdyby se byla narodila hned po svém přechistém Početí, byla by bohatší zásluhami a světější než všichni svatí dohromady. Považme nyní, oč byla světější při svém narození, neboť za devět měsíců v životě své Matky získala mnoho zásluh. Rozjímajme, jak věrně spolupůsobila Maria s milostí Boží.

II. Učený spisovatel, blah. Klaudius de La Colombière T. J.⁽³¹⁾ praví: „Dnes již není pouhou domněnkou, nýbrž míněním celého světa, že když svatá Dívenka přijala v životě sv. Anny milost posvěcující, obdržela současně i dokonalé užívání rozumu a osvětlení, které bylo úměrně výši přijaté milosti. Právem smíme věřit, že od prvního okamžiku, kdy byla spojena její krásná duše s jejím nejčistším tělem, byla osvětlena světlem moudrosti božské, aby poznávala věčné pravdy, krásu ctnosti a především nekonečnou dobrotu Boží, jeho právo na lásku všech lidí, zvláště však na lásku její pro mimořádné přednosti, jimiž ji ozdobil a vyznamenal přede

všemi tvory: Uchránil ji skvrny dědičného hříchu a dal jí nesmírnou milost, určiv ji za matku Slova a za královnu světa.“

Od prvního okamžiku začala Maria z vděčnosti k Bohu konati vše, čeho byla schopna, aby věrně těžila z veliké jistiny milosti jí darované. Se vši horlivostí se snažila zalíbiti se Boží dobrotě a milovati ji. Od onoho okamžiku milovala ze všech sil a celých devět měsíců před narozením neustala ani na okamžik spojovati se s Bohem vroucími úkony lásky. Jsouc prosta hříchu dědičného, byla prosta i každé pozemské náklonnosti, každého nezřízeného hnutí, vzpoury smyslů, každé roztržitosti, prostě všeho, co by jí bránilo neustále postupovati v lásce Boží. Všechny její smysly tíhly ve shodě s její požehnanou duší k Bohu. Její krásná duše, prostá všeliké překážky, nikdy se nezastavila ve svém letu k Bohu, vždy jej milovala a vždy rostla v jeho lásce. Proto se sama nazvala javorem zasazeným u řeky: „Jsem jako javor tam, kudy vody se berou.“ (Sir. 24, 19.) Maria byla ušlechtilým stromem Božím, rostoucím neustále u proudu Božích milostí. Podobně se nazývá vinným kmenem: „Já jako kmen vinný raším libovonně.“ (Sir. 24, 23.) Praví to jednak proto, že byla nepatrná v očích světa, jednak — a to zvláště — že neustále rostla v dokonalosti. Latinské přísloví totiž praví: „Réva roste bez konce“. Jiné stromy, na příklad pomerančovníky, morušovníky, hrušně, dorůstají jen určité výše, kdežto réva roste stále, až doroste výše stromu, po němž se vine. Tak rostla Maria ustavičně v dokonalosti a proto ji pozdravuje sv. Řehoř Divotvůrce⁽³²⁾: „Buď zdráva, révo neustále rostoucí!“ Vždy byla spojena s Bohem, jenž byl jedinou její oporou; proto o ní platí slova Ducha Svatého: „Kdo je ta, která stoupá z pouště, rozkoší oplývající, opřená o svého milého?“ (Velep. 8. 5.) Sv. Ambrož⁽³³⁾ vysvětluje toto místo: „Kdo jest ta, jež je přivinuta k Věčnému Slovu jako réva k stromu, po němž se pne vzhůru?“

Mnozí vážní bohoslovci učí, že když ctnostná duše spolupracuje s úkonnými milostmi od Boha přijatými, vzbuzuje pak úkon ctnosti rovný v síle jejímu ctnostnému návyku; takto nabývá nové zásluhy, jež se rovná součtu zásluh dosavadních čili její zásluhy se zdvojnásobují. Tento vzrůst v zásluhách byl popřán již andělům, když byli podrobeni zkoušce; byl-li však poskytnut jim, kdo by se odvážil upírati

jej Matce Boží za jejího života na zemi, zvláště když dlela v životě mateřském? Tehdy jistě věrněji spolupůsobila s milostí nežli andělé. Maria tedy zdvojnásobovala každým okamžikem vznešenou milost, kterou měla od počátku; neboť když spolupůsobila s milostí dokonale ze všech sil, zdvojnásobovaly se její zásluhy každým úkonem v každém okamžiku. Měla-li tedy v prvním okamžiku tisíc stupňů milosti, v druhém měla již dva tisíce, v třetím čtyři tisíce, ve čtvrtém osm tisíc, v pátém šestnáct tisíc, v šestém třicet dva tisíce. A to jsme teprve v šestém okamžiku! Násobme však takto její ctnostné skutky jednoho dne, potom devíti měsíců a pochopíme poněkud, s jakými poklady milostí, zásluh a svatosti přišla Maria na svět! ⁽³⁴⁾

Radujme se tedy s touto Dívčenkou, jež se narodila tak svatá, tak Bohu milá a tak milostiplná! A radujme se nejen k vůli ní, nýbrž i k vůli sobě, ježto přichází na svět s tolika milostmi nejen pro slávu svou, nýbrž i pro dobro naše!

Sv. Tomáš ⁽³⁵⁾ upozorňuje, že Maria byla naplněna milostí v trojím ohledu. Předně byla naplněna milostí její krásná duše, takže od počátku náležela Bohu. Za druhé bylo naplněno milostí její nejčistší tělo, takže byla hodna odíti jím Věčné Slovo. Za třetí byla naplněna milostí k dobru všech, aby mohli všichni lidé z ní čerpati. Někteří světci, praví Andělský Učitel, mají tolik milostí, že vystačí nejen pro ně, nýbrž i pro spásu mnoha jiných, ne však pro spásu všech lidí; jen Ježíši a Marii bylo uděleno tolik milostí, že stačí pro spásu všech.

Sv. Jan praví o Ježíši: „Z plnosti jeho my všichni jsme obdrželi.“ (Jan 1, 16.) Totéž říkají světci o Marii, na příklad sv. Tomáš z Villanovy ⁽³⁶⁾: „Jest milostiplná, z jejíž plnosti berou všichni.“ Proto podle svědectví Eadmerova ⁽³⁷⁾ není člověka, jenž by neměl účasti na milosti Mariině. Nenajdeme nikoho, jemuž by nebyla Maria milostivá a jemuž by neprokazovala milosrdenství.

Od Ježíše tedy přijímáme milost jako od jejího původce, od Marie jako od prostřednice; od Ježíše jako od Spasitele, od Marie jako od orodovnice; od Ježíše jako z pramene, od Marie jako z průplavu.

Proto dí sv. Bernard ⁽³⁸⁾, že „Bůh učinil Marii vodovodem svého milosrdenství, jež chce udíleti lidem, a proto ji naplnil milostí, aby se dostalo každému z její plnosti. Světec při-

pomíná všem, s jakou láskou máme podle vůle Boží ctíti tuto vznešenou Pannu, v níž složil Pán všechny poklady svých milostí. Za všechnu naději, milost, spásu, za vše musíme děkovati nejdobrotivější Královně, neboť všeho se nám dostává z jejích rukou na její přimluvu“. Jak nešťastná je duše, jež se nedoporučí Marii a tak si zavírá tento průplav milostí! — Když se chtěl Holofernes zmocniti Betulie, dal zpřetínati vodovody. (Jud. 7, 6.) Totéž činí zlý duch, když se chce zmocnit duše; hledí duši odvrátiti od úcty k blah. Marii Panně. Jakmile si duše uzavře tento průplav, pozbude snadno světla Božího, bázně Boží a na konec věčné spásy.⁽³⁹⁾

Modlitba.

Ó svatá, nebeská Dívenko, určená za matku mého Vykupitele a za prostřednici ubohých hříšníků, slituj se nade mnou! Viz u nohou svých nevděčníka, jenž se k tobě utíká a žádá tě o smilování. Pro svůj nevděk k Bohu a k tobě zasloužil bych ovšem, abych byl opuštěn od Boha i od tebe. Tvrdí se však, že neodpíráš pomoc nikomu, kdo se ti s důvěrou doporučí; a já tomu věřím, neboť znám velikost tvého milosrdenství. Ó bytosti, ze všeho stvoření nejvznešenější, nad tebou je toliko Bůh, u srovnání s tebou jsou nepatrní i nejvznešenější nebešťané. Ó Svatá svatých. Maria, hlubino milosti, ó milostiplná, pomoz ubožákovi, jenž pozbyl milosti svou vlastní vinou.

Vím, tys Bohu tak drahá, že ti nic neodepře. Vím též, s jakou radostí užíváš své veliké moci k záchraně ubohých hříšníků. Ukaž, jak veliké přízně požíváš u Boha a vypros mi tak jasné poznání Boha a tak vroucí lásku k němu, abych se stal z hříšníka světce; odluč mě od každé náklonnosti pozemské a zapal mě celého láskou Boží. Učiň to, Paní; tobě je to možno. Učiň to z lásky k Bohu, jenž ti dal takovou vznešenost, takovou moc a takový soucit. Tak doufám. Amen.

O OBĚTOVÁNÍ MARIE PANNY

Maria se obětovala Bohu velmi záhy, bez otálení a úplně bez výhrad.

Nebylo a nebude větší a dokonalejší oběti, přinesené Bohu pouhým tvorem, nad oběť tříleté dívenky Marie; v tomto věku přišla do chrámu, aby mu obětovala ne kadidlo nebo zvířata nebo hřivny zlata, nýbrž sebe samu v dokonalý celopal, zasvěcujíc se jako ustavičná žertva k jeho cti. Porozuměla hlasu Božímu, jenž ji v té chvíli zval, aby se zasvětila jeho lásce, těmito slovy: „Povstaň, pospěš, přítelko moje.... vyjdi!“ (Velep. 2, 10.) Pán tedy chtěl, aby od té chvíle zapomněla na svou vlast, na své rodiče a na vše a starala se jen o lásku k němu a o jeho zaslíbení: „Slyš, dcero, viz a nakloň ucho: Zapomeň na svůj národ a domov!“ (Ž. 44, 11.) A ona ihned ochotně uposlechla Božího hlasu.

Rozjímějme tedy, jak příjemná byla Bohu tato oběť. Maria se mu obětovala záhy a zcela; záhy bez otálení a zcela bez výhrad.

I. Začněme první myšlenkou: Maria se obětovala Bohu záhy. Jakmile byla tato nebeská Dívenka posvěcena v životě mateřském, tedy hned v prvním okamžiku svého neposkvrněného Početí, obdržela i dokonalé užívání rozumu, aby mohla ihned nabývatí zásluh. To je běžný názor bohoslovců. S nimi souhlasí Suarez⁽¹⁾, jenž praví, že podle sv. Tomáše nejdo-

konaleji posvěcuje Bůh duši na základě jejích vlastních zásluh; proto musíme býti přesvědčeni, že svatou Pannu posvětil tímto způsobem. Byla-li tato výsada, jak učí Andělský Učitel⁽²⁾, popřána andělům i Adamovi, tím spíše musíme míti za jisté, že se jí dostalo i Matce Boží. S tímto svatým Učitelem musíme připustiti, že když ji ráčil Bůh vyvoliti za svou Matku, dal jí také větší dary nežli všem ostatním tvorům. „Jako Matka, píše Suarez⁽³⁾, má nepochybné a zvláštní právo na dary svého Syna.“ A měl-li Ježíš plnost všech milostí pro osobní spojení s Věčným Slovem, měla Maria pro své Boží mateřství přirozený nárok, aby dostala od Syna více milostí než všichni svatí a andělé vespolek.

Od počátku svého života tedy poznávala Maria Boha a to měrou tak dokonalou, jak zjevil anděl sv. Brigittě⁽⁴⁾, že žádný jazyk nevypoví, jak hluboko pronikl Mariin rozum v Boha hned v prvním okamžiku jejího poznání. A jakmile byla Maria ozářena tímto prvním světlem, hned se všechna obětovala Pánu, zasvětila se jeho lásce a jeho slávě, jak řekl dále anděl sv. Brigittě: „Naše Královna se neprodleně rozhodla obětovati Bohu svou vůli a všechnu svoji lásku na celý život. Nikdo nepochopí, s jakou rozhodností objala tehdy její vůle vše, co Bohu působí radost.“

Později zvěděla neposkvrněná Dívenka o slibu svých rodičů Joachima a Anny. Slíbili totiž, dá-li jim Bůh dítě, že je zasvětí jeho službě v chrámě, jak vypravují rozliční spisovatelé. Podle dávného obyčeje přiváděli Židé své malé dcerušky na vychování do budov, přiléhajících k chrámu, jak uvádějí Baronius Nicefor, Cedrenus, Suarez na základě Josefa Flavia, sv. Jana z Damašku, Jiřího z Nikomedie a sv. Ambrože.⁽⁵⁾ Zřetelně to vysvítá z 2. knihy Machabejské (3, 20.) Když Heliodor vrazil do chrámu, aby uloupil chrámový poklad, „lidé houfem z domů se sbíhali, aby se veřejně modlili, ježto mělo v potupu přijíti město... I panny, které (jindy) v ústraní bývaly, vybíhaly k Oniášovi.“ Vědouc tedy Maria o slibu svých rodičů, když dospěla věku tří let, kdy dívky nejvíce touží po ochraně rodičů a nejvíce jí potřebují, rozhodla se podle svědectví sv. Germana a mnicha Epifania⁽⁶⁾ obětovat se a zasvětit slavnostně Bohu v chrámě. Sama snažně prosila rodiče, aby ji dovedli do chrámu a splnili tak svůj slib. A

jak di sv. Řehoř Nyssenský(⁷), neváhala svatá matka Anna zavésti ji do domu Hospodinova a obětovati ji Bohu.

Sledujme nyní Joachima a Annu, kteří velkodušně obětovali Bohu nejvzácnější poklad svých srdcí, jež měli na tomto světě. Jdou z Nazareta a nesou střídavě v náručí svou milovanou Dcerušku, jež nebyla schopna tak dlouhé cesty osmdesáti mil z Nazareta do Jerusalema.⁽⁸⁾ Šlo s nimi několik příbuzných. Ale jak vypráví Jiří Nikomedský⁽⁹⁾, provázely je sbory andělů a sloužily neposkvrněné Dívence, jež se šla zasvětit velebnosti Boží. „Jak jsou krásné tvoje kroky... knížecí dcero!“ (Velep. 7, 1.) Andělé jistě nyní také zpívali: Jak jsou krásné a Bohu milé tvé kroky, když se mu jdeš obětovati, vznešená, milovaná Dcero našeho společného Pána. „Bůh sám, praví Bernardin z Busti⁽¹⁰⁾, slavil vonen den, kdy byla vedena do chrámu jeho snoubenka, velikou slavnost s celým nebeským dvorem; neboť nikdy neviděl světějšího a milejšího tvora, jenž by se mu šel obětovat.“ „Jdi tedy, volá k ní sv. Germanos, patriarcha cařihradský⁽¹¹⁾, jdi jen, Královno světa, Matko Boží, jdi radostně do domu Hospodinova a očekávej příchod Ducha Svatého, jenž tě učiní Matkou Věčného Slova.“

Když došla svatá družina do chrámu, obrátila se něžná Dívinka k rodičům, poklekla před nimi a líbajíc jim ruce, prosila je o požehnání. Potom, aniž se ohlédla, vystoupila do chrámu po stupních, jichž bylo patnáct, jak uvádí Arias Montanus⁽¹²⁾ podle Josefa Flavia. Sv. Germanos⁽¹³⁾ praví, že nato se ihned představila svatému knězi Zachariášovi. Tak dala sbohem světu, zřekla se všech jeho statků, obětovala se a zasvětila svému Stvořiteli.

Krkavec, jež vypustil Noe z archy v době potopy, nevrátil se již, protože se živil mrtvolami; ale holubice, nemajíc, kde by nohou spočinula, ihned se vrátila do archy. (Gen. 8, 9.) Mnohé duše, poslané Bohem na svět, přilnou bohužel k jeho statkům a živí se jimi. Tak nejednala naše nebeská Holubice. Poznala, že jediným naším dobrem, jedinou nadějí a jedinou láskou musí býti Bůh; poznala, že svět je pln nebezpečenství a že kdo jej dříve opustí, spíše se osvobodí od jeho osidel. Proto se vzdálila z něho hned v nejútlejším věku a uchýlila se do svatého ústraní chrámového. Tam mohla lépe vnímati hlas Boží, lépe jej ctíti a milovati. A tak byla hned na počátku svého jednání zcela drahá a milá svému Pánu.

jak o ní praví Církev svatá: Blahopřejte mi všichni, kdož milujete Pána, ježto když jsem byla maličká, zalíbila jsem se Nejvyššímu⁽¹⁴⁾. Z toho důvodu byla přirovnána k měsíci. Jako měsíc vykoná svoji dráhu rychleji než jiné oběžnice, tak Maria rychleji než všichni svatí dospěla dokonalosti, protože se darovala Bohu ihned bez otálení a úplně bez výhrady.

Přejdeme nyní k druhé myšlence, kde je třeba mnoho říci.

II. Milostí osvícená Dívenka věděla dobře, že Bůh nepřijímá srdce rozděleného, nýbrž že chce srdce zcela zasvěcené jeho lásce podle přikázání: „Miluj Hospodina, Boha svého, celým srdcem svým!“ (Deut. 6, 5.) Proto hned, jak začala žít, začala též milovati Boha ze všech sil a všechna se mu darovala. Ale její přesvatá duše toužebně čekala na chvíli, kdy se mu bude moci zcela zasvětit účinným, veřejným a slavnostním způsobem. Pozorujme nyní tuto Boha milující Dívenku. Když se octla v samotě svatého místa, poklekla s vroucí zbožností, políbila svatou zemi domu Hospodinova, poklonila se jeho nekonečné velebnosti a vzdala mu díky za milost, že ji tak brzy přijal do svého domu. Pak se mu zcela obětovala bez nejmenší výhrady. Obětovala mu všechny své mohutnosti duševní i své smysly, celou svou mysl a celé své srdce, celou duši a celé tělo. Tehdy totiž, jak praví mnozí spisovatelé, aby se zalíbila Bohu, učinila slib panenství. „Tento slib učinila ona první“, dí opat Rupert⁽¹⁵⁾. „A obětovala se mu navždy“, svědčí Bernardin z Busti⁽¹⁶⁾, neboť měla úmysl zasvětit se službě Boží velebnosti v chrámě na celý život, bude-li se tak Bohu líbiti, a nevyjítí nikdy z tohoto svatého místa. — Ach, s jakou vroucností tehdy opakovala slova: „Můj milý můj jest a já jsem jeho.“ (Velep. 2, 16.) Kardinál Hugo⁽¹⁷⁾ vysvětluje tato slova: „Můj Pane a Bože, přišla jsem na toto místo, jen abych se ti zalíbila a vzdala ti všechnu čest, již jsem schopna. Zde chci tobě žít, a přeješ-li si, i tobě zemřít. Přijmi oběť své ubohé služebnice a pomoz mi ji věrně dokonati.“

Rozjímejme nyní o svatém životě Mariině v chrámě. Jako se ranní záře každým okamžikem více rozjasňuje (Velep. 6, 9), tak rostla Maria ustavičně v dokonalosti. Kdo nám vylíčí, jakým jasným zářil den ode dne její krásné ctnosti, její láska, skromnost, pokora, mlčelivost, tichost? Sv. Jan z Da-

mašku⁽¹⁸⁾ praví: „Tato nádherná oliva, zasazená v domě Božím a zavlažovaná Duchem Svatým, stala se příbytkem všech ctností.“ Jinde dříve: „Obličej svaté Panny byl skromný, duch pokorný, řeč laskavá, ježto vycházela ze spořádaného nitra.“ Na jiném místě poznamenává: „Svatá Panna vzdálila své myšlenky ode všech pozemských věcí a oddala se konání všech ctností. Takovým cvičením v dokonalosti prospěla v krátké době tak, že zasloužila býti chrámem hodným Boha.“

Sv. Anselm⁽¹⁹⁾ praví o životě blah. Panny v chrámě toto: „Maria byla učenlivá, mluvila málo, byla vždy skromná, takže se nikdy hlučně nesmála ani nebyla rozčilená. Trvala stále na modlitbách, pilně četla Písmo svaté, postila se a konala všechny dobré skutky.“ Blah. Bonaventura Baduarius⁽²⁰⁾ uvádí některé podrobnosti z jejího denního pořádku: „Od rána až do hodiny třetí (naší deváté) byla na modlitbách; od hodiny třetí do deváté zaměstnávala se nějakou prací; od deváté se zase oddávala modlitbě, až jí obyčejně anděl přinesl nějaký pokrm. Hleděla býti první v nočním bdění, nejvyšší v plnění zákona Božího, nejpokornější ze všech a nejdokonalější v každé ctnosti. Nikdo ji nespatriil rozhněvanou. Každé její slovo bylo tak líbezné, že neslo pečeť ducha Božího.“

Matka Boží zjevila o sobě sv. Alžbětě Durynské⁽²¹⁾: „Když mne nechali rodiče v chrámě, ustanovila jsem si, že budu mít jen Boha svým Otcem a často jsem přemýšlela, čím bych se mu zalíbila.“ A sv. Brigittě řekla⁽²²⁾: „Rozhodla jsem se zasvětit mu své panenství, zřici se všeho na světě a darovati mu celou svoji vůli.“ Dále pravila sv. Alžbětě: „Ze všech přikázání Božích nejvíce mi tanulo na mysli přikázání: Milovati budeš Pána Boha svého... O půlnoci jsem odcházela před oltář chrámový a prosila jsem Boha o milost, abych zachovala všechna jeho přikázání a dočkala se Matky Vykupitelovy... Prosila jsem Boha, by mi zachoval zrak, abych ji užířela, jazyk, abych ji chválila, ruce a nohy, abych jí sloužila, a kolena, abych se klaněla božskému Synáčku na jejím klíně.“ Sv. Alžběta nato řekla: „Ale, Paní, což jsi nebyla plna milosti a ctnosti?“ Načež Maria odvětila: „Věz, že jsem se pokládala za nejnižší a nejnehodnější milosti Boží; proto jsem tolik prosila o milost a ctnost.“ Abychom byli přesvědčeni, jak je nám nevyhnutelně nutná mo-

dlitba k Bohu o potřebné milosti, řekla Maria na konec: „Myslíš, že jsem nabyla milosti a ctnosti bez námahy? Věz, že jsem neobdržela od Boha žádnou milost leč po úsilovné snaze, vytrvalé modlitbě, vroucí touze a po mnoha slzách a kajícíchnostech!“

Zvláštní pozornosti však zaslouží zjevení sv. Brigitty⁽²³⁾ o ctnostech a pobožnostech blah. Panny v jejím útlém věku. Již jako dítě byla plna Ducha Svatého. A jak prospívala většinou, tak rostla i v milosti Boží. Již tehdy byla rozhodnuta milovati Boha z celého srdce a neuraziti ho nikdy slovem nebo skutkem. Proto pohrdala všemi pozemskými statky a co mohla, dávala chudým. V jídle byla tak střídavá, že si dopřávala jen tolik pokrmu, kolik bylo nezbytně třeba k zachování života tělesného. Když poznala z Písem svatých, že se narodí Syn z panny, aby vykoupil svět, tak zahořelo její srdce láskou Boží, že netoužilo leč po Bohu a nemyslílo leč na něj. Její radostí byl jen Bůh a proto se vyhýbala i styku s rodiči, aby se nerozptýlila v myšlenkách. Především toužila dožít se příchodu Mesiášova, aby mohla sloužiti oné šťastné panně, jež měla býti jeho matkou.

Jistě z lásky k této vznešené Dívence urychlil Vykupitel svůj příchod na svět. Protože se z pokory nepokládala ani za hodnou býti služebnicí matky Boží, byla vyvolena za tuto matku. Vůní svých ctností a svými modlitbami přitáhla Syna Božího do svého panenského lůna. Proto ji nazval božský Snoubenec hrdličkou: „Hrdličku slyšet v zemi naší.“ (Velep. 2, 12.) Neboť jako hrdlička milovala vždy samotou a žila na této zemi jako na poušti. Kromě toho jako hrdlička s kvílením poletuje po nivách, tak lkala Maria ustavičně v chrámě, majíc soustrast s útrapami padlého světa a vyprošujíc na Bohu vykoupení všech. S jakou vroucností a s jakým zanícením přednášela Bohu v chrámě lkání a vzdechy proroků, aby seslal Vykupitele: „Vypusť beránka, Pane, panovníka země!“⁽²⁴⁾ (Is. 16. 1.) „Rosu dejte nebesa s hůry, mraky deštěte spravedlivce!“ (Is. 45, 8.) „Ó bys protřhl nebe a sestoupil, aby se před tebou hory rozplývaly!“ (Is. 64, 1.)

Slovem, Bůh měl radost, když viděl, jak tato Dívka bez ustání vystupuje k vyšší a vyšší dokonalosti jako sloup kadidlového dýmu, voníc všemi ctnostmi: „Kteráž jest to, jež vstupuje přes poušť jako proutek dýmu

z vonného koření myrrhy a kadidla a v šelija-kého prášku voňavkářského?" (Velep. 3, 6.) Sofron⁽²⁵⁾ dí: „Tato Dívenka byla vpravdě rozkošnou zahradou Páně, neboť v ní nacházel Bůh všechny druhy květů a všechny vůně ctností.“ Sv. Jan Zlatoústý⁽²⁶⁾ tvrdí, že Bůh proto vyvolil Marii za svou matku na zemi, jelikož tu nenalezl světější a dokonalejší panny nad Marii, ani důstojnějšího příbytku nad její přesvaté lůno, jak poznamenává sv. Bernard⁽²⁷⁾. Totéž hlásá sv. Antonín⁽²⁸⁾: „Měla-li býti blah. Panna vyvolena a určena k důstojnosti Matky Boží, musila vynikati tak vysokou a úplnou dokonalostí, že předčila v tom ohledu všechno ostatní tvorstvo.“

Svatá Dívenka Maria tedy se oddala a obětovala Bohu v chrámě záhy a úplně. Darujme se dnes i my bez otálení a bez výhrady Marii a prosme ji, aby nás obětovala Bohu. Pán nás neodmítne, když uvidí, že se obětujeme rukama té, jež byla živým chrámem Ducha Svatého, rozkoší svého Pána a vyvolenou matkou Věčného Slova. Důvěřujme pevně v tuto vznešenou a uznanou Paní, jež splácí s velikou štědrostí projevy oddanosti svých ctitelů, jak dokazuje následující příklad.

Příklad. Sestra Dominika⁽²⁹⁾ z Ráje narodila se z chudých rodičů ve vesnici Paradiso (Ráj) u Florencie. Již jako dítě začala ctíti Matku Boží. K její cti se postívala každý den; v sobotu rozdávala chudým jídlo, jež si sama odepřela; každou sobotu také trhávala v otcově zahradě nebo v blízkých polích množství květů a zdobila jimi doma obraz blah. Panny s Ježíškem v náručí.

Poslyšme, jakými milostmi odměnila se nejvděčnější Královna této své služebnici za její pocty. Jednou stála deseti-letá Dominika u okna a uviděla na cestě krásnou paní s chlapečkem. Oba vztahovali ruku, jako by prosili o almužnu. Dominika běžela hned pro chléb. Najednou však je uzřela před sebou, ačkoliv neotevřeli dveří. Spatřila, jak měl chlapeček rány na rukou, na nohou a na prsou. Tázala se paní: „Kdo poranil toto dítě?“ Paní odpověděla: „Láska.“ Dominika uchválena krásou a skromností hošíka, ptala se ho, zdali ho bolí ty rány; ten však odpověděl jen úsměvem. Zatím přistoupila krásná paní s chlapečkem k obrazu Rodičky Boží s Děťátkem a tázala se Dominiky: „Pověz mi, dítě, pročpak zdobíváš kvítím tento obraz?“ Dominika řekla:

„Činím to z lásky k Ježíši a k Marii.“ — „A jak je miluješ?“ — „Miluji je, jak jen mohu.“ — „A kolik je můžeš milovat?“ — „Kolik mi sami pomohou.“ I řekla paní: „Jen je miluj i dále; jednou v nebi ti to odmění.“

Když ucítla Dominika nebeskou vůni, vycházející z ran hošíkových, tázala se paní, čím maže ty rány a lze-li koupiti onu mast. Paní odvětila: „Tuto mast lze koupiti věrou a dobrými skutky.“ Dominika jim pak nabídla chleba. Ale matka řekla: „Pokrmem mého Synáčka je láska. Řekni mu, že miluješ Ježíše, a způsobíš mu největší radost.“ Při slově láska hošík zazářil radostí, obrátil se k Dominice a tázal se jí, jak miluje Ježíše. „Miluji ho tak velice, odvětila Dominika, že neustále na něho myslím dnem i nocí a netoužím po ničem jiném, než abych se mu líbila, jak je mi to jen možno.“ — „Dobře, miluj ho, a láska tě poučí, čím se mu nejvíce zalíbíš.“ Když byla vůně z ran vycházející stále silnější, zvolala Dominika: „Můj Bože, tato vůně způsobí, že zemru láskou. Je-li vůně dítěte tak libá, jaká vůně asi bude v nebi!“

Náhle se všechno změnilo. Matka dítěte zazářila nebeským světlem a byla oděna jako Královna. Hošík se skvěl krásou jako slunce, vzal květiny a sypal je na hlavu Dominčinu; ta poznala teď Marii a Ježíše, padla na kolena a kláněla se svému Spasiteli. Nato zjevení zmizelo.

Později vstoupila Dominika do řádu dominikánek a skonala jako světice roku 1553.

Modlitba.

Miláčku Boží, nejlíbeznější Dívenko Maria! Ty ses obětovala v chrámě, zasvětila ses záhy a zcela oslavě a lásce Boha svého. Kéž bych mohl ještě dnes věnovati tobě první léta svého života a zasvětit se zcela službě tvé, ó svatá a nejsladší moje Paní. To však již není možno. Já nešťastný jsem ztratil tolik let v otročení světu a svým vášním a skoro úplně jsem zapomněl na tebe a na Boha. Nešťastný čas, kdy jsem tě nemiloval. Lépe však je začít pozdě než vůbec nikdy. Viz mne proto dnes před sebou! Daruji se tobě a zasvěcuji se tvé službě na celý život, ať bude krátký nebo dlouhý. Jako ty se zříkám všech tvorů a zcela se oddávám lásce k svému Stvořiteli.

Zasvěcuji ti tedy, Královno moje, svoji mysl, aby pamatovala ustavičně na lásku, již ode mne zasluhuješ, zasvěcuji ti svůj jazyk, aby tě chválil, a své srdce, aby tě milovalo. Přijmi, přesvatá Dívenko, oběť, kterou ti podává ubohý hříšník. Prosím tě, přijmi ji pro onu útěchu, kterou pocítilo srdce tvé, když ses obětovala Bohu v chrámě. Začínám ti pozdě sloužiti; proto musím nahradit promarněný čas dvojnásobnou úctou a láskou.

Přijď na pomoc mé slabosti, Matko milosrdenství, svou mocnou přímluvou! Vypros mi u Ježíše setrvání a sílu, abych ti byl věrný až do smrti, abych ti sloužil v životě tomto a tak abych přišel do nebe na věky tě velebiti. Amen.

O ZVĚSTOVÁNÍ MARIE PANNY

Maria se nemohla při vtělení Slova hlouběji pokořiti než se pokořila a zato ji Bůh nemohl více povýšiti než ji povýšil.

„Kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se poníží, bude povýšen.“ (Mat. 23, 12.) To je slovo Páně, jež nemůže klamat. Bůh stanovil, že se stane člověkem, aby vykoupil padlé lidstvo, a že ukáže světu své nekonečné milosrdenství. Ježto si musil vyvoliti na zemi matku, hledal mezi všemi ženami nejsvětější a nejpokornější. Mezi všemi však spočinul zrakem na jedné. Byla to Maria Panna, jež čím byla dokonalejší ve ctnosti, tím byla prostší a pokornější ve svých očích jako holubice: „Děv mladých není počtu. Jediná jest má holubička, má čistounká.“ (Velep. 6, 7. 8.) Proto řekl Bůh: Tuto vyvoluji za svou matku! Rozjímáme nyní, jak pokorná byla Maria a jak ji proto Bůh povýšil!

Maria se nemohla při vtělení Slova hlouběji pokořiti než se pokořila a Bůh ji nemohl více povýšiti než ji povýšil. To jsou dvě části naší úvahy.

I. Ve Velepísni mluví Duch Svatý o pokoře této nejpokornější Panny a praví: „Pokud král u stola odpočívá, nard můj vydává vůni svou.“ (Velep. 1, 11.) Na vysvětlenou k těmto slovům praví sv. Antonín⁽¹⁾ „Nard, malá, nízká rostlina, byl obrazem pokory Mariiny, jejíž vůně vystoupila až k nebi a přivábila z lůna Otce Věčného božské

Slovo do jejího lůna panenského.“ Proto když se chtěl státí Bůh člověkem pro vykoupení světa, zvolil si tuto pokornou Pannu za svou matku právě pro vůni jejích ctností. Aby však rozmnožil její slávu a její zásluhy, nechtěl se státí jejím synem bez jejího souhlasu, praví opat Vilém⁽²⁾. Když tedy dlela pokorná Panna ve svém chudičkém malém domku a s větší vroucností než jindy vzdychala a prosila o seslání Vykupitele, jak bylo zjeveno sv. Alžbětě Durynské⁽³⁾, objevil se u ní nenadále archanděl Gabriel se vznešeným poselstvím. Vešel a podřivil ji: „Zdráva buď, milostiplná, Pán s tebou, požehnaná s ty mezi ženami.“ (Luk. 1, 28.) Bůh tě pozdrav, Panno plná milosti, ježto jsi byla vždycky milostí bohatší nade všechny ostatní svaté. Pán je s tebou, poněvadž jsi tak pokorná. Jsi požehnaná mezi ženami, jelikož všechny ostatní stihla kletba hříchu, ale ty jako matka Požehnaného byla jsi a budeš vždycky požehnaná a prostá každé poskvrny.

Co však odpovídá Maria na tento pozdrav, jenž ji tak velebí? Nic. Neodpovídá, nýbrž se leká a rozvažuje. „Ona užasla nad řečí jeho a přemýšlela, jaké by to bylo pozdravení.“ (Luk. 1, 29.) Proč užasla? Snad se strachu před klamem? Nebo ze stydlivosti, vidouc muže? Někteří totiž míní, že se jí zjevil anděl v podobě lidské. Avšak nikoliv. Slova Písma jsou jasná: Užasla nad řečí jeho. Bruno ze Segni⁽⁴⁾ poznamenává: „Neužasla nad jeho tváří, nýbrž nad jeho řečí.“ Byl to tedy jen úlek její pokory, neboť jí byla zcela nepochopitelnou taková chvála. Čím více jí anděl vyvyšuje, tím hlouběji se sama pokořuje a rozvažuje svoji nicotu. Sv. Bernardin⁽⁵⁾ podotýká: „Kdyby jí byl anděl řekl, že je největší hříšnicí světa, nebyla by se tomu tolik podivila; slyšíc však tak nesmírnou chválu, všechna užasla.“ Ulekla se, ježto se ve své pokoře hrozila každé chvály a přála si toliko, aby byl chválen a veleben její Stvořitel, dárce všelikého dobra. Sama to zjevila sv. Brigittě⁽⁶⁾, když s ní mluvila o chvíli, v níž se stala Matkou Boží.

Mohlo by se však namítnouti, že blah. Panna věděla dobře z Písem svatých, že již nadešel čas příchodu Mesiášova, proroky předpověděný, že se již naplnily týdny Danielovy, že podle proroctví Jakobova již přešlo žezlo Judovo do rukou cizího krále Heroda; také věděla, že matkou Mesiášovou

bude panna. Když nyní slyšela chvály, jež příslušely jen pan-
ně, vyvolené za matku Boží, nevznikla v ní myšlenka nebo
aspoň tušení, že snad ona sama je vyvolena za Matku Boží?
Nikoliv! Její hluboká pokora vůbec nepřipustila takové myš-
lenky. Ony chvály vzbudily v ní jen velikou bázeň, takže
podle sv. Petra Zlatomluvého⁽ⁱ⁾, jako chtěl býti Spasitel
posílněn od anděla, tak bylo třeba, aby uklidňoval anděl
Gabriel Marii polekanou tímto pozdravem: „Neboj se Ma-
ria, neboť jsi našla milost u Boha.“ (Luk. 1, 30.)
Neboj se, Maria, nežasni nad vznešeným názvem, jímž jsem
tě pozdravil. Jsi v svých očích tak nepatrná a nízká, avšak
Bůh, jenž vyvyšuje pokorné, učinil tě hodnou, abys znovu
našla lidem ztracenou milost. Proto tě uchoval skvrny spo-
lečné všem dítkám Adamovým; proto tě od tvého Početí vy-
znamenal milostmi většími než všechny svaté; proto tě
konečně povyšuje nyní k důstojnosti jeho Matky. „Hle poč-
neš v životě a porodíš syna a dáš mu jméno
Ježíš.“ (Luk. 1, 31.)

Nuže, proč váháš? Sv. Bernard^(*) k ní volá: „Paní, anděl
čeká na tvou odpověď; a ještě více čekáme na ni my odsouzení
k smrti. Viz, Matko naše, nabízí se ti výkupná cena za naši
spásu. Bude jí samo Věčné Slovo, jež se chce státi v tobě
člověkem. Přijmeš-li je za syna, hned budeme před smrtí
zachráněni. Jak velice je uchvácen Pán tvou krásou, tak
vroucně touží po tvém souhlase, skrze nějž stanovil spasiti
svět.“ „Odpověz rychle, volá k ní sv. Augustin⁽⁹⁾, nezdržuj
spasení světa, jež závisí na tvém souhlasu.“

Však hle! Maria již odpovídá. Práví andělovi: „Aj já
dívka Páně. Staniž se mi podle slova tvého.“
(Luk. 1, 38.) Ó jaká to odpověď! Odpověď krásnější, pokor-
nější a moudřejší, než by našla moudrost všech lidí a an-
dělů vespolek, kdyby o ní přemýšleli miliony let! Odpověď
mocná, jež rozradostnila nebesa a zemi přinesla nesmírné moře
milostí a darů! Odpověď, jež sotva vyšla z pokorného srdce
Mariina, přitáhla hned z lůna Věčného Otce jednorozeného
Syna Božího do jejího přecistého života, aby se v ní stal
člověkem. Sotva byla vyslovena slova: „Aj já dívka Páně,
staniž se mi podle slova tvého!“, ihned „Slovo
tělem učiněno jest“ (Jan 1, 14) a Syn Boží stal se
i synem Mariiným. „Ó mocné, účinné, nade vše úcty hodné

„Staň se“, volá sv. Tomáš z Villanovy⁽¹⁰⁾; „neboť jindy slovem „Staň se“ stvořil Bůh světlo, nebe a zemi, ale skrze toto Mariino „Staň se“ stal se Bůh člověkem jako my“.

Neodchylujme se však od svého předmětu. Rozjímejme o veliké pokoře blah. Panny v její odpovědi. — Byla dosti osvícena, aby poznala vznešenou důstojnost Bohorodičky. Od anděla nabyla jistoty, že ona je tou šťastnou od Boha vyvolenou matkou. Proto však nemá nikterak o sobě vysoké mínění a neoddává se pro své povýšení samolibým myšlenkám. Má na mysli jednak svoji nicotu, jednak nekonečnou velebnost Boha svého, jenž ji vyvolil za svoji matku, a uznává sebe za nehodnou takové závratné cti; nechce se však také nijak protiviti jeho vůli. Když je tedy žádána za odpověď, co činí a co praví? Jsouc zcela ponořena ve svou nicotu a současně roznícena touhou spojití se takto dokonaleji s Bohem, podrobuje se úplně vůli Boží a odpovídá: „A j já dívka Páně!“ Chtěla tím říci: Pán mne volí za svou matku; sama od sebe však nejsem ničím a všechno, co mám, jest jeho darem; kdo by se tedy domníval, že jsem vyvolena pro své zásluhy? „A j já dívka Páně!“ Jak si může zasloužiti služebnice milosti, aby se stala matkou Pána svého? „A j já dívka Páně.“ Budiž proto velebena dobrota Páně, nikoliv však jeho služebnice. Neboť že shlédl na stvoření tak nízké jak jsem já a že je tolik vyvýšil, jest dílem jenom jeho dobroty.

„Ó veliká pokoro Mariina, jež ji činíš nepatrnou před ní samou, zato však velikou před Bohem, nehodnou ve vlastních očích, hodnou však v očích nekonečného Pána, jehož svět neobsáhne“, volá opat Guerrik⁽¹¹⁾.

Ještě krásnější jsou slova sv. Bernarda⁽¹²⁾ v jeho čtvrté řeči o Nanebevzetí Mariině. Pln úžasu nad její pokorou volá: „Ó Paní, jak jsi mohla sloučiti v svém srdci tak pokorné smýšlení o sobě s tak velikou čistotou, a tak bezvadnou nevinností a s tak nezměrnou plností milosti? Jak mohla zapustiti kořeny v tobě, blah. Panno, tato pokora, tak hluboká pokora, když jsi přece viděla, jak tě Bůh poctil a povýšil?“

Když poznal Lucifer svou velikou krásu, zatoužil povznéstí nad hvězdy svůj trůn a býti roven Bohu. Řekl: „Na nebe vystoupím, nad hvězdy Boží vysoko postavím svůj trůn... budu podobný Nejvyššímu.“ (Is. 14, 13.) Jak by teprve asi mluvil a čeho by si žádal tento zpupný duch, kdyby byl ozdoben přednostmi Mariinými? Pokorná

Maria však jednala zcela jinak. Čím více byla vyvýšena, tím hlouběji se pokořovala. „Ó Paní, končí svou řeč sv. Bernard⁽¹³⁾, pro svoji líbeznou pokoru stala ses hodnou, aby na tebe shlédl Bůh se zvláštní láskou; hodnou, abys uchvátila Krále svého svou krásou; hodnou, abys sladkou vůní své pokory přitáhla Syna Božího z místa jeho odpočinutí, z lůna Otce, do svého lůna přečistého.“ Podle Bernardina z Busti⁽¹⁴⁾ získala Maria svou odpověď „A j já dívka Páně“ větší zásluhy než byli schopni zasloužiti všichni tvorové všemi svými dobrými skutky.

„Tato nevinná Panna byla velmi drahá Bohu pro své panenství, praví sv. Bernard⁽¹⁵⁾, ale co ji učinilo hodnou, pokud je to tvorů možno, aby se stala matkou svého Stvořitele, byla pokora.“ Tuto myšlenku potvrzuje Eusebius z Cerry⁽¹⁶⁾ řka, že Bůh ji vyvolil za svoji matku spíše pro její pokoru nežli pro všechny její vznešené ctnosti. Totéž zjevila Maria Panna sama sv. Brigittě⁽¹⁷⁾: „Čím jsem si zasloužila veliké milosti státi se matkou svého Boha? Čím jiným, ne-li uznáním své nicoty a svým sebepokořením!“ A již dávno před tím vyznala to ve svém nejpokornějším chvalozpěvu slovy: „Shlédl na ponížení své služebnice... veliké věci učinil mi Mocný.“ (Luk. 1, 48, 49.) Sv. Vavřinec Justiniani⁽¹⁸⁾ upozorňuje, že Maria nepřipomíná panenství nebo nevinnost, nýbrž toliko ponížení; na ně shlédl Pán. A touto zmínkou o ponížení, praví sv. František Saleský⁽¹⁹⁾, nezamýšlela Maria chváliti ctnost své pokory, nýbrž chtěla jen prohlásiti, že Bůh shlédl na její nicotu a že z pouhé své dobroty ráčil ji takto vyvýšiti.

Zkrátka, pokora Mariina byla jako žebřík, po němž ráčil Pán sestoupiti na zemi, aby se stal člověkem v jejím lůně, praví sv. Augustin(?)(²⁰). Tuto pravdu vyzvedá sv. Antonín⁽²¹⁾ těmito slovy: „Pokora Svaté Panny byla nejdokonalejší a nejbližší přípravou na její Boží mateřství.“ Tak můžeme porozuměti též proroctví Isaiašovu (11, 1): „Vyjde prut z kořene Jesse a květ z kořene jeho vystoupí!“ Podle sv. Alberta Velikého⁽²²⁾ měl vzejíti božský květ, totiž jednorozený Syn Boží, nikoliv z vrcholu nebo ze pně kmene Jesse, nýbrž z kořene, aby tak byla naznačena pokora jeho Matky. Ještě jasněji praví totéž opat Celleský⁽²³⁾: „Všimni si, že květ vzejde nikoliv z vrcholu, nýbrž z kmene!“ Proto praví Pán své milované Dceři: „Odvrát oči své ode mne,

neboť ony učinily, že jsem odletěl.“ (Velep. 6. 4.) „Kam odletěl?“ táže se sv. Tomáš z Villanovy⁽²⁴⁾. „Z lůna Otcova do lůna Matky.“ K této myšlence poznamenává učený vykladatel Písma svatého Fernandez⁽²⁵⁾: „Nejpokornější oči Mariiny, jimiž stále pohlížela na Boha a na svou nicotu, působily na Boha tak mocně, že jej stáhly do jejího lůna.“ „Z toho je patrné, dí opat Franco⁽²⁶⁾, proč tolik chválil Duch Svátý krásu této své Snoubenky pro její holubičí oči: „Jak jsi krásná, přítelko má, jak jsi krásná! Oči tvé jsou jako holoubci!“ (Velep. 4. 1.) Ježto pohlížela Maria na Boha prostým, pokorným okem holubice, tak jej svou krásou uchvátila, že jej spjala pouty lásky a učinila zajatcem ve svém panenském životě.“

Ukončeme tuto část myšlenkou hned na začátku vyslovenou, že se Maria nemohla hlouběji pokořiti při vtělení Slova. Vizme nyní, že ji Bůh nemohl více povýšiti, učiniv ji svou Matkou.

II. Abychom pochopili závratnou výši, na niž byla Maria povznesena, bylo by třeba pochopiti nesmírnou vznešenost a velikost Boha samého. Stačí prostě říci: Bůh učinil tuto Pannu svou matkou. Z těchto slov můžeme poznati, že ji Bůh nemohl již více vyvýšiti. Právem dí Arnold Chartreský⁽²⁷⁾, že, když se stal Bůh synem Mariiným, povýšil ji nade všechny svaté a anděly. „Po Bohu je Maria nesrovnatelně vyšší než všichni nebeští duchové,“ volají sv. Efrem a sv. Ondřej Kretsý⁽²⁸⁾. Sv. Anselm(?)⁽²⁹⁾ píše: „Paní, tobě se nic nemůže rovnati, neboť vše ostatní buď je nad tebou nebo pod tebou. Nad tebou jest jediný Bůh, pod tebou stojí vše ostatní.“ „Tak závratná je vznešenost této Panny, dí sv. Bernardin⁽³⁰⁾, že toliko Bůh ji může pochopiti.“

Někteří se diví, upozorňuje sv. Tomáš z Villanovy⁽³¹⁾, že svatí evangelisté velebí tak obšírně sv. Jana Křtitele, sv. Maří Magdalenu a tak málo píší o dokonalostech Mariiných. Světec k tomu praví: „Stačí, když je o ní řečeno: „Z níž se narodil Ježíš.“ (Mat. 1, 16.) Nač ještě dále zvidáš, co říkají evangelisté o vznešenostech této Panny? Svědčí ti, že je Matkou Boží; to ti musí postačiti. Tímto jediným slovem praví vše, vystihují všechny její dokonalosti a proto nemusili je vypisovati v jednotlivostech.“ A Eadmer⁽³²⁾ se táže: „Což nepřevyšuje prostá zpráva, že je Maria Matkou Boží, každou vznešenost, kterou lze mimo Boha si pomyslit nebo vy-

jádrít?“ V stejném smyslu píše Petr z La Celle⁽³³⁾: „Jmenuj si ji Královnou nebe, Paní andělů, dávej jí jakýkoliv čestný název, nikdy ji nemůžeš poctiti tolik jako jediným jménem: Matka Boží!“

Důvod je zřejmý. Sv. Tomáš⁽³⁴⁾ učí: „Čím blíže je nějaká věc svému původu, tím více dokonalosti z něho bere. Maria je však tvorem Bohu, svému původci, nejbližším. Proto má přede všemi tvory účast na jeho milosti, dokonalosti a vznešenosti.“ Suarez⁽³⁵⁾ z toho usuzuje, že důstojnost Matky Boží náleží k vyššímu řádu než kterákoliv hodnost stvořená, neboť náleží jaksí do řádu hypostatického spojení s božskou osobou, k níž má nutně vztah. Proto praví Diviš Kartuzián⁽³⁶⁾: „Po hypostatickém spojení s Bohem (to jest spojení božské a lidské přirozenosti v Kristu s osobou Slova) není s ním spojení dokonalejšího nad Boží mateřství.“ Podle sv. Tomáše⁽³⁷⁾ je to nejvznešenější spojení, jaké může míti s Bohem pouhý tvor. A sv. Albert Veliký⁽³⁸⁾ učí, že za velebností Boží následuje hned důstojnost mateřství Božího, takže se Maria nemohla dokonaleji spojit s Bohem, leč že by se sama Bohem stala.

„Aby se stala Svatá Panna Matkou Boží, praví sv. Bernardin⁽³⁹⁾, musil ji napřed Bůh povýšiti na stejný stupeň s osobami božskými; žádala toho plnost milostí skoro nekonečná.“ Děti se svými rodiči tvoří jednotu, proto i majetek i čest jsou jim společny. Mnich Mikuláš⁽⁴⁰⁾ dí, že Bůh přebývá v tvorech rozmanitým způsobem, v Marii Panně že však přebýval způsobem jedinečným, stav se s ní jedno. Tentýž spisovatel pak pronáší památná slova: „Ať mlčí a se třese všeliký tvor; sotva se smí odvážit pohledu na tak nesmírnou důstojnost. Bůh přebývá v Panně, s níž se sdílí o tutéž přirozenost.“

Pro toto těsné spojení s nekonečným Dobrem obdržela Maria jako Matka Boží důstojnost v jistém smyslu nekonečnou, učí sv. Tomáš⁽⁴¹⁾. Suarez⁽⁴²⁾ nazývá tuto důstojnost nekonečnou ve svém druhu. Důstojnost Matky Boží je totiž nejvyšší, jakou může Bůh udělit pouhému tvoru. Poslyšme vysvětlení Andělského Učitele⁽⁴³⁾: „Lidská přirozenost Kristova mohla dostati více milosti posvěcující než skutečně dostala.“ A uvádí důvod: „Poněvadž je milost posvěcující darem stvořeným, třeba uznati, že má bytnost nekonečnou. Každý tvor má jen omezenou míru schopnosti, jež však ne-

brání moci Boží, aby jeho schopnost zvětšovala. Nicméně však se nemohlo dostat lidské přirozenosti Kristově vyššího vyznamenání, nežli je spojení s božským Slovem.“ A stejně Maria nemohla býti povznesena k vyšší důstojnosti, než aby byla Matkou Boží. Právě tak píše sv. Tomáš z Villanovy⁽⁴⁴⁾: „Dojista obsahuje v sobě jakousi nekonečnost mateřství Nekonečného.“ A sv. Bernardin Sienský⁽⁴⁵⁾ dí: „Výše, k níž povznesl Bůh Marii jako svou matku, byla nejvznešenější; více ji povýšiti nemohl.“ Tuto myšlenku potvrzuje i sv. Albert Veliký⁽⁴⁶⁾: „Pán dal blah. Panně nejvyšší vyznamenání, jež hož je schopen tvor, totiž mateřství Boží.“

Právem tedy napsal Konrád Saský⁽⁴⁷⁾ proslulý výrok, že Bůh sice mohl stvořiti rozlehlejší svět, a větší nebesa, nemohl však stvořiti vznešenějšího tvora než je jeho Matka. Lépe však než všichni jiní, vyjádřila sama Matka Boží, k jaké výši ji Bůh povznesl, když zapěla: „Veliké věci učinil mi Mocný.“ (Luk. 1, 48.) Proč však nevysvětlila Svátá Panna, které jsou ony veliké věci, jež jí Bůh prokázal? Sv. Tomáš z Villanovy⁽⁴⁸⁾ odpovídá: „Maria je proto nevysvětlila, ježto jsou tak veliké, že jich vysvětliti nelze.“

Proto právem dí sv. Bernard(?)(⁴⁹), že Bůh stvořil celý svět k vůli této Panně, jež měla býti jeho matkou. A sv. Bonaventura⁽⁵⁰⁾ smí též říci: „Tvou péčí, Panno přesvatá, trvá svět, ježž jsi s Bohem od počátku založila.“ Světec tím naráží na slova knihy Přísloví, jež obrací Církev na Marii: „S ním jsem byla všechno pořádající.“ (Přisl. 8, 30.) Sv. Bernardin Sienský⁽⁵¹⁾ k tomu dodává, že Bůh z lásky k Marii nezahubil člověka po hříchu Adamově. Jak vhodně tedy píše Církev svatá o Marii, že „si vyvolila nejlepší úděl“ (⁵²). Vždyť tato panenská Matka si vyvolila nejen nejlepší věc, nýbrž z věcí nejlepších úděl nejlepší, když jí Bůh dal, jak vysvětluje sv. Albert Veliký⁽⁵³⁾ v nejvyšším stupni všechny milosti a dary obyčejné i zvláštní poskytnuté všem ostatním tvorům; vše to jako důsledek její důstojnosti mateřství Božího.

Tak na příklad byla Maria dítětem; z dětského věku měla však jen nevinnost, ne však nedostatky, neboť od počátku života měla dokonalé užívání rozumu. Byla pannou, ale bez pohany neplodnosti. Byla matkou, ale zachovala si klenot panenství. Byla též krásná, velmi krásná, jak svědčí Richard od sv. Vavřince, Jiří Nikomedský a Pseudo-Dionysius Areopa-

gita⁽⁵⁴⁾). Sám Pán zjevil sv. Brigittě⁽⁵⁵⁾, že jeho Matka předčila krásou všechny lidi i anděly. Maria tedy byla neobyčejně krásná, ale bez nebezpečí pro toho, kdo na ni patřil, neboť její krása zapuzovala nečistá hnutí a vnukala lásku k čistotě, jak svědčí sv. Ambrož⁽⁵⁶⁾. Toto mínění potvrzuje též sv. Tomáš⁽⁵⁷⁾. Z toho důvodu se nazývá Maria myrhou, jež skýtá ochranu před hnilobou: „J a k o m y r h a v ý b o r n á l í b e z n o u v ů n i v y d á v á m.“ (Sir. 24, 20.) Maria byla na venek činná, ale tato činnost ji neodváděla od spojení s Bohem. Byla ponořena v Boha nazíráním, ale nezanedbávala časných prací a povinností lásky bliženské. I smrt se jí dotkla, ale Maria zůstala uchráněna smrtelných úzkostí a rozkladu těla.

Ukončeme tuto úvahu. Tato Boží Matka je nekonečně nižší než Bůh, ale je nesmírně vyšší než všechno tvorstvo. Jest nemožno nalézt vznešenějšího syna nad Ježíše, ale stejně je nemožno nalézt vznešenější matku nad Marii. Tato pravda musí nejen probudit ve ctitelích této Královny radost z jejích vznešeností, nýbrž i zvýšiti důvěru v její přemocnou ochranu. „Vždyť jako Matka Boží má jisté právo na dary Boží ve prospěch svých ctitelů,“ praví Suarez⁽⁵⁸⁾. A zase naopak, jak upozorňuje sv. Germanos⁽⁵⁹⁾, Bůh nemůže oslyšeti její prosby, ježto ji stále musí uznávati za svou pravou a neposkvrněnou matku. „Proto ti nechybí, Matko Boží a Matko naše, volá sv. Bernard⁽⁶⁰⁾ ani moc ani ochota nám pomoci.“ „Víš dobře, vzývám tě s opatem Jordanem⁽⁶¹⁾, že tě Bůh nestvořil jen k vůli sobě, nýbrž také proto, abys anděly obnovila, lidi napravila a ďábly potřela; tvým prostřednictvím nabýváme milosti Boží a tebou byl pekelný nepřítel přemožen a rozdrcen.“

Chceme-li se zalíbiti Rodičce Boží, pozdravujme ji často Zdrávasem. Jednoho dne se zjevila sv. Mechtildě⁽⁶²⁾ a řekla jí, že ji nemůžeme lépe uctíti než tímto pozdravem. Touto modlitbou dobudeme si od Matky milosrdenství i zvláštních milostí, jak ukazuje tento příklad.

Příklad⁽⁶³⁾ K P. Mikuláši Zucchimu v Římě přišel k zpovědi jinoh, oddaný nečistotě a jiným neřestem. Zpovědník přijal kajícího velmi laskavě, maje soustrast s jeho bídným stavem, a aby jej vysvobodil z nešťastné vášně, poradil mu pobožnost k Marii Panně. Za pokání mu uložil, aby se až do příští zpovědi každý den ráno při vstávání a večer před

spánkem pomodlil Zdrávas k blah. Panně a aby svěřil její ochraně svůj zrak, své ruce a celé své tělo s prosbou, aby jej chránila jako své vlastnictví. Jinoch konal toto pokání, ale s počátku bez valného úspěchu. Zpovědník jej však ustavičně pobízel k této modlitbě a vléval mu důvěru v ochranu Rodičky Boží.

Zatím opustil jinoch Řím a odešel do světa. Po svém návratu vyhledal zase svého zpovědníka. P. Zucchi poznal k své radosti s úžasem, že je jinoch nadobro změněn a prost svých dřívějších neřestí. „Synu, tázal se ho, co tě tak změnilo?“ Jinoch odpověděl: „Otče, vy jste mne naučil nepatrné pobožnosti k Marii Panně. Já děkuji za tuto milost.“

To však není vše. P. Zucchi vyprávěl tento příklad na kazatelně. Mezi posluchači byl i jeden kapitán, jenž žil již mnoho let v hříšném poměru s jistou ženou. Ten si umínil, že bude také konati onu pobožnost, aby se osvobodil z okovů, v nichž jej Satan svíral. (Takové předsevzetí musí učiniti každý hříšník, chce-li pomoc od Marie Panny.) A také on zanechal hříchu a polepšil se. — Co se však stalo později? V opovážlivé důvěře ve vlastní sílu, dopustil se po šesti měsících nerozumu a šel k oné ženě, aby zjistil, zda se i ona polepšila. Ale když se blížil domu, kde mu hrozilo nebezpečí opětného pádu, pocítil, že ho neviditelná moc odrazila⁽⁶¹⁾, a poznal jasně, že ho Maria Panna takto zachraňuje před záhubou. Z toho je zřejmo, jak se o nás stará naše dobrá Matka, nejen aby nás vysvobodila z hříchů, když se jí za tím účelem doporučíme, nýbrž také, aby nás uchovala nebezpečí nového pádu.

Modlitba.

Ó neposkrvněná a svatá Panno, bytosti před Bohem nejpokornější a nejvznešenější! Tys byla tak nepatrná v očích vlastních, ale tak veliká v očích svého Pána, že tě vyvolil za svou Matku a povýšil tě za Královnu nebe a země. Děkuji Bohu za tvé povýšení a raduji se s tebou, že jsi tak vroucně spojena s Bohem, že pouhému tvorů nelze se s ním těsněji spojit. Já bídny hříšník, tak pyšný i při svých hříších, stydím se předstoupiti před tebe, tak pokornou při tolika dokonalostech. Ale ve své bídě chci tě také pozdraviti: Zdrávas, Maria, milostiplná! Vypros i mně

účast na plnosti milostí svých. Pán s tebou: Pán, jenž byl s tebou od prvního okamžiku tvého stvoření, spojil se nyní s tebou ještě dokonaleji, stav se tvým Synem. Požehnaná's ty mezi ženami: Vypros i nám Boží požehnání! A požehnaný plod života tvého: Ó svatá ratolesti, jež jsi přinesla světu tak vzácný a svatý plod! Svatá Maria, Matko Boží: Ó Maria, vyznávám, že jsi pravou Matkou Boží, a jsem ochoten za tuto pravdu tisíckrátě obětovati život. Pros za nás hříšné: Jsi-li Matkou Boží, jsi i matkou naší spásy a matkou nás, ubohých hříšníků, poněvadž pro spásu hříšníků stal se Bůh člověkem. A tebe učinil svou matkou, aby tvé modlitby mohly zachrániti každého hříšníka. — Nuže, pros za nás, Maria! Nyní i v hodinu smrti naší: Pros neustále! Pros nyní, kdy toneme v tolika pokušeních a nebezpečích ztratiti Boha; pros však zvláště potom v hodině smrti naší, až budeme opouštěti tento svět, abychom se objevili před soudnou stolicí Boží. Pros za nás, abychom se spasili pro zásluhy Ježíše Krista a na tvou přímluvu a mohli jednou přijíti do nebe, kde nám již nebude hroziti nebezpečí záhuby. Tam budeme chváliti a velebiti tebe a Syna tvého po celou věčnost. Amen.

O NAVŠTÍVENÍ MARIE PANNY

Maria Panna je strážkyní pokladu všech milostí; proto, kdo si přeje milost, musí se obrátit na Marii; kdo se však obrátí na Marii, může býti jist, že obdrží milosti žádané.

Rodina, do níž zavítá královská návštěva, pokládá se za šťastnou, jednak pro čest jí prokázanou, jednak pro výhody, jež jí z toho kynou. Daleko šťastnější je však duše, k níž zavítá Královna světa, nejsvětější Maria Panna, neboť, když navštíví některou šťastnou duši, naplní ji dary a milostmi a zahrne ji svou přízní. Požehnán byl dům Obededomův, když do něho zavítala archa Hospodinova: „Žehnal Hospodin domu jeho.“ (1. Par. 13, 14.) Oč většího požehnání se dostává těm, jež dobrotivě navštíví Matka Boží, živá archa Hospodinova. „Šťastný dům, jež poctí svou návštěvou Rodička Boží,“ napsal Engelgrave⁽¹⁾. Tuto pravdu zakusila na sobě rodina sv. Jana Křtitele. Sotva tam Maria vstoupila, hned naplnila celou rodinu nebeskou milostí a požehnáním. Proto se také nazývá slavnost Navštívení Panny Marie slavností milostí Panny Marie.

Proto budeme dnes rozjímati o Marii Panně jako strážkyni pokladu všech milostí a to ve dvou částech. V první poznáme, že, kdo chce milost, musí se obrátit na Marii; v druhé, že, kdo se utíká k Marii, bezpečně může doufat žádanou milost.

I. Svatá Panna uslyšela od archanděla Gabriela, že její teta Alžběta je těhotná již šestý měsíc. V té chvíli byla osvícena Duchem Svatým a poznala, že Vtělené Slovo, které

bylo již jejím Synem, chce začít zjevovati světu poklady svého milosrdenství a že chce udělití první milosti celé rodině Alžbětině. Proto „povstavši“, jak vypravuje sv. Lukáš (1, 39), neprodleně „odešla s chvatem na hory“. Povstala z klidu svého nazírání na Boha, v němž byla ustavičně pohřížena, opustila sladkou samotu a ihned odešla do domu Alžbětina. A ježto svatá láska všecko snáší (1. Kor. 13, 7) a nestrpí odkladu, jak poznamenává k tomuto místu sv. Ambrož⁽²⁾, proto nedbajíc namáhavé cesty, odchází okamžitě tato útlá a slabá Panna. „A všedši do domu Zachariášova, pozdravila Alžbětu.“ (Luk. 1, 40.) Sv. Ambrož upozorňuje, že Maria pozdravila první. Návštěva blah. Panny se však lišila od návštěv světských lidí. Ve světě znamenají návštěvy jen prázdné, neupřímné zdvořilosti; návštěva Mariina přinesla zato onomu domu plnost milosti. Neboť hned při jejím vstupu a prvním pozdravu byla Alžběta naplněna Duchem Svatým, Jan byl očištěn od hříchu a posvěcen. Proto zaplesal v životě své matky, aby projevil milost přijatou skrze blah. Pannu. Řekla to sama sv. Alžběta: „Jak došel hlas pozdravu tvého do mých uší, zaplesalo radostí dítě v životě mém.“ (Luk. 1, 44.) „Mocí pozdravu Mariina, píše Bernardin z Busti⁽³⁾, dostal Jan milost Ducha Svatého a byl posvěcen.“

První ovoce vykoupení tedy bylo lidem dáno skrze Marii. Maria byla průtokem, skrze nějž dostali Jan milost, Alžběta Ducha Svatého, Zachariáš dar proroctví a celá rodina množství jiných požehnaných účinků. To byly první milosti, jež udělilo Věčné Slovo po svém vtělení. Všim právem proto smíme věriti, že Bůh učinil od té doby Marii průplavem milosti pro všechny, jak ji jmenuje sv. Bernard⁽⁴⁾, takže nyní všechny milosti, jež nám chce Bůh poskytnouti, přicházejí k nám skrze ni, jak bylo řečeno již dříve (Díl I., hlava V.).

Máme tudíž důvod, nazývatí tuto Matku Boží pokladem, strážkyní pokladu a rozdatelkou milostí Božích. Tak ji nazývá Raymund Jordán, opat Celleský, sv. Petr Damiani, sv. Albert Veliký a sv. Bernardin⁽⁵⁾; řecký Učitel Chrysippus Jerusalemský (uváděný u Petavia)⁽⁶⁾ zve ji „zásobárnou všeho dobra“ a sv. Řehoř Divotvůrce⁽⁷⁾ praví: „Maria sluje milostiplnou, ježto je v ní složen celý poklad milostí.“ Richard od sv. Vavřince⁽⁸⁾ dí, že Bůh v ní složil jako v po-

kladně milosrdenství všechny dary a milosti a že z tohoto pokladu obohacuje ona své služebníky.

Konrád Saský⁽⁹⁾ vykládá podobenství o poli, jež třeba stůj co stůj koupit pro poklad v něm ukrytý: „Podobno jest království nebeské pokladu skrytému v poli, jež člověk nalezna, zakryje a radostí nad ním jde a prodá všecko, co má, a koupí pole to.“ Praví, že tímto polem je naše Královna Maria, v níž je ukryt Boží poklad, totiž Ježíš Kristus a s Ježíšem Kristem zdroj všech milostí. A před ním hlásal již sv. Bernard⁽¹⁰⁾, že Pán všechny milosti pro nás uchystané složil do rukou Mariiných. Proto si musíme býti vědomi, že každé dobro, jehož se nám dostává, přichází k nám z jejích rukou. O tom nás poučuje Maria Panna sama slovy: „Ve mně je všechna milost k životu pravdy.“ (Sir. 24, 25.) Ve mně jsou všechny milosti a všechna pravá dobra, po nichž můžete toužiti, vy lidé ve svém životě. — „Ano, Matko a naděje naše, volá k ní mnich Mikuláš⁽¹¹⁾, víme, že všechny poklady Božího milosrdenství jsou ve tvých rukou.“ A před ním to řekl jasně a stručně sv. Ildefons(?)(¹²), jenž oslovuje Svatou Pannu takto: „Paní, všechny milosti, jež ustanovil Bůh dáti lidem, musí podle jeho rozhodnutí projíti tvýma rukama, proto všechny poklady milostí odevzdal tobě.“ Z toho důvodu „nikdo se nespasí, ó Maria, leč jen skrze tebe, usuzuje sv. Germanos⁽¹³⁾, nikdo nedostane daru Božího leč jen skrze tebe!“

Anděl řekl nejsvětější Panně: „Neboj se, Maria, neboť jsi našla milost u Boha.“ (Luk. 1, 30.) K těmto slovům připojuje sv. Albert Veliký⁽¹⁴⁾ krásnou úvahu: „Maria Panno, tys neuchvátila milost násilím, jak chtěl učinit Lucifer; neztratila's ji, jak ji ztratil Adam; nekoupila's ji, jak ji chtěl koupiti Šimon kouzelník; nýbrž jsi ji našla, poněvadž jsi po ní toužila a ji hledala. Nalezla jsi milost nestvořenou, již je sám Bůh, tvůj Syn, a s ní jsi našla a obdržela i všechna dobra stvořená.“ Tuto myšlenku potvrzuje sv. Petr Zlatomluvý⁽¹⁵⁾: „Vznešená Matka našla tuto milost, aby zjedнала opět spásu všem lidem.“ Na jiném místě dí, že Maria našla plnost milosti, jež stačí, aby byl zachráněn každý člověk, a jež se měla vylíti na všechno tvorstvo jako bohatý déšť. „Jako stvořil Bůh slunce, aby osvětlovalo celou zemi, praví Richard od sv. Vavřince⁽¹⁶⁾, tak stvořil Marii, aby se skrze ni rozdávaly světu všechny

dary Božího milosrdenství.“ K tomu podotýká sv. Bernardin⁽¹⁷⁾, že blah. Panna od té doby, co se stala Matkou Vykupitelovou, nabyla jisté pravomoci nade všemi milostmi.

Ukončeme tuto část slovy Richarda od sv. Vavřince⁽¹⁸⁾: „Chceme-li obdržeti nějakou milost, utecme se k Marii, jež vymůže svým ctitelům vše, zač ji prosí; vždyť našla milost Boží a ještě stále ji nalézá.“ Richard našel tuto myšlenku u sv. Bernarda⁽¹⁹⁾, jenž praví: „Hledejme milost, ale hledejme ji skrze Marii, neboť co ona hledá, neomylně nalézá.“ Přeje-me-li si tedy milostí, musíme se obrátiti na tuto strážkyni a rozdatelku milostí, neboť taková je nejvyšší vůle Dárce všeho dobra, aby byly všechny milosti rozděleny rukama Mariinýma. Sv. Bernard dí dále: „Bůh chce, abychom vše dostávali skrze Marii.“ Když vše, tedy nic není vyňato!

K dosažení milostí je však třeba důvěry. Proto nyní rozjímáme, s jakou jistotou můžeme očekávati milost, když se obrátíme s prosbou k Marii.

II. Proč by byl složil Ježíš Kristus do rukou této své Matky všechny poklady svého milosrdenství, které pro nás uchystal, leč aby jimi obohatila všechny své ctitele, kteří ji milují, ji ctí a k ní se s důvěrou utíkají. „U mne jest bohatství... obohacují ty, kdož mne milují.“ (Přísl. 8, 18. 21.) Tak prohlašuje sama blah. Panna slovy Písma svatého, jež na ni obrací Církev svatá tolikráte o jejích slavnostech. „Jen k našemu užitku tedy uchovává Maria poklady života věčného,“ praví opat Adam⁽²⁰⁾; „Spasitel složil tento poklad ubohých do jejího klína, aby byli chudí z něho opatření a obohaceni.“ K tomu dodává sv. Bernard⁽²¹⁾, jak jsem zjistil u jednoho spisovatele, že Maria byla dána světu jako průplav milostí, aby jím bez ustání proudily milosti s nebe na zemi.

Tentýž svatý Učitel rozjímá, proč archanděl Gabriel, ač Marii pozdravil jako plnou milostí, přece jí praví, že na ni sestoupí Duch Svatý, aby ji ještě více milostí naplnil. Byla-li již plná milostí, co jí mohl ještě přidati příchod Ducha Svatého? A odpovídá: „Byla sice plná, ale Duch Svatý ji naplnil pro naše dobro, abychom byli z jejího nadbytku obdarováni i my ubozí.“ Proto byla Maria nazvána měsícem, o němž se říká, že je pln pro sebe i pro jiné.

„Kdo mne najde, nalezne život a dojde požehnání od Hospodina.“ (Přísl. 8, 35.) Šťasten, kdo

mne nalezne, když se ke mně utíká, praví naše Matka. Takový nalezne život velmi snadno. Jako je snadno podle libosti načerpati vody z bohatého pramene, tak je snadno naléztí milost a věčnou spásu tomu, kdo se utíká k Marii. Jedna svatá duše říkala(22): „Prositi Marii Pannu o milost znamená dostati ji.“ A sv. Bernard(23) dí, že před narozením Marie Panny chyběla hojnost milostí, jež proudí dnes na zemi, poněvadž chyběl onen želaný průplav milostí, jímž je Maria. Avšak dnes, kdy máme tuto Matku milosrdenství, kterých milostí bychom neobdrželi, jestli se utečeme k jejím nohám? „Já jsem útočištné město, praví podle sv. Jana z Damašku(24) Maria, pro všechny, kdo se na mne obrátí. Přijďte tedy ke mně, děti moje, a dostanete více milostí nežli tušíte!“

Ovšem mnohým se stává, co uzřela ve vidění ctih. Sestra Maria Villari. Tato služebnice Boží spatřila jednou Matku Boží v podobě bohatého pramene, k němuž šlo mnoho lidí a nabíralo si odtud vodu milostí. Co však spatřila dále? Kdo měli nádoby neporušené, uchovávali si přijaté milosti; kdo si však přinesli nádoby rozbité, totiž duše obtížené hříchy, dostávali sice též milosti, ale brzy je ztráceli. Ostatně je jisto, že prostřednictvím Mariiným dostávají den jak den lidé, i nevďeční a zcela nehodní hříšníci, nesčetné milosti. Dosvědčuje to sv. Augustin(?)(25): „Skrze tebe, ó Maria, docházejí milosrdenství ubozí, milosti nevďeční, odpuštění hříšníci, vznešenosti slabí, věcí nebeských pozemšťané, života smrtelníci a poutníci nebeské vlasti.“

Oživujme tedy, ctitelé mariánští, po každé znovu svoji důvěru, když k ní jdeme prosit o milosti. A abychom tuto důvěru v sobě probudili, vzpomínejme vždy dvou velikých předností této dobré Matky, totiž její touhy, aby nám činila dobře, a její moci, kterou může obdržeti od Syna vše, co chce. — Jak veliká jest její touha nám pomoci! Již pouhý pohled na tajemství dnešní slavnosti jejího navštívení u sv. Alžběty ukazuje nám její velikost. Podle Baronia(26) a jiných spisovatelů bydlila Alžběta v Hebronu, jež nazývá sv. Lukáš městem Judovým. Od Nazareta, kde Maria bydlila, byl vzdálen Hebron asi 69 mil, jak uvádí karmelitán P. Josef od Ježíše, jenž se odvolává na sv. Bedu a Burcharda(27). Avšak ani tato veliká vzdálenost nezdržela od cesty Marii, slabou, útlou dívku, jež nebyla zvyklá na podobné námahy. Co ji k tomu přimělo? Veliká láska, již oplývalo vždy její přeněžné

srdce, pudila ji, aby se vydala na cestu a konala hned veliký úřad rozdatelky milostí. Sv. Ambrož⁽²⁸⁾ mluví o její cestě takto: „Maria se nevydává na cestu proto, že by snad pochybovala o těhotenství Alžbětině, jež ji zvěstoval anděl, nýbrž jde z touhy, aby pomohla v její domácnosti. Radostně chvátá, aby činila dobře jiným. Jsouc zcela zaujata povinností lásky vstává a spěchá.“ Povšimnutí zasluhuje, že se evangelista zmiňuje o chvatu jen při cestě Mariině k Alžbětě, ne však při jejím návratu. Tu praví prostě: „Maria zůstala s ní asi tři měsíce, a poté vrátila se domů.“ (Luk. 1, 56.) „Co pudilo Marii ke spěchu, když šla na návštěvu do domu Alžbětina?“ ptá se Konrád Saský⁽²⁹⁾; „co jiného, než touha činiti dobře oné rodině?“

Odchodem do nebe nebylo však Marii Panně lásky k lidem; naopak její láska ještě vzrostla, jelikož nyní zná lépe naše potřeby a má větší soustrast s našimi bédami. Bernardin z Busti⁽³⁰⁾ napsal, že Maria více touží dobrodiní nám prokazovati než my si přejeme je od ní obdržeti. Podle sv. Bonaventury^(?)⁽³¹⁾ je Maria uražena, když ji neprosíme o milosti. „Ačkoliv si přeje obohatiti všechny lidi svými milostmi, přece jimi zahrnuje, praví opat Raymund⁽³²⁾, své ctitele s marnotratnou štědrostí. Proto, kdo nalezl Marii, nalezl všeliké dobro.“ A dodává, že ji může nalézt každý, i nejhorší hříšník na světě, protože ve své dobrotě nezapudí nikoho, kdo se k ní utíká. Podle Tomáše Kempenského⁽³³⁾ volá Maria ke všem: „Všechny zvu, všechny očekávám, po všech toužím. Nikdy nepohrdám žádným hříšníkem sebe nehodnějším, hledá-li u mne pomoc.“ — „Kdo se na ni obrátí s prosbou o pomoc, povzbuzuje nás Richard od sv. Vavřince⁽³⁴⁾, nalezne ji ochotnou jemu přispěti a vymoci mu svou mocnou přímlovou všechny milosti, potřebné k věčné spáse.“

Zmínil jsem se o její mocné přímlově. To je druhý důvod, abychom v ni více důvěřovali. Čeho žádá pro své ctitele, to jistě obdrží. Blah. Bonaventura Baduarius⁽³⁵⁾ dí o návštěvě Mariině u sv. Alžběty: „Všimněme si veliké účinnosti slov Mariiných. Neboť sotva promluvila, dostalo se milosti Ducha Svatého Alžbětě i Janovi: „Jak uslyšela Alžběta pozdravení Mariino, dítko zaplesalo v životě jejím, a Alžběta byla naplněna Duchem Svatým.“ (Luk. 1, 41.)

Podle Theofila Alexandrijského⁽³⁶⁾ jsou prosby Mariiny velikou radostí pro Ježíše; jejím prošením je přemožen; všechny milosti, jež udílí na její přímluvu, dává pak spíše pro ni než pro nás. Všimněme si slov, že je Ježíš přemožen jejím prošením. Podle sv. Germana⁽³⁷⁾ není Kristu možno nevyslyšeti prosby Mariiny. Chce ji takto poslouchati jako své Matky. „Prosby této Matky, di světec, mají na Ježíše Krista jistou moc, takže dosahují odpuštění i největším hříšníkům, když se jí doporučejí.“ Potvrzením této pravdy jsou události na svatbě v Kani, upozorňuje sv. Jan Zlatoústý⁽³⁸⁾. Maria tehdy prosila o víno, jehož se nedostávalo: „Nemají vína.“ Ježíš pak odpověděl: „Co mně a tobě, ženo? Ještě nepřišla hodina má.“ (Jan 2, 4.) Doba pro zázraky určená ještě nenadešla, vysvětlují tato slova sv. Jan Zlatoústý a Theofylakt⁽³⁹⁾ a přece Spasitel vyhověl Matce a proměnil zázračně vodu ve víno, praví opět sv. Jan Zlatoústý.

„Přistupujme s důvěrou ke trůnu milosti, abychom došli milosrdenství a našli milost k pomoci příhodné.“ (Žid. 4, 16.) Tímto trůnem rozumí sv. Albert Veliký⁽⁴⁰⁾ Marii Pannu. Chceme-li tedy obdržeti milosti, jděme ke trůnu milostí, jímž je Maria. A přistupujme k němu s pevnou důvěrou ve vyslyšení, neboť máme prostředníci, která dosáhne od Syna všeho, co chce. „Hledejme milosti, opakují se sv. Bernardem⁽⁴¹⁾, ale hledejme je skrze Marii.“ Držme se slov, jež řekla panenská Matka sv. Mechtildě⁽⁴²⁾: „Duch Svatý mne tak naplnil všelikou svou sladkostí a učinil Bohu milou, že každý naprosto jistě obdrží milosti, o něž prosí mým prostřednictvím.“

A věříme-li známému výroku Eadmerovu⁽⁴³⁾, když se utíkáme k Marii, dostáváme mnohdy milost rychleji, než kdybychom šli k samému Spasiteli Ježíši. Ježíš je ovšem zdrojem a pánem všech milostí; jdeme-li však k jeho Matce a prosí-li ona za nás, má její přímluva větší účinnost než naše modlitba, neboť je to přímluva Matky. Nevzdalujme se proto nikdy od nohou této strážkyně milosti a volejme k ní neustále se sv. Janem z Damašku⁽⁴⁴⁾: „Ó Matko Boží, otevři nám bránu svého milosrdenství a pros bez ustání za nás, neboť tvé prosby jsou spásou všech lidí.“

Když pak jdeme k Marii, je nejlépe, prositi ji o ty milosti, jež sama uznává za nejprospěšnější pro naši spásu. Tak to činíval dominikán P. Reginald, jak o něm vypravuje řádová

kronika⁽⁴⁵⁾). Když jednou onemocněl tento služebník Mariin, modlil se za uzdravení. I zjevila se mu nebeská Paní v průvodu sv. Cecilie a sv. Kateřiny a velmi něžně se ho zeptala: „Synu můj, čeho si ode mne přeješ? Řeholník byl Mariinou laskavostí všecek zmaten a nevěděl, co říci. Tu mu poradila jedna z obou světic: „Reginalde, víš, co máš učiniti? Nepros za nic a všecek se svěř jejím rukám. Maria ti jistě zjedná lepší milost, než si ty dovedeš přát.“ Nemocný tak učinil a Maria mu vyprosila uzdravení.

Přejeme-li si, aby se i nám dostalo oblažující návštěvy Královny nebes, velmi nám prospěje, když budeme často navštěvovati její obrazy nebo chrámy jí zasvěcené⁽⁴⁶⁾.

Modlitba.

Neposkvrněná, požehnaná Panno! Jako rozdatelka všech Božích milostí jsi nadějí všech a proto i nadějí mou! Bez ustání děkuji Bohu, že mi dal milost tebe poznati a že mi tak ukázal prostřednici milosti a spásy. Tou prostřednicí jsi ty, vznešená Matko Boží, neboť vím, že svého spasení dosáhnu předně pro zásluhy Ježíše Krista a pak na tvou přímluvu.

Ó Královno moje, tys tolik chválala, abys navštívila a posvětila svou návštěvou dům Alžbětín. Ó navštiv, brzy navštiv i chudý příbytek mé duše! Pospěš si; ty znáš lépe než já bídu a četné choroby duše mé, nezřízené náklonnosti, špatné návyky, spáchané hříchy, vesměs samá zla, která ji mohou přivést do věčné smrti. Strážkyně Božího pokladu, ty ji můžeš obohatiti a můžeš ji uzdraviti ze všech jejích nemocí. Navštiv mne proto, dokud jsem živ, ale zvláště v hodině smrti, neboť pak budu nejvíce potřebovati tvého přispění. Neodvažuji se toužiti po tvé viditelné návštěvě, jak jsi učinila tolika svým služebníkům. Já jsem toho nehoden; oni však nebyli nehodní a nevděční jako já. Budu spokojen, spatřím-li tě jednou ve tvém nebeském království, kde tě budu moci více milovati a tobě víc děkovati za všechna dobrodiní. Pro tento život mi stačí, navštívíš-li mne svým milosrdenstvím; jsem spokojen s tvou přímluvou.

Pros tedy za mne, Maria, a doporučej mne Synu svému! Ty znáš lépe mé útrapy a mé potřeby. Co ti mám ještě

řící? Smiluj se nade mnou! Jsem tak ubohý a nevědomý, že ani nevím, kterých milostí nejvíce potřebuji, a nedovedu o ně prosit. Nejsladší Královno a Matko má! Přimluv se za mne a vypros mi u Syna svého ty milosti, které uznáš za nejprospěšnější a nejnutnější pro mou duši. Do rukou tvých se celý odevzdávám. Prosím Božskou velebnost jen o to, aby mi pro zásluhy mého Spasitele Ježíše popřála ty milosti, jež ty pro mne vymáháš. Ó vypros, vypros mi, nejsvětější Panno, co je podle tvého uznání pro mne nejlepší! Tvé prosby nebudou odmítnuty. Jsou to prosby Matky u Syna, jenž tě tolik miluje a jenž má radost, může-li splniti tvé přání, neboť tě tak může více poctiti a ukázat tobě svou velikou lásku. Ó Paní, nechť zůstane při tom! Já budu žíti pln důvěry v tebe a ty se budeš starati o moji věčnou spásu. Amen.

O OČIŠŤOVÁNÍ MARIE PANNY

Jak velikou oběť přinesla Maria Bohu v onen den, když mu obětovala život svého Syna.

Ve Starém zákoně platily při narození prvorozených synů dva předpisy. První stanovil, že se musí matka zdržovati čtyřicet dní v domě jako nečistá a po uplynutí této doby, že se musí odebrati k očišťování do chrámu. Druhý předpis nařizoval, že rodiče musí zanést prvorozeného syna do chrámu a tam jej obětovati Bohu. Oba předpisy chtěla nejsvětější Panna dnešního dne splniti. Ačkoliv nebyla vázána zákonem o očišťování, jsouc vždycky panna a vždycky čistá, přece se chtěla podrobiti jako jiné matky tomuto zákonu z lásky k pokoře a poslušnosti. Stejně uposlechla i druhého předpisu, aby přinesla a obětovala svého Syna Věčnému Otci: „Když přišly dny očišťování jejího podle zákona Mojžíšova, donesli ho do Jerusalema, aby ho postavili před Hospodinem.“ (Luk. 2, 22.) Svatá Panna však přinesla oběť svého Syna jinak nežli ostatní matky. Ty sice též obětovaly své syny, věděly však, že tato oběť je pouhý zákonem předepsaný obřad. Nemusily se báti, že je vydávají svou obětí na smrt. Po zaplacení výkupného dostávaly své maličké zpět. Zato Maria obětovala svého Syna skutečně na smrt. Věděla bezpečně, že tato oběť života Ježíšova bude jednou dokonána na oltáři kříže. Poněvadž pak milovala svého Syna tak vroucně, přinášela s jeho životem v oběť i sebe samu.

Přejdeme všechny jiné úvahy, jež bychom mohli konati o mnohých tajemstvích dnešní slavnosti, a rozjímějme jen o velikosti oběti Marie Panny samy, když obětovala Bohu život svého Syna. To jest jediný předmět naší úvahy.

Otec věčný ustanovil, že spasí člověka hříchem ztraceného a že jej zachrání před věčnou smrtí. Jeho vůle však žádala, aby se dostalo Boží spravedlnosti důstojného a náležitého zadostučinění. Proto se rozhodl, že neušetří života svého vlastního Syna, jenž se již stal člověkem pro spásu světa, a že ho nechá se vši přísností odpykati trest zasloužený lidmi: „Jenž ani vlastního Syna neušetřil, nýbrž za nás všechny ho vydal.“ (Řím. 8, 32.) Když ho seslal na svět, aby se stal člověkem, určil mu za matku Marii Pannu. Jako však nechtěl, aby se stalo Věčné Slovo jejím synem, dokud sama výslovně k tomu nesvolí, tak nechtěl, aby Ježíš obětoval svůj život za spásu světa dříve, dokud nedá svůj souhlas i Maria. S životem Synovým mělo býti obětováno i srdce Mariino. Sv. Tomáš ⁽¹⁾ píše, že mateřství dává ženě zvláštní právo na dítky. Poněvadž tedy byl Ježíš nevinný a nezasluhoval žádného trestu za své skutky, zdálo se přiměřeným, aby nebyl vydán na smrt kříže za hříchy světa bez svolení Matky, jímž by jej dobrovolně vydala a obětovala.

Tento souhlas s Ježíšovou smrtí dala Maria ovšem již ve chvíli, když se stala jeho Matkou; Bůh však chtěl od ní kromě toho, aby dnešního dne slavným způsobem obětovala sebe samu s obětí svého Syna, jehož drahocenný život měla nabídnouti Boží spravedlnosti. Z toho důvodu ji nazval sv. Epifan⁽²⁾ knězem.

Uvažujme však nyní, jaké bolesti ji stála tato oběť a jak hrdinskou ctnost ukázala, když musila podpisovati ortel smrti pro svého Syna.

Maria se již ubírá do Jerusalema, aby obětovala své Dítě. Zrychluje kroky k místu oběti a sama nese v náruči drahou žertvu. Vstupuje do chrámu, blíží se k oltáři a s největší skromností, pokorou a zbožností představuje svého Syna Nejvyššímu. V tom okamžiku přichází sv. Simeon, jemuž přislíbil Bůh, že nezemře, dokud neuvidí očekávaného Mesiáše. Bere božské Dítě s rukou Mariiných a osvěcen Duchem Svatým zvěstuje jí veliké utrpení, jež jí přinese dnešní obětování božského Dítka, s nímž musila obětovati i svoji požehnanou duši. — Sv. Tomáš z Villanovy⁽³⁾ pohlíží v duchu na svatého

starce, jenž máje vysloviti ubohé Matce žalostné proroctví, zesmutněl a odmlčel se. Pak světec pozoruje Marii, jež se táže: „Proč jsi, Simeone, tak zarmoucen právě v hodinu, jež ti přinesla tak velikou útěchu?“ „Ó královská Panno, odpovídá stařec, kéž bych nemusil býti poslem tak bolestné zprávy. Poněvadž si však přeje toho Pán pro větší tvoji zásluhu, poslyš, co ti řeknu: Toto Dítě, jež je nyní vším právem tvou největší radostí, bude ti jednou příčinou nejkrutější bolesti, jakou kdy pocítila stvořená bytost. Bude to tehdy, až uvidíš, jak jej lidé všech stavů pronásledují, činí jej terčem posměchu a příkoří, až ho uzříš umíratí před svýma očima jako zločince. Nyní se raduješ pro toto Dítě, ale věz, že je ustanoven na znamení, jemuž budou odpírati (Luk. 2, 34). Věz, že po jeho smrti mnozí mučedníci vytrpí muka a zemrou z lásky k tvému Synu. Jejich mučednictví však bude tělesné, kdežto ty, Matko Boží, vytrpíš mučednictví ve svém srdci!

Ano, ve svém srdci musila Maria trpěti, neboť jen soucít s mukami jejího milovaného Syna byl mečem bolesti, jenž protodl její srdce, jak jí předpověděl sv. Siméon: „A tvou vlastní duši pronikne meč.“ (Luk. 2, 35.) Podle Sofrona⁽¹⁾ věděla Svatá Panna již z Písma svatého o utrpení, jež čekalo na Vykupitele v jeho životě a zvláště ve dnech jeho umučení. Věděla též dobře z proroků, že jeden z jeho důvěrníků jej zradí a učedníci že jej opustí: „Ano i přítel můj... jenž jídal chléb můj, zdvihá na mne patu.“ (Ž. 40, 10.) „Bij pastýře a rozprchnou se ovce.“ (Zach. 13, 7.) Dobře věděla, že bude posmíván, poplíván, políčkován a tupen od pohanů: „Tělo své vydávám katům a líce své rváčům; obličej svého neodvrácím od těch, kdož lají mi a plijí na mne.“ (Is. 50, 6.) Věděla, že se stane posměchem lidí a že bude zavržen nejnižší chátrou, že bude nasycen příkořím a rouháním: „Já pak spíše červ jsem nežli člověk, pohanění lidí a povrhel chátřů.“ (Ž. 21, 7.) Věděla, že na konci života bude jeho nejsvětější tělo celé rozdrásáno a biči rozsekáno, že bude zohaveno, poseto ranami jako malomocenstvím, že bude roztrháno až na kosti: „On byl raněn pro hříchy naše, roztloučen byl pro nepravosti naše.“ (Is. 53, 5.) „Podoby neměl ani krásy... My pak měli jsme ho za malomocného.“ (Is. 53, 2. 4.) „Mohou sčítat všecky moje kosti.“ (Ž. 21, 18.)

Věděla, že bude proboden hřeby, že bude považován za zločince a konečně že zemře na kříži smrtí zločinců za spásu světa: „Zbodli ruce mé i nohy moje.“ (Ž. 21, 17.) „Nechal se ke hříšníkům čítat.“ (Is. 53, 12.) „Patřiti budou na mne, kterého zbodali.“ (Zach. 12, 10.)

Všechny tyto strasti jejího Syna byly Marii již známy. Když však jí řekl Simeon: „A tvou vlastní duši pronikne meč“, byly jí odhaleny, jak zjevil Pán sv. Terezii⁽⁵⁾, všechna vnitřní i vnější muka se všemi okolnostmi, jak je měl přestáti její Syn při svém umučení. A ona se vším souhlasí a se statečností, jež uvádí v úžas anděly, pronáší rozsudek, aby její Syn zemřel touto potupnou a bolestnou smrtí. Otče Věčný, praví, ježto si tak přeješ, ne má, nýbrž tvá vůle se staň! Spojuji vůli svou se tvou vůlí svatou a obětuji ti svého Syna. Souhlasím, aby obětoval svůj život pro tvou čest a pro spásu světa. Spolu ti přináším v oběť i své srdce. Probodni je bolestí, jak se ti líbí. Mně stačí, můj Bože, že ty budeš oslaven a uspokojen. Ne má, nýbrž tvá vůle se staň. Ó lásko bez míry! Ó statečnosti bez příkladu! Ó vítězství hodné věčného obdivu nebes a země!

Z té příčiny mlčela Maria při umučení Páně, když na něj nespravedlivě žalovali. Nic neřekla Pilátovi, jenž poznal jeho nevinu a hodlal jej propustiti. Na veřejnosti se ukázala, jen aby byla přítomna veliké oběti, jež měla býti vykonána na Kalvarii. Provází Ježíše na místo popravné. Stojí při něm od chvíle, kdy je přibit na potupné dřevo. „Stála pak u kříže Ježíšova jeho matka.“ (Jan 19, 25), až vydechne duši a dokoná oběť. Vše to činí za tím účelem, aby dokončila oběť, kterou začala v chrámě.

Abychom pochopili, jaké statečnosti bylo třeba Marii v této oběti, musili bychom pochopiti její mateřskou lásku k Ježíši. Jak něžná bývá zpravidla láska matky k jejím dítkám, zvláště, když hrozí některému z nich nebezpečí smrti. Pak zapomíná na všechny jejich chyby a nedostatky, zapomíná dokonce i na bezprávi, jichž se jí od nich dříve dostalo, a snáší nevýslovné hoře. A přece bývá tato láska rozdělena ještě i na druhé dítky nebo na jiné věci. Maria má však jediného Syna. Její Syn je nejkrásnější ze všech synů Adamových; je lásky nejhodnější, neboť má v sobě vše, co zasluhuje lásky: je poslušný, ctnostný, nevinný, svatý, slovem, je Bůh! Láska této Matky není oslabena náklonností k jiným věcem. Maria

miluje toliko tohoto Syna celou svou láskou. Nemusí se báti, že ho bude milovati příliš mnoho, neboť tento Syn je Bůh, jenž je hoden lásky nekonečné. A tohoto Syna má nyní dobrovolně obětovati a vydati na smrt.

Z toho může každý poznati, kolik bolesti stála Marii tato oběť a jakou sílu musila míti, aby vydala na smrt kříže život Syna tak předobrého. Maria byla ovšem nejšťastnější matkou, ježto byla Matkou Boží, ale zároveň byla matkou hodnou největšího soucitu, protože byla matkou nejbolestnější. Vždyť byla matkou Syna, jehož viděla v duchu na kříži od okamžiku, kdy se stal jejím dítětem. Která matka by přijala syna, kdyby napřed věděla, že jej nešťastně ztratí bezecnou smrtí a že bude k jeho smrti přihlížet? Maria svoluje ráda k tak tvrdé podmínce a nejen Syna přijímá, nýbrž jej dnes i obětuje vlastní rukou na smrt a vydává jej Boží spravedlnosti. — Podle sv. Bonaventury⁽⁶⁾ byla by nejbláh. Panna mnohem raději vzala sama na sebe utrpení a smrt místo svého Syna, ale z poslušnosti k Bohu přinesla v oběť život svého milovaného Ježíše a překonala s největší bolestí něžnou svou lásku k němu. Proto si musila činiti při této oběti větší násilí a projevit větší statečnost, než kdyby se byla sama obětovala, aby snášela všechny bolesti Synovy. Svou rekovností předčila všechny mučedníky. Ti obětují jen svůj vlastní život, kdežto bláh. Panna přinesla v oběť život svého Syna, jež milovala a hodnotila nekonečně více než svůj život vlastní.

Trýzeň této bolestné oběti však nepřestala zde. Nyní vlastně teprve začala. Od té doby měla Maria na mysli smrt svého Syna a všechny bolesti, jež na něho čekaly. Čím více poznávala krásu, půvab a libeznost svého Syna, tím více rostla úzkost jejího srdce. — Ó Matko bolestná, kdybys méně milovala svého Syna, nebo kdyby tvůj Syn nebyl tak láskyhodný nebo kdyby tě méně miloval, méně bys trpěla při jeho obětování na smrt. Avšak nebylo a nebude matky, jež by více milovala svého syna než ty, ježto nikdy nebylo a nebude libeznějšího a svoji matku vroucněji milujícího Dítěte, než je tvůj Ježíš. — Můj Bože, kdybychom byli mohli viděti krásu a velebnost obličeje tohoto božského Dítěte, měli bychom odvahu obětovati jeho život za svoji spásu? A ty, Maria, jeho Matka, tak vroucně jej milující Matka, mohla's obětovati svého nevinného Syna za spásu lidí na smrt, nad níž bolestnější a krutější nevytrpěl žádný zločinec světa?

Ach běda! Jak žalostné divadlo stavěla ustavičně od onoho dne Marii láska před oči a zjevovala jí všechny útrapy a pohany, jež čekaly na jejího ubohého Syna! Tato láska jí ukazuje již nyní, jak je v zahradě k smrti zarmoucen, jak je v soudní síni bičován a trním korunován, konečně jak je přibit na potupné dřevo na Kalvarii. Ó Matko, volá tato láska, jak předobrého a nevinného Syna vydáváš na pospas tak strašných muk a tak hrozné smrti! Co je ti platno, že jej zachrániš před rukama Herodovými, když na něj čeká tak žalostný konec?

Maria však neobětovala svého Syna na smrt jen jednou v chrámě, nýbrž v každém okamžiku svého života. Sv. Brigittě⁽⁷⁾ zjevila, že z její duše nevymizela bolest předpověděná Simeonem nikdy až do dne Nanebevzetí. Proto k ní volá Eadmer⁽⁸⁾: „Paní má, nemohl bych uvěřiti, že bys při tak strašné bolesti mohla býti živa jediný okamžik, kdyby tě sám Bůh, dárce života, neposiloval svou božskou mocí.“ A sv. Bernard⁽⁹⁾, když mluví o veliké bolesti, jež nastala Marii od onoho dne, praví, že v každém okamžiku žila umírajíc, neboť v každém okamžiku ji trýznila bolest pro smrt jejího milovaného Ježíše a tato bolest byla krutější než každá smrt.

Jak velkých zásluh dobyla si Matka Boží velikou obětí, již přinesla Bohu za spásu světa. Proto ji právem nazývá sv. Augustin⁽¹⁰⁾ „obnovitelkou lidského pokolení“, sv. Efrem⁽¹¹⁾ „vykupitelkou zajatých“, sv. Ildefons^(?)⁽¹²⁾ „obnovitelkou ztraceného světa“, sv. Germanos⁽¹³⁾ „pomocníci v našem neštěstí“, sv. Ambrož Autpertus⁽¹⁴⁾ „matkou všech věřících“, sv. Epifan⁽¹⁵⁾ „matkou živých“, sv. Ondřej Krétský⁽¹⁶⁾ „matkou života.“ Arnold Chartreský⁽¹⁷⁾ praví, že při smrti Ježíšově sjednotila Maria co nejtěsněji svoji vůli s vůlí svého Syna, takže oba přinášeli spolu jednu a tutěž oběť. Proto i Syn i Matka způsobili lidské vykoupení a získali lidem spasení, Ježíš svým zadostučiněním za naše hříchy, Maria svou přímlovou, aby nám bylo toto zadostučinění přivlastněno. Z toho důvodu dí podobně blah. Diviš Kartuzián⁽¹⁸⁾, že lze Marii zváti spasitelkou světa, protože bolestí svého spoluutrpení se Synem, jež dobrovolně obětovala Boží spravedlnosti, zasloužila, aby byly lidem přivlastněny zásluhy Vykupitelovy.

Stala-li se Maria zásluhou svých bolestí a obětí svého Syna Matkou všech vykoupených, smíme právem věřit, že se jim dostává jenom jejím prostřednictvím mléka Božích milostí, to znamená, ovoce zásluh Kristových a prostředků života věčného. Tak třeba rozuměti slovům sv. Bernarda⁽¹⁹⁾, že Bůh složil všechnu cenu našeho vykoupení do rukou Mariiných. Smysl slov je tento: Přímluvou blah. Panny jsou přivlastňovány duším zásluhy Vykupitelovy, neboť jejíma rukama jsou rozdávány milosti, jež odpovídají pravé ceně Kristových zásluh.

Abraham se tolik zavděčil Bohu obětováním svého Isáka, že se Hospodin zavázal rozmnožiti jeho potomstvo jako hvězdy na nebi: „Poněvadž jsi toto učinil a nešetřil jsi k vůli mně jednoho syna svého, budu ti žehnati a rozmnožím tvé potomstvo jako nebeské hvězdy.“ (Gen. 22, 16. 17.) Smíme však věřit, že nesmírně vznešenější obětí nejsvětější Panny, když nabídla Bohu svého Ježíše, byla mu mnohem příjemnější a že proto Maria obdržela výsadu rozmnožovati svou přímluvou počet vyvolených, to znamená, počet jejich ctitelů.

Sv. Simeon dostal od Boha zaslíbení, že nezemře, dokud nespatří novorozeného Mesiáše: „Dostal zjevení od Ducha Svatého, že neumře, leč dříve uzří Mesiáše Hospodinova.“ (Luk. 2, 26.) Této milosti se mu však nedostalo jinak leč skrze Marii, neboť našel Spasitele jen na loktech Mariiných. A tak každý, kdo chce nalézt Ježíše, nalezne jej toliko skrze Marii. Jdeme tedy k Matce Boží, chceme-li znovu nalézt Ježíše, a jdeme k ní s velkou důvěrou. — Jednoho dne řekla Maria své služebnici Prudencianě Zagnoni, že každý rok o svátku jejího očišťování udílí se veliké milosrdenství nějakému hříšníku. Kdo ví, není-li někdo z nás dnes tímto šťastným hříšníkem? Jsou-li veliké naše hříchy, ještě větší je moc Mariina. Syn nemůže nic odepřít této Matce. „Jistě ji vyslyší“, praví sv. Bernard⁽²⁰⁾. Jestli se na nás Ježíš rozhněvá, Maria jej ihned usmíří. — Plutarch vypravuje, že Antipater⁽²¹⁾ poslal Alexandru Velikému dlouhý list, plný žalob na jeho matku Olympii. Když jej Alexandr přečetl, řekl: „Copak Antipater neví, že jediná slzička mé matky stačí, aby smazala tisíce žalob?“ Můžeme si představit, že podobně odpoví Ježíš na žaloby ďablovy, když se za nás přimlouvá Maria: Což Satan neví, že jediná

prosba mé Matky za hříšníka stačí, abych zapomněl na všechny urážky, jež mi způsobil? Důkazem toho jest následující příklad.

Příklad. Tento příklad není v žádné knize. Ale vypravoval mi jej kněz, můj řeholní spolubratr, jemuž se věc přihodila. Tento kněz jednou zpovídal. (Z dobrých důvodů pomlčím o místě, třebaš dal kající svolení, aby se věc uveřejnila.) Najednou si všiml mladého muže, jenž stál opodál, jakoby chtěl i nechtěl se zpovídat. Kněz se na něj několikrát podíval a na konec se ho zeptal, chce-li jíti k zpovědi. Muž přisvědčil; že však měla býti zpověď dlouhá, odvedl jej zpovědník do zvláštní místnosti.

Jinoch mu začal vyprávět, že je cizinec, že pochází z urozeného rodu, neví prý však, jak by mu mohl Bůh odpustiti po životě, jaký dosud vedl. Žaloval na sebe množství hříchů, nečistoty, vražd a jiných věcí. Přiznal se, že již zoufal nad svou spásou, takže na konec hřešil ne tak z vášně, jako spíše z nenávisti a pohrdání Bohem. Vyznal, že zneuctil kříž, jež při sobě nosil, a téhož rána že svatokrádežně přijímal, aby mohl sv. Hostii pošlapati. Již chtěl po přijímání provést svůj strašný záměr, ale ze strachu před přítomnými lidmi se toho zdržel. Nato odevzdal knězi sv. Hostii zabalenou v papíře. Když šel kolem onoho kostela, vyprávěl dále, pudilo ho něco, aby vstoupil dovnitř. V té chvíli se v něm ozvaly prudké výčitky svědomí a jakási neurčitá, nerozhodná vůle vyzpovídati se. Proto se postavil ke zpovědnici. Ale zmocnily se ho takový zmatek a nedůvěra, že již chtěl odejíti, leč neviditelná moc jej zadržela. „Konečně jste mne zavolał vy, Otče, pravil kající. Nyní se chci vyzpovídati, ale nevím jak.“

Kněz se ho otázal, konával-li ve svém životě nějakou pobožnost; myslil pobožnost k Marii Panně, neboť taková nápadná obrácení bývají účinkem jejích mocných rukou. „Naprosto žádnou“, odpověděl jinoch. „Nač bych se byl modlil? Myslil jsem, že jsem zavržen.“ „Ale vzpomínejte lépe“, naléhal kněz. „Opravdu nic jsem nekonal“, odpovídal tázaný. V tom však náhodou sáhl si na prsa a odhalil škapuliř Bolestné Panny Marie. „Můj synu, řekl zpovědník, nevidíš, že ti tuto milost prokázala Maria Panna? Tento kostel je zasvěcen jí.“ Při těch slovech byl jinoch hluboce dojat, pocítil upřímnou lítost a dal se do pláče. Když se vyznával z hříchů, zmocnila se ho taková ošklivost nad hříchy, že bolestí omdlel a padl

zpovědníkovi k nohám. Ten jej přivedl lékem k vědomí, dozpovídal jej a udělil mu šťasten rozhřešení. Jinoch, všecak zkroušený a odhodlaný napravití svůj život, vrátil se pak do své vlasti, dovoliv napřed zpovědníkovi, že smí všude hlásati veřejně, jaké milosrdenství mu prokázala Maria.

Modlitba.

Ó svatá Matko Boží a Matko má Maria! Takovou jsi tedy měla starost o moji spásu, že jsi obětovala na smrt, cos měla nejdražšího, svého milovaného Ježíše? Jestli jsi tolik toužila po mém spasení, právem smím skládati v tebe po Bohu všechny své naděje. Ó Panno požehnaná, tobě zcela důvěřuji. Pro zásluhy veliké oběti, kterou jsi přinesla dnešního dne, prosím tě, slituj se nad mou duší, za niž se nezdráhal zemřít na kříži tvůj Beránek neposkvrněný.

I já bych chtěl jako ty, Královno moje, obětovati dnes své ubohé srdce Bohu. Ježto je však tolik znečištěno a poskvrněno, bojím se, že je nepřijme. Jestli je však nabídeš jemu ty, jistě je neodmítne, neboť co mu podají tvé nejčistší ruce, přijímá s potěšením. Tobě se tedy, Maria, dnes obětuji a daruji se ti celý i se svou ubohostí. Nabídni mne jako svoji věc s Ježíšem Věčnému Otci a pros jej, aby mne pro zásluhy Syna svého a z lásky k tobě přijal a podržel.

Ó nejsladší Matko má, pro lásku k tomuto obětovanému Synu, stůj vždycky při mně a neopouštěj mne! Nedopuštěj, abych ztratil někdy svými hříchy tohoto lásky nejhodnějšího Vykupitele, jehož jsi dnes s takovou bolestí obětovala na smrt kříže! Rci mu, že jsem tvým služebníkem! Rci mu, že jsem složil v tebe všechnu svou naději! Slovem, rci mu, že si přeješ mého spasení, a jistě tě vyslyší. Amen.

O NANEBEVZETÍ MARIE PANNY

V těchto dnech žádá od nás Církev, abychom slavili dvě události ze života Mariina, totiž její blažený odchod s této země a její slavné Nanebevzetí. V první úvaze pojednáme o jejím zesnutí, ve druhé o Nanebevzetí.

Jak krásná byla smrt Marie Panny.

Smrt je trestem za hřích. Ježto byla Matka Boží všechna svatá a každého hříchu prostá, zdá se, že neměla býti podrobena zákonu smrti a sdíleti tak osud ostatních dítek Adamových, nakažených jedem hříchu. Avšak podle vůle Boží měla býti Maria ve všem podobna svému Synu; Ježíš však vytrpěl smrt; proto se slušelo, aby zemřela i Matka. Bůh chtěl dále dáti spravedlivým vzor krásné smrti; proto si přál, aby skonala i blah. Panna, ovšem smrtí dokonale sladkou a blaženou. Rozjímajme nyní o příčinách, jež učinily její smrt tak krásnou. Byly to milosti, které ji provázely, a dále sám způsob odchodu na věčnost.

I. Tři věci ztrpčují obyčejně smrt: přichylnost k světu, výčitky svědomí a nejistota spásy. Smrt Mariina byla však prosta těchto hořkostí, zato byla provázena třemi překrásnými přednostmi, které ji činily velmi vzácnou a sladkou. Maria zemřela, jako byla vždy živa, zcela nedotčena přichylností k statkům tohoto světa; zemřela s největším klidem svědomí a konečně zemřela s jistotou o své věčné slávě.

Předně jest jisto, že náklonnost k pozemským statkům činí smrt světáků trpkou a nešťastnou, jak praví Duch Svatý:

„Ó smrti, jak jest hořká vzpomínka na tebe člověku, který požívá pokoje ve svých statcích.“ (Sir. 41, 1.) Jelikož však svatí umírají prosti lásky k pozemským věcem, jejich smrt není trpká, nýbrž sladká, příjemná a drahocenná, neboli jak vysvětluje sv. Bernard⁽¹⁾, není věci cennější nad ni. „Blahoslavení mrtví, kteří v Pánu umírají.“ (Zjev. 14, 13.) Kdo jsou tito lidé, kteří umírají jsouce mrtví? Jsou to ony šťastné duše, které při odchodu na věčnost jsou jako odumřelé pozemským náklonnostem, které našly v Bohu všelike svoje dobro a mohou zvolati se sv. Františkem z Assisi: Můj Bůh a mé všechno! Která duše byla však více odloučena od věcí tohoto světa a vroucněji spojena s Bohem než krásná duše Mariina? Nelpěla nezřízeně na svých rodičích, neboť již ode tří let, kdy dítky lpí na rodičích, protože potřebují nejvíce jejich pomoci, odhodlaně je opustila a uchýlila se do chrámu, aby myslila jen na Boha. Nelpěla na majetku, neboť chtěla vždycky žítí jen chudě a živiti se prací rukou svých. Nelpěla na počtách světských, milujíc život pokorný a opovržený, ačkoliv jí příslušela čest královny, ježto pocházela z rodu králů izraelských. Svatá Panna zjevila sv. Alžbětě Durynské⁽²⁾, že když byla zanechána rodiči v chrámě, umínala si v srdci nemíti jiného otce a nemilovati nic leč Boha.

Sv. Jan spatřil Marii Pannu, jako ženu oděnou sluncem, jež měla měsíc pod nohama: „I ukázalo se veliké znamení v nebi: Žena oděná sluncem a měsíc pod nohama jejíma.“ (Zjev. 12, 1.) Měsíc značí podle vykladatelů Písma statky tohoto světa, jež jsou pomíjející a proměnlivé jako měsíc. Žádný z těchto statků nenašel místa v srdci Mariině; blah. Panna jimi vždy pohrdala a šlapala na ně. Žila na tomto světě jako osamělá hrdlička na poušti, nelnouc k žádné věci. Praví se o ní: „Hrdličku slyšet v zemi naší.“ (Velep. 2, 12.) „Kteráž jest to, jež vstupuje přes poušť, jako proutek dýmu?“ (Velep. 3, 6.) Opat Rupert⁽³⁾ volá: „Vystoupila jsi jako z pouště, ježto tvá duše žila v samotě.“ Protože tedy byla Maria vždycky za živa dokonale odloučena od věcí pozemských a spojena jedině s Bohem, nebyla pro ni smrt hořká, nýbrž velmi sladká a milá, neboť ji pevněji sjednocovala s Bohem věčnými svazky nebes.

Za druhé je smrt spravedlivých vzácná pro pokoj jejich svědomí. Hříchy spáchané v životě jsou červi, kteří nejvíce trýzní a rozhlašují srdce ubohých hříšníků na smrtelném lůžku. Umírající, jenž co nevidět bude stát před soudnou stolicí Boží, vidí kolem sebe své hříchy, jež ho děsí a volají na jeho svědomí podle slov sv. Bernarda⁽¹⁾ „My jsme tvoje skutky, neopustíme tě!“ Při své smrti nebyla Maria jistě trýzněna žádnými výčitkami svědomí, neboť byla vždy svatá, vždy čistá a vždy prostá i stínu hříchu osobního a dědičného. Velepíseň o ní pěje: „Všecka jsi krásná, má přítelko, poskvrny na tobě není.“ (Velep. 4, 7.) Jakmile nabyla užívání rozumu, tedy hned od prvního okamžiku svého Neposkvrněného Početí v životě sv. Anny, začala ze všech sil milovati Boha; tak činila stále, rostouc v dokonalosti a v lásce celý život. Všechny její myšlenky, tužby a city platily jen Bohu. Nebylo u ní ani slova ani pohybu ani pohledu ani jediného dechu, jež by nebyly pro Boha a pro jeho slávu. Od lásky Boží se nevzdálila nikdy ani na krok ani na vteřinu. V blažené chvíli její smrti obstoupily její lůžko všechny ctnosti jejího života, její pevná víra, její libezná důvěra v Boha, její zmužilá trpělivost uprostřed tolikerých útrap, její pokora při tolikerých výsadách milosti, její skromnost, její tichost, její něžná dobrota k duším, její horlivost pro slávu Boží, především však její dokonalá láska k Bohu a její všestranná sjednocenost s vůlí Boží. Všechny ji obstoupily a těšily ji: My jsme tvoje skutky, neopustíme tě! Paní a matko naše, my všechny jsme dcery krásného srdce tvého. Když teď opouštíš tuto bídnou zemi, neopustíme tě. Věčně budeme tvořiti tvůj čestný průvod v nebesích, kde budeš naší zásluhou trůniti jako královna andělů a lidí.

Za třetí oslazuje smrt jistota věčné spásy. Smrt se nazývá přechodem, ježto smrtí přechází člověk z krátkého života na zemi k životu věčnému. Proto bývá veliká úzkost těch, kdo umírají v nejistotě o své spáse, kdo se blíží k velikému okamžiku s oprávněnou bází, aby nepropadli věčné smrti. Zato nesmírně veliká je radost svatých, když se blíží konec jejich života, neboť smějí pevně doufati, že půjdou požívat Boha v nebesích. — Jedné sestře z řádu sv. Terzie oznámil lékař, že se blíží její poslední hodinka. Řeholnice se nesmírně zaradovala a zvolala: „Jakže, pane doktore, vy mi přinášíte

tak radostnou zvěst a nechcete zato žádnou odměnu?“ — Když umíral sv. Vavřinec Justiniani a slyšel pláč svých domácích, pravil: „Jděte mi se svými slzami; teď není doba k slzám. Jděte si plakati jinam. Chcete-li zůstat se mnou, musíte se radovati jako já; vždyť vidím, jak se mi otvírá nebeská brána, abych se spojil se svým Bohem“⁽⁵⁾. Podobně jásali a se radovali při zprávě o blízké smrti sv. Petr z Alcantary, sv. Alois z Gonzagy a mnozí jiní svatí. A přece neměli tito světci plnou jistotu o milosti Boží ve své duši a o své svatosti jako měla Maria. Jak asi zajásala Matka Boží, když zvéděla o svém odchodu na věčnost, neboť měla svrchovanou jistotu, že je v milosti Boží, zvláště od chvíle, kdy ji ujistil archanděl Gabriel, že je milostiplná a že je spojena s Bohem: „Zdráva buď, milostiplná, Pán s tebou.. neboť jsi našla milost u Boha.“ (Luk. 1, 28. 30.) Sama dobře cítila, jak plane v jejím srdci neustálý žár lásky Boží. Podle Bernardina z Busti⁽⁶⁾ dostalo se Marii jedinečné výsady, jež nebyla poskytnuta žádnému světci, že v každém okamžiku svého života vzbuzovala úkon lásky k Bohu s takovou vroucností, že, jak dí sv. Bernard⁽⁷⁾, bylo potřebí ustavičného zázraku, aby mohla býti živa uprostřed tak žhavých plamenů.

O Marii Panně se praví ve Velepísni (3, 6): „Kteráž jest to, jež vstupuje přes poušť, jako proutek dýmu z vonného koření myrhy a kadidla?“ Její dokonalá umřtvenost, naznačená myrhou, její vroucí modlitby, znázorněné kadidlovým dýmem, a všechny její svaté ctnosti spojené s její dokonalou láskou k Bohu, zaněcovaly v ní tak veliký požár, že její krásná duše stravovaná jako oběť láskou Boží stoupala ustavičně k Bohu, podobna sloupu dýmu šířícího kol dokola nejlíbeznější vůni, jak praví opat Rupert⁽⁸⁾. A Sofron⁽⁹⁾ dí ještě určitěji: „Tímto sloupem dýmu byla Maria, jelikož byla stravována uvnitř ohněm božské lásky jako zápalná oběť, z níž vystupovala nejlíbeznější vůně.“ Jak tato Boha milující Panna žila, tak též zemřela. Jako jí láska Boží dala život, tak jí způsobila smrt; podle obecného mínění bohoslovců a svatých Otců totiž nezemřela Maria nějakou nemocí, nýbrž čistou láskou. „Buď nesměla vůbec zemřít, praví sv. Ildefons⁽¹⁰⁾, anebo musila zemřít láskou.“

II. Vizme však, jakým způsobem Maria blaženě zesnula. — Po Nanebevstoupení Ježíše Krista zůstala Maria Panna na zemi, aby pečovala o rozšíření víry. Učedníci Ježíše Krista se na ni obraceli a ona řešila jejich pochybnosti⁽¹¹⁾, těšila je v pronásledováních a dodávala jim mysl, aby zmužile pracovali pro slávu Boží a pro spásu vykoupených duší. Velmi ráda zůstávala na zemi, protože věděla, že si toho přeje Bůh pro dobro Církve; přece však těžce nesla odloučenost od svého milovaného Syna, jenž vstoupil na nebe. „Kde jest poklad váš“, řekl božský Vykupitel, „tam bude i srdce vaše.“ (Luk. 12, 34.) V čem vidí člověk svůj poklad a svoje štěstí, tomu věnuje stále svou lásku a všechny tužby svého srdce. Protože Maria nemilovala nic jiného než Ježíše, jenž byl v nebi, proto byly v nebi všechny její touhy. — Tauler⁽¹²⁾ o ní píše: „Její celou bylo nebe“, neboť svou láskou prodlévala stále v nebesích; „její školou byla věčnost“, neboť byla vždy prosta náklonnosti k pozemským statkům; „její učitelkou byla božská pravda“, neboť jednala vždy podle osvětlení Božího; „jejím zrcadlem bylo božství“, neboť se shlížela jen v Bohu, aby se vždy zařídila podle jeho vůle; „jejím pokojem bylo sjednocení s Bohem“, neboť svůj odpočinek viděla v tom, když se zcela spojila s Bohem; zkrátka, „místem a pokladem jejího srdce byl jediný Bůh.“

Aby poněkud potěšila své srdce v trpké odloučenosti od svého Syna, navštěvovala, jak vypravují staří spisovatelé⁽¹³⁾, svatá místa v Palestině, kde prodléval její Syn za svého života. Často navštěvovala chlév betlemský, kde se narodil, dílnu nazaretskou, kde tolik let žil v chudobě a opovržení, zahradu getsemanskou, kde začal své utrpení, soudní dům Pilátův, kde byl bičován a místo, kde byl trním korunován: nejčastěji však chodila na Kalvarii, kde dokonal, a k svatému hrobu, kde jej konečně uložila. Tak mírnila milující Matka bolest svého pozemského vyhnanství. To však nespokojilo jejího srdce, pro něž nebylo dokonalého klidu na této zemi. Proto ustavičně vzdychala k svému Pánu daleko vroucněji než volal David: „Ó bych měl křídla jak holub, letěl bych do bezpečí!“ (Ž. 54, 7.) „Jako prahne jelen po bystřinách, tak dychtí duše moje po tobě, Bože!“ (Ž. 41, 2.) Jako zraněný jelen dychtí po prameni, tak touží a vzdychá duše moje, raněná láskou tvou, po tobě, Bože! — Vzdechy této svaté hrdličky

byly takové, že musily proniknouti srdce Boží, jež tolik milovala: „Hrdličku slyšet v zemi naší.“ (Velap. 2, 12.) Nechtěje již odkládati s útěchou pro svoji milující Matku, vyslyšel Bůh její tužby a povolal ji do svého království.

Cedrenus, Nicefor a Metafrastes⁽¹⁴⁾ vypravují, že k ní poslal Pán několik dní před její smrtí archanděla Gabriela, jenž jí kdysi zvěstoval, že je požehnanou ženou, vyvolenou za Matku Boží. „Moje Paní a Královno, řekl jí, Bůh již vyslyšel tvoje svaté touhy a poslal mne k tobě se vzkazem, aby ses připravila na odchod se světa, neboť tě chce mít u sebe v nebi. Přijď tedy a ujmi se vlády ve svém království. Já a všichni nebešťané tě očekáváme a na tebe se těšíme.“ Co měla činiti nejpokornější a nejsvětější Panna při této radostné zprávě, leda se skryti ještě více v hlubinách své nesmírné pokory a opakovati slova, jež odpověděla Gabrielovi, když jí zvěstoval mateřství Boží: A j, já dívka Páně! On mne z pouhé své dobroty vyvolil za svou Matku a nyní mne volá do nebe. Nezasloužila jsem ani první ani druhé milosti. Jelikož však chce na mně ukázati svoji nekonečnou štědrost, ochotně půjdu, kam se mu zalíbí. A j, já dívka Páně. Děj se se mnou vždycky vůle mého Boha a Pána.

Tuto radostnou zprávu sdělila Svatá Panna sv. Janu. Můžeme se snadno domysleti, s jakým pohnutím a s jakou něžnou účastí vyslechl ji učedník, jenž s ní žil tolik let jako její syn a těšil se z její nebesky sladké společnosti. Matka Boží navštívila pak ještě jednou svatá místa v Jerusalemě, aby se s nimi něžně rozloučila; zvláště s horou Kalvarií, kde její milovaný Ježíš život dokonál. Potom se uchýlila do svého chudého domku a připravovala se na smrt. V té době často navštěvovali milovanou Královnu andělé, radující se, že již brzy ji spatří s korunou na hlavě v nebesích. — Mnozí spisovatelé, jako sv. Ondřej Krétský, sv. Jan Damašský a Euthymius⁽¹⁵⁾, vypravují, že se před smrtí Mariinou apoštolé a částečně i učedníci Páně, rozptýlení v různých končinách světa, zázračně shromáždili v její světnici. Když uzřela Maria své drahé děti kolem sebe, promluvila k nim takto: Moji drazí synové, z lásky k vám, abych vám pomáhala, nechal mne tu na světě můj Syn. Nyní však je již svatá víra ve světě rozšířena; božské símě již vzrostlo a vydalo užitek. Pán vidí, že již není třeba mé přítomnosti na zemi a má soucit se mnou, že tolik trpím odloučeností od něho. Proto vy-

slyšel mé přání, abych mohla opustit tuto zemi a přijít za ním do nebe. Vy zůstaňte ještě zde a pracujte dále pro jeho slávu! Jdu-li od vás, srdce mé vás neopouští. Má velká láska k vám bude mne provázeti do nebe. Jdu do ráje, abych tam za vás orodovala. — Jak asi slzeli a lkali po této bolestné zprávě tito svatí učedníci při myšlence, že se co nevidět musí odloučit od své Matky! Tedy nás chceš, Maria, opustit? volali všichni s pláčem. Jest sice pravda, že tato země není důstojným a vhodným místem pro tebe a že my nejsme hodni těšiti se ze společnosti Matky Boží; považ však, že jsi naše matka. Až dosud jsi byla naší učitelkou v pochybnostech, naší těšitelkou v úzkostech, naší silou v pronásledováních. Teď bys nás chtěla opustit a nechat nás samy uprostřed tolika nepřátel a tolika zápasů? Již jsme ztratili svého učitele a otce Ježíše, když vstoupil na nebesa. Od té doby bylas ty, Maria, naší útěchou. Nyní nás chceš i ty opustiti a nechat nás tu jako sirotky bez otce a bez matky? Paní naše, buď zůstaň s námi nebo nás vezmi s sebou. — Nikoliv, děti moje, odpověděla sladce předobrá Královna, to není vůle Boží. Přijměte klidně, co ustanovil Bůh o mně i o vás. Vaší povinností jest pracovati pro slávu vašeho Vykupitele a pro dobytí věčné koruny v nebi. Když odejdu, neopustím vás, nýbrž budu vám ještě více pomáhati s nebe svou přímlovou u Boha. Upokojte se! Doporučím vám Církev svatou. Doporučím vám duše vykoupené Ježíšem. To je mé poslední sbohem a jediný můj odkaz! Milujete-li mne, jednejte dle toho, pracujte pro duše a pro slávu mého Syna. Jednoho dne se opět shledáme v nebesích a pak se již na věky od sebe neodloučíme.

Potom je prosila, aby se jí po smrti postarali o pohřeb, dala jim požehnání a sv. Janu uložila, jak vypravují Nicefor a Metafrastes⁽¹⁶⁾, aby po její smrti daroval její dvojí šat dvěma pannám, které jí nějakou dobu sloužily. Poté se skromně položila na své chudičké lůžko, toužebně očekávajíc smrt a s ní i setkání s božským Snoubencem, jenž měl již každou chvíli přijíti a odvésti ji s sebou do království blaženosti. — Náhle pociťuje Maria v srdci do té doby jí neznámou radost z příchodu Zenichova a je naplněna nesmírným, nepoznaným štěstím. Svatí apoštolé, vidouce, že Maria již odchází s této země, znovu propukají v pláč a klekají kolem jejího lože. Někteří líbají její svaté nohy, jiní

si vyprošují její zvláštní požehnání, jiní jí přednášejí své osobní potřeby. Všechny proniká bolest, všichni hořce nařikají, že se musí na celý život odloučiti od své milované Královny. A nejlaskavější Matka se všemi má útrpnost a každého těší zvláště. Jedněm slibuje svoji ochranu, jiným žehná se zvláštní láskou, ostatním dodává myslí k práci o obrácení světa. Volá zvláště sv. Petra a vroucně mu doporučí jako hlavě Církve a zástupci jejího Syna, šíření víry a slibuje mu s nebe mocnou svoji ochranu. Na konec volá k sobě sv. Jana, jehož bolest pro odloučení od Matky Boží byla větší než u ostatních apoštolů. Nejvděčnější paní vzpomíná, s jakou láskou a pozorností jí sloužil tento svatý uředník po všechna léta jejího života od smrti Synovy. Můj Jene, praví mu něžně, můj Jene, děkuji ti za všechnu pomoc. Synu můj, buď ubezpečen, že ti nezůstanu dlužníci. Odcházím-li nyní, jdu, abych za tebe orodovala. Zůstávej v pokoji na této zemi, dokud se neshledáme v nebesích, kde tě očekávám. Nezapomínej na mne! Ve všech potřebách volej mne na pomoc! Nikdy na tebe nezapomenu, můj drahý synu! Žehnám ti, zanechávám ti tu své požehnání, zůstávej v pokoji! S Bohem!

Ale již nastává okamžik smrti Mariiny. Božská láska strávila v svatých, prudkých plamenech všechny její životní síly. Nebeský fenix⁽¹⁾ již pozbývá života v tomto požáru. V zástupech přicházejí k ní andělé, jako by se již řadili k slavnému jejímu vítěznému vjezdu do nebes. Pohled na tyto nebeské duchy naplňuje Marii útěchou. Ale její radost není úplná, poněvadž ještě nevidí svého milovaného Ježíše, jenž jest veškerou láskou jejího srdce. Proto se znovu a znovu dotazuje andělů, kteří ji přicházejí pozdravit: „Zaklínám vás, dcery jerusalemské, milého mého-li najdete, abyste pověděli jemu, že láskou hynu.“ (Velep. 5, 8.) Svatí andělé, blažení obyvatelé nebeského Jerusalema, v zástupech přicházíte ke mně, abyste mne potěšili. Všichni mi opravdu skýtáte útěchu svou sladkou přítomností. Děkuji vám za to. Ale vy všichni nemůžete mi dátí útěchu úplnou, neboť nevidím ještě svého Syna, pravého dárce útěchy. Milujete-li mne, jděte, vraťte se do nebe a vyřídte mému Miláčkovi, že láskou umdlévám a hynu. Vyřídte mu, aby přišel, ihned aby přišel, neboť umírám touhou po jeho pohledu.

V tom však již přichází Ježíš, aby odvedl svou Matku do říše blaženosti. Sv. Alžbětě Schönauvské⁽¹⁸⁾ bylo zjeveno, že se Ježíš s křížem ukázal své Matce před jejím skolem. Chtěl tím poukázat na obzvláštní slávu, jež mu vzešla z vykoupení, a na zisk, jež má ze své smrti, když jí dobyl této vznešené bytosti, která jej bude po celou věčnost více oslavovati než všichni lidé a andělé vespolek. Gerson⁽¹⁹⁾ praví, že potom jí Pán podal sv. přijímání na cestu do věčnosti a řekl jí laskavě: Přijmi, Matko má, z rukou mých totéž tělo, které jsi mi dala. Matka přijala s nejvroucnější láskou toto poslední sv. přijímání a pronesla poslední povzdechy své duše: Synu můj, do rukou tvých poručím ducha svého. Doporučím ti svoji duši, kterou jsi stvořil a ze své dobroty hned od počátku obdařil tolika milostmi a dal jí jedinečnou výsadu, aby byla uchována každičké skvrny hříchu. Doporučím ti své tělo, z něhož jsi ráčil přijmouti tělo své a krev svou. Doporučím ti na konec tyto své drahé syny — mnila svaté učedníky, shromážděné kolem ní; jsou zarmoucení pro můj odchod. Potěš je sám; vždyť je miluješ více než já. Požehnej jim a dej jim sílu, aby vykonali veliké věci pro slávu tvou.

Nastal konec života Mariina. V pokoji, kde odpočívá, zní lahodná hudba, jak vypravuje Sofron⁽²⁰⁾; a sv. Brigittě⁽²¹⁾ bylo zjeveno, že se v té chvíli objevila veliká záře. Podle těchto znamení poznali svatí apoštolé, že Maria již odchází. Znovu slzí, znovu prosí, zvedají ruce a jako jedněmi ústy všichni volají: Ó Matko naše, již odcházíš do nebe a nás tu necháváš. Dej nám své poslední požehnání a nezapomínej na nás ubohé! A Maria obrací oči ke všem a naposledy se s nimi loučí: S Bohem, synové, žehnám vám. Buďte jisti, že na vás nezapomenu! — Konečně přichází smrt. Není oděna smutkem a žalem, jako u ostatních lidí, nýbrž je ozářena světlem a radostí. Než co pravím: Smrt? Řekněme hned: Božská láska přišla, aby přešla poslední nitky tohoto vznešeného života. A jako lampa, než dohoří, kmitá, až ještě naposled silněji zazáří a pak zhasne, tak Maria na pozvání Synovo, aby šla za ním, noří se jako nebeský krásný motýl do plamenů jeho lásky a uprostřed vroucích povzdechů vysílá nesmírně žhavý povzdech, vydechuje a umírá. Tak se sprostila tato vznešená duše, tato krásná holubice Páně, svazků tohoto života a odešla do slávy a blaženosti, kde vládne a celou věčnost bude vládnouti jako Královna nebes.

Již tedy Maria opustila tuto zemi, již je v nebi. Odtud shlíží soucitná Matka na nás, kteří ještě putujeme tímto slzavým údolím, má s námi útrpnost a slibuje nám svou pomoc, budeme-li ji jen chtít. Prosme ji neustále, aby nám pro zásluhy své krásné smrti vyprosila šťastnou smrt, a bude-li to vůle Boží, aby nám vyprosila milost zemřítí v sobotu, která je zasvěcena k její cti, nebo v nově před jejími svátky nebo v oktávě po nich. Tuto milost vyprosila mnoha svým ctitelům, mezi jinými zvláště sv. Stanislavu Kostkoví, jenž zemřel o slavnosti jejího Nanebevzetí⁽²²⁾.

Příklad. Tento svatý jinoch, jenž se zcela zasvětil lásce k Marii, byl přítomen 1. srpna 1568 promluvě, kterou konal novicům Tovaryšstva Ježíšova sv. Petr Kanisius. Důtklivě je vyzýval, aby žili každého dne tak, jako by to byl jejich den poslední, po němž se musí objeviti před soudnou stolicí Boží. Po řeči řekl sv. Stanislav svým spolubratřím, že tato rada byla zvláště pro něho hlasem Božím, protože v tomto měsíci zemře. Řekl to proto, buď že mu to Bůh výslovně zjevil, nebo že mu dal aspoň jakousi předtuchu o tom, co se stane. Po čtyřech dnech šel svatý jinoch s P. Emanuelem Sa do chrámu Panny Marie Větší a cestou s ním hovořil o blízké slavnosti Nanebevzetí. Privil: „Otče, myslím, že ten den je v nebi vidět nové nebe; neboť lze vidět slávu Matky Boží jako královny nebes, stojící v blízkosti Boží nade všemi kůry andělskými. Říká se, že se koná tato slavnost znovu každý rok v nebi. Já tomu věřím a doufám, že se jí letos také po prvé účastním.“ Vypravuje se, že světec napsal své Matce Marii list, v němž ji prosil o milost, aby mohl slaviti tento její svátek již v nebi. Podle zvyku v Tovaryšstvu byl mu vylosován za měsíčního patrona na srpen sv. Vavřinec mučedník; na jeho svátek přistoupil k sv. přijímání a potom jej prosil, aby odevzdal zmíněný list Matce Boží a aby se též sám u ní přimluvil, by jej vyslyšela. A hle, téhož dne večer přepadla jej horečka, a třeba byla velmi slabá, dávala mu přece jistotu, že se mu dostane žádané milosti a že brzy zemře. Když se kladl do postele, pravil s radostným úsměvem na tváři: „S tohoto lůžka již nepovstanu.“ P. Klaudiu Aquavivovi ještě řekl: „Můj Otče, jsem přesvědčen, že mi sv. Vavřinec již vyprosil od Marie Panny milost, abych byl na slavnost jejího Nanebevzetí v nebi.“ Na tato slova však nikdo nedbal. Ještě den

před slavností se zdálo, že nemoc je lehká, ale světec řekl ošetřujícímu bratru, že příští noci již nebude na živu. Ten mu odpověděl: „Ach bratře, větším zázrakem by bylo zemřítí takovou nemocí nežli se z ní uzdravit.“ Po poledni však náhle zachvátila nemocného smrtelná slabost, vyrazil mu studený pot a jinoch pozbyl všech sil. Rychle přišel představený. Stanislav ho prosil, aby jej položili na holou zem, by mohl umřítí jako kající. Aby jej upokojili, vyhověli mu a položili jej na koberec, prostřený na zemi. Potom se Stanislav vyzpovídal a přijal Tělo Páně. Přítomní byli dojati k slzám, neboť, když byla přinesena do pokoje Velebná Svátost, zazářila mu z očí nebeská radost a obličej mu vzplál jako serafinu svatou láskou. Na konec přijal poslední pomazání. Chvillemi potom pohlížel k nebi nebo upíral oči na obrázek nejsvětější Panny, líbal jej a vroucně tiskl k srdci. Jeden kněz se ho zeptal: „K čemu máš kolem ruky ovinutý růženec, když se jej nemůžeš modlit?“ Stanislav odpověděl: „Mám z něho radost, protože je to věc mé Matky.“ „Oč větší radost budeš mítí, pravil kněz, až ji zakrátko uzříš v nebi a až jí políbíš ruku!“ V té chvíli světec všecek zazářil v obličejí a pozvedl ruce do výše na znamení touhy, že chce již brzy býti u ní. Nato se mu zjevila jeho drahá Matka, jak sám řekl přítomným. Za nedlouho, na úsvitě dne 15. srpna, vydechl svou duši s výrazem blaha bez nejmenšího hnutí. Když mu pak podali obraz nejsvětější Panny a nepozorovali na něm žádné znamení úcty, poznali teprve, že již odešel z tohoto světa, aby zlíbal v nebi nohy své milované Královny.

Modlitba.

Ó nejsladší Paní a Matko naše! Tys již opustila zemi a přišla jsi do svého království, kde panuješ nade všemi kůry andělskými, jak pěje o tobě Církev svatá: *Povýšena jsi nad kůry andělské do říší nebeských!* Víme, že jsme my hříšní nebyli hodni mítí tě mezi sebou v tomto údolí temnot. Víme však také, že jsi ty ve své vznešenosti nezapomněla na nás ubohé a že když jsi byla povýšena k tak nesmírné slávě, že tvůj soucit s námi ubohými dítkami Adamovými nevymizel, nýbrž ještě vzrostl. Se vznešeného trůnu tedy, na němž panuješ, obrať i na

nás, Maria, své milosrdné oči a sítuj se nad námi! Rozpo-
meň se, že jsi nám při svém odchodu se světa slíbila, že
na nás nezapomeneš. Pohleď na nás a přispěj nám na po-
moc! Popatř, v jakých bouřích se nalézáme a v kolika ne-
bezpečích toneme a budeme tonouti stále, dokud nenadejde
konec našeho života.

Pro zásluhy své blažené smrti vypros nám svaté setrvání
v přátelství s Bohem, abychom jednou vykročili z tohoto
života v milosti Boží. Pak přijdeme do nebe, abychom
i my zlíbali tvé svaté nohy a ve spojení se svatými anděly
tebe chválili a tvé vznešenosti po zásluze oslavovali. Amen.

O NANEBEVZETÍ MARIE PANNY

1. Jak slavný byl vítězný vstup Marie Panny do nebe. — 2. Na jak vznešený trůn byla v nebi Maria povýšena.

Zdálo by se, že o dnešní slavnosti Nanebevzetí, praví sv. Bernad⁽¹⁾, měla by nás Církev svatá vybízeti spíše k smutku než k radosti, protože naše laskavá Matka opouští tuto zemi a ztavuje nás tak své vzácné přítomnosti. Avšak nikoliv! Církev svatá chce, abychom se radovali a volá k nám: Radujme se všichni v Pánu, světíce slavný den ke cti Blahoslavené Marie Panny. A právem, neboť milujeme-li tuto svou Matku, musíme se radovati více z její slávy nežli sobě přátí od ní útěchu. Který syn by se neradoval při zprávě, že jeho matka jde se ujmout vlády v nějakém království, i kdyby se musil od ní odloučiti? Nuže, Maria dnes odchází ke korunovací za královnu nebe. Jestli ji opravdu milujeme, mohli bychom neradovati se? Radujme se všichni, radujme se! Aby byla naše radost z jejího povýšení dokonalejší, rozjímajme 1. jak slavný byl vítězný vstup Marie Panny do nebe a 2. na jak vznešený trůn byla Maria Panna v nebi povýšena.

I. Když dokonal náš Spasitel Ježíš Kristus svou smrtí dílo našeho vykoupení, toužili andělé, aby jej měli ve své nebeské vlasti. Bez ustání mu prosebně opakovali slova Davidova: „Vzhůru, Pane, na své sídlo, ty i tvoje svatá archa!“ (Ž. 131, 8.) Vzhůru, Pane, když jsi nyní již vy-

koupil lidi, přijď k nám do svého království a přiveď s sebou také živou svatou archu, svoji Matku, kterou jsi posvětil svou přítomností v jejím lůně. Tak volali andělé podle slov sv. Bernardina⁽²⁾. Pán ráčil konečně upokojiti touhy nebeských obyvatel a povolati Marii do nebe. Ve Starém zákoně měla být archa uvedena podle vůle Boží s velikou nádherou do města Davidova: „Tak vedl David a všecek dům Israelův archu zjevení s jásotem a troubením na rohy.“ (2. Král. 6, 15.) Mnohem větší a slavnější nádheru stanovil Bůh pro vstup Mariin do nebes. Prorok Eliáš byl vzat do nebe na ohnivém voze, t. zn. skupinou andělů, kteří jej vynesli nad zemi, jak praví vykladatelé Pisma svatého. „Abys byla však do nebe uvedena ty, Rodičko Boží, volá opat Rupert⁽³⁾, nestačila skupina andělů; sám Král nebes přišel s celým svým nebeským dvorem, aby tě doprovodil.“

Stejná myšlenka je u sv. Bernarda Sienského⁽⁴⁾. „Aby zvýšil Ježíš Kristus slávu triumfu Mariina, praví světec, přišel jí sám s nebe v ústrety a poskytl jí svůj doprovod.“ A Eadmer⁽⁵⁾ dí: „Vykupitel vstoupil na nebesa před svou Matkou, nejen aby jí připravil trůn ve svém království, nýbrž také proto, aby dodal jejímu příchodu do nebe většího lesku přítomností svatých andělů i svou vlastní v jejím průvodu.“ Skvělé Nanebevzetí Mariino shledává mnich Mikuláš⁽⁶⁾ ještě velkolepější nežli bylo Nanebevstoupení Ježíše Krista. Vykupiteli vyšli vstříc jen andělé, kdežto nejsvětější Panně spěchá naproti sám Pán slávy a ona po jeho boku vchází do slávy v blažené společnosti andělů a svatých. Opat Guerrik⁽⁷⁾ vkládá Věčnému Slovu do úst tuto řeč: „Abych oslavil svého Otce, sestoupil jsem s nebe na zemi; potom však, abych poctil svoji Matku, vstoupil jsem znovu na nebesa: Odtud jsem jí mohl vyjít v ústrety a provázeti ji do nebe.“

Rozjímějme, jak přišel Spasitel s nebe vstříc své Matce a jak ji při setkání potěšil slovy: „Povstaň, pospěš, přítelko moje, holubice má, krásko má, vyjdi! Minula zima již.“ (Velep. 2, 10.) Vzhůru, má drahá Matko, má krásná a čistá holubice, opusť toto údolí nářků, kde jsi tolik trpěla z lásky ke mně: „Sestup, nevěsto, s Libanonu, sejdi: Budeš korunována!“⁽⁸⁾ (Velep. 4, 8.) Pojď požívat s duší i s tělem odměny za svůj svatý život.

Bylo-li veliké tvé utrpení na zemi, mnohem větší bude tvá sláva, kterou jsem ti uchystal v nebi. Pojď, budeš mít trůn vedle mne. Pojď, dostaneš korunu jako královna vesmíru.

A hle, Maria opouští zemi! Vzpomíná na nesčetné milosti, jež na ní obdržela od svého Pána a proto na ni pohlíží s vděčností; patří na ni však i se soucitem, neboť na ni zanechává tolik svých ubohých dítek uprostřed tolikerých běd a nebezpečí. Ježíš jí podává ruku a svatá Matka již se nese vzhůru, již proniká oblaka a přechází nadzemské oblasti. Již se přibližuje ku branám nebes. Když se zmocní panovník říše, nevjíždí branami městskými; buď se brány vysadí nebo královský průvod vjíždí rozbořenými hradbami. Když vstupoval do nebe Ježíš Kristus, volali andělé: „Zdvihněte, knížata, brány své, zvyšte se brány věčné, aby mohl vejít král slávy.“ (Ž. 23, 7.) Podobně nyní, když jde Maria ujmouti se vlády v království nebes, volají andělé z jejího průvodu na anděly v nebi: „Zdvihněte, knížata, brány své, zvyšte se brány věčné, by mohla vejít královna slávy!“

Již vchází Maria do blažené vlasti. Když ji však vidí nebeští andělé přicházet v její kráse a vznešenosti, táží se andělů s ní zvenčí přicházejících, jak uvažuje Origenes⁽⁹⁾: „Jediný byl hlas v nebi jásaících: „Kdo je ta, která stoupá z pouště, rozkoší oplývající, opřená o svého milého?“ (Velep. 8, 5.) Kdo jest tato bytost tak vznešená, přicházející z pouště světa, jenž je místem trní a utrpení? Tato opřená o svého milovaného Pána je však tak čistá a tak bohatá ctností, že ji ráčí sám provázeti s takovými poctami! Kdo je to? A andělé z průvodu odpovídají: To je Matka našeho Krále, naše Královna, požehnaná mezi ženami, milostiplná, svatá svatých, miláček Boží, neposkvrněná, holubice, nejkrásnější ze všech stvořených bytostí! A hned ji oni blažení duchové velebí a chválí zpěvem mnohem dokonaleji, nežli kdysi Židé chválili Juditu: „Tys sláva Jerusalema, tys radost Israelova, ty čest jsi lidu našeho.“ (Jud. 15, 10.) Ó Paní a Královno naše, tys tedy slávou nebes, radostí naší vlasti, ctí nás všech. Buď nám vítána, buď vždy žehnána! Viz svoji říši, my jsme tvoji poddaní, čekáme na tvé rozkazy.

Potom ji přišli uvítat a pozdravit jako svou královnu všichni svatí, kteří tehdy byli v nebi. Přišly všechny svaté panny:

„Zřely ji děvy a blahoslavily ji... a oslavovaly ji.“ (Velep. 6, 8.) Ó nejsvětější Královno, pravily, my jsme také královnami v této říši, ale ty jsi královnou nás všech; neboť ty jsi nám první dala příklad, abychom zasvětily své panenství Bohu. Všechny ti za to žehnáme a děkujeme. Přišli svatí vyznavači pozdravit ji jako svou učitelku, která svým životem byla pro ně vzorem všelike ctnosti. Přišli i svatí mučedníci pozdravit ji jako svou královnou, poněvadž svou stálostí v bolestech při umučení Synově dala jim příklad a svými zásluhami zjedнала jim sílu, aby obětovali život za víru. Přišel i sv. Jakub, jenž jediný z apoštolů byl dosud v nebi, aby jí poděkoval jménem všech apoštolů za útěchu a pomoc, kterou jim poskytovala za svého života na zemi. Potom ji přišli pozdravit proroci a pravili jí: Ó Paní, tebe naznačovala naše proroctví! Přišli svatí patriarchové a volali: Ó Maria, tys naše naděje, po níž jsme tolik a tak dlouho vzdychali! Mezi nimi však přistoupili s obzvláštní láskou naši prarodiče Adam a Eva, aby jí poděkovali: Ó Dcero milovaná, tys napravila škodu, kterou jsme my způsobili lidskému pokolení; tys dobyla světu požehnání, jež jsme my ztratili svou vinou. Tebou jsme zachráněni. Buď za to velebena na věky!

Poté přišel jí políbit nohy sv. Simeon. Se svatou radostí jí připomněl den, kdy přijal z jejích rukou Ježíška. Přišli sv. Zachariáš a sv. Alžběta a znovu jí děkovali za laskavou návštěvu, kterou vykonala v jejich domácnosti s takovou pokorou a obětavostí a při níž dostali tak veliké poklady milostí. Přišel sv. Jan Křtitel, aby jí co nejvroucněji poděkoval, že ho posvětila svým pozdravem. Ale co říci, jak ji asi pozdravili její drazí rodiče, sv. Joachim a sv. Anna? Jak něžnými slovy ji velebili: Ach milovaná dcero, jakého štěstí se nám dostalo, že jsme tě zrodili! Nyní jsi naší královnou, poněvadž jsi Matkou našeho Boha. Vítáme tě a pozdravujeme tě. Kdo však může pochopiti, s jak vroucími city ji pozdravil její drahý snoubenec sv. Josef? Jakou radostí jej naplnil pohled na milovanou Snoubenku, jež přišla do nebe s tak slavným průvodem a stala se královnou celého nebe? Jak něžně jí asi řekl: Paní a Snoubenko má, kdy dostatečně poděkuji Bohu, že mě učinil snoubencem tvým, jež jsi jeho pravou matkou? Skrze tebe se mi dostalo štěstí, že jsem mohl na zemi sloužiti Vtělenému Slovu v jeho dětství a že

jsem je mohl tolikrát chovati v náručí! Skrze tebe se mi dostalo tolika zvláštních milostí! Budtež požehnány ony chvíle mého života, v nichž jsem sloužil Ježíši a tobě, moje svatá Snoubenko! Viz našeho Ježíše! Radujme se, že již neleží na seně ve chlěvě, jak jsme jej viděli v Betlemě; nežije již chud a opovržen v dílně, jako žil v Nazaretě; nevisí již na potupném dřevě, jako když umíral za spásu světa v Jerusalemě; teď sedí na pravici Otcově jako král a pán nebes a země. Nyní se, Královno moje, neodloučíme od jeho svatých nohou a budeme jej velebiti a milovati celou věčnost.

Dále ji přišli pozdravit všichni andělé a ona, jejich vznešená Královna, všem děkovala za služby, jež jí prokazovali na zemi; děkuje zvláště svatému archandělu Gabrielovi, jenž byl poslem celého jejího štěstí, když jí přinesl zvěst, že je vyvolena za Matku Boží. Potom svatá a pokorná Panna pokleká a klaní se božské Velebnosti, všechna se hrouzí do poznání své nicoty a děkuje Bohu za všechny milosti, jež jí udělil z pouhé své dobroty, zvláště mu vzdává díky za to, že ji vyvolil za matku Věčného Slova. Kdo však může pochopiti, s jakou láskou jí požehnala nejsvětější Trojice? Kdo pochopí, s jakou něhou přijal Věčný Otec svou dceru, Bůh Syn svou matku, Duch Svatý svou snoubenku? Dostává se jí koruny od Otce účastí na jeho moci, od Syna účastí na jeho moudrosti, od Ducha Svatého účastí na jeho lásce. A všechny tři božské Osoby stavějí její trůn po pravici Ježíšově, vyhlašují ji za královnu celého nebe a celé země a nařizují andělům a všem tvorům, aby ji za svou královnu uznali, jí sloužili a jí poslouchali. —

Nyní rozjímáme, na jak vznešený trůn byla Maria v nebi povýšena.

II. Jestliže lidská mysl nikdy nepochopí nesmírnou slávu, jakou připravil Bůh v nebi těm, kteří ho na zemi milovali, jak učí apoštol (1. Kor. 2, 9): kdo teprve pochopí, co připravil své Rodičce? usuzuje sv. Bernard⁽¹⁰⁾. Jakou slávu připravil své milované Matce, která jej milovala na zemi více než všichni andělé, která jej dokonce hned v prvním okamžiku života milovala více než všichni lidé a andělé vespolek? Právem tedy pěje Církev svatá, že, když milovala Maria Boha více než všichni andělé, byla povýšena v nebi nade všechny anděly: Povznesena jest svatá Boží Rodička nad kůry andělské k výšinám nebeských říší. „Ano,

jest povýšena nade všechny anděly, praví opat Guerrik⁽¹¹⁾, neboť nad sebou vidí již jen svého Syna, jenž je jednorozeným Synem Božím.“

Tvoří-li andělé a svatí podle učení sv. Tomáše a Pseudo-Dionysia Areopagity⁽¹²⁾ tři hierarchie, t. zv. tři stupně hodností, tvoří Maria, praví učený Gerson⁽¹³⁾, sama o sobě hierarchii, jež je ze všech nejvyšší a Bohu nejbližší. „Paní stojí nesrovnatelně výše nežli sluhové, vykládá sv. Antonín⁽¹⁴⁾; a proto je nesrovnatelně vyšší sláva Mariina nad slávu andělů.“ Abychom tomu porozuměli, vzpomeňme jen slov Davidových, že tato Královna má místo na pravici Synově: „Po pravici stojí ti královna.“ (Ž. 44, 10.) Tato slova vykládá spisovatel Athanáš⁽¹⁵⁾ právě o Marii Panně.

Zásluhy Mariiny, jak učí sv. Ildefons(?)(¹⁶), byly jistě nesmírně větší nežli zásluhy všech ostatních svatých; proto nelze ani pochopiti odměnu a slávu, jež jí za ně připadla. Jest jisto, že Bůh odměňuje podle zásluhy, jak píše apoštol: „O d p l a t í k a ž d é m u p o d l e s k u t k ů j e h o.“ (Řím. 2, 6.) Proto je též jisto, dí sv. Tomáš⁽¹⁷⁾, že blah. Panna, protože převýšila zásluhami všechny anděly a lidi, musila býti povýšena nade všechny nebeské kůry. Slovem, praví sv. Bernard⁽¹⁸⁾, „změříme jedinečnou milost, kterou dostala na zemi, a pak můžeme změřit jedinečnou slávu, kterou obdržela v nebi.“

Učený spisovatel, blah. Klaudius de La Colombière T. J.⁽¹⁹⁾ uvažuje, že sláva Mariina byla sláva úplná a dokonalá na rozdíl od slávy ostatních svatých. Jest sice pravda, že v nebi požívají všichni svatí dokonalého pokoje a úplného blaha. Nicméně však jest jisto, že žádný z nich nepožívá té slávy, již si mohl zasloužit, kdyby byl věrněji Bohu sloužil a vroucněji jej miloval. Ačkoliv tedy netouží ve skutečnosti svatí po větším štěstí, přece by měli po čem toužiti. Dále jest jisto, že svatým nepůsobí zármutek spáchané hříchy a ztracený čas; nelze však popřít, že větší horlivost v dobrém za života pozemského, zachování nevinnosti a lepší užití času skýtají nejvyšší blaženost na věčnosti. Maria netouží v nebi po větší blaženosti ani toužiti nemůže. „Který svatý vyjma Marii, praví sv. Augustin⁽²⁰⁾, může odpověděti na otázku, zda se dopustil hříchu, že nikoliv?“ Jak prohlásil svatý sněm tridentský⁽²¹⁾, jest jisto, že se Maria nikdy nedopustila žádného hříchu, ba ani nejmenší nedokonalosti. Nejen že nikdy neztratila milost Boží ani ji nezastínila, nýbrž ji také nikdy

nenechala neupotřebenu. Neučinila skutku, jenž by nebyl záslužný. Nebylo u ní slova, myšlenky, ba ani jediného dechu, jež by nesměřovaly k větší slávě Boží. Slovem, nikdy nezvlažněla a nezastavila se ani na okamžik na cestě k Bohu. Neměla žádných ztrát z nedbalosti, neboť vždy spolupracovala ze všech sil s milostí a milovala Boha, jak mohla nejvíce. Pane, praví mu nyní v nebesích, jestli jsem tě nemilovala, jak jsi zasluhoval, milovala jsem tě aspoň tak, jak jsem byla schopna.

Milosti svatých jsou rozličné, jak učí sv. Pavel: „Jsou pak dary rozličné.“ (1. Kor. 12, 4.) Proto vynikl každý z nich podle své věrnosti ku přijaté milosti v některé ctnosti, jeden v horlivosti pro duše, druhý v kajícnosti, jiný v snášení křížů, jiný v životě nazíravém. Z toho důvodu pěje Církev svatá o slavnosti každého z nich: „Nenašel se nikdo, kdo by se mu vyrovnal.“⁽²²⁾ Podle zásluh liší se od sebe i v nebi: „Hvězda od hvězdy liší se leskem.“ (1. Kor. 15, 41.) Apoštolé se liší od mučedníků, vyznavači od panen, nevinní od kajícníků. Blah. Panna měla plnost všech milostí, proto předčila všechny svaté v každé ctnosti. Byla apoštolkou apoštolů, byla královnou mučedníků, poněvadž trpěla více než všichni. Byla praporečnicí panen a vzorem vdaných. Spjovala v sobě dokonalou nevinnost s dokonalou umrtveností. Zkrátka, ve svém srdci spojovala všechny hrdinské ctnosti, jež kdy konal nějaký světec. Právem bylo o ní řečeno: „Po pravici stojí ti královna, oděná v zlatohlav kol kolem zpestřený“ (Ž. 44, 10), neboť všechny milosti, dokonalosti a zásluhy ostatních svatých byly sjednoceny v Marii, jak vykládá opat Celleský Raymund Jordan⁽²³⁾.

„Jako záře slunce převyšuje světlo všech hvězd vespolek, praví Basil Seleucijský⁽²⁴⁾, tak předčí Matka Boží slávou všechny svaté.“ K tomu dodává mnich Mikuláš⁽²⁵⁾: „Při východu slunce mizí světlo hvězd a měsíce, jako by jich ani nebylo; tak ustupuje záře svatých a andělů před slávou Mariinou, jako by v nebi ani nebyli.“ Z té příčiny tvrdí sv. Bernardin se sv. Bernardem⁽²⁶⁾, „že ostatní svatí mají jen částečný podíl na slávě Boží; Marii Panně se však dostalo takového množství této slávy, že, jak se zdá, pouhý tvor nemůže se spojit s Bohem dokonaleji než se s ním spojila Maria.“ Sem náleží též myšlenka sv. Alberta Velikého⁽¹⁷⁾,

že naše Královna patří na Boha z větší blízkosti a nesmírně dokonaleji než všichni ostatní duchové nebeští. Sv. Bernardin praví ještě kromě slov shora uvedených: „Jako jsou všechny oběžnice ozařovány sluncem, tak se dostává všem svatým většího světla a větší radosti z pohledu na Marii.“ Na jiném místě tvrdí podobně, že Matka Boží svým příchodem do nebe zvýšila blaženost všech jeho obyvatel. Proto dí mnich Mikuláš⁽²⁸⁾, že svatí v nebi po Bohu nemají větší blaženosti nad pohled na tuto překrásnou Královnu. A Konrád Saský⁽²⁹⁾ prohlašuje; „Po Bohu jest Maria příčinou naší největší slávy a radosti.“

Radujme se tedy s Marií ze vznešeného trůnu, na nějž ji Bůh v nebi povýšil. A radujme se též k vůli sobě; neboť jestli nás naše Matka opustila svou viditelnou přítomností, když odešla slavně do nebe, neopustila nás svou láskou. Nyní je Bohu blíže a je s ním vroucněji spojena, proto vidí lépe naše útrapy, má s námi větší soustrast a může nám lépe pomoci. Či bys snad zapomněla na nás ubohé, volá mnich Mikuláš⁽³⁰⁾. Svatá Panno, proto, že jsi tolik oslavena v nebesích?“ Nikoliv! Chraň nás Bůh před takovou myšlenkou! Srdce tak soucitné nemůže se ubrániti útrpnosti s našimi bédami, jež jsou tak veliké. „Měla-li Maria veliký soucit s námi, dokud žila na zemi, poznamenává Konrád Saský⁽³¹⁾, mnohem větší soustrast má nyní, když panuje v nebi.“

Proto se postavme zcela do služeb této Královny, ctěme a milujme ji, jak jen můžeme. „Ona nás nezatíží žádnými břemeny a daněmi, praví Richard od sv. Vavřince⁽³²⁾, po způsobu jiných panovníků. Tato Královna obohacuje své služebníky milostmi, zásluhami a odměnami.“ Prosme ji s opatem Guerrikem⁽³³⁾: „Ó Matko milosrdenství, již trůníš ve vši vznešenosti v blízkosti Boží jako královna světa. Ó požívej jen slávy svého Ježíše, nám sluhům svým však pošli drobty, jež ti zbudou. Ty požíváš radosti Páně u jeho stolu; my jako psičci pod stolem na této zemi prosíme tě o slitování!“⁽³⁴⁾

Modlitba.

Ó veliká, vznešená a přeslavná Paní. Padáme na kolena před tvým trůnem a pozdravujeme tě z tohoto slzavého údolí. Máme radost z nesmírné slávy, kterou tě vyznamenal Bůh. Ó nezapomínej na nás, své ubohé sluhy, když nyní

vládneš jako královna nebes a země. Nezdráhej se obrátit k nám ubohým oči se svého vznešeného trůnu! Čím jsi blíže prameni milostí, tím více nás jimi můžeš zahrnouti. S nebe vidíš lépe naše útrapy, proto musíš mít s námi také větší soustrast a více nám pomáhat. Učiň, abychom ti věrně sloužili zde na zemi, abychom tě pak jednou mohli velebiti v nebi. Dnes, kdy ses stala královnou vesmíru, zasvěcujeme se tvé službě. Potěš i nás o této slavnosti a přijmi nás za své poddané. Vždyť jsi naše Matka.

Ó Matko nejsladší, Matko nejlepši, tvé oltáře jsou obléhány tolika lidmi, kteří ti přednášejí své prosby. Jedni tě žádají o zdraví, druzí o pomoc v bídě, jiní o dobrou žeň, jiní o získání soudní pře. My však tě prosíme o milosti tvému srdci nejmilejší: Vypros nám pokoru, odloučenost od světa, odevzdanost do vůle Boží. Vypros nám svatou lásku k Bohu, dobrou smrt a nebe. Ó Paní, změň nás z hříšníků ve světce! Učiň tento zázrak, jenž tě oslaví víc, než kdybys vrátila zrak tisícům slepců a vzkřísila k životu tisíce mrtvých. Ty jsi u Boha tak mocná. Tobě stačí jen říci, že jsi jeho Matka, jeho nejmilejší, jeho milostiplná. Co pak by ti mohl odepřít?

Ó nejkrásnější Královno, neodvažujeme se žádat, abychom tě směli uvidět za živa na zemi. Chceme však přijít do nebe, abychom tam na tebe patřili. Ty nám to musíš vyprosít. Tak pevně doufáme. Amen. Amen.

O BOLESTECH MARIE PANNY

Maria je královnou mučedníků, protože její mučednictví bylo delší a větší než u všech mučedníků ostatních.

Kdo by měl srdce tak tvrdé, že by nebyl dojat vypravováním o žalostné události, která se kdysi sběhla na tomto světě? Vznešená svatá Matka měla jediného, lásky nejhodnějšího Syna, jak si jen lze představit. Byl nevinný, ctnostný, krásný, k Matce choval nejněžnější lásku. Nikdy jí nezpůsobil ani nejmenší zármutek, prokazoval jí vždycky hlubokou úctu, dokonalou poslušnost a vroucí lásku. Proto také tato Matka věnovala svému Synu všechnu svoji lásku. Co se však stalo? Tento Syn byl od závistivých nepřátel křivě obžalován, a soudce, třebaž poznal a vyznal jeho nevinu, aby se zavděčil jeho nepřátelům, odsoudil jej podle jejich přání k potupné smrti. A tato ubohá Matka musila ke své bolesti přihlížeti k tomu, jak její předobrá, milovaný Syn jest jí krutě a nespravedlivě vzat v květu svého života. Před jejíma očima musil vykrvácet a zemřít veřejně na dřevě hanby.

Co tomu říkáš, zbožný čtenáři? Nevzbuzuje soustrast tato událost, tato ubohá Matka? Víš, o kom mluvím. Tímto krutě umučeným Synem je náš dobrotivý Ježíš a tou matkou je blah. Panna Maria, která z lásky k nám svolila, aby její Syn byl obětován lidskou krutostí Boží spravedlnosti. Maria si zaslouží pro tuto hroznou bolest, kterou pro nás snášela, která byla pro ni trpčí než tisícírá smrt, našeho soucitu a

naší vděčnosti. A protože se jí nemůžeme jinak odvděčiti za její nesmírnou lásku, rozjímějme alespoň chvíli, jak krutá byla bolest, pro niž se stala Královnou mučedníků. Její mučednictví převýšilo bolesti všech mučedníků, protože 1. bylo delší a 2. bylo větší.

1. Ježíš sluje králem bolesti a králem mučedníků, protože vytrpěl za svého života více nežli všichni ostatní mučedníci. A podobně se nazývá právem Maria královnou mučedníků, poněvadž vytrpěla největší bolesti, jaké jsou možné po utrpení jejího syna. Proto ji nazval Richard od sv. Vavřince⁽¹⁾ „Mučednicí mučednic“. O ní možno užiti slov Isaiašových: „Korunu je korunovati bude tě soužením“⁽²⁾ (Is. 22, 18). To znamená: Koruna, kterou se stala královnou mučedníků, jest bolest, jež ji zbavila všeliké útěchy a jež převýšila utrpení všech mučedníků. — Nelze pochybovati o tom, že Maria byla skutečnou mučednicí, jak dokazují Diviš Kartuzián, Pelbart, Ambrož Katarinus⁽³⁾ a jiní. Podle nesporného mínění bohoslovců stačí k mučednictví vytrpěti smrtelnou bolest, i když po ní nenásleduje smrt. Sv. Jan evangelista je uctíván jako mučedník, ačkoliv neskončil ve vroucím oleji, nýbrž vyšel z něho silnější, než byl před tím. „Aby někdo došel cti mučedníka, učí sv. Tomáš⁽⁴⁾, stačí mu poslušnost odhodlaná i k oběti života.“ „Maria se stala mučednicí, dí opat Oger⁽⁵⁾, ne mečem katovým, nýbrž krutou bolestí srdce.“ Bylo-li ušetřeno její tělo ruky katovy, její svaté srdce bylo probodeno bolestí z umučení Synova. Tato bolest stačila, aby jí způsobila ne jednu, nýbrž tisíce smrtí. Jak uvidíme, Maria nejen že byla pravou mučednicí, nýbrž byla mučednicí nade všechny jiné, neboť celý její život byl takřka nepřetržité mučednictví.

„Jako začalo utrpení Ježíšovo hned jeho narozením, praví sv. Bernard^(?)⁽⁶⁾, tak i Maria, ve všem podobná svému Synu, trpěla své mučednictví po celý svůj život.“ Jméno Maria znamená mezi jiným podle sv. Alberta Velikého⁽⁷⁾ také mare amarum, t. j. moře hořkosti. Proto se na ni vztahuje místo u Jeremiáše: „Jest jako moře veliká pohroma tvá.“ (Pláč Jer. 2, 13.) Jako moře je celé hořké a slané, tak byl život Mariin pln hořkosti, protože jí stále tanulo na mysli umučení božského Vykupitele. Nelze pochybovati, že byla osvícena Duchem Svatým více než všichni proroci a že chápala lépe než všichni proroci jejich předpovědi o Mesiáši, zapsané v Písmě

svatém. Řekl to anděl sv. Brigittě⁽⁸⁾ a dodal, že blah. Panna, vědouc, co má Věčné Slovo trpěti pro spásu světa, začala již dříve, než se stala matkou tohoto nevinného Spasitele, své mučednictví ze soustrasti s ním, ježto měl býti popraven tak krutou smrtí pro cizí hříchy.

Její bolest pak bezměrně vzrostla, když se stala Matkou Spasitelovou. Bolestný pohled na všechny útrapy, jež měl vytrpěti její ubohý Syn, působil jí dlouhé, celoživotní mučednictví, jak se vyslovuje opat Rupert⁽⁹⁾. Tento smysl mělo i zjevení, jehož se dostalo sv. Brigittě⁽¹⁰⁾ v Římě v chrámě Panny Marie Větší. Ukázala se jí blah. Panna se sv. Simeonem a s andělem, jenž nesl dlouhý meč, celý zrosený krví. Meč znamenal dlouhou a krutou bolest, jež trýznila Marii Pannu po celý život. Zmíněný opat Rupert mluví takto za Matku Boží: „Mé drahé dcery, duše vykoupené Ježíšem! Nevzpomínejte soucitně toliko oné hodiny, kdy jsem před sebou viděla umíratí svého drahého Ježíše; neboť meč bolesti, od Simeona mně předpověděný, probodával mou duši celý život! Když jsem jej kojila a zahřívala jej ve svém náručí, již jsem viděla v duchu jeho hořkou smrt. Považte, jak dlouhou a krutou bolest jsem musila snášeti.“

Proto směla Maria Panna právem říci ústy Davidovými: „Schází bolesti můj život a má léta od úpění.“ (Ž. 30, 11.) „Svou bolest stále cítím.“ (Ž. 37, 18.) Můj život plynul stále v bolesti a v slzách; má bolest, působená soustrastí s mým milovaným Synem, nikdy mi nemizela s očí; stále jsem v duchu viděla všechna příkoří a smrt, jež měl jednoho dne vytrpěti. Matka Boží zjevila sv. Brigittě⁽¹¹⁾, že i po Synově smrti a jeho Nanebevstoupení, i při jídle a při práci, živě tkvěla v jejím něžném srdci ustavičná vzpomínka na jeho umučení. Tauler⁽¹²⁾ napsal, že Maria prožila celý svůj život v neustálé bolesti, jelikož nosila ve svém srdci jen zármutek a utrpení.

Bolest zarmoucených mírnívá obyčejně čas. U Marie však byl pravý opak. U ní čas zvětšoval její bol. Čím více Ježíš rostl a ukazoval na venek svou krásu a líbeznost, tím více se blížila také doba jeho smrti a tím více rostl v srdci Marii něžně žal, že ho na této zemi ztratí. „Jako roste růže mezi trnami, pravil anděl sv. Brigittě⁽¹³⁾, tak kráčela Matka Boží životem v samých útrapách. A jako s růží rostou také trny, tak bylo i u této Bohem vyvolené růže, Marie: Čím dál

více ji bodaly a soužily trny jejích bolestí.“ — Po rozjímání o délce jejích bolestí přejdeme k druhé části, jedající o velikosti jejího žalu.

II. Nejen proto byla Maria královnou mučedníků, že její mučednictví bylo mnohem delší, nýbrž též proto, že bylo větší než u všech mučedníků. Kdo však změří velikost jejích bolestí? Jeremiáš viděl v duchu její veliké utrpení při smrti Synově a nevěděl, ke komu má přirovnati tuto Matku bolestí: „Komu mám tě přirovnati, komu připodobniti, Jerusalemská dcero?... Jeť jako moře veliká pohroma tvá! Kdož tě zhojí?“ (Pláč Jer. 2, 13.) Kardinál Hugo⁽¹⁴⁾ vysvětluje tato slova a praví: „Ó Panno požehnaná, jako hořkost moře převyšuje každou jinou hořkost, tak tvá bolest je větší než všechny bolesti jiné.“ Eadmer⁽¹⁵⁾ tvrdí, že kdyby Bůh neudržel zvláštním zázrakem život Mariin, její bolest by byla stačila, aby ji usmrtila každou chvíli jejího života. Podle sv. Bernardina Sienského⁽¹⁶⁾ byla její bolest dokonce tak veliká, že kdyby se rozdělila na všechny lidi, rázem by je všechny připravila o život.

Rozjímáme však o důvodech, proč bylo její mučednictví větší než u všech mučedníků vespolek. — Předně musíme býti pamětlivi toho, že mučedníci trpěli tělesně, ohněm nebo železem; Maria však trpěla v duši, jak předpověděl již sv. Simeon: „Tvou vlastní duši pronikne meč.“ (Luk. 2, 35.) Jako by ji svatý stařec řekl: Panno přesvatá, ostatní mučedníci budou drásáni železem, ty však budeš probodena a mučena v duši utrpením svého vlastního Syna. — Oč pak je vznešenější duše nežli tělo, o tolik byla větší bolest Mariina nad bolest všech mučedníků, jak řekl Ježíš Kristus sv. Kateřině Sienské⁽¹⁷⁾: „Bolesti duše nelze ani srovnati s bolestmi těla.“ Proto praví ctihodný opat chartreský Arnold⁽¹⁸⁾: „Při veliké oběti neposkvrněného Beránka na Kalvarii, když umíral na kříži, byli bychom spatřili dva vznešené oltáře, jeden v těle Ježíšově, druhý v srdci Mariině. V téže době, kdy Syn obětoval své tělo smrtí, Maria obětovala svou duši spoluutrpením.“

Mimo to, jak upozorňuje sv. Antonín⁽¹⁹⁾, ostatní mučedníci trpěli obětující život vlastní, kdežto blah. Panna trpěla, obětující život svého Syna, jež milovala nesmírně více nežli svůj vlastní život. A tak trpěla ve svém srdci všechna tě-

lesná muka svého Syna; pohled na jeho utrpení způsobil jí bolest mnohem trpčí, než kdyby musila sama přestátí všechny jeho útrapy. Že trpěla Maria ve svém srdci všechny trýzně, jimiž byl mučen její milovaný Ježíš, nelze vůbec pochybovati. Každý ví, že bolest dítek jest i bolestí matek, vidí-li je trpěti. — Sv. Augustin⁽²⁰⁾ uvažuje o bolestech, které snášela matka machabejská, když viděla svých sedm synů na mučidlech, a praví: „Tímto pohledem trpěla se všemi; poněvadž milovala všechny, trpěla pohledem vše to, co oni trpěli v těle.“ A totéž se dělo u Marie Panny. Všechny nástroje umučení, biče, trny, hřeby, kříž, jež trýznily nevinné tělo Ježíšovo, vnikly i do srdce Mariina a dovršovaly její mučednictví. „On trpěl v těle, ona v srdci“, praví blah. Amadeus⁽²¹⁾. Podle slov sv. Vavřince Justiniani⁽²²⁾ stalo se srdce Mariino zrcadlem bolestí Synových, ve kterém se odrážely sliny, údery a rány, prostě vše, co trpěl Ježíš. A sv. Bonaventura⁽²³⁾ ve svém rozjímání praví, že rány, jež byly rozsesety po celém těle Ježíšově, byly pak sjednoceny v jediném srdci Mariině.

Proto Maria spolutrpěla ve svém milujícím srdci se Synem bičování, trním korunování, posměch a ukřižování. Tentýž světec ji pozoruje, jak stojí na Kalvarii u svého umírajícího Syna, a táže se jí: „Rci mi, Paní, kde jsi tehdy byla? Byla jsi jen blízko kříže? Nikoliv! Lépe je říci, že jsi byla na kříži, jsouc ukřižována se svým Synem.“ K slovům Isaiášovým: „V lisu šlapal jsem jediný, z národů nebylo nikoho se mnou“ (Is. 63, 3) praví Richard od sv. Vavřince⁽²⁴⁾: „Pane, právem si stýskáš, že jsi v díle lidského vykoupení musil trpěti sám a že se nenašel žádný člověk, jenž by měl s tebou aspoň náležitý soucit. Jest tu však jedna žena, tvoje Matka, jež trpí ve svém srdci vše, co trpíš ty ve svém těle.“

Tím vším je však řečeno příliš málo o bolestech Mariiných. Vždyť pohledem na muka svého milovaného Ježíše trpěla více, než kdyby byla sama musila snášet všechna příkoří a smrt Synovu. „Mluvíme-li všeobecně, píše Erasmus⁽²⁵⁾, můžeme říci, že rodiče cítí mnohem bolestněji utrpení svých dětí nežli svou vlastní trýzeň.“ V každém případě to sice není pravda, avšak u Marie Panny se jistě osvědčila pravdivost těchto slov. Blah. Panna milovala přece svého Syna a jeho život nesmírně více než sebe samu a tisíce vlastních životů.

Dobře praví blah. Amedeus⁽²⁶⁾, že bolestná Matka trpěla hrozným pohledem na muka svého milovaného Ježíše mnohem více než kdyby byla sama přetrpěla celé jeho umučení. Důvod toho je jasný. Vykládá jej sv. Bernard⁽²⁷⁾: „Duše jest totiž spíše v tom, co miluje, než co oživuje.“ I sám Spasitel to prohlásil: „Kde jest poklad váš, tu bude i srdce vaše.“ (Luk. 12, 34.) Žila-li tedy Maria svou láskou více v Synovi než v sobě samé, trpěla při smrti svého Syna mnohem větší bolest než kdyby sama byla podlehla nejkrutější smrti.

Že bylo mučednictví Mariino nesmírně větší než utrpení všech mučedníků, jest ještě jiný důvod: Při umučení Synově nejen že trpěla mnohò, ale trpěla beze vší útěchy. — Mučedníci ovšem trpěli také v bolestech, jež jim nastrojili tyrani, ale láska k Ježíši jim oslazovala a zpříjemňovala jejich muka. Trpěl při svém mučení sv. Vincenc: Byl napiat na skřipec, byl drásán železnými hřebeny, byl opalován rozžhavenými plotnami. Co však vidíme a slyšíme? Praví sv. Augustin⁽²⁸⁾: „Zdalo se, že jiný trpí a jiný mluví.“ Mluvil s tyranem s takovou statečností a tak pohrdal mukami, že se zdálo, jako by jeden Vincenc trpěl a jiný Vincenc mluvil; tak jej posiloval Bůh sladkostí své lásky v jeho mukách. — Trpěl i sv. Bonifác; jeho tělo řezali železem, za nehty mu zaráželi ostré hřeby a do úst mu lili žhavé olovo; on však ustavičně volal: „Děkuji ti, Pane Ježíši Kriste!“ — Trpěli sv. Marek a sv. Marcellian, když byli přibiti na kůl. Tyran jim pravil: „Nešťastníci, zmoudřete a osvobodte se od těchto muk.“ Oni však odpovídali: „Co mluvíš o mukách? Jaké pak muky? Při žádné hostině nebyli jsme tak veselí jako nyní, když trpíme z lásky k Ježíši Kristu.“ — Trpěl sv. Vavřinec, ale když byl pálen na rožni, jak praví sv. Lev⁽²⁹⁾, mocnější byl vnitřní plamen jeho lásky, jenž sílil jeho duši, nežli plamen vnější, jenž mučil jeho tělo. Láska mu dodávala takovou sílu, že posměšně pravil tyranovi: „Chceš-li ochutnat, na jedné straně jsem již opečen; obrať a jez!“ Jak však mohl v tak hrozných bolestech, v pozvolném umírání, takto jásati? Odpovídá sv. Augustin⁽³⁰⁾: „Byl opojen vínem lásky Boží, takže necítil ani muka ani smrt.“

Svatí mučedníci, čím více milovali Ježíše, tím méně cítili bolesti a smrt; pouhý pohled na bolesti ukřižovaného Boha naplňoval je útěchou. Avšak naši bolestné Matce vlé-

vala snad také útěchu láska k jejímu Synu a pohled na jeho muka? Nikoliv, právě naopak! Trpící Syn byl příčinou celé její bolesti a její láska k němu byla její jedinou, nelitostnou mučitelkou, neboť celé Mariino mučednictví záleželo v pohledu na nesmírné bolesti jejího nevinného, milovaného Syna a v soustrastí s ním. Proto čím více jej milovala, tím větší a bezútěšnější byla její bolest. Jeť jako moře veliká pohroma tvá. Kdož tě zhojí?“ — Ó Královno nebes, u jiných mučedníků láska mírníla bolest a hojila rány; kdo však může tobě osladiti bolest a zahojiti přebolestné rány tvého srdce? Kdo tě zhojí, jestliže právě Syn, jenž by tě mohl potěšiti, jest svým utrpením jedinou příčinou tvých muk a jestli tvoje láska k němu tvoří celé tvoje mučednictví? „Ostatní mučedníci, uvažuje Diez⁽³¹⁾ bývají zobrazováni každý s nástrojem svého mučení; sv. Pavel s mečem, sv. Ondřej s křížem, sv. Vavřinec s rožněm; Maria Panna se zobrazuje se svým mrtvým Synem na klíně, poněvadž nikdo jiný než sám Ježíš byl nástrojem jejího mučednictví pro lásku, kterou k němu chovala.“ Několika slovy vystihuje tuto myšlenku sv. Bernard⁽³²⁾: „U jiných mučedníků velikost lásky mírníla bolest a utrpení; blah. Panna však, čím více milovala, tím více trpěla a tím bolestnější bylo její mučednictví.“

Jest jisto, že čím více nějakou věc milujeme, tím bolestněji pociťujeme její ztrátu. Tak na příklad větší zármutek působí smrt bratrova než smrt domácího zvířete, smrt vlastního dítěte než smrt přítele. „Abychom mohli pochopiti, jak veliká byla bolest Mariina při smrti Synově, praví Kornelius a Lapide⁽³³⁾, musili bychom napřed pochopiti, jak velikou lásku k němu chovala.“ Kdo však může změřiti tutu lásku? Blah. Amedeus⁽³⁴⁾ praví, že v srdci Mariině planula dvojí láska k jejímu Ježíši: láska nadpřirozená, již ho milovala jako svého Boha, a láska přirozená, již k němu lnula jako k svému synu. Tato dvojí láska splynula v jedinou lásku, ale tak nesmírnou, že Vilém Pařížský⁽³⁵⁾ právem mohl napsati: „Blah. Panna milovala Ježíše tak, jak to vůbec bylo možno pouhému tvorů.“ Z toho však vyvozuje Richard od sv. Vavřince⁽³⁵⁾ závěr: „Jako se žádná láska nevyrovnala lásce její, tak ani žádná bolest nebyla rovna její bolesti.“ Jestli byla láska Mariina k Synu nesmírná, nesmírná byla i její bolest, když ho smrtí pozbyla. „Kde je nejvyšší láska, tam je nejvyšší bolest“, praví sv. Albert Veliký⁽³⁶⁾.

Představme si Matku Boží, jak při pohledu na svého Syna, umírajícího na kříži, obrací právem na sebe slova Jeremiášova a stýská si nám: „Ó vy všichni, kteří (kolem) jdete cestou, pohlédněte a vizte: Je-li bolest jako bolest má?“ (Pláč Jer. 1, 12.) Kdo kráčíte cestou tohoto života a nemáte se mnou žádnou soustrast, zastavte se na chvíli a pohlédněte na mne, když mi před očima umírá můj milovaný Syn! Potom uvažujte, je-li mezi všemi zarmoucenými a ztrápenými bolest rovná bolesti mé? Ne, nelze nalézt Matku bolestná, hořčejší bolesti, praví sv. Bonaventura⁽³⁷⁾, než je bolest tvá, neboť nelze nalézt lepšího Syna než je tvůj. I Richard od sv. Vavřince⁽³⁸⁾ praví: „Nebylo na světě láskyhodnějšího Syna nad Ježíše a nebylo matky, jež by více milovala své dítě než Maria.“ Nebylo-li tedy na světě lásky rovné lásce její, nebylo ani bolesti, jež by se vyrovnala bolu jejímu.

Proto se nerozpakoval sv. Ildefons(?)(³⁹) tvrditi: „Jest málo, řekneme-li, že bolesti blah. Panny převýšily všechna muka všech mučedníků vespolek!“ Eadmer⁽⁴⁰⁾ k tomu dodává, že největší krutosti páchané na svatých mučednících byly u srovnání s mučednictvím Mariiným nepatrné, ba nebyly ničím. Podobně napsal Basil Seleucijský⁽⁴¹⁾, že jako slunce převyšuje svým jasem všechny ostatní oběžnice, tak předstihuje Maria svou bolestí muka všech ostatních mučedníků. Učený spisovatel Pinamonti⁽⁴²⁾ vyslovuje na konec krásnou myšlenku: „Bolest této něžné Matky při mučení Ježíšově byla tak ohromná, že ona jediná byla hodna spoluutrpení při smrti Bohočlověka.“

Sv. Bonaventura⁽⁴³⁾ se zde obrací k blah. Panně a volá: „Paní, proč pak jsi chtěla i sama se obětovati na Kalvarii? Nestačil k našemu vykoupení ukřižovaný Bůh? Proč jsi chtěla i ty býti ukřižována“ — Jest pravda, že smrt Ježíšova stačila nadbytečně k spasení světa, ba tisícerych světů. Ale tato dobrá Matka chtěla z lásky k nám přispěti k dílu naší spásy svými zásluhami, jež za nás obětovala na Kalvarii. Proto dí sv. Albert Veliký⁽⁴⁴⁾, že jako jsme zavázáni vděčností Ježíši pro umučení, jež vytrpěl za naši spásu, tak jsme povinni vděčností i Marii pro mučednictví, jež ráčila dobrovolně trpěti pro naši spásu při smrti svého Syna. K slovům světcovým jsem přidal slovo „dobrovolně“, neboť, jak zjevil anděl sv. Brigittě⁽⁴⁵⁾, tato naše soucitná a dobrotivá

Matka byla by raději snášela všechny bolesti, než by viděla, že lidské duše nejsou vykoupeny a že hynou. Můžeme říci, dí blah. Šimon z Kassie⁽⁴⁶⁾, že tento pohled na ovoce smrti Synovy, vykoupení světa a smíření Boha s lidmi s ním zneprátenými, byl jedinou její útěchou v bolesti při jeho umučení.

Tak veliká láska Mariina zaslouží si od nás vděčnosti. Tuto vděčnost musíme projevovati alespoň rozjímáním o jejích bolestech a soustrastí s nimi. Maria Panna si však stěžovala sv. Brigittě⁽⁴⁷⁾, že je málo těch, kdo s ní mají útrpnost a že velká většina lidí na ni zapomíná. Proto jí velmi důtklivě doporučila vzpomínku na její bolesti. Jak je milá blah. Panně vzpomínka na její utrpení, vysvítá na příklad ze zjevení, jehož se dostalo r. 1239 sedmi jejím ctitelům, kteří pak založili řád sluhů Mariiných (Servitů.) Maria se jim zjevila s černým šatem v rukou a žádala je, aby z lásky k ní často rozjímali o jejích bolestech a na jejich památku aby nosili tento smuteční šat. A Ježíš Kristus sdělil blah. Veronice z Binaska⁽⁴⁸⁾, že jej těší více, projevujeme-li soustrast s bolestmi jeho Matky než s ním samým. Řekl: „Dcero, slzy prolité pro mé umučení jsou mi drahé. Jelikož však nemírně miluji svoji Matku Marii, proto je mi milejší rozjímání o bolestech, jež vytrpěla ona při mé smrti.“

Z toho důvodu slíbil Ježíš velmi velké milosti ctitelům bolesti Mariiných. O té věci se dostalo zjevení sv. Alžbětě, jak vypravuje Pelbart⁽⁴⁹⁾. Podle jeho zprávy toužil sv. Jan evangelista spatřiti znovu Marii Pannu po jejím Nanebevzetí. Jeho drahá Matka mu udělila žádanou milost a zjevila se mu spolu s Ježíšem Kristem. Apoštol zaslechl, jak Maria vyprošovala na Synu nějakou zvláštní milost pro ctitele svých bolestí, a Spasitel jim zaručil hlavně tyto čtyři výsady: 1. před smrtí pravou kajícnost nad všemi spáchanými hříchy; 2. ochranu ve všech křížích, zvláště v smrtelných úzkostech; 3. trvalou vzpomínku na jeho utrpení a v nebi za to zvláštní odměnu; 4. slíbil, že takové ctitele svěří rukám Mariiným, aby s nimi naložila podle svého přání a vyprosila jim všechny milosti, které uzná za vhodné. — Na důkaz toho uvádím následující příklad; z něho je patrné, jak pomáhá k dosažení života věčného úcta k bolestné Rodičce Boží.

Příklad. Sv. Brigitta⁽⁵⁰⁾ vypravuje ve svých Zjeveních o muži, jenž byl sice urozeného původu, ale byl oddán mnoha neřestem. Uzavřel s ďáblem smlouvu a sloužil mu šedesát let. Snadno se domyslíme, jaké ohavnosti páchal, jsa živ bez Boha a bez svátostí Církve. Když umíral tento šlechtic, chtěl mu prokázati Ježíš Kristus milosrdenství a poručil sv. Brigittě, aby k němu poslala svého zpovědníka a ten aby ho přiměl k zpovědi. Zpovědník uposlechl, ale nemocný odpovídal, že zpovědi nepotřebuje, ježto se prý často zpovídal. Kněz šel k němu po druhé, ale ubohý otrok pekla zase zatvrzele odmítal zpověď. Ježíš uložil znovu sv. Brigittě, aby poslala k umírajícímu zpovědníka. Ten šel po třetí a sdělil mu zjevení, jehož se dostalo sv. Brigittě: že se tolikrát vrací, poněvadž jej posílá sám Pán Ježíš, jenž se chce nad hříšníkem slitovat. Při tomto vypravování byl ubohý nemocný dojat a dal se do pláče. Zvolal: „Ale jak mohu dojiti odpuštění, když jsem šedesát let sloužil ďáblu jako jeho otrok a obtížil jsem duši nesčíslnými hříchy?“ „Synu, uklidňoval jej kněz, nezoufej. Budeš-li litovat, slibuji ti jménem Božím, že ti Bůh odpustí.“ Nemocný nabyl důvěry a pravil: „Otče, myslil jsem, že jsem zavržen a již jsem zoufal nad svou spásou. Nyní však cítím bolest nad svými hříchy a nabývám nové důvěry. Ježto tedy mne Bůh ještě neopustil, chci se vyzpovídati.“ A opravdu se toho dne čtyřikráte velmi kajícně vyzpovídal, na druhý den přijal Velebnou Svátost a šestého dne velmi zkroušeně a odevzdáně skončil. Po jeho smrti mluvil Ježíš Kristus zase se světicí a oznámil jí, že onen hříšník je spasen a že dle v očistci. Zjevil jí také, že byl zachráněn na přímlovu panenské Matky Boží. Ačkoliv totiž zemřelý vedl život tak zvrhlý, přece si vždy uchoval úctu k jejím bolestem a po každé při vzpomínce na ně vzbuzoval s nimi v srdci soustrast.

Modlitba.

Ó moje Matko bolestná, Královno mučedníků a královno bolesti! Tys tolik oplakávala Syna svého, jenž zemřel za mou spásu. Co mi však budou platny tvé slzy, jestli budu zavržen? Pro zásluhy bolesti svých vypros mi upřímnou lítost nad mými hříchy a upřímné polepšení, spolu s trvalou a vroucí vzpomínkou na umučení Ježíšovo a na bolesti

tvé. Ježíš a ty, oba tak nevinní, tolik jste trpěli pro mne; proto mi vyproste, abych něco trpěl z lásky k vám já, jenž zasluhuji pekla. „Ó Paní, volám k tobě se sv. Bonaventurou⁽⁶¹⁾, jestli jsem tě urazil, zraň mne ze spravedlnosti: jestli jsem ti sloužil, prosím o rány za odměnu. Bylo by pro mne hanbou, kdybych měl vidět svého Pána Ježíše a tebe zraněné a sám byl bez rány.“

Konečně tě prosím, ó Matko má, pro bolest, kterou jsi trpěla, když jsi na vlastní oči viděla, jak tvůj Syn v hrozných bolestech naklání hlavu a umírá na kříži, vypros mi dobrou smrt. Ó neopouštěj mne v té chvíli, obhájkyň hříšníků, a chraň pak mou ustrašenou a peklem napadanou duši při velikém kroku do věčnosti. A ježto v té chvíli snad ztratím řeč i hlas a nebudu moci vzývat jméno tvé a jméno Ježíšovo, v něž skládám všechnu svou naději, proto již nyní vzývám na pomoc Syna tvého a tebe pro svůj poslední okamžik a volám: Ježíši a Maria, vám doporučím duši svoji. Amen.

*II. Úvahy o sedmi bolestech
Marie Panny zvláště*

BOLEST I: PROROCTVÍ SV. SIMEONA

V tomto slzavém údolí rodí se každý člověk k pláči. Každý musí trpěti bolesti, jež mu přináší denní život. Oč mučivější však byl by náš život, kdyby věděl každý z nás, jaká svízel na něho čeká! Seneka⁽¹⁾ praví, že koho by potkal takový osud, byl by velmi nešťastný.

Pán Bůh je k nám tak soucitný, že nám nezjevuje křížů, jež nás čekají; chce, abychom je trpěli jen jednou, když je musíme přetrpět. Tohoto ohledu však neměl k Marii, protože ji chtěl učiniti královnou bolesti, ve všem podobnou jejímu Synu. Maria musila míti stále před očima a vždy musila prožívat všechna muka, jež ji očekávala. Těmito mukami byly bolesti umučení a smrti jejího milovaného Ježíše.

Vizme sv. Simeona v chrámě. Bere s jejích loktů božské Dítko a předpovídá jí, že její Syn bude znamením všeho odporu a pronásledování od lidí: „Tento jest ustanoven... na znamení, jemuž budou odpíráti.“ Proto pronikne její duši meč bolesti: „Tvou vlastní duši pronikne meč.“ (Luk. 2, 34, 35.)

Svatá Panna zjevila sv. Mechtildě⁽²⁾, že se při proroctví sv. Simeona proměnila všechna její radost v žal. Věděla sice, jak bylo s nebe sděleno sv. Terezii⁽³⁾, že život jejího Syna musí býti obětován za spásu světa. V této chvíli však zřetelně poznala všechny podrobnosti utrpení a hořké smrti, jež čekaly ubohého Ježíše. Poznala, že narazí na odpor a to ve všem. Budou odpíráti jeho nauce: Místo aby mu věřili, odsoudí jej jako rouhače pro učení, že je Synem Božím, jak prohlásil bezbožný Kaifáš, řka: „Rouhal se!... Hoden jest smrti!“ (Mat. 26, 65. 66.) Upírali mu právo na čest: Ač byl ze vznešeného, královského rodu, pohrdali jím jako člověkem sprostým: „Není to syn tesařův?“ (Mat. 13, 55.) „Není to tesař, syn Marie?“ (Mar. 6, 3.) Byl vtělená moudrost a zacházeli s ním jako s nevědomcem: „Kterak tento zná písmo, neučiv se?“ (Jan 7, 15.) Zacházeli s ním jako s falešným prorokem: „A zakryvše ho bili ho v tvář a tázali se ho: Hádej, kdo jest, jenž tě udeřil?“ (Luk. 22, 64.) Zacházeli s ním jako s člověkem pomateným: „Blázní, proč ho posloucháte?“ (Jan 10, 20.) Jednali s ním jako s pijanem, žráčem a přítelem lidí zvrhlých: „Hle, člověk žrout a pijan ví-

na, přítel celníkův a hříšníkův.“ (Luk. 7, 34.) Jednali s ním jako s kouzelníkem: „K níže tem zlých duchů vymítá zlé duchy“ (Mat. 9, 34); jako s bludařem a s posedlým: „Zdali my dobře nepravíme, že Samaritán jsi a zlého ducha máš?“ (Jan 8, 48.) Zkrátka, Ježíš byl pokládán za zřejmého veřejného zločince, k jehož odsouzení nebylo třeba ani soudu, jak řekli Pilátovi: „Kdyby tento nebyl zločinec, nevydali bychom ho tobě.“ (Jan. 18, 30.) Odpor zakusil Ježíš též ve své duši, když mu i Otec Věčný odpíral vyslyšení, aby se stálo za dost Boží spravedlnosti. Marně prosil: „Otče můj, je-li možno, ať odejde kalich tento ode mne.“ (Mat. 26, 39.) Otec jej vydal na pospas strachu, tesklivosti a zármutku, takže zarmoucený Pán zabědoval: „Smutná jest duše má až k smrti“ (Mat. 26, 38), až mu konečně vnitřní bolesti vyrazil krvavý pot. Posléze trpěl odpor a pronásledování i na těle a na životě. Stačí připomenouti, že byl týrán na všech svých svatých údech, na rukou, na nohou, na tváři, na hlavě, na celém těle, až vykrvácel a v hanbě a bolesti dokončil na potupném dřevě.

Když uslyšel David od proroka Nathana předpověď o smrti svého syna: „Syn, který se ti narodil, smrtí zemře“ (2 Král. 12, 14), neměl již žádného potěšení ve svých rozkoších a v královské nádheře. Plakal, postil se a spal na holé zemi. Maria přijala s největším klidem zprávu o smrti svého Syna a s klidem ji také snášela později; ale jakou asi bolest ustavičně trpěla, majíc neustále na očích předobrého Syna, přijímajíc od něho slova života věčného a žasnouc nad jeho svatým chováním! — Veliký žal trpěl Abraham v oněch třech dnech, když putoval se svým milovaným Isákem na horu Moria, neboť věděl, že jej má ztratit. Ale Maria musila trpěti podobnou bolest ne tři dny, nýbrž třiatřicet let! Ale co pravím? Jen podobnou bolest? Trpěla bolest větší, oč láskyhodnější byl Syn Mariin nad syna Abrahamova. — Svatá Panna zjevila sv. Brigittě⁽⁴⁾, že neměla na světě ani hodinu, kdy by ji nebodala tato bolest. „Kdykoliv jsem pohlédla na svého Syna, pravila, kdykoliv jsem jej zavijela do plenek, kdykoliv jsem spatřila jeho ruce a nohy, po každé se znovu nořila má duše do zármutku; myslila jsem hned na jeho ukřižování.“ Opat Rupert⁽⁵⁾ uvažuje, jak Maria při kojení svého Synáčka říkala: „Milý můj jest mi

myrrhovou kytičkou, na prsou spočívající.“ (Velep. 1, 12.) Ó mé dítě, já tě tisknu do náručí, protože jsi mi tak drahý; čím jsi mi však dražší, tím víc se mi stáváš kytičkou myrrhy a bolesti, když myslím na tvá budoucí muka. „Maria rozjímal, vykládá sv. Bernardin Sienský⁽⁶⁾, jak síla světců bude jednou zápasiti se smrtí, krása nebes bude zohavena, Pán světa bude svázán jako zločinec, Stvořitel vesmíru bude poset ranami, Soudce všech bude odsouzen, sláva nebes bude potupena, Král králů bude korunován trním a hrubě posmíván.“

Na základě zjevení sv. Brigitty praví P. Engelgrave⁽⁷⁾, že zarmoucená Matka věděla přesně, jaká muka čekají na jejího Syna. Když jej kojila, myslila na žluč a ocet, jimiž ho budou napájet; když jej zavíjela do plenek, myslila na provazy, jimiž ho spoutají; když ho nosila na loktech, viděla jej již, jak je přibit na kříž; když spal, myslila na jeho smrtelný spánek. — „Když jsem ho oblékala, řekla Maria Panna sv. Brigittě⁽⁸⁾, myslívala jsem na jeho obnažení před ukřižováním; pohled na jeho ruce a nohy uváděl mi na mysl hřeby, jimiž měl býti jednou přibit na kříž. Oči mé se při tom zalévaly slzami a srdce mi pukalo hořkou bolestí.“

Evangelista napsal o Ježíši Kristu, že jak rostl tělesně, tak také rostl v moudrosti a milosti u Boha i u lidí: „A Ježíš prospíval moudrostí a věkem a milostí u Boha i u lidí.“ (Luk. 2, 52.) Rostl-li v moudrosti a milosti u lidí, znamená to, že se tak jevil lidem a vzbuzoval u nich takové přesvědčení. U Boha prospíval podle výkladu sv. Tomáše⁽⁹⁾ v tom smyslu, že všechny jeho dobré skutky mohly neustále stupňovati jeho zásluhy, kdyby nebyl hned od počátku dostal dokonalou plnost milostí pro své osobní spojení s Věčným Slovem. Rostl-li však Ježíš v úctě a v lásce u ostatních, čím více rostl v očích Mariiných? Leč můj Bože, čím více rostla její láska k němu, tím více se stupňovala též její bolest, že ho ztratí tak krutou smrtí. Čím více se blížila doba Synova umučení, tím hlouběji zraňoval meč bolesti, předpověděný jí od sv. Simeona, její mateřské srdce, jak sdělil anděl sv. Brigittě⁽¹⁰⁾.

Jestliže tedy Ježíš, náš král, a jeho nejsvější Matka nevzpírali se z lásky k nám tak strašně trpěti celý život, nesmíme si naříkat, jestli nás potká nějaké utrpení. Ukřižovaný Ježíš se zjevil jednou Sestře Magdaleně Orsini⁽¹¹⁾ z řádu

sv. Dominika, která již dlouho a mnoho trpěla. Povzbuzoval ji, aby tímto utrpením trvala s ním na kříži. Sestra Magdalena mu smutně odpověděla: „Pane, tys trpěl na kříži jen tři hodiny, já však snáším tento kříž již tolik roků.“ Na to jí řekl Spasitel: „Bláhová, co to praviš? Já jsem trpěl od prvního okamžiku svého života všechno to, co jsem pak vytrpěl při smrti na kříži.“ Máme-li tedy něco trpěti a rádi bychom si stěžovali, představme si, že nám totéž praví Ježíš a jeho Matka Maria.

Příkladem P. Reviglione T. J.⁽¹²⁾ vypravuje o jinochu, jenž každý den zbožně navštěvoval obraz Bolestné Marie Panny. Obraz ji představoval se sedmým mečem v srdci. Jedné noci spáchal nešťastník smrtelný hřích. Ráno přišel k obrazu a uviděl v prsou Mariiných místo sedmi mečů osm. Když se tomu divil, zaslechl hlas s nebe, že osmý meč vrazil do srdce Mariina jeho hřích. Tím byl hluboce dojat, šel se zkroušeně vyzpovídati a na přímluvu své Orodovnice nabyl milosti Boží.

Modlitba.

Ó moje požehnaná Matko Maria, já jsem nepřidal k tvým sedmi mečům ve tvém srdci jen jeden meč, nýbrž tolik, kolik jsem spáchal hříchů. Ne tobě, Paní má, ne tobě nevinné, nýbrž mně hříchy obtíženému patří trpěti. Ježto jsi však ráčila tolik bolesti snášeti pro mne, vypros mi pro zásluhy své velikou lítost nad mými hříchy a trpělivost v křížích tohoto života, které budou vždycky jen nepatrné u srovnání s mými vinami, jimiž jsem si tolikrát zasloužil zavržení. Amen.

BOLEST II.: JEŽÍŠŮV ÚTĚK DO EGYPTA

Jako laň, raněná šípem, nese všude svou bolest, protože má v sobě šíp, jenž ji zranil, tak nosila vždycky s sebou Matka Boží svou bolest po žalostném proroctví sv. Simeona, ježto ustavičně myslila na umučení svého Syna. Algrin⁽¹⁾ vykládá slova Velepísně: „Vlasy tvé jak purpur krále, splývající v řasách“ (Velep. 7, 5) a praví, že tyto temné purpurové vlasy znamenají ustavičné myšlenky Mariiny na

umučení Ježíšovo, takže skoro viděla před sebou krv, jež jednou měla téci z jeho ran. Šípem, jež zraňoval srdce Mariino, byl sám její Syn. Čím byl líbeznější, tím více ji zraňovala bolest, že ho musí ztratiti tak ukrutnou smrtí. — Rozjímějme nyní o druhém meči bolesti, jež ji zranil na útěku do Egypta, když musil její Ježíšek prchati před pronásledováním Herodovým.

Sotva zaslechl Herodes o narození očekávaného Mesiáše, zmocnila se ho pošetilá bázeň, že přijde o své království. Proto mu vytýká sv. Fulgenc⁽²⁾ jeho nerozum a praví: „Čeho se tolik lekáš, Herode? Novorozený Král nepřišel krále přemoci bojem, nýbrž zázračně podmaniti svou smrtí.“ Bezbožník očekával od svatých Mudrců zprávu, kde se Král narodil, aby jej mohl připravit o život. Vida však, že byl od nich oklamán, nařídil pobíti všechny dítky v okolí Betlema. Proto se zjevil anděl ve snách sv. Josefu a poručil mu: „Vstaň a vezmi dítě i matku jeho a utec do Egypta.“ (Mat. 2, 14.) Podle Gersona⁽³⁾ podal sv. Josef ihned o tom zprávu Marii Panně a vzav Ježíška vypravil se neprodleně na cestu, jak vysvítá jasně ze slov evangelia: „On vstav, vzal dítě i matku jeho v noci a odešel do Egypta.“ (Mat. 2, 14.) — „Můj Bože, řekla tehdy Maria, jak uvažuje sv. Albert Veliký⁽⁴⁾, před lidmi musí utíkat ten, jež přišel lidi spasit?“ V tom okamžiku poznala zarmoucená Matka, že se začíná plnit na Synu proroctví Simeonovo: „Tento jest ustanoven... na znamení, jemuž budou odpírati.“ Vždyť viděla, že sotva se narodil, již je na smrt pronásledován. „Jakou bolest asi způsobil jejímu srdci rozkaz, aby se vydala se Synem do bezútěšného vyhnanství,“ uvažuje sv. Petr Zlatomluvý⁽⁵⁾: „Utec od svých k cizincům, od chrámu k modloslužebným ďáblovým! Je větší bolest, než když novorozené dítě, tulící se k matce, musí prchati s ubohou matkou?“

Jak trpěla na této cestě Maria, každý se snadno domyslí. Cesta z Judska do Egypta byla velmi dlouhá. Šebestián Barradas⁽⁶⁾ a s ním jiní spisovatelé tvrdí, že obnášela 400 mil⁽⁷⁾, takže trvala třicet dní. Blah. Bonaventura Baduarius⁽⁸⁾ uvádí, že cesta byla drsná, neznámá, zarostlá křovím a málo oživená cestujícími. Byla zimní doba, takže Josef a Maria musili putovati ve sněhu, v dešti, ve větru, rozmoklými a blátivými cestami. Maria, útlá, patnáctiletá dívka,

nebyla zvyklá na podobné cesty. Neměli nikoho, kdo by jim posloužil. Sv. Petr Zlatomluvý⁽⁹⁾ praví: „Josef a Maria neměli ani sluhy ani služky; sami byli pány i služebníky.“ — Můj Bože, jakou soustrast budil pohled na tuto něžnou Pannu s nedávno narozeným Dítěm v náručí, na útěku do ciziny! Blah. Bonaventura Baduarius⁽¹⁰⁾ se táže: „Jak se živili? Kde byli na noclehu? Kde našli přístřeší?“ Čím jiným se mohli nasytit než kusem suchého chleba, jež sv. Josef buď s sebou vzal nebo dostal almužnou? Kde měli spát, zvláště na cestě pouští, jejíž délka bývá udávána na 200 mil, kde nebylo ani domů ani hospod, leda na písku nebo pod nějakým stromem v lese nebo pod širým nebem bez ochrany před dravou zvěří, již se Egypt hemží? Kdyby byl tehdy potkal někdo tyto tři nejvznešenější osoby světa, zač by jej byl pokládal, ne-li za ubohé žebráky a tuláky?

Podle Burcharda Saského a Jansenia z Gentu⁽¹¹⁾ usadili se v obci Matarieh, kdežto podle Anselma Laonského⁽¹²⁾ bydlili v Heliopoli. Zamysleme se, jak velikou nouzi musili trpěti celých sedm roků svého pobytu v Egyptě, kde se tak dlouho zdrželi podle tvrzení sv. Antonína, sv. Tomáše⁽¹³⁾ a jiných. Byli cizinci, neznámí, neměli žádných příjmů, neměli peněz, neměli tam příbuzných. S námahou se jim podařilo živiti se prací svých rukou. „Protože byli chudí, píše sv. Basil⁽¹⁴⁾, musili se lopotit, aby si vydělali na potřebné živobytí.“ Ludolf Saský⁽¹⁵⁾, jehož slovo uvádím pro útěchu chudých, praví, že Maria trpěla takovou bídu, že mnohdy nemohla dát ani kousek chleba hladovícímu Synáčkovi, když ji prosil o jídlo.

Po smrti Herodově, vypravuje sv. Matouš, zjevil se znovu ve snách sv. Josefu anděl a poručil mu, aby se vrátil do země Israelské. — Blah. Bonaventura Baduarius⁽¹⁶⁾ uvažuje, že při tomto návratu musila blah. Panna trpěti ještě více pro útrapy, jimž byl vystaven Ježíš. Bylo mu asi sedm let; proto byl příliš veliký, aby ho nesla, a příliš malý, aby mohl sám tak dlouho jíti.

Ježíš a Maria tedy musili prchat a putovati tímto světem. To je pro nás poučení. I my musíme žít na této zemi jen jako cizinci a nesmíme přilnouti k jejím statkům; vždyť ji zakrátko musíme opustiti a odejít na věčnost: „Nemáme zde města zůstávajícího, nýbrž vyhledáváme toho budoucího.“ (Žid. 13, 14.) Sv. Augustin⁽¹⁷⁾ praví

k těmto slovům: „Na této zemi jsi jen hostem; vidíš ji jen jako mimochodem.“ Dále nás učí Ježíš a Maria, abychom objali své kříže, neboť na tomto světě nelze žít bez kříže. Za tím účelem bylo dopřáno blah. Veronice z Binaska⁽¹⁸⁾, z řádu sv. Augustina, aby doprovázela v duchu Marii s Ježíškem na cestě do Egypta. Na konci cesty jí řekla Matka Boží: „Dcero má, poznalas, s jakou námahou jsme se dostali do této země. Věz, že bez utrpení nikdo nedostane žádnou milost.“ A kdo si chce ulehčiti útrapy vezdejšího života, ať vezme s sebou Ježíše a Marii: „Vezmi dítě i matku jeho.“ Kdo nosí s láskou ve svém srdci toto božské Dítě a jeho Matku, tomu jsou všechny útrapy lehké, ano sladké a milé. Milujme tedy Marii a potěšme ji přijetím jejího Synáčka do svého srdce, neboť i dnes ještě je pronásledován hříchy lidí.

Příklad. Jednoho dne se zjevila Nejsvětější Panna blah. Koletě⁽¹⁹⁾ z řádu sv. Františka, ukázala jí Ježíška zcela posetého ranami a řekla: „Tak zacházejí hříšníci ustavičně s mým Synem. Neustále obnovují jeho smrt a moje bolesti. Dcero, pros za ně, aby se obrátili.“ — Jiná františkánka ctihodná Sestra Jana od Ježíše a Marie⁽²⁰⁾ měla podobné zjevení. Když jednou rozjímal, jak Herodes pronásledoval Ježíška, zaslechla silný lomoz, jako by někoho pronásledoval ozbrojený dav. Potom spatřila překrásného hošíka, jenž všecek znaven utíkal k ní a volal: „Janičko, pomoz mi, ukryj mě! Já jsem Ježíš Nazaretský a utíkám před hříšníky, kteří mě pronásledují jako Herodes a chtějí mě usmrtit. Zachraň mne!“

Modlitba.

Tak tedy, Maria, Syn tvůj zemřel rukama lidí, kteří ho pronásledovali až na smrt? A tito nevděčníci ho pronásledují ještě dále svými hříchy a zarmucují tebe, Matko bolestná! A k těmto nevděčníkům patřil jsem, můj Bože, i já! Ó Matko má nejsladší, vypros mi slzy, abych mohl oplakávati tak hrubý nevděk! A pro útrapy, které jsi snášela na cestě do Egypta, provázej mne svou pomocí na mé cestě k věčnosti, abych jednou přišel do vlasti blažených a tam s tebou miloval svého pronásledovaného Spasitele. Amen.

Svatý apoštol Jakub napsal, že naše dokonalost záleží v trpělivosti: „Trpělivost pak skutek dokonalý má, abyste byli dokonalí a celí v ničem nedostatku nemajíce.“⁽¹⁾ (Jak. 1, 4.) V Marii chtěl nám dáti Pán vzor dokonalosti. Proto ji zahrnul bolestmi, abychom mohli obdivovati a následovati její hrdinskou trpělivost. K největším bolestem jejího života náleží ta, o níž máme dnes rozjímati, totiž ztráta jejího Synáčka v chrámě.

Kdo se slepý narodí, není tolik nešťasten, že nevidí denního světla; kdo se však již jednou těšil za zraku, jen velmi těžko se smíruje se slepotou. A podobně nešťastné duše, které se daly zaslepiti prachem světa a odcizily se Bohu, netrpí mnoho, nemohou-li jej nalézt. Kdo však byl osvěcen světlem Božím a požíval lásky a sladké přítomnosti nejvyššího Dobra, jak hroznou cítí bolest, je-li oloupen o toto Dobro. Rozjímejme tedy, jak hluboce zranil srdce Mariino meč třetí. Byla zvyklá na ustavičnou, přesladkou přítomnost Ježíšovu a nyní jej v Jerusalemě ztratila a tři dny byla od něho odloučena.

Sv. Lukáš vypravuje v II. hlavě svého evangelia, že blah. Panna chodívala se svým snoubencem Josefem a s Ježíšem každý rok do chrámu na slavnost velikonoční. Činila tak též, když bylo Ježíši dvanáct let. Tehdy však zůstal její Syn v Jerusalemě. Maria toho nezpozorovala, jsouc přesvědčena, že šel v jiném zástupu. Večer prvního dne cesty do Nazareta, dotazovala se po svém Synu. Když ho nenalezla, vrátila se ihned do města, aby jej hledala. Našla jej však teprve po třech dnech. — Představme si, jakou bolest musila trpěti zarmoucená Matka v oněch třech dnech. Všude chodila, doptávajíc se na svého Syna s nevěstou z Velepísně: „Zřeli jste toho, jejž miluje duše má?“ (Velep. 3, 3.) Od nikoho však nedostávala o něm zprávy. — Ruben lkal nad ztrátou svého bratra Josefa: „Chlapce nevidět a já — kam půjdu?“ (Gen. 37, 30.) Oč něžněji jistě lkala Maria, jsouc vyčerpána marným hledáním svého Synáčka: Mého Ježíše není nikde vidět. Kam ještě mám jít, abych jej našla? Kam půjdu bez něho, jenž je můj poklad? S pláčem opakovala celé tři dny slova Davidova: „Slzy mé jsou mi pokrmem ve dne v noci, neboť mi den co den

říkají: Kde jest Bůh tvůj?“ (Ž. 41, 4.) Proto právem napsal Pelbart⁽²⁾, že tehdy zarmoucená Matka vůbec nespala; stále jen plakala a modlila se k Bohu, aby jí pomohl nalézt Ježíška. Často se v duchu na něho obracela, praví sv. Bernard^(?)⁽³⁾ a mluvila k němu slovy Velepísně: „Pověz mi ty, ježž miluje duše má, kde pásáš, ... aby mi nebylo potulovat se!“ (Velep. 1, 6.) Synu, oznam mi, kde jsi, abych nemusila blouditi a marně tě hledati.

Někteří se domnívají, že tato bolest patří nejen mezi největší v životě Mariině, nýbrž, že byla naprosto největší a nejkrutější. Jejich názor není bez důvodů. Předně: Při jiných bolestech měla Maria s sebou Ježíše. Trpěla na příklad při proroctví sv. Simeona v chrámě, trpěla na útěku do Egypta, trpěla však vždy s Ježíšem. Zato nyní trpí daleko od Ježíše, nevědouc o něm, kde jest! S pláčem se modlí žalm: „Světlo očí mých — i to mně uniká!“ (Ž. 37, 11.) Světlo očí mých, můj drahý Ježíš, již není se mnou, žije ode mne v dáli a já nevím kde. Pro lásku k svému Synu trpěla nejsvětější Matka při jeho ztrátě v chrámě mnohem větší bolesti, než kterýkoliv mučedník při své smrti, poznamenává Origenes⁽⁴⁾. Jak nekonečně dlouhé byly pro Marii tyto tři dny! Připadaly jí jako věčnost! Byly to dny plné hořkosti, kdy ji nikdo nemohl potěšit! Kdo by mne mohl potěšit?, vzdychala s Jeremiášem (Pláč Jer. 1, 6): „Proto hořekuji a mé oko rozplývá se v slzách; jeť daleko ode mne těšitel.“ A s Tobiášem⁽⁵⁾, 12) naříkala: „Jakou radost mohu míti, když sedím v temnotách a nevidím nebeského světla?“

Za druhé: U jiných bolestí chápala Maria důvod a účel Synova utrpení, totiž vykoupení světa a vůli Boží. Proč se však od ní nyní Ježíš odloučil, toho nechápala. Podle výkladu Landsbergerova⁽⁶⁾ truchlila bolestná Matka tolik nad odloučeností od Ježíše, ježto se ve své pokoře domnívala, že byla nehodna býti ještě s ním, sloužiti mu a střežiti tento drahocenný poklad. Mohla si mysliti: Kdo ví, zda jsem nesloužila špatně? Zda jsem se nedopustila nějaké nedbalosti a proto mne opustil? „Hledali jej, bojíce se, že je opustil,“ praví Origenes⁽⁶⁾. Pro duši milující Boha není jistě větší bolesti nad obavu, že snad zarmoutila Boha. Proto při žádné bolesti neslyšíme Marii naříkat, jen nyní; neboť když zase

nalezla Ježíše, řekla mu s laskavou výčitkou: „Synu, proč jsi nám to učinil? Hle, otec tvůj a já s bolestí hledali jsme tebe.“ (Luk. 2, 48.) Těmi slovy nechtěla Ježíše pokárati, jak rouhavě vysvětlují toto místo bludaři. Byl to jen výraz hluboké bolesti Matky, kterou jí způsobila ztráta milovaného Dítěte. „Nabylo to pokárání, praví Diviš Kartuzián⁽⁷⁾, nýbrž láskyplný stesk.“ — Slovem, tento meč se zaryl velmi hluboko do srdce Svaté Panny. Blah. Benvenuta⁽⁸⁾ toužebně prosila jednu Matku Boží, aby ji směla doprovázeti i při této bolesti. Maria se jí pak zjevila s Ježíškem v náruči a Benvenuta se těšila pohledem na krásu božského Dítka. Najednou však zjevení zmizelo. Blahoslavená pocítila v té chvíli tak prudkou bolest, že snažně prosila Marii Pannu o slitování, aby ji uchránila před smrtí ze zármutku. Po třech dnech se jí zjevila Svatá Panna znovu a řekla jí: „Dcero má, věz, že tvoje bolest byla jen malou krůpějí té bolesti, kterou jsem cítila já, když jsem ztratila svého Syna.“

Tato bolest má potěšiti ony duše, jež trpí duchovní opuštěností a občas jsou zbaveny sladké Boží přítomnosti. Mohou plakat, ale ať pláče s klidem, jako Maria, když ztratila své Dítě. Ať si dodají mysli a nebojí se, že ztratili milost Boží. Bůh sám řekl jednou sv. Terezii⁽⁹⁾: „Nikdo bez svého vědomí nezahyne a nikdo proti své vůli nebude oklamán.“ Mizí-li Pán s očí milující duše, neodchází proto z jejího srdce. Kdo však chce nalézti Ježíše, musí jej hledati nikoli v rozkoších a radostech světa, nýbrž v křížích a umrtveních, jak jej hledala Maria: „S bolestí hledali jsme tebe.“ (Luk. 2, 48.) „Učme se proto od Marie, napomíná Origenes⁽¹⁰⁾, jak máme hledati Ježíše.“

Na tomto světě nemáme vůbec hledati v ničem jiném štěstí leč v Ježíši. Nebyl nešťasten Job, když ztratil všechno, co měl na zemi, majetek, děti, zdraví, čest, když se octl dokonce na smetišti. Stále byl šťasten, protože měl s sebou Boha. Sv. Augustin⁽¹¹⁾ o něm praví: „Ztratil dary Boží, uchoval si však Boha samého.“ Opravdu nešťastné jsou jen ty duše, jež pozbyly Boha. Oplakávala-li Maria třídní odloučenost od svého Syna, jak by měli lkáti hříšníci, kteří ztratili milost Boží a jimž praví Bůh: „Vynejste můj lid a já nejsem váš.“ (Os. 1, 9.) Hřích totiž trhá spojení

duše s Bohem: „Nepravosti vaše jsou přehradou mezi vámi a Bohem vaším.“ (Is. 59, 2.) Proto i pro boháče tohoto světa, ztratí-li Boha, je každá věc pozemská jen „marnost a trápení ducha“ (Kaz. 1, 14), vyznal Šalomoun. Jak veliké jest neštěstí těchto zaslepených duší! Sv. Augustin⁽¹²⁾ píše: „Zaběhne jim býk, a běží za ním; ztratí se jim ovce, a bez oddechu ji hledají; ztratí osla a neúnavně po něm pátrají. Potom však ztratí nejvyšší Dobro, Boha, a klidně jedí a pijí a odpočívají!“

Příklad. Letopisy Tovaryšstva Ježíšova z Indie vypravují o jinochu, jenž se chystal odejít z domu, aby spáchal hřích, když v tom zaslechl hlas: „Stůj, kam jdeš?“ Ohlédl se a spatřil relief bolestné Matky Páně. Maria vyňala ze svých prsou meč a podávala jej jinochovi se slovy: „Tu máš meč a bodni jím mne, ale nezraňuj svým hříchem mého Syna.“ Při těch slovech vrhl se jinoch na zemi, dal se do usedavého pláče, zkroušeně prosil za odpuštění Boha a nejsvětější Pannu a byl vyslyšen.

Modlitba.

Ó požehnaná Panno, proč hledáš s takovým zármutkem svého ztraceného Syna? Nevíš snad, kde jest? Což nevíš, že je ve tvém srdci? Což ho nevidíš, jak se pase mezi lilie-mi? Sama jsi řekla: Můj milý můj jest a já jsem jeho, toho, jenž kochá se, kde plno lilií.“ (Velep. 2, 16.) Tvé pokorné, čisté a svaté myšlenky a city jsou lilie, jež vábí tvého božského Snoubence, aby v tobě přebýval.

Ó Maria, ty vzdycháš po Ježíši, ty, která jsi nikdy nemilovala nic jiného než Ježíše? Nech, ať vzdychám po něm já a tolik jiných hříšníků, kteří jej nemilují, kteří ho svými hříchy pozbyli! Má nejdobrotivější Matko, jestli se ještě nevrátil tvůj Syn mou vinou do mé duše, pomoz mi, ať jej naleznu. Vím dobře, že ho nalezne, kdo jej hledá: „Dobrotivý jest Hospodin... duši, která ho hledá“. (Pláč Jer. 3, 25.) Pomoz mi však, abych jej hledal náležitě! Tys brána, kterou se všichni k Ježíši dostanou. Doufám, že skrze tebe naleznu jej také já. Amen.

„Abychom si učinili představu, jak velikou bolest cítila Maria Panna při smrti Ježíšově, praví sv. Bernardin⁽¹⁾, musíme uvážiti, jak veliká byla láska této Matky k tomuto Synu.“

Každá matka pocítuje utrpení svých dětí jako své vlastní. Proto, když prosila žena Kananejská Spasitele, aby osvobodil její dceru od zlého ducha, jenž ji trýznil, žádala o milost spíše pro sebe než pro dceru: „Smiluj se nade mnou, Pane, synu Davidův! Dceru mou krutě trápí zlý duch.“ (Mat. 15, 22.) Která matka však milovala kdy tak svého syna, jako milovala Maria Ježíše? Byl to její jediný syn, jehož vychovala v tak těžkých okolnostech. Byl tak nesmírně dobrý a tak něžně miloval svoji Matku! Tento Syn byl zároveň jejím Bohem, jenž sám prohlásil, že přišel na zemi, aby zapálil ve všech svatý oheň lásky Boží: „Oheň na zem hodit jsem přišel, a co chci (jiného), než aby se vznítily?“ (Luk. 12, 49.) Jaký plamen asi zanítil v čistém srdci této svaté Matky, které bylo prosto každé pozemské náklonnosti! Blah. Panna sama svěřila sv. Brigittě⁽²⁾, že její srdce a srdce Synovo byla sjednocena ve vroucí lásce. Z tohoto sjednocení služebnice a Matky Boží u ní a ze spojení syna a Boha v Ježíši byl zanícen v jejím srdci tisícírozný požár. Tyto plameny lásky se však proměnily v době jeho utrpení v moře bolesti. Sv. Bernardin⁽³⁾ napsal: „Kdyby se spojily v jedno všechny bolesti světa, nevyrovnaly by se bolesti přeslavné Marie Panny.“ „Čím něžnější byla její láska k Ježíši, praví Richard od sv. Vavřince⁽⁴⁾, tím krutější bolest působil jí pohled na jeho utrpení.“ Zvláště trpěla, když jej potkala, an kráčel odsouzen na smrt k popravnému místu. To je čtvrtý meč jejích bolestí, o němž budeme dnes rozjímati.

Když se blížila doba umučení Páně, vypravuje sv. Brigitta⁽⁵⁾ ze svého zjevení, a Maria Panna viděla, že zakrátko ztratí milovaného Syna svého, byly její oči ustavičně zality slzami a její tělo pokrýval studený pot. Konečně nadešel Bohem stanovený den. Ježíš se s pláčem rozloučil se svou Matkou a šel na smrt. Bonaventura Baduarius⁽⁶⁾ uvažuje o chování blah. Panny v onu noc, když byl Ježíš jat, a praví k ní: „Probdělas celou noc, zatím co se druzí oddávali spánku.“ Zrána začali přicházeti k bolestné Matce učedníci

Ježíše Krista a přinášeli jí rozličné zprávy, jež však všechny byly smutné. Splnilo se na ní slovo Jeremiášovo: „Bolestně pláče (celé) noci, slzy (kanou) jí po lících; není, kdo by potěšil ji ze všech jejích milců.“ (Pláč Jer. 1, 2.) Jeden jí zvěstoval, jak zle zacházeli s jejím Synem v domě Kaifášově, jiný, jakého posměchu se mu dostalo u Heroda. Pomímám ostatní zprávy a vracím se k našemu předmětu. Konečně přišel sv. Jan a oznámil Marii, že nejvyšší nespravedlivý Pilát již odsoudil Ježíše na smrt kříže. Pravím „nespravedlivý“, neboť jak upozorňuje sv. Lev⁽⁷⁾, odsoudil jej tento nespravedlivý soudce týmiž ústy, kterými před tím vyznal jeho nevinu. Ach, Matko bolestná, řekl jí sv. Jan, jak to později napsal ve svém evangeliu, Syn tvůj je již odsouzen na smrt a vyšel již se svým křížem na Kalvarii: „A nesa sobě kříž vyšel na místo, které slove Lebčí, hebrejsky Golgota.“ (Jan 19, 17.) Chceš-li jej ještě uvidět a naposled se s ním rozloučit, pojď do některé ulice, kudy půjde.

Maria odchází s Janem a podle krvavých stop na cestě poznává, kudy se ubíral její Syn. Sama to zjevila sv. Brigittě⁽⁸⁾. Bonaventura Baduarius⁽⁹⁾ poznamenává, že si bolestná Matka nadešla kratší cestou a stanula na nároží domů, aby se tu setkala s Ježíšem. „Nejvyšší zarmoucená Matka jde vstříc nejvyšší zarmoucenému Synu“, píše sv. Bernard⁽¹⁰⁾. Když tu stála, byla poznána od Židů a musila vyslechnouti mnoho rouhavých řečí proti svému drahému Synu a snad i posměšky na sebe. Ach, jakou záplavu bolestí přinesl jí pohled na hrozné nástroje umučení Synova, na hřeby, klady, provazy, jež byly nesený vpředu! Jako meč se zárýval do její duše hlas polnice, rozhlašující rozsudek nad jejím Ježíšem! Přecházejí nástroje, hlasatel i katané. Pozvedá oči a vidí, můj Bože, vidí muže v nejlepších letech, zalitého krví a poseřého ranami od hlavy až k patě, s trnovou korunou na hlavě a s dvěma těžkými trámy na ramenou. Hledí na něho, ale skořo jej ani nepoznává. Musí říci s Isaiášem: „Podobý neměl ani krásy.“ (Is. 53, 2.) A není divu! Rány, otekliny a ssedlá krev dávaly mu vzhled malomocného: „My pak jsme měli ho za malomocného.“ (Is. 53, 4.) Již ho nebylo možno poznati: „Byl nejposlednějším z lidí... před jakým lidé tvář si zastírají, tupen byl, že jsme si nic ho nevážili.“ (Is. 53, 3.)

Konečně však láska objevuje v něm syna. „Jakmile však jej poznala, praví sv. Petr z Alkantary⁽¹¹⁾, jak nesmírná láska a bolest zmocnily se srdce Mariina!“ Její láska touží jej vidět a zase se vzpírá pohledu na tak zuboženou postavu. Posléze se jejich zraky setkávají. Jak bylo zjeveno sv. Briggittě⁽¹²⁾, setřel si Ježíš s očí ssedlou krev, jež mu bránila v rozhledu, pohlédl na Matku a Matka pohlédla na svého Syna! Jak bolestné to byly pohledy! Jako šípy probodávaly tyto dvě sebe tak vroucně milující duše. Když potkala Markéta, dcera Tomáše Mora⁽¹³⁾, svého otce na cestě k popravišti, vypravila ze sebe jen dvě slova: Ach, otče, ach, otče! a padla ve mdlobách k jeho nohám. Když uviděla Maria svého Syna jíti na Kalvarii, neomdlela, neboť se neslušelo, aby Matka Boží pozbyla vědomí, praví Suarez⁽¹⁴⁾. Ani neumřela, poněvadž Bůh pro ni přichystal ještě větší bolesti. Jestli však nezemřela, přece trpěla takovou bolest, která byla schopna způsobiti jí tisícero smrt.

„Matka chtěla obejmouti svého Syna, praví sv. Anselm⁽¹⁵⁾, ale pochopové ji hrubě odstrčili.“ Ženou před sebou trpícího Spasitele a Maria jde za ním. — Ó Svatá Panno, kam jdeš? Na Kalvarii? Troufáš si patřiti, jak visí na dřevě ten, jenž je tvým životem? „Život tvůj bude tak ořka před tebou... viseti.“⁽¹⁶⁾ (Deut. 28, 66.) Sv. Vavřinec Justiniáni⁽¹⁷⁾ uvádí slova Ježíšova k Matce: „Matko má, kam pak jdeš? Kam chceš jíti? Jdeš-li tam, kam já, budeš ty trpěti mukami mými a já tvými.“ Maria však nechce ve své lásce opustiti svého Ježíše, i když ji bude státi tak kruté bolesti pohled na jeho smrt. „Syn kráčí napřed, Matka za ním, aby byla ukřižována s ním,“ praví opat Vilém⁽¹⁸⁾.

„Máme soustrast i s dravcem,“ píše sv. Jan Zlatoústý⁽¹⁹⁾. Kdybychom viděli, jak jde lvice za mládětem, vedeným na smrt, i toto zvíře by vzbudilo v nás útrpnost. A neměli bychom soustrasti s Marií, jež jde za svým Beránkem neposkvřeným, když jej vedou na smrt? Projevme jí svou útrpnost a provázejme jejího Syna a ji samu trpělivým snášením křížů, jež na nás Bůh sešle. Sv. Jan Zlatoústý^(?20) se táže, proč chtěl Ježíš Kristus jindy trpěti sám, ale při nesení kříže přijal pomoc Šimona Cyrenského. A odpovídá, že Kristův kříž sám nestačí k naší spáse, neneseme-li odevzdaně až do své smrti také my svůj kříž vlastní.

Příklad. Jednoho dne se zjevil Spasitel Sestře Diomiře⁽²¹⁾, řeholnici ve Florencii, a řekl jí: „Mysli na mne a miluj mne; pak budu já mysliti na tebe a tebe milovati.“ Při tom jí podal kytici květin a kříž. Dal jí tak na srozuměnou, že útěchy svatých na této zemi musí vždycky provázeti kříž. Kříž sjednocuje duše s Bohem.

Sv. Jeronym Emilian vedl jako voják špatný život. Upadl však do zajetí a byl uvězněn ve věži. Toto neštěstí jím otřásl. Jsa osvícen Bohem rozhodl se, že změni život. Vzal své útočiště k Marii Panně a s pomocí Matky Boží začal pak svatý život. Za to mu Bůh popřál milost, aby spatřil místo, jež mu bylo uchystáno v nebesích. Stal se zakladatelem řádu Jeronimitů⁽²²⁾, zemřel jako světec a byl na konec Církvi slavně prohlášen za svatého.

Modlitba.

Bolestná Matko má, pro zásluhu bolesti, kterou jsi pocítila při pohledu na svého milovaného Ježíše, když byl veden na smrt, vypros mi milost, abych trpělivě snášel též já kříže, jež mi Bůh sešle. Blaze mi, dovedu-li tě provázeti se svým křížem až do smrti. Ty a Ježíš, oba nevinní, nesli jste svůj těžký kříž, a já hříšník, jenž zasloužil pekla, budu se vzpíratí svému kříži? Ó neposkvrněná Panno, od tebe doufám pomoc, abych trpělivě snášel své kříže. Amen.

BOLEST V.: JEŽÍŠOVA SMRT

Musíme žásnouti nyní nad novým druhem mučednictví: Matka je odsouzena, aby se dívala na nelidské mučení a smrt svého nevinného, vroucně milovaného Syna. „Stála pak u kříže Ježíšova jeho matka.“ (Jan 19, 25.) Více nelze říci o mučednictví Mariině, je smysl slov sv. Jana. Jen se na ni podívejte, jak stojí blízko kříže před očima umírajícího Syna, a pak se ptejte, je-li bolest podobná bolesti její. — Zastavme se dnes i my na Kalvarii a rozjímajme o tomto pátém meči, jenž probodl srdce Mariino při smrti Ježíšově.

Když se dovlekl k smrti znavený Vykupitel na horu, zbavili ho katané šatů a začali přibíjeti na kříž jeho svaté ruce

a nohy, ne ostrými, nýbrž tupými hřeby, jak praví sv. Bernard⁽¹⁾), aby zvýšili jeho utrpení. Když jej ukřižovali, postavili kříž a nechali jej tak umírat. — Katané pak odcházejí, ale Maria nikoliv. Přistupuje blíže ke kříži, aby byla při smrti Synově, jak zjevila sama sv. Brigittě⁽²⁾). „Proč jsi však šla, Paní má, na Kalvarii, abys viděla umíratí svého Syna?“ táže se sv. Bonaventura⁽³⁾). „Neměla tě snad zdržeti bázeň před zahanbením, neboť potupa jeho padala i na tebe, jeho Matku? Či neměla tě snad zdržeti aspoň hrůza před tímto zločinem, neboť vlastní tvorové ukřižovali tu svého Boha?“ Ale světec odpovídá: „Tvé srdce tehdy nemyslilo na bolest svou, nýbrž na utrpení a smrt drahého Syna. Chtělaš být proto přítomna, abys mu aspoň projevila svoji soustrast.“ „Ó pravá Matko, milující Matko, volá opat Guerrik⁽⁴⁾), ani hrůza před smrtí neodloučila tě od milovaného Syna.“ Můj Bože, jak strašné divadlo! Syn v smrtelném zápase na kříži, pod křížem Matka v smrtelné úzkosti, prožívajíc v duši všechny bolesti, jež trpí Syn! Maria vyličila sv. Brigittě⁽⁵⁾) žalostný stav svého Syna na kříži, jak jej sama viděla: „Můj drahý Ježíš visel na kříži v smrtelném zápase zcela zemdlen; oči zapadlé, polozavřené a zhaslé; rty svislé, ústa otevřená; líce vpadlé, jako na zuby přilepené; brada ztuhlá, nos zešpičatělý, tvář samý smutek; hlava skloněná na prsa, vlasy zčernalé krví, život slehlý, ruce a nohy ztrnulé a celé tělo samá rána a sama krev.“

„Všechna tato muka Ježíšova byla ranami i pro srdce Mariino“, praví Sofron⁽⁶⁾). „Kdyby byl tehdy někdo z nás na Kalvarii, píše Arnold Chartreský⁽⁷⁾), byl by spatřil dva oltáře a na nich dvě vznešené oběti: jedním oltářem bylo tělo Ježíšovo, druhým srdce Mariino.“ Ještě více se mi zamlouvají slova sv. Bonaventury⁽⁸⁾), jenž vidí na Kalvarii jen jeden oltář, totiž kříž Synův, na němž byla obětována s Beránkem Božím i jeho Matka. Proto se jí táže: „Paní moje, kde jsi? U kříže? Správněji musím říci, že jsi ukřižována se svým Synem a že se s ním přinášíš za oběť.“ Sv. Augustin⁽⁹⁾) praví: „Kříž a hřeby zraňovaly Syna i Matku; s Kristem ukřižovaným byla na kříž přibita i Matka.“ A je to pravda, neboť co působily hřeby na těle Ježíšově, to činila láska v srdci Mariině, poznamenává Arnold Chartreský⁽¹⁰⁾), takže podle slov sv. Bernardina⁽¹¹⁾) současně obětoval Syn své tělo a Matka svou duši.

Matky nemohou obyčejně snést pohled na své umírající děti. Musí-li však která býti při skonání svého dítěte, hledí mu zjednati všemožné ulehčení: upravuje mu co nejpoohodlněji lůžko, podává mu občerstvení a tak mírní ubohá matka i svou vlastní bolest. — Ó Matko, stížená bolestí krutější než všechny matky ostatní! Ó Maria, ty musíš býti při smrti svého Ježíše a nemůžeš mu zjednati ani nejmenší úlevu. Maria slyšela Syna volat: „Žízním“, nesměla však mu podati trochu vody, aby uhasil palčivou žízeň. Podle sv. Vincence Ferrerského⁽¹²⁾ mohla mu jen říci: „Synu, nemám nic jiného než vodu svých slz!“ Viděla, jak nesmírně mučí jejího Syna bolestné lůžko, na němž byl přibit třemi hřeby; ráda by jej byla aspoň objala a tak potěšila, aby skončil v jejím náručí, ale nemohla, praví sv. Bernard(?¹³). Viděla, jak hledá její Syn v tomto moři útrap někoho, kdo by ho potěšil podle předpovědi prorocké: „V lisu šlapal jsem samojediný... Hleděl jsem vůkol — a pomocník nikde; hledal jsem, nebyl však, kdo by přispěl.“ (Is. 63, 3. 5.) Kdo z lidí by jej potěšil, když všichni byli jeho nepřáteli? Ještě pod křížem se mu rouhali a všelijak posmívali: „Ti pak, kteří tudy chodili, rouhali se mu potřásajíce hlavou svou.“ (Mat. 27, 39.) Jedni naň pokřikovali: „Isi-li Syn Boží, sestup s kříže.“ Druzí: „Jiným pomohl, sám sobě pomoci nemůže.“ Jiní: „Je-li králem israelským, ať nyní sestoupí s kříže, a uvěříme v něho.“ (Mat. 27, 40. 42.) Kromě toho zjevila nejsvětější Panna sv. Brigittě⁽¹⁴⁾: „Musela jsem slyšet, jak nazývali mého Syna jedni zlodějem, jiní podvodníkem. Jiní říkali, že nezasloužil nic jiného než smrt. Všechny tyto řeči byly pro mne novými meči bolesti.“

Nejvíce však vzrostla bolest Mariina a soustrast se Synem, když uslyšela jeho výkřik: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?“ (Mat. 27, 46.) Tato slova nevymizela nikdy po celý život z její mysli, jak doznala sama sv. Brigittě⁽¹⁵⁾. Tak viděla zarmoucená Matka, jak je její Syn odevšad trýzněn. Chtěla mu pomoci, ale nemohla. Její bolest ještě více stupňovala myšlenka, že svou přítomností a svým utrpením rozmnožuje muka Synova. Sv. Bernard(?¹⁶) praví: „Plnost bolesti se vylila jako hořký proud ze srdce Mariina do srdce Ježíšova.“ Dokonce trpěl Syn více ze soustrasti s Matkou než svými vlastními bolestmi. Dále praví světec

o Marii: „Stála beze slova blízko kříže jeho Matka; umírala žijíc, žila umírajíc. Nemohla umřítí, protože již za živa byla mrtva.“ Ježíš sám sdělil blah. Baptistě Varanové z Camerina, jak vypráví Passino⁽¹⁷⁾ v jejím životopise, že největší bolest na kříži mu působil pohled na zarmoucenou Matku, stojící u paty kříže, takže zemřel bez útěchy ze soustrasti s ní. Když se dostalo blahoslavené hlubšího osvícení o této bolesti Ježíšově, zvolala: „Ó Pane, již mi nevyprávěj o této muce, nesnesla bych to!“

„Lidé žasli, praví blah. Šimon z Kassie⁽¹⁸⁾, když viděli, jak snáší tato Matka svou strašnou bolest tiše a bez hlesu.“ Mlčela-li však ústa Mariina, nemlčelo její srdce, neboť ustavičně obětovala Boží spravedlnosti život svého Syna za naši spásu. Víme, že pro zásluhy svých bolestí spolupracovala k tomu, abychom se zrodili k životu milosti. „Proto jsme dítkami jejích bolestí,“ praví Landsberger⁽¹⁹⁾. A padla-li nějaká krůpěj útěchy do tohoto moře hořkosti, jímž bylo srdce Mariino, byla touto jedinou útěchou myšlenka, že nás svými bolestmi rodí pro život věčný. Spasitel sám řekl sv. Brigittě⁽²⁰⁾: „Má Matka Maria stala se pro své spoluutrpení a svou lásku matkou všech na nebi i na zemi.“ To byl také smysl slov, jimiž se rozloučil umírající Spasitel se svou Matkou. V osobě Janově odkázal jí za dítky nás, když jí řekl: „Ženo, hle, syn tvůj.“ (Jan 19, 26.) Od té chvíle začala konati Maria úřad dobré matky, jak upozorňuje sv. Petr Damiani⁽²¹⁾: „Lotr na pravici činil pokání, protože blah. Panna stojíc mezi křížem Synovým a křížem lotrovým, prosila Syna za lotra. Tak se mu odvděčila za dobrodiní, jež jí před lety prokázal.“ Jak uvádějí mnozí spisovatelé, zachoval se tento lotr přátelsky k svaté rodině, když prchala s Ježíškem do Egypta. — Tento úřad dobré matky vykonávala nejblah. Panna vždycky a neustále jej bude též konati⁽²²⁾.

Modlitba.

Ó Matko, navštívená bolestí větší než všechny matky! Již tedý zemřel tvůj Syn, tak dobrý, tak tobě oddaný? Ó plač jen, máš proč plakat. Kdo tě může potěšiti? Může tě potěšiti toliko myšlenka, že svou smrtí přemohl Ježíš peklo, otevřel nebe lidem před tím zavřené a zachránil tolik

duší. S trůnu kříže bude vládnouti tolika srdcím, která přemožena jeho láskou budou jej milovati a jemu sloužiti.

Nebraň mi však, Matko má, přistoupiti ke kříži a plakat s tebou. Mám více příčin k pláči než ty, protože jsem jej tolikráte urazil. Ó Matko milosrdenství, pro smrt svého Vykupitele a pak pro zásluhy tvých bolestí doufám v odpuštění a ve svou věčnou spásu. Amen.

BOLEST VI.: PROBODENÍ BOKU JEŽÍŠOVA A SNÍMÁNÍ S KŘÍŽE

„Ó vy všichni, kteří kolem jdete cestou, pohleďte a vizte, je-li bolest jako bolest má.“ (Pláč Jer. 1, 12.) Duše zbožné, slyšte dnes slova bolestné Panny Marie: Dítka milené, nežádám, abyste mne těšily. Po smrti mého Syna Ježíše nic nemůže potěšiti moje srdce. Chcete-li se mi však zalíbiti, žádám od vás jen toto: Pohleďte na mne a vizte, zda byla kdy na světě bolest podobná bolesti mé, neboť za hrozného ukrutenství byl mi odňat ten, jenž byl celou mou láskou. — Než, Paní má, nežádáš-li útěchu a žízniš-li tak horoucně po utrpení, věz, že nijak neskončily tvé bolesti smrtí tvého Syna. Ještě dnes tě zraní jiný meč bolesti: Nemilosrdné kopí probodne bok tvého Syna již mrtvého; potom sňatého s kříže obejměš ve svém náručí. — Rozjímejme nyní pozorně šestou bolest, která postihla zarmoucenou Matku. Dosud trýznily Marii Pannu bolesti za bolestí, ale nyní se na ni shrnuly všechny najednou.

Matce stačí jen říci, že její syn je mrtev a ihned všechna vzplane láskou k ztracenému dítěti. Abychom zmírnili zármutek matek, jimž zemřely děti, připomínáme jim soužení, jež jim děti připravily. Ale které soužení bych měl připomenouti tobě, Královno má, abych zmírnil bolest tvou nad smrtí tvého Syna? Ach, on tě vždycky miloval, vždycky tě poslouchal, vždycky tě ctil! Nyní jsi ho ztratila. Kdo kdy pochopí tvé hoře? Jen ty, která jsi je zakusila.

Hned po smrti našeho Vykupitele, praví jeden zbožný spisovatel, provázela vznešená Matka celou silou své lásky nejsvětější duši svého Syna a představila ji Věčnému Otci. Bože můj, tak asi mluvila Maria Panna, viz, neposkvrněnou

duši tvého a mého Syna, který tě poslechl až k smrti, přijmi ji do svého objetí. Tvé spravedlnosti je již učiněno zadost, tvá vůle jest vyplněna. Již jest dokonána veliká obět ke tvé věčné slávě. A pak se obrátila k mrtvému Synu a vzdychala: Ó rány, rány z lásky vytrpěné, klaním se vám a raduji se pro vás, že skrze vás byla světu dána spása. Zůstanete otevřeny na těle mého Syna, abyste byly útočištěm všem, kdo se k vám obrátí. Ó kolik duší dojde skrze vás odpuštění hříchů a kolik jich roznítíte láskou k nejvyššímu Dobru.

Aby nebyla ničím rušena radost příští velikonoční soboty, žádali Židé, aby bylo snato s kříže tělo Ježíšovo. Ale že nesměli snímati s kříže odsouzence, dokud nezemřeli, přišli jim někteří zlámat nohy železnými kyji. Tak učinili již dvěma lotrům, kteří byli ukřižováni spolu. Maria Panna oplakávala smrt svého Syna, ale sotva uzřela blížiti se vojíny k svému Ježíši, zachvěla se hrůzou a řekla: Ach, můj Syn jest již mrtev, upustte od nové urážky a nemuňte ještě více mne, ubohou Matku. „Prosila je, aby nezlámali jeho nohy“, píše Bonaventura Baduarius⁽¹⁾. Ale zatím, co je prosila, vidí, ó Bože, jak jeden voják napráhl kopí a otevřel jím bok Ježíšův: „Jeden z vojáků bodl ho kopím v bok, a hned vyšla krev a voda.“ (Jan 19, 34.) Ranou kopí se zachvěl kříž a Srdce Ježíšovo bylo rozděleno, jak bylo zjeveno sv. Brigittě⁽²⁾. Vyšla krev a voda, protože v srdci nezůstalo než jen několik kapek krve a i tu chtěl za nás Spasitel vylíti, aby nám ukázal, že již neměl pro nás více krve. Toto probodení zhanobilo Ježíše Krista a bolesti naplnilo Marii Pannu. Zbožný Landsberger⁽³⁾ píše: „Kristus se rozdělil s Matkou svou o tuto ránu: sobě ponechal potupu, Marii Panně bolest.“ Podle sv. Otců byl tento meč bolesti právě oním, který předpověděl Svaté Panně sv. Simeon: meč ne železný, ale bolestný, který proklál její požehnanou duši v Srdci Ježíšově, v němž ustavičně přebývala. Tak na př. píše sv. Bernard⁽⁴⁾: „Kopí, které otevřelo jeho bok, proniklo do duše Mariiny, neboť se od něho nemohla odloučiti.“ Sv. Brigittě⁽⁵⁾ zjevila sama Matka Boží: „Když bylo vytaženo kopí, hrot jeho byl zbarven krví. Když jsem uviděla Srdce svého milného Syna probodeno, bylo mi, jako by bylo probodeno srdce moje.“ Anděl sdělil sv. Brigittě⁽⁶⁾, že Maria Panna přetrpěla tak nezměrné bolesti, že jenom zázrakem

se stalo, když nezemřela. V jiných bolestech byl při ní aspoň její Syn, který měl s ní útrpnost, zde však trpěla sama bez soucitného Syna.

Protože se obávala bolestná Matka, že budou způsobeny ještě jiné urážky milovanému Synu, poprosila Josefa z Arianie, aby si vyžádal od Piláta tělo jejího Ježíše. Chtěla jej aspoň mrtvého chrániti a vysvoboditi od nových potup. Josef šel a vysvětlil Pilátovi bolest a prosbu zarmoucené Matky. Podle sv. Anselma(?)⁽⁷⁾ útrpnost s Matkou ohměkčila Piláta, že jí vydal tělo Spasitelovo.

Hle, již snímají Ježíše s kříže! Ó přesvatá Panno, tys darovala světu pro naši spásu s tak vroucí láskou svého Syna! Ach, jak ti jej nyní svět vrací! Ó Bože, viz, jak mi jej vrací svět, řekla tehdy Maria: „Milý můj bílý jest a červený.“ (Velep. 5, 10.) Syn můj byl bílý a červený a ty, světe, mi jej vracíš černého oteklými a červeného ne zdravím, nýbrž ranami, jimiž jsi ho posel. Byl krásný, ale nyní již není, nyní je všecek zohaven. Pohled na něho rozohňoval láskou a nyní naplňuje hrůzou každého, kdo na něho popatří: „Ó kolik mečů, praví Bonaventura Baduarius⁽⁸⁾, proklálo duši této Matky, když jí podali s kříže jejího Syna! Představ si jen, jaká bolest musí zachvátiti každou matku, když jí podají mrtvé dítě.“

Svaté Brigittě bylo zjeveno⁽⁹⁾, že při skládání s kříže postavili k němu tři žebříky. Jak vypravuje Metafrastes⁽¹⁰⁾, nejprve vytáhli svatí učedníci hřeby z rukou, potom z nohou a odevzdali je Marii Panně. Nato přidržoval jeden tělo Ježíšovo nahoře, druhý dole a tak je snesli s kříže. Bernardin z Busti⁽¹¹⁾ vžívá se do bolesti Marie Panny a vidí ji, jak vystoupila na špičky a rozpřáhla ruce po milovaném Synu; již jej objímá a usedá pod kříž. Patří na jeho pootevřená ústa, na jeho vyhaslé oči. Prohlíží rozdrásané údy a obnažené kosti. Snímá mu trnovou korunu a vidí nesčíslné rány, způsobené jeho svaté hlavě. Patří na jeho probodené ruce a nohy a říká: Ach, Synu, kam tě zavedla tvá láska k lidem! Co jsi jim učinil, že tě tak ztrýznili? Tys mi byl otcem, pokračuje Bernardin z Busti, tys mi byl bratrem, snoubencem, mou rozkoší, mou slávou, tys mi byl vším. Synu, viz, jak jsem zarmoucená, popatří na mne a potěš mne. Ale ach, ty již na mne nemůžeš pohleděti. Promluv, řekni mi slovíčko a potěš mne! Ach, ty již nemůžeš mluvit. ty jsi

mrtev. Ó trny ukrutné — a obracejíc se k hrozným nástrojům umučení, pokračuje — vy hřeby, ty necitelné kopí, jak jste jen mohly tolik ztrýzniti svého Stvořitele? Ale co pravím trny, co pravím hřeby? Vy hříšníci jste to, kteří iste tak přehrozně naložili s mým Synem.

Tak tehdy naříkala Maria Panna na nás. A co by řekla dnes, kdyby byla schopna bolesti? Co by trpěla dnes, když vidí, že i po smrti jejího Syna lidé jej znovu trýzní a křížují svými hříchy? Ne, nezarmucujme již tuto bolestnou Matku! A jestli v minulosti jsme ji ještě zarmoutili svými chybami, učinme, co nám praví. Praví nám: „Pamatujte na to a zastýďte se... odpadlíci.“ (Is. 46, 8.) Hříšníci, vraťte se k zraněnému Srdci mého Ježíše! Vraťte se kajícně a dojísta vás přijme. „Od Ježíše se utecte k Ježíši, povzbuzuje nás ústy opata Guerrika⁽¹²⁾, od Soudce k Vykupiteli, od soudné stolice ke kříži.“ Svátá Panna sdělila sv. Brigittě⁽¹³⁾, že Ježíši snátému s kříže zatlačila oči, ale nemohla mu složit ruce. Tím nám dal Ježíš Kristus na srozuměnou, že jeho náručí zůstane vždy otevřeno všem kajícím hříšníkům, kteří se k němu obrátí. Ó světe, pokračuje Maria, hle, tvůj čas, čas milování! Od té chvíle, kdy můj Syn zemřel za tvoji spásu, nemůžeš se již strachovati, nýbrž jen milovati, milovati svého Ježíše, který na důkaz své lásky tak nesmírně pro tebe trpěl. „Proto bylo zraněno Srdce Kristovo, hlásá sv. Bernard⁽¹⁴⁾, aby byla zřejma rána neviditelné lásky ranou viditelnou.“ „Nechal-li můj Syn, pokračuje podle sv. Bonaventury⁽¹⁵⁾ Maria Panna, otevřítí svůj bok, aby ti dal Srdce své, je slušno, člověče, abys mu též ty srdce daroval.“ „A chcete-li, dítky Mariiny, dlíti v srdci Ježíšově, dí Hubertin z Casale⁽¹⁶⁾, jděte k němu s Marií Pannou a ona vám vyprosí tuto milost⁽¹⁷⁾).

Modlitba.

Ó Panno bolestná, veliká v ctnostech a ještě větší v bolestech! Tvé ctnosti i tvé bolesti vyrostly z žáru tvé lásky k Bohu, neboť tvé srdce neznalo nic jiného než milovati Boha. Ó Matko, slituj se na mě mnou! Nemiloval jsem Boha, ba naopak ještě jsem jej urážel. Pro tvé bolesti doufám, že dojdou odpuštění. To mi však nestačí, chci milovati svého

Spasitele. Ale kdo mi vyprosí spíše tuto milost než ty, která jsi Matkou krásného milování? Maria Panno, ty všechny dovedeš potěšit, nuže, potěš i mne. Amen.

BOLEST VII.: POHŘEB JEŽÍŠŮV

Je-li matka svědkyní utrpení svého Syna, není pochyby, že cítí a trpí zároveň všechny bolesti synovy. Když však její syn po mnohých bolestech skoná, má být pohřben a matka se má s ním navždy rozloučiti, jaká bolest ji zachvátí při vzpomínce, že ho již nikdy nespatří. To je poslední meč, o kterém nyní budeme rozjímati. Když viděla Maria Panna svého Syna umírat na kříži, když jej ve svých loktech svírala po jeho skonu, musela se na konec přece od něho odloučiti, aby byl uložen do hrobu; musela se vzdát sladké myšlenky na jeho přítomnost.

Abychom lépe pochopili její poslední bolest, vraťme se na Kalvarii a pohlédněme na usouzenou Matku, objímající mrtvého Syna. Tu si mohla naříkati s Jobem: Synu můj, „obrátils mi se v ukrutníka.“ (Job 30, 21.) Vše, čím jsi vynikal, krása, půvab, ctnosti, tvé milé způsoby, všechny důkazy tvé zvláštní lásky ke mně, všechny projevy přízně, vše to se změnilo pro mne v tisícere šípů bolesti. Čím více rozněcovaly lásku mou k tobě, tím více musím nyní trpěti, když jsem tě pozbyla. Synu můj milý, v tobě a s tebou všeho jsem zbavena. Ústy Bernardovými⁽¹⁾ takto promlouvá Maria Panna: „Ó skutečný Synu Boží, tys mi byl otcem, tys mi byl synem, tys mi byl snoubencem, tys byl duší mou. Nyní již nemám otce, jsem bez snoubence, oplakávám syna, neboť když jsem pozbyla takového Syna, pozbyla jsem všeho.“ Tak se soužila Rodička Boží, když objímala v loktech svého Syna. Svátí učedníci se právem obávali, že jim tato ztrápená Matka zemře bolestí, až jí vezmou s klínu mrtvého Syna, ručí, pomazali vonnými mastmi a zabalili do připraveného aby ho pohřbili. Proto s uctivým násilím vzali ho z jejího nároucha, ve kterém Spasitel zanechal světu svou podobu, jak jest dodnes viděti v Turině⁽²⁾. A nyní ho již nesou ke hrobu, již začíná smuteční průvod. Učedníci si ho kladou na ramena, nebeští andělé jej v zástupech provázejí, svaté ženy

je následují. S nimi jde za svým Synem ke hrobu bolestná Matka. Když došli na určené místo, neměla blah. Panna jiného přání, než býti za živa pohřbena se svým Synem. Zjevil se sv. Brigittě⁽³⁾: „Jak ráda bych se byla tehdy dala za živa pohřbíti se svým Synem, kdyby to byla jeho vůle.“ Ale vůle Boží to nebyla. Doprovodila tedy ke hrobu nejsvětější tělo Ježíšovo a v něm podél těla uložila hřeby a trnovou korunu, jak píše Baronius⁽⁴⁾. Když zvedali kámen, aby hrob uzavřeli, obrátili se učedníci Páně k nejsv. Panně s těmito slovy: Paní, nyní musíme uzavřít hrob, vzmuž se, pohlédni naposled na svého Syna a rozluč se s ním. — Synu můj milovaný — tak asi úpěla bolestná Matka — již nikdy nemám tě spatřiti? Přijmi proto poslední pohled své Matky, poslední její sbohem! Přijmi mé srdce, neboť to zůstává u tebe v hrobě. Sv. Fulgenc^(?)⁽⁵⁾ píše: „Nejsvětější Panna vroucně si přála pohřbíti svou duši s tělem Ježíšovým.“ A Maria sama sdělila sv. Brigittě⁽⁶⁾: „Vpravdě mohu říci, že pohřbením mého Syna jako by dvě srdce byla pohřbena v jednom hrobě.“

Konečně vzáli kámen a uzavřeli ve svatém hrobě tělo Ježíšovo, tento drahocenný poklad, nad nějž ani země ani nebe nemá cennějšího. — Zastavme se zde poněkud. Matka Boží pohřbila své srdce s Ježíšem, neboť Ježíš byl celý její poklad. „Kde jest poklad váš, tam bude i srdce vaše.“ (Luk. 12, 34.) Kde my pochováváme své srdce? Ve tvorech nebo v blátě? Proč ne v Ježíši, který zůstal s námi i po svém Nanebevstoupení a to ne již mrtvý, nýbrž živý v Nejsvětější Svátosti oltářní, aby mohl býti s námi a míti naše srdce.

Ale vraťme se k nejsvětější Panně! Podle Bonaventury Baduaria⁽⁷⁾, dříve než odešla od hrobu, blahořečila posvátné skále: Ó šťastná skálo, která nyní v sobě uzavíráš toho, jehož jsem nosila po devět měsíců v životě, blahořečím tobě a závidím ti. Tobě ponechávám, abys střežila mého Syna, který je všechno mé blaho, všechna láska má. Nato se obrátila k Věčnému Otci: Otče Věčný, tobě poručím tvého a svého Syna. Těmi slovy se rozloučila se Synem a s hrobem a odcházela domů. „Vracela se tak zarmoucená a smutná tato ubohá Matka, píše sv. Bernard⁽⁸⁾, že mnohé i proti jejím vůli pohnula k slzám.“ Nikdo, kdo ji potkal, neubráníl se slzám. „Svatí učedníci a ženy, které ji provázely, pokračuje světec, plakaly více nad ní než nad Pánem.“

Podle slov Bonaventury Baduaria⁽⁹⁾ zahalily jí příbuzné ve smuteční závoj. Jdouc na zpáteční cestě kolem kříže, dosud zkropeného krví Ježíšovou, byla první, která se mu poklonila: Kříži svatý, pravila, líbám tě a klaním se ti; již nejsi dřevem potupným, ale trůnem lásky a oltářem milosrdenství, posvěceným krví Beránka Božího, jenž se na tobě obětoval za spásu světa. — Od kříže se vrátila domů. Sotva tam přišla, rozhlížela se všude po svém Ježíši, ale nespatriła ho. Místo drahého Syna draly se před její zrak všechny vzpomínky na jeho krásný život a přehořkou smrt. Tu vzpomínala, jak kdysi objímala svého Syna ve stáji betlemské a jak s ním tolik roků rozmlouvala v domku nazaretském. Vzpomínala na vzájemné důkazy lásky, vroucí pohledy a slova života věčného, vyšlá z jeho božských úst. A opět jí vstoupil na mysl dnešní žalostný výjev. Znovu vidí hřeby, trny, rozdrásané údy Synovy, hluboké rány, obnažené kosti, pootevřená ústa, zakalené oči. Jak bolestnou nocí byla ona noc pro Marii Pannu! Hle, nyní se obrací bolestná Matka k sv. Janu a smutně se ho táže: Jene, kde je tvůj Mistr? A Maří Magdaleně dí: Dcero, řekni mi, kde je tvůj Miláček? Ó Bože, kdo nám ho vzal? Dává se do pláče a s ní pláče všichni. Duše má, ty nepláčeš? Obrát se k Marii a rci jí se sv. Bonaventurou⁽¹⁰⁾: „Dovol mi, Paní, dovol mi plakati s tebou; tys nevinná, já jsem vinen.“ Pros ji alespoň, aby ti bylo dopřáno plakati s ní: „Dej, bych s tebou slzy lil.“⁽¹¹⁾ Ona pláče z lásky, ty plač z bolesti nad svými hříchy. Tak se i tobě může dostati blahého štěstí, o kterém se dočteš v připojeném příkladě.

Příklad. P. Engelgrave⁽¹²⁾ vypravuje o řeholníku, který tak hrozně trpěl úzkostmi, že býval blízek zoufalství. Dětině však uctíval bolestnou Marii Pannu a ve svém soužení se k ní utíkal. Vzpomínkou na její bolesti býval vždy potěšen a posílen. Když umíral, dorážel na něho zlý duch více než kdy jindy úzkostmi a pokoušel ho k zoufalství. Slitovná Matka Boží, vidouc ubohého syna tak trápeného, zjevila se mu a pravila: „Synu můj, proč se rmoutíš, když jsi tak často těšil mne v mém zármutku? Viz, Ježíš mne posílá k tobě, abych tě potěšila. Vзмуž se a pojď se mnou do nebe.“ Po těch slovech zbožný řeholník rozradostněn a pln důvěry tiše skonal.

Modlitba.

Bolestná Matko má, nesmím tě nechati plakati samotnu. Ne, musím se k tobě přidružití svými slzami. Tuto milost dnes na tobě žádám: vypros mi, abych ustavičně rozjímal a něžně ctil umučení Ježíše Krista a tvoje, abych po všechny dny života svého, které mi ještě zbývají, oplakával bolesti tvoje, Matko má, a bolesti svého Vykupitele. Tyto bolesti, doufám, vlijí mi v hodinu smrti důvěru a sílu, abych nezoufal při pohledu na urážky, jichž jsem se dopustil vůči svému Spasiteli. Kéž mi vyprosí odpuštění, setrvání a nebe, kde, jak se těším, budu se s tebou radovati a velebiti nekonečné milosrdenství Boží po celou věčnost. Tak doufám, tak se staň. Amen, amen.

Poznámka: Kdo se chce modliti Korunku k uctění bolesti Marie Panny, nalezne ji na konci knihy. Složil jsem ji před několika roky a zařadil sem pro pohodlí ctitelů Matky bolestné. Prosím všechny, kdo budou uctívati její bolesti, aby mne jí doporučili.

„Ó Paní, která se zmocňuješ něžností srdce lidského, ne-uchvátilas i srdce moje? O Uchvatitelko srdcí, kdy mi vrátíš mé srdce? Ostříhej je se svým srdcem a skryj je v hoku Syna svého. Potom budu míti to, nač se těším, protože ty jsi naše naděje.“⁽¹³⁾

*III. O ctnostech nejblahoslavenější
Marie Panny*

Chceme-li si jistěti a hojněji získati přízeň svatých, následujme jejich ctnosti, radí sv. Augustin(?)⁽¹⁾. Vidí-li svatí, že se cvičíme v těch ctnostech, v jakých se oni cvičili, tím spíše se za nás přimluví. Maria Panna, Královna svatých a přední naše Orodovnice, přeje si, aby duše, kterou vyrvala ze spárů ďáblových a smířila s Bohem, rozhodla se ji následovati, neboť jinak by ji nemohla v takové míře zahrnovat milostmi, jak by si přála. Zato však blahoslavenými nazývá všechny, kteří svým životem kráčejí v jejích šlépějích: „Ny ní tedy, děti, poslyšte mne! Blahoslavení, kteří dbají cest mých!“ (Přisl. 8, 32.) Kdo miluje, buď již jest nebo bude podoben osobě milované podle latinského přísloví: Láska stejně buď nachází anebo činí. Proto napomíná Sofron⁽²⁾: „Lneme-li láskou k Marii Panně, musíme vytvářeti v sobě její obraz, neboť to jest největším důkazem naší lásky k ní.“ Richard od sv. Vavřince⁽³⁾ ujišťuje, že jen ti jsou nebo se mohou nazývati dítkami Svaté Panny, kdo chtějí žíti jejím životem. „Nechť syn následuje matku svou, povzbuzuje sv. Bernard(?)⁽⁴⁾, neboť jen tak se mu dostane její přízně; kdo ji ctí jako matku, jako syna bude ho ona míti a vyznamenávati.“

Jest pravda, že nám evangelia jen velmi málo zaznamenala o ctnostech této nebeské Matky, nicméně napověděla, že

byla plná milostí. Tím však řekla vše, i že se skvěla všemi ctnostmi, i že všechny byly ve stupni hrdinském. „Kdežto jiní světci, píše sv. Tomáš⁽⁵⁾, vynikli jen v některé ctnosti, přесvatá Panna vynikla ve všech a ve všech září nám vzorem.“ A podobně mluví i sv. Ambrož⁽⁶⁾: „Její život sám je školou ctností pro všechny.“ Proto nás také povzbuzuje: „Panenství a život Mariin buď vám obrazem, v němž září podoba ctnosti. Zde čerpejte příklady, jak žít, v čem se polepšiti, před čím prchat, co si osvojiti.“

Základem všech ctností podle učení sv. Otců je pokora. Nuže, na prvním místě zkoumejme, jak veliká byla pokora Matky Boží.

§ 1: O POKOŘE MARIE PANNY

„Pokora, praví sv. Bernard⁽¹⁾, jest základnou a strážkyní ctností.“ A právem. Bez pokory není v duši jediné ctnosti; i kdyby měla všechny, zmizí-li pokora, zmizí i ony. Naopak zase, Bůh má tak veliké zalíbení v pokoře, že okamžitě přichází k té duši, která jest pokorná, píše sv. František Sal.⁽²⁾ sv. Františce de Chantal. Tato krásná a nutná ctnost nebyla známa na světě; teprve až Syn Boží sestoupil na zemi, svým příkladem nás ji naučil a uložil nám, abychom jej v ní následovali: „Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem.“ (Mat. 11, 29.) A jako Maria Panna byla první a nejdokonalejší učednicí Ježíše Krista ve všech ctnostech, tak vynikla též v pokoře a zasloužila si pro ni býti vyvýšena nade všechny tvory. Bylo zjeveno sv. Mechtildě⁽³⁾, že první ctností, v níž se cvičila blah. Panna od svého dětství, byla pokora.

Prvním rysem pokorného srdce je skromné smýšlení o sobě. Maria Panna tak skromně vždy o sobě smýšlela, jak bylo zjeveno též sv. Mechtildě, že nad nikoho se nevynášela, třebas věděla, jak bohatě byla milostmi povznesena nad jiné. Tento smysl mají podle opata Ruperta⁽⁴⁾ slova Velepísně: „Ranila srdce mé sestro má, nevěsto... jedním vlásem šíje svojí.“ (Velep. 4, 9.) Pokorným smýšlením o sobě ranila Maria srdce Boží. Nelze tvrditi, že by se považovala Maria Panna za hříšnici, neboť pokora je pravda, praví sv. Terezie⁽⁵⁾, a přесvatá Panna byla si vědoma, že Boha ni-

kdy neurazila; také nelze tvrditi, že by nechtěla vyznati, že od Boha obdržela větší milosti než ostatní tvorové, vždyť srdce pokorné rádo přiznává zvláštní dary Boží, aby se tím více mohlo pokořiti. Ale Rodička Boží v jasnějším světle poznávala nekonečnou velebnost a dobrotu svého Boha a poznávala i dokonaleji svoji nízkost. Proto se nad jiné pokořovala a říkala s nevěstou Velepísně: „Nehleďte na mne, že jsem snědá, opálilo mne slunce.“ (Velep. 1, 5.) Podle sv. Bernarda⁽⁶⁾ jako by řekla: Přiblížím-li se k němu, shledávám, že jsem černá. Maria Panna, učí sv. Bernardin⁽⁷⁾, ustavičně uvažovala o velebnosti Boží a o své nicotnosti. Právě jako žebračka se nevypíná pro darovaný nádherný oděv, ale poníží se při pohledu na něj před dárce a vzpomíná na svoji chudobu, tak i Maria Panna: Čím více patřila na svoje obohacení, tím více se pokořovala vzpomínkou, že vše jest darem Božím. Sama zjevila sv. Alžbětě Durynské⁽⁸⁾: „Buď přesvědčena, že jsem se považovala za nejnižší a nehodnou milosti Boží.“ „Po Synu Božím nebylo tvorů, praví sv. Bernardin⁽⁹⁾, který by byl více povýšen než Maria a nebylo také nikoho, kdo by se hlouběji pokořoval jako Maria Panna.“

Druhým rysem pokory jest skrývání darů Božích před druhými. Maria Panna nechtěla ani sv. Josefu zjeviti milost svého vyvolení za Matku Boží. Sv. Josef pozoroval její mateřství a potřeboval jejího vysvětlení, aby byl zbaven nejistoty o její počestnosti nebo aspoň rozpaků. S jedné strany nemohl pochybovati o jejím panenství, s druhé strany bylo mu neznámo tajemství vtělení. Aby se sprostil duševního zmatku, rozhodl se, že ji tajně propustí. (Mat. 1, 19.) Kdyby ho anděl nebyl upozornil, že jeho snoubenka počala z Ducha Svatého, jistě by ji byl propustil.

Pokorný odmítá chválu a přenáší ji na Boha. Jak se zachvěla Maria Panna při chvalořeči archanděla Gabriela! A sotva ji pozdravila sv. Alžběta: „Požehnanás ty mezi ženami... Odkud mi to, aby Matka Pána mého přišla ke mně? A blahoslavená, která uvěřila...“ (Luk. 1, 42-45), ihned obrací Maria Panna všechnu tuto chválu na Boha a odpovídá pokorným chvalo zpěvem: „Velebí duše má Hospodina.“ Jako by řekla: Alžběto, ty chválíš mne, ale já chválu vzdávám Hospodinu, jemuž je-

dinému náleží všechna čest. Ty se divíš, že já přicházím k tobě, já však se divím Boží dobrotě, v Bohu duch můj plesá. Ty mne velebíš, že jsem uvěřila, já opět velebím Boha, který povýšil nízkost mou. Proto řekla Maria Panna sv. Brigittě⁽¹⁰⁾: „Proč jsem se tak hluboce pokořovala nebo proč jsem zasloužila tak nesmírnou milost? Proto, že jsem uznala a věděla, že nejsem a nemám ze sebe nic. Proto jsem nežádala chválu pro sebe, ale jediné pro Dárce milosti a Tvůrce svého.“ Sv. Augustin(?)(¹¹) volá v kázání o pokoře Marie Panny: „Opravdu blahoslavená pokora, která Boha lidem zrodila, ráj otevřela a duše od pekla vysvobodila.“ Pokorní si kladou za čest sloužiti jiným. Ani Maria Panna se nezdráhala sloužiti sv. Alžbětě po tři měsíce. Sv. Bernard podotýká⁽¹²⁾: „Alžběta se divila, že přišla Maria, ale podivnější je, že nepřišla, aby jí bylo slouženo, nýbrž aby sloužila.“

Pokorní milují ústraní a volí si poslední místo. Tak jednala, praví sv. Bernard⁽¹³⁾, také Maria Panna. Aby nerušila Syna, nechtěla vstoupiti do domu, kde vyučoval, ač s ním chtěla mluvit, jak vypráví sv. Matouš (12, 46-50). V kruhu apoštolů ve večeřadle zvolila si poslední místo. Sv. Lukáš píše: „Všichni trvali jednomyslně na modlitbě se ženami a s Marií, Matkou Ježíšovou.“ (Sk. ap. 1, 14.) Sv. Lukáš ji uvedl na posledním místě ne proto, že snad nevěděl, že jí jako Matce Boží přísluší místo první, nýbrž proto, že sama si zvolila místo poslední až za apoštoly a ostatními ženami. Podle výkladu jednoho spisovatele⁽¹⁴⁾ sv. Lukáš uvádí všechny tak, v jakém pořadí seděli ve večeřadle. Sv. Bernard⁽¹⁵⁾ k tomu podotýká: „Právem poslední stala se první, neboť ač byla první, ze sebe učinila poslední.“

Pokorní si libují posléze v pohrdání. Není známo, že byl Maria Panna byla v Jerusalemě na Květnou neděli, kdy byl její Syn přijímán od lidu s takovou slávou. Zato v den jeho smrti veřejně vystoupila na Kalvarii a snášela potupu, která ji stihala jako matku odsouzence, umírajícího bezectně potupnou smrtí. Sama kdysi pravila sv. Brigittě⁽¹⁶⁾: „Jest něco potupnějšího, než býti nazýván bláznem, trpěti všelikým nedostatkem a považovati se za nejnehodnějšího ze všech? Taková byla, dcero má, moje pokora; to byla všechna radost má, všechna vůle má, neboť jsem si nepřála nic než zalíbiti se Synu svému.“

Ctihodné Sestře Pavle z Foligna⁽¹⁷⁾ byla zjevena v jednom vytržení podivuhodná pokora Svaté Panny; řehořnice ztrnulá úžasem sdělila své vidění zpovědníku: Pokora Matky Boží! O Otče, pokora Matky Boží! Není na světě ani nejmenší stopy po pokoře, jakou vynikala Maria Panna. A Spasitel jindy ukázal sv. Brigittě⁽¹⁸⁾ dvě ženy, z nichž jedna byla samá nádhera a marnivost: Toto je pýcha, řekl. Ona druhá s hlavou skloněnou, ke všem poslušná a jediné Bohem se zaměstnávající a sebe za nic nepovažující je pokora a její jméno jest Maria. Tím chtěl Bůh naznačiti, že jeho nejsvětější Matka byla tak pokorná, že byla pokora sama.

Není pochyby, že pro naši přirozenost hříchem podlomenou není podle výroku sv. Řehoře Nyssenského⁽¹⁹⁾ ctnosti těžší nad pokoru. A přece není vyhnutí, chceme-li býti pravými dítkami Mariinými, než abychom byli pokorní. „Nemůžeš-li následovati čistotu pokorné Panny, praví sv. Beranrd⁽²⁰⁾, následuj pokoru Panny.“ Pyšní se jí protiví a jen pokorné k sobě zve: „Jeli kdo maličký, pojď ke mně.“ (Přísl. 9, 4.) Richard od sv. Vavřince⁽²¹⁾ píše: „Maria Panna chrání nás pláštěm pokory.“ Totéž chtěla říci Matka Boží sv. Brigittě⁽²²⁾ slovy: „I ty, dcero má, pojď a skryj se pod můj plášť; tímto pláštěm je moje pokora.“ A připojila: „Rozjímání o mé pokoře je dobrým, hřejícím pláštěm. Ale jako plášť zahřívá pouze toho, kdo jej nosí, a to nejen v myšlenkách, ale skutečně, tak také pokora moje nikomu neprospěje, leč když se každý vynasnaží jí následovati. Oděj se proto, dcero má, touto pokorou.“ — Ó jak jsou drahé Marii Panně duše pokorné! Sv. Bernard⁽²³⁾ dosvědčuje: „Přesvatá Panna zná a miluje jen ty, kteří ji milují, blízka jest těm, kdo ji vzývají, zvláště však těm, kdo se jí podobají čistotou a pokorou.“ A povzbuzuje: „Milujete-li Marii, snažte se o tuto ctnost.“ — P. Martin d'Alberro⁽²⁴⁾ T. J. z lásky k Marii Panně zametal dům a vynášel smetí. Jak vypravuje jeho životopisec P. Nieremberg, zjevila se mu jednou Maria Panna a jako na poděkování mu řekla: „Převelice si vážím tohoto pokorného skutku, který jsi vykonal z lásky ke mně!“

Ó Královno moje, nikdy nemohu býti tvým pravým dítkem, nebudu-li pokorný. Ale svými hříchy, jak sama vidíš, nejen že jsem byl nevďečný svému Bohu, ale i pyšný. Ó Matko má, uzdrav mne. Pro zásluhy své pokory vypros mi, abych byl pokorný a tak abych se stal tvým synem. Amen.

§ 2: O LÁSCĚ MARIE PANNY K BOHU

Sv. Albert Veliký⁽¹⁾ praví: „Kde jest větší čistota, tam je větší láska.“ Čím je srdce čistší a odpoutanější od sebe, tím plnější je láskou Boží. Maria Panna byla pokora sama a žila zcela odpoutána od sebe, proto též byla plna lásky Boží a její láska převyšovala podle sv. Bernardina⁽²⁾ lásku andělů i lidí. Právem ji mohl nazvati sv. František Saleský⁽³⁾ Královnou lásky.

Bůh uložil člověku, aby jej miloval celým srdcem: „Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého.“ (Mat. 22. 37.) Ale toto přikázání, jak učí sv. Tomáš⁽⁴⁾, nebude splněno dokonale na této zemi, nýbrž až v nebi. Neslušelo se však, podotýká sv. Albert Veliký⁽⁵⁾, aby Bůh uložil nějaké přikázání, které by od nikoho dokonale nebylo naplněno; byla tu proto Rodička Boží, jež je splnila dokonale. Totéž stvrzuje Richard od sv. Viktora⁽⁶⁾: „Matka našeho Spasitele konala v nejvyšší míře každou ctnost. Kdo kdy splnil tak jako ona první přikázání: Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého? Tak v ní vzplanula božská láska, že byla u ní vyloučena každá chyba.“ „Láska Boží, praví sv. Bernard⁽⁷⁾, tak zranila a pronikla duši Mariinu, že nebylo v ní mística, jež by nebylo láskou zraněno.“ Ano, Maria Panna mohla říci: „Můj milý jest můj a já jsem jeho.“ (Velep. 2, 16.) I serafové mohli sestoupiti s nebe, píše Richard⁽⁸⁾ a učiti se lásce Boží od srdce Mariina.

Bůh, jenž je láska, sestoupil na zemi, aby ve všech roznítil plameny své božské lásky; žádné srdce však neroznítil touto láskou tak, jako srdce své Matky, které nejsou zatíženo náklonností k věcem časným, mohlo plně vzplanouti tímto svatým ohněm. To dosvědčuje Sofron⁽⁹⁾: Božská láska tak ji celou zapálila, že nic pozemského ji nepoutalo; celá byla zanícena a opojena láskou. Srdce Marie Panny bylo zároveň lásky a zcela vhodně lze u ní užití slov z Velepísne: „Žár její žár jest ohně, plamenů.“ (Velep. 8, 6.) Její srdce bylo ohněm, protože uvnitř plálo láskou, a plamenem, protože také navenek všem zářilo leskem ctností, vysvětluje Anselm Laonský⁽¹⁰⁾. Když chovala Maria Panna na svých loktech Ježíše, větším právem mohla býti nazvána „ohněm nesoucím oheň“ než ona žena, o níž vypravuje Hippokrates, že v rukou nosila oheň. „Jako oheň rozpaluje železo,

praví sv. Ildefons(?)⁽¹¹⁾, tak Duch svatý celou ji rozžhavl, že v ní bylo vidět jenom plamen Ducha Svatého a že jenom oheň této lásky v ní hřál.“ Svatý Tomáš z Villanovy⁽¹²⁾ připodobňuje srdce Mariino k onomu keři, který hořel před Mojžíšem, ale neshořel. Mohl proto svatý Jan podle sv. Bernarda⁽¹³⁾ vidět Marii Pannu oděnou sluncem, neboť láskou byla co nejtěsněji spojena s Bohem — tímto hořícím Sluncem — a to tak, jak je tvorů jen možno.

O to se opírá též myšlenka sv. Bernardina Sienského⁽¹⁴⁾, že svatá Panna nebyla nikdy pokoušena ďáblem. Jako před velikým ohněm prchají mouchy, tak před srdcem Marie Panny, tímto plamenem lásky, prchali ďáblové a neodvážili se k ní se přiblížit. Podobně i Richard od sv. Viktora⁽¹⁵⁾: „Blah. Panna byla tak hrozná mocností pekelným, že se neosmělily k ní přistoupit a ji pokoušet; odstrašoval je žár její lásky.“ Maria Panna sama zjevila sv. Brigittě⁽¹⁶⁾, že na tomto světě neměla jiné myšlenky, jiného přání ani jiné radosti mimo Boha. Její požehnaná duše těšila se již na této zemi jakémusi patření na Boha nesčetnými úkony lásky, píše Suarez⁽¹⁷⁾. Více se mi však zamlouvá, co praví Bernardin z Busti⁽¹⁸⁾, že Maria Panna nevzbuzovala lásku jen občas jako jiní svatí, nýbrž jediným stálým úkonem milovala ze zvláštní výsady Boha nepřetržitě a trvale. Jako královský orel měla ustavičně upřený zrak na Slunce Boží tak, že podle mnicha Mikuláše⁽¹⁹⁾ ani zevnější činnost jí v tom nepřekážela. Svatý Germanos⁽²⁰⁾ proto vidí v obětním oltáři, na němž hořel dnem i nocí posvátný oheň, předobraz Svaté Panny.

Ani spánek nebránil Marii Panně v lásce Boží. Byl-li, jak tvrdí sv. Augustin⁽²¹⁾, takový vynikající dar dán našim prarodičům, jistě jej Bůh neodepřel ani své Matce. Totéž připouští i Suarez, opat Rupert, sv. Bernardin a sv. Ambrož⁽²²⁾, který píše: „Když odpočívalo tělo, bděla duše.“ Tak se splnilo na Marii Panně slovo svatopiscovo: „N e s h a s n e v n o c i j í s v ě t l o.“ (Přisl. 31, 18.) „Zatím co se její svaté tělo zotavovalo jemným spánkem, duše její se povznášela k Bohu“, praví sv. Bernardin⁽²³⁾; v této době se dokonaleji spojovala s Bohem, než kdokoli jiný v úplném bdění.“ Mohla zvolati s nevěstou z Velepísně: „S p a l a j s e m, a l e m é s r d c e b d ě l o.“ (Velep. 5, 2.) Stejně byla šťastna i ve spánku i ve bdění, vyznává Suarez⁽²⁴⁾. Slovem, musíme opakovati se sv. Bernardinem⁽²⁵⁾: „Maria Panna, dokud žila na

zemi, bez přerušení milovala Boha, a nikdy nejednala jinak leč podle přání Boží moudrosti, a tak jej milovala, jak poznávala, že jej má milovat.“ Jako sv. Albert Veliký⁽²⁶⁾ i my můžeme věriti, že Maria Panna byla naplněna tak velikou láskou, že více pouhý tvor na této zemi nesnese. Svou vřelou láskou stala se Maria tak krásnou, že Bůh neváhal sestoupiti s nebe, píše sv. Tomáš z Villanova⁽²⁷⁾, a státi se v jejím lůně člověkem. A sv. Bernardin⁽²⁸⁾ volá: „Hle, Panna, která ctností zranila a uchvátila srdce Boží.“

Poněvadž však Maria Panna tak yroucně Boha miluje, co nejyroucněji žádá od svých ctitelů, aby Boha milovali, jak jen dovedou. Bl. Anděle z Foligna⁽²⁹⁾ zjevila jednou po svatém přijímání: „Andělo, buď požehnána mým Synem; snaž se jej milovati, pokud jen můžeš.“ A sv. Brigittě⁽³⁰⁾ opět: „Dcero, chceš-li být se mnou v důvěrném styku, miluj Syna mého.“ To jest celé její přání, viděti, že jest její Syn, Bůh, milován. Novarino⁽³¹⁾ se táže, proč prosí Svatá Panna s nevěstou Velepísně anděly, aby zvěstovali Pánu, jak vřele ho miluje: „Zaklínám vás, dcery jerusalemské, milého mého-li najdete, abyste pověděly jemu, že já láskou hynu.“ (Velep. 5, 8.) Což snad nevěděl Bůh, jak jej miluje? Proč žádá, aby jejímu Milému ukázaly ránu, kterou jí sám zasadil? A odpovídá, že Matka Boží spíše nám než Bohu chtěla zjeviti svou lásku, aby nás zranila stejnou ranou lásky Boží. „Poněvadž celá láskou Boží vzplála, rozněcuje láskou všechny, kdo ji milují a k ní se blíží a činí je sobě podobnými.“ (Sv. Bonaventura)⁽³²⁾. Ne bezdůvodně nazývala ji sv. Kateřina Sienská⁽³³⁾ „nositelkou ohně lásky Boží“. Chceme-li tedy i my hořeti tímto blaženým plamenem, přibližujme se k této své Matce modlitbami a prosbami.

Královno lásky, Maria Panno, nejvýš Bohem milovaná a nejvíce ze všech tvorů Boha milující — jak tě nazval sv. František Saleský⁽³⁴⁾ — ó Matko má, tys plála vždy a cele láskou k Bohu. Rač mi dáti aspoň jednu jiskřičku této lásky. Tys prosila svého Syna za ony snoubence, jimž se nedostávalo vína: „Nemají vína“ (Jan 2, 3) a za nás by ses nepřimluvila, když se nám nedostává lásky k Bohu, kterého přece jsme povinni milovati nade všecko? Ó rci jen: Nemají lásky — a vypros nám tuto lásku. Jiné milosti si nežádáme. Ó Matko, pro lásku svou k Ježíši, vyslyš nás, oroduj za nás. Amen.

Láska k Bohu a láska k bližnímu je nám uložena tímž přikázáním: „Toto přikázání máme od Boha: ten, kdo miluje Boha, aby miloval též bratra svého.“ (1. Jan 4, 21.) Sv. Tomáš⁽¹⁾ odůvodňuje to tím, že, kdo miluje Boha, miluje také vše, co miluje Bůh. Sv. Kateřina Janovská⁽²⁾ pravila jednou Spasiteli: „Pane, ty mi poroučíš, abych milovala bližního, a já nemohu milovati leč jen tebe.“ A Spasitel jí odpověděl: „Kdo miluje mne, miluje vše, co miluji já.“ Ale jako nebylo a nebude nikoho, kdo by více miloval Boha než Maria Panna, tak nebylo a nebude nikoho, kdo by více miloval bližního než ona. Kornelius a Lapide⁽³⁾ při výkladu slov Velepísně „Přenosný trůn si dal zhotovit Šalomoun“ (Velep. 3, 9) praví, že tímto trůnem bylo lůno Mariino, v němž přebývalo vtělené Slovo a naplnilo Matku svou láskou, aby pomáhala každému, kdo se k ní o pomoc uteče.

Dokud žila Maria Panna na zemi, tak milovala bližního, že neprošena pomáhala nuzným, jak to učinila na svatbě v Káni. Slovy „Nemají vína“ vyložila svému Synu tíseň snoubenců a žádala na něm zázračné proměnění vody ve víno. — Jak spěchávala, kde šlo o pomoc bližnímu. S chvátáním odešla na hory do domu Alžbětina, aby jí sloužila (Luk. 1, 39). — Skvěleji však nám nemohla dokázati svoji velikou lásku, než, když za naši spásu obětovala Syna svého. „Tak Maria milovala svět, praví sv. Bonaventura⁽⁴⁾, že Syna svého jediného za něj vydala.“ A sv. Anselm⁽⁵⁾ ji velebí: „Ó požehnaná mezi všemi ženami, ty převyšuješ anděly čistotou a svaté milosrdenstvím.“ „Tato její láska k nám neustala, ujišťuje Konrád Saský⁽⁶⁾, ani nyní, kdy jest v nebesích; jen ještě více vzrostla, protože nyní lépe vidí lidskou bídu.“ Dále píše: „Veliké bylo milosrdenství Mariino, pokud žila ve vyhnanství na zemi, větší je však nyní, kdy kraluje v nebesích.“ Anděl zjevil sv. Brigittě⁽⁷⁾, že každý, kdo se k blah. Panně modlí, dostane od její dobroty milost. Co by z nás bylo, kdyby za nás Maria neorodovala! Ježíš Kristus sám řekl světici: „Kdyby nebylo proseb mé Matky, nebylo by naděje v milosrdenství.“

Blahoslavený, praví Rodička Boží, kdo slyší učení mé a následuje mne v lásce k bližnímu: „Blaze člověku, který

poslouchá mne, který u dveří mých každý den bdí, pozor dává u veřejí bran mých.“ (Přísl. 8, 34.) Sv. Řehoř Nazianský⁽⁸⁾ dosvědčuje, že milosrdenstvím k bližnímu nejvíce si zajistíme přízeň Marie Panny. A jako Spasitel rozkázal: „Buďte milosrdní, jak i Otec váš nebeský milosrdný je“ (Luk. 6, 36), tak také Maria Panna vybízí všechny své ctitele: Buďte milosrdní, jak i Matka vaše milosrdná jest. Je jisté, že Bůh a Maria Panna budou k nám tak milosrdní, jak my budeme milosrdní k bližnímu: „Dávejte a bude vám dáno... Jakou měrou měříte, takovou bude vám odměřeno“ (Luk. 6, 38). Sv. Jan Zlatoústý⁽⁹⁾ říkával: „Dávej chudému a nebe ti bude odměnou.“ Podle sv. apoštola Pavla láska k bližnímu oblaží nás zde i na věčnosti: „Zbožnost (milosrdná láska) užitečná je ke všemu, majíc zaslíbení života nynějšího i budoucího“ (1. Tim. 4, 8). V knize Přísloví čteme: „Půjčuje Hospodinu, kdo se nad chudým smilovává“ (19, 17). K tomu podotýká sv. Jan Zlatoústý⁽¹⁰⁾: „Kdo pomáhá bližnímu, půjčuje Bohu.“ Jestliže tedy půjčujeme Bohu, Bůh je naším dlužníkem.

Ó Matko milosrdenství, tys plná lásky ke všem, vzpomeň na moji ubohost, vždyť ji dobře znáš. Doporuč mne Bohu, který ti nic neodepře. Vyžádej mi milost, abych tě následoval ve svaté lásce jak k Bohu tak k bližnímu. Amen.

§ 4: O VÍŘE MARIE PANNY

Jako jest přesvatá Panna Matkou lásky a naděje, tak jest také Matkou víry. „Já jsem matka krásného milování, bázně, poznání a svaté naděje“ (Sir. 24, 24). A právem, dí sv. Irenej⁽¹⁾, neboť „škodu, kterou Eva způsobila svou nevěrou, Maria napravila svou věrou.“ „Eva, dokládá Tertullian⁽²⁾, uvěřila hadovi proti slovu Božímu a přinesla smrt, ale Královna naše uvěřila andělu, že zůstane Pannou a stane se Matkou Spasitele a tak přinesla světu spasení.“ Podobně praví i sv. Augustin⁽³⁾, že věrou Mariinou, t. j. jejím souhlasem ke vtělení Slova Božího bylo lidem nebe otevřeno. Richard od sv. Vavřince⁽⁴⁾ vykládá slova sv. Pavla: „Muž nevěřící posvěcen jest skrze ženu věřící“ (1. Kor. 7, 14) o Panně Marii: „Toto jest žena věřící, jejíž

věrou byl spasen Adam, muž nevěřící, a celé jeho potomstvo.“ Víru Svaté Panny velebila sv. Alžběta: „Blahoslavená jsi, že jsi uvěřila, neboť splní se ty věci, které ti byly řečeny od Pána“ (Luk. 1, 45). Sv. Augustin⁽⁵⁾ k tomu připojuje: „Blahoslavenější jsi, Maria, když jsi přijala víru Kristovu, než když jsi počala tělo Kristovo.“

Suarez⁽⁶⁾ učí, že víra blah. Panny převyšovala víru všech lidí a všech andělů. Viděla Syna svého v stáji betlemské, a věřila, že je Stvořitelem světa. Viděla jej utíkat před Herodem, a věřila, že je Králem králů. Viděla jej přicházeti na svět, a věřila, že je věčný. Viděla jej chudého, odkázaného na pokrm, a věřila, že je Pánem vesmíru. Viděla jej ležeti na seně, a věřila, že je všemohoucí. Viděla, že neumí mluvit, a věřila, že je moudrostí nekonečnou. Slyšela jej plakati, a věřila, že je radostí nebes. Konečně viděla jej umíratí potupnou smrtí na kříži, ale zatím co se víra ostatních zakolísala, Maria pevně věřila, že je Ježíš Bohem. „Stála pak u kříže Ježíšova Matka jeho.“ (Jan 19, 25.) K těmto slovům poznamenává sv. Antonín⁽⁷⁾: „Maria Panna stála zde pevně, neotřesená ve své víře v božství Kristovo.“ Proto také se nezháší ve svatém týdnu při temných hodinkách jedna svíce. Sv. Lev⁽⁸⁾ v tomto smyslu obrací na Marii Pannu slova: „Nehasne v noci jí světlo.“ (Přisl. 31, 18.) Sv. Tomáš⁽⁹⁾ vykládá slova proroka Isaiáše: „Čeřeň šlapal jsem sám a z národů není muže se mnou.“ (Is. 63, 3) takto: „Prorok jmenuje muže k vůli přesvaté Panně, protože její víra nikdy nepoklesla.“ Stejně mluví sv. Albert Veliký⁽¹⁰⁾: „Maria Panna měla víru v nejdokonalejším stupni, nezapochybovala ani tehdy, když pochybovali učedníci.“

Svou velikou věrou zasloužila si Maria státi se „světlem všech věřících“, jak ji nazval sv. Metod⁽¹¹⁾ a „žezlem pravé víry“, jak ji opět pozdravil sv. Cyril Alexandrijský⁽¹²⁾. Církve svatá připisuje zásluhám její víry potření všech bludů: „Raduj se, Maria Panno, tys jediná potřela všechny bludy na celém světě.“ Sv. Tomáš z Villanovy⁽¹³⁾ rozumí slovy Ducha svatého: „Ranilas srdce mé, sestro má, nevěsto... jedním z tvých očí“ (Velep. 4, 9) její víru: „Oči znamenají víru, neboť tou se Svatá Panna nesmírně zalíbila Synu Božímu.“

Pročto nás vybízí sv. Ildefons⁽¹⁴⁾, abychom následovali její živé víry. Ale jak ji máme následovati? Víra je darem a ctností zároveň. Je darem Božím, pokud je světlem, které Bůh vlévá do duše; je ctností, pokud duše spolupůsobí s tímto světlem, a cvičí se ve víře. Víra tedy zahrnuje v sobě i to, co máme věřit, i to, co máme konati. Podle sv. Řehoře⁽¹⁵⁾ věří opravdu ten, kdo skutky dosvědčuje, čemu věří. A sv. Augustin⁽¹⁶⁾ praví: „Říkáš, že věříš; čiň co pravíš a máš víru.“ Živá víra záleží v tom, že žijeme podle víry: „Spravedlivý můj živ jest z víry.“ (Žid. 10, 38.) Tak se lišil život Svaté Panny od života těch, kteří nežijí podle toho, čemu věří, jejichž víra je mrtva, jak již řekl sv. Jakub: „Véra beze skutku je mrtvá.“ (Jak. 2, 26.)

Diogenes obcházel zemi a otázan na příčinu svých cest, odpověděl: Hledám člověka. Právě tak by mohl říci Bůh: Hledám křesťana, neboť jen několik mezi nimi dosvědčuje svými skutky, že jsou křesťany; většina však je jimi jen podle jména. Těmto by se mohlo říci, co řekl Alexander Veliký jakémusi bojácnému vojínu, jenž se také jmenoval Alexander: Buď změníš jméno nebo život. Ale lepší by bylo podle P. Avily⁽¹⁷⁾ tyto ubožáky zavřít do ústavů pro choromyslné, neboť věří, že věčná blaženost je připravena těm, kdo dobře žijí a nešťastná věčnost těm, kdo špatně žijí, a přece jsou živi tak, jako by nevěřili. Proto nás povzbuzuje sv. Augustin⁽¹⁸⁾, abychom se na vše dívali očima křesťana, abychom totiž viděli vše ve světle víry. V nedostatku víry je podle slov sv. Terezie⁽¹⁹⁾ pramen všech hříchů. Prosme proto Matku Boží, aby pro zásluhy své víry vyprosila nám živou víru. Paní naše, rozmnož naši víru!

§ 5: O NADĚJI MARIE PANNY

Z víry se rodí naděje. Věrou nás přivádí Bůh k poznání své dobroty a svých zaslíbení a tak v nás budí touhu po sobě. Jestliže tedy vynikla Maria Panna ve víře, vynikala i v naději, takže mohla říci s Davidem: „Mým štěstím je Bohu býti blízko; v Hospodina Boha svou nadějí skládám.“ (Ž. 72, 28.) Ona byla věrnou snoubenkou Ducha svatého, o níž bylo napsáno: „Kdo je ta, jež stoupá z pouště, rozkoší oplývající, opře-

ná o svého milého?“ (Velep. 8, 5.) Kardinál Algrin⁽¹⁾ k tomu podotýká: „Vždy prosta vši náklonnosti k světu, považovala jej Maria za poušť. Ani nejmenší naději neskládala ve tvory a ve své zásluhy, nýbrž opřena o milost Boží, které jediné důvěřovala rostla ustavičně v lásce k svému Bohu.“

Svou bezmeznou důvěru v Boha osvědčila nejsvětější Panna především tehdy, když pozorovala rozpaky svého Snoubence, sv. Josefa, který neznal tajemství jejího zázračného mateřství a zabýval se myšlenkou, tajně ji propustiti. Jak bylo již dříve řečeno, zdálo se nutným zjeviti sv. Josefu skryté tajemství, nicméně však přece je nesdělila. Nchtěla sama od sebe zjeviti obdrženou milost, praví Kornel a Lapide⁽²⁾, raději vše přenechala Boží Prozřetelnosti s důvěrou, že Bůh sám obhájí její nevinnost a její čest. Svou důvěru v Boha projevila před blížícím se narozením svého Syna, když byla v Betlémě odehnána i od příbytků chudiny a nucena uchýliti se do stáje, kde za krátko porodila: „A uložila ho v jeslích, poněvadž neměli místa v hospodě.“ (Luk. 2, 7.) Neponesla jediného slůvka stesku, ale zcela odevzdána do vůle Boží, důvěřovala, že jí Bůh pomůže. — Stejnou důvěru v Boží Prozřetelnost dokázala, když jí sdělil sv. Josef rozkaz, utéci do Egypta. Ještě téže noci se vypravila na dlouhou cestu do neznámé ciziny, bez zásob, bez peněz, neprovázena nikým leč Ježíškem a svým chudým Snoubencem. — Ještě větší důvěru projevila na svatbě v Káni, když prosila svého Syna o víno pro snoubence. Na její slova „Nemají vína“ Ježíš odpověděl: „Co mně a tobě, ženo? Ještě nepřišla hodina má.“ (Jan 2, 3.) Přes tuto zdánlivě zápornou odpověď neztrácela důvěru v Boží dobrotu a pravila služebníkům, aby učinili vše, co jim poručí její Syn, neboť si byla jista vyslyšením. A Ježíš Kristus dal naplniti stoudve vodou a vodu proměnil ve víno.

Učme se od Marie Panny důvěře v Boha, zvláště v důležitém díle našeho spasení. Přesto že bez svého spolupůsobení nedojdeme spásy, nicméně jen od Boha můžeme očekávati milosti potřebné. Nespoléhejme na vlastní síly, ale volejme každý s apoštolem: „Všecko mohu v tom, jenž mne posiluje.“ (Fil. 4, 13.)

Ó nejsvětější Královno moje, tebe nazývá Písmo svaté (Sir. 24, 24) Matkou svaté naděje, o tobě mi praví Církev svatá, že jsi naděje sama: Naděje naše, buď zdráva. Kde jinde bych měl hledati naději? Po Ježíši Kristu jsi ty všechna moje naděje. Tak tě nazýval sv. Bernard⁽³⁾, tak tě chci nazývat i já. Se sv. Bonaventurou⁽⁴⁾ chci se vždycky modliti: „Ó spáso tebe vzývajících, spasiž mne!“

§ 6: O ČISTOTĚ MARIE PANNY

Po pádu Adamově, kdy se smysly vzbouřily proti rozumu, ctnost čistoty je pro lidstvo nejtěžší. Ze všech bojů, praví sv. Augustin(?)⁽¹⁾, nejtěžší jsou boje za čistotu, kde boj je denní a vítězství vzácné. Bez ustání veleben budiž Bůh, že nám dal v Marii Panně vznešený vzor této ctnosti. — „Právem se nazývá Maria, píše sv. Albert Veliký⁽²⁾, pannou panen, neboť ona je první, která bez rady a bez příkladu druhých zasvětila Bohu své panenství a svým příkladem zplodila všechny panny“, jak již David předpověděl: „Vedou ke králi za ní panny... do paláce králova.“ (Ž. 44, 15.) Bez rady a bez příkladu učinila to Maria. Sv. Bernard⁽³⁾ se táže s údivem: „Ó Panno, kdo tě naučil panenstvím líbiti se Bohu a na zemi vésti život andělů?“ Sofron⁽⁴⁾ případně odpovídá: „Bůh si vyvolil tuto nejčistší Pannu za Matku, poněvadž chtěl, aby byla všem příkladem čistoty.“ Proto ji nazval sv. Ambrož⁽⁵⁾ „praporečnicí panenství“.

Pro svoji čistotu je Svatá Panna nazvána Duchem Svatým krásnou jako hrdlička: „Krásné jsou líce tvé jako hrdličky.“ (Velep. 1, 9.) Hrdličkou je Maria, tato nejčistší Panna, vykládá Apponius⁽⁶⁾. Podobně jest pojmenována i lilii: „Jako lilie mezi trním, tak jest přítelka má mezi děvami.“ (Velep. 2, 2.) „Lilii mezi trním se zove, vysvětluje Diviš Kartuzián⁽⁷⁾, neboť ostatní panny byly buď sobě nebo jiným trny, přesvatá Panna však ani sobě ani jiným.“ Kdokoli ji spatřil, byl naplněn čistými myšlenkami a city. Totéž potvrzují i slova sv. Tomáše⁽⁸⁾: „Krása nejsvětější Panny budila u všech, kdo ji uzřeli, lásku k čistotě.“ Sv. Jeroným⁽⁹⁾ se domnívá, že sv. Josef zůstal panicem proto, že žil ve společnosti Mariině. Napsal totiž proti bludaři Helvidiovi, který popíral panenství Mariino, toto: „Ty

pravíš, že Maria nezůstala pannou, já však ještě více tvrdím, že sám Josef zůstal panicem skrze Marii.“ Podle sv. Řehoře Nyssenského(?)⁽¹⁰⁾ blah. Panna tak horoucně milovala tuto ctnost, že by se byla raději zřekla důstojnosti Matky Boží, jen aby ji zachovala. Plyne to ze slov, kterými odpovíděla andělu: „Kterak se to stane, když muže nepoznávám?“ (Luk. 1, 34) a ze slov: „Staniž se mi podle slova tvého!“ Tím naznačila, že svolí jen tehdy, stane-li se matkou pouze zastíněním Ducha Svatého, jak ji ujistil anděl.

Sv. Ambrož⁽¹¹⁾ prohlásil: „Kdo zachoval čistotu, je andělem, kdo ji ztratil, je ďáblem. Touto ctností stanou se lidé anděly, jak řekl již Spasitel: „A budou jak andělé Boží“ (Mat. 22, 30); nečistí však budou v nenávisti u Boha jako ďáblové. Jak svědčí sv. Remigius(?)⁽¹²⁾, nejvíce dospělých bude zavrženo pro tento hřích.

Vítězství nad touto neřestí je řídké, řekli jsme již na počátku se sv. Augustinem. Ale proč? Proto, že se neužívá nutných prostředků.

Učitelé duchovního života udávají se sv. Bellarminem⁽¹³⁾ tři prostředky: půst, útěk před nebezpečím a modlitbu. Potem je naznačeno umrtvování, zvláště očí a chuti. Třebas byla Maria Panna plna milosti Boží, byla tak umrtvena, že měla ustavičně sklopený zrak a na nikoho jej neupírala, připomínají Epifanius a sv. Jan Damašský⁽¹⁴⁾. Podle jejich mínění byla Maria již od dětství tak skromná, že budila u všech údiv. Sv. Lukáš ve svém evangeliu poznamenává, že odešla navštívit sv. Alžbětu „s chvatem“ (1, 39) t. j. aby byla méně viděna na veřejnosti. Filibert⁽¹⁵⁾ vypráví, že Maria Panna zjevila jakémusi poustevníku, jménem Felixovi, že jako dítě požívala mléka toliko jednou za den. A tento půst zachovávala po celý život, jak svědčí sv. Řehoř Turský⁽¹⁶⁾. Konrád Saský⁽¹⁷⁾ opět dovozuje, že nikdy by nedošla tak veliké milosti, kdyby nebyla vynikala zdrženlivostí v jídle, neboť milost a touha po pokrmu se nesrovnávají. Slovem, Maria Panna byla v každém směru umrtvená, jak bylo o ní naznačeno ve Velepísni: „Z rukou mi kapala myrha.“ (Velep. 5, 4.)

Druhým prostředkem je útěk před příležitostmi: „Kdo se vystříhá léček, bezpečen bude.“ (Přisl. 11, 15.) Sv. Filip Neri říkával: „V boji se smyslností vítězí bázlivci“ t. j. ti, kteří utíkají před příležitostí. Maria Panna se vši

možnou péčí vyhýbala se lidem. Zmínil jsem se již o poznámce sv. Lukáše, že odešla na návštěvu k sv. Alžbětě s chvátáním. A jiný spisovatel upozorňuje, že blah Panna odešla od sv. Alžběty ještě před narozením sv. Jana, jak se dá usuzovati ze svatého evangelia: „Zůstala s ní Maria asi tři měsíce a poté vrátila se do domu svého. Alžbětě pak naplnil se čas, aby porodila; i porodila syna.“ (Luk. 1, 56-57.) Proč nečekala až do narození? Aby se vyhnula styku s lidmi a návštěvám v tom domě po porodu nevyhnutelným.

Třetím prostředkem je modlitba. „Když však jsem poznal, že se jí nedomohu jinak, než dá-li mi ji Bůh... přistoupil jsem ku Pánu a prosil jsem ho.“⁽¹⁸⁾ (Moudr. 8, 21.) Nejsvětější Panna zjevila sv. Alžbětě Durynské⁽¹⁹⁾, že ctností nabyla jen vytrvalou cvičbou a stálou modlitbou. — „Maria Panna je čistá a miluje čistotu“, praví sv. Jan Damašský⁽²⁰⁾; proto se jí protiví nečistota. Kdo se však k ní utíká, bude jistě vysvobozen z nečisté vášně, byť by vzýval jen její jméno. Ctihodný P. Jan Avila⁽²¹⁾ ujišťuje, že mnozí v pokušeních proti svaté čistotě dobyli vítězství jediné oddaností k Neposkvrněné Panně.

Ó Maria, nejčistší holubice, jak mnoho duší je v pekle pro tuto neřest! Paní naše, chraň nás před ní a uděl nám, abychom se v pokušeních k tobě utíkali a tebe prosebně vzývali: Maria, Maria, pomáhej nám! Amen.

§ 7: O CHUDOBĚ MARIE PANNY

Aby nás naučil předobry Spasitel pohrdati pozemskými statky, chtěl býti zde na světě chudý. Sv. Pavel napsal: „Jsa bohat stal se pro vás chudým, abyste vy zbohatli chudobou jeho.“ (2. Kor. 8, 9.) Proto také vybízí Ježíš Kristus všechny, kdo jej chtějí následovat: „Chceš-li dokonalý býti, jdi, prodej, co máš a dej chudým... a přijď a následuj mne.“ (Mat. 19, 21.)

Nejsvětější Panna jistě napodobila jeho příklad jako nejdokonalejší žákyně. Sv. Petr Kanisius⁽¹⁾ dokazuje, že Maria Panna mohla zcela pohodlně žíti z dědictví po svých rodičích, ale raději zůstala chudou a ponechala si jen malý díl, vše ostatní darovala almužnou chrámu a chudým. Mnozí spiso-

vatelé se domnívají⁽²⁾), že Maria Panna složila také slib chudoby. Sama zjevila sv. Brigittě⁽³⁾: „Již od počátku jsem slíbila ve svém srdci, že na světě nechci nikdy nic mítí.“ Dary, které dostala od svatých Králů, jistě měly nemalou cenu; nicméně všechny je rozdala chudým, jak svědčí sv. Antonín⁽⁴⁾. Zlato, kterým ji Mudrcové hojně obdarovali, nepodržela pro sebe, nýbrž je dala sv. Josefu, aby je rozdál chudým. Že opravdu tyto dary v nejkratším čase rozdala, můžeme usuzovati z toho, že v chrámě neobětovala beránka, oběť zámožných (Lev. 12, 6), nýbrž dvě hrdličky nebo dvě holoubátka, oběť chudých (Luk. 2, 24). „Co jsem měla, darovala jsem chudým, pravila sv. Brigittě⁽⁵⁾; pro sebe jsem si ponechala jen nejnutnější stravu a šatstvo.“

Z lásky k chudobě nezamítla zasnoubiti se s chudým řemeslníkem, sv. Josefem, a živiti se prací rukou svých buď předemím nebo šitím, jak píše Bonaventura Baduarius⁽⁶⁾. Sv. Brigitta⁽⁷⁾ byla andělem ve zjevení poučena, že světské bohatství v očích Mariiných bylo blátem. Krátce řečeno, Maria vždy chudě žila a chudá zemřela, neboť není nám nic známo o tom, že by byla něco zanechala kromě dvojích chudých šatů, jež darovala podle Metafrastovy a Nicerofovy⁽⁸⁾ zprávy dvěma ženám.

„Kdo miluje časné věci, nikdy se nestane svatým“, říkával sv. Filip Neri. A sv. Terezie připojuje: „Kdo vyhledává věci pomíjející, spěje k věčné záhubě.“ Naopak zase ctnost chudoby jest podle jejích slov statkem, zahrnujícím v sobě všechny ostatní. Řekl jsem „ctnost chudoby“, to znamená podle nauky sv. Bernarda⁽⁹⁾, že nejen jsme chudí, ale také chudobu milujeme: „Ne chudoba, nýbrž láska k chudobě je ctnost.“ Proto také řekl Ježíš Kristus: „Blahoslavení chudí duchem, neboť jejich jest království nebeské.“ (Mat. 5, 3.) Blahoslavení jsou ti, kteří netouží po jiném než po Bohu, neboť v Bohu naleznou všechno dobro. Ano, v chudobě najdou ráj na zemi právě tak jako sv. František z Assisi, který to vyslovil slovy: „Bůh můj a mé všecko.“ Uposlechněme výzvy sv. Augustina⁽¹⁰⁾, jenž nás povzbuzuje: „Miluj toto jediné bohatství, jsou v něm všechna bohatství!“ A se sv. Ignácem prosme Spasitele: „Daruj mi jen lásku k tobě a milost svou a budu dosti bohat.“ Bude-li nás někdy tížiti chudoba, povzbudme se myšlenkou Konráda Saského⁽¹¹⁾, že Ježíš a jeho Matka byli také chudí.

Ó Matko má nejsvětější, právem můžeš říci, že Bůh byl všechna tvoje radost: „A duch můj zaplesal v Bohu, Spasiteli mém.“ (Luk. 1, 47.) Na tomto světě netoužilas a nemilovalas nic než Boha. Přitáhni mne k sobě, Paní má, pomoz mi odumřítí světu a za tvým příkladem milovati jen toho, jenž jediný zaslouží býti milován. Amen.

§ 8: O POSLUŠNOSTI MARIE PANNY

Z lásky ke ctnosti poslušnosti nazvala se Maria Panna při zvěstování andělském pouze jménem dívka: „Aj já dívka Páně.“ (Luk. 1, 38.) Ano, věrná dívka Páně, volá sv. Tomáš z Villanovy⁽¹⁾, která nikdy ani skutkem ani myšlenkou neodporovala Bohu, ale nedbajíc své vůle, vždy a ve všem žila podrobena vůli Boží. Ve svém chvalozpěvu sama dosvědčila, že Bůh měl zalíbení v její poslušnosti: „Shlédl na ponížení své služebnice.“ (Luk. 1, 48.) Pokorné ponížení služebnice záleží právě v tom, že je vždy ochotna poslechnouti. Sv. Augustin^(?)⁽²⁾ učí: „Matka Boží svou poslušností napravila kletbu, kterou zavinila Eva svou neposlušností: Jako Eva svou neposlušností zavinila smrt i sobě i celému pokolení lidskému, tak Maria Panna svou poslušností stala se příčinou spásy jak sobě, tak celému pokolení lidskému.“ Poslušnost nejsv. Panny byla mnohem dokonalejší než poslušnost všech ostatních svatých, neboť všichni lidé jsou k zlému nakloněni vinou dědičnou a jen s obtíží konají dobro. Ne tak Maria Panna. Hříchem dědičným nedotčena, bez obtíží poslouchala Boha, podobna kolu, otáčejícímu se rychle na každé zavanutí Boží, píše sv. Bernardín Sienský⁽³⁾; na zemi zřela jen k tomu a konala jen to, praví tentýž světec, co se líbilo Bohu. Na ní se splňují slova Velepísně: „Dech se zatajoval ve mně od té doby, co promluvil.“ (Velep. 5, 6.) K tomu přidává Richard od sv. Vavřince⁽⁴⁾: „Duše přesvaté Panny byla jako tekoucí kov, schopný každé podoby, kterou chtěl Bůh.“

Maria Panna dosvědčila skutkem svou poslušnost. Z lásky k Bohu se podrobila římskému císaři a vykonala cestu do Betlema, dlouhou asi 90 mil (30 hodin) v čase zimním, blízka porodu a chudá, tak chudá, že byla nucena porodit v chlévě. — Stejně ochotně poslechla výzvy sv. Josefa, a ještě téže

noci nastoupila velmi dlouhou, ještě obtížnější cestu do Egypta. Sylveira⁽⁵⁾ klade si otázku, proč byl dán rozkaz utéci do Egypta sv. Josefu a ne přesvaté Panně, které přece bylo snášení větší útrapy; odpovídá, že se to stalo proto, aby jí nebyla odňata příležitost cvičiti se v poslušnosti, již byla nade vše oddána. — Nejvíce však ukázala svoji hrdinnou poslušnost k vůli Boží, když obětovala na smrt svého Syna a to s tak bezpříkladnou vytrvalostí, že by byla ochotna, jak píše sv. Ildefons^(?6), sama jej ukřižovati, kdyby nebylo katanů. — Když žena z evangelia blahoslavila Marii Pannu: „Blahoslaven život, který tebe nosil“, odpověděl jí Spasitel: „Ovšem, blahoslavení, kteří slyší slovo Boží a ostříhají ho“ (Luk. 11, 28). K tomu poznamenává sv. Beda Ctihodný⁽⁷⁾: „Maria Panna jest více blahoslavenou pro svoji poslušnost k vůli Boží než pro svoji důstojnost Matky Boží.“ Což divu, že Marii Panně jsou zvláště milí ti, kdo milují poslušnost? Kdysi se zjevila nejsvětější Panna knězi Akkarsiovi z řádu sv. Františka⁽⁸⁾ v jeho cele, ale tento poslušností volán odešel vyzpovídat jakéhosi nemocného. Když se vrátil, Maria Panna na něho ještě čekala a pochválila jej za jeho poslušnost. Jiného řeholníka, který nechtěl přerušiti svoji pobožnost, když zvonili k jídlu, zase pokárala.

Jak bezpečně žije ten, kdo poslouchá duchovního vůdce, o tom takto poučila Maria Panna sv. Brigittu⁽⁹⁾: „Poslušnost přivádí všechny do věčné slávy.“ Podle slov sv. Filipa Neri nebude Bůh žádati účet z těch věcí, které jsme vykonali z poslušnosti, neboť sám řekl: „Kdo vás slyší, mne slyší, kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá“ (Luk. 10, 16). Matka Boží sama zjevila kdysi sv. Brigittě⁽¹⁰⁾, že pro zásluhy její poslušnosti byla jí od Boha dána milost, že bude odpuštěno všem hříšníkům kajícím, kteří ji budou vzývat.

Královno a Matko má, pros Ježíše za nás, vyžádej nám pro zásluhy své poslušnosti, abychom vždy věrně plnili jeho vůli a pokyny svého duchovního vůdce. Amen.

§ 9: O TRPĚLIVOSTI MARIE PANNY

Země jest místem zásluh a proto právem se nazývá slzavým údolím, protože všichni jsme vystaveni utrpení a trpělivostí si máme zajistit věčnou spásu svých duší, jak prohlásil

již Spasitel: „Trpělivostí svou získáte duše své“ (Luk. 21, 19). Bůh nám dal blah. Pannu za vzor všech ctností, zvláště za vzor trpělivosti. Mezi jiným praví sv. František Saleský⁽¹⁾, že proto dal Ježíš Kristus v Káni Marii Panně na její prosby odpověď skoro zamítavou „Co mně a tobě, ženo“, aby nám ukázal vzornou trpělivost své Matky. Ale nač uvádět jednotlivosti? Celý život Mariin byl přece nepřetržitým cvikem v trpělivosti, jak to zjevil anděl sv. Brigittě⁽²⁾: „Jako růže roste mezi trnám, tak žila nejsvětější Panna na tomto světě ve stálém trápení.“ Již soucit s utrpením Vykupitele postačil učiniti ji mučednicí trpělivosti. Vhodně praví sv. Bernardin Sienský⁽³⁾: „Ukřižovaná počala Ukřižovaného.“ Co vytrpěla na útěku a v Egyptě a po celý čas, když žila se svým Synem v domku nazaretském, o tom jsme již uvažovali, když jsme mluvili o jejich bolestech. — Jak vytrvalá a vznešená byla její trpělivost! Stačí si vzpomenouti na její přítomnost u Ježíše umírajícího na Kalvarii: „Stála u kříže Ježíšova jeho matka“ (Jan. 19, 25.) Právě touto svou trpělivostí stala se Maria Panna podle sv. Alberta Velikého⁽⁴⁾ naší matkou a zrodila nás k životu milosti.

Chceme-li býti dítkami Mariinými, následujme ji v trpělivosti. „A co nás může více obohatit zásluhami v tomto životě a slávou v budoucím, ne-li trpělivé snášení utrpení?“ táže se sv. Cyprián⁽⁵⁾. Slovo Hospodinovo k proroku Oseašovi: „Já oplotím tvou cestu trnám“ (Os. 2, 6), platí podle sv. Řehoře Velikého⁽⁶⁾ vyvoleným. Jako plot z trní chrání vinici, tak ovíjí Bůh utrpením své služebníky, aby neulpěli na věcech pozemských. Sv. Cyprian⁽⁷⁾ proto usuzuje, že trpělivost nás chrání před hříchem a peklem. Trpělivost je to také, která tvoří světce, neboť „trpělivost má dílo dokonalé“ (Jak. 1, 4), snášejíc s klidem jak kříže od Boha bezprostředně seslané, na příklad nemoci a chudobu, tak i ty, které nám připravují lidé, na příklad, pronásledování a bezpráví. Sv. Jan viděl všechny světce s palmami — znakem mučednictví — v rukou: „Potom jsem uviděl zastup veliký... ani mají palmy v rukou svých“ (Zjev. 7, 9). To znamená, že všichni, kteří se v dospělém věku spasí, musí se stát mučedníky buď prolitím krve nebo trpělivostí. „Blaze nám, volá sv. Řehoř Veliký⁽⁸⁾, i bez meče můžeme býti mučedníky, jen když zachováme trpělivost“, t. j., jak vykládá sv. Bernard⁽⁹⁾, budeme-li snášeti strasti

tohoto života trpělivě, s láskou a radostně. Ó jak hojná odměna nám kyne v nebesích za každé utrpení, které jsme pro Boha snesli! Mějme stále na mysli povzbuzení apoštolovo: „Nynější soužení naše, které jest pomíjející, lehké, zjednává nám v míře přenesmírné slávu věčnou, plnovážnou“ (2. Kor. 4, 17). Velmi krásně se o tom vyslovuje sv. Terezie⁽¹⁰⁾: „Kdo obejme kříž, necítí ho.“ A na jiném místě dí: „Odhodlá-li se někdo trpěti, již utrpení přetrpěl.“ Svíjíme-li se pod křížem, utíkejme se k Marii. Církev svatá nazývá ji „Potěšením zarmoucených“ a sv. Jan Damašský⁽¹¹⁾ „lékem pro všechny bolesti srdce“.

Ó Paní má nejsladší, tys, třebaš nevinná, trpěla s tak hrdinnou trpělivostí, a já, který jsem zasloužil pekla, měl bych se lekati utrpení? Matko má, dnes tě žádám o milost, ne, abych byl křížů zbaven, nýbrž, abych je snášel trpělivě. Pro lásku svou k Ježíši Kristu vypros mi tuto milost. Doufám, že mne neoslyšíš.

§ 10: O MODLITBĚ MARIE PANNY

Dosud nebylo na světě duše, která by dokonaleji než nejsvětější Panna splnila naučení našeho Spasitele: „Jest potřebí vždycky se modliti a neustávat“ (Luk. 18, 1). „Od nikoho lépe, praví Konrád Saský⁽¹⁾, nenaučíme se vytrvale se modliti než od Marie Panny“. I sv. Albert Veliký⁽²⁾ dosvědčuje, že Matka Boží nejvíce po Ježíši Kristu vynikla nade všechny v ctnosti modlitby.

Především byla její modlitba nepřetržitá a vytrvalá. Jak jsme již řekli v úvaze o jejím Narození, měla od prvního okamžiku dokonalé užívání rozumu. Od té chvíle se oddala také modlitbě, a aby se jí mohla lépe věnovati, chtěla již jako tříleté dítě uchýliti se do samoty chrámové. Tam mimo určené hodiny, věnované modlitbě, jak sdělila sv. Alžbětě Durynské⁽³⁾, vstávala o půlnoci a chodila se modliti před oltář. Později navštěvovala podle Odila z Clugny⁽⁴⁾ místa, kde se narodil, trpěl a byl pohřben Ježíš Kristus, aby měla ustavičně před očima jeho utrpení a o něm rozjímal.

Její modlitba byla dále sebraná, prostá všeliké roztržitosti a nezřízené náklonnosti, poznamenává Diviš Kartuzián⁽⁵⁾. S láskou k modlitbě spojovala touhu po samotě a zřekla

se v chrámě i styku se svými rodiči. Tak zjevila sv. Brigittě⁽⁶⁾. Sv. Jeronym⁽⁷⁾ upozorňuje, že ve slovech Isaiášových: „A j Panna počne a porodí Syna a nazváno bude jméno jeho Emanuel“ (7, 14), slovo „panna“ znamená podle hebrejského „pannu samotou milující“. Tak by byl již prorok předpověděl lásku Mariinu k samotě. Richard od sv. Vavřince⁽⁸⁾ praví, že pro svou lásku k samotě byla pozdravena andělem slovy: „Pán s tebou“. Proto tvrdí sv. Vincenc Ferrerský⁽⁹⁾ o Matce Boží, že nikdy nevycházela z domu, leč aby šla do chrámu, a tehdy že šla všechna usebrána, s očima sklopenýma k zemi. Když šla navštívit sv. Alžbětu, šla s chvátáním, aby ukázala dívkám, praví sv. Ambrož⁽¹⁰⁾, jak si mají vésti na veřejnosti. Sv. Bernard⁽¹¹⁾ zdůrazňuje, že se Maria Panna z lásky k modlitbě a samotě pečlivě vyhýbala styku s lidmi. Tak si zasloužila býti nazvána od Ducha Svatého hrdličkou. Hrdlička miluje podle výkladu Vergelova⁽¹²⁾ odloučení od druhých a jest obrazem duší, zakotvených jedině v Bohu. Ano, Maria Panna žila ve světě jak na poušti, takže platí o ní slova: „Která to jest, jež vystupuje z pouště jako sloup dýmu z vonného koření?“ (Velep. 3, 6). K tomu podotýká opat Rupert⁽¹⁶⁾: „Ty ses povznesla z pouště k Bohu, protože tvá duše milovala samotou.“

Již Filo⁽¹⁴⁾ řekl, že Bůh jen v samotě mluví k duši. A Bůh sám to prohlásil u proroka Oseáše: „Vyvedu ji na poušť a mluvití budu jí k srdci“ (Os. 2, 14). „Ó samoto, volal proto sv. Jeronym⁽¹⁵⁾, v níž Bůh se svými věrnými důvěrně mluví a obcuje.“ „Ano, tak tomu jest, vyznává sv. Bernard⁽¹⁶⁾, samota a v ní vládnoucí klid nutí duši, aby opustila myšlenkami zemi a rozjímalá o dobrech nebeských.“

Přesvatá Panno, vypros nám lásku k modlitbě a samotě, abychom prosti lásky k tvorům mohli toužiti jen po Bohu a po nebi, kde doufáme, že tě jednou spatříme, abychom navždy s tebou chválili a milovali tvého Syna, Ježíše Krista, na věky věkův. Amen.

Přistupte ke mně všichni, kdož toužíte po mně, abyste plody mými se nasýtili. (Sir. 24, 26.) Plody Marie Panny jsou její ctnosti.

„Matky máš radost a slast a panenství přesvatou počtu, aniž kdo podobné zřel a nepřišla po tobě stejná, jediná ze všech jsi žen, jež mohla se líbiti Kristu.“⁽¹⁷⁾

*IV. Různé způsoby pobožnosti
k Marii Panně*

Královna nebes je tak štědrá a vděčná, že i nejmenší poctu svých sluhů odměňuje nejvzácnějšími dary, vyznává sv. Ondřej Kretský⁽¹⁾.

Nicméně je třeba splniti dvě podmínky: Předně naše pobožnosti k ní nechť tryskají z duše prosté hříchů; jinak by se nám mohlo státi, co vypravuje sv. Petr Celestin⁽²⁾. Jakýsi voják i přes své neřesti, jimž byl oddán, denně se modlíval k Marii Panně. Kdysi trpěl hladem. Maria Panna se mu zjevila a předkládala mu vybraná jídla v nádobě tak špinavé, že se jich voják neodvážil ani dotknouti. „Já jsem Matka Boží, pravila Maria, a přicházím utišit tvůj hlad.“ — „Ale z této nádoby nemohu přece jísti“, namítal voják. — „Jak mám však já, odvětila Maria, přijímati tvoje modlitby, jež mi nabízíš se srdcem tak poskvrněným?“ Zahanben touto výtkou, voják se obrátil, stal se poustevníkem a žil třicet roků v samotě. Při smrti znovu se mu zjevila blah. Panna a uvedla jej do nebe.

Řekli jsme v prvním díle, že je prakticky nemožno, aby ctitel mariánský na věky zahynul. Tomu jest rozuměti tak, že buď žije bez smrtelného hříchu aneb aspoň má vřelou touhu se ho zbaviti; pak mu Maria Panna jistě pomůže. Kdo by však hřešiti neustal, opovážlivě spoléhaje na pomoc Mariinu, stal by se svou vlastní vinou nehodným a neschopným její ochrany.

Druhou podmínkou jest, aby byla naše pobožnost vytrvalá. „Jen vytrvalost zaslouží odměnu,“ praví sv. Bernard⁽³⁾. Tomáš Kempenský⁽⁴⁾ jako hošík deanně se doporučoval různými modlitbami nejsvětější Panně; jednou se je nepomodlil, později je zanedbával několik týdnů, na konec od nich upustil. Tu spatřil ve snu, jak Maria Panna celuje jeho druhy, ale k němu řekla: „Co chceš ode mne, když ses zřekl svých pobožností? Vzdal se, nejsi hoden mého objetí!“ Tomáš zděšen se probudil a vrátil se k dřívějším pobožnostem.

Právem tvrdí Richard od sv. Vavřince⁽⁵⁾: „Kdo bude vytrvale sloužiti Marii Panně, může žíti blaženě v naději, neboť se splní každé jeho přání.“ Než jako nikdo si nemůže slibovati tuto vytrvalost, tak také nikdo před svou smrtí není jist svým spasením. Velmi vzácnou radu proto zanechal nám sv. Jan Berchmans z Tovaryšstva Ježíšova. Když umíral, tázali se ho někteří spolubratři, která pobožnost jest Marii Panně zvláště milá a zajistí jim její ochranu. Světec jim odpověděl: „I nejnepatrnější pobožnost stačí, jen když je vytrvalá“⁽⁶⁾.

Uvedu nyní stručně a krátce několik způsobů pobožností, které nám mohou zajistiti přízeň naší milé Matky. Tento návod k mariánským pobožnostem považuji za nejužitečnější ze všeho, co jsem v tomto dílku napsal. Nemíním tím doporučovati milému čtenáři, aby konal všechny, nýbrž aby ony pobožnosti, které si zvolí, konal vytrvale a s bází, že ztratí ochranu Boží Matky, jestliže se jim zpronevěří. Ó kolik z těch, kteří jsou nyní v pekle, by bylo spaseno, kdyby byli vytrvali v pobožnosti k Marii, kterou kdysi začali.

I. O POZDRAVENÍ ANDĚLSKÉM

Pozdravení andělského váží si Maria Panna nesmírně. Jím se jí obnovuje radost, kterou zakusila, když jí zvěstoval svatý Gabriel, že se stane Matkou Boží. Pozdravujme ji často tímto poselstvím. „Pozdravujte ji, praví Tomáš Kempenský, pozdravením andělským, velmi ráda slyší jeho ohlas.“⁽¹⁾ Matka Boží sama sdělila sv. Mechtildě⁽²⁾, že nikdo ji nemůže lépe pozdraviti, než uctí-li ji pozdravem „Zdrávas Maria“. Kdo Marii Pannu pozdravuje, toho pozdraví i ona. Sv. Bernard zaslechl kdysi z úst nejblah. Panny zcela zřetelně slova:

Ave, Bernarde — Zdráv buď, Bernarde!⁽³⁾ „Pozdravení Mariiino, praví Konrád Saský⁽⁴⁾ je provázeno po každé nějakou milostí.“ Richard od sv. Vavřince dodává⁽⁵⁾: „Tomu, kdo přichází k Marii Panně se slovy Zdravas Maria, může odepřítí nějakou milost?“ Sv. Gertrudě⁽⁶⁾ přislíbila Maria Panna, že jí přispěje tolikráte v hodinu smrti, kolika Zdrávasy ji pozdraví. Alan a Rupe⁽⁷⁾ ujišťuje, že při slovech Zdravas Maria celé nebe se raduje, peklo se chvěje a ďábel prchá. Totéž dosvědčuje svou vlastní zkušeností Tomáš Kempenský; kdysi se mu zjevil ďábel, ale za modlitby Zdravas Maria zmizel⁽⁸⁾.

Uvedu zde několik příležitostí, kdy se lze modlit Zdravas Maria.

1. Ráno když vstaneš a večer než se odebereš na lož, pomodli se kleče třikrát Zdravas Maria a připoj ke každému Zdrávasu tuto prosbu: „Pro své Neposkvrněné Početí, ó Maria, očisti tělo mé a posvěť duši mou.“ Nato po příkladu sv. Stanislava pros Marii Pannu jako svou matku za požehnání, doporuč se do její ochrany a vyžádej si od ní, aby tě po celý den nebo po celou noc chránila hříchu. Dobře učiníš, zavěsíš-li nad ložem krásný obraz blah. Panny.

2. Ráno, v poledne a večer modlívej se Anděl Páně s obvyklými třemi Zdrávasy. Papež Jan XXII. byl první, který obdařil tuto pobožnost odpustky⁽⁹⁾. Benedikt XIII. udělil 100 dní odpustků všem, kdo se modlí Anděl Páně a jednou za měsíc plnomocné odpustky po přijetí sv. svátostí⁽¹⁰⁾.

Dříve při zvuku zvonů poklekal každý a modlil se Anděl Páně, dnes se mnozí stydí tak činit. Sv. Karel Boromejský se nerozpakoval sestoupiti s vozu nebo s koně a modlit se Anděl Páně na ulici, často blátivé⁽¹¹⁾. Podle výkladu Benedikta XIV.⁽¹²⁾ v sobotu večer a v neděli se modlíme Anděl Páně stoje, v čase velikonočním místo této modlitby se modlíme: Raduj se, nebes Královno.

3. Kdykoli uslyšíš bítí hodiny, pozdrav Matku Boží Zdrávasem. Alfons Rodriguez⁽¹³⁾ pozdravoval každou hodinu Marii Pannu; v noci, když hodiny bily, budili jej andělé, aby i v této době pokračoval ve své pobožnosti.

4. Vycházíš-li z domu nebo se vracíš, pomodli se Zdravas, aby tě Maria Panna chránila venku i doma před hříchem. V duchu zlíbej její nohy, jak to činí kartuziáni.

5. Spatříš-li obraz nejsvětější Panny, pozdrav jej Zdrávasem. Kdo může, nechť ozdobí svůj dům krásnou sochou mariánskou, aby Maria Panna byla pozdravena od kolemjdoucích. Takový krásný zvyk je v Neapoli a ještě více v Římě.

6. Církev svatá předpisuje, aby všechny části církevních hodinek počínaly a končily pozdravením andělským. Bude dobře, zvykneš-li si na počátku a na konci každé své práce modlit se Zdrávas Maria. Pravím, každé práce, ať již je duchovní, jako modlitba, sv. zpověď, a sv. přijímání, duchovní čtení, slyšení slova Božího a podobně, anebo časná jako studium, poučný rozhovor, práce, jídlo, odpočinek atd. Požehnané jsou ony práce, které jsou obepjaty dvěma Zdrávasy. Ráno při procitnutí, večer před spánkem, v každém pokušení, při každém výbuchu zlosti a podobně, vždy se modlívejme Zdrávas Maria.

Čiň tak, milý čtenáři, a přesvědčíš se, jak mnoho získáš! Kněz Auriemma⁽¹⁴⁾ vypravuje, že Rodička Boží slíbila sv. Mechtildě, bude-li se denně modlit tři Zdrávasy ke cti její moci, moudrosti a dobroty, že jí vyprosí šťastnou smrt. Mimoto sdělila Maria Panna blah. Janě francouzské, že jest jí velmi milé, modlíme-li se k uctění jejích desíti ctností deset Zdrávasů.

2. O DEVÍTIDENNÍCH POBOŽNOSTECH

Oddaní ctitelé mariánští horlivě se připravují na svátky nebes Královny devítidenní pobožností (novénou), neboť o svých svátcích je nejblah. Panna plna lásky a odměňuje se svým ctitelům četnými a vzácnými milostmi. Sv. Gertruda⁽¹⁾ viděla kdysi pod pláštěm Mariiným množství duší, na něž vznešená Kněžna nebeská patřila s něžností, a zaslechla, že jsou to ty duše, které se v uplynulých dnech připravovaly zbožnými cvičeními na svátek jejího Nanebevzetí.

Zbožná cvičení, jež můžeme v novénách konati, mohou býti tato:

1. Ráno a večer krátce rozjímati před Nejsvětější Svátostí a připojiti devět Otčenášů, Zdrávasů a Sláva Otcí.

2. Tříkráte navštívit některý obraz Marie Panny, poděkovati Bohu za milosti jí udělené a prositi po každé Svatou

Pannu o nějakou milost; při jedné z těchto návštěv pomodliti se modlitbu, kterou jsem připojil na konci pojednání o jejích svátcích.

3. Vzbuzovati častěji úkony lásky k Marii Panně a Ježíši Kristu. Nemůžeme způsobiti Matce Boží větší radosti, než když milujeme jejího Syna, jak naznačila sv. Brigittě⁽²⁾: „Chceš-li si mne nakloniti, miluj Syna mého Ježíše.“

4. Čísti denně po celou nověnu čtvrt hodiny nějakou knihu, jednající o jejích vznešenostech.

5. S dovolením duchovního vůdce uložiti si nějaké zevnější umrtvení, jako půst, odepření si ovoce, zamilovaného pokrmu, aspoň z části⁽³⁾. V předvečer svátku postiti se o chlebě a vodě. Lepší však než toto všechno zevnější umrtvování jest umrtvování vnitřní, jako zdržení se určitého pohledu, potlačení zvědavosti, usebrání, zachování mlčení, poslechnutí rozkazu, vlídná odpověď, trpělivé snášení protivenství a podobně. Při tom je menší nebezpečí marnivosti a větší zásluha a není třeba dovolení duchovního vůdce. Nejúčinnějším cvičením však je, umíniti si na počátku novény, že odložíme nějakou chybu, do níž častěji padáme. Je prospěšné, prosíme-li při každé z oněch tří návštěv, o nichž jsem mluvil, za prominutí spáchaných poklesků, a obnovíme-li znovu předsevzetí jich se varovati a vzývati Marii Pannu o pomoc.

Pocta Matce Boží nejmilejší je následování jejích ctností. Proto neopomeňme při žádné novéně zvoliti si nějakou ctnost přiléhající k tajemství svátku a cvičme se v ní. Takovou ctností může býti na příklad u svátku Neposkvrněného Početí cvičba v čistém úmyslu, u svátku Narození Marie Panny obnova v horlivosti a zanechání vlažnosti, před svátkem Obětování přemáhání náklonnosti k některé věci, k níž příliš lneme; o Zvěstování pokorné snášení pohrdání, o Navštívení láska k bližnímu, udílení almužen aneb aspoň modlitba za hříšníky, o Očistování poslušnost k představeným; konečně před Nanebevzetím cvičme se ve lhostejnosti k světským věcem a číňme vše s myšlenkou na smrt, abychom si uvykli tak žíti, jako by každý den byl posledním našeho života. Tak nám budou novény velikým ziskem.

6. Je velmi radno častější nebo denní sv. přijímání v době devítidenní pobožnosti. P. Segneri říkával⁽⁴⁾, že nemůžeme Marii Pannu lépe uctíti než s Ježíšem a skrze Ježíše a P.

Crasset⁽²⁾ poznamenává, že Maria Panna zjevila sama nějaké zbožné duši, že nikdo jí nemůže nabídnouti cennější dar nad sv. přijímání, neboť sv. přijímáním sklízí Ježíš Kristus v duších ovoce svého utrpení. Proto nebude asi jiné věci, po níž by nejsvětější Panna vřeleji toužila u svých ctitelů než sv. přijímání. Zdá se, jako by k nim mluvila: „Pojďte, pojídejte pokrmů mých a pijte víno, které jsem smísila vám.“ (Přísl. 9, 5.)

7. Konečně na svátek sám zasvěťme se po sv. přijímání službě této nebeské Matky a prosme ji, abychom vytrvali v ctnosti, v níž jsme se v novéně cvičili, nebo žádejme na ní jinou milost. Je dobré, zvolíme-li si každého roku mezi různými slavnostmi mariánskými onu, kterou více ctíme a milujeme a pak se na ni zvláště připravujeme, znovu se zasvěťme Matce Boží, dokonale se oddejme její službě a zvolme si ji za svou paní, orodovnici a matku. — (Na konci knihy nalezněš dvě taková zasvěcení, jedno pro tebe samého, druhé pro rodinu). — Nato ji odprosme, že jsme jí v minulém roce netečně sloužili, a slibme větší věrnost pro rok budoucí. Posléze ji poprosme, aby nás přijala za své služebníky a vyprosila nám svatou smrt.

3. O RŮŽENCI A MARIÁNSKÝCH HODINKÁCH

Jest známo, že pobožnost svatého růžence zjevila sv. Dominiku sama Matka Boží. Když si světec kdysi pln bolesti stýskal nejsvětější Panně na zhoubu, kterou tehdy působily Církvi bludy Albigenkých, odpověděla mu Matka Boží: „Země tato bude stále neplodná, dokud ji dešť nesvlaží.“ Tu poznal sv. Dominik, že deštěm tím jest modlitba sv. růžence, kterou měl nyní hlásati. Šel a všude o ní kázal a všichni katolíci ochotně ji přijímali⁽¹⁾. Co vše vynaložili moderní bludaři, Kalvín, Bucero a jiní, aby uvedli modlitbu sv. růžence v posměch⁽²⁾. Jest však známo, jak hojné požehnání vyplynulo světu z této vznešené pobožnosti. Kolik hříšníků se touto modlitbou obrátilo, kolik jich bylo přivedeno k svatému životu, kolik duší si zasloužilo šťastnou smrt a nyní jsou spaseny! Čtěte jen knihy, jež o tom pojednávají!

Tato pobožnost byla též schválena Církví svatou a papeži bohatě obdařena odpustky⁽³⁾.

Dnes platí tyto odpustky a) kdo se pomodlí pět desátků, získává odpustky 5 roků a 5 kvadragen, b) kdo se modlí aspoň pět desátků s jinými ať veřejně, ať soukromě, získává odpustky 10 let a 10 kvadragen jednou za den. Plnomocné odpustky získá poslední neděli v měsíci, kdo přistoupí k sv. zpovědi, k sv. přijímání a navštíví kostel nebo veřejnou kapli, když se modlil růženec aspoň ve třech dnech toho měsíce; c) kdo se modlí v měsíci říjnu veřejně nebo soukromě aspoň 5 desátků, získává odpustky 7 let a 7 kvadragen každého dne. Plnomocné odpustky získá za obvyklých podmínek na svátek Marie Panny růžencové, pomodlí-li se růženec na tento svátek a po celou oktávu. Mimoto může získati plnomocné odpustky za stejných podmínek, kdo se modlí růženec aspoň 10 dní po oktávě svátku Panny Marie Růžencové; d) kdo se modlí růženec před Nejsv. Svátostí ať veřejně vystavenou nebo před svatostánkem, tolikrát získává plnomocné odpustky, kolikrát se jej pomodlí. Nutná je sv. zpověď a sv. přijímání. — Mimo tyto odpustky možno získati ještě četné jiné, na příklad modlitbou na zvláště svčcých růžencích, v Bratrstvu růžencovém a pod.

K získání odpustků je třeba rozjímati o tajemstvích sv. růžence. Kdo to nedovede, stačí mu, vzpomene-li si na některé tajemství z umučení Ježíše Krista, jako na bičování, smrt atd. Mimoto je nutno modliti se sv. růženec zbožně. Svatá Panna sdělila blah. Eulalii⁽¹⁾, že je jí milejší, bude-li se modliti pět desátků pomaleji a nábožně než patnáct desátků spěšně a méně vroucně. Jest tedy lépe modliti se růženec kleče a před nějakým mariánským obrazem a na počátku každého desátku vzbuditi úkon lásky k Ježíši Kristu a Marii Panně a prositi o nějakou milost. Také více prospěje modliti se jej společně než soukromě.

Malé hodinky mariánské obnovil a rozšířil sv. Petr Damiani⁽²⁾. Též je nadala Církev svatá nemalými odpustky a přesvatá Panna nejednou dokázala, jaké má v nich zalíbení, jak dokládá kněz Auriemma⁽³⁾.

Velmi milá je Marii Panně litanie loretánská, obdařená odpustky 300 dní po každé⁽⁴⁾, a hymnus „Zdravas Hvězdo mořská“, který sv. Brigitta se denně modlila⁽⁵⁾. Ještě více se líbí Královně nebes chvalozpěv Magnificat — Velebí duše má Hospodina — jímž oslavujeme Boha slovy Mariinými⁽⁶⁾.

4. O POSTU

Mnozí ctitelé mariánští postívají se k poctě Marie Panny v sobotu a v předvečer jejích svátků o chlebě a vodě. Sobota jest samou Církví zasvěcena Marii Panně, neboť Maria, jak praví sv. Bernard⁽¹⁾, v tento den po smrti svého Syna uchovala si pevnou víru. Ctitelé mariánští nedopustí proto, aby tento den uplynul bez nějaké mimořádné pobožnosti k Marii Panně, zvláště ne bez postu o chlebě a vodě, jak to činíval sv. Karel Borromejský, kardinál Toledo a jiní. Ano, biskup bamberský Neitard a P. Josef Arriaga T. J. zdržovali se v sobotu všeho pokrmu⁽²⁾.

O velikých milostech, které udělila Rodička Boží za tuto oddanost lze se dočísti ve spisech P. Auriemmy⁽³⁾. Není to tedy nic zvláštního, když člověk, jenž chce býti vroucím ctitelem Marie Panny, uloží si tento půst, zvláště jestli si zasloužil věčný trest za své hříchy. Pravím, že sotva bude zavržen, kdo koná tuto pobožnost, neboť nejblah. Panně není obtížné, vyprositi svým ctitelům setrvání v milosti Boží a šťastnou hodinku smrti. Všichni členové naší malé kongregace⁽⁴⁾, kteří tak mohou činiti, zachovají tento půst ke cti Rodičky Boží. Řekl jsem, kteří tak mohou činiti, neboť kdo ze zdravotních důvodů to nemůže snést, nechť se aspoň jinak v jídle umrtví, buď, že se spokojí jen s jedním jídlem nebo zdrží se ovoce anebo nějakého oblíbeného pokrmu.

Konečně můžeme dokázati v sobotu lásku svou Marii Panně jinými způsoby, jako jdeme-li k sv. přijímání nebo aspoň jdeme-li na mši sv., navštívíme-li některý její obraz a podobně. V předvečer jejích sedmera svátků, vynasnažujme se uctíti ji postem nebo jinak podle svých sil.

5. O ÚCTĚ MARIÁNSKÝCH OBRAZŮ

P. Pavel Segneri, T. J., praví⁽¹⁾, že se ďábel nemůže lépe pomstíti za ztráty, které utrpěl zničením modloslužby než pronásledováním milostných obrazů skrze kacíře. Ale Církev svatá je hájila i krví mučednickou a Matka Boží dokázala zázraky, jak je drahá jejímu srdci úcta a návštěvy jejích obrazů. Sv. Janu Damašskému byla utáta ruka, kterou psal spisy na obranu obrazů Mariiných: Nejsvětější Panna mu

ji však zázračně vrátila⁽³⁾. P. Spinelli vypravuje⁽³⁾, že se v Cařihradě každého pátku odhrnula po nešporách opona před obrazem Mariiným a po sobotních nešporách opět obraz zaclonila. Podobně i před sv. Janem z Boha⁽⁴⁾ odhalil se závoj s obrazu mariánského. Kostelník považuje světce za zloděje, kopl jej, ale v téže chvíli noha mu zchromla.

Všichni ctitelé Rodičky Boží rádi proto přicházejí uctít její obrazy a navštěvují chrámy jí zasvěcené, jež podle slov sv. Jana Damašského⁽⁵⁾ jsou útočištěm, kde nám kyne záchrana v pokušeních a zasloužených utrpeních. Kdykoli zavítal svatý císař Jindřich⁽⁶⁾ do nějakého města, navštívil nejprve některý chrám Marie Panny. P. Tomáš Sanchez⁽⁷⁾ nevrátil se domů dříve, dokud nezašel do kostela mariánského. Nebudiž nám obtížno denně pozdraviti Královnu nebes v některém kostele nebo kapli nebo ve svém domě. Zde bychom si mohli zříditi na tichém místěčku kapličku s obrazem Rodičky Boží, vyzdobiti ji květinami, svícemi nebo lampičkami a modliti se před ním litanie, růženec atd. K těmto návštěvám sepsal jsem knížečku — která již byla dvacetkrát tištěna — podávající návštěvy jak Nejsvětější Svátosti tak nejblah. Marie Panny na každý den v měsíci.

Ještě se zmíním o události, kterou vypravuje P. Spinelli ve své knize: „Zázraky Marie Panny“⁽⁸⁾. V slavném poutním místě Montevergine v předvečer svátků svatodušních r. 1611 zneuctil shromážděný lid tuto slavnost tancem, nestřídmostí a rozpustilostmi. Náhle vypukl v zábavní místnosti požár a rozšířil se tak, že za půl hodiny celé stavení lehlo popelem a pohřbilo ve svých troskách více než 400 lidí. Pět osob, které zůstaly na živu, přísahou stvrdily, že viděly Matku Boží, jak dvěma hořícími pochodněmi zapaluje stavení. Prosím vroucně všechny ctitele mariánské, aby nenavštěvovali a druhým zabraňovali navštěvovati taková poutní místa, kde se dějí podobné nepřístojnosti, neboť potom z nich sklízí větší žehť peklo nežli úcta Marie Panny. Kdo chce vykonati s prospěchem pouť, navštiv poutní místo v době, kdy není tam přílišný shluk poutníků.

6. O ŠKAPULÍŘI

Jako lidé si kladou za čest míti sluhy oděné ve svůj stejnokroj, tak vidí ráda i Maria Panna u svých ctitelů, nosí-li

její škapulíř jako odznak svého zasvěcení její službě a jako doklad, že patří do rodiny Matky Boží. Moderní bludaři se vysmívají, jak obyčejně, tomuto úkonu zbožnosti, ale Církev svatá schválila jej mnohými bullami a odpustky. P. Crasset⁽¹⁾ a Lezzana⁽²⁾ vypravují o škapulíři karmelském, že kolem r. 1251 zjevila se Svatá Panna Angličanu blah. Šimonu Stockovi a podala mu škapulíř s příslibem, kdo jej budou nositi, že nezakusí věčného ohně. Podle P. Crassetta zjevila se Rodička Boží i papeži Janu XXII. a žádala na něm, aby oznámil všem, kdo nosí tento oděv, že budou v sobotu po své smrti vysvobozeni z očistcového ohně: „Přijmi, nejmilější synu, pravila mu, tento škapulíř svého řádu, odznak mého bratrstva, jako zvláštní vyznamenání pro sebe a pro všechny karmelitány. Kdo v něm zemře, nezakusí věčného ohně.“ Papež vše vysvětlil v bulle ze dne 3. března 1322, kterou potvrdili i pozdější papežové Alexandr V., Klement VII. a jiní. Tak P. Crasset na zmíněném místě. Jak jsme již v první části podotkli (hl. 8, § 2) dovolává se Pavel V. zřejmě onoho zjevení a podrobněji vysvětluje bully svých předchůdců, především čeho jest dbáti pro získání odpustků, totiž zachovávat čistotu podle svého stavu a modliti se mariánské hodinky. Kdo se nemůže modliti hodinky, ať aspoň zachovává církevní posty a zdržuje se masitých pokrmů ve středu a v sobotu⁽³⁾.

S karmelským škapulířem stejně jako s ostatními škapulíři Sedmiboletné Marie Panny, Trinitářů, Nejsvětější Trojice a zvláště Neposkvrněného Početí spjatý jsou nespočetné odpustky, plnomocné i neplnomocné, jež můžeme získati v životě i v hodinu smrti.

7. O MARIÁNSKÝCH KONGREGACÍCH

Někteří neschvalují kongregace mariánské, že prý jsou příčinou mnohých rozepří a že mnozí do nich vstupují z ohledů čistě lidských. Jako však nelze zavrhnouti chrámy a sv. svátosti proto, že mnozí jich zneužívají, tak nelze odsuzovati bratrstva. Papežové nejen že nezavrhli, nýbrž s mnohou pochvalou je potvrdili a odpustky nadali.

Sv. František Saleský⁽¹⁾ naléhavě vybízí křesťany ve světě žijící, aby vstupovali do mariánských bratrstev. A sv. Karel Borromejský⁽²⁾ horlivě zřizoval a rozšiřoval tyto spolky. Na

svých synodách povzbuzoval zpovědníky, aby kajícníkům radili do nich vstupovati. A právem, neboť tyto kongregace, především mariánské, jsou jako archa Noemova, v níž nalézají křesťané ve světě žijící útulek před potopou pokušení a hříchů, jež zaplavují svět. Na misiích jsme poznali velmi dobře prospěšnost bratrstev. Kdo nenáleží žádnému bratrstvu, pravidelně častěji hřeší více než dvacet jiných, kteří jsou členy bratrstev. Bratrstva můžeme srovnati s věží Davidovou: „Jako věž Davidova... na tisíc s ní visí štítů, vše to puklíře junáků.“ (Velep. 4, 4.) Kongregace skýtají členům mocnou ochranu proti úkladům pekla a prostředky k uchování milosti Boží; kdo není v kongregaci, nemá tak snadného přístupu k těmto prostředkům.

1. Jedním z prostředků spásy je vzpomínka na věčné pravdy: „Ve všech svých skutcích pamatuj na poslední věci, a na věky nezhřešíš.“ (Sir. 7, 40.) Mnozí proto hynou, že na to nemyslí. „Pustá a prázdná je všechna země, neboť nikdo nepřemýšlí.“ (Jer. 12, 11.) Členové bratrstva však bývají ve svých schůzích rozjímáním, čtením a přednáškami upamatováni na věčné pravdy. „Ovce mé slyší hlas můj.“ (Jan 10, 27.)

2. K spáse je nutná modlitba: „Proste a vezmete.“ (Jan 16, 24.) V kongregacích se členové modlí ustavičně a Bůh je spíše vyslyší, neboť se modlí společně: „Jestli dva z vás na zemi sjednotí se spolu o kterékoli věci, za kterou by prosili, stane se jim to od Otce mého.“ (Mat. 18, 19.) K tomu podotýká Ambrosiaster⁽³⁾: „Mnozí, byť i nejmenší byli, stávají se velkými, sjednotí-li se; jest nemožno nevyslyšeti mnohé.“

3. V kongregacích je snažší přijímání sv. svátostí, jednak že tak žádají předpisy, jednak pro dobrý příklad druhých. Tak si lehčeji zajišťuje každý setrvání v milosti Boží; svatý sněm tridentský⁽⁴⁾ totiž nazývá sv. přijímání protijedem, kterým se zbavujeme denních chyb a jsme uchráněni hříchů těžkých.

4. Mimo to se konávají v bratrstvech mnohá cvičení v umrtvování, v pokoře, v lásce k nemocným a chudým. Jak dobré by bylo, kdyby se zavedl ve všech kongregacích krásný zvyk pomáhati v nemoci místním chudým⁽⁵⁾.

5. Již bylo řečeno, jak důležitá je k naší spáse vřelá úcta k Matce Boží. A není to právě tato úcta, jež kvete v bratr-

stvech? Jak často zní v nich chvála Mariina! Jak četné modlitby jsou v nich přednášeny Marii Panně! Již při přijetí se zasvěcují členové její službě, volí si ji za svou paní a matku a zapisují se do knihy dítek Mariiných. Tak patří jejich členové do sboru vyvolených sluhů a dítek Marie Panny a těší se v životě i ve smrti její zvláštní ochraně. Věru, člen mariánské kongregace může si říci, že se mu vstupem do kongregace dostalo všeho dobra: „Spolu s ní přišlo mi všechno dobré.“ (Moudr. 7, 11.)

Dvou věcí jest dbáti každému členu: předně nesmí vstoupiti do bratrstva s jiným úmyslem než sloužiti Bohu a Marii Panně a spasiti svou duši; za druhé nikdy nesmí zanedbávati pro světské záležitosti spolkové schůze, poněvadž v nich se jedná o nejdůležitější naší práci na světě, o věčné spáse. A nechť se snaží také získati nové členy a zvláště vystouplé přivést zpět. Tresty, jimiž Bůh navštěvuje nevěrné členy, bývají hrozné. V Neapoli⁽⁶⁾ opustil jakýsi člen bratrstvo mariánské. Když byl napomínán, aby se vrátil, odpověděl: „Vrátím se, až mi nohy zlámou a hlavu useknou.“ Ubožák mluvil pravdu; brzy nato zlámali mu jeho nepřátelé nohy a usekli hlavu. Naopak věrné členy Maria Panna zahrnuje dobry časnými i duchovními: „Všichni domácí její zobláčení jsou rouchem dvojnásobným.“ (Přisl. 31, 21.) P. Auriemma⁽⁷⁾ uvádí mnohé drahocenné milosti, udělené členům Marií Pannou v životě i ve smrti, zvláště však ve smrti. P. Crasset⁽⁸⁾ vypravuje, o jakém si jinochu na smrt nemocném. Bylo to v Římě 1586. Umírající usnul, ale když se pak probudil, řekl svému zpovědníku: „Otče, byl jsem ve velikém nebezpečí věčné záhuby, ale Maria Panna mne zachránila. Zlí duchové přinesli před soudnou stolicí Boží moje hříchy a již mne chtěli do pekla svrhnouti. Tu přišla nejsvětější Panna a pravila: Kam vedete toho jinocha? Jaké máte právo na mého sluhu, který mi sloužil tak dlouho v kongregaci? Zlí duchové prchli a tak jsem byl z jejich rukou vysvobozen.“ — Tentýž spisovatel se zmiňuje ještě o jiném členu, kterému v hodině smrti bylo mnoho bojovati s peklem, ale potom zvítěziv, radostně zajásal: „Jaké to štěstí sloužiti Marii Panně v její kongregaci!“ Nato blaženě zesnul. Jako třetí příklad uvádí P. Crasset vévodu di Popoli z Neapole. Umíraje pravil tento muž svému synu: „Synu můj, věz, že kongregaci, k níž jsem patřil, děkuji za to nepatrné dobro,

které jsem v životě konal. Proto nemohu ti zanechatí lepšího dědictví než právě mariánskou kongregaci. Více si vážím toho, že jsem byl jejím členem než vévodou di Popoli.“

8. O ALMUŽNÁCH KE CTI MARIE PANNY

Ctitelé mariánští udílejí rádi almužny ke cti Matky Boží právě v sobotu. Sv. Řehoř Veliký⁽¹⁾ se zmiňuje ve svých Rozmluvách o svatém obuvníku, jménem Bohdalu, který vše, co v týdně vydělal, v sobotu rozdílal mezi chudé. Bůh ukázal ve vidění jedné svaté duši nádherný palác, který v nebesích připravil tomuto ctiteli Mariinu a který byl budován pouze v sobotu. Sv. Gerard z Monzy (zemř. 1207) ničeho neodepřel tomu, kdo jej prosil ve jménu Mariině⁽²⁾. Stejně jednal i jesuita P. Martin Guttierrez⁽³⁾. Tento také vyznal, že Marii Pannu nikdy nadarmo neprosil o nějakou milost. Když byl později od Hugenottů zavražděn, spatřili jeho spolu-bratři Rodičku Boží provázenou pannami, které na její rozkaz tělo jeho zahalily do plátna a odnesly. Nejinak si počínal arcibiskup solnohradský, sv. Eberhard⁽⁴⁾. Po jeho smrti spatřil jej jakýsi mnich v dětské podobě na loktech Marie Panny: „To jest můj syn Eberhard, pravila Matka Boží, který mi nikdy nic neodepřel.“ I Alexandr Hallský⁽⁵⁾ měl tento zvyk. Když jej prosil jakýsi františkán ve jménu Marie Panny, aby vstoupil do jejich řádu, opustil svět a stal se synem sv. Františka.

Kéž není líto ctitelům Svaté Panny udíleti denně ke cti Rodičky Boží nějakou malou almužnu a v sobotu větší. Nemohou-li však dávat žádnou almužnu, nechť učiní aspoň jiný skutek lásky k bližnímu, posluhují nemocným, modlí se za hříšníky, za duše v očistci atd. Skutky milosrdné lásky působí velikou radost Matce milosrdenství.

9. O ČASTÉM VZÝVÁNÍ MARIE PANNY

Ze všech pobožností nelíbí se naší nebeské Matce žádná pobožnost tolik, jako když ji často vzýváme za přímluvu a hledáme u ní pomoci ve všech potřebách. Nevíme-li si rady nebo máme-li raditi, v nebezpečích, utrpeních a pokuše-

ních, především však v pokušeních proti sv. čistotě, obračejme se na Marii Pannu. Matka Boží jistě nám přispěje, budeme-li ji prositi modlitbou „Pod ochranu tvou se utíkáme“ nebo Zdrávasem nebo pouhým vzýváním jejího nejsvětějšího jména, jež je zvláště mocné proti útokům ďáblovým. Blahoslavený františkán Santi⁽¹⁾ vzýval v jednom pokušení proti sv. čistotě Marii Pannu; a Matka Boží se mu zjevila, položila ruku na jeho hrud' a pokušení zmizelo. Bude jen ku prospěchu v takových okamžicích políbiti nebo vzíti do rukou růženec nebo škapulíř anebo aspoň pohlédnouti na obraz nejsvětější Panny. Kdo zbožně vysloví svatá jména Ježíš a Maria, získává odpustky 300 dní⁽²⁾.

10. O JINÝCH ZBOŽNÝCH CVIČENÍCH

Zde uvádím různé způsoby pobožnosti, jimiž můžeme uctítí Rodičku Boží.

a) Dávej sloužití mši sv. ke cti Matky Boží nebo alespoň se jí zúčastni. Je sice pravda, že se přináší oběť mše sv. jedinému Bohu na uznání jeho svrchované velebnosti, nicméně nic nebrání, praví svatý sněm tridentský⁽¹⁾, aby nemohla býti obětována mše sv. Bohu na poděkování za milosti udělené svatým a Rodičce Boží a aby tito se za nás přimlouvali, když my na ně pamatujeme. Proto se modlíme při mši sv.: „aby jim přispěla k oslavě, nám však ke spáse.“ Maria Panna zjevila jakési svaté duši, že jest jí tento způsob úcty milý, podobně jako jest jí milé modliti se třikrát Otčenáš, Zdrávas a Sláva Otci k nejsvětější Trojici na poděkování za milosti jí prokázané. Sama za ně nemůže dosti poděkovati, proto ji těší, jsou-li její dítky jí v tom nápomocny.

b) Měj v úctě světce, kteří byli úzce spojeni s Marií Pannou, jako sv. Josefa, sv. Joachima a sv. Annu. Přesvatá Panna sama doporučila jakémusi šlechtici pobožnost ke své matce, sv. Anně⁽²⁾. A dále uctívej také světce, kteří prosluli svou láskou k Matce Boží, jako sv. Jana Evangelistu, sv. Jana Křtitele, sv. Bernarda, sv. Jana Damašského, obránce jejich obrazů, sv. Ildefonsa, obhájce jejího panenství a jiné.

c) Denně čti nějakou knihu o jejich přednostech. Doporučej všem, především svým drahým, pobožnost k Matce Páně. Kdysi řekla blah. Panna sv. Brigittě⁽³⁾: „Postarej se,

aby tvoji synové byli syny mými.“ Modli se denně za živé i zemřelé její ctitele.

d) Na konec uvádím rozličné odpustky, které udělili papežové na jiné způsoby pobožností k uctění Královny nebes.

1. „Velebeno buď svaté a Neposkvrněné Početí blahoslavené Marie Panny.“ 300 dní po každé. Lev XIII⁽⁴⁾.

2. „Zdrávas Královno“ a „Pod ochranu tvou se utíkáme.“ Kdo se modlí ráno „Zdrávas Královno“ a večer „Pod ochranu tvou“ a připojí povzdech: „Rač, Pane, toho dne (této noci) bez hříchu nás uchovati“ a „Požehnaný jest Bůh v darech svých a svatý ve všech dílech svých“, získává 100 dní jednou denně; 7 let a 7 kvadragen v neděli; plnomocné odpustky o dvou nedělích v měsíci, na všechny svátky mariánské, na svátek Všech svatých a v hodinu smrti⁽⁵⁾.

3. Litanie loretánská. 300 dní po každé, plnomocné odpustky za obvyklých podmínek (sv. zpověď, sv. přijímání, návštěva kostela nebo kaple a modlitba na úmysl Sv. Otce) na svátky Neposkvrněného Početí, Narození Panny Marie, Zvěstování, Očišťování, a Nanebevzetí pro ty, kteří se ji modlí denně⁽⁶⁾.

4. „Ježíši a Maria“. 300 dní. Pius X.. — Ježíši. Maria Josefe. 7 let a 7 kvadragen, plnomocné odpustky jednou za měsíc. Pius X. Podmínky obvyklé⁽⁷⁾.

5. 5 Otčenášů, 5 Zdrávasů ke cti pěti ran Krista Pána a povzdech: „O to prosím, Matko milá, bys mi rány v srdce vryla, dej, by můj byl Kristův kříž.“ Pius XI., 3 roky; odp. plnomocné, když kdo koná tuto pobožnost celý měsíc⁽⁸⁾.

6. Denní rozjímání aspoň čtvrt hodinové. Plnomocné odpustky jednou za měsíc za obvyklých podmínek; 7 roků a 7 kvadragen, kdo jiné učí rozjímati aneb sám se dá učit⁽⁹⁾.

7. Duše Kristova, posvěť mne... 300 dní po každé; 7 let a 7 kvadragen po sv. přijímání (jednou); plnomocné jednou za měsíc za obvyklých podmínek⁽¹⁰⁾.

8. Kdo doprovází s hořící svící Velebnou Svátost (Viaticum) nesenou nemocným a pomodlí se na úmysl Svatého Otce jedenkrát Otčenáš, Zdrávas a Sláva Otci; 7 let a 7 kvadragen; bez svíce 5 let a 5 kvadragen; 3 léta a 3 kvadrageny ti, kterým nemožno Velebnou Svátost doprovázeti, pošlou-li někoho jako zástupce⁽¹¹⁾.

9. Kdo zbožně poklekne před Velebnou Svátostí; 100 dní po každé pro ty, kteří jdou kolem kostela nebo kaple, v níž je Nejsvětější Svátost a zevnějším znamením ji uctí. Pius X.⁽¹²⁾.

10. Modlí-li se kněz přede mší sv.: Ego volo celebrare, 50 dní. Řehoř XIII.⁽¹³⁾.

Abys získal odpustky, vzbud' úkon lítosti, abys takto byl jich schopen.

Pomím jiné pobožnosti a končím toto dílo krásnými slovy sv. Bernardina⁽¹⁴⁾: „Ó požehnaná mezi všemi ženami, tys slávou lidského pokolení, spásou lidu našeho. Tvá zásluha nemá mezí, tvoje moc se vztahuje na všechny tvory; tys Matkou Boží, Vládkyní světa, Královnou nebes. Tys rozdatelkou všech milostí, ozdobou Církve svaté. Tys vzorem spravedlivých, útěchou svatých, pramenem naší spásy. Tys radostí ráje, branou nebes, oslavou Boží. Hle, tvou chválu jsme hlásali. Proto tě prosíme, ó Matko, plná dobroty, doplň naši slabost, omluv naši smělost, přijmi milostivě projev naší oddanosti, požehnej naší námaze a zapal všechna srdce svou láskou, abychom tvého Syna zde na zemi ctili a milovali a jednou v nebi ho chválili a velebili. Amen.

ZAKONČENÍ DÍLA

Loučím se s tebou, drahý čtenáři a věrný služebníku naší milované Matky Marie, a pravím ti jen: Uctívej a miluj i dále něžně tuto dobrou Paní, vynasnaž se, seč můžeš, získati též jiné její službě. Doufej pevně: Jestli setrváš ve věrné lásce k Marii Panně až do smrti, je tvá spása jistá. Končím, ne že bych neměl již co psáti o vznešenostech Královny nebes, nýbrž abych tě již neunavoval. To málo, co jsem napsal, stačí, aby v tobě zanítilo lásku k onomu velkému pokladu, k pobožnosti k Matce Boží. Ona tě zcela jistě za ni odmění svou mocnou ochranou. Splň jen touhu, kterou jsem měl při psaní této knihy, abych tě jednou spatřil v nebeské slávě jako svatého a staň se milujícím dítkem a nadšeným ctitelem této lásky nejhodnější Královny. A poznáš-li, že moje kniha ti byla aspoň nějak prospěšná, prosím tě snažně, doporuč mne Marii Panně a pros ji za mne o tutéž milost, kterou i já tobě vyprošuji, abychom se jednou shledali v nebesích u jejích nohou se všemi jejími drahými dítkami.

Na konec se obracím i k tobě, Matko Pána mého a matko má, Maria. Přijmi dobrotivě tuto mou ubohou práci a můj úmysl, abys byla všemi chválena a milována. Ty víš, jak vroucně jsem si přál dokončiti toto dílko o tvých vznešenostech, než se přiblíží konec mého života, jistě již nedaleký. Nyní umru spokojen; zanechám zde na zemi tuto knížku, která tě bude chváliti a velebiti, jak jsem se o to snažil od svého obrácení⁽¹⁾, jehož se mi dostalo tvou přímluvou. O Panno Nepoškvrněná, doporučuji ti všechny, kteří tě milují, především své čtenáře, a pak zvláště ty, kteří mne doporučí tobě. O Paní má, uděl jim milost setrvání, posvět je všechny a uveď nás pak všechny do nebe, abychom tě tam chválili. O nejsladší Matko má, jsem sice jen ubohý hříšník, ale zakládám si na tom, že miluji tebe, a doufám od tebe veliké milosti, mezi nimi největší milost, že totiž zemru s láskou k tobě. Až mi bude ďábel připomínati hříchy, doufám, že utrpení Ježíše Krista a tvá přímluva posílí mne v úzkostech smrtelných, že se rozloučím v milosti Boží s tímto smutným životem a že dojdou štěstí, Boha milovati a Tobě, Matko má děkovati na věky věkův. Amen. Tak doufám, tak se staň.

„Paní naše, rci za nás Synu svému: Nema jí vína. Jak vznešený je tento kalich, kalich lásky Boží! Láska Boží nás

tak opojuje, že zapomínáme na svět, zahřívá nás, posiluje nás, činí nás lhostejnými k věcem pozemským a nadšenými pro nebeské⁽²⁾.

„Ty jsi to plné pole⁽³⁾, plná ctnosti, plná milostí. Ty ses zjevila jako jasně rdící se jitřenka; poskvrnou dědičnou ne-
tknuta, zrodila ses jasná poznáním pravdy a ruměnná láskou
ke ctnosti; nic nezmůže nepřítel proti tobě, protože na tisíc
štítů visí s tebe a všeliké odění silných. Není ctnosti, jež
by na tobě nezářila, a čím se honosili svatí, ty jediná všechno
máš!“⁽⁴⁾

„Ó Paní naše, prostřednice naše, orodovnice naše, Synu
svému nás odporuč! Ó požehnaná, pro milost, kterou jsi
zasloužila, aby ten, jenž skrze tebe účastným se stal naší
slabosti a bídy, na tvou přimluvu dal nám podíl na své
blaženosti a slávě.“⁽⁵⁾

Růže snívá, milostivá,
máš mne ráda? Splň, co žádá
srdce štvané: Dej, ať plane,
umře též jen pro tebe!

Ó moje Paní, dej mi to štěstí,
milovat tebe, k něbi se vznést
s povzdechem lásky na mroucích rtech!

Maria krásná, naděje spasná,
tys hvězda blahá, s ní moje dráha
v přístavu rajském ukončí běh.⁽⁶⁾

Nechť žije Ježíš, Maria, Josef a Terezie!⁽⁷⁾

V. Různé modlitby k Matce Boží

Modlitba Blosiova.(¹)

Zdravá buď, nejdobrotivější Matko milosrdenství, zdráva buď, prostřednice smíření. Lásky nejhodnější Panno, kdo by tebe nemiloval? Tys světlem v pochybnostech, útěchou ve strastech, v úzkostech úlevou, v nebezpečích a pokušeních útočištěm. Tys po Synu svém jistou naší spásou. Blahoslavení, kteří tebe, Paní, milují! Nakloň se laskavě k prosbám služebníka svého, ubohého hříšníka, a znič paprsky své svatosti mráz mých vášní, abych se líbil tobě.

Modlitba k Panně Marii podle sv. Efréma.(²)

Ó neposkvrněná a neskonale čistá Panno Maria, Matko Boží, Královno světa, naděje malomyslných! Tys radostí svatých, Tys smířením hříšníků s Bohem, Tys Orodovnicí opuštěných, bezpečným přístavem ztroskotaných; Tys útěchou světa, vykoupením otroků, zotavením zarmoucených, spásou vesmíru; ó mocná Královno, pod tvoji ochranu se utíkáme. Po Bohu, ó Paní naše, tys jediná naše naděje. Nazýváme se tvými služebníky; nedopusť, aby náš nepřítel strhl nás do pekla. Buď zdráva, nejlepší prostřednice mezi Bohem a lidmi! Tebe pozdravuji, ó mocná prostřednice smíru mezi Bohem a lidmi, ó Matko Ježíše, našeho Spasitele. Tobě budiž čest a sláva s Otcem i Duchem Svatým. Amen.

Modlitba sv. Tomáše.(³)

Ó nejblahoslavenější a nejsladší Panno Maria, plná milosrdenství, tvé dobrotě poroučím duši i tělo své, myšlenky své, práce, život i smrt svoji. Ó Paní má, pomoz mi a posiluj mne proti nástrahám ďáblovým. Vypros mi pravou a dokonalou lásku, abych celým srdcem miloval tvého nejmilejšího Syna a Pána svého, Ježíše Krista, a po něm nade vše tebe. Ó Královno a Matko má, svou mocnou přímlovou udržuj ve mne vždycky až do smrti tuto lásku a po smrti mne uveď do otčiny blažených.

V tebe jsem složil všechnu naději svou. (Sv. Jan Damašský.)
Není možno, abys ty, Maria, opustila toho, kdo v tebe důvěruje. (Sv. Bernard.)

Jen rač chtíti naši spásu a zcela bezpečně budeme spaseni. (Eadmer.)

Zdrávas, dcero Boha Otce, zdrávas, Matko Boha Syna, zdrávas, Snoubenko Ducha Svatého, zdrávas, chráme celé nejvyšší Trojice. (Šimon Garcia.)([†]).

Nechť žije Ježíš, Maria, Josef a Terezie.

Korunka ke cti sedmibolestné Marie Panny.([‡])

Bože, k mé pomoci pospěš, Hospodine, k mé ochraně přispěj. Sláva Otci i Synu...

Matko má, kéž duše moje
doprovází strasti tvoje
při skonání Ježíše.

Bolest I. — Se soucitěm vzpomínám, ó Matko má bolestná, na první meč bolesti, který tě proklál, když ti bylo v chrámě ústy Simeonovými zjeveno všechno utrpení, jež způsobí lidé tvému milému Ježíši a jež jsi již dobře znala z Písma svatého, že jednou umře před očima tvýma na potupném dřevě, krví zbrocený a opuštěný ode všech, a ty sama že nebudeš moci ani jej chrániti ani mu pomoci. Pro tuto smutnou vzpomínku, která tolik roků svírala tvé srdce, prosím tě, Královno má, vypros mi milost, abych v životě i ve smrti pamatoval na utrpení Ježíšovo a na bolesti tvé. — Otče náš, Zdrávas, Sláva Otci atd. Matko má, kéž duše moje... (Opakuje se po každé bolesti.)

Bolest II. — Se soucitěm vzpomínám, Matko má bolestná, na druhý meč, který tě proklál, když jsi viděla, jak tvůj nevinný Syn, sotva že se narodil, je na smrt pronásledován a to právě od těch lidí, pro které se narodil, a tys byla nucena prchnouti s ním za noci tajně do Egypta. Pro četné útrapy, které jsi, útlá Panno, vytrpěla s vyhnaným svým Dítěm na dlouhé a namáhavé cestě v krajinách opuštěných a drsných a za pobytu v Egyptě, kde jste žili jako neznámí, chudí a pohrdaní cizinci po dlouhá léta, prosím tě, Paní má milovaná, vypros mi milost, abych trpělivě snášel ve společnosti tvé až do smrti útrapy tohoto bídného života, abych tak ušel věčným a zaslouženým útrapám pekelným. — Otče náš, Zdrávas, Sláva Otci, Matko má, kéž duše moje...

Bolest III. — Se soucitěm vzpomínám, Matko má bolestná, na třetí meč, který tě proklál při ztrátě milého tvého Syna, Ježíše Krista, který zůstal po tři dny od tebe vzdálen v Jerusalemě. Dovedu si představit, Královno má nejmilejší,

jak nejen žes v ony noci si neodpočinula, ale jak jsi po něm co nejvroucněji vzdychala, když jsi jej neviděla u sebe a neznala důvodu jeho prodlení. Pro vzdechy oněch tří dnů, pro tebe tak dlouhých a trpkých, prosím tě, vypros mi milost, abych nikdy neztratil Boha, ale navždy s ním zůstal spojen a tak se rozloučil ve chvíli smrti s tímto světem. — Otče náš, Zdrávas, Sláva Otci, Matko má...

Bolest IV. — Se soucitem vzpomínám, Matko má bolestná, na čtvrtý meč, který tě proklál, když jsi viděla Syna svého odsouzeného na smrt, svázaného provazy a řetězy, pokrytého krví a ranami, korunovaného trny, padajícího cestou pod těžkým křížem, který nesl na rozdrásaných ramenou, a vlečeného jako nevinného beránka k smrti z lásky k nám. Tehdy potkalas ho tváří v tvář a vaše pohledy jako kruté šípy pronikly vzájemně vaše láskou planoucí srdce. Pro tuto nesmírnou bolest prosím tě, vypros mi milost, abych vždy žil odevzdán do vůle Boží a radostně nesl s Ježíšem kříž svůj až do posledního svého dechu. — Otče náš, Zdrávas, Sláva Otci, Matko má...

Bolest V. — Se soucitem vzpomínám, Matko má bolestná, na pátý meč, který tě proklál, když jsi viděla na hoře Kalvarii, jak pohnutě v nesčetných mukách a opovržení umíral na tvrdém loži kříže tvůj milovaný Syn, Ježíš Kristus a tys mu nemohla prokázati sebemenší útěchu, která není odepřena v hodině smrti ani největším zločincům. Pro smrtelný zápas, který jsi, milovaná Matko, spolu s Ježíšem prožívala a pro něžnost, s níž jsi vyslechla poslední jeho slovo s kříže k tobě, jímž ti doporučil se tvým svolením v osobě Janově nás všechny za dítky, a pro bolest, kterou jsi zakusila, když jsi viděla, jak sklonil hlavu a vydechl, prosím tě, vypros mi od ukřižovaného svého Ježíše, abych žil a zemřel ukřižován všem věcem světa a neznal po celý svůj život nic než jediného Boha a tak jednou vstoupil do nebe, abych se s ním radoval tváří v tvář. — Otče náš, Zdrávas, Sláva Otci, Matko má...

Bolest VI. — Se soucitem vzpomínám, Matko má bolestná, na šestý meč, který tě proklál, když jsi viděla, jak probodlo kopí Srdce tvého mrtvého Syna, zemřelého za ty nevděčníky, jejichž touhu po trýznění nenasytila ani jeho smrt. Pro tuto prudkou bolest tobě způsobenou, prosím tě, vypros mi milost, abych měl svůj příbytek v Srdci Ježíšově, pro

mne zraněném a otevřeném, v tom Srdci, které je nádherným sídlem lásky, v němž odpočívají všechny duše Boha milující a kde nebudu na nic jiného myslit a nic jiného milovat než Boha. Panno nejsvětější, ty můžeš to učiniti, od tebe to doufám. — Otče náš, Zdrávas, Sláva Otci, Matko má...

Bolest VII. — Se soucitem vzpomínám, Matko má bolestná, na sedmý meč, který tě proklál, když jsi na svých loktech držela svého mrtvého Syna, ne již v podobě milého a něžného dítěte jako kdysi ve stáji betlemské, ale zakrváceného, zsinaleho a ranami až do kostí rozdrásaného. Tehdy jsi říkala: Synu můj, Synu můj, kam až tě zavedla láska! Když byl nesen do hrobu, i tys ho provázela a vlastníma rukama v hrobě jsi jej uložila. S posledním pozdravem zanechala u pohřbeného svého Syna i svoje milující srdce. Pro toliké mučednictví své duše vypros mi milost, ó Matko krásné lásky, abych zanechal urážek, jimiž jsem zahrnul svého Boha. Lituji jich z celého srdce. Chraň mne v pokušeních, buď při mně v hodinu smrti, abych spasen zásluhami Ježíše Krista a tvými s tvou pomocí mohl jednou v nebi chváliti Ježíše Krista a tebe po celou věčnost. Amen. — Otče náš, Zdrávas, Sláva Otci, Matko má...

Oroduj za nás, Panno přebolestná,

Abychom hodni učinění byli zaslíbení Kristových.

Modleme se:

O Bože, při jehož umučení podle proroctví Simeonova nejsladší duši přeslavné Panny Matky Marie meč bolesti pronikl: popřej milostivě, abychom její bolesti zbožně uctívající, pro slavné zásluhy a na přímlovu všech svatých, kteří pod křížem věrně vytrvali, blaženého ovoce utrpení tvého dosáhli, jenž jsi živ a kraluješ na věky věkův. Amen.

Korunka ke cti Neposkvrněného Početí Marie
Panny, jak se koná v některých kostelích.

Bože, k mé pomoci pospěš, Hospodine, k mé ochraně přispěj. Sláva Otci... Potom se modlí jeden Otčenáš a čtyři Zdrávasy na poděkování Bohu Otci za milosti, udělené Marii Panně. Stejně tak k Bohu Synu a Duchu Svatému. Na konci

každého Zdrávasu se přidává: Velebeno budiž vždycky Neposkvrněné Početí Marie Panny. Po čtyřech Zdrávasech se přidává:

Lilie jsi mezi trny,
Panno naše přemilá,
počatá jsi bez poskvrny,
žes nám Boha zrodila.

Na konci:

Oroduj za nás, Neposkvrněná Panno,
Abychom hodni učinění byli zaslíbení Kristových.

Modleme se:

Služebníkům svým, prosíme, Pane, daru nebeské milosti uděl, aby těm, jimž porod blahoslavené Panny stal se počátkem spásy, památná slavnost jejího početí přinesla rozmnožení pokoje. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Zasvěcení Panně Marii.⁽⁶⁾

Přesvatá Panno, Matko Boží, Maria, já N., třebaš zcela nehoden býti tvým služebníkem, roznícen tvou podivuhodnou dobrotou a touhou tobě sloužiti, volím si tě dnes u přítomnosti svého anděla strážce a celého dvora nebeského za svoji zvláštní paní, orodovnici a matku. Pevně si umínuji, tebe vždycky milovati a tobě budoucně sloužiti. Vynasnažím se, seč budu, aby též jiní tebe milovali a tobě sloužili. Matko Boží a Matko má nejdobrotivější a nejlaskavější, pro krev tvého Syna za mne prolitou, tě prosím, abys mne přijala do počtu služebníků svých, za svého syna a stálého služebníka. Přispívej mi ve všech mých myšlenkách, slovech a skutcích, ve všech okamžicích mého života tak, aby každý krok můj a každý dech můj směřoval k větší slávě Boží. Svou všemocnou přimluvou mi vypros, abych již nikdy neurazil milovaného Ježíše svého, ale abych jej oslavoval a miloval v tomto životě a s ním také miloval tebe, přemilá a nejdražší Matko má, a jednou aby se mi dostalo štěstí vás milovati a radovati se s vámi v nebesích po všechny věky. Amen.

Matko má, Maria, tobě doporučím duši svou, zvláště pro hodinku smrti své!

Zasvěcení rodiny Marii Panně.

Požehnaná a neposkvrněná Panno, Královno a Matko naše, útočiště a potěšení všech ubohých! Hle, klečím před trůnem tvým s celou svou rodinou a tebe si volím za svou paní, matku a přímělkyni u Boha. Se všemi svými drahými zasvěcuji se navždy službě tvé a prosím tě, Matko Boží, rač nás přijmouti do počtu služebníků svých a pod svou ochranu a pomáhej nám v celém životě a zvláště v hodinu smrti naší. Ó Matko milosrdenství, ustanovuji tě za paní a vládkyni celého svého domu, svých příbuzných, svých zájmů a všech svých záležitostí. Ó převezmi milostivě na sebe tuto službu a nakládej se vším, jak se tobě líbí. Žehnej mně i všem členům mé rodiny a nedopuť, aby někdo z nás urazil tvého Syna. Chraň nás v pokušeních, vzdaluj od nás nebezpečí, pečuj o nás v našich potřebách, rač nám v pochybnostech, těš nás v souženích, přispívej nám v nemocech a zvláště v úzkostech smrtelných. Nedopuť, aby se ďábel mohl chlubit, že do svých okovů strhl někoho z nás, kteří jsme se tobě zasvětili, ale přiveď nás do nebe, kde ti budeme děkovati a spolu s tebou chváliti a milovati svého Vykupitele, Ježíše Krista, po celou věčnost. Amen.

Poznámka: Papež Klement XII. udělil na tuto modlitbu odpustky 100 dní, plnomocné jednou za měsíc za obvyklých podmínek.⁽⁹⁾

Povzdechy k Marii Panně.

Matko Boží, pamatuj na mne! (Sv. František Xaverský.)
Panno a Matko, dej, ať vždycky pamatuji na tebe. (Sv. Filip Neri.)

Maria Panno, Matko Boží, oroduj u Ježíše za mne. (Tentýž.)
Ó Paní, vypros mi, aby mne Ježíš neodpudil od sebe. (Sv. Anselm?)

Kéž mé srdce, ó Maria, tebe nepřestane milovati a můj jazyk velebiti. (Sv. Bonaventura.)

O Paní, pro lásku svou k Ježíši, pomoz mi jej milovati, (Sv. Anselm.?)

Ó Maria, rač mne učiniti svou služebnicí. (Bl. Jana de Valois.)

Ó Maria, zcela se ti odevzdávám, přijmi mne a opatruj mne. (Sv. Maří Magdalena dè Pazzi.)

Ó Maria, neopouštěj mne až do smrti. (P. Spinelli, T. J.)

Zdrávas, Maria, Matičko má. (P. František Brancaccio, T. J.)

Svatá Maria, orodovnice moje, oroduj za mne. (P. Sertorius Caputi, T. J.)

Miluji-li Marii Pannu, jsem jist setrváním a spásou a dosáhnu od Boha vše, co chci. (Sv. Jan Berchmans, T. J.)

Modlitba

Ludvíka Blossia k nejsvětější Panně.(7)

Zdrávas, naděje zoufajících, pomocnice opuštěných, Maria! Syn tvůj tak hluboce tebe ctí, že brzy dosáhneš všeho, začkoli ho poprosíš; brzy se stane, cokoli budeš chtít. Tobě jsou svěřeny poklady nebeského království. Uděl mi, Paní má, abych v bouřích tohoto života vždy k tobě vzhlížel, veď mne a chraň mne každé hodiny a každé chvíle, ó sladká ochrano má!

Povzdech br. Alfonsa Rodrigueza T. J.

Ježíši a Maria, láska má nejsladší, pro vás ať trpím, pro vás ať umru, ať jsem celý váš a nikdy svůj.

Povzdechy sv. Bernarda(8) nebo jiného zbožného spisovatele, čerpané z modlitby Zdrávas Královno.

K tobě voláme, Královno milosrdenství, ukaž se nám, abychom tě uviděli, jak rozdáváš dobrodiní, poskytuješ útěchu, vléváš sílu. Ukaž nám milosrdenství své a budem spaseni.

Vládkyně všeho, světice, převyšující všechny svaté, naše záštitu a útočiště, ozdobu světa, slávo nebes, znej se k těm, kteří tě milují. Slyš nás, neboť Syn tvůj tě ctí tím, že ti ničeho neodepře.

Rychle pospěš, Paní má, a pomoz svým slitováním svému ubohému služebníkov, volajícímu k tobě, a vytrhni jej z rukou nepřítele.

Kdo by k tobě nevzdychal? Hle, my vzdycháme láskou i bolestí. A jak nemáme k tobě vzdychati, když jsi útěchou ubohých, útočištěm vyhnaných, osvobozením zajatých? NePOCHYBUJEME, že, jakmile shlédneš na naši bídu, tvá slitovnost nám brzy přispěje.

Ó Paní naše, obhájkyně naše, doporuč nás Synu svému!
Učiň, ó Požehnaná, pro milost, kterou jsi zasloužila, aby
ten, který skrze tebe účastným se stal naší slabosti a bídy,
na tvoji přímluvu učinil nás účastnými své blaženosti a slávy.

Nejsvětější Panna zjevila jedné zbožné duši,⁽⁹⁾ že jsou ji
velmi milé tyto modlitby:

Děkuji ti, věčný Otče, za moc, kterou jsi udělil Marii
Panně, své dceři. — Otče náš, Zdrávas, Sláva Otci...

Děkuji ti, věčný Synu, za moudrost, kterou jsi udělil Marii
Panně, své Matce. — Otče náš, Zdrávas, Sláva Otci...

Děkuji ti, věčný Duše svatý, za lásku, kterou jsi udělil
Marii Panně, své Snoubence. — Otče náš, Zdrávas, Sláva
Otcí...

Ať žije Ježíš, naše láska, a Maria Panna, naše naděje.

POZNÁMKY

Úvaha I: O neposkvrněném Početí Marie Panny

1) Epist. c. Paulum Samos. Mansi I, 1043. 2) In Nativ. B. V. M. hom. I. MG 96, 675. 3) Sermo de B. M. V. ML 184, 1017. Autor neznám. 4) Pseudo-Athanaš. S. in Annunt. MG 28, 938. 5) In Annunt. SS. Deiparae, hymn. 6) Or. 39. MG 85, 443. 7) Sermo de SS. Genitr... laudibus. 8) Reg. past. liber p. 1, c. 10, ML 77, 23. 9) De Gen. c. Manich. II, c. 18, ML 34, 210. 10) In III. Sent. dist. 3, p. 1, a. 2, q. 1. Světec mluví jen o tom, že Maria byla prosta každého hříchu osobního; ale jeho důvody jsou širší. 11) De Imm. Virg. Conc. a. 3, c. 4. 12) S. Th. I, q. 36, a. 1. 13) De dignitate et laud, B. V. M. I. 2, a. 2. 14) Menol. Basil. p. 3, mensis martius dies 25. 15) Epist. 174 ad can. Lugd. ML 182, 334. 16) In festo Assumpt. B. M. V., conc. 1. 17) In dorm. B. V. M. hom. 1, MG 96, 715. 18) S. Th. III, q. 27, a. 1. 19) Tract. de Conc. B. M. V, ML 159, 307. Mezi spisy sv. Anselma. Autor pochybný. 20) Liber de conc. virg. et orig. pecc. c. 18. ML 158, 451. 21) De fide orthod. I. 4, c. 14, MG 94, 1159. 22) Hom. super Missus, h. 2. ML 183, 61. 23) De Imm. Virg. conc. a. 1, c. 1. 24) Nelze zjistit, koho míní autor. 25) S. Th. III, q. 4, a. 6 ad 2. 26) Liber de instit. virg. c. 5. ML 16, 313. 27) Revel. I. 1, c. 31. 28) Tamže, I. 5, rev. 13. 29) De Assumpt. B. M. V. ML 40, 1145. Neznámý autor. 30) De laud. B. M. V. ML 189, 1729. 31) Ad B. Virg. Deiparam sermo paneg. ML 184, 1011. Mezi spisy sv. Bernarda. 32) In festo Nativ. B. V. M., conc. 3. 33) Brev. Rom., In Nativ. B. V., noct. II, R. I. 34) S. Th. III, q. 2, a. 11 ad 3. 35) Liber de Assumpt. c. 4. ML 40, 1144. Autor neznám. 36) In festo Nativ. B. V. M., conc. 3. 37) S. Th. III, q. 27, a. 4. 38) De nat. et gr. c. 36. ML 44, 267. 39) In Nativ. B. V. M, ML 144, 752. 40) Laudatio in SS. Deiparam M. MG 65, 683. 41) Srv. pozn. 37. 42) Chvalozpěv Te Deum. 43) Neznámý autor. 44) Hom. diversae, hom. 4. MG 77, 991. 45) De Sim. et Anna. MG 18, 374. 46) Liber de Assumpt. c. 5. ML 40, 1145. Autor neznám. 47) Comm. in IV I. Sent., p. 2, in I. III, dist. 3, q. 1, a. 1. 48) Sermo de Conc. B. V. M. 49) Sermo de Imm. Virg. conc. a. 3, c. 3. 50) De Inc. p. 2, disp. 3, sect. 5. 51) Sum. Theol. p. 1, tit. 8, c. 2. 52) Sermo 2 de B. V. M. Autor nejistý. 53) Sermo, Sicut lilium inter spinas. 54) De Verbo Inc. coll. 3. ML 177, 321. Mezi spisy Hugovými. 55) In Assumpt. s. 7. ML 96, 268. Pochybné spisy sv. Ildefonsa. 56) In festo Assumpt. ML 39, 2130. Neznámý autor. 57) Liber de excell. Virg. M. c. 4. ML 159, 565. 58) Devot. expos. super Salut. angel. 59) Neznáme, kde by to řekl sv. Ildefons. 60) Viz pozn. 58. 61) In Cant. cant. c. 4, 7. 62) Sermo de Imm. Virg. Conc. a. 2. 63) Sermo in Nativ. glor. V. M. 64) Contempl. de B. V. p. 2, cont. 3. 65) De Assumpt. B. M. V. ML 30, 141. Mezi spisy sv. Jeronyma. 66) Ad B. V. Deiparam sermo paneg. 67) De Inc. p. 2, disp. 18, sect. 4. 68) De casto connubio Verbi et animae c. 9. 69) De Assumpt. ML 30, 127. 70) Viz pozn. 58. 71) Liber de panibus c. 12. ML 292, 986. 72) De Annunt. ML 144, 558. 73) Sv. Alfons se nedočkal prohlášení této nauky za článek víry, jež vykonal Pius IX. bullou Ineffabilis dne 8. prosince 1851; proto mluví o ní ještě tak, jako by byla toliko jistá a nikoliv naprosto neochvějné dogma. 74) Kard. Galatinus

† po r. 1539; Mik. z Kusy † 1464; De Ponte, Expos. mor. in Cant. cant.; Salazar S. J., Pro Imm. Deiparae Virg. Conc. defensio; Catharinus († 1553), De casu hominis et de pecc. orig.; Novarino Cler. Reg., Umbra virg. 75) Clypeus Theol. Thom., III, disp. 7, a. 2 et 3; Habert, Theol. dogm. et mor., III, tr. 2. De vitiis et pecc. c. 7. 76) Jan Ever. Nidhard T. J. († 1681), Examen theol. IV propos. 77; Revel. l. 6, c. 12. 78) Expos. in Ps. 118, s. 22. ML 15, 1521. 79) Neznámý autor. 80) Ad SS. Dei Genetr. or. 81) S. 123. ML 39, 1991. Autor neznám. 82) Brev. in Ps. ML 26, 1049. Mezi spisy sv. Jeronyma. 83) Bourassé, Summa aurea VIII, 304. 84) Epist. Synod. Mansi, Coll. XI, act. XI, c. 474. 85) De partu Virg. l. 1. ML 96, 312. Pochybný autor. 86) Hom. 2 in Dorm. B. V. M. MG 96, 726. 87) Liber de card. oper. Christl. ML 189, 1617. 88) Sermo in Assumpt. ML 144, 721. 89) Expos. in Ps. 101. ML 152, 1167. 90) Sermo 2 de B. V. M. Reč interpelovaná. 91) Seraphin Quadrag. s. 48 De amore glorioso. 92) Sermo in Annunt. 93) Contempl., p. 5. De gratiis gl. Virg., cont. 1. 94) De Imm. B. V. Conc. l. 3, q. 6, a. 3, § 3. 95) Srv. Denz. 1100. 96) De Inc. l. 14, c. 2, n. 10 et 11, 97) Torni byl učitelem sv. Alfonsa. 98) Epist. 16. ML 51, 698. 99) Epist. 3. ML 7, 1111. List aspoň částečně sporný. 100) Augustinus, In Natali Steph. m. ML 38, 1425; Bernardus, Epist. 171. ML 182, 333; Sum. Theol. III, q. 27, a. 1 sed c.

Úvaha II. O narození Marie Panny

1) Sermo in Nativ. B. V. M. ML 144, 738. Mezi spisy sv. Petra Damiani. 2) In Ps. 32. MG 29, 323. 3) Sermo 39 de Sanctis in comm. Mezi spisy sv. Bonaventury. 4) In festo Nativ. V. M. s. 1. 5) Delle grandezze di Gesù Cristo e della gran Madre Madria SS. Napoli 1746. 6) Carthagera, Homiliae cath. Romae 1611; Suarez, De Incarnatione p. 2, disp. 18, sect. 4; Spinelli, Maria Deipara thronus Dei. Napoli 1613; Recupitus, De Deo Uno. Napoli 1642; Guerra, Maiestas Gratiarum. Hispali 1659. 7) Viz pozn. 5. 8) Il divoto di Maria Vergine p. 1, c. 3, § 5. 9) de La Colombière, Sermons pr chés devant S. A. R. M. la Duchesse d'York II. 10) De dign. et laud. B. V. M. l. 1, Prooem. 11) S. Th. III, q. 27, a. 4 ad 1. 12) De purif. B. M. V, a. 2, c. 1. 13) S. Th. III, q. 27, a. 4; a. 5, ad 1; a. 5 ad 2; a. 10 ad 1; q. 7, a. 12 ad 2. Quaest. disp. de verit. q. 29, a. 3 ad 3. 14) Comm. atque observ. mor. in Gen. c. 2, sect. 15. 15) In I Reg. Expos. l. 1, n. 5. ML 79, 25. 16) Hom. 1 in Dorm. B. V. M, MG 96, 718. 719. 17) Sermo in Assumpt. ML 144, 720. 18) In Assumpt. s. 4. ML 183, 428. 19) In I Sent. dist. 48, Dubia cca lit. Mag. 4. 20) De laud. B. M. V. ML 189, 1727. 21) Expl. in Cant. cant. c. 26. 22) Podle překladu Hejčlova zní v. 25: Ve mně je všecka milost k životu pravdy, ve mně je všecka naděje v život etnosti. 23) Ep. 171. ML 182, 333. 24) De Assumpt. B. M. V. ML 30, 127. Mezi spisy sv. Jeronyma. 25) Or. 39 In Annunt. MG 85, 443. 26) In Annunt. B. M. V. sermo. 27) Liber de excell. V. M. ML 159, 573. 28) In Cant. cant. c. 23. 29) Liber de excell. B. V. c. 11. ML 159, 578. 30) Brev. Rom., Commune fest. B. M. V. Noct. 1, Resp. 2. 31) Viz pozn. 9. 32) In Annunt. MG 10, 1151. Dílo neznámého autora. 33) Liber

de Isaac et anima c. 5. ML. 14. 517. 34) Toto počítání zásluh není teologicky spolehlivé, ježto není jistý jeho předpoklad. Ostatně snad Maria Panna rostla v milosti ještě více! 35) Expos. super Salut. Angel. 36) In festo Annunt. B. M. V. 37) Liber de excell. V. M. c. 8. ML. 159, 573. 38) In Nativ. B. M. V. ML. 183, 440. 39) Jo. Nauclerus, Chronica. Coloniae 1579; Petrus Canisius S. J., De Verbi Dei corruptelis II. De M. V. incomparabili l. 5, c. 20. Lugduni 1584. Tito autoři vypravují o magdeburském arcibiskupu Udonu Hartwigovi z 11. století (snad 1079–1102), že si v mládí vyprosil na Marii Panně dobrý prospěch ve studiích. Dostalo se mu od Matky Boží i povýšení na stolec arcibiskupský. Oddal se však hýření a marnotratnosti a skončil nešťastnou smrtí v konkubinátě. Podle vypravování kronikářů byl souzen v katedrále samým Ježíšem Kristem v přítomnosti svatých. Před vykonáním rozsudku nad nešťastníkem (byla mu sfata hlava andělem), vzdálila se milosrdná Matka Páně z chrámu.

Úvaha III. O obětování Marie Panny

1) De Inc. p. 2. disp. 4, sect. 7. 2) S. Th. II. q. 34, a. 3; I, q. 63, a. 5; III, q. 27, a. 5. 3) De Inc. p. 2. disp. 2, sect. 2. 4) Revel., Sermo angel. de excell. B. M. V. 5) Baronius, Appar. ad Annales; Niceph. Callistus, Eccl. hist. MG 145, 758; Jiří Cedrenus, Comp. hist. MG 121, 362; Flavius Josephus, Antiquit. l. 8. c. 3; s. Jan z Damašku MG 94, 1159; Jiří Nikomedský MG 100, 1422; sv. Ambrož. De Virg. ML 16, 192; sv. Anselm ML 158, 749. Toto dílo však není od sv. Anselma. 6) Sv. Germanos, In Praes. MG 98, 311; Epiphanius monachus, Sermo de vita Deiparae MG 120, 191. Tento Epifan žil v 8. nebo 11. stol. 7) Or. in diem Nat. Christi MG 46, 1139. 8) Vzdálenost z Nazareta do Jerusalema je 120 až 130 km; sv. Alfons uvádí mili neapolskou, měřící 1855 m. 9) Encom. in Praes. MG 100, 1415. 1418. 10) De M. Praes. in templo p. 1. 11) In Praes. MG 98, 318. 12) Ben. Arias Montanus, Antiquit. Jud. l. IX Lugduni Batav. 1593. 13) In Praes. MG 98, 318. 14) Brev. Rom. Comm. fest. B. M. V., noct. 1, resp. 2. 15) Comm. in Cant. cant. l. 3. ML 168, 892. 16) Mariale p. 4, s. 1. 17) Post. super Cant. cant. 18) De fide orthod. l. 4, c. 14, MG 94, 1159. 19) Srv. pozn. 5. 20) Blah. Bonaventura Bad. O. S. Aug. († 1388). 21) Sv. Alfons uvádí schönavskou benediktinku Alžbětu, ale zjevení se stalo sv. Alžbětě Uherské čili Durynské; Alžběta Schönavská nepožívala ve středověku jména světice. 22) Revel. l. 1, c. 10. 23) Revel. l. 1, c. 10. 24) Novější, správný překlad zní: „Pošlete berany pro zeměpána“. 25) De Assumpt. B. M. V. Mezi spisy sv. Jeronýma. ML 30, 132. 26) Uvádí sv. Petr Canisius, De M. V. incomp. l. 1, c. 13. 27) In Assumpt. B. V. M, s. 1, ML 183, 416. 28) Sum. Theol. p. 4, tit. 15, c. 6, § 2. 29) Del Nente, Vita d. S. Domenica del Paradiso (1473–1553). Venezia 1675.

Úvaha IV. O zvěstování Marie Panny

1) Sum. Th. p. 1, tit. 15, c. 21, § 2. 2) Cituje Del Rio S. J., In Cant. cant. Comm. c. 1, sect. 1. 3) Sv. Alfons uvádí, že se zjevení stalo

Sestře Alžbětě benediktince. 4) Comm. in Lucam p. 1, c. 1. ML 165, 341. 5) De amore incarnante p. 3. 6) Revel. l. 2, c. 23. 7) Sermo 142. ML 52, 579. 8) Hom. 4 super Missus ML 183, 83. 9) Sermo 4 in Natali Dom. ML 39, 1986. Mezi spisy sv. Augustina. 10) In festo Annunt. 11) In Assumpt. s. 3. ML 185, 196. 12) In Assumpt. s. 4. ML 183, 428. 13) Tamže. 14) Mariale p. 7, s. 4, p. 2. 15) Hom. 1. super Missus. ML 183, 59. 16) Epist. ad Damasum de morte Hieron. c. 18. ML 22, 249. Mezi spisy sv. Jeronyma. 17) Revel. l. 2, c. 23. 18) De vita solit. c. 14. 19) Introduction á la vie dévote p. 3, ch. 6. 20) In festo Assumpt. ML 39, 2133. Mezi spisy sv. Augustina. 21) Sum. Th. p. 4, tit. 15, c. 6, § 2. 22) Sermo 56. De b. V. M. 23) Contempl. p. 3, cont. 3. 24) In festo Assumpt. conc. 3. 25) Comm. et observ. mor. in Gen. c. 24, sect. 1. 26) De gratia Dei l. 6. ML 166, 744. 27) Lib. de laud. B. M. V. ML 189, 1729. 28) S. Ephraem, S. de SS. Dei Gen. M. Laud.; S. Andreas. Or. 11. In SS. Dom. nostrae dorm. MG 97, 1099. 29) Tract. de Conc. B. M. V. ML 159, 307. 30) S. 5 De Nativ. B. M. V. 31) In festo Nativ. B. V. M. 32) Liber de excell. V. M. c. 2. ML 159, 559. 33) Liber de panibus c. 21. ML 202, 1021. 34) S. Th. III, q. 27, a. 5. 35) De Inc. p. 2, disp. 1, sect. 2. 36) De dign. et laud. B. V. M. l. 1, a. 35. 37) S. Th. I. q. 25, a. 6 ad 4. 38) Mariale de laud. Virginis c. 180. 39) Viz pozn. 30. 40) Sermo de Nativ. B. V. M. ML 144, 738. Mezi spisy sv. Petra Dam. 41) Viz pozn. 37. 42) De Inc. p. 2, disp. 18, sect. 4. 43) S. Th. III, q. 7, a. 12 ad 2. Srv. pozn. 37. 44) In festo Nativ. B. V. M. 45) Sermo De consensu virg. 46) Mariale c. 178. 47) Spec. B. M. V. lect. 9. 48) In festo Nativ. B. V. M. c. 3. 49) In Ant. Salve Reg. ML 184, 1069. Mezi spisy sv. Bernarda. 50) Psalt. B. M. V., Ps. 118. 51) S. 5 de Nativ. B. V. M. 52) Evangelium mše sv. na svátek Nanebevzetí M. P. 53) Biblia mar., Ev. sec. Lucam n. 13. 54) Richard, In Cant. cant. c. 26. ML 196, 483; Jiří Nik., Or. 6. MG 100, 1426; Halloix S. J., Vita S. Dionysii Areop. c. 6. MG 4, 749. 750. 54) Revel. l. 1, c. 51. 55) De inst. virg. c. 7. ML 16, 319. 56) In III. Sent. dist. 3, q. 1, a. 2 ad 1 q. 57) De Inc. p. 2, sect. 2. 58) In Dorm. SS. Dom. MG 98, 351. 59) In Assumpt. s. 1. ML 183, 415. 60) Contempl. de B. V., p. 3, De Nativ. glor. V. M., cont. 1. 61) Liber specialis gratiae p. 1, c. 42. 62) Segneri S. J., Il Cristiano istruito p. 3., rag. 34. 63) Segneri vypráví, že tento muž byl odhozen od jednoho konce ulice ke druhému.

Úvaha V. O navštívení Marie Panny

1) Engelgrave S. J., Lux evang. p. 3. Coloniae 1659. 2) Expos. ev. sec. Luc. l. 2, n. 19. ML 15, 1560. 3) Mariale p. 6, s. 1. 4) Sermo de aquaeductu n. 4. 6. 7. ML 183, 440. 441. 5) Raymundus, Contempl., Prooem.; S. Petrus Dam., S. 45. ML 144, 746; S. Albertus, Sermo in Nativ. B. M.; S. Bernardinus, S. 12 de Assumpt. 6) Chrysippus viz MG 162, 755–777. 7) Hom. 1. in Annunt. MG 10, 1150. Pochybný spis. 8) De laud. B. M. V. l. 4, c. 21. 9) Spec. B. M. V., l. 7. 10) S. de aquaed. n. 6, ML 183 411. 11) In Nativ. B. V. M. ML 144, 740. 12) Lib. de corona Virg. c. 15. ML 96, 304. Spis nejistého původu. 13) In Dorm. B. M. MG 98, 350. 14) Quaest. super Missus, q. 204. 15) De Annunt. B. M. V. ML 52,

583. 16) De laud. B. M. V. l. 7, c. 3. 17) Sermo 5 De Virg. Matris Dei Nativ. 18) De laud. B. M. V. l. 2, c. 5. 19) S. de aquaeductu n. 8, ML 183, 441. 442. 20) Fragmenta Mariana, fr. VII. ML 211, 754. 21) Sermo de aquaed. n. 3. 4. ML 183, 440; In Assumpt. s. 2. ML 183, 417. 22) Nejspíš mini sv. Alfons Msgra Giovanniho de Vita, biskupa v Rieti († 1774). 23) S. de aquaed. n. 4. ML 183, 440. 24. In Dorm. B. V. M. hom. 2. MG 96, 746. 25) Není známo, kde by napsal sv. Augustin uvedená slova. 26) Appar. ad Annales n. 77. 27) Giuseppe di Gesù Maria, Istoria della Vita ed eccel. della V. Maria Padova 1658. Dnes převládá mínění, že sv. Zachariáš nebydlil v Hebronu, nýbrž v místě, jež sluje dnes Ain Karim. 28) Exp. ev. sec. Luc. l. 2. n. 19. ML 15, 1560. 29) Spec. B. M. V. lect. 4. 30) Mariale, p. 2, De Nativ. M., s. 5. 31) Cituje Salazar, In Proverb. VIII, 36. Běží o výrok z díla Konráda Sas., Speculum. 32) Contempl., Prooem. 33) Soliloquium animae c. 21. 34) De laud. B. M. V., l. 2, c. 1. 35) Meditationes vitae Christi c. 5. Mezi spisy sv. Bonaventury. 36) Cituje Salazar, Expos. in Prov. VIII, 18. 37) In Dorm. B. M. s. 2. MG 98, 351. 38) In Joan. hom. 22. MG 59, 134. 39) Theophylactus, Enar. in ev. Joan. c. 2, 1—4. MG 123, 1190. 40) In festo Dedicationis, s. 2. 41) S. de aquaed. n. 8. ML 183, 441. 442. 42) Liber spec. gratiae l. 1. c. 42. 43) Liber de excel. Virg. M. ML 159, 570. 44) Sent. in Annunt. MG 96, 659. 45) Del Castigl'io, Istoria gen. di S. Domenico e dell'Ordine suo de'Predicatori. Palermo 1626. 46) Marcellinus de Pisis (Annales Minorum Capucinatorum. Lugduni 1630) vypravuje: Dva františkáni se vypravili na pouť k mariánské svatyni, cestou však v lese zabloudili. Na štěstí našli jakýsi prostorný dům, v němž byli ihned uvítáni a uvedeni k majitelce paláce, Paní velmi vznešené a přívětivé. Ráno dostali od ní dopis, který jim měl velmi prospěti. Sotva odešli, zpozorovali, že dopis nemá adresy. Chtěli se vrátit zpět do hostinného domu, ale nemohli jej živou mocí nalézt. Nevědouce si rady, otevřeli list a poznali, že byli hosty Matky Boží, že dopis psala sama Maria, jak svědčil podpis: Já Panna Maria. Od té doby ještě více ji sloužili.

Úvaha VI. O očišťování Marie Panny

1) Neznámo, kde by řekl tuto věc sv. Tomáš. 2) In Laud. S. M. Deiparae. MG 43, 498. Původcem řeči je snad jiný Epifan, též biskup na Cypru. 3) In festo Purif. c. 1. 4) De Assumpt. B. M. V. ML 30, 124. Mezi spisy sv. Jeronyma. 5) Las Relaciones, Mercedes de Dios XXXVI. 6) In I. Sent., dist. 48. Dub. cca lit. Mag., dub. 4. 7) Revel, l. 6, c. 57. 8) Liber de excel. V. M. c. 5. ML 159, 567. 9) Vitis myst, c. 10. ML 184, 658. 10) De fide ad Petrum c. 2. ML 40, 759. Mezi spisy sv. Augustina. 11) Sermo de SS. Gen. V. M. laud. Sv. Alfons jmenuje omylem sv. Epifana. 12) Sermo 1. de Assumpt. ML 96, 242. Je pochybné, je-li to řeč sv. Ildefonsa. 13) Encom. in SS. Deiparam. MG 98, 318. 14) Sermo de lect. evang. ML 89, 1297. 15) Adv. haer., adv. Antidicomar. MG 42, 727. Sv. Alfons cituje sv. Augustina. 16) In Dorm. SS. Deip. MG 97, 1054. 17) Lib. de laud. B. M. V. ML 189, 1727. 18) De dign. et laud. B. V. M. l. 2. a. 23. 19) Sermo de aquaed. ML 183, 441. 20) Viz pozn. 19. 21) Vojevůdce Alexandra Vel.

Úvaha VII. O nanebevzetí Marie Panny

1) Epist. 105. ML 182, 210. 211. 2) Sv. Alfons uvádí, že se stalo zjevení sv. Alžbětě z řádu sv. Benedikta. 3) Com. in Cant. cant. l. 3. ML 168, 877. 4) Medit. piissimae de cogn. ML 181, 488. 5) Bern. Justinianus, Vita B. Laurentii Justiniani Lugduni 1628. 6) Mariale, p. 2, De Nativ. M, s. 5. 7) Snad miní sv. Alfons Sermo in Signum magn. 14. 15. ML 183, 437. 438. 8) Com. in Cant. cant. l. 3, ML 168, 877. 9) De Assumpt. n. 8. ML 30, 129. Sv. Alfons uvádí jméno Eustachia místo Sofronia, po př. Pseudo-Jeronyma. 10) Text, jejž nelze ověřiti ve spisech Ildefonsových. 11) Matka Boží neměla ovšem nikdy moc učitelského úřadu Církve, jako měl sv. Petr. 12) Sermo in Nativ. glorios. V. M. 13) Sophronius, De Assumpt. B. M. V. ML 30, 136, 137. Mezi spisy sv. Jeronyma. 14) Cedrenus, Historiarum comp. MG 121, 366; Nicephorus Callistus, Hist. eccl. MG 145, 810; Metaphrastes, Or. de Sancta Maria. MG 115, 557. 15) S. Andreas Cret., Or. 1. in Dorm. SS. Deip. MG 97, 1066; s. Joannes Dam., Hom. 2. in Dorm. B. V. M. MG 96, 747. 750; Euthymiaca Hist. l. 3, c. 40. MG 96, 747—751. 16) Srv. pozn. 14. 17) Báječný pták egyptský, jenž se v stáří sám spaloval, aby povstal ještě krásnější k novému životu. 18) Revel. SS. Virg. Hildegardis et Elizabethae Schoenaugien-sis. Coloniae Agripp. 1628. 19) Tract. 9 super Magnificat. p. 1. Sv. Alfons cituje sv. Jana z Dam. 20) De Assumpt. B. M. V. ML 30, 130. Mezi spisy sv. Jeronyma. 21) Revel. l. 6, c. 62. 22) Bartoli, Vita. Torino 1825.

Úvaha VIII. Druhá úvaha o Nanebevzetí Marie Panny

1) In Assumpt. B. V. M. s. 1. ML 183, 415. 2) De Assumpt. art. 2. 3) Com. in Cant. cant. l. 5. ML 168, 912. 4) Srv. pozn. 3. 5) Liber de exc. V. M. c. 7. ML 159, 571. 6) Sermo in Assumpt. ML 111, 717. 718. Mezi spisy sv. Petra Dam. 7) In Assumpt. ML 185, 193. 8) Místo „Budeš korunována“ má správně býti podle hebrejského textu: „Opusť vrcholek Amanu“. 9) Cituje Paciuchelli, Excit. dorm. animae. In Ps. 86, exc. 15. 10) In Assumpt. s. 1. ML 183, 416. 417. 11) In Assumpt. s. 1. ML 185, 190. 12) S. Th. I, q. 108, a. 1 et 6; De coel. hier. c. 6. MG 3, 199—202. 13) Tract. 4 super Magnificat. 14) Sum. Theol. p. 4. tit. 15, c. 20. § 15. 15) Sermo in Annunt. MG 28, 938. Mezi spisy sv. Athanáše. 16) De Assumpt. ML 96, 251. Mezi spisy sv. Ildefonsa. 17) Sermo in Assumpt. 18) In Assumpt. s. 1. ML 183, 416. 19) Sermons... devant M. la Duchesse d'York. Lyon 1692. S. 31. 20) De nat. et gr. c. 36. ML 41, 267. 21) Sess. VI, can. 23. Denz. 833. 22) Commune Conf. Pont., Ant. 2. ad Laudes. 23) Contempl. de B. V., p. 2, cont. 3. 24) Or. 39 In SS. Deiparae Annunt. MG 85, 442. 25) Sermo in Assumpt. ML 144, 720. 26) S. Bernardinus, De exaltatione B. V. a. 1, c. 10; s. Bernardus, Sermo in Signum magnum. ML 183, 431. 27) Quaest. super Missus. qu. 61. 28) Sermo in Nativ. B. V. ML 144, 710. 29) Speculum B. M. V., lect. 6. 30) Viz pozn. 28. 31) Speculum, lect. 10. 32) De laud. B. M. V. l. 6, c. 13. 33) In Assumpt. s. 4. ML 185, 200. 34) Silvano Razzi, Raccolta dei miracoli... Venezia 1757. Jakýsi zbožný kněz toužil po zjevení Marie P. Matka Boží byla ochotna zjevití se mu s pod-

mínkou, že pak oslepne. Kněz svolil, chtěje se dívat jen jedním okem, aby viděl alespoň na jedno. Zjevení bylo tak úchvatné, že otevřel i oko druhé, leč pozdě; Matku Boží již jím nezahlédl. I vyprosil si nové zjevení, při němž vrátila Maria Panna zrak i osleplému oku.

Úvaha IX. O bolestech Marie Panny

1) De laud. B. M. V. l. 3, § 12. 2) Novější, přesnější překlad zní: „Ovine až dukladně soužením“. 3) Dionysius Carth., De dign. et laud. B. V. M. l. 3, a. 24; Pelbart de Themesvar, Stellarium coronae gl. Virg.; A. Catharinus, De consum. gloria Christi ac Divae Virg. 4) S. Th. II-II, q. 121, a. 3 ad 2. 5) B. Ogerius, abbas Lucedii (dioc. Vercellensis), De serm. Dom. in ult. coena. ML 181, 897. Mezi spisy sv. Bernarda. 6) Vilis myst. c. 35. ML 181, 711. Mezi spisy sv. Bernarda. 7) Quaest. super Missus, q. 29. 8) Revel., sermo angelicus c. 17. 9) Comm. in Cant. cant. l. 3. ML 168, 886. 10) Revel. l. 7, c. 2. 11) Revel. l. 6, c. 61. 12) De vita et passione Salv. nostri Jesu Christi c. 18. 13) Revel., Sermo angel. c. 16. 14) Adnot. in Threnos II, 13. ML 175, 291. 15) Liber de excell. Virg. M. c. 5. ML 159, 567. 16) Sermo de exalt. B. Virg. in gloria a. 2, c. 2. 17) Lettere ed. 3 Siena 1922. vol. I, let. XIV. 18) De VII verbis Dom. in cruce tr. 3. ML 189, 1691. 19) Sum. Theol. p. 4, tit. 15, c. 21, § 1. 20) Sermo 300 in sol. Martyrum Machab. c. 6. ML 38, 1379. 1380. 21) Hom. 5 De mentis robore. ML 188, 1330. 22) De triumphali agone Mediatoris Christi c. 21. 23) Stimulus amoris p. 1, c. 3. Med. compass. in Parasceve. 24) De laud. B. M. V. l. 1, c. 5. 25) Flavii Josephi Judaei, De imperio rationis libellus ab Erasmo recognitus. Basileae 1521. 26) Hom. 5 De mentis robore. ML 188, 1328. 27) Liber de praec. et dispens. c. 20. 28) S. 275 In Natali Mart. Vinc. ML 38, 1251. 29) In Natali S. Laur. c. 4. ML 51, 137. 30) In Joann. tr. 27. ML 35, 1621. 31) Nelze zjistit, v kterém ze svých spisů pronáší tuto myšlenku. 32) Sermo in Signum magnum n. 14. 15. ML 183, 437. 33) Comm. in Thren. Jerem. I, 12. 34) De mentis rob. ML 188, 1329. 35) Cituje Del Rio S. J., In Cant. cant. c. 2, sect. 2, § 4. 36) De laud. B. M. V. l. 3, § 12. 37) Quaest. super Missus, q. 78. 38) Officium de Compassione B. M. V., Hymn. ad Vesp. Solva je od sv. Bonaventury. 39) De laud. B. M. V. l. 3, § 12. 40) De Assumpt. ML 96, 252. 41) Liber de excell. V. M. c. 5. ML 159, 567. 42) Or. 39 In Annunt. MG 85, 412. 43) Il Sacro Cuore di M. V. c. 6, § 1. Parma 1710. 44) Stimulus amoris p. 1, c. 3. 45) Quaest. super Missus, q. 150. 46) Revel. l. 3, c. 30. 47) De gestis Dom. Salv. I. 2: De Virg. Maria, c. 27. 48) Revel. l. 2, c. 21. 49) Blah. Veronika z Binaska († 1497). 50) Pelbart, Stellarium l. 3, p. 3, a. 3. 51) Revel. l. 6, c. 97. 52) Stimulus amoris c. 15.

II. ÚVAHY O SEDMI BOLESTECH MARIE PANNY ZVLÁŠTĚ

Bolest I: Prorockví sv. Simeona

1) Epist. 98 ad Lucillum. 2) Liber spec. gr. p. 1, c. 12–3) Las Relaciones, Mercedes de Dios XXXVI. 4) Revel. l. 2, c. 21. 5) Comm. in Cant. cant. l. 1. ML 168, 856. 6) De glorioso nom. Virg. M. s. 2,

art. 3, c. 1. 7) Lux evang. p. 2, Dom. infra Oct. Nativ. § 1. 8) Revel. l. 2, c. 24. 9) S. Th. III, q. 7, a. 12 ad 3. 10) Revel., Sermo angel. 11) Borselli, Vita. Roma 1668 c. 15. 12) Reviglion S. J., Fascetto di rose p. 4. Napoli, 1758.

Bolest II. Ježíšův útěk do Egypta

1) Thomas Cisterciensis, Comm. in Cant. cant. cum notis Jo. Algrini. ML 206, 724. 2) Sermo de Epiph. ML 65, 731. 3) Josephina dist. 1. 4) Expos. in ev. sec. Math. c. 2. 5) De fuga Christi in Eg. ML. 52, 602. Aulor uvádí omylem sv. Jana Zlatoustého. 6) Comm. in Concordiam et II. st. Evang. I, l. 10, c. 8. 7) Cesta z Jerusalema do Kaira přes Askalon a Gazu měří 550 km. 8) Medit. vitae Christi c. 12. Mezi spisy sv. Bonaventury. 9) Nelze ověřiti text. 10) Viz pozn. 8. 11) Veridica terrae sanctae descriptio, Jansenius Gandav, Comm. in Concord. evang. c. 11. 12) Anselmus Laudunensis, Enarr. in Math. c. 2. ML 162, 1258; 13) S. Antoninus, Sum. Theol. p. 4, tit. 15, c. 36; S. Thomas, Comm. in Ev. s. Math. II, 15. 14) Constit. monast. c. 4, ML 31, 1355. 15) Vita Jesu Christi p. 1, c. 13. 16) Medit. vitae Christi c. 13. 17) Enarr. in Ps. 34. ML 36, 326. 18) Veronica a Binasco, zemř. 1497. 19) Blah. Coleta, zemř. 1147. 20) Snad běží o Janu od Ježíše z Neerichu, jež zemř. 1618.

Bolest III. Ztráta Ježíše v chrámě

1) Lepší překlad zní: „Vytrvalost však buď v díle dokonalá“. 2) Stellarium, l. 3, p. 4, a. 3. 3) Sv. Bernard neuvádí slov Velepísň v této souvislosti, zato opat Rupert, In Cant. Cant. ML 168, 850. 4) Nezdá se, že by to byl výrok Origenův. 5) Exeg. Evang., Dom. II post Dom. Nativ. 6) Hom. in Luc. MG 13, 1850. 7) Enarr. in cap. II Lucae a. 7. 8) Marchese, Vita della B. Benvenuta d'Austria. Napoli 1679. 9) Las Relaciones, Mercedes de Dios XXVIII. 10) Hom. in Luc. MG 13, 1848. 11) Enarr. in Ps. 55. ML 36, 660. 12) Enarr. in Ps. 123. ML 37, 1645.

Bolest IV. Setkání s Ježíšem na cestě křížové

1) De amore angustioso, sermo in Parasc. 2) Revel. l. 1, c. 8. 3) Quadragesim. Seraphin, s. in Parasc., de amore angust. 4) De laud. B. M. V. l. 3, c. 12. V originále je udáván sv. Vavřinec Just. 5) Revel. l. 4, c. 70. 6) Offic. de Compass. B. V. M. 7) Sermo 52 de Pass. Dom. ML 54, 322. 8) Revel. l. 1, c. 10. 9) Medit. vitae Christi c. 77. 10) De lament. Virg. M. Cf ML 182, 1135. 11) Tratt. dell' orazione e medit. p. 1, c. 4. 12) Revel. l. 4, c. 70. 13) Stapletonus, Tres Thomae... Coloniae Agrippinae 1612. 14) De Inc. p. 2, disp. 4, sect. 3. 15) Dialogus b. Mariae et Anselmi. ML 159, 271-290. Mezi spisy sv. Anselma. 16) Smysl slov v Písmě sv. je jiný, totiž: „Báti se budeš v noci i ve dne, nejsa si jist životem“ (tamže). 17) De triumph. Christi agone c. 11. 18) Cituje Del Rio S. J., In Cant. Cant. c. 7. 19) Comm. in ep. ad Phillip. MG 62, 210. 20) Snad je míněn text v koment. listu k Efes. MG 62, 27. 21) Sestra Markéta Diomira Allegri od Vtěleného Slova, zemř. 1677 v 26. roce věku. 22) Narodil se v Benátkách 1181, obrátil se 1511, zemř. 1537.

Bolest V: Ježíšova smrt

1) Snad je míněn spis *Vitis mystica* ML 184, 715 uvedený mezi spisy sv. Bernarda. 2) Revel. I. 1, c. 35. 3) *Stimulus amoris* p. 1, c. 3. 4) In *Assumpt.* ML 185, 197. V originále jmenován opat Vilém. 5) Revel. I. 4, c. 70. 6) De *Assumpt.* ML 30, 138. 7) De VII verbis Dom. ML 189, 1694. V orig. citován sv. Jan Zlat. 8) *Stim. amoris* p. 1, c. 3. 9) Nelze ověřiti text v známých spisech Augustinových. 10) *Lib. de laud. B. M. V.* ML 189, 1731. V orig. cit. sv. Bernard. 11) *Quadrages. de christ. religione* s. 51, fer. VI p. Dom. Oliv. 12) *Serm. hiem., In die Parasc.* 13) *Liber de Pass. Christi...* ML 182, 1138. Mezi spisy sv. Bernarda. 14) Revel. I. 1, c. 10. 15) Revel. I. 4, c. 70. 16) Cituje Siniscalchi, *Il Martirio del Cuore di Maria Addol.* c. 39. Srv. *Vitis myst.* ML 184, 658. 17) *Acta SS. Bollandiana die 31. maii; Vita B. Baptistae.* 18) De gestis Dom. Salv. I. 13. 19) In *Passionem agonemque Christi J. Salv...* hom. 48. 20) Revel. I. 8, c. 12. 21) Cituje Salmeron, *Comm. in Evang. hist., De Pass. et morte D. N. J. Chr. tr.* 40. 22) Siniscalchi, *Il martirio...* Venezia 1746. Tento autor vypravuje: V Perugie uzavřel jakýsi jinoch smlouvu s ďáblem za to, že mu pomohl spáchat hřích. Když chtěl Satan jinochovu duši, nutil jej, aby skočil do studny. Nešťastný muž se však bál a vybízel Satana, aby jej sám shodil do hlubiny. To však nebylo zlému duchu možno, dokud měl nešťastník u sebe škapulíř. Z toho poznal sebevrah moc Mariinu, nabyl důvěry a polepšil se.

Bolest VI: Probodení boku Ježíšova a snímání s kříže

1) *Medit. vitae Christi* c. 80. 2) Revel. I. 2, c. 21. 3) In *Pass. agonemque Christi* hom. 54. 4) In *Signum magnum.* ML 183, 437. 5) Revel. I. 1, c. 10. 6) Revel, *Sermo angelicus.* c. 18. 7) *Dialogus B. M. et Anselmi* c. 16. ML 159, 286. Mezi spisy sv. Anselma. 8) *Medit. vitae Christi* c. 80. 9) Revel. I. 2, c. 21. 10) *Or. de vita et dorm. S. Mariae.* MG 115, 554. 11) *Mariale* p. 10, De compassione et gaudio B. V., s. 1, p. 3. 12) In Dom. Palm. ML 185, 119. 13) Revel. I. 4, c. 70. 14) *Vitis myst.* c. 3. ML 184, 643. Mezi spisy sv. Bernarda. 15) *Stim. amoris* p. 1, c. 1. V orig. citován Raymund Jordan. 16) *Arbor vitae crucifixae Jesu* I. 4, c. 21. 17) Herolt, *Sermones de temp. et Sanctis: Promptuarium: Jakýsi bratrovrah a otcovrah byl dojat postním kázáním a vyznal se ze svých zločinů. Bylo mu uloženo, aby se pomodlil pokání u oltáře Bolestné Panny Marie. Zmocnila se ho při tom taková lítost, že skončil. Na druhý den ukázala se v kostele tajemná holubice s papírem, na němž byla zpráva s nebe, že duše kajcníkova hned po smrti vešla do ráje.*

Bolest VII. Pohřeb Ježíšův

1) *Liber de Pass. Christi...* ML 182, 1136. Mezi spisy sv. Bernarda. 2) Srv. Hynek, *Umučení Páně vědou odhalené.* 2. vyd. Praha 1936. 3) Revel. I. 1, c. 10. 4) *Annales a. D.* 34, n. 131. 5) Nelze ověřiti. 6) Revel. I. 2, c. 21. 7) *Medit. vitae Christi* c. 83. 8) De lament. V. M.: *Liber de Pass. Dom...* ML 182, 1149. Mezi spisy sv. Bernarda. 9) *Medit. vitae Christi* c. 83. 10) Cituje Siniscalchi, *Il martirio del Cuore di M. Addol.* c. 34. 11) *Sekvence Stabat Mater.* 12) *Lux*

evang. p. 2 Dom. infra Oct. Nativ. 13) Meditatio in Salve Regina. ML 184, 1077. 1078. Mezi spisy sv. Bernarda.

III. O CTNOSTECH NEJBLAHOSLAVENĚJŠÍ MARIE PANNY

- 1) Sermo 225 ML 39, 2160. 2161. Homilie je asi dílem Caesaria Arelatského. 2) De Assumpt. ML 30, 139. 3) De laud. B. M. V. I. 2, c. 5, 4) In Ant. Salve Reg. S. IV. ML 184, 1061. Mezi spisy sv. Bernarda. 5) Expos. super Salut. angel. 6) De Virginibus I. 2. c. 3. ML 16, 210.

§ 1: O pokoře Marie Panny

- 1) In Nativ. Dom. s. 1. ML 183, 115. 2) Lettre 238 b's á la Baronne de Chantal 1er nov. 1601. 3) Liber spec. gr. p. 1. c. 29. 4) Comm. in Cant. Cant. I. 4. ML 168, 891. 5) Las Moradas, Mor. sextas c. 10. 6) In Cant. s. 28. ML 183, 928. 7) Serm. pro festiv. B. M. V., s. 4. 8) Medit. vitae Christi c. 3. Mezi spisy sv. Bonaventury. 9) Viz pozn. 7: Fer. II post Dom. Oliv. 10) Revel. I. 2, c. 23. 11) In festo Assumpt. s. 208. ML 39, 2133. Mezi spisy sv. Augustina. 12) Sermo de aqueductu. ML 183, 412. 13) Sermo in Signum magnum. ML 183, 435. 14) Cornelius a Lapide, In Acta Ap. I, 14. 15) Sermo in Signum magnum. ML 183, 436. 16) Revel. I. 2, c. 23. 17) Sestra Pavla z Filogna, zakladatelka Oratoria sv. Voršily ve Folignu, zemř. 1647. 18) Revel. I. 1, c. 29. 19) De beatitud. Or. 1. MG 44, 1202. 20) Hom. 2 super Missus. ML 183, 59. 21) De laud. B. M. V. I. 2, c. 1. 22) Revel. I. 2, c. 23. 23) In Antiph. Salve Reg. ML 184, 1061, Mezi spisy sv. Bernarda; In Sign. magn. ML 183, 436. 24) Patrignani, Menologio, Del P. Martino d'Alberro, 1. sett. 1596.

§ 2: O lásce Marie Panny k Bohu

- 1) Quaest. super Missus, q. 46. V originále je jmenován sv. Anselm. 2) Sermo de glor. nomine V. M. a. 1, c. 2. 3) Traité de l'amour de Dieu. I. 3. ch. 8. 4) S. Th. II-II, q. 44, a. 6. 5) Quaest. super Missus, q. 135. 6) De Emmanuele libri duo, I. 2, c. 29. ML 196, 663. 7) In Cant. s. 29. ML 183, 932. 8) Nelze ověřit. 9) De Assumpt. ML 30, 136. 10) Anselmus Laudunensis, Enarr. in Cant. Cant. c. 8. ML 162, 1225. V orig. jmenován sv. Anselm. 11) De Assumpt. ML 96, 242. Reč pochybného původu. 12) In festo Annunt. B. M. V. 13) Sermo in Signum magnum. ML 183, 431. 14) Serm. pro fest. B. M. V., s. 4, a. 3, c. 2. 15) In Cant. c. 26. ML 196, 483. 16) Revel. I. 1, c. 10. 17) De Inc. p. 2, disp. 18, sect. 4. 18) Mariale p. 2. s. 5, p. 7. 19) In Nativ. B. M. V. ML 144, 739. Mezi spisy sv. Petra Dam. 20) Sermo in ingressum. MG 98, 294. 21) Contra Jul. I. 5, c. 10. ML 44, 808. 22) Suarez, De Inc. p. 2, disp. 18, sect. 2: Rupertus. Comm. in Cant. I. 5. ML 168, 911; s. Bernardinus, Serm. pro fest. s. 4; De Virg. I. 2, c. 2. ML 16, 209. 23) Viz pozn. 22. 24) Viz pozn. 22. 25) Viz pozn. 22. 26) Mariale c. 96. 27) In festo Nat. Dom. conc. 8. 28) Pro festiv. B. M. V. s. 5. De Nativ. 29) Acta SS. Bolland. 4. Jan, 30) Revel. I. 1, c. 20. 31) Umbra virg. c. 11, exc. 28. 32) Cituje Novarino, viz pozn. 31. 33) Alcune orazioni di S. Caterina di Siena or. 11 (Siena 1707). 34) Traité de l'amour de Dieu I. 3, ch. 8.

§ 3: *Láska Marie Panny k bližnímu*

1) S. Th. II-II, q. 1, a. 3 ad 1. 2) Marabotto, Vita mirabile... di S. Caterina Fiesca... Padova 1743. 3) In Cant. Cant. 3, 9. 4) In I Sent. dist. 48. Dubia cca litt. Mag., dub. 4. 5) Or. 50. ML 159, 949. 6) Spec. B. M. V. lect. 10. 7) Revel. I. 3, c. 30. 8) Poem. mor, XXX, MG 37, 909. 9) De elemos. MG 49, 291. V orig. jmenován sv. Metod. 10) De poenit. MG 49, 333.

§ 4: *O víře Marie Panny*

1) Adv. hacr. I. 3, c. 22. MG 7, 959. 960. 2) Liber de carne Chr. c. 17. ML 2, 782. 3) Sermo 17 in Nat. Dom. ML 39, 1986. Mezi spisy sv. Augustina. 4) De laud. B. M. V. I. 6, c. 9. 5) Liber de sancta virg. c. 3. ML 40, 398. 6) De Inc. p. 2, disp. 19, sect. 1. 7) Sum. Theol. p. 4, tit. 15, c. 41. 8) Nelze ověřit. 9) Expos. in Esaiam Proph. c. 63. Hejčl překládá tento verš takto: ...z národů nebylo nikoho se mnou. 10) In Ev. sec. Luc. I. 45. 11) S. de Sim. et Anna. MG 18, 371. 12) Hom. 4 Ephesi hab. MG 77, 991. 13) In festo Nat. Dom., conc. 8. 14) ML 96, 242. De Assumpt. Pochybného původu. 15) Hom. in Evang. hom. 26. ML 76, 1202. 16) Sermo 49. ML 38, 321. 17) Tratt. spir. c. 48. Roma 1759. 18) Enarr. in Ps. 56. ML 36, 670. 671. 19) Camino de perfeccion c. 16.

§ 5: *O naději Marie Panny*

1) Comm. in Cant. Thomae Cist. cum notis Jo. Algrini: ML 206, 801. 2) In Math. I, 19. 3) Sermo de aquaeductu. ML 183, 441. 4) Psalt. B. M. V., Hymn. instar Te Deum.

§ 6: *O čistotě Marie Panny*

1) Sermo 293. ML 39, 2302. Původcem řeči je asi s. Cesarius Arelatský. 2) Quaest. super Missus q. 143. 3) De laud. V. M., super Missus. ML 183, 74. 4) De Assumpt. ML 30, 110. 5) Liber de instil. virg. c. 5. ML 16, 314. 6) Explan. in Cant. I. 4. 7) Enarr. in Cant. cant. a. 8, 2. 8) In III. Sent., dist. 3, q. 1, a. 2 ad 1. qu. 9) Liber de perp. virg. B. M. ML 23, 203. 10) In diem Nat. Chr. MG 46, 1139. Řeč je pochybného původu. 11) De Virg. I. 1, c. 8. ML 16, 203. 12) Cituje sv. Tomáš z Villanovy, De s. Ildefonso conc. 2. 13) Conc. 6 super Ps. 90. 14) Epiphanius. Sermo de vita Deiparae. ML 120, 191. 194; S. Joannes Dam., In Nativ. B. M. V. MG 96, 675. 15) Cituje Poza, Elucidarium Mariae. Lugduni 1627. 16) Cituje Novarino, Umbra virg., exc. 38. 17) Spec. B. M. V. lect. 4. 18) Svatopisec mluví na tomto místě o moudrosti. 19) Medit. vitae Chr. c. 3. Mezi spisy sv. Bonaventury. 20) In Dorm. B. V. M. MG 96, 751. 21) Tratt. spir. c. 14.

§ 7: *O chudobě Marie Panny*

1) De Maria Virg. incompar... I. 1, c. 4. 2) Paravicino, Il vero figlio adottivo di Maria. Napoli 1700. 3) Revel. I. 1, c. 10. 4) Sum. Theol. p. 4, tit. 15, c. 32. 5) Revel. I. 1, c. 10. 6) Medit. vitae Chr. c. 12.

7) Revel., Sermo angel. c. 13. 8) Metaphrastes, Or. de S. Maria. MG 115, 557; Nicephorus, Eccl. hist. l. 2. c. 21. MG 145, 810. 9) Epist. 100. ML 182, 235. 10) Manuale c. 34. ML 40, 966. Mezi spisy sv. Augustina. 11) Spec. B. M. V. lect. 4.

§ 8: O poslušnosti Marie Panny

1) In festo Annunt. conc. 2. 2) Sermo 120. ML 39, 1985. Mezi spisy sv. Augustina. Původce neznám. 3) De Assumpt. glor. V. M. a. 1, c. 1. 4) De laud. B. M. V. l. 4, c. 28. 5) Comm. in textum evang. l. 2. c. 7, q. 2. 6) De Assumpt. ML 96, 252. Původce pochybný. 7) In Lucae ev. expos. l. 4. ML 92, 480. 8) Waddingus, Annales Minorum a 1270, n. 26. 9) Revel. l. 6, c. 111. 10) Revel. l. 1, c. 42,

§ 9: O trpělivosti Marie Panny

1) Sermon 43 pour le 2e dimanche apr. l'Epiph. 2) Revel., Sermo angel. c. 16. 3) Sermo 2 De consensu virginali a. 2, c. 1. 4) Quaest. super Missus, q. 148. 5) Liber de bono pat. ML 4, 622. 623. 6) Mor. in Job, l. 34, c. 2. ML 76, 719. 7) Liber de bono pat. ML 4, 634. 635. 8) Hom. in Ev. l. 2. c. 35. ML 76, 1263. 9) Serm. de diversis, s. 16, ML 183, 582. 10) Conceptos del amor de Dios, c. 7. 11) Hom. 2 in Dorm. B. V. M. MG 96, 746.

§ 10: O modlitbě Marie Panny

1) Spec. B. M. V., lect. 4. 2) Quaest. super Missus, q. 51. 3) Medit. vitae Chr. c. 3. 4) Sermo 12 de Assumpt. ML 142, 1027. 5) De dign. et laud. B. V. M. l. 2, a. 8. 6) Revel. l. 1, c. 10. 7) Comm. in Is. Proph. l. 3. c. VII, 14. ML 24, 168. 8) De laud. B. M. V. l. 1, c. 6. 9) Serm. hiem., In vig. Nativ. Chr. 10) Expos. ev. sec. Luc. l. 2. ML 15, 1560. 11) Hom. 3 super Missus. ML 183, 71. 12) Sekretář Innocence VII., zemř. asi 1445. 13) Comm. in Cant. l. 3. ML 168, 877. 14) Philo Judaeus, Lucubrationes... XIV: De Abrahamo. Basileae 1554. 15) Epist. 14. ML 22, 353.354. 16) Epist. 78. ML 182, 193. 17) Sedulius, Carmen Paschale l. 2. ML 19, 599. 600. Přel. dr. A. Fuchs. Mar. hymny. Letovice I. 1925, str. 7.

IV. RŮZNÉ ZPŮSOBY POBOŽNOSTI K MARIÍ PANNĚ

1) Or. 14. MG 97, 1102. 2) Op. 6: De miraculis B. M. V. c. 23. 3) Ep. 129. ML 182, 284. 4) Magnum spec. exempl. dist. 10. Venetiis 1618. 5) De laud. B. M. V. l. 2, c. 1. 6) Starší životopisci světcovi se nezmínují o tomto výroku.

1. O pozdravení andělským

1) Serm. ad novit. s. 21. 2) Liber spec. gr. p. 1, c. 42. 3) Uvádí Marchese, Diario sacro d'esercizi: 20 agosto. 4) Spec. B. M. V. lect. 4. 5) De laud. B. M. V. l. 1, c. 7. 6) Legatus div. piet. l. 4. c. 51.

7) Coppenstein, Alani Redivivi Rup. tract. de orlu... p. 4, c. 30. 8) Magnum spec. exempl. dist. 10. Venezia 1618. 9) Sv. Alfons cituje Crasseta, podle něhož byl podnětem k udělení odpustků div vykonaný vzýváním Marie Panny. Jakýsi muž, odsouzený na hranici, zůstal po této modlitbě ohněm nedotčen. 10) Sv. Alfons uvádí ještě odpustky, udělené Klementem X., o nichž však není zmínky v novějších autentických sbírkách odpustků. 11) Giussano, Vita. I. 8, c. 2. Roma 1610. V originále je div, vybraný z Pelbarta: Líný řeholník, jenž se nepomodlil Anděl Páně, uviděl, jak se třikrát při zvonění „Anděl Páně“ sklonila věž, aby ho naučila pozdravovat Matku Boží. 12) Pius XI. dal odp. 10 let pokaždé; plnom. jednou za měsíc. AAS. XXV, 1933, 71. 13) De Barry, Le paradis ouvert à Philagie, ch. 5, dev. 2. Paris 1868. 14) Affetti scamb. p. 1, c. 6. Benedikt XV. zřídil 30. VII. 1921 Arcibratstvo tří Zdravasů; mezi jeho ochránci je i sv. Alfons. AAS. XIII, 1921, 420—422.

2. O devítidenních pobožnostech

1) Legatus div. piet. I. 4, c. 48. 2) Revel. I. 1, c. 29. 3) Sv. Alfons doporučí mimo to i hořké koření do jídel. 4) Il divoto di Maria p. 2, c. 3. 5) La vera devoz. verso M. V. p. 2, tr. 6, pr. 6. (Venezia 1762.)

3. O růženci a mariánských hodinkách

1) Brev. Rom., In soll. Sacrat. Rosarii B. M. V., lect. 4. 2) Srv. S. Petrus Canisius, De Maria Virg. Deipara I. 3, c. 10. 3) V originálu jsou uváděny odpustky ve výši 70—80.000 let! S. Congregatio de Indulgentiis prohlásila dekretem 10. srpna 1899 za potvrzené nebo za odvolané všechny odpustky, jež znějí na 1000 let a více! 4) Henriquez, Menologium Cisterciense (Antverpiae 1630): 11. maii. 5) V orig. je uváděn sv. Petr Dam. jako původce mar. hodinek: ač je nesložil, přece se velmi zasloužil o jejich rozšíření. 6) Affetti scamb. p. 1, c. 8. 7) Pius VII. 30. září 1817. Raccolta di orazioni e pie opere. Roma 1898 p. 238. 8) Revel. extrav. c. 8. 9) Odp. 100 dní jednou za den, odp. 7 let a 7 kvadragen každou sobotu. Lev XIII., 20. září 1879. Raccolta p. 304.

4. O postu

1) Vitis mystica c. 2. ML 184, 639. Mezi spisy sv. Bernarda. 2) Sv. Karel Borom., arcibiskup milánský († 1584); kard. Toletus byl již v 23 letech profesorem v Salamance; jeden z největších učenců své doby († 1596); Neithard z Thüngen, biskup v Bamberku (1591—98); P. Pavel Josef Arriaga († 1622). 3) Affetti scamb. p. 1, c. 17. V orig. je uveden zázrak s banditou, jenž se postíval ke cti Matky Boží. Když byl pro své zločiny stat. zůstala mu hlava, dokud se nevyzpovídá z těžkých hříchů. Po zpovědi ihned skonal. 4) Kongregace redemptoristů, založená sv. Alfonsem, měla tehdy jen několik klášterů v neapolském království.

5. O *úctě mariánských obrazů*

1) Il divoto di Maria p. 2, c. 3. 2) Vita s. Joan. Dam., a Joanne Patriarcha Hierosol. conscripta. MG 94, 454—458. 3) Maria Deipara thronus Dei c. 29. Napoli 1613. 4) Acta SS. Bolland: die 8 martii. 5) Hom. 2 in Dorm. B. M. V. MG 96, 746. 6) Marraci, Familia Mariana IV. Caesares Mar. c. 6. 7) Nadas, Annus dierum memorabilium Soc. Jesu (Antverpiae 1665): die 19. martii. 8) Viz pozn. 3. Podle vyprávění Spinelliho jen málo osob zahynulo v plamenech; ostatně autor svědčí, že i v tomto neštěstí událo se mnoho zázračných zachránění pomocí Matky Boží.

6. O *škapulíři*

1) Crasset, La vera devoz. p. 2, tr. 6, pr. 4. 2) Lezana, Maria Patrona. Romae 1648. 3) Zbožné nošení škapulíře poskytuje na základě prastaré tradice dvojí výsadu: a) Ochranu před věčným ohněm, b) vysvobození z očistce nejbližší sobotu po smrti („výsada sobotní“). V nejnovější době schválil a doporučil znovu všem věřícím nošení škapulíře a potvrdil zbožnou víru o moci škapulíře papež Pius XI. listem, adresovaným generálnímu představenému karmelitů 18. března 1922. AAS XIV, 1922, 274.

7. O *mariánských kongregacích*

1) Introd. à la vie dévote, p. 2, ch. 15. 2) Giussano, Vita. Roma 1610 (I. 2, c. 11). 3) Comm. in Ep. ad Rom. XV, 30. ML 17, 177. 4) Sess. 13, c. 2. Denz. 875. 5) Na tomto místě navrhuje autor ještě užší výbor v kongregacích, složený z nejhodnějších členů, kterým rýsuje denní pobožnosti podle klášterního života. 6) Sarnelli C. Ss. R., Il mondo riformato p. 3, Aggiunta sulle s. Congr. 7) Affetti scamb. p. 2, c. 4. 8) La vera devoz. p. 2, tr. 6, pr. 5.

8. O *almužnách ke cti Marie Panny*

1) Dial. I. 4, c. 37. ML 77, 388. 2) Surius, De probatis Sanctorum historiis: die 24. septembris. 3) Patrignani, Menologio 21 febraio 1573: Del P. Mart. Guttierrez. 4) Eberhard, arcibiskup solnohradský, věrný sloupenec pap. Alexandra III. († 1161). 5) Waddingus, Annales Minorum: a. 1222.

9. O *častém vzývání Marie Panny*

1) Mazzara, Leggendaria Franciscana I, Venezia 1721. Fra Sánti zemřel 1595. 2) Collectio precum piorumque operum. Romae 1929, 117.

10. O *jiných zbožných cvičeních*

1) Sess. 22, c. 3. Denz. 940. 2) Barry, Paradis ouvert à Philagie ch. 7, dev. 7. 3) Revel, Vita abbrev. s. Birg. 4) 21. listop. 1893. Raccolta p. 341. 5) Raccolta p. 213. 6) Raccolta p. 238. 7) Beringer—Hilgers,

Ablässe 176. 177. 8) AAS XXVI, 1934, 561. 9) Benedikt XIV., 16. pros. 1746. Raccolta p. 559. 10) Raccolta p. 109. 11) Raccolta p. 115. 12) 28. června 1908. Raccolta, Continuazione, p. 36. 13) Raccolta p. 611. 14) Pro festiv. B. M. V. sermo 13, a. 2, c. 3.

Zakončení díla

1) Dnem svého obrácení nazýval sv. Alfons 23. říjen 1723, kdy po hlubokém pokorení v advokátské praxi a po překonání odporu otce-va opustil světskou dráhu a vstoupil do stavu duchovního. 2) In Ant. Salve Reg. s. IV. ML 184, 1073. Mezi spisy sv. Bernarda. 3) Narážka na slova Jakobova k Izákovi Gen. 27, 27. 4) In Ant. Salve Reg. ML 184, 1073. 5) S. Bernardus, In adventu Domini s. 2. ML 183, 43. 6) Přeložil P. Václav Holakovský C. Ss. R. 7) Sv. Alfons přidává velmi často k obvyklým svatým jménům i sv. Terezií; tímto způsobem začínává všechny své listy. Tuto světici uctíval jako svou zvláštní ochránkyní, nazýval ji svou Učitelkou a její účtu doporučel i své kongregaci. — Za touto částí následuje v originálu sbírka mariánských příkladů.

V. R Ů Z N É M O D L I T B Y K M A T C E B O Ž Í

1) Paradisus animae fidelis p. 2: Piarum precul. Cimelarchion. 2) Sermo de SS. Dei Gen. Virg. Mariae laudibus. 3) Uvádí Marchese, Diario sacro d'esercizi... 7. marzo. Venezia 1717. 4) Šimon Garcia, člen řádu Pavlánů. Cituje Barry, Le paradis ouvert... 5) Tato Korunka patří k prvním pracím světcovým, jak praví sám ve Vznešenostech M. P. Díl II., Úvahy o sedmi bol. M. Panny zvláště, Bolest VII., konec. 6) Tato modlitba je volnou parafrásí zásvětné bratrské modlitby z knihy: Pavone, Dell'Istruzioni della Congrega dei Chierici dell'Assunzione in Napoli... Napoli 1629. 7) Paradisus animae fidelis p. 2, Piarum precul. Cimelarchion. 8) Medit. in Salve Regina ML 184, 1079. 1080. 9) Nevíme, koho míní sv. Alfons; tytéž myšlenky však nalézáme v zjeveních sv. Gertrudy a sv. Mechtildy: Liber spec. gr. p. 1, c. 47; Legatus div. pietatis c. 19.

DODATEK :

SEZNAM HLAVNÍCH AUTORŮ, JEŽ UVÁDÍ SV. ALFONS VE „VZNEŠENOSTECH MARIE PANNY“

ADAM. O. Cist., opat v Perseigne, † 1221.

AEGIDIUS (Fonseca) de Praesent. O. S. Aug., prof. v Coimbre, † 1626.

ALANUS AB INSULIS (z Lille), Doctor universalis, † kol. r. 1203.

ALANUS DE RUPE (de la Roche) O. P., prof. theol. v Rostocku, † 1475.

ALBERT VELIKÝ, sv., O. P., prof. na vysokých školách v Kolíně a v Paříži, učitel sv. Tomáše Akv., Doctor universalis, † 1280.

ALGRINUS, kard., prof. theol. v Paříži, † 1233.

ALŽBĚTA DURYNSKÁ, sv., dcera uherského krále Ondřeje. provdaná za lantkraběte Ludvíka, po jeho smrti zapuzená z hradu 1227, svalořečena 1235.

ALŽBĚTA SCHOENAVSKÁ, sv., O. S. B. sestra Egberta Schoenavského, abatyše kláštera v Schönavě, † 1165.

AMADEUS (AMEDEUS) z Lausanne blah., O. Cist., biskup v L., † 1159.

AMBROŽ sv., první z velkých čtyř círk. Otců západu, arcib. milánský, † 397.

AMFILOCH sv., biskup v Ikoniu, odpůrce arianismu, † po r. 394.

ANASTASIUS SINAITA, mnich, odpůrce monolysit., † okolo r. 700.

ANSELM Z CANTERBURY, sv., O. S. B., arcib. primas angl., obhájce práv Církve, † 1109.

ANSELM LAONSKÝ, žák sv. Anselma z Cant., prof. theol., † 1117.

ANTONIN sv., O. P., arcib. ve Florencii, † 1459.

ANTONIN PADUANSKÝ, sv., O. F. Min., prof. theol. a kazatel, † 1231.

APPONIUS, spisov. v 6. st., vykladatel Velepísne.

ARNOLD ZE CHARTRES, O. S. B., přítel sv. Bernarda, opat v Bonneval, † po 1156.

ATHANÁŠ, sv., patr. v Alexandrii, odpůrce arianismu, † 373. Sv. Alfons cituje většinou spisy jen jemu připisované.

AUGUSTIN, sv., biskup v Hippo v Africe, jeden z největších círk. Otců, † 430. Pod jeho jménem však koluje mnoho cizích spisů, hlavně řečí.

AURIEMMA S. J., žil v 17. stol.

AUTPERTUS, AMBROŽ sv., O. S. B., odchovanec kláštera v St. Korveji, † 829.

AVILA, JAN, duch. spisov. a misionář, † 1569 v Montille (Španělsko).

BARONIUS, kard., žák sv. Filipa Neri, spisov. círk. Annálů, † 1607.

BARRADAS SEB. S. J., prof. v Evoře a Coimbre, † 1615.

BASIL VELIKÝ sv., bisk. v Caesarei, průkopník života mnišského, círk. Učitel, † 379.

- BASIL SELEUCIJSKÝ, bisk., monofysita, † 460.
- BEDA CTIHODNÝ sv., Učitel Církve, pěstitel círk. i svět. vědy v Angli, † 735.
- BERNARD sv., Učitel Církve, Doctor mellifluus, zaklad. řádu cister., † 1153.
- BERNARDIN Z BUSTI O. F. M., z patric. rodiny milánské dei Busti, kazatel, † 1500.
- BERNARDIN SIENSKÝ sv., O. F. M., reformátor, kazatel, spisovatel, † 1444.
- BLOSIUS (DE BLOIS) LUDVÍK. O. S. B., asket. spisov., opat v Liesse v sev. Francii, † 1536.
- BOHUMIR, O. S. B., opat ve Vendôme, kard., † 1132.
- BONAVENTURA sv., O. F. M., kard., Učitel Církve, prof. theol., spisov., † 1274.
- BONAVENTURA BADUARIUS, blah., Aug. Er. prof. theol. v Paříži, kard., † 1388.
- BRIGITTA ŠVÉDSKÁ, sv., zaklad. řádu, vynikla zjeveními, † 1373.
- BRUNO ZE SEGNI, O. S. B., učený a vlivný opat z Monte Cassino, † 1123.
- BURCHARD SASKÝ, O. P., popsal Svatou zemi. Byl činný kol r. 1283.
- CAESARIUS Z HEISTERBACHU, O. Cist., zbožný a vzdělaný spisov., † kol r. 1240.
- CATHARINUS, O. P., theolog sněmu trident., † 1553.
- CEDRENUS JIRÍ, řecký spisov. v polovici 11. století.
- CELESTIN V., sv., papež; † 1296.
- COLOMBIERE, Klaudius de la, blah., S. J., duch. vůdce sv. Markely Alacoque, † 1682.
- CONTENSON VINC., O. P., tomist. theolog, † 1674.
- CORNELIUS A LAPIDE, S. J., prof. Písma sv. v Lovani a v Římě, † 1637.
- CRASSET, JEAN, S. J., oblíbený asket. spisov., † 1692.
- CYPRIAN, sv., biskup v Karthagu, mučedník, † 258.
- CYRIL ALEXANDRIJSKÝ, sv., patriarcha, Učitel Církve, obhájce Božího mateřství Marie Panny, † 444.
- DIVIS AREOPAGITA, Pseudo-Dionysius, spisov. ze stol. 5., jenž se vydává za žáka apoštolů a jenž byl za takového uznáván až do nejnovější doby.
- DIVIS VELIKÝ, patriarcha v Alexandrii (Dionysius), odpůrce rozličných bludů, † kol r. 264.
- DIVIS KARTUZIAN, v Roermondu (Holandsku), prof., reformátor, velmi plodný spisovatel, † 1471.
- EADMER, O. S. B., průvodce sv. Anselma z Canterbury, † 1124.
- EGBERT, O. S. B., opat v Schönaui, † 1184.
- EFREM SYRSKÝ, sv., Učitel Církve, † kol r. 373.
- EPIFAN, sv., biskup v Salamis na Cypru, † 403.

EPIFAN MLADŠÍ, mnich a kněz v Jerusalemě ve 12. stol.
EUSEBIUS, sv., papež, † 310.
FERNANDEZ, Bened. S. J., Portugalec, † 1660.
FLAVIUS JOSEF, židovský dějepisec, † za císaře Trajana.
FLODOARD, archivář remešský, dějepisec, † 966.
FRANTIŠEK SALESKÝ, sv., biskup v Ženevě, zasloužilý o povznesení náboženského života ve Francii, Učitel Církve, † 1622.
FULGENC Z RUSPE, sv., biskup v Ruspe v sev. Africe, veliký theol., † 533.
GERMANOS I., sv., patriarcha cařihradský, obhájce úcty obrazů, † 733.
GERSON, kancelář pařížské university, theolog, † 1429.
GERTRUDA, sv., O. Cist., vynikla svými zjeveními, † kol r. 1302.
GONET, O. P., tomist. theolog, † 1681.
GUERRIK, blah., O. S. B., opat v Igny, vrstevník sv. Bernarda.
HILDEBERT, arcib. v Tours, často označován za světce, † 1133.
HILDEGARDA, sv., zakladatelka kláštera v Rupertsbergu u Bingen, vynikla zjeveními, † 1179.
HUBERTIN Z CASALE, O. F. M., psal o františk. chudobě, žil začátkem 14. století.
HUGO a S. CHARO, O. P., kardinál, legát pap., vydal první bibl. konkondanci, † 1263.
HUGO OD SV. VIKTORA, kanovník u Sv. Viktora v Paříži, theolog a mystik, † 1141.
ILDEFONS, sv., arcibiskup v Toledě; je oslavován jako ctitel mar., † 667.
INNOCENC III., vynikající papež 1198–1216.
IRENEJ, sv., biskup v Lyonu, odpůrce gnostiku, mučedník, † kol roku 202.
ISIDOR SEVILLSKÝ, sv., arcibiskup, největší starověký spisovatel ve Španělsku, Učitel Církve, † 636.
JAKUB, mnich, zbožný, učený spisovatel řecký, v 2. pol. 11. stol.
JAN DAMASKSKÝ, sv., vynikající theol. východní Církve, obhájce úcty obrazů, † 749.
JAN ZLATOÚSTÝ, sv., patriarcha cařihradský, slavný kazatel a vykladač Písma sv., † 407.
JAN GEOMETRES (Geometra), mnich, spisovatel a básník v 10. stol. na Východě.
JIRÍ NIKOMEDSKÝ, stoupence Fotiův, biskup, žil koncem 9. stol.
JORDAN SASKÝ, blah., O. P., generál řádu, jemuž dal první konstituce, † 1237.
JUSTIN, sv., mučedník, obhájce křesťanství, † kol r. 166.
KAREL BORROMEJSKÝ, sv., arcib. milánský, reformátor nábož. života, † 1584.
KATEŘINA SIENSKÁ, sv., O. P., vynikla kajeností, viděními, diplom. schopnostmi, † 1380.
KONRAD SASKÝ (Holzinger), O. F. M., lek'tor theol., † 1279.

KOSMAS JERUSALEMSKÝ, mnich v lavře sv. Saby u Jerusalema, biskup, † kol r. 781.

LANDSBERGER Jan Justus, kartuzián, oblíbený a vlivný spisovatel, † 1539 v pověsti svatosti.

LEV VELIKÝ, sv., papež 440—461, patří k velikým círk. Otcům západu, † 461.

LEZANA DE, Karm., prof. v Toledu a v Alcale, † 1659.

LUDOLF SASKÝ, O. P., později Kartuzián ve Štrasburku, † 1377.

LUDVIK DE PONTE, S. J., prof. filos. a theol., asket. spisovatel, † 1621.

MECHTILDA, sv., O. Cist., sestra sv. Gertrudy; vynikla myst. životem a viděními, † 1289.

METAFRASTES SIMEON, vynikající byzantský hagiograf, v 2. pol. 10. století.

METOD, sv., mučedník, odpůrce Origenův, † 311. Byly mu přičítány spisy pozdějšího původu.

MIECHOW JUSTIN, O. P., převor ve Gdansku, 1634, vydal výklad k loret. litanii.

MIKULÁŠ Z KUSY, kardinál, legát, polyhistor, † 1461.

MIKULÁŠ, mnich (Monachus), napřed O. S. B., pozd. O. Cist., sekretář sv. Bernarda, jehož pečeti zneužil, nakonec zas O. S. B.

MURATORI LUDVIK, kněz modenský, jenž vynikl jak ve vědě, tak ve ctnosti, zvláště v činnosti charitativní; několika spisy však vzbudil prudké kontroverze; mezi nimi knihou „Della regolata devozione“. Venezia 1717. Zemřel 1759.

NATALIS ALEXANDER, O. P., prof. theol. u sv. Jakuba v Paříži, † 1724.

NICEFORUS CALLISTUS, dějepisec, theolog a básník v Cařihradě, † po r. 1341.

NICOLE PETR, s Arnoldem, hlavní průkopník jansenismu ve Francii, † 1695.

NIEREMBERG JAN EUS., S. J., nar. v Madridě z německých rodičů, prof. přír. věd a Písma sv., zpovědník, † 1658.

NOVARINUS (Novarini, u sv. Alfonsa Novarino), theatin, theolog, † 1650.

ODILO, sv., opat v Clugny, † 1048.

OGER, blah., O. Cist., opat v Locedio, † 1214.

ORIGENES, vynikající učenec křesť. starověku, † kol r. 254.

PACIUCELLI ANG., O. P., provinciál říms. řád. prov., † 1660.

PELBART TEMESVÁRSKÝ, O. F. M., slavný kazatel, kol r. 1490.

PEPE FRANT., S. J., vrstevník sv. Alfonsa, napsal knihu o „Vznešenostech Ježíše a Marie“.

PETAVIUS DIVIS, S. J., prof., theol. v Paříži, vynikající učenec, † 1532.

PETRUS CELLENSIS, O. S. B., opat v La Celle u Troyes, pozd. biskup v Chatres, † 1183.

PETR Damiani, sv., O. S. B., kardinál, legát, reformátor náboženského života, † 1072.

PETR KANISIUS, sv., S. J., vykonal nesčíslně mnoho pro obrodu katolického života v Německu; je znám svými katechismy; Učitel Církve; † 1597.

PETR ZLATOMLUVÝ, sv., biskup v Ravenně, Učitel Církve, † kol 450.

PROKLUS, sv., patriarcha cař.hradský, odpůrce nestorianismu, † 446.

RAYMUND JORDANIS, Can. r. S. Aug., (Idiota), opat v Celles (Bourges) 1381.

REHOR DIVOTVORCE, sv., biskup v Caesarei Pontské, † 270.

REHOR NAZIANSKÝ, sv., biskup cařihr., Učitel Církve, † kol r. 189.

REHOR NYSENSKÝ, sv., biskup v Nysse, Učitel Církve, † 391.

REHOR VII., sv., papež 1073—1085, bojovník za čistotu mravů a svobodu Církve.

REHOR TURSKÝ, sv., biskup v Tours, † 594.

REHOR VELIKÝ, sv., papež 590—604, organisátor, reformátor, spisov.

RIBERA FRANT., S. J., prof. Písma sv. v Salamance, † 1591.

RICHARD OD SV. VAVRINCE, penitenciář v Rouen, kol r. 1245.

RICHARD OD SV. VIKTORA, převor kláštera august. u sv. Viktora v Paříži, mystik, † 1173.

RUPERT, O. S. B., opat v Deutz, velmi vzdělaný, † 1135.

SEGNERI PAVEL, S. J., misíonář, † 1691.

SIMON FIDATUS z Kassie, blah., Aug. Er., † 1348 ve Florencii.

SOFRON, sv., mnich u sv. Saby u Jerusalema, odpůrce monotheletů, patr. jerus., † kol r. 638. Pod jeho jménem jsou uváděny též jiné spisy.

SURIUS VAVR., kartuzián, dějepisec a hagiograf, † 1578 v Kolíně.

TAULER JAN, O. P., mystik, kazatel, † 1361 ve Strassburku.

TERTULLIAN, slavný apogeta křesf., později montanista, † po r. 220.

THEOFIL., patr. v Alexandrii, ctizádostivec, odpůrce mnichů a sv. Jana Zlat., † 412.

TOMÁŠ AKVINSKÝ, sv., prof., theol. a filosof, kníže křesf. boho-vědy, Učitel Církve, † 1274.

TOMÁŠ ZE STRASSBURKU, Aug. Er., prof. theol. v Paříži, † 1357 ve Vidni.

TOMÁŠ Z VILLANOVY, sv., Aug. Er., prof. v Salamance, kazatel, arcibiskup ve Valencii, † 1555.

VAVRINEC JUSTINIANI, sv., patriarcha benátský, velmi dobročinný, † 1455.

VEGA KRISTOF, S. J., prof. mravouky, † 1672 ve Valencii. Jeho Theol. Mar. je nekritická.

VILÉM PARÍZSKÝ, prof. theol. v Paříži, pozd. biskup, † 1248.

VINCENC Z BEAUVAIS, O. P., encyklopedista, pedagog, † 1261.

VINCENC FERRERSKÝ, sv., O. P., kazatel, získal pro víru mnoho židů a bludařů, † 1419.

VITALIS a Furno, O. F. M., kardinál, biskup v Albanu, † 1327.

VIVA DOM., S. J., prof. theol. v Neapoli, † 1726.

WADDING LUK., O. F. M., Irčan, proslul františk. Annály, † 1657 v Římě.

OBSAH

Několik poznámek překladatele	5
Věnování Ježíši a Marii	7
Prohlášení spisovatelovo	9
Upozornění pro čtenáře	9
Úvod , . . , . .	11
Modlitba k Marii Panně za dobrou smrt	14

DÍL I.

Hlava I: Zdrávas, Královno, Matko milosrdenství.

§ 1: Jak veliká musí býti naše důvěra v Marii, protože je královnou milosrdenství	17
§ 2: Oč větší musí býti naše důvěra v Marii, poněvadž je naší matkou	24
§ 3: Jak velice nás miluje tato Matka	29
§ 4: Maria je matkou i kajících hříšníků	38

Hlava II: Živote, sladkosti.

§ 1: Maria je naším životem, protože nám vymáhá odpuštění hříchů	43
§ 2: Maria je naším životem též proto, že nám dobývá selrvání v dobrém	48
§ 3: Sladkosti! Maria oslazuje smrt svým ctitelům	53

Hlava III: Naděje naše, buď zdráva!

§ 1: Maria jest nadějí všech	60
§ 2: Maria jest nadějí hříšníků	64

Hlava IV: K tobě voláme vyhnaní synové Evy.

§ 1: Jak je Maria ochotna pomoci tomu, kdo ji vzývá	72
§ 2: Jakou moc má Maria chrániti ctitele své v dábelských pokušeních	78

Hlava V: K tobě vzdycháme, lkající a plačící v tomto slzavém údolí.

§ 1: Jak je nutná přímluva Mariina k naší spáse	84
§ 2: Pokračování o téže věci	91

Hlava VI: Protož Orodovnice naše.

§ 1: Maria má moc zachrániti všechny svou přímluvou	99
§ 2: Maria je jako slitovná orodovnice právní obhájkyní i nejbídnějších	105
§ 3: Maria usmíruje hříšníky s Bohem	109

Hlava VII: Obrat k nám své milosrdné oči!	
Maria k nám stále shlíží, aby zmírnila naše útrapy	116
Hlava VIII: A Ježíše, požehnaný plod života tvého, nám po tomto putování ukaž!	
§ 1: Maria chrání své ctitele před peklem	121
§ 2: Maria pomáhá ctitelům svým v očištění	127
§ 3: Maria provází své sluhy do nebe	130
Hlava IX: Ó milostivá, ó přívětivá!	
Jak velice je Maria Panna milostivá a přívětivá	137
Hlava X: Ó přesladká Panno Maria!	
Jak je sladké v životě i ve smrti jméno Maria	143
Velmi vroucí modlitby některých světců k Matce Boží	150
Poznámky	157

DÍL II.

I. Úvahy o sedmi hlavních slavnostech Marie Panny.	
Úvaha I: O neposkrvněném Početí Marie Panny	177
Úvaha II: O narození Marie Panny	192
Úvaha III: O obětování Marie Panny	201
Úvaha IV: O zvěstování Marie Panny	210
Úvaha V: O navštívení Marie Panny	221
Úvaha VI: O očišťování Marie Panny	230
Úvaha VII: O nanebevzetí Marie Panny: Jak krásná byla smrt Marie Panny	230
Úvaha VIII: O nanebevzetí Marie Panny: Jak slavný byl vítězný vstup Marie Panny do nebe	251
Úvaha IX: O bolestech Marie Panny	260
II: Úvahy o sedmi bolestech Marie Panny zvlášť.	
Bolest I: Proroctví sv. Simeona	273
Bolest II: Ježíšův útěk do Egypta	276
Bolest III: Ztráta Ježíše v chrámě	280
Bolest IV: Setkání s Ježíšem na cestě křížové	284
Bolest V: Ježíšova smrt	287
Bolest VI: Probodení boku Ježíšova a snímání s kříže	291
Bolest VII: Pohřeb Ježíšův	295
III. O ctnostech nejbl. Marie Panny.	
§ 1: O pokoře	302

§ 2: O lásce k Bohu	306
§ 3: O lásce k bližnímu	309
§ 4: O víře	310
§ 5: O naději	312
§ 6: O čistotě	314
§ 7: O chudobě	316
§ 8: O poslušnosti	318
§ 9: O trpělivosti	319
§ 10: O modlitbě	321

IV. Různé způsoby pobožnosti k Marii Panně.

1. O pozdravení andělském	326
2. O devítideinních pobožnostech	328
3. O růženci a mariánských hodinkách	330
4. O postu	332
5. O účtě mariánských obrazů	332
6. O škapulíři	333
7. O mariánských kongregacích	334
8. O almužnách ke cti Marie Panny	337
9. O častém vzývání Marie Panny	337
10. O jiných zložných cvičeních	338
Zakončení díla	341

V. Různé modlitby k Matce Boží.

Modlitby: Blošova, sv. Efréma a sv. Tomáše	345
Korunka ke cti sedmikolestné Marie Panny	346
Korunka ke cti Neposkvrněného Početí Marie Panny	348
Zasvěcení Marii Panně	349
Zasvěcení rodiny Marii Panně	349
Jiné modlitby	350
Poznámky	353
Dodatek: Seznam hlavních autorů, jež uvádí sv. Alions ve Vzne- šenostech Marie Panny	370

K STÉMU VÝROČÍ SVATOŘEČENÍ
ALFONSA MARIE DE LIGUORI
DNE 26. KVĚTNA 1939

PŘELOŽIL

P. Dr. STANISLAV ŠPŮREK C. Ss. R.
S POMOCÍ

P. FRANTIŠKA PANUŠKY C. Ss. R.
VYDAL EXERCICHNÍ DŮM VE FRÝDKU
VYTISKLA TYPIA V MOR. OSTRAVĚ